

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

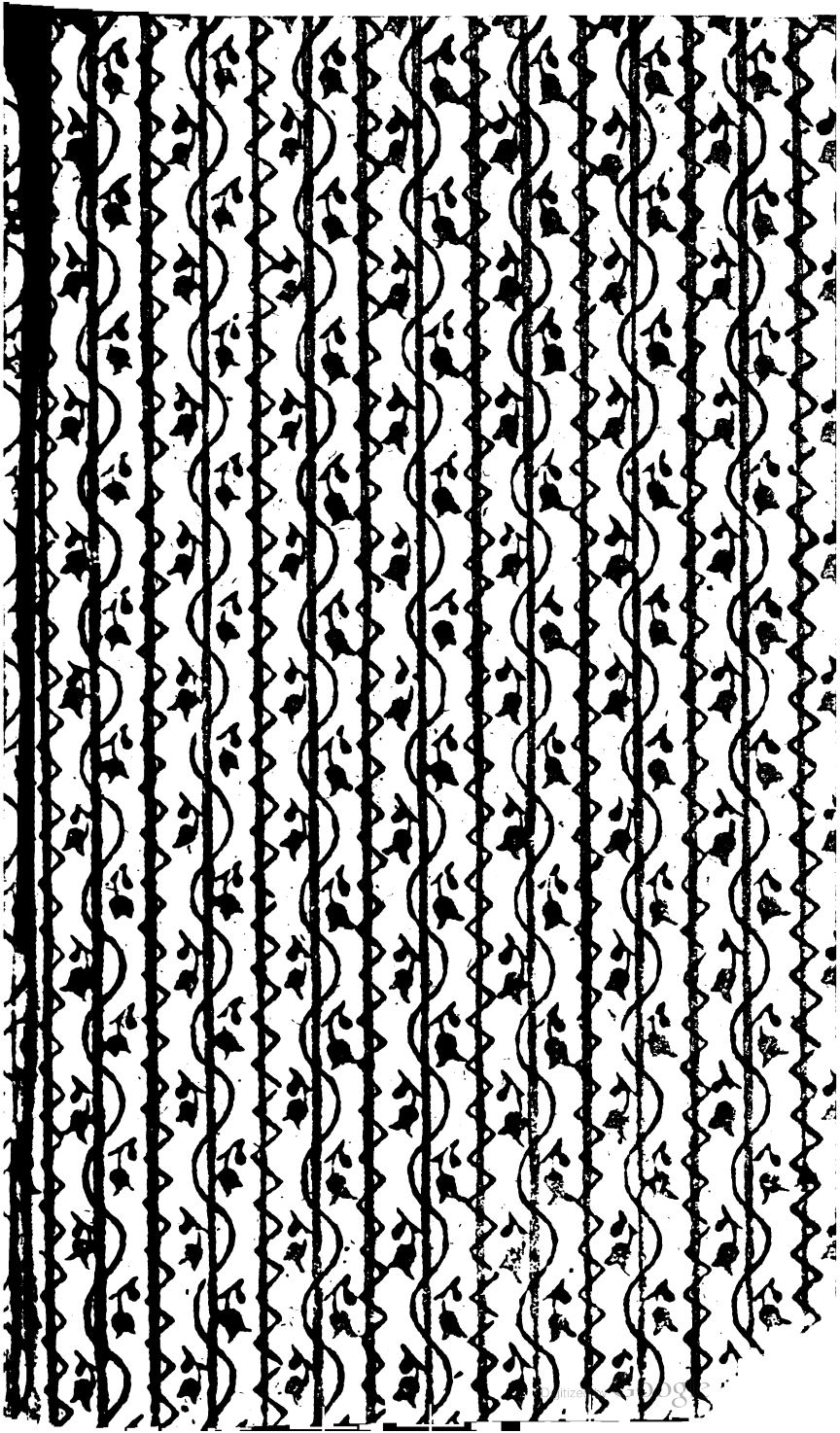
MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

74. L.149

LXXIV. 2. 149.

PETRI CUNAEI,
*Eloquentiae & Juris Romani quondam in
Academia Batava Professoris,*
&
DOCTORUM VIRORUM
AD EUMDEM
EPISTOLAE.

Quibus accedit

ORATIO
In obsequium
BONAVENTURAE VULCANII.
Nunc primum editae
cura

PETRI BURMANNI.

LEIDAE,
Apud PETRUM VANDER Aa₁
Typographi Urbis & Academiae.

MDCCLXXV.

VIRIS AMPLISSIMIS ET NOBILISSIMIS

PETRO CUNAE O, J. U. D.
URBIS LEIDENSIS SENATORI ET
CONSULARI, NUNC AD SPLENDIDISSIMUM COLLEGIUM, QUOD
AMSTELAEDAMI CURAM CLASSIUM ET RERUM MARITIMARUM
AGIT, LEGATO.

JACOBO ADRIANO
CUNAE O, J. U. D.
ET SUPREMI TRIBUNALIS, QUOD
HAGAE COMITUM BRABANTIS,
DITIONIS BATAVICAE, JURA
REDDIT, ASSESSORI.

CELEBERRIMI PETRI CUNAEI EX
AMPLISSIMO VIRO

JOANNE CUNAE O,
NEPOTIBUS.

E T

CONRADO RUISCHIO, J.U.D.
SENATORI LEIDENSI ET CONSULI, ARCAE ACADEMICAE PRAEFECTO, ET OMNIBUS FERE IN HOLLANDIA DIGNITATIBUS ET HONORIBUS SUMMA CUM INTEGRITATE ET LAUDE PERFUNCTO, AMPLISSIMORUM CUNAERUM, PER MATRIMONIUM CUM SANCTISSIMA MATRONA,

MARIA CUNAEA,
AFFINI.

S. P. D.

PETRUS BURMANNUS.

DE-

DEDICATIO.

IRia potissimum omnibus, quos fortuna plebi obscurae & inerti exemit, ornamenta, quibus non modo inani jactatione, sed vera etiam laude & gloria se efferre possunt, esse constat. Praeclaro & domi nobili genere ortum, majores posse ostendere, qui de publica & privata re bene meriti, posteris aditum ad amplissima quaeque ambienda & consequenda munera aperuerunt, primum jure habetur. Gentilium deinde decus & nomen dignitate semper nova & honoribus amplissimis augere & amplificare, & inter cives primum locum tenere, secundas ferre, nec tam inter fortunae dona, quam virtutis instrumenta esse merito existimatur. Relictam tandem a majoribus, & suis meritis partam gloriam & splendorem, indulgentia Fortunae & opibus amplissimis tueri, & liberalitate & munificentia omne hominum genus demereri posse, cumulum omnibus animi & corporis bonis addere consuevit. Quae singula & universa cum summi numinis benevolentia in Vos, Viri Amplissimi, plena & larga manu contulerit, quis non jure beatos & fortunatos praedicare debet? Sed licet illa egregia, & partim nascendi sorte, partim gentis vestrae industria vobis contigerint, non tamen eo nomine Vos tanto opere celebrandos esse existimo, quam quod in tanta splendoris, honorum & fortunarum copia insignem illam animi moderationem semper exhibuistis, qua Divinae benignitatis donis non soli frui, sed cum omnibus communicare proposuistis, & vitam ipsam non fortunae & caeco casui, sed rationi & sapientiae regendam commisistis. Non enim Thraiones illos, qui stemmata sua, magnae quidem dignitatis & opulentiae majoribus, sed qui extra domum, aut certe

DEDICATIO.

patriam nomen nullum habent, implere solent, imitari amatis, aut pulchrum & gloriosum esse ducitis, inanibus titulis, & per ambitionem aut gratiam in priores collatis honoribus superbire. Exiguo enim temporis spatio circumscripti mortales, cum sui aevi hominum oculos specie gloriae, & magistratuum splendore praestrinxerunt, omnem saepe vitae gloriam secum sepulchro inferunt, nec famam aut memoriam sui, nisi inter gentiles & posteros, per domesticos commentarios, propagant. Majus & solidum magis decus in posteritatem defluere, & feliciores esse creditis prognatos ex talibus, qui ingenii excellentia, & eruditionis copiis, non modo supra cives suos emi-
nuerunt, sed ita caput altius supra ipsos reipub. principes extulerunt, ut licet omnes fasti intercederent, & privatorum diurna acta abolerentur, ex communitamen totius patriae ruina superessent, & nomen & famam in omnes gentes & secula extenderent. Ex divitiis vero & omnium rerum abundantia, quae alia honestas & existimatio sperari potest, nisi ars illis fruendi, liberalitas, & in viros bonos & bene meritos munificentia, unicum amplae pecuniae usum & fructum esse possessoribus persuadeat, si illa non in arca stranguletur, sed in non indignos prolixè & libenter erogetur? honores etiam & magistratus, ornamenta tantum esse fortunae, non virtutis praemia satis constat, nisi inde uberrimus fructus ad alios defluat, nec illustres haberi, qui imperio aut potestate efferuntur, nisi ad communem salutem, & bonorum commoda, animum intendunt. Qui vero rationes a republica sejunctas habent, licet in dignitate positi videantur, vulgares potius & viles, quam bonorum & optimatum numero habendos, sapientium omnium opinione dudum est confirmatum. Adsurgunt enim illis quidem, & ad adventum eorum
rum

D E D I C A T I O.

rum excitantur, plebs viatorum & accensorum, & pullatorum turba de via decedit, sed nemo bonus eos Senatores aut Consules ducit, qui sibi tantum & familiae suae prospiciunt, & alios, quos iniquior fors ad humilitatem decessit, prae se contemnunt. Ex horum turba, Vos Viri Illustres, indoles sub faustis nutrita penetralibus exemit, & mens alta & semper in commune bonum intenta, generis splendorem, fortunarum amplitudinem, & summos, quos geritis, honores, non alio loco habere & reputare solet, quam subsidia virtutis, & instrumenta bonitatis, per quae beneficentiam vestram ad omnes non indignos pertinere judicatis. Licet vero, Viri Amplissimi, ea natalium felicitas, & fortunae benignitas Vobis tam laeta auspicia dederit, ut si de generis, quod ab utrisque parentibus trahitis, splendore certandum esset, paucis in patria nostra cedere deberetis, praecipuam tamen vestrae familiae nobilitatem in eo positam esse profiteamini, quod inter majores, summum ingenio & eruditione virum, **PETRUM CUNAEUM** jactare & ostendere possitis. Qui cum omnibus animi & corporis bonis ita ornatus & instructus ab ipso naturae habitu esset, ut ad quamcumque reipubl. partem se applicare voluisset, egregium patriae rectorem, & tribunalibus judicem exhibere potuisset, singulari tamen animi in literas propensione, tranquillitatem Academicam, & honestissimum, nec sine dignitate otium, Curiarum molestiis & forensibus turbis praetulit. Certe non minus se civibus suis consulere, immo ipsi posteritati prospicere putavit, si omnes ingenii vires intenderet, ut ad primariam Patriae nostrae Academiam magna frequentia confluentem juventutem, recti bonique artibus, & politi sermonis cultu erudiret, & formaret, quam si aut ambitione

D E D I C A T I O.

ablatus, vel lucri, saepe turpi, cupiditate allectus in civiles turbas & factiones se coniecisset, aut interrixantes de stillicidiis, finibus aut ultimis voluntatibus jura reddidisset. Non purpura saepe renovata, non repetiti fasces tantum umquam decoris *Cunaeae* genti addere, neque nomen familiae extra Bataviae fines proferre potuissent, quam quidem immortales illi ingenii foetus, qui & materiae dignitate & pondere, & sermonis nitore & elegantia genium quemdam victuris semper libris conciliarunt, & ab omni interitu & oblivione *Cunaeum* nomen vindicarunt. Licet autem multum hodie decoris & existimationis, non tantum literas & bonas artes profitentibus, sed ipsis honestioribus studiis decesserit, & perversa hominum judicia, qui omnia vel lucro vel potentia in repub. metiuntur, multum dignitatis ordini Professorum detraxerit, Vos tamen, Viri nobilissimi, qui res ipsas non ad vulgi opinionem aut popularem sensum, sed veritatem & justum pretium exigere consuevistis, pulchrum semper & gloriosum esse prae tulistis, ex Avo tali descendere, qui non, ut saepe fieri solet, per praesentationem & gratiam in Academiam irrepsit, ut commodum & facilem victum ex declamatoria vilitate & Professoria lingua pararet, sed in quo uno Academiae nostrae spiritum suum & vitam fuisse positam, omnis semper Eruditorum ordo existimavit. Qui fiducia studiorum neminem praesumere, nec se prostituere umquam sustinuit, sed qui cum adolescentiam, doctrinae insigni specimine edito, probasset Musarum Praesidibus, in hanc Provinciam missus, & benevolentiam summam procerum expertus, ita spartam suam ornavit, ut cum paucis semper penes eum regnum Eloquentiae & Juris prudentiae fuisse sit creditum. Qui denique tot judiciis & decretis Curatorum Academiae honesta-

D E D I C A T I O.

nestatus fuit, ut praemiis & commodis amplioribus
 nemo magis ornatus fuerit. Ad cujus domum & a-
 croaterium tanta vis discipulorum ex omnibus Eu-
 ropae partibus confluebat, ad sapientiae & disertis ser-
 monis praecepta haurienda, ut commune Patriae o-
 raculum haberetur, & invidiam reliquis doctori-
 bus, qui inter deserta subsellia in vasta sede inani
 conatu vocem exercebant, saepe faceret. Cujus
 scripta, omni melle dulciora, & Ciceroniano lepo-
 re & Artico sale condita, quicumque legerit, hunc
 unum fuisse fateatur, qui sermonis politidote & in-
 genii divitiis artes indotatas & jejunas locupletare &
 ornare posset. Si vero in omnibus, quae ad vitae hu-
 manae commoda, & publicas privatasque res
 promovendas pertinere videntur, iudice Cicerone,
 primas semper tenuit Eloquentia, pacis & otii so-
 cia, & bene constitutae Civitatis alumna, secundas
 vero sibi vindicavit Juris, & aequitatis, quae vincu-
 la sunt reipublicae, prudentia, in utraque primas
 tulisse CUNAEUM nemo, nisi invidiae & obtrecta-
 tionis studio occaecatus, hodie negare sustinebit. Nam
 & summis Oratoribus eum semper aequavit commu-
 nis eruditorum consensus; & prompta illa & facilis,
 nec minus tamen nitida & elegans dicendi vis &
 copia, non modo olim subsellia & iudices commo-
 vebat, sed in stuporem, quoties ex cathedra Acade-
 mica verbis ad audiendum jucundis, & sententiis ad
 evincendum, quod intendebat, accommodatis to-
 nabat, auditores rapiebat. Hanc ex divini ingenii
 viribus collectam laudem, & numquam, dum studiis
 honor constabit, emorituram quicumque gloriam,
 velut legitimam hereditatem, ad posteros transmi-
 sit, nae ille mihi in gentem, etiam antra minus no-
 bilem, regiam quamdam dignitatem & amplitudi-
 nem intulisse videtur. Hi sunt tituli, haec genti-
 litiae

D E D I C A T I O.

litiae nobilitatis insignia, quae praecipuis & perpetuis, etsi omnes alii (qui tamen sunt amplissimi,) honores abessent, ornamentis *Cunaeam* stirpem ad ultimam seculorum memoriam honestabunt. Et unde, quaelo, nisi ab hoc fonte, derivatam illam, qua Vos, Viri Ampl. insignes habemini, benevolentiam & voluntatem esse dicemus, qua Academiam nostram & juventutis Doctores semper complexi fuistis, nisi quod imaginem illam Avi vestri semper oculis, & animo obversantem venerari soleatis? Quis nostrorum Procerum, (sine ulla obrectationis suspicionem dicere hoc mihi liceat,) quis Magistratum maiori studio a Togatorum Collegio colitur & observatur? Ullosne mihi, aut certe paucos, praeter hanc Musarum alumnam & tutricem gentem ostenderis, quos maiori honore & cultu, ut patronos artium & doctorum Maecenates suspiciunt & admirantur Academiae Leidanae Antistites? Cujus purpurati, aut Senatoria dignitate splendentis viri, in tota urbe domus magis aperta & hospitalis, placidis doctorum virorum numinibus, Musis, quae in lares *Cunaeos* & sancta illa antiquae disciplinae penetralia, velut in portum se recipere gaudent & triumphant? Quantam vero in te, PETRE CUNAEAE, gentis tam praeclarae principe, cum nuper Urbis nostrae Consulatum, diu quidem debitum meritis, sed in aequiora reipubl. tempora frementibus bonis delatum, gereres, experta est humanitatem & favoris significationem universus Professorum ordo? quam obvia & exposita omnibus comitate quotidie, duris laboribus & catenatis occupationibus defatigatos, literarum cultores reficere & recreare summam tibi voluptatem esse ostendisti? Quam prolixè, nos lucubrationum fumis saepe enectos, & scholarum tenebris & factore squalentes, amoenissimis sub-

D E D I C A T I O.

suburbani praetorii viridariis, xyftis & ambulationibus
 faepe renovasti, & omnes scholafticae provinciae mo-
 leftias, vultu bono, frugum exquisitiffima copia,
 & fragrantiffimo etiam Liberi flore diluere nondum
 ceffas? Tantam denique morum & ingenii in te fa-
 cilitatem non omnes modo cives tui, fed in primis
 docti & eruditi, qui in te CUNAEI, Avi tui, ut no-
 men, ita & imaginem venerantur, experiuntur, ut
 neminem, ad cujus fuaviffimos sermones, & vivendi
 societatem fe libentius applicent, & apud quem labo-
 riofae & plenae negotiis & moleftiis vitae taedia de-
 ponant, nofcere fe fateantur. Tu vero, Ampl. JA-
 COBE ADRIANE CUNAEI, licet ab ipfa
 fede Musarum ampliffimi muneris, quod fufines,
 procuratio te abftrexerit, & totum te litibus, quae
 ad Forum & Conventum Brabanticum, qua eft Foe-
 deratorum juris, referuntur, dijudicandis impende-
 ris, nullam tamen bene de literatis merendi inter-
 mittis occasionem. Ego certe, quotiescumque tui
 falutandi aut videndi facultas mihi obrigit, num-
 quam non eximiam erga literas & ftudia voluntatem,
 & bonos & honeftos adjuvandi ftudium defuiffe de-
 prehendi. Et quamvis merita tua, quibus me quo-
 que praeter ceteros devinxifti, multa commemora-
 re poffem, malo tamen id in Te laudare, unde ad
 rem noftram five publicam, five literariam magna
 commoda brevi reditura augurari libet. Praeci-
 puum enim aliquid praeter Fratrem & Affinem, quo
 tuum & Cunaee gentis decus non modo confervare,
 fed in longam poft nos memoriae extendere poteris,
 Te habere gaudemus. Solus ex ampliffima familia
 prole beatus, non degenerem, fed qui in prima ju-
 ventute jam magnum fpondet virum, nobis in discipli-
 nam dedifti PETRUM filium, in quo eam ingenii feli-
 citatem, eam laboris & induftriae contentionem non e-

D E D I C A T I O.

go solus apprehendi, sed omnes, quibus operam dedit, magistri uno ore laudant, ut cum ad metam studiorum, quam jam fere tangit, adspiraverit, eas cum prompturum opes doctrinae & ingenii felicitis omnes ominemur, quae in bonum reipub. & Academiae ornamentum, & Urbis Leidenfis gloriam & decus, uberi copia redundabunt. Te vero, Amplissime RUYSCHI, cujus uxor MARIA *Cunaeorum* soror, matrona sine exemplo, conjux, cum qua sine querela a primis juventutis annis ad proximum hunc annum vixisti, & cujus pietas, diligentia, beneficentia, largitas, & omnes quae sexum illum ornare possunt virtutes, totius patriae ore & linguis celebrantur, sed quae nuper domum tuam matura quidem sibi, sed Tibi, & amicis omnibus nimis properata morte incestavit, Te, inquam, RUYSCHI, qua grati animi & tot officiis & beneficiis devincti significatione compellabo? quo ore, qua dicendi copia, si jam mihi aliqua vis dicendi adesset, tua benefacta & merita, non modo in patriam, quam universam fere, per omnes enisus honorum & dignitatum gradus, quos quidem Amplissimi ordinis viri consequi possunt, amplexus fuisti, sed in literas nostras, in Academiam, & Musarum antistites congesta celebrabo & expromam? Nemo certe, non dico nostri ordinis, qui vulgo Doctissimi titulo insignitur, sed vel pervulgato tantum cultu literarum commendabilis, inveniri potest, quem non singulari comitate & benignitate complecti & fovere soles. Domum tuam & atrium, quasi Musis & Gratiis sacratum templum, semper literatis patentia, & Professorum salutationibus ferventia, Bibliothecam selectissimis libris instructissimam, & omnium usibus reclusam, videmus celebrari. Ad focum etiam & mensam, lautis & mundis,

D E D I C A T I O.

dis, licet non damnosis aut nepotinis, dapibus splendentem, affidentes Togatos, & Platonice epulis, quae in posterum etiam mentem alant, satiatis quis non praedicare beatos inter Leideneses consuevit? Nec perdere horas & tempora, ut saepe inter insulorum congeronum nugas & loquaces fabulas se cogi literati dolent, sed omnes illas vespervas lucrifecisse se profitentur, quas in suavissimo tuo convivio sibi componere conceditur. Quam non renovati, & refecti, ad publicos & privatos se referre labores festinant Professores, qui ab ore tuo, Nestoreum mel destillante, pendere; & inter cibum exquisitissimum, & laetitiae auctorem Liberum patrem, jocos literatis & lepore Attico temperatos sermones tecum commutare, primariam & praecipuam felicitatem, quae eruditae Leidae magna quidem urbe, sed tamquam in solitudine quadam saepe viventibus, contingere potest, esse credunt. Cum enim tanta jam temporum, quibus omnia in pejus labuntur, sit perversitas, ut non modo mediae plebis juvenes, sed in primis, qui ex familiis illustrioribus genus trahunt, dedecorari vitae elegantioris cultum artium bonarum studiis & professione passim & multifariam jactent, nec infectos & inquinatos scholasticis nugis ad rempublicam gerendam esse accommodatos, quis non interiorum literarum cultor Te admirari & suspicere in animum inducat, & ad nullum inter Patriae nostrae moderatores libentius se adplicare gaudeat, quam ad eum, qui eruditae sermonibus & ipse delectatur mirifice, & materiem semper novam meditationibus doctorum praebere potest. Adolescentiam enim & primos juventutis annos, sub disciplina summorum in unoquoque disciplinarum genere magistrorum, ita ad omnem humanitatem & elegantiam conformasti, ut si non domesticus Te generis splendor,

D E D I C A T I O.

dor, & virtus ad summum inter honoratos reipublicae proceres gradum vocasset, inter eruditos facile tueri potuisses locum. Artibus deinde bonis excultum ingenium, & moribus ad omnem nitorem compositis cum decorasses, ut vim illam a natura insitam, & doctrinis confirmatam, usu rerum & recti cultu promoveres, per omnes humanioris Europae partes circumvectus, ex singulis gentibus illa tibi tantum delibanda proposuisti, quae vel ad privatae vitae splendorem, vel ad publicam utilitatem postea exserere posses. Relictis etiam unicuique genti suis vitiis & maculis, quarum contagione trahi se plurimi nostrates patiuntur, nihil nisi literaria spolia, & honestissimarum artium, Architectonicæ, Picturae, & Musicae, quibus nos haud dubie a multis gentibus vincimur, specimina domum retulisti, ut inde in penetralibus tuis Thesaurum, exteris spectandum, amicis vero tuis, & harum deliciarum cupidis, quasi proprium exstrueres. Quem Tu numquam aperire & exponere instituis, quin simul eruditis, & mirae festivitate conditis narrationibus, pretium & usum ita commendare soles, ut Docti, quos fors iniquior, & fortunæ malignitas intra patriæ fines suae conclusit, in rem præsentem venire videantur, & venerandæ antiquitatis reliquias, quas ex libris solum superesse in aliis partibus orbis didicerunt, nunc oculis aspicere & manibus tractare gaudeant. Nescio equidem quam ceteris suavissimæ illae itinerum a Te juvene emensorum adficiant commemorationes, de me liquido adfirmare possum, semper sitientem & anhelantem ad limen tuum festinare, ut ex Te, tamquam uberrimo & numquam exarescente fonte, aestum illum omnia penitus & accuratius, quae de Italiae antiquae gazis nobis inde reduces narrant & scribunt, inspiciendi sedem & extinguam.

D E D I C A T I O.

guam. Neque umquam magis de rapaci temporis cursu, & vesperarum etiam hybernarum brevitate conqueri soleo, quam cum serior me hora a doctissimis & suavissimis tuis colloquiis divellit. Non praedicabo nunc beneficia; nec omnia, quibus me Tu, & tota *Cunaeorum* Gens, semper prosecuta est, officia, quae non tunc demum, cum sedes in hanc Academiam & Urbem transtuli, mihi semper constituerunt, enumerabo. Nam repetenda illa essent, ab ipsa mea fere pueritia, cum per Fratrem meum Vir. Ampl. *Carolus Crucium*, vobis non modo longa collegii societate, sed a primis annis conciliata amicitia, conjunctissimum amicum, *Cunaeae* & *Ruisschiae* familiae ita sum traditus & commendatus, ut inter illarum cultores & clientes jam nomen meum a longo tempore professus fuerim. Sed ut fere omnia, ex quibus decus & nomen aliquod mihi accessit, magno illi praeceptori, & alteri velut parenti, *Gravio*, me debere lubens fateri soleo, ita hoc quoque nomine gratissima esse solet tanti viri memoria, quod ut magnis & principibus viris adolescentiam meam commendandi occasiones nullas sibi elabi pateretur, ita me quoque Tibi meliori de nota conciliandum esse existimaret. Memini enim, neque umquam dies ille albo notandus calculo effluer, quo ad eum, amplissimo *Bleiswyckio*, Academiae hujus Curatore, comite Ultrajecti inviseres, & hospitali senis festivissimi comitate mirum in modum delectareris, me quoque quasi Deorum epulis adhibitum, nectare illo & ambrosia summorum & doctissimorum virorum ex penu depromtis, ita fuisse saturatum, ut in omnem deinde vitam ejus gustu frui potuerim. Immo jam tunc ex eo desponsatum mihi favorem tuum & gratiam fuisse postea expertus sum, cum Te Consule, & in primis auctore, in hanc Academiam

D E D I C A T I O.

miam evocatus, eam benevolentiae prerogativam sentirem, in qua omne dehinc mihi praesidium & decus esse positum colligerem. Tua certe amicitia & familiaritas, omnes fere molestias, & tot relictarum caritatum desideria, quae saepe respiciens in patriam animus renovabat, ex pectore delevit. Ne vero haec quis blandius aut ambitiosius dicta, & Gnathoni, qui locupletiorum coenas captare, quam domi esurire praeoptat, non liberalium artium Professori convenientia esse calumniari posset, non fate-ri pudebit, & publice praedicare; numquam me ideo Regibus uti voluisse, ut ventrem, quem domi satis pascere possum, implerem, sed ut laborum taedia, quae suboriri solent, honesta quadam relaxatione abstergere liceret. Neque umquam ita me in literis contentiones & labores placere potuerunt, ut ex museo ergastulum facere, aut in solitudine vivere sapientis & docti unicum argumentum haberem. Valeant & sibi placeant Timones illi, qui in scholis & lucubratoriis conclavibus regna & imperia sibi fingentes, ab omni se cultiorum hominum coetu ideo segregant, ut de reliquo humano genere, si non palam male dicere, certe iniquius existimare sibi licere tuto putent. Forum, Curiam & superba potentiorum civium limina, non minus his lucifugis vitare consuevi. Et cum illis licet miseros esse censeam, quos vel ministerii vilioris obsequia, vel utilitatis mutuae ratio, in potentium comitum numero conspiciendos facit; non tamen fastidiose umquam circulos, convivia, confabulationes, aut etiam in suburbana praedia & viridaria excursus refugi; sed temporis, quod studiis & muneri publico debeo, ut quisquam rigidissimus exactor, fatigatus saepe & exhaustus, omnia honestae & politae vitae delectamenta circumspexi, & non modo principum virorum in consuetudine omnia

D E D I C A T I O.

omnia taedia laboriosae vitae & catenatarum occupationum me diluere, sed etiam personae, quam sustineo, ornamenta non vulgaria inde semper accessisseprehendi. Hanc vero vivendi (vel ut ita dicam, convivendi) rationem non modo non voluptate ingenti, sed nec uberrimo fructu, qui non in mea solum studia, sed & publica commoda redundat, carere, si non ex multis aliis argumentis evincere liceret, certe PETRI CUNAEI avi vestri, Viri Ampl. Epistolae facile persuadebunt: Tam longi enim temporis custodiâ, ut jam de iis omnis fere spes eruditis, qui semper CUNAEI eloquentiam & ingenium summis laudibus extulerunt, decolasset, cohibitas, quasi aeternis tenebris damnatae essent, quid quaeso, in ora hominum protraxit, nisi insignis illa & praedicanda semper vestra, Viri Amplissimi, humanitas, qua mihi, & simul omni literato orbi, scrinia *Cunaea* reserastis, & thesaurum illum elegantiae, venustatis & mundissimae dictionis cum omnibus communicare permisistis. Scitis, Viri Amplissimi, quantis laetitiis incessem, cum primum eas mihi inspiciendas & legendas praeberetis; quam faciles vero, & non magna ambitione fatigati, omne eas evulgandi jus in me transcripseritis, ego semper agnoscam, & grata semper commemoratione pro viribus celebrabo. Ad quos vero jam typis descriptae, ulla specie aut colore, redirent hae Avi vestri Epistolae, nisi ad muneris auctores, & si morem illum, tralatitium & publicum, tutores & patronos libellis novis conciliandi, usurpare vellem, in quorum, quaeso, sinum & praesidium securius & laetius confugerent haec postuma Auctoris clarissimi & domestica documenta, nisi ad magni viri Nepotes, qui nominis claritatem, non modo amplissimis accessionibus auxerunt, sed unicos fere se Mae-

* *

cc-

D E D I C A T I O.

cenates & deos tutelares pereuntibus Musis praestant. Accipite ergo laeti & placido vultu, ad Vos, unde profecta sunt, redeuntia dona, & in hac, quam suscepi ultro & lubens, cura, etsi nullus aut ingenii aut doctrinae ostentandae, sed tantum fidei & industriae probandae locus mihi erat relictus, solam reddentis beneficium mentem & animum spectate. Credite affirmanti, qui blanditiis aut lenociniis verborum gratiam emendicare nec soleo, nec volo; Credite, multo plura vos de me, immo de toto orbe literato, meruisse, dum has Epistolas mihi edendas commisistis, quam vel ego, vel omnis Eruditorum chorus oratione vel mentis gratae significatione explicare queat. Utinam modo Deus Vos, Viri Amplissimi, non egregie modo de Republica, quam fortiter & fideliter geritis, sed & de literis & Academia, meritos, diu perennare & nobis incolumes esse velit & jubeat. Utinam senectutis, cujus jam spatia ingressi estis, metas longe longeque extendat, ut sub auspiciis & favore vestro literae nostrae vigeant, ordinis nostri dignitas & jura conserventur, commoda & honores docentium amplificentur, discantium praemia & immunitates crescant, tota denique Academia, & Musarum hoc sacrarium, Rei publicae & privatae fatale & salutare pignus, pristino splendori & famae restitutum, ad invidiam usque vigeat & efflorescat, & quae vel iniquitate hominum erga literas non optime animatorum, vel temporum perversitate labefactata vel perculsa sunt, reficiantur & redintegrentur. Valete, Viri Amplissimi, & Burmanno, vobis aere & mancipio addicto, favere pergite. Leidae a. d. xx. Junii c1010ccxxv.

P E.

PETRI BURMANNI P R A E F A T I O.

Aequo & benevolo Lectori.

Mori pervulgato magis, quam necessitati obsequens, pauca praefanda duxi, Lector benevole. De PETRO CUNAEO enim, cujus Eruditionem summam, & Eloquentiam divinam nemo non, qui eum novit, praedicavit, nihil habeo, quod tot elogiis virorum doctorum addam, neque de his, quas nunc demum in lucem prodo, Epistolis aliud edocendus eras, quam ut, quorum beneficio cum publico communicentur, scias; quod, Te debere. Amplissimis viris, CUNAEI nostri nepotibus, ex ipsa dedicatione satis discere poteris. Hi, viri egregii, cum proluxa voluntate omnes, quas in scriniis possidebant, ad amicos a CUNAEO scriptas, & vicissim remissas Literas, mihi tradidissent, illas inde seligere; quas nunc exire videtis, operae pretium duxi, omissis pluribus, quae vel res domesticae, & quas scire neminis fere hodie interest, complectebantur, vel solo verborum honore & officiorum testificatione absolvebantur. Quantum vero ad literarum & artium bonarum emolumentum & ornatum pertineat, virorum insignium Epistolas producere, cum sit tralatitia omnium, qui in similia causa laborarunt, oratio, verba haec commendandis magni Viri reliquiis perdere minime est necesse. Me certe semper incredibilem in modum singularis quaedam voluptas capit, quotiescumque ex epistolis non modo de eruditione & eloquentia clarorum virorum iudicare, sed in primis interiorem illorum vitam discere, & quid de sui aevi viris doctis eorumque scriptis opinati sunt, existimare datur. Neque etiam facile quemquam reperiri puto, ex omni eruditorum copia, immo ne quidem, ex Ephemeridum, Bibliothecarum & Vitarum conditoribus, qui non data occasione, cum illis expostulare soleat, qui premere & intra claustra bibliothecarum privatarum pretiosas has gazas cohibere studeant. Ingentes contra gra-

P. B U R M A N N I

tias illis haberi semper videmus, qui eas orbi literato exponere & legendas unicuique dare laborant. Sed licet hic omnium eruditorum sit sensus, & nemo paullo humanior non cupide eas accipiat, perpetua tamen, quae consilia saepe optima disturbat, difficultas exorandi cupidam solius lucri Librariorum gentem efficit, ut plurimae, quae jam collectae, & paratae ostendebantur, virorum doctorum Epistolae interciderint, vel aeternis tenebris damnatae adhuc lateant. Cum enim ignavis politioris doctrinae, & literariae historiae, nulla voluptas ex hominum sibi ignotorum commercio obvenire possit, & res, de quibus inter se contulerunt prioris aevi viri docti, ab eorum aliquando disciplina & studiis abhorreant, evenire saepe experimur, egregias etiam & selectissimas Epistolas, quas unusquisque, dum latebant, magno clamore & conviciis etiam a possessoribus depoposcerat, ubi editae fuerunt ita jacere & negligi, ut vix emtores inveniant, nisi cum longi temporis tractu, & per totum terrarum orbem dispersae, in tabernis reperiri vix venales possint. Insano tunc quidem pretio, & eo solo nomine, quod Epistolarum titulum prae se ferant, animose comparari videmus libellos, quos recentes & praelo exeuntes unusquisque fastidiebat. Et haec causa unica fuit, cur ex ingenti Epistolarum, quas & ipse possideo, & undique collegi, Thesauro aliquot vulgandi consilium cum cepissem, neque facile Typographum, qui sumtus in Syllogen talem excudendam facere vellet, invenire possem, confugere coactus fuerim ad viam vulgarem, laudabilem quidem & aequam, sed lucripetarum fraudibus ita jam corruptam & suspectam, ut metus sit, ne & ejus brevi fastidium subnascatur. Omnia enim, etiam rectissime instituta, cum avaritia & lucri immensa cupido temerare & corrumpere soleat, & illi, qui pecuniam ad libros producendos repraesentaturos sponte se offerunt, postea se turpi mangonio in fraudem illectos, & malis mercibus hederam mendacem suspensam, esse deprehendant,

P R A E F A T I O.

dant, vereor ut primarii viri, & conatibus honestissimis faventes, optimis libris carere, quam impostoribus se decipiendos libentius praeberem malint. Non tamen umquam in animum inducere potui, ut taedio tot, quibuscum viris eruditis colluctandum est, difficultatum & molestiarum, cessarem, & non omnes intenderem nervos ad protrahenda in lucem, quotquot virorum, qui eruditionis & laudis gloria floruerunt, scripta, ad quae ullus mihi aditus pateret. Cum vero in Syngen, quam cum maxime non sine ingenti rei literariae emolumento me prodere credo, conjicere has CUNAEI epistolas antea decrevissem, numerus earum, qui justum per se volumen implere possent, me deterrebat; ipsa deinde copia Epistolarum, quae minime quatuor, quos promisi, tomis comprehendi poterit, locum illis negabat. Quare cum diligentissimum, & qui de re Libraria non solum optime meruit, sed qui ab Amplissimis Viris, CUNAEI nostri nepotibus magnis semper beneficiis ornatus, eo nomine omnem illis cultum & observantiam detulerat, Petrum vander Aa, paratissimum ad hunc foetum magni viri suscipiendum offenderem, statim antequam vel fervor defervesceret, vel scaevitas aliqua interveniret, licet occupatissimus, ad Epistolas has seligendas & ordinandas me accinxi. Potuissent quidem (& merita certe erant) splendidiore cultu & specie elegantissimae hae Epistolae se lectoribus commendare, sed & hic fastidio occurrendum judicabat vir, negotiorum suorum peritissimus; qui ut bene emi & cupide appeti possent, in modicum coartandum volumen eas esse censebat. videbat enim quantum, optimis etiam libris, estimationis & famae detrahatur, quorum ex splendore chartae, typorum elegantia, characterum nitore & amplitudine, ita pretium intenditur, ut in tanta, qui quotidie exeunt, librorum copia, paucorum arcae sufficiant in damnosam harum mercium coemptionem. Quis non vidit summorum virorum Grotii, Vossii, Casauboni & aliorum epistolarum

P. B U R M A N N I

larum, quas ineditas nullus non magno aere redemisset, aut quotidianis fere conviciis ab omni literato orbe exposceret, tantam fuisse vilitatem, ut pene abjectae, & vix solus chartae pretio aestimatae fuerint. Non aliam ob causam, quam quod magno numero exemplaria per omnes tabernas dispersa, iniquo primum pretio emtoribus deterritis spem faciebant, brevi parvo pretio parabilia fore. Haec sola fundi hujus calamitas, cui non aliter occurrì poterit, quam si exemplarium modica tantum copia protrudatur, ne ex satietate contemptus oriatur, & quantum fieri possit, in minimum volumen conjiciantur Epistolae, ut unicuique literarum studio, etiam non pecunioso, facultas exigui libelli emendi supersit. Fateor quidem lubens, nihil magis allicere lectorem, aut majus aliunde decus, quam ex splendore & nitore chartae & characterum conciliari libris, & ad posteritatem etiam usque non modo pretium illis conservari, sed intendi: At in hujus generis libellis, magis publicae utilitati, quam paucorum & beatorum voluptati & cupiditati consulendum esse putavi. Numquam deerunt illis, qui hoc elegantiae studio, si non morbo, tenentur, sumptuosa & operosa volumina, quae magis ornandis pluteis, & lautitiae splendidi domini ostentandae, inservient, quam ut instrumentorum doctrinae & necessariae suppellectilis numero habeantur. Si qua vero sit, qua minime carere potest, vir mediocriter etiam doctus, eruditionis variae pars, ea est Historiae literariae intelligentia: nullus enim, qui libros tractare consuevit, ad lectionem se accinget, quin antea auctoris mores, instituta, sectam, munera & totius vitae cursum comperta sibi & cognita esse velit; quae si ignoret, nec perspicere se satis scriptorum sensus, nec voluptatem tantam ex lectione se percipere experitur, quam si omnia ante explorata habeat. Unde vero plenius edoceri de alicujus opinionibus, moribus & interiori etiam vita possumus, quam ex simplicissimis animi interpretibus,

ad

P R A E F A T I O.

ad amicos & familiares datis, epistolis, quae mentem penitus saepe nudant, & alios saepe nobis exhibent viros, quam in magnis summa cum cura & diligentia expolitis operibus se ostendere solent. Evolve modo, Lector studiose, innumeros, qui vitas clarorum virorum descripserunt, auctores, & his adde Lexicorum, quorum hodie numero & mole obruimur, Historicorum concinnatores: omnem fere paginam implebunt, si supersint, Epistolae ab ipsis vel ad illos missae: ex quibus solis plura subsidia, quam ex ambitiosis elogiis, publicarum rerum historiis, & funebribus orationibus, se arcescere posse fatebuntur. Inspice quaesro, quod hodie, inter hujus generis libros, principem locum merito sibi vindicat, diligentissimi Baylii Lexicon: quos non ille libellos, viles hodie & abjectos, quot non epistolarum volumina perreptavit, ut neglecta & ignorata aliis Lexicographis exhiberet, & pretium supra omnes ejus consortes suo operi conciliaret? Si Syllogen nostram Epistolarum, in qua nunc edenda laboramus, si & has Magni CUNAEI epistolas vidisset, magnam sibi accessionem factam sine dubio labori suo gratulatus, & forte novo tomo materiam sibi datam gavisus fuisset. Nul-
lus ergo dubito, quin optime me meritum de re literaria judicaturi sint, quotquot elegantioris doctrinae studiis capiuntur, nec fastidium harum deliciarum & obtrectandi libido umquam efficient, ut si non, dum vivo & spiro, ab hoc seculo, certe a posteritate erudita magnam gratiam initurus, & laudem etiam, quam ex tenuibus ingenii & eruditionis modicae copiis domesticis sperare vix licet, ex alienis scriptis ab oblivione vindicatis sibi reportaturus. Conscientia certe instituti honestissimi, & voluntatis propensissimae in publica rei literariae com-
moda promovenda semper me sustinebit, cui si suffragationes cordatorum & eruditorum hominum accedant, magno me stimulo excitari sentiam ad plura hujus generis, quae ad manum sunt, scripta producenda, quibus

P. BURMANNI PRAEFATIO.

bus etsi solus in rem meam uti possem, malo tamen omnibus communia exponi, quam ut fieri solet, post fata mea dissipari & disperdi. Praeter vero Epistolas, quae per se satis placebunt, nec commendatione mea egent, in publicum simul nunc prodit Oratio, quam in funere Bonaventurae Vulcanii habuit CUNAEUS; & propter quam variis calumniis a Theologorum, quos semper iniquiores expertus fuit, nonnullis fuit dilatus, quas Epist. XLVIII. LXV. & LXXVIII. & alibi satis animose diluit, & refutat. Dissertatiunculâ etiam apud Curatores Academiae & alios Procere causam suam egerat, sed quae adhuc inter ejus reliquias reperta non est. Dissertationes praeterea aliquas de quibusdam Juris materiis elaborasse se in his Epistolis (vid. XXIII. & XXX. & alibi) adfirmat, quae quidem supersunt, sed cum a nostro instituto sint magis alienae, hic producere non visum fuit. Tu interim, Lector benevole, his frue-re, & labori nostro & studio fave, & CUNAEI posteris bene dicere ne cessa. Leidae. a. d. XX. Jun. CIOIOCCXXV.

ERRATA IN DEDICATIONE.

Pag. 8. lin. 28. *delatum*, lege *dilatatum*,
14. 15. *me* *mibi*

PETRI CUNAEI

ET

DOCTORUM VIRORUM

AD EUMDEM

EPISTOLAE.

EPISTOLA I.

PETRUS CUNAEUS

Henrico Henningio

Ecclesiae Middelb. Pastori fidelis.

Medioburgum.

Eidem meam libero, Vir Doctissime. En tibi disceptationem nostram, quam mitti tibi petebas sive jubebas. Eam si tanti est, lege, & iudicio tuo de doctore nostro *Arminio* utere. Sententiam suam vir maximus expressit; cui qui obloquitur Scripturae fidem tollit. & obloquitur tamen nonnemo: is nempe, qui λόγον σκινδελμῶς nimis amat, & dum fax etiam in meridie praefertur, tamen καλῶντας λήμῃ. Legatur tota ad Hebraeos & Galatas Epistola, legatur tertium caput Epistolae secundae ad Corinthios. Quae tria ista, Promissionem, Vetus Testamentum, & Evangelium ubique inter se opponi vel subordinari non videt, prope est ut dixerim, nihil videt. Sed enimvero fatendum est, ea ingeniis fere nostris annata labes est, ut ambitione quadam disceptare malimus, quam vivere; & si quis cautior τὰ ἐπὶ πονηρῇ κ' ἔμμελ' recudere velit, illum statim damnet conversus pollex omnis vulgi. Tu, vir clarissime, inter eos es, quos melior mens habet: qua frui & vale.

Lugd. Bat. 22. Oct. 1605.

EPI-

Arminio operam dedisse Cunaecum, & eo praefide propugnasse septimam decimam quartae epistolae Disputationum A. 1605. & *Apollonio Scorsae*, & tempore Syndico Medioburgensi, & *Joanni Mathiso*, Harlemensi Ecclesiastae, Graeco carmine dedicasse, docuit nos diligentia *Crenii* tom. v. Animadv. Philol. & Hist. p. 155.

A

1 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

EPISTOLA II.

PETRUS CUNAEUS

Apollonio Scotto

J. U. D. Civitatis Middelburgensis Syndico.

Medioburgum.

ASSERTIONES hasce Theologicas publice discutiendas damus, vir amplissime, & nomini tuo meritissimo eas dedicamus. si splendor vester aut dignitas huc me vocat: illæ apud omnes magnus & hæc in excelsis posita. Si virtus aut doctrina, utraque sic ornatus es, ut familiam ducas inter gentis tuæ primos. Urgent te, scio, majores reipubl. curæ, dum subnixus ambulas in columnis legum & peristyllis: Si quando tamen ex illo fastigio per otium descendere tibi licet, istis quoque divinis studiis incumbere non spernis, & primam quamque horam bonæ mentis consecrare. Gratum igitur, ut spero habebis munus nostrum, mole fortean exiguum, sed ab animo atque commendandum, ut alia desint, ab animo, inquam, pondus suum accipiunt: quem jam ante dudum cum veneratione pariter & amore probare tibi volebam. sed volebam, non poteram. Nam (fatebor enim quod res est) malus me hæcenus literarii studii ardor abripuit, &, ut cum Homérico illo Elpenore fatum meum *μυκρόν τι πειγδδῶν* lugeam

Ἄγε με δειμύτῳ ἔϊται κακῇ, καὶ ἠδίοφάτῳ ὄντι.

Quare ad sapientiae studium sero quidem & serio reverter, & fluentes istas solutasque Nymphas severiori Musa sic constringo, ut nequid posthac me *ἔϊται πῶς πῶς ἰοκαμῆδρα πνδῶν* cogant. quod si quis plane eas me deferere velit, nihil agat. quin illud statim Siculi vatis audiet:

ὡς πρῶτῳς Φάκας, καὶ Θιὸς ὦν, ἔνι μῆ.

Sed hæc alibi opportunius melsusque dicentur: nunc quoad institui, nemireris, vir clarissime, si quid in hac materiâ tractandâ mutatum a nobis aut innovatum deprehenderis. Secedit paullum a communi illa Theologorum opinione nostra sententia; sed secedit, non discedit, diversa potius, quam adversa.

Ecce Sacri Scriptores magno consensu a nobis stant: quorum nemo promissionis pactum cum veteri testamento, & hoc rursus cum Evangelio confundit. & quæ igitur

AD EUMDEM EPISTOLAE.

est invidia est rei tam obscurae faciem aliquam praeferre, ad divini verbi lumen accensam? Invident tamen nonnulli, ut ait ille, *αὐτοὶ δὲ οἱ, qui ἀρχαίαι πρὸς ἀνδράς καὶ μόνον αἱ εἰς φῶς ἐκταχθέντες* mordicus defensam eunt. Sed ipsi viderint. mihi eorum maxime placet mens, qui doctorem nostrum *Arminium* virum esse doctum, virum sapientem, vicem bonum censent. *Καὶ ἰδὲ πάλιν τῷ τοῦ τρέφειν τὴν ψυχὴν.* Tu vero, vir amplissime, iudicio tuo, quo multum va-
les, utere: & ut coërceam animum nimis se diffunden-
tem, studiis nostris favere pergito. Lugd. Bat: 22. Octob.
1605.

EPISTOLA III. APOLLONIUS SCOTTUS

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

Nihil ate expectare gratius, mi Cunaee, potui, quam id animi tui signum, quod Theologicis thesibus, *De comparatione legis & Evangelii* dedicatis, erga me declarasti. Rem spectro? quam arduum est illud, arbitrum adisci me, in aliâ magis arte versatum, sacrosanctae huic disquisitioni? siquidem & illud jucundum est ad vicina nonnunquam transire, & divinis rebus admisceri, mihi certè immortalitatis cujusdam instar habet auctorem? es quidem tu ille commendatissimus, cum ob veterem Parentum utriusque nostrum amicitiam. & *πρὸς τὴν αὐτῶν ἀρετὴν τῆς κατὰ ἀληθειαν*; ut ille monet. tum ob nostram quoque conjunctionem, quam Patria studiaque commu-
nia vel summam efficiunt. Cætera, quae mihi tribuis, quibusque causis te dedicandarum mihi thesium tuarum usam dicis, amoris ea iudicio magis, quam propriè tuo ponderata video. neque enim sum, qui aliquid in me possim agnoscere, quod secus ulli magnopere placere debeat. Sed illud cum primis lætum ex litteris tuis obve-
nit mihi, quod seridè te jam principi illi studio deditum esse perspicio: & quidem ita aliis artibus linguarumque scientia praemunitum, ut huic uni deinceps, caeteris negle-
ctis, possis incumbere. & quod dicitur *Ἀποτίμω εἰς τὴν ἀμά-
θη, πᾶν δ' ὅσον ἐδίδυ μέλει.* Nam, quod nunc plerique fa-
ciunt adolescentes, probare nequeo. qui cruda admodum

A 2

Phi-

4 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROŖ.

Philosophiae linguarumque cognitione praediti, sublimem illas & quasi praefides scientias auspicantur. fit enim ut minus istarum eruditi, cum se necessario tam perplexas hasce cognoscendi subsidio destitutos vident, ut filum illud studiorum, quoties nodus aliquis occurrerit, quod nulla facultas patitur, interrumpere cogantur. Id ne tibi accadat bene provisum esse gratulor. Habet enim Theologia, quantum judicare possum, illud peculiare praeter caeteris, ut quo sublimior est plurium aliarum rerum cognitione, tanquam gradibus quibusdam indigeat. His autem naviter confectis & superatis, non video quid tibi in mentem venerit fatum tuum hujus assimulandi fato, qui

— *Scalis delapsus ab altis;
Occurrit Regi flebilis umbra suo.*

Non ita nascimur, mi Cunaee, caeteris ut rebus satis idonei, statim ad summa quaeque possimus pertendere. multum aetatis abijt infantibus: multum maternam linguam balbutientibus: prima quoque scholarum taedia suum sibi tempus vendicant. ne alios referam, qui illic deficiunt, unde incipiendum est, quam multi scholarum jam excusso pulvere, in studia quaedam ludicra vanaque dilabuntur, neque unquam emergunt? quam pauci plenā aetate serio id agere incipiunt, quod deinceps semper agendum est? Tu igitur humanae infirmitatis memor, cum aliis fortunam tuam compara. Vix plenā, nisi fallor, pubertate majores, & Musarum, ut ita dicam, stipatus choro, divinum illud Theologiae sanctuarium non solum ingrederis, sed propemodum obtines; & optanda tibi majora censes esse? vel me amor in te meus, mi Cunaee, multum decipit, vel magno aliquo lumine Zelandiam nostram abs te quandoque perfusum iri, non in vanum auguror. tumodo quem studiorum institisti cursum, fac constanter obtineas. quotidie in oculis summos ad eam rem viros habes, à quibus non praecepta solum capias, verum & exempla doctrinae. in iis (quid enim dissimulem?) quin principe quasi loco D. *Harminium* censeam, nihil causae video. Adeo tanti viri splendor, postquam in illa luce Lycei Lugdunensis versatur, vel in has oras usque sese transfudit. Unum vellem hisce perplexis omni miseriarum genere temporibus non ita novandis rebus operam poneret: agit ille fortasse serio causam suam: id enim malim, & quia malim, potius credam: quis enim vel opinari possit tam insignem virum ingenii jactandi gratia;

AD EUMDEM EPISTOLAE.

5

tia, quod mille veris modis extendere potest, tam in gravi re ludere, quae moveri nequit, nisi consensus saltem doctrinae nostrae concutiat; quod quam hodie perniciosum sit quis non videt? Verum serio licet agat, tamen cum extrinsecus hostilibus armis pariter & sophismatis ecclesia perstrepat, profectò etiam constanter sentienti (audio vero *Harminium* in multis dubitare magis, quam disputare vel sententiam promere) connivendum ad levia quaedam fuerat, ne in visceribus illa suis insuper divelleretur. nedom illa nisi decretoriis argumentis (quod tamen ipsum non temere fieri debet) in disquisitionem adducenda (id enim a multis audio) in quibus tota niti salutis nostrae contignatio non male hætenus credita est. Haec aliorum reprehensionibus exacerbata, quemadmodum omnia longinquitate crescunt, alii non solum emollitum, sed nec minus acriter defensum eunt. Ego mihi met imperavi nihil temere credere, nec ulli dum parti accedere, denique quidquid istorum est, nunquam iis tam altè vestigandis memet ingerere, ut muneris mei limites excessisse videri possim. nam in hisce talibus sanctam quandam ignorantiam, subtili istà nimisque exquisitè diligenti scientiâ securiorem semper existimavi. tibi autem haec scribere, Mi Cunaee, visum est, cui quo ingenium acrius esse novi, eo cautius ut sit percupio. qui quanti quidem *Harminium* feceris, me iudice jure feceris: sed eorundem, quos veneramur, opinionibus nullo nobis arbitrio servato, tanquam brevibus quibusdam adhaerescere, nec verum esse arbitror, nec tuae prudentiae consentaneum. Vetus illud hîc valeat, *ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ*. nec *Harminii* omnia scita probanda puto, nec aliorum, praesertim, quae hætenus valuerunt, vituperanda. Habes gratiarum non tam actionem a me, quam ostentationem, Mi Cunaee, quas alias referam cum potero. habes non tam iudicium, quam sensum amicè candidèque (quod inter nos sit) expositum super *Harminii* controversiis. tu annitere, ut tua etiam ope quondam usâ, perumpere caligines omnes Ecclesia, quod semper fecit, etiamdum possit. quod cum voveo, Deum Opt. Max. simul precor; ut quemadmodum studia tua, ita & valetudinem secundare velit. Kal. Novembr. clō. loc. v.

6 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

EPISTOLA IV.
PETRUS CUNAEUS

Apollonio Scotto

S. D.

Hagae.

Merita in me tua, vir Ampliff. tam magna sunt, ut eorum nullam partem referendae gratiae consequi possim. Senti enim nihil esse tam promptum, aut tam paratum, quam in his rebus, quae ad me ornandum pertinent, studium tuum & diligentem operam. Deinde quod mihi in optatis fuerat, ut praeter te, qui omnia posses, alium etiam defensorem quempiam florentem gratia, auctoritate, honoribus nanciscerer, qui tecum pariter rerum mearum curam susciperet; id summa prudentia, & iudicio a te effectum fuit singulari. Tradidisti enim me amplissimo Senatori D. *Hogerbeetsio*, qui deinde tam inusitata erga me fuit benevolentia, ut non minus quam tuto animo de me, deque ornamentis meis & commodis cogitaverit. sed tibi, vir eximie, cujus praeterita multa beneficia his recentioribus meritis aucta sunt, alio tempore, quantum pro universis debeam, testabor, ne jam magnitudine rei obruar. Nunc vero quod differri amplius non debuit, ad clarissimum collegam tuum has literas dare visum est, quibus ei gratias agerem. *Heinsius* noster adhuc peregre est, & desiderio suo mire me torquet. Is ubi reversus fuerit, causam nostram in Senatu Academico agat. Metuo tamen vehementer, ne ante ferias Octobris frustra quid auspicer. Ego te quaecunque porro in causa mea restant, eodem studio in posterum confido absolutorum. Quod ut facias, more magis, quam quo te admonendum putem, rogo. Neque enim fieri possit, ut quae semel coepisti, deseras jam, & ipse te retexas. Vale. Lugd. Batavorum. xv. Septemb. c10 10cx.

EPISTOLA V.
APOLLONIUS SCOTTUS
P. Cunaeo S.

Leidam.

Maluisse me quidem ex te ipso intelligere mi Cunaee, successum rerum tuarum: Sed *Hogerbetius* auditum à
Van-

AD EUMDEM EPISTOLAE.

7

Fandermilio hodie mihi retulit, linguae (ut conjiciebamus, id enim sciscitari neglexerat) Latinae profitendae provinciam hisce comitiis Curatorum tibi datam esse, quae res pro amore in te meo summo mihi gaudio fuit. Eaque opto ut & tibi honorem & reipub. Litterariae, prout potes, emolumentum afferat. Utinam autem vel mihi Lugdunum, vel tibi huc excurrendi quam primum occasio deur, ut voluptatem, quam absens capio, coram impertiri possim, cujus expectationi imputabis, quod haec pluribus nunc non persequor. Caeterum de famulo quod rogaveram ut mihi dispiceres, nolo ulterius in ea re operam ponas, & pro ea, quam hucusque suscepisti, habeo gratiam: hîc enim satis idoneum, sicut videor, reperi: Cum *Trelcatio* quid egeris scire velim, jam enim annus, ut vides, fere est quod dies syngraphae ejus cessit, & frater litteris suis, quas heri accepi, monere instat ne poenam librae Flandricae, nisi ille suo die solveret promissam, velim negligere. quaeso igitur etiam hanc petas, præter enim morem honesti mercatoris pecuniam illam tamdiu debet. abutor fortassis humanitate tua, mi Cunaee, sed hunc pudorem necessitas mea mihi imponit, nostra familiaritas excusat. neminem enim illic alium, cui mandem, habeo, ubi autem res tuae postulabunt similem a me operam, libenter eam me daturum tibi recipio. Benè Vale. XVI. Kal. Martii. 1611.

E P I S T O L A VI.

P E T R U S C U N A E U S

Apollonio Scotte.

OMnia summa a te consecutus fuisse videbor, si hoc, quod novissime a te petii, effeceris. Id si jam praestitum a te sit, sane causa est, cur me frustra has scripsisse gaudeam. sin forte casus aliquis, ut sit, intervenerit, etiam atque etiam obsecro te, maxime Senator, da mihi hanc operam, et fac, ut *Matbenesius* & *Mylius* ex te intellegant, quid mihi debeatur. Non prenso quenquam, neque ipse me prostruo. Sed cum magni interest, rationem aliquam mei nunc haberi ab iis, qui quid merear scire non laborant, ad te patronum meum eo, in tuam fidem me do. Equidem etiam non dubito, quin tuo hortatu Ampl.

A 4

vir

8 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

vir *Hogerbeetsius* omnia, quæ in rem meam sunt, sedulo agat, tamen valde id ad meam laudem pertinebit, si tu quoque, cujus inusitata eruditio in angusta illa vestra curia elucet, causam nostram defendas, meque totum suscipias. febriculosis quibusdam hominibus, & ineptis et putidis magnus hîc honor habetur, nos qui recta indole, vivo ingenio maxime contendimus; nisi honesta conditione liberale stipendium consequamur, restat ut de balneo potius deque fumo conducendo, quam de tuenda literarum dignitate cogitemus. Ego quid actum a te, Amplissime vir, sit intelligam, ubi proxima Saturni die Hagam venero. Vale, magnum decus & praesidium nostrum. Lugd. Bat. IV. Maji. c171ccxi.

EPISTOLA VII.
PETRUS CUNAEUS

Apollonio Scotto.

Hagam.

Cum hodie casu quodam Ecclesiastes tuus in oculos mihi incurrisset, coepi cogitare de loco isto, quem, tu recte sensisti, mire intricatum esse. Certe Rabbini quoque hîc aqua haesit, qui cum alibi soleant ordinem dictorum & nexum anxie quaerere, multum hîc quoque se versant. Ego, quae opus esse videbitur paucis perscribam *ἀναγινώσκον πρὸς καὶ σαφίστητον*. Ipsum capitis initium censet *Aben Ezra* mire dissonum esse praecedentis: nisi forte, inquit, jungatur versui sexto superioris capitis, ubi de paupere cordato loquitur Ecclesiastes, quem nunc ait ex recte factorum fama maiorem voluptatem capere, quam si unguentis esset perfusus. Sed hoc minus placet. videtur enim novi sermonis principium esse, cum jam a rerum vanitatibus ad consolandum & docendum ire parat. Judaei totius Libri tres *Sedarim*, hoc est ordines & sectiones faciunt. Initium secundae sectionis ducunt a cap. III. vers. 13. *quin etiam omnis homo* &c. Tertium ordinem ab hoc loco Cap. VII. 1. auspicantur. Quartum ab illis verbis cap. IX. 7. *ex ea ede in laetitia*. *David Kimchi* & *Chaldaeus interpres* priorem versiculi hujus partem repetunt in posteriore ejusdem membro. ut sit, *melior est hominis fama unguentis, & dies mortis eidem homini, cujus fama & virtus clara est, optabilior fuerit quam dies natalis*. Qui nascitur,

AD EUMDEM EPISTOLAE.

tur, ei superest, ut ad virtutem per multa impedimenta contendat: a cuius recto tramite facile depelli potuit. At, qui mortuus est, virtutis jam laudem solidam sibi vendicat, quam & pepererunt sibi pauci, & partem quidam vitio imbecillitatis humanae amisere. caetera persequi longum foret. Quae sequuntur pluris sunt. vers. 23. finem imponit superiori orationi, descripturus porro alia quaedam vana. *Florum*, inquit, *ego omnium periculum feci beneficio sapientiae, quam me Deus ornaverat. Dixi, sapiam*, id est, jam opinione mea & aliorum videbar attigisse sapientiae fastigium, *sed frustra fui. sensi enim longe me ab hac abesse* vers. 24. *remotum est id quod fuit*, id est, procul absunt homines ab eorum, quae fecit Deus, quaeque faciet, cognitione. post, & *profundum profundorum* (id est profundissimum) *quis inveniet illud?* loquitur universim de abditis Dei operibus, quae aciem ingenii humani eludunt. Sic enim malim, quam quod Rab- bini hic somniant; qui solennia nugantur, & censent hic arcana legis, aut opera sex dierum intelligi. vers. 25. *circumvi* &c. quasi diceret, & quamquam tam obscura esset rerum notitia, ut, qui antea me nihil ignorare putabam, idem nunc paucissima mihi consecutus viderer, tamen anxie versabam animo meo, lustrabamque singula, ut quae sapienter & cordate, quaeque stulte sunt, agnoscerem. Duo contraria perspicere curae habuit, ut ex utriusque contentione, tandem sapientiae rationem teneret. vers. 26. *Et invenio* &c. id est, dum consilium meum & institutum persequor, ac utriusque cognitionem, sapientiae & insaniae, quaero, tandem illud inter caetera accidir, ut animadverterem *rem quavis morte acerbiorē esse mulierem illam, in cuius animo* &c. Nimirum, hanc etiam vanitatem, dum aliarum in hoc libro numerum recenset, omittere non debuit, cum haec in vita hominum sit propemodum prima. *Aben Ezra* haec de amore accipit qui homines etiam summos transversos agit. Non errabit meo iudicio, qui de muliere mala & meretrice dicta credat: quam qui deperit, pejus facit, quam qui saxo faciat, ait Comicus. Caeteri Judaei magistri aliter sentiunt quibuscumque enim *mulier* est haereticis & falsa doctrina. atque hoc illi pro reliqua sua nugacitate. *Schelemo Farchi* vero, quem ego inter Talmudicos auctores familiam ducere eiisimo, si non laudandam magnopere, certe tolerabilen sententiam affert: putat haec quippe de prima mulierum Eva dici, quae Adamo & omnibus deinceps posteris

A 5 ris

ris exitio fuit. Quam ille opinionem confirmat verbis illis, quae sunt vers. 29. *Deus fecit hominem rectum*, singulari numero, de Adamo, cum adhuc solus esset. *mox ipsi quaesiverunt* &c. numero multitudinis, quia jam Eva illi adjuncta fuit, a qua ad peccandum est pellectus. Sed hoc, ut verum dicam, subtilius est. Quare, quod supra dixi, potius nunc sequar, & simili ratione sequentia interpretanda censeo. sic enim vers. 27. *Vide, hoc inveni* &c. pergit de mulieribus loqui. a quibus animum sapientis avertit, ne se in illius laqueos induat. Pendet totus versus ab insequenti, cum quo jungendus est, *dum unum ad unum*, id est dum res singulas diligentius inter se conferbam, *ut invenirem rationem*, id est ut inde certi aliquid elicerem, *hoc inveni*, id est deprehendi animo & intellexi, ver. 28. *aliquid esse tam rarum, ut licet anxie quaesierim, tamen non repperim*, nempe mulierem rectam. *Nam cum inter mille viros forte repperissem unum rectum, ex totidem mulieribus nullam repperi*. Non negat ullam rectam esse mulierem, sed majorem esse ait hujus sexus stoliditatem, quam virorum. ponatur utrimque certus numerus, hinc virorum, illinc mulierum. si in illo unum reperi, in hoc nulla erit. quod si in isto tres quatuorve, jam fortè in hoc videbis unam. vers. 29. *Duntaxat hoc* &c. quasi diceret, paucis admodum viris virtutem inesse, foeminis vero etiam paucioribus sensi: nam de caetera turba quod sperem nihil est. omnes omnibus vitis sunt operti. Adeo sunt hominum pravae mentes & coelestium rerum inanes. quod cum mirarer, &, unde esset quaererem, solummodo hoc reperi, hominem initio rectum esse a Deo conditum, sed evenisse postea, ut ipse suis commentis malisque artibus se corrumperet &c. Haec sunt, Amplissime Senator. quae in mentem mihi venerunt. neque vero satis certum habeo, an tibi scrupulum exemerim, qui me etiam nunc torquet. De *Junio* ita sentire te velim, non esse ei fidem ubique habendam. Mihi ille non vertisse Bibliam, sed explicuisse videtur. non enim Hebraea Latinis reddidit, ut de Scripturae sensu aliis liberum sit judicium, sed ipse, quae quidque sit ratione intelligendum, praecipit. Tum & sententiam, sive somnium potius suum, involvit miris verborum ambagibus: *Pagnini* interpretatio praestantissima est, nuda, simplex, plane ad fidem Hebraismi. & si usus in posterum fueris, non erit cur sanctae linguae peritiam tibi magnopere optes. Vale, vir amplissime, &
de

AD EUMDEM EPISTOLAE.

11

de scripto tuo, fac, quod omnes erudiri a te expectant, & suo quasi jure petunt. Lugd. Bat. xviii. Julii c19, 19c. xi.

EPISTOLA VIII. APOLLONIUS SCOTTUS P. Cunaeco.

Leidam.

Grotius hodie mecum egit de sua Differtatione, mi Cunaee, quam a me habes. Et quoniam ab amicis communitum se dicebat, quorundam theologorum, quod sane genus hominum admodum hodie irritabile est, judicia de eo scripto hujusmodi esse, quasi religionem Christianam nimis latis terminis includat, rogabat me, ut eam quam primum per litteras a te vellem repetere: non tam quod aequitati tuae & prudentiae diffidat: scit enim mecum, quam in hujusmodi rebus uti expertus, ita circumspexitus sis. quam quod crabronum istiusmodi impetum non alia ratione melius eludi posse existimet, quam si causa, qua irritati sunt, aliquandiu silentio prematur. itaque ne ejus justissimae voluntati deessem, has in ipso confessu Senatus nostri subito ad te exaravi. quas uti scio pondus apud te habituras esse: ita ut festinanter & incuriose scriptis ignoscas propter necessitatem, qua expressae sunt, rogo. bene vale, mi Cunaee, et nos amare perge. iiii. Aprilis 1612.

EPI

Conferri cum hac epistola debent xiv & xiv Grotii ad *Antonium Walaeum*, in quibus de hoc eodem libello agit. an vero *Ordinum Hollandiae ac Westfrisiae Pietas* intelligatur, quia illa sequenti anno prodit; an

alius factus, quem *Milesium* mox vocat Cunaecus, quo titulo nihil prodidisse Grotium novi, non statuo *De Pietate* Vide *Vossii Epist.* xv. ad Grotium, & *Colomesii Biblioth. select.* pag. 122-

Hagam.

Vir amplissime, dissertationem *Grotii*. five *Milesium* tibi remitto, in qua ego putidos Theologos nostros quidquam reperisse miror, quod reprehendant. Adeo enim erudite & pulchre rem totam pertractavit, ut, si operam una conferant omnes isti praeclari sacrorum antistites, nihil tale eos magnis laboribus & multa cura extrudere posse existimem. Qui profecto viri, dum leges suas & decreta sanciant, fines Theologiae paulo longius, quam rei natura ferret, protulerunt. Ego communis illius, quae inter Christianos esse debet, religionis, multo pauciora capita posuissem, eaque istiusmodi esse considerem, ut, qui nihil ultra inquireret, is & vir pius esse, & bene de Deo Opt. Max. sentire videretur. Vale, vir amplissime. Lugd. Bat. 14. April. MD. CXXI.

E P I S T O L A X.

A P O L L O N I O S C O T T O

Petrus Cynaeus

S. D.

Hagam.

Vir amplissime, libros nostros de Republica Judaica ob hanc causam non publicamus, quia cum jam pridem a nobis summa manus operi esset imposita, novissime nunc sensimus tandem id à nobis omissum esse, quoderat in hac re praecipuum. Etenim quoniam omnem operam in juris pervestigatione ponimus, haud recte atque ordine fecisse videbamur, qui nihil dixeramus de jure Judaico. Itaque hic restat actus, in hoc elaborandum est. conferendae sunt leges Quiritum cum Judaeorum legibus, ad quam rem tempore opus erit. Quoniam tamen in libro tertio egimus de veteri ecclesia Hebraeorum, quod argumentum est singulare; visum nobis est eum describere, & seorsim edere in antecessum. Is liber, uti in manus tuas perveniat. *D. Grotius* curabit. Ita enim nobis pollicitus est.

AD EUMDEM EPISTOLAE

13

est. ubi acceperis, peto uti legas. Es enim tu ille, cujus iudicium jure facio maximi. Pleraque ad antiquitatis historiam pertinent, suntque observationes earum rerum, quas literae nobis, & praesertim Hebraismus atque Rabbinismus suppeditavere. Videbis & Theologica quaedam, sed ita pertractata, uti decuit. sunt enim amoena & plausibilia: quaedam vero etiam ejusmodi, uti reipublicae Christianae, bonisque omnibus & eruditis existimem profutura. Sententia quidem nostra de Melchisedeco praesidium inexpugnabile addit Epistolae, quae scripta ad Hebraeos est. Quae autem de Cabbala diximus, omnem tollunt haesitationem, quae nascitur ferme ex locis parallelis. Vale, Vir amplissime. Lugduni Batav. 24. Februarii 1615.

EPISTOLA XI. PETRUS CUNAEUS

Apollonio Scotto

S. D.

Hagani.

Vir Amplissime, quod novissime a te petii, id iterum te etiam atque etiam rogo. Videbor enim mihi videre speciem aliquam surgentis laudis meae, si istud impetra- vero. Cum una mehercule ambulatiuncula, atque uno sermone nostro omnes fructus Academiae non confero. Equidem pro eo quanti re facio, quidquid decreveris appro- babo. sed tamen te quoque confido ea decreturum, quae a me intelligis maxime optari. Nescio enim qua permo- tus animi divinatione, non despero. Lugd. Bat. postri- die al. April. c1615cxv.

EPISTOLA XII. APOLLONIUS SCOTTUS

P. Cunæo.

Leidam.

Litteris tuis, quas ante dies aliquot accepi, Mi Cunæe, ideo hætenus verbis non respondi, quia multo mi- nus factis respondere possum: suppediit enim tantis lau- dibus affici me, qui scio cum quoad merita erga te pri- vata, tum quoad publicas virtute, quas mihi tribuis, tan- tum

14 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

tum deesse, quantum amoris tuo benivolentiaeque superat
 ad haec de me praedicanda. ego ut sim ille, qui ad tuam a-
 stimationem aliquid conferre potuerim, quam tuo tibi
 Marte, nullis aliunde acceritis subsidiis tam animose
 parasti, quam gloriose tueris? equidem agnosco tenui-
 tatem meam, quam ei, quam sustineo, provinciae patem
 esse, votorum summa meorum est. Nam jurisprudentia
 nostra (si qua tamen nostra est) quae forensi pulvere foe-
 dam jamdudum rubiginem contraxit; si ad elegantiam a-
 cademicam accedat, cujus tu primas procul dubio partes
 sustinebis, ubi hanc spartam ornare coeperis, non poterit
 non multo obscurior deformiorque videri. quippe vulga-
 res opiniones sectari, & non quid verum in rebus sit
 scrutari, sed quid Barbaro jam saeculo per summam igno-
 rantiam natum; hominum oleo operaque male usorum
 propagine in foro radices egerit, observare nobis relictum
 est. illa vero aurea juris principia, scintillas integras men-
 tis excutere, & doctae antiquitatis cognitionem ad juris
 interpretationem conferre, hoc est ab auctoribus ipsis eam
 repetere, & moribus illis, e quibus natae primum sunt le-
 ges, comparare tibi soli, mi Cunaee, vel cum paucis admo-
 dum deinceps incumbit. Cui rei bene factum quod jam
 nunc accingeris, tamen si scio talem tibi copiam jamdudum
 suppetere, ut etiam imparatus in promptu habere possis;
 quod cum omnium admiratione depromas. Utinam ea nos
 felicitas aspiceret, ut saepe tuo ex auditu domum doctiores
 possemus reverti. quod sane, cum primum vela solves le-
 ctionum tuarum, quam libenter faceremus, si dies nobis
 notus, nec forensibus negotiis occupatus esset. nam XVI
 hujus mensis; qui hesternus fuit, cum in ipsa Baccha-
 nalia inciderit, facile suspicatus sum vobis otiosum futu-
 rum. Sed quod non nisi per occasionem nobis propter
 loci intervallum licebit, spero *Scotisco* nostro, cujus te cu-
 ram jam nunc gerere mihi gratissimum est; aliquando
 commodum fore. nisi tamen animi ardor & occasio iis
 initiis, quibus nunc patientiam tuam impendis, promota,
 rebus te majoribus implicabit. quod ipsum, licet ex re
 nostra non futurum, voveo, mi Cunaee, simulque o-
 mnia coepta tua optime tibi succedere ex animo opto.
 Bene Vale. Salutat te uxor mea. XVII. Februarii cto.
 aoc. XVI.

EPI-

EPISTOLA XIII.

PETRUS CUNAEUS

*Apollonio Scotto.**Hagam.*

Rediisse te ex Zelandia valde gavisus sum. Etsi enim vivere tecum, atque una esse haud possum, tamen fallo interdum memet ipse, & multo magis jam te intueri atque audire, velut praesentem, videor, cum sic nobis in propinquo es. Equidem omnino existimo te, dum apud Zelandos in otio fuisti, absolvisse ea, quae de chronologorum erroribus primum coeperas commentari. Quod si factum est etiam atque etiam peto, uti ea ad me transmittere non recuses. Sane enim adhuc in Flavio Josepho omnis cura nostra stat. Quem auctorem, si aliquando ita adornare, uti cupimus, nobis licuerit, digito me coelum putabo attingere. Existimo autem, amplissime Senator, permulta me discere posse ex lectissimis observationibus tuis; quas nos, ubicunque res atque occasio feret, celebrabimus ex vero. Utique ardeo cupiditate incredibili, neque, ut ego arbitror, reprehendenda, ut nomen tuum scriptis illustretur nostris. Quoniam enim omnino futurum video, ut te agnoscant aeternaeque saecula sequentia, sane quod ab aliis fiet, id vero ante occupasse me perquam gloriosum mihi erit. Quare noli hoc, quidquid est beneficii, *Ubboni Emmio* tribuere, cui scripta tua te commissurum audio. Meminisse potes etiam nos aliquid esse, neque, ut existimo, periculum est, ne aut timeas quondam pascamus, aut simus *Annales Volusi*, nostri caetera. Jam poene mensis est, ex quo familiam alere coepi. Peto a te etiam atque etiam, ut ad nos venire cum uxore, filioque, atque per dies aliquot nobiscum morari digueris. Nihil mihi poteris facere gratius jucundiusque. Excipiemus te more nostro, haud nimis operose, sed animo tamen lubente ac sereno. obsecro te, Senator amplissime, da hoc precibus nostris, & veni, nosque invise. Salutat te officiose Socer meus. Deum Opt. Maximum rogo, ut te cum uxore & cum suavissimo *Scotisco* diu servet incolamem. Lugd. Bat. 5. Julii 1617.

EPI.

E P I S T O L A XIV.

P E T R O C U N A E O

A. Scotto

S. D.

Leidam:

EN tibi, vir Amicissime idemque Clarissime, Vincen-
tium, quem monui ita sese comparet apud Dominum
Socerum tuum Virum Amplissimum, ut hoc ei ministe-
rio probatus, majoribus aliquando rebus idoneus videri
possit. Sed Vincentium nunc apud vos relinquo, & ve-
nio ad ea, quae in litteris tuis sunt reliqua: quas quidem
video vel amoris abundantia magis, quam iudicio, quod
alioqui tibi exactissimum est, vel moris causa nimium ho-
die usitati potius, quam tuo te ingenio, quo me meaque pe-
nitentia perspexisti; multa mihi tribuere, quorum equidem
nullam partem in me possum agnoscere. Praeter enim
impensissimam voluntatem erga eximiam illam ingenii
doctrinaeque praestantiam, qua terrarum orbi jamdudum
te conspicuum fecisti, nihil habeo quo tibi vel ulli viro
docto possim commendari: tamen si ne id quidem nihil esse
puto, in delectu primum eorum, quos diligas, iudicio
non aberravisse. deinde quorum virtutibus incensus sis,
eos affectu postea digno constanter prosequi, qua in par-
te cum felicitate quadam mea, tum firmissimo propo-
sito, nec ulla re praeterea glorior. Nam quod Chronicis
nostris commentatiunculis tantum tribuis, ut earum de-
siderio teneri videaris, & ex iis aliquid discere posse te
speres: itaque petis, ut eas ad te transmittere ne recu-
sem: profecto si id fiat, cito thesaurus hic carbones e-
runt. ideoque male me consulturum lucubrationibus meis
arbitror, si eas hac existimatione, qua nondum visae sunt a-
pud te, exemptum eam. ut enim missis jocis verum dicam,
cum alibi, tum hac imprimis in re infelicem me laborem
sumpsisse magis magisque coepi animadvertere. Propo-
situm mihi fuit, non ex Chronologorum scitis, quae illi,
prout captus est, nullam saepe auctoritatem secuti san-
ciunt: Sed ipsis historiarum monumentis temporis quandam
rationem eruere, eamque cum temporibus sacrorum li-
brorum comparare. Dum in eo sum, & ad Persica jam tem-
pora deveni, ex quibus deinceps reliqua sunt exploratio-
ra, multa quidem occurrerunt, quae in aliis culpari, posse

vi-

viderentur: an ipse tamen certiora dederim affirmare vix
 ausim, adeo totam hanc rem multis ambagibus involu-
 tam deprehendi. ecce enim unum, ex quo de reliquis
 conjecturam facias. Cyrum omnes fere coepisse in Persia
 regnare anno Nabonassareo 188. statuunt. is incidit in
 annum olymp. 55^a. primum. ex quo sequitur Cyaxarem
 magnum, qui 75. annis Cyrum praeceffit, coepisse An.
 Nabon. 113. olym. 36. an. 2. Huic tribuuntur duae res
 ab Herodoto, quae regnante Nabuchodonosoro in Baby-
 lonia contigerunt: Vastatio Nini urbis, quam adju-
 vante Nabuchodonosoro peregit. Tobiae cap. ult. & bel-
 lum quinquennale cum Lydis, quod sexto anno ob solis
 defectum a Thalete praedictum, intercedente eodem Na-
 buchodonosoro, quem Herodotus Editionis Stephani
 Graecolat. p. 33. Labynetum vocat, compositum est.
 hoc bellum cum alibi exposuisset ita collocat Herodo-
 tus pag. 49. quasi Nini obsidionem praecefferit. quod
 nullo modo fieri potest, nam Ninum jam obsidebat,
 Scythis Asiam invadentibus, quod factum Ardye adhuc
 rege Lydorum, ut ex pag. 7. & 49. collatione potest intel-
 ligi. Is Ardys autem ante primum Cyri annum regnare
 desiit annis integris 71. quadriennio fere post Cyaxarem
 factum regem Medorum. Ergo Nini obsidio à Scythis
 interpellata fuit circa initium Cyaxaris, qui 28. annis,
 quibus illi Asiam infestant, satis habuit, si se incolumem
 praestare posset, nedum cum Lydis bellum gessit. quod
 multo posterius accidisse cum haec aliaeque rationes,
 tum illa comprimis vincit, quod Alyattes, quocum ge-
 stum est, 13°. anno post obitum Ardyis, coepit: necesse
 ergo est Scythis inter pocula oppressis, quod circa 30. an-
 num Cyaxaris factum est, & bellum cum Alyatte ge-
 stum, & Ninum deletam esse. quorum hoc non videtur
 admittere Jeremias Propheta. Nam cap. L. vers. 18. *Je-
 bovam Babyloniae regem visitaturum minatur, sicut regem
 Assyriae visitaverat.* ex quo possis concludere Ninum jam
 tunc deletam fuisse: est autem illa prophetia edita (ut appa-
 ret ex eod. Jerem. cap. seq. v. 59.) anno 4. Sedechiae regis,
 qui duodecimus est Nabuchodonosori, & 22. Cyaxaris.
 Hoc autem ita probari potest. 19. Nabuchodonosori, sub
 cujus initium templum est dirutum, primum Cyri in Ba-
 bylone annum 70. annis anteceffisse (tot enim sunt ca-
 pivitatis Babylonicae anni, quae à Cyro soluta est) ex va-
 tiis liquet S. Scripturae locis. 2. Reg. 25, 8. 2. Chron.

18. PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

36. 21. Esdrae I. I. Jerem. 25. 11. & 29. 10. Cýrus autem 9. annis Babylonem in potestate habuit, teste veteri Canone Mathematico, quem *Scaliger* Eusebio subiecit, & hoc in loco approbavit lib. II. Can. Isagóg. ad Euseb. p. 285. atqui regnavit Cýrus 29. omnino annis, unde sequitur 22. annum Persici regni primum esse Babylonici. atque 22. anni conjuncti cum 75. annis, quibus Cyaxares antiquior est. 97. reddunt, quibus 70. anni captivitatis Bab. ac deinde 6. anni detracti ad 12. Nabuchod. usque 21. exactos Cyaxari relinquunt. Utcunque autem ad Jeremiam responderi possit, non designare illum ultimam Nini vastationem, sed de rebus Assyriorum tunc temporis cum Medorum bello, tum Scytharum invasione ad summas angustias reductis loqui, ita Ninum à Cyaxare post 30. regni annum deleri potuisse: alia tamen difficultas de bello cum Lydis gesto manet, quia defectus ille à Thalete, non (ut Herodotus scribit) Cyaxare, verum Astyage regnante, observatus legitur apud Ciceronem Lib. I. de Divin. & Plinium lib. II. c. 12. cujus quidem exemplaria quaedam *Alysiem* habent pro *Astyage*: sed cum eum observatum à Thalete scribat an 4. olym. 48. contigisse autem anno Urbis 170. (qui Plinio Olym. 49. est 2. quod ejus mentem esse non animadvertit *Scaliger* de Emend. libro 5. p. 365.) omne dubium tollit, quin Astyage regnante contigisse velit. Nam Cyaxaris 40. annus & ultimus, incidit in Olym. 46. an. 1. Non equidem horum auctoritate moverer, qui tanto intervallo ab illis temporibus diremti sint, ut ab Herodoto hinc discedendum putarem, qui toties inculcat hoc Bellum ab ipso Cyaxare compositum fuisse. Sed & *Mercator*, & *Scaliger* nullum hinc Solis defectum, nisi anno Nabonassareo 165. admittunt. hoc ille diserte ostendit A. Mundi 3385. *Scaliger* de Emend. lib. 6. p. 543. anno Nabuchodonosori 23. hunc defectum vult contigisse: atqui eum 142. Nabonassareo coepisse vult (licet alibi lib. 5. p. 376. & prolegom. in Not. ad fragm. 18°. patris anno initium ejus constituat. qui ipsi esset Nabonas. 140. Nam 13. an. cum patre vult regnasse: tam parum sibi constat.) Quod si ita est, Herodoto temporibus illis multo viciniore auctoritas sua perit, quem tamen auctorem secutos Ciceronem & Plinium nullus dubito, His igitur argutiis & multis aliis defatigatum, cum praesertim Ecliptum rationes non satis intelligam, taedere coepit incepti: nec deinceps dignum aliquid, quod

quod in tuas aut docti cuiusquam manus perveniret, præstare potui. Si tamen haec videndi tantus est amor, tute fac, quod ipse me rogas, quippe tibi hoc magis est commodum: me enim curia nostra ob paucitatem Collegarum tanquam scopulo alligatum retinet, nec quoquam finit prodire. Ergo ipse nobis cum uxore & filiolo aliquot dies impende. Certe enim & nos aliquid meriti nobis videmur, ut cum jam Materteras inviseris satis saepe, Hospitale jus nobiscum quoque subinde renoves. Nosti frugalitatem nostram, nec plura addam: Jam enim charta incipit deficere. Resaluta Socerum, & suavissimam Uxorem tuam, & ipse vale. x. Julij 1617.

E P I S T O L A   XV.
P E T R U S   C U N A E U S

Apollonio Scotto:

Hagae.

Amplissime domine Senator. Multis magnisque difficultatibus circumsepta est tota ea res, de qua nuper ad me scripsisti. ut non mirer ego hæcenus ad ejusmodi scopulos industriam chronologorum obhaesisse: utique fixisti crucem iis omnibus, qui in posterum haec à se conciliari posse credent. Omnia enim tentantibus nihil procedet: multoque citius illos desperatio & taedium in notam quandam pudoremque vertet. Narrabo quid mihi evenerit. Equidem, ut haesitationes tuas acceperam, coepi animum meum his intendere. Nosti id vitium ex ipsa mortalitate in plerisque inesse, nimis ut bene de se praeclareque opinentur. Sperabam id apprimè pulchrum gloriosumque fore, si tibi, viro oculatissimo, καὶ πρὸς ταύτην τὴν πραγμάτων ἀπικραβεμένην aliquid lucis adferrem ego ὁ πύτωνι ἐλάττω, qui eruditum eum pulverem haud antea attigissem, neque unquam chronologum pictum, ut dicitur, vidissem. Sed egregie poenas dedi. Postquam enim totos tres dies in his desudaveram, tanto ardore hercle, ut vix otium mihi ad scalpendas aures reliquisssem, tandem huc me evasisse video, multo ut incertior quam ante sim. quicquid horum attingebam ulcus erat. Ita male instituta pervestigatio exitum invenire non potuit. Nunquam operam magis molestam sumpsi. itaque plane, ut apud Comicum ille inquit:

B 3

πλίω

πλέον ἐν αὐτῇ περιστάσει ἀπὸ λθόν.

Caeterum, quoniam ex Eclipsium ratione viam reperiri posse latentis veri existimas, petii a *Snellio* nostro, ut dispiceret, num quod praesidium in mathematicorum arte esset. Quid ille, aut quam bene dicturus sit, mox videbimus. Certe magnas moles conveſtat: & praeclarum quiddam, quod supra opinionem sit, promittit. Sed nimis metuo, ne ostendat, quibus rebus sit impar. Tuum tamen est, Amplissime Senator, ab incepto non desistere. Sane enim si pertendas, omnino aut tu temporum hanc discrepantiam, post tot commentationes aliorum, compones; aut hercle nos docebis primus, esse haec ejusmodi, e quibus sese expedire vis humani ingenii nequit. Sed prius malumus, atque etiam, ita fore, nescio qua animi divinatione, auguramur. Nos interim, sicubi in *Flavio Josepho* lacunam aut hiatum ejus generis reperimus, dissimulanter praeteribimus, donec edocti quondam a te certiora erimus: nemo enim est profecto, a quo discere plura & possim, & cupiam. Quod Hagam me vocas, & hospitio tuo uti jubes, humanitatis tuae est, qua pridem ita me devinxisti, ut nexu & mancipio tuus sim. Tua apud me munera, dum vita suppeter, aeterna erunt, idque profiteri apud omnes non erubesco: Caeterum, si tu maxime benevolentiam in promptu habes, quam nunquam fatigari certus sum: haud tamen propterea committam; ut temere ea abusus fuisse videar. Quare patiere cum Hagae fuero, apud materteras me, aut apud focerum esse. Satis id ingens beneficium erit, si ad euntem me, & atria tua servantem postica non falles: denique si animum eum erga me retinebis, quem toties & tam ingentibus experimentis reperi mei studiosissimum. Postremo, ut verecundiae fines transiliam, rogo te iterum, ut per has ferias cum uxore, & cum deliciolo tuo *Scotisco* aliquantisper apud me sis, videasque quo loco vivamus, ac quam sim attentus ac frugi paterfamilias. Hoc idem antea tam obnixè a te petii, ut quibus verbis amplius rogandus sis, non reperiam. Expectabo te prope diem. Vale, amplissime Senator. Uxori tuae salutem. Lugd. Bat. ipſis Calendis Augusti 1617.

EPI.

EPISTOLA XXI.

APOLLONIUS SCOTTUS

P. Cunaeo.

Leidam.

SOceri tui, viri amplissimi, morte non mediocriter affectus fui, amicissime Cunaee, cum aliis de causis, tum imprimis, quod cum res tuae illo superstitute magnopere vigerint, eodem adempto quosdam exorituros metuam, qui virtutibus tuis nullo tuo merito infensi, omnia moliantur, quae facere posse putent ad cursum honorum tuorum sistendum. Novi quidem cum propter communem humanarum rerum imbecillitatem, tum propter diuturnum ejus morbum, nihil nec insolens, nec inexpectatum ejus obitu tibi oblatum esse. nec ea est vel rerum tuarum conditio, vel animi tui humilitas, ut quisquam invidiae suae de te explendae spem possit concipere, etiamsi omnibus aliorum praesidio nudus esses. Commovebat tamen me, quod Viri tam conjuncti suavissima usura tam brevi careres, & ejus propinquitate in optima spe constitutus, maximum ad summa quaevis consequenda momentum perdidisses. Sed hoc a me non eo dicuntur, quod sua forsitan sponte jam obductum vulnus tuum imprudens refricare velim: verum ut scias mihi quoque juxta ac tibi casum hunc gravissimum accidisse. & quod nunc proculdubio facis, mea quoque sententia comprobari intelligas, ut scilicet eorum, quae deinceps impendent, in Deo omnipotenti, ac deinde in animo tuo, qui maximarum virtutum satellitio, ut sic dicam, semper instructus fuit, spem praesidiumque tuum reponas: nihil enim tibi sic comparato ad res fama ac opinione hominum clarissimas deesse unquam poterit. nam quod honores & munera civilia, & suum quoque in republica suffragium nonnulli in summa votorum ponunt, hisce virum consideratum, hoc praesertim patriae nostrae difficillimo tempore, aequo, animo cariturum existimo. Haec mihi, alioqui non admodum facundo, in tuo nunc luctu promenda visa sunt: ne cum variis haud dubie consolationibus amicorum aures tuae nunc impleantur, importuno silentio solus officium, quod pro amicitia nostra maximum mihi incumbit, deseruisse viderer. Uxori & socru tuae, quas equidem vereor nimio luctu confectas pro-

B3

pe.

pemodo nunc esse, si quid hoc illas allevare poterit, meum ex tam acerbo casu dolorem significabis: simulque meis Uxorisque meae verbis plurima saluæ imperties. tuo item Cunaecolo suavium impinges. bene vale. ipsis nonis Octobris c1c1ccxvii.

E P I S T O L A XVII.
P E T R U S C U N A E U S

Apollonio Scotto.

Hagam.

Vir Amplissime. magnum mihi solatium in summo luctu attulerunt literae tuae, vel ob hanc saltem causam, quod facile conjectarem ex illis, constantem esse te in suscepto semel mei amore. Ego vero tali tantoque amico, Socero meo, orbatus animum meum quotidie, id quod necesse est, magnis exemplis confirmo, et Deum, quo auctore cuncta eveniunt, sine murmure sequor, scio me esse invidiae et malevolentiae expositum caput. Sed quid agam? non hodie primum didici cum his malis luctari. vetus isthaec nostra calamitas est. Quare stat illud animo, non moveri & sola patientia fatigare, quantum uspiam est improbitatis, & vecordiae. Cursum honorum meorum, si, ut metuis, sisti contingat, etiam hoc, ut caetera mortalia, fortem animum tolerare jubebo. non tamen interim mihi meisque deero. et reperientur fortasse, qui modestiae et virtuti pretium ponent. Sane quidquid ejus futurum est, me quidem semper, amplissime Senator, cum beneficiorum tuorum memorem, tum dignitatis tuae, maximarumque virtutum, quas in te elucere summus deus voluit, observantissimum habebis. Vale cum uxore et suavissimo *Scotisco*. Reverendae dominae uxori tuae salutem dico. Lugd. Batav. viii. Octob. c1c1ccxvii.

E P I S T O L A XVIII.
P E T R U S C U N A E U S

D. Apollonio Scotto.

Hagam.

Nemo est ex omnibus minus ad te consolandum accommodatus, quam ego. Nam & recenti luctu domestico adhuc perculsum, & nunc inopinatus iste casu

fus, qui te afflixit, ingenti aegritudine veterem moerorem meum auxit. Noli enim cogitare mihi hoc, quod tibi nunc accidit, haud insigniter dolere. Nos enim de te sic pendemus, ut de magnete Platonis annuli ferrei. Tu in nos vim, quandam arcanam depluis, nosque vegetas & animas, pene ut hoc ipsum, quod vivere nobis & aliquid pulchrum conari libeat, tui muneris sit. Quare profecto, quae res tibi nunc summi luctus acerbitem adfert, ea me quoque tantopere commovet, ut consolatione ipse egeam. Et tamen, quoniam acrioribus stimulis fortasse animus tuus paternus agitur, statui nostrae necessitudinis esse, non tacere tali tempore. Non ego hinc luculenta illa & praeclara sapientum monita, qui aegerrimo pectori impatientiam excutere queunt, tibi ob oculos ponam, ut cogites viri esse boni, praebere se fato; placuisse ita principi illi Deo, qui per haec dura & aspera animi tui praetentat robur: adactos nos ad hoc sacramentum esse, mortalia ut feramus. In regno nos natos videri, & summam libertatem esse, parere numini. Nimis bene esse carissimae proli tuae, quae in placidam quietem recepta summo bono apud Deum fruitur, neque unquam seculi contagione afflabitur. Ea nunc misceri, parari, impendere reipublicae, quae qui reliquerit nullo modo desendus sit. Ad hoc tibi nihil novi accidisse: usui quaedam nobis, at nihil mancupio dari: & pro ea ipsa exigui temporis usura grates tibi agendas. Satiус esse sobolem acceptam sic amisisse, quam non suscepisse: cum non exigua res sit, vestro ex conjugio animam esse beatorum coetui adscriptam, & Christo Servatori nostro sociatam. Etiam superesse tibi adhuc nunc spem liberorum: Postremo, esse alios longe pejore conditione, quorum infantibus aut nutrix alte obdormiens interclusum spiritum exstinxit, aut male imprudens gerula causam dedit pereundi. Haec, & quae hujus generis sunt, tibi viro eruditissimo sapientissimoque adeo non ignota sunt, ut ea petere a te alii debeant. Quare nolo ineptus videri, aut tibi haec oggerere, quae maxime in promptu habes. Non possum tamen, quin te in fine Tullii mei, atque etiam tui, verbis alloquar rogemque, ut memineris tuendam tibi gravitatem & constantiae serviendum. Nam quod aيلاتura est ipsa diuturnitas, quae maximos luctus verustate tollit, id nos praecipere consilio prudentiaeque debemus. Etenim si nulla unquam fuerit, liberis amissis, tam imbecillo mul-

24 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR:

lier animo, quae non aliquando lugendi modum fecerit, certe nos, quod est dies allatura, consilio antecapere debemus: Neque exspectare temporis medicinam, quam repraesentare ratione possimus. Haec satis esse puto animi tui aegritudini vel mitigandae vel etiam tollendae. Quare finem facio. Peto autem, ut uxori tuae dolorem meum socrusque meae & uxoris ex acerbo funere significes, illique nostris verbis impertias multam salutem. Quamprimum opportunum erit, excurrere ad vos & te videre cupio, interim ut aequo animo sortem tuam feras etiam atque etiam rogo. Vale Lugd. Bat. 28. Octobr. 1617.

E P I S T O L A XIX.
A P O L L O N I U S S C O T T U S
D. Petro Cunaeco
S. D.

Idem.

Remitto ad te praeclaram hanc dissertationem, amicissime Cunaee, serius paulo quam fortasse debui, vel quam ab initio facere cogitaram. Sed bona tua venia praecipua quaedam argumenta subnotanda putavi, non quod pondus in iis ullum viderem, sed ut si quando iis urgeremur, responsio esset expeditior. equidem mihi persuadere vix possum, Socerum tuum, virum dum viveret summo iudicio praeditum, iis de suo multum addidisse: Sed ex Grotiana penu totum hunc apparatus ductum existimo, cui homini satis est, dummodo subtilibus captiunculis sese instruat, nihil quid aliis persuasurus sit, pensi facere. retinuit hoc ex munere advocati, quod nuper reliquit. forsitan Socero tuo animus fuit manum etiam suam admoveere, sed morbo impeditum fuisse credo. alioquin aliquid forsitan visuri eramus, ex quo meliora disceremus nostris cogitatis. Haec autem pleraque ex Saturni podice, ut ajunt, repetita sunt: quae ad hodierni temporis statum nihilo plus quadrant, quam si Sp. Melius, aut Manlius Torquatus affectare se regnum dixissent, quia Romae aliquando fuissent reges. reliqua tam sunt futilia, ut risum potius mereantur, quam confutationem. miseret me nostri, si hisce persuasi Decuriones nostris admonitionibus locum non dabunt, & tamen e-

jus.

AD EUMDEM EPISTOLAE.

justi modi sunt, ut prae *Hogerbetianis* aliquid esse videantur: tu cogita caetera. Nunc quod ad te attinet, amicissime Cunae, omnino persuasum habeo volo, nunquam quieturum me, donec omnia fecero, quae ad te amplificandum pertinere videbuntur. Sed astu ea res, uti scis, curanda est: tu vide ne tibi desis. Dominae socri & uxori tuae dulcissimae me commendo, filiolo quoque, tuo suavissimo basiolum impingi volo. XIV: Novemb. 1617.

Puto innui hinc Grotii *dissertationem de summarum potestatum imperio*, sive *jura circa sacra*. docebit nos Epistola Cunaei ad Grotium infra producenda. Hujus enim exemplar hoc tempore *Nic. Seyssio*, socero Cunaei, dederat legendum, quem cum aegrotare audiverat, *Vossio* etiam mandaverat ut illud nancisceretur: sed videtur post mortem *Seyssii*, *dissertatio Cunaeo* cum *Scotto* com-

municata fuisse, de qua ille, ut erat diversarum partium, judicium non satis aequum hinc expromit. Vide *Grotii* Epist. ad *Vossium* CV. ubi male *Suissius* vocatur. *Gerardus* etiam *J. Vossius* sententiam suam de hac controversia late exponit Epist. XXI. cuius in fine de *Grotii* libro hoc agit, et se, si quis rescribere velit, ejus defensionem susceperum spondet ore & calamo.

EPISTOLA XX.

A POLLONIUS SCOTTUS

D. Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidami;

TAm perturbata est ubique reip. facies, Clarissime Cunae, ut quid primum querar, nesciam. itaque non possum aliud quicquam, quam optare tui saltem similes multos, qui quae corrigere nequeunt, iis saltem gravissima simul ac iustissima oratione indoleant. Itaque tibi etiam accedo, & quantum possum conscientia mea contentus, a publicis doloribus ad privata studia animum revoco. Cave autem vel *Hogerbetio*, homini vanissimo, vel cuiquam istorum me compares: qui avaritia & ambitione ita transversi aguntur, ut non solum amicorum, sed sui ipsorum obliti, quidvis malint, quam quales antea videbantur, bonorum virorum & Patriae amantium Civium officium praestare. nihil ergo dubita de meo erga te affectu, qui prius spiritum hunc, quam tantillum ex amore tui

B 5   tui

tui amittam. *Hogerbetio* autem nihil me amplius debere existimo, postquam is ultra aras amicum me sibi postulare coepit. scis, opinor, quid velim: nempe in religione & repub. pervertenda adiutorem. illius autem amicitia tam aequo animo careo, quam aegre fero me semel e-legisse tam male. Sed querelarum numquam satis esset; temporis autem tam parum superest, ut verear propositae a te quaestioni satis examinandae, nedum discutiendae de-futurum. itaque missis illis ad hanc venio. Quaestio est ex media Jurisprudencia deprompta: cujus pleraque scita a Justiniano abrogata, inter fori strepitu occupatos pa-rum loci inveniunt. Quare vide ne in primum Juris no-stri caput pecces, qui Justitiae sacerdos suum cuique ex illarum praescripto non tribuis. Primum enim ad hominem vix in foro statum suum tenentem, quaestionem ex abdita Jurisprudencia defers, cui illa jamdudum oblita est. deinde iis praeconiis ornas, aut potius oneras me, ut si iis respondere velim multarum noctium vigiliis, homo alioqui somniculosus, nihil eorum possim efficere. Non ergo sumo mihi, ut quasi ex tripode oracula pronunciem. satis erit si vestrorum discipulorum more, cum publice propositam thesin defendunt, non plane elinguis repertus fuero; Caetera committam tibi, tamquem hujus certa-minis agonotheae.

Sed ad rem venio. quaeris rectene Papinianus in l. filio. de liber. & postum. *Filio, quem pater post emancipationem a se factam, iterum arrogavit, exhaeredationem antea scrip-tam nocere dixerit?* Et, nequa sit exceptio, de scripta exheredatione ante emancipationem ex l. non putavit. 8. §. si quis emancipatus. De bon. poss. contra tabulas, Ulpianum de emancipati jam filii exheredatione hunc Papiniani lo-cum accepisse ostendis. Hoc ergo ejus responsum non-dum tibi probatum, valido aliquot argumentorum ariete oppugnas. quae huc redeunt omnia, ut vel aequitatem ju-ris huic Papiniani subtilitati opponas, vel eam contraria juris subtilitate retundas. Equidem, ut verum fatear, est tota haec quaestio, sicut pleraque juris Civilis, ejus gene-ris, quas Aristoteles ait *ποσάυτην ἔχει διαφορὰν ἐν πλάτει, ὥστε δοκεῖν νόμον μόνον εἶναι, φύσει δὲ μὴ*. ut mirum non sit ra-tiones afferri posse, quae diversum aliquid cogant appro-bare. Ita *Fr. Connanus*, primarius inde a patrum memoria Ictus, contra quaedam veterum Interpretum responsa ac-curate disputavit. Et hodie nonnulli Gallici juris peri-ti

si magni nominis multas juris Civilis decisiones non leviter impugnare solent. Denique minus hoc est novum in exhaeredationis vel praeteritionis liberorum definitione veterum, quam nobis Constitutionibus *ἐκ λόγου* ita Justinianus castigavit, nihil ut illorum exquisitis acuminibus reliquum fecerit. Sed hoc mirum, hanc sententiam Papiniani, quae veteris juris rationem prae se fert, ita aliis ejusdem juris rationibus a te impelli, ut stare posse non videatur. Videndum tamen, num illo jure obtinente aliter Papinianus respondere potuerit. Nam cum eodem jure nullius momenti esset testamentum, in quo filius praeteritus erat, vel agnatione sui heredis rumpere: quod quidem Jure Civili ad eos, qui essent in Patris potestate, tantum pertinuit. Praetor autem, quoniam Emancipatis praeteritis contra tab. bonorum possessionem permittit, cavendum quoque fuit testatori, ut illos nominatim vel institueret vel exhaeredaret. D. C. et Inst. de lib. & post. injusto, rupto, & irrito facto testam. Exheredat. lib. Ideo Ictus, cujus sapientia in hoc maxime excubabat, ut consulentibus cautiones ejusmodi dictaret, quibus vel in ultimis voluntatibus vel actibus inter vivos, omnes cum civilis, tum praetorii juris scopulos enavigarent, ne quod fecissent alioqui in nihilum redigere: satis habuit illorum duntaxat admonuisse, quae actui, de quo quaerebatur, nocere poterant. aliud fortasse responsurus, si principi in jure novo condendo vel veteri interpretando consilium suppeditasset. Cum ergo consuleretur, an exhereditatio emancipati, rursus arrogato tamen noceret: expendit rationes omnes. nam, ut ex d. l. *non putavit* §. 8. apparet, exheredationem ante factam extraneo arrogato non nocere comperit. Non poterat tamen idem itatim de filio emancipato videri, quia ut recte ex l. *quidam* 132. in. f. princ. de verb. obl. observati, exhereditatio res in extraneo inepta est. neque quod in eum casum incidisset, qui valere poterat, vim potuit accipere. Quia omnia, quae ex testamento profisciscuntur, ita statum eventus accipiunt, si ipitium quoque sine vitio ceperunt. l. 201. de Reg. Jur. l. 29. & pen. eod. tit. l. *seo*. 4. de his, quae pro non scriptis habentur. &c. Atqui Praetorio jure non erat inepta res exhaeredatio emancipati, sed maxime necessaria ad impediendam contra tab. bon. possessionem. itaque initio suo nequaquam erat vitiosa. an ergo nocebit ei, qui cum exhereditatio scriberetur,

non

non erat suus haeres, nunc arrogatione factus est? quod unum est ex fortissimis tuis prioris generis argumentis. Sed vide, ne eadem ratione dicere possis, Postumo nondum concepto, qui ne in rerum quidem natura fuit, vel nepotiss, vivo adhuc patre, exheredato jure veteri illam non nocuisse, si ille postea natus esset, huic vivo avo testatore pater esset mortuus, quia iidem, qui tunc non erant sui heredes, nunc facti sunt, quibus tamen eam nocere manifestum est. §. *Postumi*. & seq. Inst. de exhered. lib. & aliis infinitis locis. Certe nihil hinc interesse visum fuit Papiniano, quia satis putavit eum, qui jam suus factus est, ut ei exheredatio noceret, nominatim exheredatum, neque id supervacuum vel inutiliter inveniri, eum dico, quem Praetor jam non adjuvat, quoniam exheredatus est, quod solum postulavit. Nec jus Civile alio loco habet, quam si nunquam exisset patri potestate: huc enim altera Papiniani ratio spectat, *ne imagine*, quam jus Civile in adoptionibus sequitur, *naturae veritas adumbratur*. ut est in d. l. *filio*. Cessat enim civile jus, ubi *Jura naturalia praevalent*, ut loquitur Ulp. in d. l. *non putavit* §. *si quis emancipatum*. Videri ergo potest haec quaesitio non ad jus civile, ut putas, quo impune praeteriri poterat emancipatus, sed ad praetorium referenda. quasi quaereretur an edicto satisfactum sit, ut testamentum valeat, quia arrogationem emancipati ejusdem exheredatio praecesserit, quemadmodum nepotis successionem in jus sui haeredis praecedens exheredatio, civili quoque jure, lege scilicet Velleja, sustinetur. Inst. d. §. *postumorum autem*. in. f. Huc pertinet elegans Tryphonii responsum in l. *filius a patre*. 28. §. *filius fam.* t. *delib.* & *post.* quod sic habet. *Filius fam. miles de castrensi peculio fecit testamentum, habens filium in ejusdem potestate, Cum militare defisset, patre eodemque avo defuncto, quaesitum est an rumpetur ejus testamentum. Non quidem adoptavit: nec hodie ei natus est filius: nec priore subdecto de potestate suo herede, ulterior successit in proximum locum, sed tamen in potestate suum heredem coepit, quem non habebat. simulque paterfam. factus est, & filius sub ejus recidit potestatem: rumpetur ergo testamentum. Sed, inquit, si heres sit institutus vel exheredatus iste ejus filius, non rumpitur, quia nullo circa eum novo facto, sed ordine quodam naturali natus est potestatem. Nova quaedam Tryphonio quoque oblata erat species non recuperandae, ut Papiniano.*
sed

sed adipiscendae patriae potestatis. Sed quia nihil eam differre, a prodita jam nepotis successione in jus sui heredis videret, idem quoque jus obtinere censuit non solum in institutione, sed & exheredatione, quod fecit & Papinianus. Alterum argumentorum tuorum cornu aggredier, quod totum Juris Civilis imaginario emancipationum commento suffultum est. sed cum ostenderim jam ad praetorium jus Papinianum, non civile respicere, forsitan hunc impetum facili declinatione eludet. Cum praesertim nihil hic sit discriminis: nam filius emancipatus per talem subtilitatem rupta institutione, alia via hereditatem adipiscitur; sc. ab intestato successione, vel forte etiam secundum tab. bonorum possessione, qua de re nunc nihil disputo. Praeterea longe diversa ratio est filii familias instituti, & postea emancipati, quam emancipati exheredati, iterumque arrogati. in illo enim, ut recte *Anson. Faber.* 1. Conj. 15. remancipatio suum heredem exhibens testatori, subtilitate Juris rumpit testamentum. in hoc vero, cum nominatim exheredatus fuerit, qui tunc quidem non esset suus heres, sed jure praetorio testamenti vim convelleret, arrogatio nihil mutat, quam jus civile non agnoscit, quod imagine tantum alludit ad res natura non existentes, cum hic naturalia praevaleant, ut jam vidimus. Jus autem Praetorium contra praecedentem emancipationem non adjuvat, quod adjuvandi vel supplendi, vel corrigendi, non evertendi, Juris Civilis gratia praetores introduxerunt. l. 7 §. 1. de Just. & jure. Ne illud quidem nobis obstat, quod plus esse reris, si in nepotis locum hic emancipatus arrogetur, quam si in filii. Semel enim hoc constituto, naturam hic praevalere figmento Juris Civilis, nihil refert, quo gradu adoptio facta sit. Haec fortasse non Papinianus pro se, sed aliquis mei ordinis, hoc est infimi subsellii Ictus pro Papiniano responderet; quem si existimabis tamen aliqua in parte defensum, multum sane profecero, qui huic tam eminenti Juris asylo dignus patronus fuero visus: sin minus, nihil illi decedet, cujus optima causa (ut de se *Donellus* noster aliquando dicebat) pessimum defensor nactus videbitur. Nunc quod me hoc amoenissimo tempore cum uxore invitas, gratiam quidem habeo, qui nec per occupationes forenses, nec per uxoris instans puerperium, quod ad finem Maji expectamus, domo abesse possum: te vero, vir Charissime, idemque amicissime,

30 PET. CUNAEI ET. DOCT. VIROR.

me, vicissim rogo, ut quod à nobis toties jam imple-
trasti, ipse quoque nobis aliquando praestare velis: non
caret hic locus suis amoenitatibus, ut scis: & nos tem-
poris mala suavis colloquiis fallamus. Interea cum
Uxore tua filioloque, quem Deus superstitem velit, bene
vale. XXVIII. Aprilis c13. 13c. xviii.

Haec ita raptim ob matris tuae discessum, ut li-
turarum pudeat, quas velim ex aequo bono corri-
gas, & simul si quid excidit minus dignum auri-
bus tuis boni consulas: iterum vale. vereor e-
nim jam profectam socrum tuam, & haec char-
ta plura nec capit.

E P I S T O L A XXI.
A P O L L O N I U S S C O T T U S

P. Cunaeo.

Leidam.

Uxor mea, Vir Clarissime, nudius tertius filiolum mihi
peperit pulcrum, valentem, plane similem *Scotisco*
nostro, nisi quod sexus discrepet. Hoc cum ad te scriptu-
rarem, commode, vir amplissimus D. *Adrianus Junius*,
in Curia Hollandiae & Selandiae ex primariis senatoribus,
me postulavit, ut nepotem suum, modestum sane et fa-
cillimis moribus praeditum adolescentulum, tibi com-
mendare vellem, quem omnibus modis studet apud
te, omnium bonarum rerum artiumque exemplar,
collocare. Adolescens mihi tantum ex relatu notus est:
Virum autem amplissimum D. *Junium* cum ex fama ti-
bi notum esse sciam, longiore commendatione non ege-
re judico. est sane, praeter-ea, quae optimis experimentis
publice jam omnibus patuerant, quae quidem sunt ma-
xima, vir bonarum partium studiosissimus, quique effecit
in Curia provinciali, quominus ista tyrannis, quam ve-
stri quotidie in Cives. suos exercent, indicii quoque
comprobaretur, quod si per illum & paucos alios non ste-
tisset, jam insultarent omnium Religionis & patriae a-
mantium cervicibus *Barneveldistae*. Sed haec satis in
loco, qui ne amicorum quidem litterulis tuto patet.
Rogo autem, si quid mea causa vis facere, & si tibi ullo
modo est commodum, ut huic in eae commendationi
facias

AD EUMDEM EPISTOLAE

31

facias locum, & pro rebus tuis, de Viri maximi desiderio nihil interire permittas. nihil autem, siquid nostra causa feceris, interitum tibi spondeo, siue illum spectes, siue me, cui hoc omnino imputari cupio. bene vale, mi Cunaeae, cum uxore suavissima, filioque dulcissimo. Postridie Nonas Majas. CIO. IDC. XVIII.

EPISTOLA XXII

APOLLONIUS SCOTTUS

P. Cunaeco

S. D.

Leidam.

QUOD nomen tuum inter eos a Senatu est editum, Mi Cunaeae Clarissime, ex quibus Collegas sibi duos assignari ab Ordinibus postulat: non mea solius commendatione, quae quidem exiguum pondus habuit; sed ipso merito tuo effectum est: talis enim agnosceris & aestimaris ab omnibus, ut nemo te non omnibus modis ornatum cupiat, nisi cui ipsa virtus & eruditio displicet. itaque nihil tibi credo ad eam dignitatem, quam omnes tibi optamus, defuturum, si tamen quid deerit, quam quod Hollandos non es natus: quia in-re video nonnullos nimis inique religiosos esse, cum praesertim natiuitatis ratio a Selandis nostris habita nunquam fuerit, modo publicis alicubi muneribus in eorum Provincia Hollandi fungerentur. - *Husseno* enim non obstitit Hollandia Patria, sed aliae peculiare causae, cur a Selandiae Ordinibus electus, a Senatu nostro repulsam passus sit. *Santenum* etiam videtur alias audisse a Senatu nostro nominatum, cum Oratoris sive Syndici munere apud Middelburgenses fungeretur. Certo *Beaumontium* nuper etiam inter caeteros Selandiae Ordinibus obtuleramus: neque eum natale solum, sed propria voluntas a cooptatione in Senatum abstinuit. nullo enim privilegio Selandis in Hollandia nec vicissim his in Selandia munera obire vetitum est. Sed cum haec sit hominum siue invidia, siue cautio: fortasse tibi etiam omnia molienti, tot praesertim competitoribus, impedimento futura est, hac duntaxat in re. de Syndicatu maiorem spem video.

35 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROꝝ.

deo. ea enim de re cum D. *Baersdorpio*, quem unicū habebam, locutus sum, ab eoque intellexi, tui etiam rationem habitum iri. conveniendus ergo, & prestandus tibi ante omnes est D. *Brouckhovius*, affinis ejus: is enim unus omnium opinione designatur, qui posthac in ea urbe plurimum poterit. Quod si eum hīc videre potuissē, quod *Baersdorpius* futurum putaverat, viam tibi qualemcunque munivissē mea commendatione: tametsi parva mihi cum viro familiaritas intercedit. Sed nescio quae res impedimento fuerit illi: Certe rescire nequivi, an hīc deinde fuerit, erat etiam consilium meum Principem de te convenire: sed eo cum fidis communicato, ac etiam cum fratre meo, eorum dissuasionē deterritus sum. ratio est, quod princeps haec talia munera magistratibus a se creandis tribuenda deferat, itaque offendatur inutili & molesta commendatione. Haec etiam causa fuit, cur serius ad litteras tuas responderim. quas tamen 18. hujus mensis sub vespere, praesente fratre accepi, scriptas die 15. bene vale, cum Uxore filioloque tuo. XXI. Octobris 1818.

EPISTOLA XXIII. PETRUS CUNAEUS

Apollonio Scotto.

Hagam.

UNUS ego omnium optime scio, vir amplissime, adeo luculenter te pertractavisse eam, quae pridem tibi in manibus fuit, methodum universi juris civilis, ut omnium hodie ICtorum in tam grandi & praeclaro opere labos, nihil nisi jejunitas & mera esuritio sit. Quare non ero tam imprudens, ut rem tantam & talem suscipiam minorum gentium legulejus. Sed tamen, quoniam per te, virum nostri studiosissimum, perque alios amicos id quotidie ago, ut relicta hac Academiarum umbra ad curam reipub. traduci, & in luce hominum statum aliquem dignitatis tenere possim, plane cupio otii illius, quod hīc egerim, aliquod extare monumentum. de quo dum cogito, coepi cum adversaria mea percurrere, tum illustissima quoque juris loca lustrare, ut tractationem,
non

non illam vulgatam quidem, sed mirifice tamen utilem institutam de iis, quae sunt juris & facti, ex quibus, ut nosti, multa in jure nostro dependent, quae sunt subtilissimi momenti. Video in aliis Academiis quosdam esse, qui hoc uno se amplectuntur, atque id serio triumphant, quod scripsisse aliquid & in lucem edidisse videantur. Non est nobis haec a natura benignitas negata. satis feliciter soleo, quae animus concepit, in chartas conjicere. Quare

— *tentanda via est, qua me quoque possim
Tollere humo, victorque virum volitare per ora.*

Verum ea tractatio, de qua dixi, aliquantum tempore opus habebit, cum sit gravioris operae. Itaque placet in antecessum singulari commentario materiem fructuum exequi, quos Domino, rem suam evincenti, bonae fidei possessores restituant, quosque suos faciant. Cujus rei causa leges ad unam omnes verbo tenus, sed ordine servato, exhibebimus, & ubi sensum cujusque ac quaestionem expediverimus, ad similia procedemus, & bonâ occasione caetera, quae tendunt ad eandem utilitatem, vel interpretatione, vel certe collectione supplebimus. utique non tam id agimus, ut super tritissima quaestione novam sententiam proferamus. Tentatae enim a nostris omnino omnes viae sunt. Sed quoniam ii, quibus hoc curae fuit, miseras duntaxat quasdam antinomias enodavisse contenti, rem omnium utilissimam copiosissimamque famelica & exsucca commentatione absolvunt: nos neque quae ab illis tanti aestimantur omitemus, & praeterea aliquid edolabimus, quod fortassis animum etiam cordatioribus Jctis expleat, qui in hac Juris nostri pervestigatione nubes & inania scholasticis doctoribus relinquunt, ipsi rerum pondera pensantes. Initio de possessione bonae & malae fidei, justa & iniusta quaedam differuimus; ac malae quidem fidei possessionem diximus, quae vel ex injusta causa, nulloque vel malo titulo sit, utpote cum violentae, clandestinae, precariae vel fraudatoriae possessioni insistitur, id quod in formulis interdictorum tribus verbis explicari solet, *vi, clam & peccario*. vel quae simpliciter ex scientia rei alienae, cum titulo adest, profisciscitur, ignaro aut non volente Domino. Qua in parte locus fuit dicendi de denunciatione, vel protestatione extrajudiciali; an & quando malam fidem inducat; item de litis contestatione, an per eam possessor semper in mala fide constituatur. Postremo malae fidei pos-

possessionem tradidimus, quae ex titulo quidem, & ex Domini voluntate ac consensu tenetur, sed lege improbante. Cujus generis sunt quae maritus uxori, aut haec illi donavit. Item quod quis a minore XII annis nupta sibi quasi in dotem sciens accepit, aut quod emit ab eo, cui sciebat bonis interdictum: sicut autem malae fidei possessionem triplicem posuimus, ut ad eam constituendam sufficiat vel una ex tribus superioribus causis: ita bonae fidei possessionem unam simplicemque statuimus, eam, quae iusta sit, & trium illorum vitiorum nullam capiat, sed quae titulum habeat legitimum citra rei alienae scientiam cum juris approbatione. Plane quemadmodum natura sic comparatum est, ut multiplex mali & injusti, simplex autem sit boni ratio, in suo cujusque rei genere. Postquam haec in antecessu leviter per summa rerum fastigia excussimus, sane antequam rationem persequamur fructuum quos lucratur redditve bonae fidei possessor, constituendum nobis in magna dissentientium multitudine aliquid certum est, ad quod deinceps referantur lectiones & observationes nostrae, quas scriptionis hujus causam & caput esse volumus. Videor autem recte atque ordine facturum, si tuam, Vir amplissime, sententiam exquiram, qui totum locum de acquirendo rerum Dominio tam diligenter excoluisti, ut etiam in hac quaestione nihil esse possit, quod aut ipse summa solertia non excogitaveris, aut ab interpretibus ingeniosissime traditum iudicio tuo bene atque feliciter non probaveris. Placeret utique nobis *Ant. Fabr.* opinio, nisi eam penitus everteret *L. Fructus 45. de Usur.* sed enimvero cum videam & eos, qui superstitionissime verba, textumque ubique tuentur, necessitate quadam interdum eo adigi, ut aut lectionis receptae admittant emendationem, aut Jctorum fateantur dissensum: Sane etsi *Fabrum* alibi plerumque temere in haec proclivem non fero, ferme tamen est, ut existimem eum optima ratione hic cum multis maximisque incommodis decidisse. Quare eam viam adhuc sequor,

— *Nisi quid tu, docte Trebati,*

Dissentis, equidem nihil hinc diffingere possum.

Qui discrimen hic inter causam lucrativam & onerosam fecere, speciosa illi quidem adferunt, sed Jctorum auctoritate neutiquam juvantur. Qui cum toties simplicissima oratione bonae fidei possessores fructus suos facere ajunt, penitus has possessionis causas non distinguunt, quarum tamen necessaria esset notatio. ut taceam, optimis argumen-

tis

tis me effecturum, ut qui haec sentiunt in laqueos se induisse videantur, unde pedem proferre difficile sit. Nec vero magis illis accedo, qui fructus exstantes non omnes Domino vindicanti restitui volunt, sed naturales tantum, industrialibus omnibus apud bonae fidei possessorem manentibus: atque ita cum aliis legibus conciliant d. l. *Fructus* 45. quasi ejus sententia sit, fructus quidem industriales percipiendo virum vel uxorem ex re donata suos facere, sed aliam esse rationem fructuum naturalium; quippe qui & cujuslibet bonae fidei possessoris non statim fiunt atque manent, si nec dum, puta, sint consumti. Nimum hercle illis incommodat §. *si quis a non Domino* 35. lusi. de rer. divis. Tum & quod caput rei est, l. 22. C. de R. V. quibus in locis aperte & in universum de extantibus fructibus nullo discrimine conveniri bonae fidei possessorem constituitur, non in transcurso utique, sed dedita operâ. Praetermitte alias rationes, easque notabiles, ne modum epistolae excedat. Duntaxat enim tentare sententiam tuam volui, quam omnium, qui hodie vivunt, judiciis antepono. Et vero, si meliora nobis significaveris, pulcrum ducam te unum auctorem celebrare. Veterum quidem interpretum, hominum consultissimorum, auctoritas haud me permovere nunc potest: quos ego tamen magna religione & pene ambitiose sequi soleo, atque interdum etiam animi causa, ut leviter vexem nostros pungamque. Quare in *L. vinum* de reb. cred. nuper *Bartolum* adversus omnium recentiorum commenta defendimus, argumentis illis, opinor, rationibusque, quas nemo temere convellat, si quando repetitionem ejus legis, & quicquid de ineunda rei debitae aestimatione dici debet, vulgaverimus. vale, vir amplissime, cum carissima uxore filioloque. Peto etiam atque etiam, ut res ea tibi curae sit, quam per amplissimum D. Cos. fratrem tuum apud Middelburgensem Senatum effici posse existimas. Lugd. Bat. 5. Febr. 1619.

EPISTOLA XXIV.

APOLLONIUS SCOTTUS.

*Doctissimo D. Petro Canaeo S.**Leidam.*

Litteris tuis nuper ad me datis, sine die tamen & Cos. magnopere delectatus sum, quod viderem multos in
C 2 jure

jure nodos, qui tot magnorum Jctorum, quos hoc saeculum tulit, diligentiam mihi semper visi sunt eluisse; eum vindicem nactus esse, qui summo ingenio & judicio doctrinam omnis litteraturae incomparabilem adjunxisset: ut in spem erectus sim levia omnia & plana factum iri, ad quae manum admoveris. Unum me non parum commovit, quod opinioni, quam de me videris habere, nulla ex parte respondere possum. Etsi enim juri in ordinem redigendo jam ab annis aliquot multorum insignium Jctorum vestigia secutus, mei exercendi gratia nonnihil operae impendi, & nondum adeo displiceat hoc quodcunque est vel ingenii vel industriae, quin si otium esset, summa cum voluptate in eo pergerem: quod hoc pacto rationem juris melius insidere nobis expertus sim, quam si per partes saepe a se invicem remotissimas discatur. nihil tamen propterea mihi vindico prae caeteris; imo nihil a me praestitum scio, quod non longe infra aliorum inventa subsideat. Praeterea maxima ex parte rude adhuc & impolitum est, quicquid ejus nobis adhuc adolescentibus excidit: nisi quod portionem vix centesimam, *de suo cujusque jure extra commercium cum aliis posito*, jam pridem coepi recolere, qua occasione ob vicinitatem argumenti de *acquirendo rerum dominio* nonnulla retractavi, quia ex eodem titulo olim in Academia disputandas theses proposueram. Quapropter cum me praeter aequum tam magnifico testimonio ornasses, vel onerasses potius, magnopere dubitavi, deberemne tecum communicare, quae de fructibus a Bonae fidei possessore lucrandis meditata haberem. Non quod tibi quicquam occultum meorum esse vellem: sed quod metuerem, si ea vidisses, non fore tui stomachi: neque modo non iturum te in sententiam meam, sed quamcunque de me haecenus opinionem concepisses, eam depositurum. Vel ut maxime amore magis nostri, quam tuo pte judicio eam retineas, tamen si in libro a te de fructibus edendo, (quem dubium non est in omnium discentium & doctorum manibus versaturum) mentionem mei fecisses, quod minari videris, futurum ut cruda haec nostra, nec satis adhuc concocta, cum a Doctissimorum hominum sententiis abire reperirentur, risum magis lectoribus, quam laudem excuterent. Vicit tamen amor erga te meus, nec sustinere potui quicquam tibi denegare, etsi quantovis cum meo incommodo id concessurus essem. Confido autem prudentiae & aequitati tuae, vel non positurum te in monumentis tuis nomen meum, ne

ex

ex tam illustri loco, ob sui vilitatem, plus ignominiae, quam decoris reportet. Vel si hoc facere omnino tibi decretum erit, ita facturum, ut in hac umbra nostra detuissse non praeoptem: hoc est nihilo plus mihi tributurum, quam mea tenuitas ferre possit. Caeterum cum haec quaestio majoris esset apparatus, quam ut eam epistola quantumvis longa caperet: neque mihi nunc describendi suppetere otium, quae de ea tota tractatui nostro de jure Domini, eoque acquirendo inseruisssem, pagellas ipsas, quibus conpingerentur ea, ita ut erant, varie interpolatas ad te mittendas decrevi. Etsi enim nec accurate disputata adhuc sunt, nec elegantiore pumice expolita: quippe in privatum duntaxat usum, memoriae causa comparata, ejusmodi tamen sunt, ut quid nobis de fructibus a bonae fidei possessore acquirendis videatur, facile ex iis sis percepturus. Quae si probabis, proh! quam beabis me? Coelum ipsum petam stultitia; sin minus probabis, forsan etiam beator ero, ex disciplina Zenonis, modo me ex errore ad verum direxeris. Ubi autem legeris, rogo ad me fideliter remittas, ne tantum videlicet opus mihi depereat: nullum enim habeo aliud descriptum. Misisssem statim ab acceptis tuis litteris: sed variis subinde occupationibus interturbato, ad relegendum ante non fuit otium; nunc etiam tam tumultuaria opera perlegi, ut verear multa te negligenter distincta, & perperam scripta offensurum, atque hoc quoque nomine levius hoc nostrum munus visum iri. Bene vale una cum lectissima uxore & filiolo tuo. III. Kal. Martii anno Salutis CIO. IDC. XIX,

E P I S T O L A XXV.
P E T R U S C U N A E U S

D. Apollonio Scotto
S. D.

Hagam.

DUm te Hornae adhuc in legatione esse, & civium motibus componendis operam dare existimabam, post tertiam demum septimanam intellexi te Hagam rediisse. Quo quidem ex tempore cupientem me in dies ad te venire, occupatiuncula quaedam, atque etiam valetudo languorque domi tenuerunt. Quare scripta tua, Senator amplissime, tibi mitto, quibus hercle multo me eruditorem esse factum ingenue apud omnes fatebor. Equidem tractatum

tum nostrum de iis, quae juris & facti sunt, pertexam fœdulo; sed non ero tam imprudens, ut etiam quae de fructibus commentari constitueram, absolvam. Abjiciendum ex animo istud propositum est, cum sit adeo accurate & fœliciter a te enodata haec difficilis quaestio, ut caeteros omnes, qui sese hactenus fatigarunt, nubes & inania capasse existimem. Idque relegenti identidem, repetentique magis magisque ita visum fuit. Quare noli credere, Vir Amplissime, me assentatiuncula quadam gratiam tuam aucupari, cum hoc, quod res est, dico. Non poterat elegantius explicari quid sibi velint illa Pauli verba in l. 48. de acq. rer. dom. *non tantum eos, qui diligentia & opera ejus pervenerint, sed omnes, & cur dicat fructus interim acquiri, & rursus cur in l. in pecudum de usur, & l. qui vas. §. ex furtivis de furtis, dicantur ea, quae in fructu sunt, statim fieri b. f. possessoris.* Verissimo autem argumento ex l. 44. & l. 53. de rei vind. ostensum, fructus opera ejusdem quaesitos ne quidem exstantes restitui. Nam *Fabri* quidem distinctionem inter ea, quae acquirere & lucrari dicimur, neutiquam probare jam possum, ex quo primus omnium fecisti, ut *Labeonis* sententiam intelligerem in l. si ejus 78. de rei vind. sed apprime mihi animum explevere quae ad l. 4. §. *lana* de usucap. sagaciter deprehensa a te sunt, plane ut ejusdem genii esse credam, quae conciliationis causa ad l. qui vas 48. §. *ex furtivis* de furtis, attulisti in ea parte methodi tuae, quae de usucapionibus est. Utique in sententiam eam, de qua novissime tibi scripseram, praecipue me adduxerat textus l. 22. C. de rei vind. Et habet is hercle plurimum momenti: sed cum ad eam duplex tibi responsio prompta fuerit, posteriorem duntaxat sequor. Quod enim extantes fructus illic pro pendentibus accipi placet, ipso textu confutatur. Dicitur enim *extantes praestari a possessore.* Quod si pendeant & pars fundi adhuc sint, & nondum illos habeat, non video quo pacto illos praestare possit: apertissime autem in l. 3. C. de Conditione ex lege, dicuntur *extantes restitui.* Accedit quod & in d. l. 22. & d. l. 3. fructibus consumptis ex adverso opponuntur extantes, id est non consumpti, si oppositionem contrariorum stare intra fines suos, ita ut decet, volumus. Neque ad rem facit l. si pendentes 27. de usufr. Constat enim fructus stantes, diversos esse ab extantibus, cum utique illi quidem haud aliter, nisi solo cohaerentes, cogitari debeant: hi vero etiam separati a solo esse possint,

& ta-

& tales dicantur, quamdiu consumpti non sunt. Illud vero avidissime amplexi sumus, quod in l. 25. in fin. de usur. cum JC. fructus eos, qui post scientiam rei alienae percepti sunt, ipsi possessori acquiri dicit, quamdiu evicta res non est, modo is, qua tempestate sereret, bonam fidem habuerit; totum id ad illud duntaxat genus fructuum refertur, qui serendo aut alio facto possessoris provenire, quibus & ii junguntur recte, quos servus alienus possessori ex re ipsius, aut ex operis suis acquisivit. Nam ut ad caeteros fructus, qui post scientiam rei alienae ante evictionem percepti sunt, id ipsum quoque producatur, non permittit nobis Paulus in l. 48. §. 1. de acq. rer. dom. qui prodesse ad eam rem negat exemplum usucapionis, cum haec juris sit, & bona fides in facto versetur. Quare quod ad confirmandam sententiam tuam de fructibus, opera possessoris post scientiam rei alienae perceptis, argumentum ab usucapione ducis, quam non impedit superveniens haec scientia, si nihilominus supersedeat Dominus rem vindicare, id vero nondum probare potui. Enimvero in omni usucapione etsi bona fide opus sit, tamen quoniam juris est, satis est initium esse justum, ut mox mala fide, quae facti est, haud vitietur; notum quippe est, ea quae sunt juris, id est civilia, non tolli aut infirmari per ea, quae facti sunt, id est naturalia, at e converso quae facti sunt, vim suam effectumque dum ipsa durant, non etiam ultra, retinere. Igitur longe magis altera ratio placet, qua Juliani sententiam in d. l. *qui scit.* 25. & fin. de usur. probas, quia hoc modo & culturae agrorum & fructuum perceptioni bono publico prospicitur, quos alioqui negligeret possessor, si nihil inde acquireret: & quia Domino nihil quicquam decedit, qui nihilo plus fuisset habiturus, si ille non sevisset: denique cujus res inculta deterior facta esset. Quod tamen ex hac ipsa ratione colligis, usucapionem post acceptum iudicium impleri, non satis intelligo, quo pertineat: non enim proprie usucapio post acceptum iudicium ideo impletur, ut ne alioqui rem negligeret possessor, si nihil inde acquireret. Sane enim haec causa minus communis est, cum & ante litem contestatam usucapio ob id ipsum procedat, & praeterea, etiamsi post acceptum iudicium usucapio non impleretur, nihilominus tamen possessor fructus, qui facto ejus provenire, perciperet, quamdiu res nondum evicta est. d. l. *qui scit.* 25. in fin. de usuc. Vera autem proximaque causa, cur post litem

PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

contestatam usucapio perficiatur, haec esse videtur, quia
 retinetur possessio, d. l. 18. de R. V. & l. 2. §. ult. pro empt.
 neque nocet quod incipit cognoscere possessor rem esse a-
 lienam, quia superveniens mala fides, impedimentum usu-
 capioni non adfert. Enimvero nihil certius est. Etenim
 quemadmodum ea, quae juris sunt, (in quo genere post-
 liminium est) non restituunt ea, quae facti sunt, cujus-
 modi est possessio: sic contra, quae facti sunt, non perti-
 nent ad corrumpenda ea, quae juris sunt. ex quo etiam
 fit, ut neque tempus, cum facti sit, modus esse possit tol-
 lendae obligationis. Denique in universum quoniam &
 usucapere potest, qui acquirere fructus non potest, & rur-
 sus is, qui non potest usucapere propter rei vitium; fru-
 ctus tamen suos facit l. 48. §. 1. de A. R. D. Sane hinc ef-
 ficitur, ut a fructuum perceptione ad usucapionem, aut
 contra, non procedat argumenti vis. Postremo, haec u-
 sucapio, quae post litem contestatam impletur, civiliter
 duntaxat & imagine tenus perficitur. Plane autem effectu
 caret, inutilisque est, & pro justa acquisitione non habetur,
 si enim appareat mox possessorem reddere rem debuisse ini-
 tio litis, jam nec usucepisse videtur, & restituere rem co-
 gitur, quae quidem non modo codicis constitutionibus,
 sed ff. jure sic recepta sunt. In quam sententiam mirifice
 clara est l. 18. & l. 20. & 21. ff. de rei vind. video & illud
 ibidem in transcurso significari, non modo possessorem here-
 ditatis, etsi ab initio justam causam habuit, sed omnem cu-
 juslibet rei possessorem post litem contestatam, imo post
 motam controversiam incipere esse malae fidei possessorem.
 Equidem ego fateor id ita esse *ἀς ἐπὶ τὸ πλεόν* & vulgo.
 Fit enim ferme, ut possessor, per litis contestationem, aut
 ante eam mota controversia, cum summatim dominus jus
 illi suum exponit, allegatque, scire incipiat rem alienam
 esse; atque ita accipimus, l. item veniunt 20. §. potitam l.
sed etsi 25. §. de eo autem, & §. si ante litem ff. de petit.
 hered. sed id hercle perpetuum non est: quotiens enim non
 apparet evidens calumnia rei conventi, in dubio existiman-
 dum est retinere eam conscientiam, quam initio illaesam
 habuit, ut potius de jure suo experiri, quam denuntianti
 & interpellanti cedere temere velle videatur. Mala quidem
 fides iudiciis perspicuis probanda est. arg. l. 6. C. de dol.
 eaque interpretatio semper admittenda, quae delictum ex-
 cludit. Quare ne quidem is in mala fide constituendus est,
 qui inter moras litis ambigere de jure suo incipit, dum-
 modo

modo non certo cognoscat, se litem injustam suscepisse. Extat ejus rei argumentum in l. *illud* 40. pr. de pet. hered. ubi tradit Paulus, *re naturaliter post litem contestatam perempta, damnari praedones, & fures, at non damuari bonae fidei possessores*; Atque etiam *hoc justum esse, in specialibus petitionibus*, hoc est in rei vindicatione. Et luculenta ratio illic affertur, quia non debuit possessor aut mortalitatem praestare, aut propter metum hujus periculi temere indefensum jus suum relinquere. Sane vero, quod bonae fidei possessor post litem contestatam, pariter, ut qui mala fide possidet, fructus illos, qui facto ejus non provenire, restituit, etiam tunc cum bonam fidem post acceptum judicium retinet, id utique fit sola vi litis contestatae, quae efficit, ut & causa rei restituatur, id est, ut hoc omne habeat petitor, quod habiturus foret, si eo tempore, quo judicium accipiebatur, restituta illi res fuisset l. *praeterea* 20. de R. V. l. *illud* 40. pr. de pet. hered. Itaque haec praestatio non est poena malae fidei, sed est ex conventionione, hoc est, ex obligatione, & ex quali contractu judicii accepti, quia judicio contrahitur l. 3. §. 11. de pecul. Haec, quae retulimus, amplissime senator, non ad caput rei, neque ad convellendam sententiam tuam, quae rectissima verissimaque est, adnotata nobis sunt, sed ad *περικείμενα* quaedam pertinent, quae obiter attinguntur. Itaque magis ea adscripsimus, ut divinas commentationes tuas non incuriose legisse videremur, quam quod ita necesse esset. Rogo te; etiam atque etiam, ut seculum hoc nostrum pulcherrimo hoc munere beare, & quae mira felicitate scripti, edere etiam digneris. Noli enim illis accedere, qui deminutionem fastigii sui esse putant; scientias disciplinasque, & in his jurisprudentiam, rerum dominam, exornare. Ego nec *Everardum a Middelburgo*, nec *Viglium Zuichemum*, praesides, neque *Hubertum Giphanium*, qui Caesari ab intimis consiliis fuit, neque *A. Fabrum* summi Senatus Sabaudici Principem, neque *Andream Gailium* aut *Mynsingerum*, aliosque senatoria dignitate viros pro ludimagistris, aut paedagogici ingenii hominibus habeo, quod otii sui monumenta posteritati, quae semper eos intuebitur, repraesentarunt. Nam quod plerique, qui ambitione se pascunt, haec nunc parvi faciunt, insania temporum est, a qua nos longe longeque remotos esse decet, qui bonae menti operam damus. Diu est, cum mundus aeger coepit delirare & vanas imagines accipere: neque id mirum

est in tanto senio. Ipsa enim senectus morbus est. Quamquam scio hercle non adeo te contemptu studiorum nostrorum haec tua vulgare nolle, quam quod laborum nostrorum iudex esse, & nullius ipse iudicium subire, cupis. Quod profecto vere est juxta Graecorum proverbium *ἀνὴρ πύργῳ κλίνειν Ἀχαιῶς*, & in specula sedere.

Despicere unde queas alios, passimque videre

Errare.

Sed providebimus, ut ne tibi profit *εἰρωνεία* ista. Omnino enim quod bonitate causae eblandiri non poterimus, pertinacia extundemus. Vale, Vir Amplissime, & me amare perge. Ego vero D. Honertio, collegae tuo, & D. Consuli fratri tuo salutem dico. Leidae 27. April. 1619.

EPISTOLA XXVI.

APOLLONIUS SCOTTUS

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

PRioribus tuis non respondi a foro impeditus. Nec ego de juris quaestionibus velitandi aliqua cupidine, quod negotia nostra alioqui non abhorrenti negant, sed tuo mandatu, cui nihil facile negare possum, aperiendae sententiae meae de fructibus b. f. possessori acquirendis, chartulas quasdam, quibus eam essem complexus, miseram. Interea explicationem L. *Certum. 22. G de R. V.* quam in medio a me relictam, ipse pluribus approbas, an sequi adhuc possim nescio: nam quod *praestandi* verbum ad extantes, sed a fundo separatos fructus, cum *Fachinaeo* duntaxat referri vis, si ejus verbi vim expenderis, aliter te fortasse sensurum existimo: praestat enim is quoque, qui non diminuit, neque tollendo aufert fructus, qui sub litem motam vel contestatam pendebant, quod sibi licere putaret ex. l. *qui scit. 25. §. fin. de usur.* Usufructuarius quoque cum salva substantia rem praestat, nihil separatum a corpore ejus reddit. *Praestare* denique est facere ut habere liceat, aut alias damnum refundere. Denique in personalibus actionibus *praestandi* vox est receptior. Unde personales praestationes mixtas actiones, natura sua reales, efficiunt. In perceptis autem fructibus *restituendi* vox usitatior est Jctis, cum praesertim summi Juris ratione, ut tenent omnes, eos jam suos fecisset possessor. Quod vero l. 3. C. de con-

dict.

dict. ex lege. quae non *praestari*, sed *restitui* extantes jubet, ad hanc rem citas, quid eo faciat, videre nequeo, loquitur enim de malae f. possessore. Idem de eo argumento dictum esto, quod consumptos opponi extantibus ibidem notas, nam in d. l. 22. nulla extat mentio consumptorum, sed omnium. Malae fidei autem possessor, de quo agit d. l. 3. etiam consumptos restituit, ut propterea eorum mentio facienda fuerit. Praeterquam quod extantes & nondum percepti, recte quoque opponantur consumptis. Illud vero, quod de usucapionis exemplo nihil ad fructuum perceptionem faciente differis, optime tu quidem & verissime: nam ita Paullum scripsisse in l. *bonae f.* 48. de A. R. D. ipse quoque non multo supra attigeram: sed duobus locis postea de Usucapione loquor, priore ut etiam in aliis, quam in percipiendis fructibus similitudinem inter conjuges & bonae fidei possessorem, qui postea cognovit alienam esse, notarem, quod nihil ad hanc de fructibus quaestionem attinet. Posteriore, ut quod in fructibus videtur spectasse Julianus, idem in Usucapione, etiam post acceptum iudicium implenda ex parte spectatum, fuisse ab aliis, indicare, quod nihil facit contra d. Pauli locum, immo potius eo juvatur. Nam ut jus est Usucapio, ideoque scientia rei alienae superveniente non impeditur, ita jus quoque sit necesse est, ut sati a bonae fidei possessore fructus adhuc post scientiam ejus fiant. Nam si factum esset, ut in casu, quem Paullus proponit, de eo, qui sciens alienum, hoc est cum jam non esset bonae fidei possessor, fructus, quos ita sevit, aut alioqui natos suos vult facere: non fierent ejus, quoniam *Verendum, ne non sit bonae fidei Possessor*. Sed nos similitudinem duntaxat rationis, non vim aliquam argumenti spectavimus, secuti Gajum in l. 18. & 20. ff. de R. V. qui fructum post iudicium acceptum restituendorum, & rei usucaptae reddendae tractatum conjunxit. Quare pati possumus, ut haec de usucapione mentio, quam alio loco exactius inquirendam servavimus, hic deleatur. De Lite autem contestata, quae dicitur in mala fide constituere possessorem, ut verum dicam, non probasti mihi opinionem tuam. tametsi hunc quoque locum attingi tantum, ut objectionem removerem, quae hinc moveri poterat, non ut quaestionem, de mala fide, in qua possessor per iudicium constituitur, exacte discuterem. Quod enim perpetuum hoc esse non vis, ut lite contestata in mala fide quis constituatur, ad casus fortuiti
interea

interea supervenientis excusationem si respicias, dici forte poterit. Sed quoad fructus interea perceptos & percipientes, & alia omnia, in quibus factum & culpa possessoris deprehendi potest, omnino certum est: cur enim in l. *sed etsi* §. *si ante litem*. de pet. her. omnes possesores pares fieri dicerentur, post motam controversiam, si adhuc excusatio bonae fidei cuiquam condemnato restaret? nam quod eam interpretationem admittendam ais, quae delictum excludit: recte quidem in dubiis, sed dubium esse quid potest, quod jus certum facit? hoc autem bonae fidei possessorem post litem contestatam in m. f. constituit. neque solum post litem contestatam. ne putes hoc contractum facere, qui tunc quasi initur, sed post motam controversiam d. l. *sed etsi* §. *si ante litem*, l. 20. §. *petita* eod. tit. unde apparet id non tam ex contractu, quam ob malam fidem fieri, in qua per litem motam constituitur. Alio enim spectat, quod dicitur iudicio accepto quasi contrahi, quod nunc non est operae, ut attingam. Interea magnopere delectatus sum iudicio tuo, quo nostram sententiam ita approbas, ut omnium etiam celeberrimorum hominum conatibus in hac quaestione praeponas. quod tamen absit, ut mihi sumere ausim. Tracto enim haec talia per otium, aliud agens, aut certe ab eo opere, quod mihi muneris mei ratio imponit, laxamentum quaerens. Quare noli me in eam insaniam propellere, ut unquam carceres effringere haec mea patiar, non ea vis animi, nec tanta nobis superbia. cum ab iis praefertim rebus destituar, quae commendare vel infelix inventum possint. Certum enim est, non fastidio aliquo, vel optimarum mentium contemptu, quae nobis hanc studiorum lucem excitarunt, & adhuc excitant, etiam publicis negotiis occupati; sed quod conscius sum imbecillitatis meae, intra privatos parietes me coërcere, & quantum ipse proficiam hunc studiorum meorum habere summum finem. Sic enim optime meo me modulo metiar, nec committam facile ut aliis risum praebeam. Interea cum amiculis garrere, & illis, dummodo hac communicatione augeri possim, vel intima mea committere jucundum erit. tantum abest, ut alieni laboris iudex esse, & nullius ipse iudicium subire cupiam. Nunc redeo ad posteriorem epistolam tuam, & gratias primum ago de munere Sneliano, magna ex parte librum perlegi; & quae intellexi bona visa sunt, credo & quae nondum intellexi. Rudis enim mathematicarum artium, nihil aliud de doctissimo ea-

earum professore judicare possum. De libello famoso doleo nostram vicem, quod editus non est. nihil enim gratius accidere mihi potest Remonstrantium odio, qui ipsi odio generis humani, (utinam non Dei ipsius) laborant. Deinde id quoque gratum esset, amicitiae causa hac quoque in parte tecum conjungi. cum autem nihil praeter frustra maledicta, & inania convitia effutivissent (neque enim mihi ullius sceleris conscius sum,) quid praeter suum morbum & nostram publicè notam innocentiam decantassent. itaque nescio an me propter hoc indicium *Barlaeo*, etiam post factiones amico, debitorem profitear: tametsi ille optimum suum erga nos animum prodidit. Si quid in causa *Middelburgensi* pro te potero, ne dubita quin acerrimum dignitatis tuae promotorem habiturus sis, & forte non erit desiderium tuum irritum. Tametsi melioribus rebus te natum intelligo, neque semper erunt tempora in viros doctos, & bene de litteraria repub. meritos ingrata. Sed videlicet parere tibi in omnibus animum induxi. Interea si curatores de honestiore tecum conditione egerint, quod facturos *Honerdius* ipopondit, suadeo ne propter spem pretium dimittas, quo praesertim ea ipsa spes non modo non minuetur, sed confirmabitur. Utinam mihi vacuum fuisset voluntati tuae parere, & te per hasce nundinas *Leyden*ses domi tuae convenire. Sed cum alter fratrum destitutus iudicio perduellionum: alter Synodi reliquus: ipse quoque variis ob instantes ferias occupationibus tenear. id in praesens nobis non licuit. Interea te; *Mi Cunaee*, cum uxore lectissima & suavissimis liberis D. O. M. commendo. 14. Id. Maji. 1619.

EPISTOLA XXVII.
APOLLONIUS SCOTTUS

Petro Cunaeo S. P.

Leidam.

MUnusculum illud meum, amicissime *Cunaee*, propter tenuitatem effluxerat: itaque commode aurem velli-
casti mihi. Sed quid hoc sibi vult, quod tali hostimento illud compensas? an aliter putasti non potuisse impetrari? Vere tu auro contra libellum vilissimum aestimasti. accipio tamen quod offers, sed ea conditione, ut depositi loco apud me sit, & si quando animus tibi erit ad haec propen-

penfior, repetenti cedat. Interea, licet mihi non fumam iudicium de Theologicis, quod hodie video nimis periculosum esse, lecta tamen praefatione, dolui auctoris vicem, qui mihi nequaquam commeruisse videtur tantam Theologici fori severitatem. Sed id ferrum nunc cuditur. *Homerdinus* noster cum reliquis Curatoribus hodie ad excutiendos doctores quosdam Lugdunum proficiscitur. Scio non sua sponte hoc illum * Theologorum stomacho dare, sed

* Respicit hic exaurationem Professorum, quos suspectos Arminianismi remotos volebant Deputati utriusque Synodi Hollandiae & Westfrisiae. quae hoc anno peracta fuit, per Mauritium Principem Arausionensem, Curatores, Consules Leidenfes, D. a Swieten, & Harlemenses, Delphenfes & Alcmarienses delegatos. cujus totius negotii seriem legere nunc licet in Epistolis Ecclesiasticis & Theologicis, quae praemissae sunt in renovata editione A. 1702. p. 8. unde diritas illorum temporum, & odii Theologici acerbitas apparet: ea vero acerbitate ex Deputatorum Synodi (qui hic sibi auctoritatem in Academiam & Professores acquirere conabantur, & jam praepjudicaverant de *Vossio*, *Bertio* & *Barlaeo*, inaudito & temerario incepto), consilio actum, ut non modo magnus ille *Vossius*, & *Caspar Barlaeus*, qui Collegium Ordinum moderabantur, ejecti fuerint, sed ipse Oeconomus, qui pascere alumnos solebat e publico, cedere loco iussus fuerit, ne scilicet venenaret illos cibo suo. *Bertius* exauctoratus, *Coddaeo* & *Jacchaeo* interdictum ad tempus publicis in Academia & privatis domi Scholis. *Meursius*, quod maxime posteritati pudendum vide-

bitur, quia multos libros scribendo studia ejus inhibebantur, admonitus, ut libtos edere superfedeat, & nisi melius se gerat, post sex menses illi alium Professore surrogandum fore denuntiatur, & simul aditus ad Senatum Academicum interclusus. cui decreto si paruisset, caruissimus doctissimis ejus libris, quibus nemo hodie eruditior privatum se esse vellet; *Corn. Sylvio* Juris Professore, missionem petenti, data, addito interdicto ne privatim doceret jus. tandem novo modo & legibus ordinatis Academia & Collegio, cautum tamen est ab Ordinibus, ne Deputatis Synodorum posthac liceret se immiscere Academicis rebus, & rescissa acta nuperae Synodi Hollandiae Australis. Mirandum vero nihil de tota hac conversione & *κατασκευα* actis Academicis notatum: tantum video Kal. Febr. A. 1620. decretum, ut abdicatis nihil ex pecunia, quam Rector Mag. ab illis, qui nomeu Academico Albo inscribunt, accepit, impertiretur, sed illa tota cederet. *Walaeo* & *Thysio* nuper creatis Professoribus. suspensis, vero, ut vocant, id est *Coddaeo* *Meurzio* & *Jacchaeo* dimidium daretur. quod iniquitatis nota non caret.

sed faciendum est. Hac ego occasione usus exolvo me pollicitis. addidissem & alterum, ut ad invitationem tuam non sane inivitus hunc diem tibi impendissem, nisi me negotium illud *Diertii* impedisset. Hic enim dies creditoribus statutus est consilii capiendi quid facto opus sit. Videbo nam sequentium aliquo magis sit vacuum futurum. Vale cum uxore suavissima liberisque, nos valemus. 26^a Augusti 1619.

EPISTOLA XXVIII.

PETRUS CUNAEUS S. D.

*Viro D. Apollonio Scotto.**Hagam.*

Lerium de rebus Americanis, & litteras tuas accepi, Amplissime Venator. Sed non venisse te tota septimana, cum maxime spem nobis fecisses, dolui. Quid a Curatoribus nostris actum sit, quos significabas Leydam venisse, ut Professores quosdam excuterent, nondum intellexi. Adeo sum securus earum rerum, quae aguntur, ut nec inquisiverim. Cupiebam Syndicum *Pawium* salutare, quem nunquam antea, nisi semel, compellaveram, sed inquirenti defuit occasio. Et rursus, cum Amplissimum *Honertium*, quem mei amantissimum fecisti, visere volebam, jam discesserat: Adeo difficulter officia isthaec Curatoribus, dum hinc sunt, praestantur, & capefcenda ejus rei opportunitas Hagae est. Porro quid nudifustertius contigerit, narrabo tibi breviter, Patrone optime, sed rogatione addita, ne ejus mentio apud alios fiat, quorum non interest haec scire. Venit ad me à concionatoribus quidam, qui sibi, & tribus insuper aliis, collegis suis, id negotii datum aiebat, ut nomine Provincialis Synodi mecum loquerentur. Aiebam gratum id fore. Et cum diceret una omnes non gravatè ad me venturos, atque hanc molestiam sumpturos, respondi, quoniam delegati a solenni consessu essent, velle me id honori eorum dare, & ad hospitium, ubi essent, venire. Cum accessissem, amica praefatione usi, significaverunt, vehementer gavisam fuisse totam Synodum, cum ex Leydensium, atque aliorum relatu accepissent; me sacris rectae, intemerataeque religionis deditum esse, & praeclaros conatus adjuvisse eorum, qui tot, tantaque pericula pro afflictis Ecclesiae rebus subiissent. Caeterum, quoniam coenae Dominicae nuper particeps factus essem

essem, & in eorum societatem allectus essem, qui religionis reformatae studium profitentur, velle Synodum intelligere, quo animo consilioque monumenta quaedam edita a me essent, quae ante plures annos prodierunt; Ac primo quidem non probare se, quod in Libris de Rep. Hebr. pag. 518. dixissem, *potuisse plebem Hebraeam in vetere Ecclesia perducere ad salutem propter fidem Patriarcharum*; contra enim se in ipsa illa plebe etiam fidem requirere. Nec rursus illud rectum videri, quod mox pag. 525. quaedam recensuissem, quae in universum credere ante omnia necesse habebant Israëlitae, quae postea negassem definitione comprehendi posse, quodque eos reprehendissem ibidem, qui omnia in formulas, & definitiones includunt pag. 526. Nam eo dicto videri confessiones, ab Ecclesiis editas, & formulas Catecheticas improbari. Mox ad Satyram ventum est, quam variis interpretationibus in fraudem Ecclesiasticorum abreptam ajebant, excusseruntque ea loca, qui sermonibus hominum materiem praebeuerant. Tandem, cum & pro libris rerum Judaicarum, & pro jocis satyricis dixissem, quae in rem forent, honorifica, & perhumana utrimque oratione, dextris junctis, placuit, ut quispiam ex ipsis ad me familiariter, & amice scriberet epistolam, responsionisque occasionem mihi offerret, qua testatum facerem, me nec in Libris de Rep. Hebr. convellere voluisse sententiam nostrae Ecclesiae, nec Satyrae editione studuisse causam religionis, dignitatemque Ecclesiae deridere, atque ut deinceps eae litterae, sic junctae in lucem emitterentur ab eo, qui responsum a me accepisset. Verba fecit caeterorum nomine *Balthasar Lydius*, Ecclesiastes Dordracensis. Ita discessimus. Audio delegatos ab Ecclesia Leydensi restitisse, ne quid horum a Synodo fieret; suam enim propriam agi causam existimabant. Etenim, cum ipsi, nulla petitione mea, jussu Consistorii Ecclesiastici ante tres menses me ad communionem coenae sollicitassent, sententiamque meam de capitibus religionis per duos delegatos, *Festum Hommum*, & *Everardum Vorstium* abunde exquisivissent, non debere nunc mihi objici ea, quae & ante annos multos publice edita essent, & ipsi nunc postremo, tamquam supervacua, praeteriissent. Et hercle, miratus ego sum, quo jure, quave aequitate Synodus hoc vellet. Sed puto haec Dordracensibus suggessisse eum*, qui temulentum Bacchi hymnum unâ cum hymno Christi conjunxit, qui quotannis Flandriam, Bra-

* *Danielem Heinsum* intelligit.

Brabantiamque visere solebat, ut cum Jesuitis, aliisque Pontificis satellitibus sermonem sereret, epistolarumque commercium cum illis habuit; qui in novissima Poëmatum editione delevit, mutavitque, quicquid in Papam, & Lojolitae patres scripserat ante; qui tot spectatissimorum, clarissimorumque virorum amicitias Hagae affectavit, & omnes mox sprexit, abiecitque, unius *Musi* affinitate inflatus, & quia in Synodo actuarius fuerit, quo tempore fractae, attritaeque Remonstrantium res erant, & nullum ab illis malum formidaret. Is nunc scilicet in me incurfabit, qui tempore periculosissimo, magna animi libertate, identidem offensionem in me conciverit eorum, penes quos tunc summa rei stabat. sed haec omittam. Utique, si ii, qui a Synodo delegati sunt, ita ad me scripserint, ut promittere visi sint, responsum a me honorificum, ac luculentum accipiant, quod bonis omnibus animum expleat. Sin, dictorum immemores, durius me, aut inhumanius compellaverint, centies excommunicari, & quidvis expectare malo, quam aemulis quibusdam, invidisque aliquid largiri. Interim saepe, dum isthaec cerno, mecum ita tacitus cogito,

Io Quirites, libertatem perdimus.

Dum enim publicis malis remedium adhibetur, in contrarium vitium incurritur, &, quod ille ait,

Excedit Medicina modum.

Ex effreni Remonstrantium Theologorum licentia in servitutem quandam detrudit nos pars altera, & finem saevienti non faciet, nilivos, & vestrum similes feceritis, qui legibus, iurique, & Reipublicae praeestis. In fine te rogabo, Patrone Optime, ut si D. Consul, frater tuus, Middelburgo ad te venerit, id mihi significare velis. Brevi enim adfuturum se dixit, ut in confesso Ordinum Generalium quaedam nomine Zelandorum exequatur, addiditque, sese bona occasione tunc effecturum, ne in versione tot sententiarum, quas Senatus Ordinum Foederatorum ad me misit, vanum laborem sumpserim, cum *Arsenio*, *Sommelsdijks* Domino, pro Gallica versione amplum praemium sit datum. Vale, Patrone Optime, meque, ut soles, ama, &, ut Amplissimus D. *Honertius* eodem in me animo sit, operam, obsecro, da, cum apud eum omnia possis. Lugd. Bat. prid. Cal. Septemb. 1619.

BALTHASARIS LYDII, Deputati Synodi Australis
Hollandiae, omniumque nomine ad *Petrum*
Cunaeum Epistola.

Clarissimo, Doctissimoque Viro *D. Petro Cunaeco*, Pro-
fessori in celeberrima Academia Lugduno-Batava. S.

Nosti, Vir Clarissime, illud Juvenalis

Fallit nos vitium specie virtutis, & umbra:

Cum sit triste habitu, vultuque, & veste severum.

Imprimis hoc evenire solet iis, qui in alios dicere parati sunt; apud quos, (ut quidam recte observavit) zelus facile degenerat in scelus. Simile quid tibi quoque contigisse in Satyra tua Menippea, & aliis quibusdam tuis scriptis, judicant non tantum Theologi in Belgio, quos perstrinxisti, arridentibus, & in sinu hoc nomine gaudentibus Jesuitis, verum etiam alii viri docti in Europa, quos aliquid hac de re monuisse suspicamur: ingemuisset autem quam plurimos nulli dubitamus, quos stricturae ingenii, passim in scriptis tuis relucens, non tanto gaudio affecerunt, quantos gemitus expresserunt aculeata tua, & in religionem ipsam vibrata tela. Nos quaedam non studio obtrectandi enumerabimus tibi, sed eo tantum fine, ut scripta tua, in quibus splendet scientia, posthac omnium bonorum probet conscientia. Tuum erit, ut sacerdotis Justitiae (hoc enim titulo non nemo vestrum insignivit ordinem) ea, quae excusare non potes, ingenua erroris confessione obliterare, cum nullus pudor sit, ad meliora transire, &, ut Minutius Faelix scripsit, *confessae imperitiae summa sit prudentia.*

Non enumerabimus singula, neque *Α'γγελοποιήσεως* in singula inquirere decrevimus, ut, quod pag. 1. Satyrae tuae dicis, *Totum hoc admodum leve, & vena dignum esse mentiri.* Certe hoc non decet Christianum, qui Deum novit esse veritatem, & sibi dictum esse a Deo, *Sancti estote, sicut ego Sanctus sum.* Persae profecto suum Oramagden corpore luci, anima veritati similem esse putabant. Si inutilis verbi nobis reddenda erit ratio, quanto magis mendacii? An ergo jocari vetatur? Non hoc dicimus, sed jocos innocuos esse oportere, nullique noxios omnes pii judicabunt.

Non hoc exaggerabimus, quod pag. 17. indicas, *Certum tibi stare, fines scientiae paullo longius, quam natura voluit, proferre.* Quae mera vanitas est, non enim aberrandum à *linea ὀρίε ἰσαπείρου.*

Neque

AD EUMDEM EPISTOLAE.

51

Neque etiam illud examinabimus, quod ibidem dicis, *non omnes ad Tartari sedes, & Ditis ad regnum mitti, sed fatum quoddam singulare eorum esse, qui in terris dum essent, doctrinae studia secuti fuerunt*: nos tertium locum prorsus ignoramus, &, quod amplius est, nullum talem locum esse, ex scripturis novimus.

Praeteribimus etiam illud, quod nulla ratione conciliari haec duo posse putamus, quod in praefatione in Satyram fatearis, *quosdam degeneres, & praevaricos leviter te notasse*, postea in praescriptione tua ad Lectores, quasi oblitus tui, dicas, *neminem te scientem laesisse*.

Vel sola pag. 28; ubi de pallore invidiae agis, & iis, qui *dolebant alium à pluribus adolescentulis aadiri*, satis docet, bile interdum tuum detumuisse jecur, neque à te servatum moderamen inculpatae tutelae. Optime Augustinus in Epist. ad Galatas: *Quicquid lacerato animo dixeris, punientis est impetus, non charitas corrigentis. Dilige, & dic, quod voles*.

Amando, (ait idem, de verbis Domini, Sermone 16.) *debemus corripere, non nocendi aviditate, sed studio corrigendi: si peccaverit in te frater tuus, quare illum corripis? quia doles, quod peccavit in te. si amore tui illud facis, nihil facis: si amore illius, optime facis*.

Haec, inquam, & similia, omitemus in praesentiarum, quaedam majoris momenti notabimus. Lemma Libri tui est, *Sardi Venales*. Nosti originem proverbii, & mentem, usum illius esse, cum indicare volumus, *Alium alio nequiores*. In hoc libro, Theologi utramque tibi faciunt paginam, illos, tamquam omnium pessimos, orbi exhibendos, & deridendos propinasti.

Juvenile vitium est, regere non posse impetus.

Speramus te jam agnoscere, calorem, & fervorem juventutis, temporibus illis te abrupuisse transversum. Nos aliud Lemma praefigendum putamus iis, quae de Theologis dixisti, videlicet hoc, *Sabini somniant, quod volunt*. Tantumne, o Cynae, tibi otii fuit aet tua, aliena ut curares, eaque, quae nihil ad te attinent?

Oblitus hinc fuisti praeccepti, quod pag. 99. & 101. tibi a Sophrosyne datum esse finxisti, nimirum, ut *nihil ipse molireris, omnium spectator esses*. Nam illa aetatula, tamquam tertius ex coelo Cato, ex tripode (ridentes, non irati haec scribimus) nescio quae oracula, lauro devorata, fudisti, & summum tibi de Theologorum doctrina, & moribus arro-

D 2

gasti

gasti iudicium, ut Catonis Cenforii titulum videaris ambuisse.

Haecenus eminus, tunc cominus. Pag. 10. & 11. dicis, *contentionem inter Theologos ortam de fato, re anili, & plena superstitionis*. De fato Stoico recte hoc pronuntiatur. Nemo reformatorum illud adserit, sed nomen, & rem despuit. De praedestinatione Divina, & cohaerentibus quibusdam articulis, orta proh dolor! in Batavia controversia est. Hanc vero fatum Stoicum nominari, in Deum contumeliosum est: quinimmo haec Doctrina fatum Stoicum refutat solidissime. Neque enim Deum causis secundis, tamquam catena quadam, alligat, aut complexum fingit causarum secundarum, cui ipse Deus irretiatur, sed illum superiorem omnibus causis, & causam omnium rerum bonarum, gubernatorem autem malarum statuit.

Quod satores, ac fabros, ut quereris, ea controversia tenuit, iis imputandum, qui Theses de hac materia in Academia disputatas in linguam verterunt Belgicam, ut malum extra Academiam serperet longius, neque ullis repagulis, aut carceribus contineretur. Si quidam, qui capere ista nequeunt, *in furias, & desperationem*, ut dicis, *aguntur*, id non fit genio illius doctrinae, sed abusu. Neque hoc nomine culpandi Theologi, si qui illa doctrina abutantur. Non enim, (ut Augustinus recte iudicavit) *propter eos, qui capere non possunt, haec doctrina iis reticenda est, qui capere possunt*. Nam alias futurum esset, ut tales capiantur contraria falsitate. Doctrina praedestinationis etiam a priori, (ut in scholis loquuntur) tradita, solidam praebet in maximis tentationibus consolationem. Exempli gratia. si quis effecta fidei in se sentiat esse tenuia, non adigitur hac doctrina ad laqueum, sed monetur, Electionem suam non niti fide, aut fidei effectis, sed gratuita Dei miseratione, qua Deus immerentem complexus est, & foedere perpetuo sibi desponsavit, cujus desponsationis infallibilia sunt sigilla; fidei etiam infirmae, modo sit sincera, indicia. Nihil in hac doctrina est, quod non erigat labescentem, tantum abest, ut eum praecipitet in desperationem. Minus ergo, Doctissime Vir, peccasses, si satyrico sale defricuisses, qui haeresin Semipelagianam de paxillo in Batavia suspenderunt.

Pag. 80. & 81. non in hos, aut illos Theologos, sed in ordinem ipsum abuteris facundia tua, cum eos vocas, *majorum gentium sapientes, gentem sacrosanctam, & omni maiorem exceptione, inter quorum familias Divam Sophiam*
us-

nusquam reperiri, sed falsam tantum ejus imaginem, & quandam umbram. Pag. 83. liberrime judicas, quae postea pag. 86. tamquam intercalarem versum cum exaggeratione quadam repetis.

Norunt profecto, Clarissime Domine, Theologi *ex parte se cognoscere, ex parte prophetare*, & sibi subinde illud succinunt, *quanta nescimus!* Utinam, qui in illos tam sunt disertii, satis expenderent illud,

Metiri se quemque suo modulo, & pede verum est.

Abfit omen, quod in nulla familia illorum, qui soli veram sapientiam docent, ejusque Mystae, & praecones sunt, *ulla sapientiae vola, aut vestigium* reperiatur. *Magna crimina*, (ait Bernardus in Cantic.) *tarde credenda sunt; cum audiuntur, & citius punienda, cum vera agnoscuntur.* Utinam haec expendisses, Vir Doctissime, non tam graviter impegisses, neque in ordinem Theologicum tam fuisses injurius, hoc illis derogando, in quo solo occupantur ex officio sibi a Deo imposito.

Pag. 90. dicis, *Horrescere tibi animum, cum cogitas, magistros rudes, & indoctos ea, quae nondum satis exploratè percepta sint, & cognita, veluti certa affirmare.* Magnum peccatum Theologorum, si ab iis sit admissum. Indignum facinus tuum, si praeter fas, & meritum, tam graviter a te accusentur. Scimus, nihil audacius esse ignorantia. Sed ex altera parte multis nimium arridere Scepticam Theologiam, cum summo dolore experimur, quasi nihil fere sit definitum, verum, paucissimis tantum dogmatibus exceptis, veritas demersa sit in Abderitae puteo, ac numeris Platonice omnia sint obscuriora. Huc multi trahunt illud, *Sanctius, & reverentius esse, divinas res credere, quam scire.* Certe, *si vides, non est fides.* Quod si argumentis, cum corrupta ratione congruentibus, in causa fidei niti volumus, atque hac ratione *scire*, nondum scimus, ut oportet: nam etiam intellectum captivari oportet in obsequium Christi. Quod si praetextu reverentiae erga sacra, scientiam, & certitudinem Dogmatum tollimus, nae in altero extremo peccamus.

Ambiguum quoque illud est, quod eadem, & sequenti pagina scribis, *Pauca duntaxat oracula adflatu Dei, instinctuque fuisse viros sanctos, quae si aperta, & clara forent, melius, atque tranquillius sese res mortalium habituras.* Existimamus bona pace tua, haec verba non decere Orthodoxum, sed lucifugas scripturarum. Hi enim (ut verbis I-

renaei utamur lib. 3. cap. 2.) *cum ex scripturis arguuntur, in accusationem convertuntur ipsarum scripturarum, quasi non recte habeant, neque sint ex Auctoritate, & quia variae sint dictae, & quia non possit ex his inveniri veritas ab his, qui nesciant traditionem.* Contra, Christianus adorat Scripturae plenitudinem, quae ei factorem, & facta plene revelat; Laetantioque adstipulatur, qui de falsa religione lib. 1. cap. 1. *Scripturam, vocat, doctrinae uberrimum, ac plenissimum fontem, cujus haustu, atque potu, sedent lectores conceptam visceribus sitim.* Additque, *Esse illis omnia facilia, prona, manifesta, modo ne pigeat, ad percipiendam sapientiae disciplinam, legendi, vel audiendi patientiam accommodare.* De obscurioribus autem nonnullis, quae sunt in Sacris Scripturis, pii usurpant illud Prosperi in Epigrammatibus:

*Exercent animum doha morata tuum.
Gratior est fructus, quem spes productior edit,
Ultra oblatorum vilius est pretium.
Exercent adoperta etiam mysteria mentem.
Qui dedit ut quaeras, addet, ut invenias.*

Abfit etiam a Theologis (agnosce verba tua) *ut ad quamcunque sunt sententiam delati, ad eam, tamquam ad saxum adhaerescant:* nam non deferuntur tamquam tempestate ad hanc, vel illam sententiam, sed diu deliberant, quid de Religione tandem statuant, & filum scripturae sequentes, ex omnibus Labyrinthis se expediunt, & ad stationes credendi, (ut cum Tertulliano loquamur,) *perveniant.*

Neque etiam, ut pag. 92. scribis, *tam sunt pertinaces, ut nunquam aliquid perperam didicisse, aut docuisse velint videri.* Sed ea nolunt sibi extorqueri, de quibus ex verbo Dei sunt edocti, optantque, ut qui haec, & similia ipsis obijciunt, sibi dictum putent:

Parcius ista viris post obijcienda memento:
aut dent probanda.

Clamores etiam eorum, qui vociferantur, nolle illos

Quae juvenes didicere, senes perdenda fateri:
tamquam calumnias negligunt, consilii apud animum suum, in se immerentes haec dici.

Abfit etiam (quod ibidem illis impingis) *ut sibi regnum vi, ac factionibus muniant.* Didicerunt a Servatore suo, Regnum suum non esse de hoc mundo, ministros se esse Jesu Christi, & membrorum ipsius. Si statum mundi pervertere putentur, concitare populum, perturbare Israël, ter-

terram non posse ferre ipsorum conciones, hoc testimonio conscientiae suae freti, susque deque ferunt. Sciunt, *ferro debere sufficere, ut similis sit domino*. Consolantur se exemplo Eliae, Amos, Apostolorum. Orare norunt, flere, & obsecrare. Aliis armis uti nec volunt, nec possunt, quicquid aliis de ipsis dicet splendida sua bilis, cujus suo tempore Deo reddent gravissimas rationes, *cum Deus tarditatem supplicii gravitate compensabit*.

Displicet quoque illud, quod pag. 98. Sophiam pingis, ac fingis dicentem: *Cives quidem meos in posterum nullos, nisi eos agnoscam, qui & libera esse judicia patiuntur, neque unquam ultra id, quod verisimile occurrerit, prosedunt*. An putas, Vir Clarissime, Theologos esse servum pecus, & judicia hominum auctoritati adstringere? Falleris: soli Verbo Dei se alligant: hujus, non hominum, sunt servi, in qua servitute vera est libertas. Hoc fundamento Verbi Dei nixi procedunt ultra verisimile, & certi sunt de iis, quae credunt, certi, inquam, ex testimonio Spiritus Sancti, testantis in verbo suo, *Spiritum esse Veritatem* 1 Joh. 5. 6. Multoque de hoc sunt certiores, quam Philosophi de iis, quae demonstrantur a priori, aut quae naturâ nota sunt.

Proficiunt nihilominus pii judices, sed in eadem, non in alia doctrina, sicut eadem, non alia membra ad justam paullatim magnitudinem perveniunt, ut optime demonstrat Vincentius Lirinensis. Quare in Theologia explodendos judicamus illos homines, quos Sophia pag. 100. *Maxime ingenuos judicat, quorum pulcherrima scientia sit, nihil admodum scire*. Nos illos ad agnatos amandandos, & ex Ecclesia Christi relegandos esse putamus, & in Academico-
rum album referendos.

Reliqua a pag. 106. usque ad finem ferè, quid sunt, nisi atrae bilis vomitus? ut, quod pag. 108. Theologos dicis, *omnibus vitiis plenos*. pag. 110. *propriam illius ordinis virtutem esse, animo feroci esse, in omnes incursare*. pag. 114. *quod semidocti cruda adhuc studia propellunt in templa*: pag. 115. *Quod tollant liberos in spem esuritionis*. Omnibus his convitiis, & toti Satyrae, verbis pene singulis ex Satyra tua descriptis, pag. 130. hoc modo respondemus: *Inter ipsos litteratos, qui mobilitare industriam suam hodie vult, Satyrâ scripsit in Theologos, perinde quasi ordinem istum traducere, id demum esset ingenio uti*. Vide, ne aliquando mirramillo aliquis exoriatur, qui tibi, quod Deus avertat, retiaro exemplo condigno os verberet. Nos te rusticatim Theologos adoriente, urbanatim excepi-
mus. D 4 Haec

Haec ad Satyram, per saturam.

In praefatione in Julianum, (quem ingenue apud nos fatebaris improvide à te Satyrae Menippeae subiectum) displicet multis, quod *pietati patrum defuisse Candorem* scribis; neque eo contentus, *laudatissimum eum* voces principem, qui maximis heroibus accenseri debeat; quod *Patres tranquillissimo pectore extorserint patientiam*. Debuisse illos imperia mitigare obsequio. Quod Julianus magno studio innocentiam concupiverit, & *assecutus fuerit*. Quod itidem conqueraris, *eum factorum iniquitate, cum prima spatia firmitioris aetatis ingrederetur, extinctum*.

Nosti illud, quod ex Varrone quidam laudant veterum, *In multis contra omnes sapere, est desipere*. Tota de Juliano allud sensit antiquitas. De Mari, Episcopo Chalcodonensi refert Socrates lib. 3. cap. 12. quod cum Julianus ei acerbè objiceret vitium oculorum, (quod virum bonum non decebat) dicens, *Num curabit te Galilaeus ille Deus tuus?* responderit, *Gratias ago Deo meo, qui coecum me reddidit, ne hominis tam impii vultum videam*.

Sozomenes Lib. 5. cap. 4. & 5. diligenter in illo varia notavit vitia, inter alia dicens, quod exilio sub imperio Constantii condemnatos Sacerdotes revocaverit, non misericordia illorum tactus, sed ut Ecclesiam illi per mutuum contentionem, intestina digladiatione oppugnarent, & a constitutionibus deficerent, vel ipse Constantium traduceret.

Judicium Nazianzeni, & Athanasii de vita, & morte ipsius praeteribimus, quibus putamus vel te iudice ea, quae juvenanti animo à te scripta sunt, & illa aetacula tibi exciderunt, componi ad aequilibrium non debere, tantum abest, ut putemus praeferenda.

Recte de Juliano judicarunt, qui eum *Victimarium*, & *Graecanicum literionem* vocarunt. Sed fuerint sane in illo quaedam virtutes politicae: Nosti illud Augustini, tractatu 25. in Johannem: *Et sunt opera, quae videntur bona, sine fide Christi, & non sunt bona, quia non referuntur ad illum finem, ex quo sunt bona*. Item illud Epist. 99. *Quadam indole animi delectant illae Ethnicorum virtutes, ut non libenter illas damnemus: Sed quid coram judicio Dei sit peccatum, non aliunde, nisi ex eius verbo discendum esse*.

Interim non negamus, sed cum eodem Augustino dicimus Epist. 130. & contra Julianum Lib. 4. cap. 3. *has virtutes (liceat nunc ita vocare) in Ethnicis fuisse dona Dei,*
cura

cum non ipsi, sed Deus in ipsis ista sit operatus: sed cum Christo adjungimus, Tulisse illos mercedem suam.

Addimus denique, haec talia non esse, tam Hyperbolicè extollenda, sed cogitandum, gentes multis suis actionibus obfuscasce splendorem Politicæ probitatis; ut, quae splendebant quadam claritate, eae evanuerint postea naturali vanitate. Veniemus ad libros tuos de Rep. Hebraeorum, qui publici saporis non sunt; in quibus grati suspicimus cognitionem linguarum, & antiquitatis Judaicae. Tria praecipue in illis observavimus, quibus non putamus adscribendum, *Bonum factum.*

I. Est de Melchisedeco. Lib. 3. cap. 3.

II. Quod de fide vulgi Israëlitarum asseris. pag. 525.

III. Quod pag. sequenti de formulis fidei scribis.

Quod primum illud attinet de Melchisedeco, quem statuit fuisse filium Dei, qui pro tempore humanam formam assumpsit: Utinam toto illo capite expendisses, quod pag. 398. dicis, *non esse convellendum temere, quod a pluribus constanter statutum est, quippe, ubi hoc fit, periculum esse, ne omnia pervertat innovandi libido*, non sic in ronchos abiisses, & toti Antiquitati, addo & Ecclesiis omnibus, insultasses, scribens Athanasium, hunc locum enarrantem, implevisse omnes futilitatis numeros, & neminem aegrotum somniasse quicquam tam infandum, quod non aliquis affirmet sapiens. Quid hîc regeremus? Illud. Non sic pugnare decebat te juvenem veterano. Decuisset sanè aetatem illam tuam, qua ista scripsisti, aliter venerari canos, & consensum veteris Ecclesiae. Fatemur tecum, *cum receptae opinioni adversatur ipsa ratio, valentior esse debere omni autoritate veritatem*: Sed ut hoc tam de opinionibus proprie sic dictis, quam de Axiomatibus in Ecclesia Catholica receptis, libenter conceditur, ita permittendum esse, ut quisquam hac in re sibi sit Suffenus, & sibi ipsi plaudat, antequam rationes, quae adferuntur contra receptam sententiam, ad obrussam verbi divini rigide sint exactae.

Joachimus Camerarius in vita Philippi Melanchthonis pag. 359. editionis Anni M. D. LXVI. contra istud scribendi cacoëthes, & pruriginem animorum quaedam scripsit; quae, si annis aliquot praeteritis, in Batavia observata fuissent, minus laborassemus. Verba ipsa subjiciemus; *In Aegypto*, inquit, *olim, quemadmodum fertur, quod quisque in aliqua arte excogitasset, id in conventu peritorum consideratum, &*

dijudicatum sic demum, si approbatum esset, curabatur tamquam verum in columnis perscribendum, quae in sacris quibusdam locis servabantur. Tales conventus nunc quoque agi erat optandum, & expediret, ut de iis scriptis, quae proferenda aliquis in lucem, & edenda existimasset, docti, & sapientes consulerentur, deque illorum sententia, utilia, ac bona publicè reponerentur, mala, atque perniciofa obliterarentur delendo. In quo melius esset, ne nomen quidem scriptoris conservari; id quod in Aegypto quondam factum accepimus. Hoc sane pacto obviam iretur cupiditati immodice ambitiosorum, & gloriae appetitio reprimeretur, & non complerentur animi hominum, opinionum mirabilium absurdarumque varietate. At nunc, quoniam scribendi facultas conceditur cunctis, & iudicandi potestas datur cuilibet, qui sunt audacissimi, is vulgò in pretio, honoreque habentur, & omnia ubique perniciosius, & turbulentis contentionibus personant. Verum apponantur, & ista ad miseriarum nostri temporis acervum, & fatalium poenarum gravitatem. Haecenus Camerarius.

Faelices (dicebat ille) forent artes, si de iis soli artifices judicarent, nec sinat posthac magnus Deus, ut ii, qui in Petronio Arbitro, Apulejo, Triumviris amorum, Martiale, & similibus, magis, quam in sacris litteris sunt versati, ut vel stylus ipsorum arguit, qui colorem ex propudiis istis scriptorum duxit, summum sibi de controversiis Religionis fumant iudicium. Sed ad lineam. Rationes illae, quas pro sententia tua de Melchisedeco adfers, non sunt demonstrationes, neque difficile fuisset singulas refutare, & quantum in iis subaerati esset, ostendere, sed ne nimium excresceret haec Epistola, sufficere putamns, haec tibi instillare: Melchisedicianorum errorem à te quodammodo recoctum esse, & argumenta illa tua in commentariis in Genesin, 80 Epist. ad Hebraeos, cum à nostris, tum à Pontificiis scriptis, solidè esse refutata.

Ad secundum veniemus. pag. 525. Libri tui de Rep. Hebraeorum haec scripsisti, quae cum summo animi dolore legimus, quae in universum plebs Israëlitarum credere necesse habuit, ea ferme istiusmodi sunt, Dei virtute res posse maximas, & admirandas perfici: certa esse illius promissa: colendum illum non vultu, & fronte, quibus simulatio facillime sustinetur, sed animi obsequio: eam gloriam, eas opes esse pulcherrimas.

Haec ne Cassandro quidem, aut Acontio placuissent. Nos isti sententiae tuae opponimus haec loca, Es. 53. 11. In
scien-

scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos. Act. 15. 11. *Per gratiam Domini nostri Jesu Christi, credimus salvamur, quemadmodum & illi.* Rom. 3. 24. *Justificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quae est in Christo Jesu, quem proposuit propitiationem PER FIDEM IN SANGUINE IPSIUS.*

Ad tertium de formulis fidei haec observavimus: quod pag. 525. cum Theologia Venatoria (cui tamen cum gaudio intelleximus, te fuisse adversatum, cum doctoratus Medici lauream apud vos ambiret) in praecipua quadam parte pulchre tibi convenit. Opponis enim ibi te acriter formulis, & symbolis Ecclesiarum, scribens; *Ridiculum superstitionem esse, de definitionibus semper sollicitum esse. Quaedam enim non recte limitari, ita rerum indolem ferre. Doctores umbraticos, qui omnia in formulas includant, saepe in arctum defilire, unde pedem referre non sinat pudor, & incepti lex. Hinc discordias, irasque, & nullam modestiam contentionum.* Pag. 537. & seq. dicis; *non esse cujusquam sani hominis, de singulis operose disputare, atque argutias serere. Non debere coelestem sapientiam in has angustias ex sua majestate detrabi, neque eos ipsos, quibus hoc facere curae est, quicquam magnopere proficere: nihil enim, nisi flexus, disponere, quos cum magna molestia debeant relegere.* Haec plausum merentur apud illos tantum, qui magnas potius quaerunt Ecclesias, quam castas, & non expendunt, quantum paleam levent contra pauca grana: neque limites a Deo positos, à pessulis humanis, aut licentiam à libertate distinguunt, ideoque invehuntur perpetuo in Confessiones, & Catecheses Ecclesiarum, à quibus suam prophetandi libertatem sentiunt constringi, existimantes, rectius se humanas res habituras, si Religio accommodetur ad Rempublicam, ideoque recipiatur fides, veteri, & novo testamento comprehensa: quatenam verò illa sit, non definiatur, nisi quoad paucissima, & catholica quaedam dogmata, qualia fere Catechesi Gaudana exprimuntur.

Huic judicio opponimus praxin veteris Ecclesiae, in qua semper fuit *ὑποταγῆς υἱαιονότων λόγων.* 2 Timoth. 1. tmem. 3. & *λόγῳ τῆς ἀρχῆς, καὶ τελειότητι.* Hebr. 6 tmem. 1. His postea successerunt Symbola varia, videlicet Apostolorum, Synodi Nicenae, Symbolum Athanasii; Determinationes Synodi Ephesinae, & confessio fidei in Chalcedonensi concilio edita, in quibus contra errores fidei subolescentes, nonnulla inserta sunt, quae iis refutandis face-

facerent; tantum abest, ut pacis causa, vela confessionum suarum (ut nunc fieri amat) contrahenda putarent.

Vides, Vir Clarissime, non umbraticos doctores, sed maxime practicos, & in isto stadio exercitados, Symbolorum, & formularum usum invenisse, & urfisse.

Quaerunt quidam, quo fructu? Respondemus, ut quicquid per universum divinorum voluminum corpus, immensa diffunditur copia, totum illud in talium symbolorum colligatur brevitate perfecta.

Recte Augustinus Lib. 1. de Symbolo ad Catechumenos cap. 1. *Ista verba, quae audistis, per divinas scripturas sparsa sunt, sed inde collecta, & ad unum redacta, ne tardorum hominum memoria laboraret, ut omnis homo posset dicere, posset tenere.* Idem nos dicimus de Confessione, & Catechesi nostra. Compendia judicamus esse scripturarum, & scripturas ibi per scripturas, secundum Analogiam fidei, explicatas esse: neque tamen, ut Patres hyperbolice locuti sunt, symbola illa vocamus *Regulas fidei, Catholicae fidei fundamentum, Normas fidei*, sed pro normatis haberi debere judicamus, donec contrarium ex verbo Dei fuerit demonstratum: neque licere putamus cuiquam privata auctoritate formulas illas arrodere, aut traducere, quod summo periculo pacis Ecclesiasticae, & Politicae fieri, praxis ipsa, stultorum quoque magistra, nos docuit.

Haec sunt, Doctissime Vir, praecipua, quae in tuis scriptis multi viri boni observarunt, quibusque a te ipso nigrum ~~Omnia~~ praefigi debere existimant, & ingenua confessione purganda esse judicant. Speramus te exiguo aliquo scripto, seorsim edito, & nobiscum prius communicato, haec, & similia retractaturum. Ita fiet, ut non tantum Ecclesiam, quam contristasti, rursus exhilaras, & aedifices, sed, quod praecipuum, & palmarium est, hac in foetus tuos severitate, manus tuas Domino sanctifices. Vale, vir clarissime.

Tardius haec ad te mittimus, quia is, cui scribendi provincia imposita fuit, obrutus mole negotiorum, scriptis tuis evolvendis, prius vacare non potuit. Rogamus autem, ut nobis adhaec respondere non graveris, idque prima occasione, propter instantem Synodum, in qua nobis actorum reddenda erit ratio. Speramus autem responsum fore tale, quod satisfaciat Synodo nostrae; in quo voto haec finimus,

mus, tibi omnia fausta precati a Domino. Hagae Comitatus in conventu nostro VI. Julii, Ao. 1620.

Tui studiosissimi

Deputati Synodi Australis Hollandiae,
omniumque nomine

Balthazar Lydius. M. F.

PETRI CUNAEI ad praecedentem *Balthazaris Lydii* Epistolam responsio.

Viris Reverendis, Spectatissimis, Delegatis Synodi Australis Hollandiae S. D. *Petrus Cunaens.*

CUM nuper apud vos essem, Viri Reverendi, summa fuit vestra erga me humanitas, comitasque, quae totum me in admirationem vestri, & singularem quandam observantiam pertraxit. Quare qui omnibus bonis viris, & praesertim piis, libenter semper rationem reddidi eorum, quae facta a me, scriptave essent, non recusavi vobis, tam amico colloquio de Satyra mea Menippaea, deque commentationibus rerum Judaicarum sententiam meam exquirentibus, animum penitus explere. Quae quidem facilitas mea adeo probata vobis fuit, ut multis spectatissimis, integerrimisque viris significaveritis, effectum id omnino esse, quod desiderabatis. Utique, si instituta adversus me accusatio fuisset, petivissem per gradus quosdam, & ordine ad illud perveniri, ut primo causam mihi dicere liceret apud Senatum Ecclesiasticum Leydensum, qui superiore aestate post finitam Nationalem Synodum, edita ante multos annos Satyra, ac vulgatis pridem rerum Judaicarum libris, in sacra Religionis Reformatae me susceperat. Mox, si obsequium spectatissimo illi coetui non praestitissem, aut satis ei non fecissem, consequens erat, ut res ad Synodum devolveretur: sed nihil me abs re mea facturum existimavi, si & verbis apertis in confesso vestro coram, ac deinde Epistola quadam testatum facerem, me nec in Libris de Rep. Hebraeorum convellere voluisse sententiam Orthodoxorum, nec Satyrae editione studuisse causam Religionis, dignitatemque Ecclesiae laedere. Ac nunc igitur, cum praeter expectationem meam litteris vestris me reum postulari, & omnia ad accusationem, eamque severissimam, composita esse video, jure illud, meritoque petere possem, ut Ecclesia haec Lugdunensis, in
cujus

cujus leges, & imperia me submiſi, dicentem me audiret, ac mox de ea re, ſi opus eſſet, relationem in veſtro conſeſſu faceret. Quod ſi ſolennia haec omittere, & recta via vobis reſpondere ad ſingula paratus eſſem, facerem equidem pro ea obſervantia, quam praeclaro muneri veſtro, & Provinciali Synodo debeo: ſed rogo vos etiam, atque etiam, Viri Reverendi, ut pro prudentia veſtra apud animum veſtrum cogitetis, an id fieri publice expediat. Dixi in praefatione Satyrae, *Ita me egiſſe de Theologis, ut paucos quosdam, eoſque degeneres, & praeſeros leviter notarem. De caeteris autem ſanctiſſimis integerrimiſque viris, quorum eſt innumerabilis multitudo, omnia magna me ſentire, iſſque ut decus ſuum, & bonos conſtet, à Republica eſſe humani generis, & credidiſſe me ſemper, & in poſterum non obſcuris monumentis teſtaturum.* Et mox in praefcriptione ad Lectorem, quosdam eſſe, qui Divini illius ordinis vibices, ac maculae ſint. Tum & lepores hos innoxios eſſe, & Romanos, qui in eruditorum duntaxat manibus verſarentur, nec a proletaria multitudo legi de plano poſſent. Item, quae in controverſiis poſita ſunt, de induſtria me praeteriviſſe, quia non erat ei rei in Satyra locus. Addo etiam ibidem, quod caput rei eſt, ad mores tantum, & ad vitam quorundam pertinere, neque obſcura eſſe, ſed in oculos incurrere. Tum & pag. 133. ne ipſa religio violetur, illa monitio apponitur, *providete diligenter, ne erroribus noſtris vindicandis, Divini juris aliquid immixtum violetis.* Etiam paullo ante pag. 86. Sophia pseudotheologos a veris, probiſque diſtinguit: *hi (ſpurii, & pravi nempe) ubi veros ſacerdotes meos, ceremoniarumque antiſtites eſſe in magno honore cernunt, (nam aſſurgit iis populus, increpantes metuit, dicto cunctis audientes ſunt) rati ſcilicet id, quod res eſt, longe hoc pulcherrimum eſſe, ad ſimilem dominatum maxima ope nituntur: non ſane vigilantia, labore, indefeſſo doctrinae ſtudio: ſed brevior via, aſtu, iſſque, artibus, quae promittant magnam ſapientiam.* Utique Satyra nihil, niſi purum putum poëma eſt, & fabulam refert, plane, ut hinc introducere fictas perſonas, eaſque diverſiſſima, & contraria loquentes, fas ſit. Quare quae in hac ſcena ab hoc, aut illo dicuntur, ea ſic accipere, quaſi ab Auctore omnia probarentur, id vero eſſet injuriam facere poëtae. Quippe is haec recitat, ut mox bona occasione deſtruantur, quae perperam jactata ſunt. Quicquid igitur pag. 106. & deinceps, paullo aſperius diſſeritur, cuiſdam homini novo, Theologo

Bata-

Batavo, tribuitur, ut in eo studium reprehendendi notetur. Itaque verba ejus retuli cum hac cautione, quæ præmittitur pag. 105. & 106. *Inter hos è Batavis unus, ab eadem disciplina homo, etsi recens in Senatum lectus, tamen prae loqui occupat. Saepe ego puer admodum sermonibus ejus interfueram, cum ingenia suorum vernilia, & putida insectaretur. Qui enim querulus esset, & censor, castigatoreque praesentium, vitio humanæ mentis haud facile collegas suos sisdem sacris operantes tolerabat. Is sermone nimium acri ita ait, &c.* Sequitur hunc deinde alius, cujus fuisse protacissimum sermonem additur pag. 121. Caeterum hos ambos tandem retundit gravissimis verbis, non aliquis simulata bonitate, sed unus inter primos honestus, in quo vera indoles virtutis, & modestiae. Is non jocularia, sed quæ seria, & in rem essent, effatur, ac summam totius negotii, ita ut decet, conficit, finitque. Inter caetera de Batavo isto novitio, deque eo, qui secutus ipsum erat, ait pag. 127. & seq. *Indigne, & à quibus minime docuit, circumventi sumus. Surrexere duo de nostris, ut manus suas in nos, hoc est, in viscera sua, verterent. Qui, quando tales sunt, nudeant tandem hortamur, rerumque sacrarum odium, & quicquid diuine dissimulatum est, palam fateantur. Sunt in hoc ordine nostro quidam, quibus religionem omnem ex vita tollere libitum est. eam pulcræ victoriae putant. Hoc ut faciant, vitia nostra apud plebem culpant. Mox, ubi pietatis fidem sibi praestruxerunt, eam magna mercede fallant. Et haec quidem a nostris patimur, præter jus, fasque. Nam quod caeteri, qui ad haec sacra admissi non sunt, nostra, nosque insectantur, id nunc haud primo fit. Vetus ille morbus est, furere in virtutis magistris, & hanc mercedem repondere sanctissimis viris. Publicè malignum semper in optime meritis mortale genus fuit. Omnes umbram rectæ indolis perdididerunt*

Qua terra patet, fera regnat Eriunys.

In facinus jrasse putes.

Et mox: *Neque nos propterea desitescimus tamen, aut opem ferre aegris mentibus cessamus. Nam & Deos, quas imitari par est, saepe ignorantibus, imò iuvitis meminimus prodasse: & nobis recte factorum semper maximus fructus fuit, fecisse. Hoc illud est, quod seculo, & orbi præstamus. Totius humanæ gentis paedagogi sumus, & defensores mali sui populum, quantum nos desperata perversitas ejus tardat, ad rectum iter admovemus. Hanc orationem tandem is exitus sequitur, ut duo illi, qui sententiam antea dixerant, suomet indicio, quasi sorices, perierint, & nolue-*
ring

rint huc exitum. Omnium enim oculis notabantur. Hic actus ultimus est, & tractatum claudit. Atque haec igitur etsi satis ostendunt, minime voluisse me traducere bonos fidelesque Ecclesiae pastores; quos in hoc mundi senio plurimos adhuc reliquit nobis Dei benignitas; tamen quaecunque in malos quosdam dicta sunt, ea sic reprehenditis, Viri Reverendi, quasi falsa omnia essent. Quod ego crimen in me non agnosco. Homo sum, fateor, & e communi lege mortalitatis obnoxium me imprudentiae, & incogitantiae, ac plurimis etiam peccatis sentio. sed tamen nunquam me studuisse calumniis certus sum. Quare Epistolae vestrae adjungenda defensio mea esset: atque oporteret haec omnia, quae de vita, moribusque relata sunt, ad vivum secari, & exemplis singularibus, ac veris argumentis ostendi, quid, aut quatenus vere, aut falso dictum esset. Ea autem deduci per species, atque excuti nec utile Ecclesiae esset, neque tristissimis temporibus his conveniret. Quocirca mirum in modum ab aequanimitate vestra efflagito, ne ea necessitas mihi imponatur. Enimvero cum nuper in Collegio vestro aessem, Reverendi Domini, diceremque me, ita ut testatione publica in limine Satyrae professus sum, de pravis tantum moribus, deque vita illorum retulisse, qui penitus indigni sunt honore, & praestantia nominis vestri; memoria probe teneo, respondisse vos, ingentem sane multitudinem eorum esse, atque in hos non defuisse animadversionis vestrae severitatem, cum Synodus Hollandiae Australis, quae ab hinc biennio habita Delphis fuit, quibusdam e confesso suo delegatis id negotii dedit, ut hos ordine moveret, non utique ob dissensionem super quinque religionis controversis Capitibus, quorum judicatio adhuc apud Synodum Nationalem Doracri pendebat, sed quod facta, dictaque eorum, & mores, atque vitam approbare Ecclesia haud posset. Puto me recte atque ordine facturum esse, si testimonium ejus viri recitavero, cujus summam eruditionem, & sincerum in Reformatam Religionem affectum mirifice & aetas haec coluit, & diguis prosecutus honoribus fuit serenissimus Magnae Britanniae Rex. *Isaaci Casanboni*, inquam: qui in Epistola, quam ix. Kal. Mart. 1613. ad me dedit, ita scribit: *Gavisus sum perditissimos mores nunc hominum excitate ingenium tuum, ad illud scribendi genus capeffendum, quod adversus vitia jam diu fuit inventum. Non poteras illam eximiam tuam Latini sermonis facultatem alia in re uti-*

liac,

litis, ut arbitror, occupare. Omnino enim ita hodie vivitur, ut, quemadmodum scribis, difficile sit, Satyram non scribere. Non dubito fore multos, qui iniquo animo ferant, Theologos esse à te perstrictos. atque ego redemptum magno vellem minus justam occasionem te habere ea ludendi, quae in illos ludis. Nunc sibi ipsi impudent, & si sapiant, admoniti proficiant in melius. De illis loquor, quibus tua descriptio convenit: quos nimio plures esse, quam par est, boni non diffitebuntur.

Sed jam cupio, Viri Reverendi, aliquam viam capefcere, qua vestro, & Provincialis Synodi desiderio satisfiat. Faciam itaque libens, volensque, quod petitis: & ut pie admonuistis, si quae ejusmodi sint, quae excusare non possim, ea ingenua confessione oblitterabo, cum nullus pudor sit ad meliora transire, & ut Minutius Foelix scripsit, confessae imperitiae summa sit prudentia.

Sane, quod pag. 10. & 11. exstat, contentionem de fato, re anili, & plane superstitionis: merito notavistis. Id enim per errorem, perque imprudentiam in poemate ita est à me scriptum, ut ipse ego mox illud improbaverim in serio opere. Cujus quidem rei manifestam fidem faciunt libri mei de Rep. Hebraea, ubi dixi Lib. 3. cap. 1. & 2. & 4. Ecclesiam ineffabili Dei judicio fuisse velut unius familiae haereditatem, & paucorum hominum. Displicuisse Deo indiscretam multitudinem: & in minorem numerum identidem factam esse contractionem. Delectos fuisse quosdam, a quibus solis religionem, sacraque, & ceremonias suas suscipi voluit. Et rursum pag. 428. Cum ex Rebecca gemelli, Esavus, & Jacobus, nati essent, singulare fatum Jacobi fuisse, cui suam addixit benevolentiam summus rerum arbiter. idque multo ante ex oraculo intellexisse matrem gravidam. Item alia ejus generis plura.

Itaque locum illum in Satyra pag. 10. & 11. sic emendandi cupio; Nuper, ecce, contentio inter illos orta est de fato, re obscurissima sane, cujus arcanum, & ineffabiles causas soli summus Deus reservat. Vox quidem fati placuit, propterea quod Romani sermonis rectum usum amabam. Quod si praedestinationis nomen aptius sit, nulla res vetat id substitui.

Pag. 90. & 91. quod scripsi, si divina oracula aperta, & clara forent, melius, atque tranquillius se res mortalium habituras: periculose dici, & calumniae obnoxium esse, admonitus etiam sum antea à viris clarissimis. Sunt sane in Sacra Scriptura multa obscura: neque id negari potest, sed

necessaria ad salutem non suapte natura sunt obscura, verum per hominum malitiam sunt obscurata. Recte igitur is locus hoc modo constituetur: *Utique oracula quadam adflatu ejus, instinctuque fuderunt viri sancti: quorum cognitio cum sit interdum quibusdam obstructa difficultatibus, saepe tamen, quam quisque minimum intelligit, tam maxime fidens est.*

Etiam pag. 98. cum Sophia ait, *Cives meos in posterum nullos, nisi eos agnoscam, qui & libera esse judicia patiuntur, neque unquam ultra id, quod verosimile occurrerit, procedunt:* non satis in scripto poetico consideravi, quam grave momentum haec traherent. Ita enim accipi possent, quasi Doctrina Christiana coercenda sit intra fines ἡ πίστεως, id est, ejus, quod verisimile est. Quod utique de capitibus ad salutem necessariis, deque aliis plurimis non sentio; & omnino admittendum non esse praecclare, & vos monuistis, Reverendi Domini, & antea quoque mihi significarunt Viri Clarissimi. Quare non tantum ea verba deleri volo, sed etiam similem locum pag. 100. & 103. & 104. eradere totum cupio. Erasistem autem antea, & mutavissem & haec, & alia ejus generis: sed quoniam multas molestias mihi attulerat hac scriptio, tanta me animi impatientia cepit, ut Typographis, iteratam editionem subinde parantibus, atque ut eam nova accessione augerem petentibus, responderim, plane me apud animum meum constituisse, nunquam eas juveniles nugas, & luxuriantis ingenii foetum vel leviter attingere. Quod si recudere vellent, haud male eos facturos, si Erasini Moriam, & Lipsii Somnium adjungerent, ne primus ego hoc seculo usurpavisse viderer id scripti genus, quod jam olim fuit à Graecis, Romanisque non inutiliter repertum, ut fictis nominibus publica temporum vitia tangerentur sine cujusquam noxa. Notissima sunt illa veterum, quae tamen recitare pretium operae est. Ait Phaedrus,

*Suspicione si quis errabit sua,
Et rapiet ad se, quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conscientiam.
Huic excusatum me velim nihilominus.
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam, & mores hominum ostendere.*

Item Querulus Prologo;

In ludis autem, ac dictis antiquam nobis veniam exposcimus.

Nemo

*Nemo sibi met arbitretur dici, quod nos populo dicimus:
Neque propriam sibi met causam constituat communi ex
joco.*

Est & Persii illud de Horatio;

*Omne vaser vitium ridenti Flaccus amico
Dicit, & admissus circum praeordia ludit.*

Ac postremo alius ait,

*Hunc servare modum nostri didicere libelli,
Parcere personis, dicere de vitiis.*

Et *Lipsius* quidem in Criticos duntaxat jocatus est. Caeterum *Erasmus*, quem imitari cupiebam; cum omnes E-ruditorum familias pervaderet, ordinem etiam Theologi-cum, quem apprime eruditio honestat, non praeteriit. Nu-perrime autem inter ipsos Theologiae Professores *Eilbar-dus Lubinus* Rostochii, in Theologos Satyram scripsit, ut alios non referam, qui versati in eodem genere fuerunt. Illud sane haud jucundum mihi est, quod, cum libri mei de Republica Hebraea, Deo propitio, satis cupidum, & gratum Lectorem ubique habuerint, tamen haec jocolatia nostra multo magis in omnium manibus versentur, etiam foris, atque apud externos. Quoniam autem scripta haec semel jam publici juris facta sunt, & in manu mea positum non est, ne vel apud nostros, vel apud Romanos, Gallosque recudantur, optimum fortasse esset, ea à me recognosci, & emendari, ut non tantum mutarentur ea loca, quae supra retractavi, sed etiam ut multa alia dele-rentur, quae calor styli, ac juventutis impetus, & quod praecipuum est; poetarum licentia dictaverunt. Video au-tem caetera, quae adnotata a vobis sunt, Reverendi Viri, ad duo capita posse referri. Quaedam enim ejusmodi sunt, ut in totum ordinem vestrum, & in ipsam Theologiam di-cta existimentur. Reliqua aperte quidem ad degeneres, & pravos pertinent, sed asperiora sunt. Quae prioris geni-eris sunt, restringere, ac arctis repagulis limitare: postero-ra delere ubertim, & obliterare, atque, ut Epistola vestra suadet, *hanc severitatem in proprios foetus exercere* paratus sum. Sed nec recusò, adlocutionem novam adicere ad Lectorem, eumque de his, & aliis id genus, quae omisi-mus, aut mutavimus, monere; atque sic deinde omnia Ecclesiae, & iis, quibus convenit, communicata in lucem hominum edere. Quod si vero fuerit insuper adhuc quispiam, cujus ex animo nondum sublatus omnis scrupulus sit, is ad me privatim adeat, ac fraterne me compellet.

E 2

Dabo

Dabo operam etiam, atque etiam, ut non ante a me abear, quam abunde satis sibi factum esse dixerit. Ad hæc ego libenter procedam, etsi sunt sane multa, quae me excusent. Nam & Satyra ante annos octo, commentatio autem Rerum Judaicarum prodit ante tres annos, cum nondum admissus ad Ecclesiae sacra essem. Admissus deinde sum rite per legitimos tramites, & quidem post Nationalem Synodum, atque in ea urbe, ubi publico munere per novem annos functus sum. Deliberatum de tota re fuit in Senatu Ecclesiastico, ejusque nomine duo delegati Viri Reverendi, & Spectatissimi ad me venerunt, quibus ego satisfeci. Postquam satisfactum esset, leges Ecclesiae suscepi, sed in futurum nempe, non retro. Praeclaram juris constitutionem nobis reliquerunt Imperatores Theodosius, & Valentinianus, quam ex ipsa aequitate, & natura profectam omnia tribunalia receperunt, Leg. 7. Cod. de Legib. & Constit. *Leges, & constitutiones futuris certum est dare formam negotiis, non ad facta praeterita revocari: nisi nominatim & de praeterito tempore, & adhuc pendentibus negotiis cautum sit.* Possum & illud vere dicere, fuisse me in eorum numero, qui consilia sua conferre ad Ecclesiae, & Reipublicae stabilitatem studuerunt. Equidem oneris aliquid vobis imponere, Viri Reverendi, nec possum, nec debeo. Sed tamen, quod sine molestia vestra fiat, inspicere vos cuperem praefationem meam librorum de Rep. Hebraea, qua ante tres annos allocutus sum Bataviae ordines. Dixi illic, *Rempublicam nostram ad summum evectam esse iisdem causis, quibus aucta, & stabilita est Hebraea Respublica, cujus omne praesidium fuit in Sancti populi virtute bellica, inque mutua concordia, & in communibus sacris.* Addidi, fractas esse vehementer illius Reipublicae vires, cum Hieroboamus, homo improba dominandi flagitia edoctus, decem tribus in partes suas abduxit, & ne concordia rediret, veterem, rectamque religionem novitate quadam, & futili commento interpolavit. Idem autem ordinibus esse providendum moneo, ne per eam, quae super religione nuper erat recens excitata, dissensionem labefacteretur Respublica haec, quae Dei benignitate, atque invictissimi Principis auspiciis, & virtute Ordinum adeo nunc potens esset, ut nihil hostes nisi de magnitudine ejus quererentur. Mox in ipso opere, in Lib. 1. cap. 15. perniciosas illas Hieroboami artes diligenter executus sum; & in lemmate ipsius capitis aperta admodum sunt verba hæc: *Religionum, sacrarumque mutatio, quoddam flagitiosae dominationis arcanum.*

De

De Juliani lusu in Caesares Romanos possum dicere, ut antea coram respondi, Viri Reverendi, esse id scriptum ideo a me primae editioni adjunctum, propterea quod iocosi argumenti erat, neque me per imprudentiam cogitasse, id reprehendi a quoquam posse. Itaque mox statim, cum recudi Satyram intellexissem, auctor fui, ut Caesares illos omitterent Typographi, atque ut *Erasmi* Moriam, & *Lipsii* Somnium subjicerent. Caeterum ad rem ipsam quod attinet, testor vestram æquanimitatem, nihil in praefatione ejus libri me dixisse, quod pietatem laederet, multisque cautionibus, quae illic appositae sunt, provisum a me esse, ne quis id agi existimaret. Equidem ego, cum de integro vertissem Juliani libellum, a clarissimo Senatore *Carolo Cancro* olim editum versumque, in quo Imperator ille vitia Romanorum principum, hominum Gentilium, perstrinxerat: quaedam ea occasione dixi de virtutibus ejus civilibus, sed nempe eadem omnia, quae *Petrus Martinus Navarrus*, & *Johannes Leunclavius*, Viri Eruditissimi, & pii, ante me dixerant, prolixa uterque dissertatione. Et quidem illi viri non ita sollicitè operam dederunt, quemadmodum ego, ut impietatem ejus damnarent. Pag. 10. dico, *in omni negotio apprimè pulcrum esse, res natura sua dissociatas secernere, & singula, uti per se sunt, intueri.* Res dissociatae sunt virtutes civiles, quae in Ethnicis, & Paganis quoque sunt positae, & pietas Christiana, quae in illos non cadit. Dein pag. 8. *Non committam equidem, ut, quod omnes merito reprehensione dignum censent, id probare ullo pacto videar.* Scio enim, & doleo, fuisse illum religionis nostrae, cui semel sese addixerat, desertorem; & hostem. Turpe enim facinus, & furiarum ultricibus poenis mulcandum. Sequitur alia cautio pag. 9. *sed ea res, etsi illum è sanctissima Christianorum gente expungit, interque prophanos locat paganosque, tamen non efficit, ut propterea maximis Principibus, qui sacra nostra contempserunt, adjungi non possit.* Quare non dico, eum cum Christianis, neque cum Constantino, sed cum caeteris Ethnicis comparari posse, qui religionis nostrae hostes fuerunt. Et evidentius pag. 23. *Id modo agimus, ut eum cum caeteris Principibus, hominibus paganis, & Gentilibus, componamus.* In toto Juliani libello nihil est, quod ad Christianos pertineat. Uno tamen loco, cum tria, aut quatuor verba ad opprobrium religionis nostrae facere videbantur, statim in margine pag. 108. illud annotavi, *verba abominandae impietatis plena, & pagano digna*

digna homine. Tum & in ipsa praefatione manifestum est illud, quod dixi, *Enimvero ille universi conditor, & rector Deus, cum ex tanta mortalium, qui ubique per orbem tunc erant, multitudine perpauci quidam salutare illam lucem, quae a Christi vultu nobis affulget, sequerentur, tamen multa exstare voluit illustria documenta, ex quibus disceremus omni loco nasci posse virtutem.* Jam, quae in virtutibus ejus numeravi, ista sunt: contemptio imperii, ad quod invitatus, ac dolens accessit. fortitudo bellica, qua Germanos, Persasque, invictos antea, devicit. Eruditio, quae rara in bellatore. Castitas, & continentia, paucorum Regum virtus. tum moderatio animi, qua Antiochenis, à quibus erat laceissus, pepercit, cum perdere eos poterat. De his politicis virtutibus certissima illa sunt, & omnino firmiter credi oportet, quae praeclare relata à vobis sunt, Reverendi Viri, ex Augustini scriptis, *esse haec opera, quae videntur bona, sine fide Christi, & non esse bona, quia non referuntur ad eum finem; ex quo sunt bona.* Item, *quadam indole animi delectare illas Ethnicorum virtutes, ut non libenter illas damnemus: sed quid coram judicio Dei sit peccatum, non aliunde, nisi ex ejus verbo discendum esse.* In Ethnicis fuisse dona Dei, cum non ipsi, sed Deus in ipsis ista sit operatus. Trajanus, ac Diocletianus persecutores, atque acerrimi hostes Christianorum fuerunt. sed tamen optimos Principes, & summis virtutibus politicis praeditos certum est. quare & in codice Justiniani nullas fere leges ita aequitate, & justitia insigni temperatas videmus, ut illae sunt, quae auctorem habent Diocletianum. Id quod a multis Juris interpretibus observatum est. Porro id candor jubet, ut in Gentilibus, quorum vitia odimus, haec dona Dei amemus. *Virtutis ea vis est, inquit ille, ut etiam in hoste posita nos delectet.* Et eadem mente D. Hieronymus: *Nec bonis, inquit, adversariorum, si honestum quid habuerint, detrahendum est, nec amicorum laudanda sunt vitia: unumquodque non personarum, sed rerum pondere judicandum est.* Et rursus, *contentiosum inter se funem ducunt amatores quorundam, obrectatoresque, ita ut nihil medium appetant, nec servant modum, sed totum hominem aut probent, aut improbent.* Ego libentius *piam rusticitatem, quam doctam blasphemiam eligam.* Atque hoc illud est, quod de Graecis patribus retuli. Cum enim Constantinus, Princeps alioqui nunquam satis laudandus, vitia quaedam habuerit, quae boni Principis famam deturparent, illi

illi penitus haec cernere non potuerunt. Neque vero primus ego id dixi, sed verborum meorum testem luculentum, & omni exceptione majorem adducere possum D. *Theodorum Bezam*, qui hoc ipsum in Græcis patribus, & eodem modo culpavit. Illud autem negari non potest, me eosdem illos Patres ornavisse debita laude, pag. 4. *Ego plurimis maximisque argumentis esse illos excellenti, & divina virtute viros judico.*

Caeterum non diffiteor, me in toto illo argumento tractando nimis operosum fuisse, & grandiore oratione exuberasse. Itaque verè scribitis, Viri Reverendi, *non fuisse haec talia tam Hyberbolicè extollenda, sed cogitandum, gentes multis suis actionibus obfusasse splendorem politicae probitatis: ut, quae splendebant quadam claritate, eae evanuerint postea naturali vanitate.* Sed hoc vitium in me, & in plerisque litteratoribus agnosco. Quoties aliquid, quod placuit, asserere incipimus, non ante finem facimus, quam omnes dicendi vires, atque omnia Rhetorum loca exhaustimus.

Judicium vestrum, Reverendi Domini, de Libris meis de Republica Hebraea; quos publici saporis non esse, & in quibus gratos vos suspicere cognitionem linguarum, & Antiquitatis Judaicae, significatis, mirè jucundum mihi, & honorificum est. Ac pro ea re ingentes vobis gratias habeo. In sententia mea de Melchisedeco probanda rursus agnosco solenne vitium litteratorum, quod nimis fortasse magnifice, & animose me extulerim, ac paullo acrius quaedam dixerim adversus tot clarissimos, eruditissimosque viros, quibus diversa placuit opinio. Itaque ea omnia, quae ejusmodi sunt, ut modestiae temperamentum absit, in iterata editione delebo. Athanasium, cujus est inter Patres illustris sanctitas, & eruditio, veneror, aestimoque. Sed sententia ejus, quam retuli, non tantum ab omni SS. Scripturae auctoritate, sed etiam a recta ratione abhorret. Etenim, ut pag. 416. notavi, *Melchisedecum quendam fingit, cujus imprecationibus effectum sit, ut terra ima debiscesceret, patremque illius, & cunctos absorberet consanguineos. Atque hanc causam esse ait, cur eum Apostolus fuisse sine parentibus, & sine genere dicat.* Haec & fabulosa esse, & sine injuria reprehendi posse existimavi. Quod ad ipsam quaestionem, & ad sententiam meam pertinet, non puto, in ea quidquam reperiri, quod sit contra Analogiam fidei, contraque pietatem. Quin & argumenta omnia, quibus

usus sum, epistolam ad Hebraeos juvant, roborantque; atque insuper aeternam Domini nostri, Servatorisque Jesu Christi Deitatem adserunt. Tum & quaestio haec penitus est Historica, neque ad capita fidei, aut religionis Christianae referri potest. In his autem, & similibus libera semper eruditorum judicia fuerunt. Eaque res comprobari exemplis potest plurimorum, qui de Religione Reformata bene praeclareque meriti fuerunt. Et potest haec videri privata quaedam, & singularis opinio. Itaque pag. 425. addidi, *Quae de Melchisedeco diximus, si non omnino certa, at verisimilia tamen sunt. neque aliter quaestionem hanc, quae mere Historica est, decidimus.* Quod si tamen Ecclesia ferendam non esse hanc sententiam, sed SS. Scripturae, & doctrinae Christianae contrariam statuerit, sanctioribus, & melioribus suffragiis cedam.

Quod pag. 525. scripsi, *Quae in universum plebs Israëlitarum credere necesse habuit, ea ferme istiusmodi sunt, Dei virtute res posse maximas, & admirandas perfici: certa esse illius promissa: colendum illum non vultu, & fronte, quibus simulatio facillime sustinetur, sed animi obsequio: eam gloriam, eas opes esse pulcherrimas. non eo pertinent, ut doceam, hac fide Israëlitas perducere potuisse ad aeternam beatitudinem.* Omnino enim Christi virtute, & meritis id eos obtinuisse significavi pag. 517. sed cum summun hoc bonum nemo quisquam acquirat, nisi per fidem in Christum, disputavi eo capite ultimo, utrum populus Judaeus, (qui ad Galat. cap. 4. vs. 1. 2. 3. *infans fuisse, & sub elementis vixisse* dicitur) servatus sit per suam in Christum fidem, an vero per fidem Patriarcharum, quia *infans, & vixisse* dicitur ab Apostolo. pag. 518. *quia Patriarchae Messiam mente intuiti sunt, & hanc foederis promissionem acceperunt. Ero Deus vester, & posteritatis vestrae. ejus autem foederis sponsorem fuisse Messiam, qui propterea dicitur Angelus foederis.* pag. 519. Atque id similitudine ab infantibus nostris ducta explicui, qui, si moriantur, salutis aeternae participes sunt, quia in foedere sunt, & per fidem, non suam, sed parentum. Unde & pag. 519. & 520. *certum esse addo, liberos, qui nati ex altero parente impio sunt, sanctos tamen esse propter alterius fidem.* Postquam disputandi caussa haec proposui, adjicio non necesse esse ad ista confugere. populum enim Israëliticum credidisse. Dico autem fidem in eo fuisse duplicem. Primum generalem quandam, *qua crederet Dei virtute res maximas posse effici: certa esse*

esse ejus promissa &c. pag. 525. Hanc autem fidem non posse certa definitione comprehendi, quoniam latissime patet: & male eos facere, qui semper & ubique de definitionibus solliciti sunt. pag. 525. quas definitiones mox formulas appello, ad imitationem M. Tullii pag. 526. Hanc autem fidem improprie fidem esse, & potius fiduciam, atque obsequium fuisse, cui contraria sit contumacia, & inobsequens affectus. pag. 527. & 528. Tum & de hac re agere Apostolum in Epist. ad Hebr. cap. 3. v. 9. & 10. & 18. & cap. 4. vs. 2.

Porro quoniam hac fide generali, quae in universum virtuti, & potentiae divinae adhibetur, non potuit populus Israëliticus pervenire ad coelestem, & aeternam vitam, tandem pag. 532. & 533. & seq. addo, *plebem piorum Israëlitarum olim etiam in Christum credidisse, atque hac ipsa via salutem ei obtigisse: idque paucis quidem, sed tamen certissimis testimoniis posse demonstrari.* In quam rem loca illustria recitavi ex cap. 4. Johann. ubi de muliere Samaritana agitur, atque ex cap. 11. Epist. ad Hebr. itemque ex 1 Epist. ad Cor. cap. 10. v. 3. & 4. Haec pag. 533. usque ad finem libri. Quoniam autem difficultas moveri poterat ex 2 Epist. ad Cor. cap. 3. v. 13. ubi dicitur, *Mosen imposuisse velamen faciei suae, ne intuerentur filii Israël finem ejus, quod aboletur, id est, legis: ex quo consequi videbatur, populum Israëliticum nihil cognitum, aut perceptum habuisse de Christo, qui cap. 10. ad Rom. v. 4. appellatur finis legis: dico tandem pag. 537. Hanc de Christo cognitionem, fidemque in merita ejus, contigisse populo Israëlitico, non ex lege, cujus finem ignorabat, sed ex vaticiniis Prophetarum.* Haec est simplicissima summa eorum, quae in illo capite dixi. & si quid non satis explicatum apertè est, efficiam in secunda editione, ut nemo mentem meam ignorare possit. Quae cum ita sunt, verba illa pag. 525. *quae in universum plebs Israëlitarum credere necesse habuit, ea ferme istiusmodi sunt, Dei virtute res posse maximas perfici: certa esse illius promissa: colendum illum animi obsequio: scrupulum non habent.* Sed tamen ut magis satisfiat omnibus, cupio in fine ejus loci illud addi cautionis causa pag. 532. *Satis diximus de fide, quam in universum Dei verbis commodare vetus Hebraeorum debuit populus. Quae quidem fides est ejusmodi, ut obtineri per eam aeterna beatitudo nequeverit. Nunc tandem, quod caput rei erat, etiam illud dicimus, plebem &c.*

Quod autem pag. 526. de formulis dixi, intelligi volui de

definitionibus non omnium rerum, sed earum, quae certis limitibus claudi possunt. Ajo enim, *Quaedam haud recte limitantur, quia ita rerum indoles fert.* pag. 525. & rursus, *doctores umbraticos saepe in arctum desilire, non qui quaedam, sed qui omnia in formulas, hoc est, definitiones Logicas, includunt.* At de formulis catecheticis, & aliis, quae ritè ab Ecclesia receptae sunt, nunquam id sensi. Atque omnino vera esse agnosco, & profiteor, quae de confessione Ecclesiarum, & Catechismo, deque solennibus, & publico consensu, approbatis fidei formulis a vobis, Viri Reverendi, rectissime, & eruditissime ex antiquae Ecclesiae historia, atque ex sanctis Patribus annotata sunt. Etsi enim non aliam licet agnoscere regulam veritatis, quam sacras litteras, divinitus inspiratas, tamen cum ex iisdem fontibus haeretici perperam detortis, perniciosarum opinionum rivos hauriant; ut arctioribus repagulis noxia curiositas compescatur, magna ratio suadet, ne cui fas sit ab his Ecclesiae formulis recedere, priusquam correctio earum facta ab illis fuerit, quibus commissa sacrorum cura est.

Puto me satis explicuisse, quo animo haec, de formulis quae scripsi, accipienda sint. Quod si adhuc aliquem offendere is locus potest, libens eum totum omittam in iterata editione.

Sed haec, quae attigi, video fuisse longiora, quam fortassis occupationes vestrae, Viri Reverendi, ferant. Quare finem facio, Deumque optimum maximum rogo, ut incolumēs vos servet, vestrisque conatibus Ecclesiam, & pios omnes benignè tueatur. Valete, Viri Reverendi. Lugd. Bat. pridie Kal. Aug. 1620.

E P I S T O L A XXIX.
P E T R U S C U N A E U S

D. Apollonio Scotto

S. D.

Hagam.

QUI antea lentum nomen semper fui, nunc id vitii, emendandum cenfeo, Senator Amplissime. Itaque *Wesenbecium* tuum, qua fieri potuit celeritate lustratum perlectumque reddo tibi, & gratias, uti decet, ago maximas. Cupiebam inspicere eum autorem, propterea, quod plurimi

rimi, a me efflagitaverant, ut * . . . . Ita cum Demea Terentii Plebem paulatim primatum facio meam. Et bene procedit. Existimo posse te apud D. *Honertium* pro ea, qua vales, autoritate, illud efficere, ut ad vacuum hanc juris professionem vocetur quispiam, qui & muneri isti, & Academiae conciliet dignitatem. Incredibile dictu est, quanti interfit, aliquem in ea quoque parte antecessorem esse moribus, fama, annis, & gravitate spectabilem, qui juvenes, prima elementorum spatia ingredientibus, ita ducat, atque ita eorum animos eruditionis amore inflammeret, ne plerique, antequam ad digesta, & ad codicem pervenerint, studiorum desertores fiant. Non satis est ingenium, magnarumque rerum promissio, aut ostentatoriae cujusdam eruditiunculae laus, quae in juvene saepe intra unum aut alterum annum, velut in herba vel flore praecepta, ad nullam certam aut solidam pervenit frugem. Fidemque, autoritatem & reverentiam facit aetas, & testata publicis monumentis indoles industriae, atque insuper quaedam a rebus externis commendatio. Obsecro itaque te, Senator amplissime, da hoc Academiae, seculoque & bono publico, ut intercessione tua consilioque Jurisprudentia nostra, cujus tu primarium decus & lumen es, ornatur, & stabiliatur, quae hac labe temporum, ita strata atque percussa jacet, praedicetur ut ab omnibus, ostentandi, credo, gratia, a paucis intelligatur. Vale, Vir Amplissime, & me ama. Lugd. Bat. 21. Januarii. 1620.

* Hic quidam versus inducti tra ordinem juris aliqua materant, ita ut vix legi possent. ria, ut ita conciliaret auditorum animos. Sed ex quibusdam verbis collegi, egisse eum de explicanda ex-

EPISTOLA XXX.

P E T R U S C U N A E U S

D. Apollonio Scotto

S. D.

Hagam.

ET si existimo, Vir Amplissime, nondum ex animo tuo excidisse, quae te novissime rogabam, tamen quia ordinem nostrum ornati apprime cupio, iterum a te etiam atque etiam petendum censui, ut de *Cassio D. Honertium* commonefacias. Non videor de re tanta nimium esse sollicitus,

licitus, & si id effectum fuerit, habebit profecto quod tibi imputet Academia. Excitavit me iterum D. *Honertius*, ut commentationes meas de Causis juris & facti evulgarem, in quo paria tecum fecit. Quare capeffenda ea cura erit, praesertim nunc, postquam consedissem intelligo indignationem ordinis sacri. Ex quo enim Leydam redii, relatum mihi est, bene honesteque in Synodo judicatum de me esse, neque opus videri, ut dedita opera scriptum aliquod concinnetur, sed satis id fore, si tunc, cum res feret, & cum criticum aliquid aut literarium a me edetur, bona occasione & in transitu aliquantulum lenivero invidiam, ex juvenilibus jocis natam. Id quod sane facturum me, ita ut opus videbitur, promisi. Sed si mihi credis, Vir amplissime, proximis his septem annis nihil literarium a me prohibet. Quoniam enim semel jam totum hoc negotium arbitrio judicioque meo relictum est, nimis promptum erit aliquid identidem causari, quod me, velut magis necessarium, occupet, & impediat. Interim iras omnes tempus franget, & omnino, ut in ipsa Satyra multo ante divinavi,

*Hi motus animorum, atque haec certamina tanta
Pulveris exigui jactu compressa quiescent.*

Vale, vir amplissime, & me, ut semper fecisti, porro ama.
Lugd. Bat. 5. August. 1621.

EPISTOLA XXXI.
APOLLONIUS SCOTTUS S. D.

D. Petro Cunaeo.

Leidam.

NAE tu festivus homo es, Doctissime Cunae, qui cum unis in litteris nescio quod commissum, vel potius omissum purgas, beasti me binis. Nihil enim jucundius mihi accidere potest litterario hoc tuo alloquio. Sed scin quam crasse a te peccatum sit? ita quidem, ut meos tui Rhadamanti oculos fefellerit, nisi monuisses. Dum enim manum amicissimam illam tuam etiam ex inscriptione nescio, securus nomen adscriptum nec ne sit, in avidissimam lectionem totus effusus sum. Sed scio quid te in fraudem egerit. Belgicum morem ac stylum, Romana, qua polles, Eloquentia absolvisi. itaque quod ex illo subscribi solet, in fronte adscriptum nomen facile existimasti. quae
sane

fane negligentia non est, sed paratissimi potius ingenii indicium, cujus fiducia ne relegere quidem scripta soles.

Ergo ita ne rursus pecces, Doctissime rerum,

Dragma tuis pennis ponderis adde mei.

Adjunxisti elegantissimam gravissimamque * orationem, in qua quod nihil meo dignum iudicio autumas, rem dixisses, si eam supra captum meum hominis semipagani iudicasses. Non modo non offendor, sed etiam gaudeo & delector deliciis tuis, qui amore mei betam sapere vis sine vino, & pipere: ipse autem ex tuo captu, qui nunquam te ipsum non soles vincere, me putasti iudicaturum. Sed meae quidem res eo sunt loco, ut vestram limatissimam dicendi copiam vix satis admirari possim. Sed satis nugarum est. Quod superest de quaestore stationis Lugdunensis habeo gratiam, & in negotiis tuis, ubi potero, referam.

D. Honerdium aliquoties de eo, quod voluisti conveni, etiam cum nuper iter Lugdunum pararet. Itaque miror quid in causa fuerit, quo minus dicta facta dederit. Is nunc febris tertiana laborat. Quare morbo insuper & funere natarum maximae occupatum semel tantum, ex quo domum rediit, invisere datum est, & quidem non sine arbitris. Alioqui non praetermissem, quid de te actum esset percunctari. Neque committam quin hoc etiam die, vel occasione prima cum eo loquar. profecto ut ejus viri erga te animum perspectum habeo, recipere ausim, quemadmodum mea in te commendando diligentia nunquam languefcet, ita ejus auctoritatem nunquam in te augendo tibi defuturam. Bene vale, vir clarissime, cum lectissima uxore tua. Haga-Comitis 24. Febr. 1625.

* Intelligit orationem habitam VI II. Febr. hujus anni, cum Rectoris munere abiret. Quae hodie secundum inter ejus Orationes locum habet.

EPISTOLA XXXII.

PETRUS CUNAEUS

D. Apollonio Scotto.

Hagam.

Vir amplissime, venit ad te *Conradus Merckinius*, Emmerikanæ nuper pastor, dum illic Euangelium ex melioris nostrae doctrinae praeceptis passus est praedicari Elector Brandeburgicus. Nunc munere vacat, sed Ordinum Foede.

Foederatorum stipendiis, ut ante, fruitur. Is, cum ageretur his diebus de ministro quodam verbi divini in Ecclesiam Hagiensem adsciscendo, nominatus est cum paucis aliis, quorum nomina offerentur Societati Hagiensi, quam sic appellant, cujus pars est supremus vester Senatus Juridicus. Vir est integerrimus fidissimusque, Graece & Hebraice eruditus, omninoque iis instructus artibus, quas Ecclesiae salus & utilitas requirunt. Confidit autem tua commendatione multum te adjuvari posse, ut munus publicum in ea Ecclesia consequatur. Ad eam rem, ut operam tuam, Vir Amplissime, flagitarem, effecit & virtus ejus, & amicitia atque consuetudo, quae parentibus meis cum optima ejus uxore & cum ejusdem patre fuit. Equidem fore illud spondeo, ut quidquid in hac re ei commodaveris, id homini optime merenti & ecclesiae ac reip. studiosissimo tribuisse videaris. Vale, vir amplissime. Lugd. Bat. 16. Febr. 1626.

EPISTOLA XXXIII.

P E T R U S C U N A E U S. S. D.

Amplissimo Apollonio Scotto.

Vir amplissime. Cum *Gronovius* vester coram saepe verbis ac postremo etiam literis me suis obnixè rogaverit, ut si quas haberem *Cajauboni* ad me literas, eas ad se transmitterem, ad editionem omnium, quas conquirere ab amicis possit, instruendam. Ego, etsi nusquam ejus instituti aliis autor fuerim, ac contra nunc etiam existimem amicorum familiares literas premi, quam evulgari, satius esse; tamen quoniam inceptum ille suum urget, ac pene perfecit, facile passus sum, me inter eos quoque conspici, qui in notitiam pervenerint viri incomparabilis. Caeterum cum unam ejusdem epistolam, in qua inerant multa *Fluxapitru* erga me amoris documenta, nunquam a patritio quodam Hamburgensi, cui eam dederem, receperim, alteram autem nescio quis casus mihi abstulerit, hanc, quae sola mihi superest, tibi mitto, ut eam a te *Gronovius* accipiat, atque tibi reddat. Rogo te etiam atque etiam, summe Senator, ut istud, quidquid est officii, mihi impertias, neve id tibi molestum sit. Scis non deesse, neque defuturum tibi unquam, cui mandes, atque etiam imperes, si quid sit, quod fieri a me posse credideris; Respondi etiam ei.

eidem *Gronovio* ad quaestionem, quam ex 1. *contractus*, 23. ff. de reg. jur. mihi proposuerat; hortatusque eundem sum, ut indolem praeclaram ac literis abunde exultam, ad leges nostras & ad juris cognitionem transderet, eique curae totum sese impenderet serio ac bona fide. non verebor iterum a te petere, ut ejus rei causa eum ad te voces, atque ut haec quae mitto, a te accipiat. Vale, vir amplissime, cum lectissima matrona, uxore tua, ac cum liberis, meque, ut soles, porro ama. Lugduni Batavorum, 21. Julii 1638.

EPISTOLA XXXIV.
P E T R U S C U N A E U S
D. *Simoni Scotto*. S. D.

Cum dubitarem, vir praestantissime, utrum in Batavia nunc, an in Zelandia esses, binas dedi literas, sed eodem fere exemplo, alteras ad fratrem tuum Senatorem, has vero ad te. Non enim praetermittere poteram, quin statim ad te perscriberem, quae te scire permagni referebat. *Gomari* mentem coram tibi nuper exposui. Quippe (quod meministi) significaverat ille mihi, quoniam huc usque frustra cum luctuoso Academiae fato conflictatus esset, tandem se manum tollere & cedere velle. Haec ille mihi candide, ut solet, & aperte. Nunc illud addendum est, quod maxime huc spectat

Se interim nihilo minus omnia clam habiturum, neque metuendum, ne res vulgetur. Haec tibi scribenda, vir summe, existimavi, ut quod in rem est, & facto opus videbitur, prudenter & sedulo facias. Eundem certus sum, initia ista vestra non aliunde majus incrementum capere posse, quam ab illo viro, cujus & nomen diu huic scholae salutare fuit, & eruditio apud omnes clara est & illustris. Quod si ea occasio, cujus magnum momentum nescio quo pacto in celeritate positum nunc est, praetereat, frustra postea quaeretur. Vale. Lugd. Bat. xv. Januarii 1639.

Agit haec epistola, lacunis burgenfi civitati ab actis, & ad quibusdam abrupta, de migratione *Gomari* in Medioburgensem Scholam & Ecclesiam, quo hoc anno concessit, & mansit ad annum 1639. *Simon vero Schottus* fuit Medio-

burgensi civitati ab actis, & ad Synodum Dordracenam postea legatus, vide Acta Synodi pag. 7. in fol. & *Halesii* Epistol. II. nuper a Cl. *Moshemio* editam pag. 204.

EPI-

EPISTOLA XXXV.
ELANDUS SANTENUS

Petro Cunaeo S. P. D.

Leidam.

Kαὶ σὺ φίλον ἄρῃς ubi es? vel quis es? ubi reliqui, ni fallor, & qui soles. En me, quem latere fortassis existimas. erumpo, &, quod debui, ultro te appello. Impulit animus, qui, qualis erga te sit, jamdudum nosti. Nihil amoris nostro vel absentia, vel taciturnitas detraxerit, confido. Solidus enim ille & firmus est, in nobis praesertim, qui liberaliora illa litterarum studia ὁμοθυμαδὸν exercemus, & supra communem partem proculdubio hac in re sapimus, ἵνα θυμὸν ἔχοντες. Habe, aliquid mei. Aureliis sum, cum *Fabiano* nostro vivo. Ego quamplurimum discessurus, ille haerere aliquantum statuit. Et *Vitellius* hic, & *Beinhem* & *Donenborch*, aliique multi. Dicam libere quod sentio. Displicent mihi & vita & mores nostrorum, quibuscum (non bonos, non modestos tango) nisi compotes, colludas &, ut parum sani solent, discurras, nullus, id est nihili es. Discedo, inquam, & cum ratione insanienti turbae me subduco. Burdegalam tondo. Scio quid dicas, inter mercatores? & instabiles fortunae rota? Audi, mi vir, Divae meae ibi, imo dimidium mei, ne mirare: vocant me illae, & ad viam, ex qua exorbitavi nimium diu, revocant. hiberna ibi ponam, interim de certa statione apud me disponam. Scis quomodo statueram vivere, Tholosae videlicet. Autor mihi mutandae sententiae Doctissimus *Casaubonus*. Barbara ibi gens, & in religionem nostram vehemens, parum abest quin dicam crudelis, jam revera abhorreo. Aliquam enim εὐσεβείας, rationem habendam mihi esse censeo, quod si quisquam mecum non sensit, nihil sentit. Habes, ut intelligo, fratrem Burdegalis, tu si ad me quid dare velis, quod mihi gratissimum erit, fratri mitte, ego me amicitiae & familiaritati ipsius insinuabo. πρῶτον αὖτε aliquid addo, de morbo tuo ex *Fabiano* intellexi, profecto moerorem mihi incussit ille non mediocrem. attamen bene nunc spero, si tu spiras. Ego εὐεχίας tibi ab Aesculapio precatus sum. Vive & vale, mi Cunaee, ne in morte tua detrimentum aliquod sentiat Respub. nostra litteraria, quae enim non promittit ista ingenii tui facilitas; istud in re difficili iudicium? quod in viris si requiras, vix invenies. non in gratiam loquor, nec quod parasiti solent

solent coram blandior. Dico quod res est, & ut est auguror τὰ τ' ἐσόμενα. τὰ σά, si Deus det vitam, testabuntur. Ego tibi eadem quae mihi precor. ἔρρωτο φίλη κεφαλῇ. & has ut animi mei testes infallibiles tecum depono.

ἐμέθεν μεμνημένοι ἡμᾶτα πάντα.

Ama me vi. Id. Decemb. c10 100v.

Fabianus te quam officiosissime salutari per me voluit.

EPISTOLA XXXVI. ELANDUS SANTENUS

Petro Cunaeo S. P. D.

Leidam.

Litteras tuas & sincerum in illis erga me affectum videre, bone Deus quam fuit mihi volupe! Non fallis, mi Cunaee, ut quidam ibi apud vos. Primis meis respondes, quid illi, quibus ego toties? silent & contemnunt, ni fallor, esto, esto. Majoris ego posthac meas aestimabo, quam ut ad illos mittam, qui sic sentiunt: τῆλὲ φίλος ναίοντας σὺν εἰσὶ φίλος. Ite cessatores, & venerabile illud amicitiae nomen ne temere ita usurpate, quibus nihil minus in animo, quam amare. Ite inquam, nam defecistis, vel coram simulastis: οὐδεὶς γὰρ ἐρατὴς, ὅστις ἐκ αἰεὶ φίλος. Disparissimus tu ab his, amice, quos noto. Litterae testantur dulce illud, quod adjungis, μελύδριον abunde confirmat, quod adeo me profecto affecit, ut etiam interiora tetigerit. Sic tua omnia, pura puta philtia, ut ita dicam, quibus vel ipsam invidiam in tui amorem trahas. Quod de valetudine parum firma scribis: nolim amplius. vulnus vulneri addis. Plus enim nimio Amplissimi *Lipsii* morte laesus sum: tibi si quid humanitus contingat, vereor ne mihi praeter humanitatem, hoc est hominem, aliquid. Habe hinc carmen morti illius inscriptum. jejenum fateor, sterile, siccum. Longe intra tuos spiritus. Quid tum? mitto tamen. In maerore effusum, imo inter ipsas lachrymas, cum divinitatis illud lumen, quod in nobis maxime obscurum, corporis & animi vires maxime occlusae. Si legis, quod spero facies, conatum proba: mihi sufficiet, qui de effectu contra me ipsum judico. Tibi scriptum scito, quem ego *Lipsii* amantissimum jam ante cognovi. Placet? excitabor ad majora: displicet? posthac cautius. Tibi bene sit, Frater tuus deseruit. Poteris

F

ris

ris tuas per Delphenſes meos mittere. Vale. & me ama. Burdigaliſ x. Kalend. Maji, ∞. 13c. vi. Eſt quod addam: Primum ut ceſſatores illos admoneas. Secundo, quod etiam per alios monui, hic tamen repetos, *Stochium* noſtrum falli, qui per me litteras Aureliam mitti vult, cum nos in extremis oris Galliae ſimus, ubi vix ulla oportunitas eſt mittendi. potuiſſet commodius per nuntios ordinarios. apud nos nulli. Litterae apud me haerent. ſi ſerium quid in illis, mea culpa non eſt quo minus deferantur, qui omnes occaſiones capto, ſed fruſtra. mone illum quaefo ne tale quid amplius. ne ego in ſuſpicionem falſi incidam. Illi, *Campio*, *Heinſio* (cujus amatorem, admiratoremque me noſti) & *Foreſtio*. S.P. offeras velim. Adde *Baudium*, ſi placet in occaſione: illi enim hoc debeo, & agnoſco, quod *Lipſio* innotuerim.

Πέτρῳ τῷ Κυναιῷ.

- Ω ἑτάρων τελεπόδατε, φίλον τρίφῳ Ἀθηναίᾳς,
Εὐ μὲν ἔχων χαίρειν εὐ τῷ ἔχοντι φέρω.
Εὐ τῷ ἔχοντι φέρω χαίρειν πολὺ, ἕνομα ῥήσω,
Κυνεάδῃ πατρὶος Σάνθενος Διάρεταν.
Σάνθενος ἀμίτροις ἐιλισομένην σενάχοισι,
Λιψιάδῃ συγγερόν πατμον ὀδυρόμενον.
Λιψιάδῃ τῷ θυμὸς ἐμὸς ζῶαγγελ' ὀφείλλῃ
Τὸν ᾧ γὰρ οὐ σκοπέων λαμπρόν ἐς ἤγε φάτο.
Λιψιάδῃ τῷ τῆτο μελύδελον ἄπνοον ἦκα
Πένθιμον, ἔυδηλον σῆμα τ' ἐμῶν ᾧ γόων.
Οὐδὲ μόνον μεο Λιψιάδῃ τὸδ' ἐς αἶνον ἔγραψα,
Ἀλλὰ καὶ εἰς ἑκατὸν δῶρον ἐμῶν ἑτάρων.
Ὡς σὺ μὲν αἰ πανάρεστε μῦθους δόχληγος ἔσαιεῖ,
Μὲν' ὅτι πολλῶν μακρὸν ἀπὸντα φιλεῖς.
Χαίρε' μοι· εὐθύμως τὸ φίλον λαβὲ δῶρον ἑταίρα,
Σμικρὸν ἐμᾶς μεγάλας μαρτύρου φιλίας.

Elandus Santenus.

EPISTOLA XXXVII.

FRANCISCUS JUNIUS

Petro Cuneae.

Leopardiam.

S. Nihil mihi gratius accidet, mi Cuneae, quam si amicitiam haecenus inter nos contractam omnibus modis prosequamur & foveamus. Infido enim hoc seculo quid magis optabile, quam verae & sinceræ amicitiae inter bonos

nos cultus? Hanc igitur ut bonis avibus inter nos jam ante aliquod tempus coepimus, ita per me spero non fiet ut interrumpatur. Idem de te quoque mihi spondeo. Quae de me praedicas in litteris tuis, omitto: *τυφλῆται γὰρ καὶ τὸ φιλάμην τὸ φιλέειν*. De quaestionibus, de quibus mecum disputas, nonnihil tecum ago, & quidem paucis pro angustia temporis. Omisissis autem iis, quae disputationi tuae interferis tanquam extra controversiam posita, prima sic habet: An Adamus toto illo centum & triginta annorum spatio, (quo demum Genes. iv. dicitur genuisse Schethum) nullam aliam praeter Hebelum & Kajinum prolem suscepit? Ut omittam vanas illas Judaeorum, quas recensens, fabulas, variae sunt hac de re magnorum virorum sententiae, quorum alii affirmant Adamum interea temporis etiam alios liberos genuisse, alii negant. Tu à priorum partibus stas. Et ego quoque veriozem illorum, quam horum sententiam statuo, non solum quia tantam primis illis parentibus foecunditatem à Deo non frustra infusam fuisse credo, verum etiam quia veritati divinae magis consentaneam puto. Quum enim Kajin Genes. iv. 17. dicatur uxorem habuisse, ex qua amplam progenuerit sobolem, eam certe uxorem aut Hebeli, aut Adami, aut alius alicujus ex Adami liberis filiam fuisse necesse est. Hebeli non fuisse, statuunt omnes, quotquot me legisse memini, qui omnes uno ore asserunt Hebelum in coelibatu suo a fratre interfectum. Ergo aut Adami, aut alicujus ex aliis Adami liberis filia fuit. Horum utrumvis dicatur, evincitur, Adamum intra illud tempus alios praeter Hebelum & Kajinum habuisse liberos. Horum autem cur nulla in S. litteris mentio fiat rationem adfers non quidem *ἄδοξον*, sed quae tamen sola conjectura nititur. Ego vero hanc subesse causam arbitror, quia Spiritui Sancto minime fuit propositum omnia familiae Adami aut aliorum capita recensere, sed ea potissimum, ex quibus sancti V. T. patres originem suam ducunt. Hinc enim fit, ut in hac ipsa Genealogia, etiamsi dicatur, Adamum post natum Schethum genuisse alios filios & filias, solius tamen Schethi nominatim, neglectis illis, fiat mentio, quia nempe ex solo Schetho oriundus erat Sanctus ille Noach, ad cujus historiam properat Spiritus Sanctus. In altera quaestione statuo cum sanioribus interpretibus, imaginem Adami, ad quam dicitur genitus fuisse Schethus, à Spiritu Sancto opponi imagini Dei, in qua conditus fuerat Adam, ut ostendat Adamum post lapsum suum non

genuisse liberos suos ad puram illam imaginem, ad quam creatus ipse fuerat, sed tantum ad impuram illam & conspurcatam, quam ipse ultro sibi & posteris suis iusto Dei iudicio acquisiverat. Haec sententia mihi, ut simplicissima & S. litteris optime consentire videtur, quare & in ea facile acquiesco. Si qua in re à me dissentias, gratum feceris, si amplius mecum agas. Biblia mea cum discedes aut ad me remitti velim, aut *D. Sibrando* tradi, qui plures habet à me libros, cum quibus & illa remittere ad me non dedignabitur. Domino tibi darem, si alia scirem mihi venalia. Sed nunc servare cogor mihi. Vale, mi Cunaee, in Domino, qui secundet iter tuum ex animi tui & mei sententia. Leidae, si placet, salutabis plurimum *D. Gomarum* & *Trelcatium*; Leovardiae materteram tuam cum Sorore illius. Ex rudibus arcis Groninganae 13. Augusti 1607. st. v.

Frankeram si revertaris, *D. Sibrandum* meo nomine salutes rogo, & indices, non opus esse, ut de Ecclesia Anloënsi amplius sit sollicitus. Salutabis, si placet, & notos omnes, praesertim vero *D. Jacobum ad Portum*.

Hic est *Franciscus Junius, Johannis Casimiri* filius, *Francisci* & deinde Senator Groninganus. vide ejus vitam inter Professores Theologi nepos, Juris Professor Groninganos. pag. 224.

EPISTOLA XXXVIII. JOHANNES DRUSIUS

Petri Cunaeco

שליחך יבא לחרא.

Leovardiam.

LEDIS literis tuis, juvenum ornatissime, animum affectus mei flumine aestuantem cohibere non potui, quin quamprimum tibi responderem. Animadverto enim me à te nimium in illis extolli: & hoc quid si velit, non plane perpicio. Credamne *ἐπενοῦν* te נהור בני דרך esse locutum, & me indignissimum tantis laudibus irrississe? Istud credere benevolentia tua, quam saepe mihi declarasti, cum hic praesens adesses, non patitur. Quin omnia benignissime interpretanda, & in optimam partem rapienda docet. Igitur non tantum quicquid scripsisti, boni consulo: sed gratias etiam quam possum maximas ago, quod *χρηστὰ*

χαλ-

καλλείων commutaveris, hoc est, eruditam epistolam pro inerudita reposueris. Parentes mei hodierno die Sabbathi in Hollandiam profecti sunt, ut ibi intersint nuptiis. Lugduno huc sex studiosi advenerunt: quinquae nim. Galli, & unus Hispanus. Vale, & commenda me iterum atque iterum avunculo tuo, scripsit celerrime,

Joh. Drusius Junior,

האזנה אותך בלב שלם ותמים ובחור
באהבתך באמת ולא בערמה

EPISTOLA XXXIX.

JOHAN'NES DRUSIUS J. FILI

Petro Cunaeco.

Leidam.

Litterae tuae, amicorum intine, *Lugduno* ad me Frane-keram perlatae sunt xxx. Martii, stylo veteri: & non minus gratae fuerunt, quam quae xxvii. ejusdem mensis ab *Ambrosio Regemortero*, juvene erudito & honesto, mihi tradebantur. Quin ideo gratiores tuas fuisse scito, quia in calce earum, nonnulla proponuntur fori mei; quibus, quam potero brevissime, respondebo.

Verba, quae habentur p. 159. in R. Salomone ab ארם השאג ארם usque ad ארם יתקן בשובך referri debent ad vers. 4. & 5. cap. 6. Prophetæ Amos. Forte scribenti in hos versus illa exciderant, quae post subjungit: sicut solent viri docti omiſſa sequentibus annectere. In magnis Bibliis Venetianis idem verborum ordo servatur, ut nemo suspicari possit typographorum incuria sede sua móta. Typographis erga minime imputandum, sed auctori πολυγράφω: quanquam ארם שלא יתעא במלאכת הרפוס ארם.

Pag. 162. retinendam prorsum censeo scripturam, nulloque modo mutandam. Facit autem חוקי in statu absoluto חוק confirmatio, corroboratio: quod est formae חוק retributio, קדושה sanctificatio p. SS. Gram. Chald. Merceri, & 57. Reverendi patris mei. Vau igitur non debet deleri, nec scribi חוק. Nam si legeretur חוק habere utique statum absolutum חוק, aut חוק quod utrumque Ebraicum est, non Rabbinicum. Unde Ps. 18. 2. חוקי יתה DÑS. fortitudo mea. Quod nescire ais te, quid sit

fit חזקו; in eo non imperitiam, sed ingenuitatem prodie tuam. Etenim hanc vocem & Munsterus in Lexico suo praetermisit, neque Elias Levita in Thisbi posuit. Quam infinita porro sunt vocabula, quorum significatus viri linguarum Orientalium callentissimi adhuc ignorant. Nemo omnium mihi indicare poterit, quid תורא in Oncelo Exod. 39. 22. in Jonatha ברצון v. 28. ejusdem capituli Aben-ezram p. 180. ita interpretor, secundum R. Haij piae memoriae מריאכס habet significatum, qualem in Deuterossi H. e. significat animal, cujus adeps vetitus est. (Legi debet חלב non חלב: quo significatur lac, ut illo adeps, seu pinguedo.) Et non est species per se, sicut scribit Saadias Caon (nomen dignitatis olim apud Judaeos, ut videre est in Cabbala R. Abrahami Davidis filii, quam nos in Latinum sermonem vertimus) R. Saadias, memoria ejus in benedictionem; qui dicit adipem ejus esse licitum (אכור & מותר antitheta duo sunt,) & interpretatur in lingua Ismaelitica id est Arabice Camus. Et non est in locis istis, ac est major bove, eique similis.

Belgae nostri nomen huic animali (quod reperiri ajunt in Italia, & odisse rubrum colorem) indiderunt, vocaruntque *eenen Buffel*, *wilden Os*. Nam & a Latinis nominatur Bubalus, quem Julius Scaliger contra Cardanum p. 662. bubalin vocat, nisi fallor, & distinguit a bufalo Itolorum, Vide illum & Gesnerum, itemque Mercerum, & Lectiones Rev. Patris mei. His paucis contentus esto: alias prolixius, si expetas, tuis propositionibus respondere conabor. Certè non segnis ero in respondendo להיות תמיד בריה Academiae vestrae gratulor כי נתחורש ובאו כלמרים אליה וחכימא דעסקין באוריהא Tibi vero non gratulari etiam non possum, quod excelfo & illustri loco sita sit laus tua in plurimorum & studiosorum & civium conspectu. Academia nostra multum damni pertulit, quo die *ιαργς* ille, אשר שמעו הולך בכל הכרינות, literarum illud singulare ac celeberrimum decus, morte sublatum nobisque ereptum est. Ad haec semel ac iterum ille cum hydropo laborat gravissime, & in privigni sinu atque complexu, animam paene agens esset. Non queo plura de illo scribere: impedit maeror. Epitaphia duo: unum Latinum a *Tiomerio Fabro*, Jurisconsulto; alterum Graecum a *Sixto Arserio* conscriptum tibi mit-

mitto, qui de utroque optimè judicare potes. Tyrannus ille אֵלֶּיךָ me non multis abhinc diebus pessimè afflixit, & affixit humo divinae particulam aerae. Nunc (Deo laus) meliusculè valeo: & per tuas, ut & Ambrosii literas, non-nihil sum recreatus, quoniam illis מִשְׁכַּחְתִּי עָלַי חוּץ חֶסֶד וְאַהֲבָה. Si frequentes ad me dederitis, rem longe gratissimam & ipem recuperandae aliquando pristinae valetudinis facietis. Videmini enim non solum favere mihi, id quod & mea & studiorum caussa prius fecistis, sed etiam gravem curam suscepisse, vehementerque esse de me solliciti. Deus Opt. Max. te nobis incolumem & saluum conservet, יִזְכֶּךָ אוֹתָךְ. להגדיל את שמו הגדול ולשתית מ' באר מים אשר לא ינוכרו מימיו.

Scriptum אֵס טָאָכְסָא x. Aprilis.

Inclusam epistolam, si placet tradas Cl. viro *Francisco Gomaro*.

<p>Haec epistola, etsi annum adscriptum non habeat scripta videtur inter annum 1607. & ante 1609. quo <i>Drusus</i> hic mortuus fuit. nam natus anno 1588. obiit ex calculo in Anglia anno aetatis primo & vigesimo, ut testatur <i>Abel Curiander</i> in vita Patris <i>Drusii</i>, qui & Patrem de filio hoc suo egisse in</p>	<p>praefatione ad Annotationes in N. Testamentum narrat. quam qui legerit, praecocis hujus juvenis stupendos in prima aetate progressus numquam admirari desinet, ideoque cum nulla fere tanti juvenis momenta exstent, hanc epistolam praetermittere religio fuit.</p>
--	---

EPISTOLA XL.

SIBRANDUS LUBBERTUS

Petro Cunaeo.

S. D. D.

Leidam.

GRata est mihi epistola tua, est enim eleganter scripta, & plane ostendit studia tua ad posteritatem spectare. Verumtamen ubi se dat in laudes meas, prorsus נִסְתָּוֶה. Mi Cunaee, ego scio me metiri meo pede. Posthac igitur cum ad me scribis, (ut autem saepe ad me scribas, peto) abstine ab illis. Quod ad quaestionem attinet. An Deus daturus fuisset Adae secundum legem operanti mercedem ex debito? Uno verbo respondeo, quod non. Nihil tale exstat in tota Scriptura, neque ulla consequentia inde deduci potest. Sed neque memini

me tale quippiam apud ullum ex antiquis & probatis patribus legisse. Possem ego contrariam sententiam solidis argumentis debellare, sed tu non desideras. Theologiam istic non κατ' εἰαυτὸν, ἀλλὰ κατ' ἡμῶν nova parere, doleo; quanquam id non theologiae; sed irrequietis hominum ingeniis tribui doleat. Vale, mi amicissime simul & doctissime Cunaee. Volebam *Heinsio* gratias agere de munusculo ad *Arcerium* transmissio; sed ille mihi tam diu responsum debuit, ut aegre scribam. Nam si tam diligens est in studiis, ut ad amicum scribere non possit, non debet interturbare; si vero veteres amicos non tanti facit, non debet obtundi. Tu tamen, salutabis eum meis verbis. Iterum vale, vi. Cal. Maji. Ao. 1608.

EPISTOLA XLI.

SIBRANDUS LUBBERTUS

Petro Cunaeo.

S. D. P.

Leidam.

DUm istic essem, dicebam me refutationem Socini absolvisse; nunc sum in describendo, & nisi quid ineluctabile accidat, dabo illam futura hyeme. Dubito an velim Socini librum una edere, ut Lector ipsius rationes, & nostras ad eas responsiones inter se conferre, & ex utriusque partis collatione judicare possit, quid verum sit, quid falsum. Mitto tibi replicationem meam ad defensionem *Gretzeri*. Si potes intelligere, quid viri docti de ea sentiant, fac me certiorem. Vale. Fran. Ao. 1608. 27. Julii.

Adjunctum exemplum B. *Scrivario* tradito, eumque meis verbis officiose salutato.

De hoc *Lubberto* & libro ejus adversus Socinum vide quae nuper adnotavit ad *Jo. Halesii* Epistolam viii. pag. 265. Cl. *Moshemius*, qui ex Arn. Poelenburgio quaedam verba refert, quibus docet, parum ac-
curata refutatione plures ad Socinianismum adductos, quam omnibus Socinianorum libris, qui multis retro annis essent editi. Plura de eo vide apud Baylium *Diſſion*. T. II. pag. 1799.

EPI

EPISTOLA XLII.

SIBRANDUS LUBBERTUS

Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidam.

Mitto tibi secundum Antigretzerum meum. Homo iste quaerit laudem ex aliorum insectatione. Existimavi igitur me recte facturum esse, si aliquid responderem; ut ostenderem, quam sit vanus obtrectator ille & quam faeda sit doctrina Jesuitarum, qui ut sunt omnium hominum ineptissimi indoctissimique, ita omnium scientificentissimi, magistratissimique videri volunt. Tu lege & judica, non dubito quin inter legendum aliquando risurus, imo subfannaturus sis monachi crassam incitiam & supinam ignaviam. Vale. Franek. Ann. 1609. 18. Octob.

EPISTOLA XLIII.

PETRUS CUNAEUS

*Sibrando Lubberto.**Franekeram.*

Vir clarissime, etsi oneris tibi imponere nec audeo quidquam, nec debeo, tamen, quod sine molestia tua fieri possit, vehementer te rogo, ut libellum hunc, quem tibi mitto, perlegere ac sententiam de eo tuam ferre digneris. Plane enim sic existimo, ac mihi persuadeo, maximum me hujus operis fructum retulisse, si tibi viro summo, καὶ ὡς πᾶσι παιδείᾳ μεγάλῃν aliquid laude dignum praestitisse videar. Equidem ut primum Franekeram ante annos aliquot veneram, sedulo id unum spectavi semper, ut tibi me quam maxime meaque omnia probarem, quo quidem ex tempore deinceps memoria teneo, neque meam tibi observantiam, neque mihi tuam summam benevolentiam ac studium defuisse. Caeterum benevolentiam illam aliquantisper nunc, me libente, depones, ut libere, quanti haec facienda sint ex re & veritate judices, non ex amore. certe enim, quoniam posthac ad majoris rei commentationes in Graecorum & Judaeorum disciplina me parare constitui, nihil aequae aut incitae me aut retrahere poterit, quam doctorum hominum rigida censura de

F 5

pri-

primo isto & joculari conatu. Ego, vir clarissime, quicquid pronuntiaveris, te mihi amicum; sive (id quod opto) aliquid severè, etiam amicissimum esse judicabo. Vale. Lugd. Bat, XXII. Junii C1515CX.

EPISTOLA XLIV.
SIBRANDUS LUBBERTUS

Petro Cunaeo

S. D. P.

Leidam.

Nonnus ubique tumet, miraris? turgida magni
Materies libri, quam canit, illa tumet.

Omne tulit punctum, qui sic sua condit, ut aptae
Carmina materiae convenienter eant.

Ergo quem tua castigat censura tumorem,
Hunc Nonnus laudi cur sibi ducat, erit.

Nolo tamen (testis mihi magnus Apollo) negare,

Plurima quin scriptis pulchra notata tuis.

Nec dubito, quin illa tibi, doctissime Petre,
Aeternam laudem conciliare queant.

XII. Cal. Aug. Ann. 1610. Franicae.

EPISTOLA XLV.
SIBRANDUS LUBBERTUS

Petro Cunaeo

S. D. P.

Leidam.

Meum judicium de tuis notis in Nonnum tibi non omnino displicere laetor. Imprimis autem laetor, mi Cunaee, quod polliceris te numquam tale quid in Theologia tentaturum esse. Ego etiam a libidine innovandi serio abhorreo. In hujus rei testimonium scripsi nunc librum, quem tibi dono mitto, & peto ut eum in bonam partem accipere, severeque legere, & tuum de eo judicium sine simulatione ad me perscribere velis. Vale. Fran. Ann. 1611. Calend. Maji.

EPI.

EPISTOLA XLVI.
PETRUS CUNAEUS

Sibrando Lubberto.

Franequeram.

Tanta fuit jam pridem tua in me benevolentia, Vir Cl. ut merito te semper inter primos amicorum numeraverim. Quare cum hos de Rep. Hebraeorum libros ederem, omnino eos ad te mittendos existimavi. Equidem ego etsi in hac Academia Professione Juris & Politices fungor, tamen incredibili quodam studio teneor Hebraismi: neque omittere potui, quia horis subsecivis, haec scriberem, quae si non plane improbaveris, gaudebo. Judicium quidem tuum, ut mihi significes, atque etiam ea annotes, quae culpanda existimas, etiam atque etiam peto. Non sum enim qui ferre aliorum reprehensionem nesciam: In primis in id censorem & imploro & exposco, cujus est eruditio pene incomparabilis. Videbis interdum admixta Theologica quaedam, sed ea duntaxat, quae historiis affinia sunt, cujusmodi est quaestio de Melchisedeco, quam nos paulo aliter, quam interpretes solent, explicuimus; propterea quod existimabamus hanc libertatem in Historicis controversiis posse ferri sine cujusquam offensione. Vale, Vir Cl. & munusculum nostrum boni consule, atque ita existima, esse me tui observantissimum. Lugd. Bat. 1x Maji. CIO DCXVII.

EPISTOLA XLVII.
PETRUS CUNAEUS
D. Rumoldo Hogerbetio S. D.

Hagam.

Cum decrevissem initio Hagam venire, Ampl. Vir, ut tibi pro summis tuis in me meritis gratias coram agerem, tandem a mente illa & suscepto consilio destiti. Immensum enim quiddam, quod tibi debeo, & infinitum videbatur, ac longe majus, quam ut tibi verbis pateretur res ipsa satisfieri. Quod igitur supererat, hanc epistolam ad te mittere placuit, qua tibi jam nunc totum me sic obstringo, ut si me aliquando parum constantem esse contigerit, tabulis obsignatis mecum agere quilibet, ac in jus me voca-

ro

re possit. Ego profecto diem illum, quo nuper absenti mihi, neque unquam visō, gravissimum iudicii tui testimonium dedisti, ita pulcrum & illustrem duxi, ut tunc speciem aliquam viderer animo cernere surgentis gloriae meae. Quum enim omnes sic existiment, quasi lumen aliquod in sanctissima curia vestra elucere, & religionem tuam & doctrinam, cogitabam te neque gratiae causa istud mihi tribuisse, qui religiosissimus es, neque iudicio temere potuisse falli, quod a certo eruditionis tuae sensu proficisceretur. Non sum equidem tam ineptus, ut propterea ingenio meo fidam (scio enim quam exiguum hoc sit) sed tamen postquam tua unius opera factum est, ut jam sperem in hac luce hominum, in urbe celebri & liberalissimis studiis affluente, locum mihi aliquem futurum, sentio fieri non posse, quin animum meum cogitatione virorum excellentium, qui hīc vixerunt, in dies conformem. Quod si vero deinde ex hac contentione quiddam nescio praeclarum & singulare existat, ejus omnem fructum merito, vir ampliss. in primis tibi refundam. Meum enim erit efficere, ut maximo praesidio te omnibus eruditis esse, & nunc intelligant homines, & in posterum memoria teneant. Ad hanc ergo rem tibi mea studia, curas & cogitationes polliceor, idemque facient omnes, qui isto nomine tibi obstricti sunt: quorum est sane ingens multitudo. Quare etsi plurimos habebo sive socios, sive aemulos, tamen cupiam hīc, si quid valebo, primas tenere. Caeterum nihil faciam insolenter, neque te tali natura praeditum hortabor, ut reliquis meis rebus omnibus pari animo erga me, & eadem voluntate sis. Scio enim te in hoc, quod semel coepisti, non solum humanitatis, sed etiam constantiae tuae causa perstiturum. Certe magna spe futurorum erigit se animus meus, & fatum ipse suum miratur. Habeo enim te & acerrimum defensorem, & quod optandum fuit, summae auctoritatis. Cum igitur ea, quae perficienda posthac restant; diligentem adhuc operam & curam tuam desiderant, facile omnia per te obtinere me posse confido, quo intercedente jam semel vincere didici. Vale, vir Amplissime. Lugd. Bat. xv. Septemb. c10 10cx.

EPI-

EPISTOLA XLVIII.
PETRUS CUNAEUS*Rumoldo Hogerbetio.**Hagam.*

VIR Amplissime. Ante dies aliquot rogatu Magnifici Rectoris & Senatus Academici Laudavi *Bonaventuram Vulcanium* oratione, in qua reprehendi quaedam audio ab imperitis, & jam perlatus Hagam rumor est. Ego non decrevi Orationem publicare, neque enim tanti est. Sed tamen animi causa scripsi brevem Dissertatiunculam, quam legi a vobis cupio, uti intelligatis, quam frigida & febriculosa sint, quae illi culpavere. Praecipue illud exagitatum est de *Lipſio* & *Eraſmo*. De *Lipſio* crimen dilui satis solide. *Eraſmum* autem ita defendi, ut sub illius persona causſam ipse meam egerim. Etiam illud culpavere, quod de Christi meritis locutus non sum. Sed multae causſae fuere, cur haec & alia multa omiserim. Novimus nos, novere caeteri *Vulcanium*, qui familiariter cum illo vixerunt. Sane quoties aliquis hominem extrema senectute ad mortis meditationem hortaretur, vehementer irascebatur ille. Sermones vero de Christo aut de pietate, adeo nunquam ex sene audivimus, ut saepe mirati simus, quibus ille cogitationibus fessam aetatem solatus fuerit. Itaque laudo in funere ea, quae cunctis eruditis literatisque communia. Caetera omisi, ne viderer scenae inservire. Sermones de Christo non sunt gladii Delphici, qui omnibus aptari possunt. Et profecto qui haec indignantur, relgandi sunt ad *D. Heinsii* orationes, quibus Nobiliss. *Donzam* & *Scaligerum* laudavit. Eadem enim illi objici possunt, atque etiam objecta fuerunt. Vale, Amplissime Senator. Lugd. Bat. Kal. Nov. c15 15cxiv.

Hanc Epistolam publicae lucilium, qua causſam suam ampliori Oratione agit. Ceterum exposuit *Baylius* in Lexico Historico Critico in *Vulcanio* tom. iv. pag. 2861. & similis argumenti aliam dabimus ad My-

lium, qua causſam suam ampliori Oratione agit. Ceterum intercidisse ipsam Orationem doleo, quam cur edere noluerit Cunaeus, causſam non reperio.

EPI-

EPISTOLA XLIX.

PETRUS CUNAEUS

Hugoni Grotio.

Amplissime Vir. Quod me coram tecum agere pueret, id sine rubore exponam absens audacius. Constitui publicis lectionibus Satyras Horatianas interpretari. Cujus rei ab Amplissimis Academiae Curatoribus jam ante facta mihi potestas fuit. Quare a te maximo opere pro tua singulari humanitate etiam atque etiam peto, & quaeso, ut, si te res nulla impedit, ad prima auspicia mea venire digneris. non quod aliquid auditurus sis, quod eruditissimis tuis auribus sit dignum. sed quia permagni interesse intelligo ad honoris mei fructum te, virum doctum & dignitate excellentem, benevolentiam erga me tuam hoc tempore sic publice testari. Ego Orationi ex more habendae diem Sabbati & horam ejus diei decimam elegi. idque adeo ob hanc causam, ut caeteri Professores omnes sine lectionum impedimento me audirent. quod si tuum quoque vultum mihi tunc indulgebis, summi illud beneficii loco, ut debeo; ducam. Vale, Vir amplissime, Lugd. Bat. xiv. Octob. c15 1565.

Est ea Oratio xi. in editione Cellarii pag. 202.

EPISTOLA L.

PETRUS CUNAEUS

Hugoni Grotio

S. D.

Roterodamum.

Valde gavisus sum munere tuo, Vir Amplissime, quod nuper me donavisti. Facile enim ex eo conjectabam constantem esse te in suscepto semel mei amore, atque id serio triumpho. Gratias tibi agerem, nisi hoc, quod tibi debeo, longe majus quiddam esset, quam ut tibi verbis pateretur res ipsa satisfieri. Librum quidem tuum, ingenii tui divinum monumentum, laudare velle, inepti sit. Defendis enim causam Amplissimi Senatus Batavi, quem integer populus, fautor & cultor bonorum, non haec zelotarum factio probat, *Justissimam habuisti causam ea scri-*

scribendi, quae in Theologos quosdam scribis. Itaque ipsi sibi imputent. Et, si sapiant, admoniti proficiant in melius. Enimvero, & hîc ob eam rem, vir maxime, admiranda quaedam tui nominis caritas, amorque in te singularis omnium civium tuorum. Quippe te aestimant, te suspiciunt, primum in Rep. nostra virum. Inter hos semper nomen ego profitebor meum, omnique ope enitar, ut observantiae in te meae essent olim quaedam documenta. etsi autem hujus studii plurimos habeo aemulos, tamen cupio, si quid valebo, primas tenere. Lugd. Bat. VII. Decembr. 1613.

EPISTOLA LI.

P E T R U S C U N A E U S

D. Hugoni Grotio

S. D.

Roterodamum.

VIR Amplissime. Lucanum tuum, luculentum hercle scriptorem, quem vehementer ego semper amavi, nuper mihi attulit frater tuus: gratissimum id mihi munus fuit, & gratias tibi ago, uti decet, maximas. Sane persaepe cogitaveram integrum commentarium conficere, in quo de rebus pulcherrimis, quarum ille amplam dat materiam, liberrime differerem, & me efferrem magnifice: Nunc consilium muto, & me continebo. Notae enim tuae, breves illae quidem, sed supra modum eruditae, ita mihi animum explevere, nihil ut sit praeterea requirendum. Felicem te, vir Divine, qui paucis chartis & aliud agens, ea conficis, ob quae caeteri multo conatu magnas convectant moles. Saepe irascor laboriosis tuis occupationibus, quas Reip. impendis: intelligo enim quidquid illi das, id omne auferri nobis. rursus, cum video non aliter salvam fore patriam, nisi eam tu & tui similes regant, consolor memetipsum, & jam hac mercede placet istud damnum. Simul cogito apprime illud nostro ordini esse gloriosum, cum tu, qui omnis doctrinae & ingenii princeps es, summum quoque in Republica locum teneas. Rarum enim est, ut injustus virtutum aestimator populus sua bona intelligat, & magnis viris debitum rependat praemium. Itaque in hac re singulare est tuum fatum: atque id gratulor seculo nostro. Caeterum pro humanitate tua, qua jam non semel usus es in me, quantum tibi debeam,

beam, clarissime Syndice, alio tempore testabor, neque deesse nobis occasio poterit. Jampridem de Rep. Judaeorum quaedam collegi, quae ego cum cura iterum lustrabo, & cum opportunum erit, edam. Multum juvit nos Hebraismus, a quo fuit imparatus *Sigonius*. Interim te rogo, vir amplissime, uti, quo animo haecenus in me fuisti, eodem esse pergas, meque ames. Lugd. Bat. 29. Maji 1614.

EPISTOLA LII.
P E T R U S C U N A E U S
Hugoni Grotio S.

Roterodamum.

Vir amplissime. Tuas ad *Langeracqium* & *Thuanum* literas, in quibus erat mei commendatio, haud potui, uti decreveram, Parisios perferre. Cum enim in Zelandia primulum per paucos dies, privati negotii causa, substitissem, plane tandem iter meum tardavit expectatio rerum Gallicanarum. Adeo tristes rumores quotidie illinc afferebantur de principum discordiis, quas, uti ego opinor, nulla alia res, nisi ferrum & vis, judicabit. Jam *Condaenum*, & qui cum illo sunt, aditu urbium prohiberi, ac vagari hinc inde ingentem militum manum, non vanis auctoribus, acceperamus; & adhuc fama est. Quare imprudenter facturus mihi videbar, si tali tempore turbatam viserem rempublicam. Ad hoc ingenia gentis noveram immoderata, & lanienas in regina urbium *Lutetia* editas. Hoc tibi significandum duxi, vir amplissime, uti scires haud sine gravi causa iter istud in aliud tempus me distulisse. *ἔτι μῆνας ἄγαν ἐκείνῃ ἑπάρως ἐδ' ἐνταυρὸς*. plures recurrent feriae, per quas exspatiari nobis, & vicinos adire Gallos licebit. Interim permultum sane humanitati tuae debeo, quod dederis abeunti aliquod vocis tuae testimonium. Ego vero nihil gloriosius mihi fore existimabam, quam si a te commendarer, qui & omnium, quos novi, es eruditissimus, & pretium habes eruditionis, quod est in rep. nostra rarissimum, uti gratia, auctoritate, gloria floreas. Dum hunc sum, intelligo in lucem brevi exituros *Antonii Walaei* commentationes, adversus *Utenbogardii* librum, in quo ille rerum ecclesiasticarum potestatem dominatumque principibus & magistratibus adscripserat. Eadem opera confutavit quo-

quoque cuncta argumenta, quae pro opinione ista exstant in *Pietate* tua, etsi per modestiam nunquam te auctorem nominavit: quid ille, aut quam benè dixerit, mox videbimus. Equidem ego, cum Ecclesiam veterem Graecam Romanamque intueor, nihil magnopere reperio, quod iudicium meum moretur. At de populo Hebraeo, quanto saepius cuncta rerum excussi momenta, tanto sum factus incertior. Erat in libris nostris de republ. integrum caput huic dissertationi dictum. Sed dicam libere, jam bis terque illud mutavimus, delevimus, interpolavimus. Nunc vero tandem plane visum nobis est illud omittere. Neutri enim parti dissentientium accedo: ac potius medium quidam sequor, & quod ille ait:

Factus sum vespertilio, neque.

Jam in muribus plane aut in volucribus sum.

Mea sic est sententia, religiones, ceremoniasque non accessionem aut stabilimentum, sed animam atque spiritum fuisse reipubl., plane uti regnum illud totum fuerit sacerdotale, cujus cum pars quaedam, sed ignobilior, in civicis bellicisque esset posita negotiis, selecti e populo quidam fuere moderatores, qui hanc regerent. De ipso Rege nunquam animum meum inducere potui, uti cum vulgo sentirem. Datum enim illi a numine est, non uti summam reip. modo, sed, quod erat praecipuum, Ecclesiae teneret. Fuit enim persona *ἱερωμῆς*, cui Dei vox & Prophetæ denuntiatio auctoritatem, decus atque imperium dedit. Ipsa unctio, quae per vatem fiebat, *μῆζόν τι ἢ κατὰ πολιτικὴν πραγματείαν* erat, & sacram tuitionem ac custodiam notavit. Ego vero Judaeorum Reges usque adeo cum Levitis sacrificulisque componere non dubito, uti etiam fuisse eos Sacerdotes autemem. Ad Davidem hercle, qui de tribu erat non Levitica, sed Judaea, illud disertis verbis dictum est, *fili tui erunt Sacerdotes*. Id Sacerdotium nihil aliud, nisi religionum ceremoniarumque praefectura & summa potestas fuit, quarum curatio tamen & ministerium Levitarum tribui, hoc est, Pontifici & Sacrificulis, atque horum adjutoribus relinquebatur. Id enim eorum erat, victimas caedere, expiationes facere, item alia munia in templo obire. Enimvero quod Regibus ea tempestate jus fasque fuit sacra ceremoniasque instaurare, mutare; sacrificulos ordine movere, errata eorum corrigere, non illud ab hac causa est, quia vates fuerunt (nimis febriculosum hoc quorundam commentum est) sed quod unctioe erant initi-

G

tiati;

tiati, & Sacerdotes constituebantur; ac regnum illis committebatur, quod ipsa nominis vox in biblico codice *Sacerdotale* appellavit. Atque hoc proprium fuit & singulare Judaicae genti. Cum in omnem partem bene me versavi, tandem huc evadere necesse fuit: sed haec attingere pretium operae non foret. Haud sane quod magnis obstructa difficultatibus sint, sed quod tractata decus nullum aut nitorem sint habitura, nos popularia quaedam persecuti sumus. Illa aspera & inculta magistris quibusdam relinquimus, qui hodie, cum nondum didicerunt quid sit scire, ac nunquam theologum pictum, ut dicitur, viderunt, nullam tamen rem constanti vultu definire, nihil asserere parcent. Tu, Groti divine, inter paucos es, quibus rectiores sensus indidit excellens natura atque eruditio. Quare jure te admiramur colimusque, magnum labentis in pessima saeculi praesidium atque columen. Vale. Middelb. Zelandorum, 25. Augusti 1615.

EPISTOLA LIII. HUGO GROTIUS

Petro Cunaeo.

Leidam.

Primum omnium, Vir Clarissime, Deum veneror sacri conjugii auctorem, ut hoc matrimonium, tibi, novaeque nuptiae, nostrisque omnibus sospitet. Ego vero has tibi nuptias non ut unus e vulgo, neque hercule dicis causa gratulor, sed pro ea reverentia, qua praeclaros in gerenda rep. aut in literis viros semper sum prosecutus, partem aliquam meae felicitatis arbitror, quod prudentissimo Socero doctissimus gener obtigisti, ita ut & tua studia auctoritati ipsius ornamento, & tuis studiis ipsius auctoritas praesidio esse possit. Sicut autem magnae mihi voluptati fuit, quod ex benigna tua invitatione me in classe prima amicorum tuorum poni intelligo, ita sane dolet, quod hoc tuo beneficio uti mihi non licet. Cum tua mihi epistola traderetur, veniebam tum recens Dordraci, cujus urbis Magistratui, ad peragenda quae restabant negotia inter nos communia, id ipsum tempus condixeramus, quod auspiciatissimis tuis nuptiis constitutum video. Quanquam autem omnia mihi negotia vilia sunt prae conspectu tuo, Socerique tui, & tot summorum virorum, quorum ego amicitiam

tiam præcipuum vitae meae fructum judico, tamen quæ mea est servitus, non video, quomodo aut dictus dies diffindi possit, aut ego eximi negotiis meo ministerio inchoatis. Accedit quod uxor (quæ ipsa quoque pro vocatione immensas agit gratias, faultaque omnia pactæ tuæ apprecatur) ea est valetudine, quæ medici ope quotidie indigeat: quo nomine socrum quoque, jamdudum abiturientem, vix hîc assiduis precibus retineo. Eadem causa nos coëgit cognato nostro, Senatoris *Vosbergii* fratri, multum nos roganti operam similem denegare. Opus forte esset operosiore excusatione, nisi apud æquissimum judicem causam hanc agerem. Unum ergo rogo, ne hæc mea necessitas aliqua ex parte amicitiam nostram imminuat, quæ a me plurimi facta semper, a te vero officiis plurimis & hoc insuper recenti contesserata est. Vale, Vir Clarissime, & me amplissimo viro socero tuo, si placet, commenda. Rotterodami XXI. Maji. CIOIOCXVI.

EPISTOLA LIV.

PETRUS CUNAEUS

D. Hugoni Grotio

S. D.

GRatias tibi ago, vir ampliss. pro insigni munere tuo, quod nobis attulit *Vossius*. Jam a multo tempore nulum scriptum in manus meas pervenit, quod magis animi mihi expleverit. Ita ubique argumentorum vi atque gravitate lectorem percellit. Utique crucem omnibus fixiti, qui plausibilem hæresin commenti, late jam seculum veneno suo afflaverant. Quare, ni aliud præsidium ad causam deploratam adferant, actum de illis est. Hoc tibi orbis Christianus, hoc omnes boni acceptum ferunt. neque profecto aliud majus debere tibi possumus. Vale. Lugd. Bat. 25. Septemb. 1617.

Munus illud fuit Grotii liber de *Satisfactione Christi*, contra *Faustum Socinum*, qui hoc anno prodiiit, & cujus exemplaria Leidensibus Professoribus & amicis distribuenda mandavit *Vossio*, Epistola, quæ est civ. inter editas. de hoc libro & qui ei rescripserunt, vide *Colomssii* Biblioth. select. pag. 167.

EPISTOLA LV.
HUGO GROTIUS*Petro Cunaeo.**Leidam.*

VIr Clarissime. Benignius de opere nostro sentis, quam accuratissimum tuum iudicium decet. Sed hoc amplius tibi debeo, quem decipere nihil potuit, praeter nostri amorem. Rogo pergas ita velle falli. Sed magis etiam me obligaveris, si quae in legendo libro deprehenderis minus recte aut commodè dicta, eorum me moneas ea libertate, qua uti inter se amicos convenit. Paratur nova editio, quae utinam te adjuvante in melius procedat. Obitum viri summarum virtutum Soceri tui gravissime fero. Scio quibus temporibus quantum subsidium non urbs modo ista, sed & patria amiserit. Certe in nostro conventu nulla liberior, nulla prudentior vox erat. Quanquam autem publicis malis fideliter indoleo, movet tamen etiam privatae jacturae sensus. Diligebat enim me, quanquam tot annis minorem, fraterne: nec quoquam ferme nostri ordinis familiarius utebatur. Et quemadmodum ego illius sequi gaudebam vestigia, ita nostri vicissim labores ipsi probabantur. Si quid unquam euenerit, in quo testari possim quanti ipsum fecerim, & quantopere glorier ipsi amicum fuisse, avidè arripiam. Tibi vero, vir inter literatos eminentissime, hac commendatione opus non est, quod viri optimè & de patria praeclare meriti es gener: tibi ipse, imo aliis quoque commendandis sufficis, apud illos certe, qui doctrinae ac virtuti pretium norunt ponere. Quare in eo, de quo scribis, unice tibi faveo: neque unquam deero eximii ingenii tui dotibus id praebere testimonium, quod amicitia exigit, & ut amicus essem veritas imperaret. Rogaveram nuper *Vossium*, deinde *Corvinum*, ut chartas quasdam partim Latinas, partim Belgicas, quas Socero tuo legendas dederim, quarumque usum res praesentes exigunt, mihi tradi curaret. Idem tibi commendo. Illae chartae sunt literae utriusque iuridici Senatus ad Ordines, cum libello uno atque altero ejusdem argumenti. Vale, vir laudatissime. xxviii. Sept. ciciocxvii.

EPL

EPISTOLA LVI.
PETRUS CUNAEUS

Hugoni Grotio

S. D.

VIR Amplissime. Quo die litteras tuas acceperam, intellexi ex *Iusto Swanenburgio*, qui Senatui nostro urbano a secretis est, missas jam ad te esse chartas eas Belgicas, in quibus de causa utriusque Senatus Juridici agitur. mox, cum Hagae essem, & te convenire cuperem, dictum mihi est Rotterodamum te abiisse. Scripta Latina de Magistratuum auctoritate in rebus sacris diu quaesivi, ac vix tandem reperi. Tradet ea tibi D. *Corvinus*, qui illis paulisper sibi opus esse dixit ad editionem instruendam. Si quid praeterea Socero meo legendum dederis, quod nondum redditum tibi sit, peto ut id D. *Corvino*, qui ad te veniet, reddifices. Dabitur enim sedulo a me opera, ne quid desideres. Magno mihi solatio & gaudio fuit in summo luctu meo tuum de Socero meo iudicium, non minus honorificum profecto, quam candidum. Ille vero, quod tibi neutiquam esse obsecrum potest, pariter unum te fecit plurimum, atque ita saepe mihi significavit, neminem sese post * Nestorem nostrum, τὸν ἡσίων γέγοντα, novisse, in quo plus spei atque praesidii Respublica nostra jam haberet, quam in te: quod quidem ille profecto haud difficulter nobis persuasit. Jam enim dudum antea ego, caetera fortassis haud admodum oculatus, in perspiciendis tamen maximis tuis virtutibus haud caecutire visus sum. Quare jam anni ferme octo sunt, cum ego non repentina voluntate, sed certo consilio te meis officiis amplexus sim. Quo quidem ex tempore memoria teneo, neque meam tibi observantiam, neque mihi tuam summam benevolentiam defuisse. In his vero tristissimis animorum diffidiis, quae firmissimis pectoribus constantiam excutiant, tanto te impensius enixiusque colo, quod, quasi avem albam, videar civem bene de Republ. sentientem videre. Peto a te, ut quo animo semper erga me fuisti, eodem esse pergas, coeptisque meis & nascenti spei faveas. Meum vicissim erit videre, ne te unquam ejus rei poeniteat. Vale, vir maxime. Lugd. Bat. 8. Octobr. 1617.

* *Joh. Oldenbarneveldium.*

EPISTOLA LVII.
PETRUS CUNAEUS*Hugoni Grotio*

S. D.

Hamburgum.

VIR Amplissime. De *Hartzwigio* Jcto ante plures menses judicium animi mei ad quoddam *Hamburgensium* proceres ita perscripseram, ut ejus virtutibus & doctrinae testimonium dare non potuerim luculentius. Nunc vero, cum etiam literis tuis, quas nuper ad me scripsisti, omnia eadem praedicari video, credere coepi haud potuisse me decipi in laudatione ejus, quem tu quoque, vir incomparabilis, & ingenii omnis doctrinaeque princeps, tantopere commendasti. Utique si bona sua aestimare *Hamburgenses* didicerunt, facile intelligent reipublicae interesse, ut indoli ejus decus suum pretiumque statuatur. Ego quacunque in re aliquid praestare potero, quod ei gratum & jucundum erit, non patiar ei deesse operam meam, studiumque & promptissimam benevolentiam. Id vero cum soleam nulla prece rogatus sponte facere, peto a te, ne credas ex eo aestimandum fore, an in aliqua parte haereas memoriae *Lugdunensium*. Majora enim quaedam esse cupio, quae tibi, tanquam certissima documenta, testatam faciant nostram observantiam. Utinam vero, quemadmodum divinas animi tui dotes mundus universus admiratur, ita iis uti *Batavia* tua possit. Sed haec nostra & temporum infelicitas est. Verbo dicam: obstat tibi non optimorum civium adfectus, sed publica seculi calamitas, & temporum diuturnior *παρανομία*. Est apud vos praestans nobilitate juvenis, ex primaria inter Saxones familia, *Henricus de Frisen*, in quo, praeter alia plurima animi bona, excellit insignis quaedam eruditio, ob quam amo eum mirifice aestimoque. Is mihi scripsit, se quotidie tecum una esse, ac colloquia tua tanti facere, ut nihil in vita habeat carius. Equidem invidere nullius fortunae possum. Sed tamen dolet mihi, quod in ejus felicitatis partem non admittar. Nihil insolenter faciam, neque te rogabo, ut hujus virtutibus faveas, qui virtutum maximarum non fautor modo, sed etiam exemplum es. *Claudius Salmasius* ante mensem ad nos tandem pervenit cum familia. Qui eum ad nos vocaverunt, operas certas ei imposuerunt, uti consutaret

Ba-

Baronium. Ante tamen ad respondendum *Petavio* se parat in privata causa. Quae res illum diu poterit multis molestiis taediisque implicare sine ullius commodo: cum aliud ex alio surget scriptionis huiusce argumentum. Vale, vir amplissime, & officia omnia, quae a me proficisci poterunt, cumulate exspecta. Lugduni Batavorum 17. Decembris 1632.

Dedi etiam literas ad *Joannem Brant*, amicum meum, virum doctissimum, & civitatis Hamburgensis primum Senatorem. Atque alteras item ad *Henricum de Frisen*. Rogo te etiam atque etiam ut jubeas perferri quo oportet. Iterum vale, vir summe.

EPISTOLA LVIII.

PETRUS CUNAEUS

Hugoni Grotio

S. D.

CUM ante annum ad literas tuas respondissem, Vir Amplissime, epistolam Senatori supremae Curiae *D. Reigersbergio*, affini tuo, commisi, quam pervenisse in manus tuas credo. Ea scriptione summam meam in te observantiam, ut debui, testatus sum, ac simul de *Petro Hartzwigio*, Jcto Hamburgensi, quem mihi commendaveras, iudicium laudabam tuum. Nunc quod etiam novissimis literis tuis petis, ut *Cassio* tuo, si quid possum, bene faciam, mirifice ejus causa & cupio & debeo. Ille vero nulla re magis animos sibi omnium eruditorum conciliabit, quam quod se tibi probatum fuisse domestico ministerio, atque ab illo divino ore tuo pependisse gloriari potest. Quanta contentione quantisque praemiis non a Suecis modo, sed a Rege Daniae etiam, atque ab ipso Imperatore inviteris, non ex vano rumore, sed optimis certissimisque autoribus accepi. In qua re habebit utique quod vehementer obstupescat posteritas, cum tu & patrio solo extorris, & honoribus dejectus amplissimis, amorem Bataviae tuae ita constanter retines, ut privatam apud exterarum gentes vitam degere, quam capeflere oblatam ibidem a Principibus majorem dignitatem malis. Id firmissimi petitoris consilium inter Bataviae miracula non posuerunt illi, quos olim scis epigrammate utrinque de his certavisse,

G 4

quia

quia nondum tunc contigerat res tam nova. Observationes tuae in novum testamentum cur editae non sint, dum in Gallia esses, causam forte comminisci possum. At quid nunc te retardet, non video hercle. Rogo te, ne fructu tam praeclari operis diutius carere patiaris seculum nostrum. Deuste, vir summe, incolumem servet, nobisque & patriae tuae reddat. Lugd. Batavorum 21. Decembris 1633.

EPISTOLA LIX.
PETRUS CUNAEUS

Hugoni Grotio

S. D.

VIR Amplissime. Literis tuis novissimis, quas mihi tradidit *Cassius* tuus, respondi nuper XXI. Decembris, ac Summae Curiae Senatorem *Reigersbergium*, affinem tuum, rogavi, ut epistolam meam ad te transmitteret, a quo etiam simile officii genus ante annum expetii. Nunc, cum iter ad te parat ille idem *Cassius*, abire eum sine meis ad te literis passus non sum. Ego juveni cultissimo eruditissimoque, & ad omnem laudis excellentiam nato, praefecti, non quantum commendatio tua, & virtus ejus merebantur, sed quantum potuit mediocritas mea. Supervacuum erit, si te monuero, ut quem semel gravissimo luculentissimoque judicii tui testimonio profecutus es, eundem porro ornare quibuscunque rebus poteris, velis. Cum enim semper mirum in modum propenso erga omnes tuos affectu sis, quidquid huic feceris, non nobis tribues, sed moribus tuis. Evulgavit is nuper duas *Augusti Buchneri* dissertationes, in quibus castigatae cujusdam doctrinae genius supra Germanorum eminet indolem. Si plura id genus monumenta Witenberga prodierint, credam plus eam gentem rebus turbatis, quam in media pace, posse. Vale, vir summe & incomparabilis, ac seculi nostri primum decus. Lugduni Batavorum 18. Martii 1634.

EPI-

EPISTOLA LX.

PETRUS CUNAEUS

Hugoni Grotio

S. D.

Parifios.

VIR Illustrissime. Venit ad te *Iustus Ryckewardus*, *Theophili* filius, summae doctrinae, & rari ingenii juvenis, qui tunc se Gallicani itineris fructum consequi posse credit uberrimum, ubi alloquio tuto & adspectu frui identidem datum ipsi fuerit. Existimat enim, id quod res est, in uno te repraesentari hodie quicquid paene uspiam eruditorum hominum habet nostra haec aetas. Eum ergo sine meis dimittere literis nolui, non quod commendatione egebat nostra apud te, qui optimus ingeniorum aestimator es, sed quod significare tibi hac occasione volebam, esse me ac fore semper observantissimum studiosissimumque maximi nominis tui, ac insigniter laetatum me fuisse, cum intellexi inter tot Principum certamina, qui procul a patria hac nostra imponere virtutibus tuis aliquem dignitatis cupiebant apicem, placuisse in primis tibi id munus, ut Suecicas res curares, atque tuereris in ipsa Gallia, hoc est in florentissimo orbis terrarum regno, atque apud eum regem, cujus extabant jam pridem in te ingentia amoris documenta. Equidem ego neutiquam ignorare possum, quam magni intersit etiam ad reip. nostrae stabilitatem omnia bene feliciterque evenire regno Suecico. Quare Deum opt. max. supplex quaeso & veneror, ut legationem hanc tibi Sueciaeque, & Germaniae, ac nobis omnibus fortunatam reddat, atque ut res a fortissimo rege vestro, dum viveret, ductu admirabili optimisque auspiciis coeptas perficiat penitus, easque ex tot rerum difficultatibus in tuto locet. Vale, Illustrissime Legate, & diu seculo huic perenna. Lugduni Batavorum 25. Julii 1635.

EPISTOLA LXI.

JANUS RUTGERSIUS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

AMicissime, & doctissime Cunaee. * In Horatii Satyram praefatum te esse non sine summo applausu significavit mihi per literas *Gomarus* noster. Cur celasti me? Non debuerat latere hominem tui amantissimum consilii tui ratio. Optavi adesse, & nunc non adfuisse sane poenitet. Dictum FELICITER oportuit. Quod quia ignoratione instituti tui a me neglectum est, solis votis te juvabimus. An *Iuvenalem* interpretaturus essem ambigebam. Est penes nos vetustissimum auctoris ejus exemplar. Id libenter misissemus, aut saltem variantis lectionis excerpta. Quid nunc mediteris scire velim. Nam cessare non cadit in ingenium tam excellens, tam vividum. Nos Varias absolvimus, & in eo sumus ut relegendo emendemus quaedam; solent enim multa sub styli acumen cadere, quae recidenda sunt. Vale Cl. vir, & nos amare perge. Scribebam in Batavorum Metropoli xx. Octobr. clō 10 cx. Dion.

* Est oratio, qua Linguae | spicatus; N. xi. p. 203. Editio-
Latinae Professionem est au- | nis Cellarianae.

EPISTOLA LXII.

PETRUS CUNAEUS

Clarissimo Viro D. Petro Bertio.

VIR Clarissime. De verbis illis, quae sunt 1. Samuel. 2. 25. nihil mihi magnopere succurrit, quod respondeam. Certe Hebraeis nusquam כִּי idem video esse, quod לֵכֵן vel כֵּן על: sed contra idem ipsi appellant הֵפֶךְ. quod ubi fit, כֵּן על כֵּן, nihil aliud est, nisi כִּי simpliciter, vel יָעֵן כִּי, vel אֲשֶׁר כִּי, nihil enim differt. Nobis non licet in manifesta luce trepidare, neque loci sententiam juvare insolenti commento. Quare mittendum est illud, quod heri quaerebamus, an כִּי hic exponi possit, tanquam si scriptum esset, לֵכֵן. Non enim procederet כִּי הִנֵּחֵם. Tum & ipse Chaldaeus
Para-

Paraphraſtes, quem maximi facio, quia quae durius dicta alibi ſunt, emollire ſolet, nobis adverſaretur. Is enim ſic vertit לקטלוחון אבותיו ארי רעיו קדם " לא קבילו לכימר אבותיו ארי רעיו קדם. Id eſt, non admiferunt dictum parentis ſui, quia ſententia illa firma ſtetit Deo, de ipſis morte puniendis. Caeterum Rabbini hîc anxie ſolliciti ſunt, & tantas moles conveſtant, ut in una hac re crederes omnes eorum fortunae verti. Unus tamen eſt R. *Schelemo Jarchi*, qui, cum alibi firme amet ſolemnia ineptire, hoc loco præter morem ſuum, quod verum eſſet attulit. Ait enim שבר נתתם גור דין אבל קדם שנחתם גור דין נאמר כי לא אחפץ במות הבה, quaſi diceret, Deum jam ſemel antea horrendis eorum peccatis ſic ſuccenſuiſſe, ut decreverit eos perdere: Neque poſt illud decretum, illis reliquiſſe paenitentiae locum, quare neque patri ſerio monenti eos auſcultaviſſe. At vero antequam illud decreviſſet, firmum, inquit, illud ſtetit Deo, quod alibi dixit, nolo mortem morientis, ſed ut ſe convertat. Nimirum, prioris peccati poena fuit haec, obduratio cordis, privatio gratiae, ablatio Spiritus Sancti. ex qua deinde punitione aliud peccatum extitit, nempe non obedire patri revocanti. Atque hoc factum eſt admirabili conſilio Dei, qui eos hac cordis duritie ſtatuit punire, ut propter alia deinde peccata longe ſeverius eos multaret. Haec ſunt judicia Dei nec occulta, nec injuſta. neque multum huic diſſimile eſt illud 2. Paral. 25: 20. de Amazia, qui reſponſis Joae Regis Iſraelis non eſt obſecutus, quoniam Deus ſtatuerat eum tradere Iſraelitis. Nos, niſi haec admittimus, valde teneri ſumus, & delicati, neque illum ipſum doctorem ſequemur, cujus ſcita pleraque lenia & moderata, & doctrinae prudentiaeque plena eſſe credimus. Lugd. Bat. vi. Novemb. סכסכו.

EPISTOLA LXIII.

PETRUS CUNAEUS

Petro Bertio

S. D.

V. Cl. abſui per hos dies ab urbe, itaque de loco illo, qui eſt Genef. 15. ſententiam tibi meam preſcribere non potui. hodie autem, cum illum inſpicerem, nihil reperi, quod obſcurum aut admodum difficile videretur. Fuere

Fuere quidem nonnulli, qui illud ירשנה de Abrahamo accepere, quasi ille hoc totum, quod Deus promiserat, acceptum tulerit illius iustitiæ, & misericordiae: verum quia D. Paulus ad aliam interpretationem nobis praeit, ab illo dissentire nostrum haud est. Rab. *Sal. Farchi* plane eodem modo haec intellexit הק'נה' השנה לאברהם לזכות ולצדקה id est, *Sanctus Benedictus ille Deus reputavit hoc illi in meritum, & iustitiam propter firmam fidem, qua credidit.* Quae Rab. *Aben-Ezra* notat, vix libet referre. ait ברכי קדמונינו ול' דרך צדקה אחרת, id est, voce צדקה in veteribus scriptis aliud significatur, quam in sacris litteris. passim enim illic accipitur pro eleemosyna, quod non ignorant qui illorum scripta legerunt. sensus simplicissimus hic est; credidit Abraham Deo, qui eum propterea iustum reputavit. qui haec de objecto fidei & de Christo capiunt, videntur mihi ab ipso Apostolo dissentire: ait enim Rom. IV. D. Paulus, iustum a Deo reputatum Abrahamum, non quia promissionem de Christo est fide amplexus, sed quia de virtute credidit posse fieri, ut ex uxore vetula filium susceperet, & multarum gentium aliquando diceretur pater: itaque Divine Apostolus ὁ παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι &c. hanc igitur Abraham fidem opposuit operibus legis, & hoc fine verba Moſis citat ex Genes. xv. etsi profecto praeter mentem & sensum Moſis. non enim hoc ibi agit Moſes; ut fidei iustitiam diversam faciat a iustitia, quae est ex lege, sed divus Paulus mystica quadam interpretatione haec verba ad rem, de qua loquitur, accommodavit. nos huiusmodi expositionis rationem etsi non intelligimus, tamen quia à Spiritu Dei est, rectam esse & veram credimus. Plane eodem pacto Apostolus verba Moſis Deut. xxx. 12. in alium sensum trahit mystica, ut dixi, interpretatione, ad Rom. cap. x. vers. 6. & sequentibus. ἡ ὅτι ἐκ πίστεως &c. Moſes enim nihil tale cogitavit. Sic author epist. ad Hebr. cap. 11. vers. 6. locum è Psalmo VIIII. citat haudquaquam e mente Prophetæ: non magnopere errabit, qui haec petita ex Cabala mecum crediderit. Vale. Lugd. Bat. 1X. Januar. 170. 10 CXIII.

EPISTOLA LXIV.

PETRUS CUNAEUS

*Cornelio van der Mylen.**Hagam.*

ADmirabilis est quaedam tui nominis caritas, Amplissime domine, amorque in te singularis omnium eruditum : ita merentur virtutes tuae, ad quas te excellens tua natura & vivida ingenii vis armavit. Quod enim rarum est in illustri vestro ordine, ac prope inusitatum, de studiis hisce nostris, deque omni doctrina bene & subtiliter iudicas: tum & omnes, quos semel probasti, effusissime diligis, eosque in tuis non numeras, sed aestimas. Equidem non vereor ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar, cum hoc, quod res est, dico: nam neque tu is es, qui quid sis nescias, & nobis constat eos potius, qui non admirantur, invidos, quam eos, qui laudant, ineptos dici debere. Jam duo anni sunt, cum ego non repentina voluntate, sed certo consilio tuam amplitudinem meis officiis amplexus sim; quo quidem ex tempore memoria teneo, neque meam tibi observantiam, neque mihi tuam summam benevolentiam defuisse. Non igitur verebar tibi, viro nostri studiosissimo, & alia omnia posthac committere, & nunc quoque ea ipsa de meis rebus perscribere, quae te scire vehementer desidero. Ea tu hoc animo, Vir maxime, leges, ut tantisper Academiae Curator esse definas, meque velut privatus audias, actanquam patronus. Certe enim neminem vestrum prensare decrevi, neque unquam erit, ut ipse me prostituam. Quin nec alios subornavi unquam, qui id agerent; & tamen erunt fortasse nonnulli, qui nostra curabunt, non a me moniti sane, sed suapte sponte & fato quodam meo, quod ego planetale esse comperio, ut multos summos homines, eosque doctissimos (quod apprime gloriosum est) valde deditos mihi esse sentiam. Nihil ego huiusmodi foris quaeram, quum mihi in vigilantia mea, inque meis meritis praesidium sit domi, quod apud vos pro me semper stabit inexpugnabile. Suscepit mecum docendi munus ante menses aliquot *Joannes Meursius*. Uterque eodem quidem tempore, sed ego incerta quadam, & multo deteriore conditione. Quod non ea causa a me factum est, ut serviliter quidquam ambire

bire, aut rem erecta mea indole indignam facere viderer, sed ut virtute ipsa & provocarem alios, & incenderem vestros animos. Non debeo quenquam deprimere vel inferiorem vel parem. Pertinet enim ad gloriam meam, quam maximum videri illum, quemcumque praecedo vel exaequo. Quare sit ille, me libente, etiam maximus, nos & illius merita, & aliorum multorum superamus. Nemo me recte iactantiozem dixerit; quum de me aliorum iudicium, non meum profero, praesertim apud te, nobilissime Domine, qui nec ullius invides laudibus, & faves nostris. Enimvero quum Academia vestra erudiendae Batavae & peregrinae juventuti instituta sit, ille mihi primas ferre videtur, cujus opera quam plurimi quotidie docentur. Miserum est videre deserta omnia fere Jurisconsultorum subsellia, & per Medicorum sedes vastam quandam solitudinem. Nam ut de caeteris artibus melius speretur, nihil est. Eunt enim vulgo doctores & operam ludunt, sequuntur duo tresve adolescentes, conducti & redempti mancipēs. tanti constat, ne soli inter columnas rem gerant. Dicendum aperte est, apud *Baudium*, *Heinsium*, & me stat nunc, stabitque istud regnum. Nos enim tres soli magna frequentia audimur, nos aestimamur. In nostris sedibus Academia vestra prope intermortua vitam & spiritum ducere mihi videtur. Sed illi quidem duo, ut meriti sunt, insigni fruuntur munificentia & liberalitate. Supersum ego, cui quantumtribuendum sit, statueris ipsi, &, ut cupio, statueris ex nostra dignitate. Nos caeteris somnia sua de ordinaria professione, & huiusmodi plura (quae habent speciem gloriae ex inanissimis splendoris insignibus collecta) libenter relinquimus, stulta, vernilia, putida. Ego verum decus primo in virtute positum existimo, quae maxime illustratur magnis in Academiam meritis: deinde in vestris honorificis de me iudiciis & decretis. Mihi, si in Zelandia vivere liberet, parata forte honesta conditio. jam enim non semel Middelburgenses tentarunt, quid animi super hac re haberem. Ego tanta huius loci in celebritate & in ista hominum luce magnum mihi momentum positum existimo, atque adeo hic malo esse, ubi aliquo numero sim, quam istic, ubi solus sapere videar. Nunquam igitur tam improvidus ero, ut ab excitata fortuna ad dubiam & adhuc jacentem desciscam, aut tam inconstans, ut collectam gratiam florentissimorum hominum effundam, a meque ipso deficiam. Caeterum unum restat, nobilissime

Vir,

Vir, quod vehementer te etiam atque etiam rogo. De titulo professionis meae velim illud sequaris, quod maxime sit naturae meae accommodatum. Sualit tibi dudum *Heinsius* noster de Poëtica, & porro forte suadebit etiam nunc. Ego illi suum iudicium relinquo; est enim mihi amicissimus. Interim tamen illud de Poësi nescio quomodo jure odi. Sum enim paene totus in antiquitate Romana lustranda, iisque explicandis, quae ad maiestatem illius gentis, ad Historiae lucem spectant. Quare nihil mihi convenientius fuerit, quam professio Latinae Linguae. Res non nova est, sed dudum usitata, nam & Lovanii olim *Petro Nannio*, & nunc ibidem *Puteano*, tum & hîc quoque *Merulae* haec delata est. Sic per omnes praestantissimos Authores liber & solutus ibo, ac animo meo sine lege morem geram. Magni autem interest ad vires nostras & ardorem laxari industriae fraenos, neque angustissimo gyro ingeniorum impetus refringi. Haec tibi, Amplissime Patrone, qui pridem nascenti meae laudi virtutisque praefuisti, scribendum duxi, ut quarum rerum spe ad hoc institutum incitatus sum, harum fructu in reliquum facias me alacriorem, mihi certum est aliquid singulare & honorificum futurum, quod meritis meis tribuet non miseratio, sed aequitas, planeque confido tantum te mihi commodaturum, & in hac re & in caeteris, quantum tua fides, amplitudo, dignitasque patietur. Lugd. Bat. 14. Maj. C1610CXI.

EPISTOLA LXV.

PETRUS CUNAEUS

*Cornelio vander Mylen.**Hagam.*

Vir Nobilissime. Ante dies aliquot parentandum fuit *Bonaventurae Vulcanio*: neque quisquam repertus est, qui homini, optime de Academia merito, extremum pietatis officium praestaret, donec tandem ego precibus Senatus Academici permotus sum, ut id facerem, quod esset ex dignitate publica. Laudavi itaque defunctum; sed ita, ut omnium eruditorum causam egerim, studiorumque nostrorum divinam praestantiam illis ob oculos posuerim, qui eam aut non intelligunt, aut certe non aestimant. Ea cum haud ingrata fore omnibus bonis viderem, constitueram hoc, quidquid est, vulgare. Nunc, cum intellexi quae-

dam ab ineptis reprehendi, omittam illud consilium, & tenebris damnabo scriptum, in quo tamen omnia rectissime dicta esse existimant amici mei, viri gravissimi, quorum iudicium permagni facere soleo, nobilissime Myli. Caeterum quoniam audio etiam Hagam vestram perlatus esse hos rumores, scripsi brevem disertatiunculam, quam non publicabo equidem, sed tamen legi a vobis cupio, ut intelligatis, quam frivola & febriculosa sint, quae illi culpavere. Eam dissertationem tibi mitto, & ut legas, peto. Praecipue illud de *Lipſio*, quod dixi, exagitarum est, tum & quod de Christi meritis locutus non sum. Sed multae causae fuere, cur hoc in ista laudatione omiserim. Novimus nos, noverunt caeteri *Vulcanium*, qui cum illo familiariter vixere. quoties aliquis hominem extrema senecta ad mortis meditationem hortabatur, vehementer irascebatur ille. Sermones vero de Christo, aut de pietate, adeo nunquam ex sene audivimus, ut saepe mirati simus, quibus ille cogitationibus fessam aetatem folaretur. Itaque laudavi in funere ea, quae communia cunctis eruditis literatisque sunt. Caetera omisi, ne viderer scenae servire. Sermones de Christo non sunt gladii Delphici, qui omnibus aptandi sunt. Et profecto, qui haec indignantur, ii relegandi sunt ad D. *Heinsii* orationes, quibus ille *Donzam* & *Scaligerum* laudavit. Ego quoniam me fatigari video improbitate atque invidia aemulorum, recte facturus videor, si in Jurisconsultorum castra, quae & ante secutus sum, tranſeam, ubi nec paedagogica malignitas regnum tenet, & solida rerum pondera atque momenta, non autem verba atque umbraticae ineptiae requiruntur. Etiam decrevi intra breve tempus publicare libros meos de Republica Judaeorum, quos tibi, vir nobilissime, mox transmittam, quem ego ſpei meae auctorem parentemque semper habui. Lugd. Bat. Kal. Novemb. c1610cxiv.

EPISTOLA LXVI.

PETRUS CUNAEUS

*Cornelio van der Mylen.**Hagam.*

VIr Nobilissime. Ex quo tempore nuper a te disceſſi, diu ſane inter chartas meas eam epistolam quaesivi, quam a me petebas, nec reperire potui, donec tandem
casu

casu quodam in manus meas incidit. Quare statim eam amanuensi meo describendam dedi, tibi que mitto. Equidem ego haud admodum sollicitè servare ejusmodi scripta soleo. Gaudeo tamen non periisse, quia interest mea ali- quod exstare ingenuae libertatis nostrae monumentum, ad- versus hominem maledicentissimum; si palam illi convicia pro conviciis reposuissem, furorem ejus inflammassent. Nunc clam cum admonui; vicit inmanem hominis fero- ciam humanitas mea. Ea vero pulcherrima victoria est, non ulcisci hostem, sed injuriae licentiam adimere, quod abunde factum a nobis est. Vale. Lugd. Batav. 29. De- cemb. ccccxcv.

EPISTOLA LXVII.
 SIXTUS ARCERIUS

Petro Curacao suo
S. P. D.

Leidam.

MOdo mihi redditae literae tuae, mi Cunaee, ut diu de-
sideratae, ita quoque pergratae fuere. Cum autem
Secretarius noster *Domannus* die crastini ad vos cogitet,
respondum differre nolui, tum ut amicitiam meam tibi
probarem, quam perennem mihi tecum, ac tui similibus
esse cupio, tum ut in tempore prospicerem de eo, qui o-
nus, quod tibi imponere satis audacter non fui veritus, in
se recipiat. De *Scrivario*, quicum mihi non nova amici-
tia, quia mones, & operam ejus mihi spondes, scribo il-
li, speroque, qua est humanitate, non negaturum. Pudet
profecto pigetque; tam esse me hic infelicem, ut alibi a-
liis molestus, atque oneri esse cogar. Sed quid faciam?
Quando ut volo non licet, debeo id quod possum. Judi-
cium meum, quod fateor tenue esse, de tuis Animadver-
sionibus video tibi non probari tantum, verum etiam, quia
mihi forte liberiora quaedam verba temere, ac festinanter
in calamus veneri, pene te nonnihil indignari. Si alior-
um ea accepisti, atque a me scripta sunt, veniam postu-
lo. Non consuevi etiam aliis, nedum amicis ad trutinam
loqui. Quum ea scripsi, putavi me praesentem tecum fa-
miliarius contendere, & non animadversionibus tuis (quas
doctissimas profiteor), sed tibi studio adversari. Dicta er-
go ista non dicta esse cupio.* Interea te excusatum libens

b2

habeo, quod operam tuam mihi non denegaturus fuisse nisi abesse debuisses. Sed *Endius* ille vester quis, & quid militare premar, nondum satis intellexi. Si scire dabitur, gratum erit. Vale, & haec in aequam partem interpretare. *D. Heinsium, D. Scriverium, D. Baudium, Rutgersium* caeterosque vestrum officiose a me saluta. Raptim Franeherae. viii. Junii. ciciocxi.

EPISTOLA LXVIII.

PETRUS CUNAEUS

D. Danieli Heinsio.

Leidam.

Vir Clarissime. Vehementer a te peto, ut mihi mittere velis seminarium illud * *Jo. Baptiste Bernardi*. cupio enim deinceps in Platone serio versari, & ubi opus erit, ex Itali illius collectaneis subsidium petere. Heri Tyrium Maximum ab *Elzevirio* accepi. Cujus lectio majorem notis partem mihi abstulit: neque unquam melius insomniam meam solatus sum. Jam me enthusiasmus quidam capit, & esse extra me videor. Suavissimam secutus est philosophandi rationem, sed quam tu una dissertatione superasti. Cui si plures addideris, omnibus Platonicis per te miseris esse porro licet. Profecto in notarum libello, qui oppido exiguus est, plus admirandae eruditionis esse judico, quam in multis *Ficini* & aliorum voluminibus. qui mihi viri, dum supra plebem philosophorum animo & cogitatione surgunt, nubes & inania captasse videntur. Quod enim Socrati maligne Comicus tuus objicit, vere sunt *μετεωρολέσχαι καὶ λεπτοτάτων λόγων ἱερεῖς*. In tuis inusitata eruditio, singularis divinitas, & quicquid alibi non reperio, elucet. Quare tu mihi in posterum non mortalis homo, sed quiddam majus eris. Certe enim in illo pectore

Quis Deus incertum est, habitat Deus.

In qua sententia caeteri omnes una mecum essent, nisi aut judicio plerique destituerentur, aut quibusdam continuus aspectus minus te verendum ipsa fatietate faceret. Vale, vir incomparabilis. Sub vesperam, si tibi obvium est, cupio

* Edidit ille seminarium Philosophiae Aristotelicae & Platonicae Venet. 1582. 411. Vol. I. quod hac epistola ex Bibliotheca publica cui *Heinsius* praerat, petit *Cunaeus*.

ad te venire, ut, hoc fudo coelo, deambulatiuncula famem tecum obsonem. Lugduni Bat. x. Martii. ciciocxii.

EPISTOLA LXIX.

DANIEL HEINSIUS

Petro Cunaeo

S. D.

DE morbo tuo dolui. Spero tamen potius languorem esse, quam morbum. Ego quoque toto hoc die minus recte valui. Puto sane ab hesterno esse. plusculum enim animum remiseram. Verti tamen festinanter admodum quae petebas. Versus ille, ὃς κὶ χερυζὸν ἔχων πάντῃ τεύφα ἤντι κύρη, non est nisi fallor Homeri. Sed pro eo legitur in fine catalogi, ὃς κὶ χερυζὸν ἔχων πόλεμον δ' ἰέν, ἤντε κοῦρη Νήπιος. Ergo illud πάντῃ παραπληρωματικὸν est, neque caelestem & inimitabilem Homeri castitatem satis decere videtur. Quod ad locum istum, θύων ὁ Ῥωμύλος τὰ πρόια, πάντας ἐκάλει, interpretes κακοζήλους locum Virgilii exprimere voluit. Docti vero & politi homines, aliud sciunt esse, *facere pro frugibus*, quam *pro Saturnalibus*. Romani Saturnalibus faciebant pro familia, non pro Saturnalibus, quod est stultum. Verte, *cum solemnius Saturnalibus victimas mactaret*, vel, *cum de more Saturnalibus sacrificaret*. Quod omnino exprimit autoris mentem. Primum carmen ita reddidi, *Longe alius quam pridem hospes nunc esse videris*. Ita secundum, *Qui tenerae auratus lascivire virginis instar*. Ita tertium, *Si quod fecit habet, jus illi contigit aequum*. Ita postremum, — *quisquis sapiensve bonusve est, diligit uxorem quantum pote*. Aut ad verbum, *Curat amatque suam quantum pote*. Scio aliud esse *lascivire*, aliud *luxuriare*. Sed Graecum τεύφαν, non minus illi, quam huic respondet. Et arbores cum luxuriant, *lascivire* dicuntur. Quare mea fide licet sic vertas. Haec ex tempore, & ut in mentem veniebant. Tu vale, & aequi consule ac boni. Lugd. Bat. ciciocxii. xii. Novemb.

EPISTOLA LXX.

PETRUS CUNAEUS

D. Danieli Heinsio

S. D.

Leidam.

VIr clarissime, etli oneris tibi inponere, nec audeo quidquam, nec debeo, tamen, quod sine molestia tua fieri possit, vehementer te rogo, ut, cum Leidam venero, consequi a te possim instrumentum istud, de quo nuper tibi dixi: venturus autem sum intra triduum aut quatrimum. Certe qui in aliis rebus permultum mihi commodare soles, nunc ab humanitate tua, opinor, non descisces, nec te ipse retexes. Ego inter fori lites pene mei oblitus sum: planeque cupio adesse tempus illud, cum vobiscum iterum vivere, atque ea studia recolere mihi licebit, quibus ab adolescentia quondam mire deditus fui. Constitui tamen ante exspatiari paulisper, & per has ferias Parisios adire; cujus rei magna nunc facultas data nobis est. Sed non morabor te longis sermonibus. Ponam in extremo quod sentio. Nihil est, vir clarissime, cum omnia a te expectem, quod mihi gratius facere possis, quam si hoc, quod petii, impetravero. Vale, & me tui observantem ama. Salutat te D. *Scottus*. Hagae Comitum 21. Julii. 1615.

EPISTOLA LXXI.

PETRUS CUNAEUS

D. Danieli Heinsio, Equiti

S. D.

Leidam.

VIr nobilissime, literas tuas mihi hodie tradidit cognata tua, D. *Neraei* uxor, ex quibus demum intellexi, quid constitutum in ea * causa sit, quam ex Senatus Academicus mandato ordinibus Bataviae commendavimus. Caeterum non fefellit me divinatio mea. Plane enim, ut ante existimabam, lentissimum hoc negotium est, quod per varias

* Nihil reperio in actis Academiae, unde huic Epistolae lux possit accedere.

mo-

moras in plures annos extraheretur. Tibi mihiq̃ue uberri-
mus ex conscientia fructus erit, quod publica seculi com-
moda non ignave promovimus. Hac sola cogitatione ipsa
nos solabimur, cum impense succensébunt nobis magistelli
omnes, qui instituta sua mutare, & quae alios male do-
cuerunt, dediscere cogentur. Si quid amplius erat, quod
excitare spem nostram potuit, frustra id erit, ut has res
video. Nosti illud *Sic vos non vobis*. Reliqua non addo.
Sevecotius tuus, aut noster potius, subinde me visit, estque
mini gratissimus ac jucundissimus. Cupio illi ex animo
omnia, quae optat. Significavit mihi ex sermonibus ipsius
Ambrosius Teunemannus, Ecclesiae Warmondanae Pastor,
jam eo loco res ejus esse, vix ut possit diutius expectare
aliquam vivendi conditionem, utique ne illum incepti poe-
niteat, providere omnes oportet, qui pretium aliquod po-
nere magnis ingeniis amant. Quicquid autem hujus rei est,
id unus optime omnium efficere poteris, vir amplissime.
Quod si tu me addiscere in hujus laudis societatem volue-
ris, opera tibi mea, studiumque & propensissima volun-
tas non deérunt. Absentiam tuam apud collegas, ut vo-
luisti, libenter excusabo: atque id feci antea etiam, ubi
ejus rei occasio aliqua fuit. Justas tibi causas ex privatis
negotiis esse omnes sciunt. Et ut nullae admodum essent,
ea tamen sunt tua in Academiam merita, ut nemo ferre
iniquo animo hanc brevissimi temporis cessationem debeat.
Illud mihi aegre est, quod interim aspectu atque alloquio
viri amicissimi, & quod caput rei est, eruditorum omnium
principis; non liceat frui. De morbo clarissimi *D. Vorstii*
puto te audivisse. Paulo jam melius habebat, cum heri ei
adesset. Spero propitium nobis fore Deum, ut Academiae
spectatissimum gravissimumque professorem, ac Senatui no-
stro decus suam relinquat. Vale, vir eximie, & amplif-
simum maximumque virum *D. Rutgersium* meis verbis of-
ficiose saluta. Lugd. Bat. 19. Octobr. 1624.

EPISTOLA LXXII.

P E T R U S C U N A E U S

*Conrado Vorstio.**Goudam.*

CLarissime Doctor. Qui antea admirandam eruditio-
nem tuam veneratus fueram, tandem nunc etiam, ex
quo

quo tempore nuper te Goudae salutavi, insignem tuam amare coepi humanitatem. Itaque vehementer doleo quoddam fortunae iniquitate in iis te locis vivere, ubi alloquio tuo frui quotidie, ac de maximis religionis mylteriis libere sermonem tecum ferere non possim. Nuper scriptum quoddam edidi, quod tibi mitto, & uti iudicium de illo tuum perscribere nobis velis, etiam te atque etiam rogo, maxime Vorsti. Omnes eruditorum familias atque ordines perambulavi, & quia Theologi hodie maxima pars sunt ineptientium, sane continere me non potui, quin saepe illos, & non uno loco, in hanc Satyrae nostrae scenam introducerem. Elusi Parcarum tabulas, & anile fatum, quod hodie inter sacrificulos nostros excitat tragoedias. tum & multa de eorum vernilitate dixi, qui certis quibusdam destinatis sententiis quasi addicti & consecrati, neminem ferunt a se dissentientem. Etiam de Juliano sententiam meam, non sine multorum indignatione, exposui Epistola ad Ampliss. Zeyssium, quae est in lumine posterioris libelli. Verum tu, clarissime doctor, cujusmodi haec sint, facile per te videbis. Equidem ego gaudebo, si tibi haec, acceperim iudicii viro, probari intelligam: nam ut omnibus placeam, nunquam fore spero, neque profecto, mea refert. Vale, vir maxime. Lugd. Bat. xxix. Dec. MDCCXII.

Haec epistola legitur & in editione orationum a Cellario curata pag. 578. desumpta ex Epistolis Ecclesiasticis Praestantium Virorum. n. cci.

EPISTOLA LXXIII.

JOANNES FORESTIUS

Petro Cunaeco

S. P. D.

Leidam.

DOCTissime Cunaee. Beatos eos esse duco, qui tanquam Lucianus Mercurius & Charon ex edito loco res humanas considerant: beatissimos autem illos, qui non modo quid rerum hinc geratur perspiciunt, sed & caeteris, qui non iisdem oculis utuntur, quodcumque in vita peccetur, planum faciunt, atque id commodissima ratione corrigunt. Horum in numero tu merito ponendus es: nemo enim

mores sui seculi magis intus & in cute novit: nemo vitia facietius, ac minus morosè censuit. Latine agis profecto; id est non tantum ut Priscianus vocabulum hoc intelligit: verum etiam ut Martialis, qui (ut nosti) lepidum & jocosum illud interpretatur. Ex quo constat quantum te Genius a plebe segregatum habet. plerisque enim in hoc genere scribendi (ut & in aliis, ubi haec duo requiruntur) utrumque video deesse. Rationem tuam valde probo: quandoquidem non minus ad virtutem pertinere arbitror vitia ante oculos poni, quam virtutem ipsam. Fateor quidem illud Platonis esse verissimum, si facies honesti cerneatur, mirabiles excitaturam esse amores sapientiae: non tamen facies turpitudinis, si cernatur, minus mirabiles injiceret sui terrores. Sed quamvis redeat eodem, siue virtus alliciat ad se, siue vitia deterreant a se: magis tamen mihi placet tuus, quam philosophorum instituendi modus. Nam ut omittam, quod illorum scribendi ratio non tam spirantem & exactam exhibeat imaginem virtutum, quam vitiorum Satyra: Plebs Numae densaque turba non valde philosophorum praeceptis tangitur: dum vel desperat propter difficilem virtutis viam, vel retrahitur, cum videat ipsos institutis suis minime congruere, vel languescit, cum nihil faceti in eorum scriptis occurrat; Satyra vero dum ludit & ridet mirifice docet. Homines hic, non personae, ambulanti in scenâ. Cum itaque in hoc scripti genere nihil ficti, nihil umbrarum sit, sed omnia vera & solida: necesse est ut vel minimi sensus homines continuo commoveantur. Gratulor ergo tibi, mi Cunaee, quod cum immensâ & profundâ doctrinâ sapientia tibi obtigerit: quod quam paucis contingat, Satyra tua sit testis. Reipublicae vero Literariae & Academiae nostrae gratulor, quod tantum patronum nactae sint. Gratias praeterea tibi summas habeo, quod absentiam nostram non finis de amore tuo erga me minueret, nec unquam me tuorum laborum expertem habes. Ex animo, Vir admirande, precor ne boni, quod mihi facis, te poeniteat, neve me desinas amare. promitto mutuum a me fore. Vale. Hornae nono Calend. Febr. ciccxcxiii.

Hujus Jo. Fossli, Jac. fil. & Poëmata quaedam ejus me-
Hornani, & in suprema curia morat, praeter quae vidi alia,
Hollandiae Senatoris, meminit quae inscribuntur; Merita Prin-
Valerius And. Bibl. Belg. pag. 502. *apis Auratae in Belgas, & aliquot*

affines hujus argumenti versus. A. | idem sensisse, quod *Hogerbeetsius*
 1610. Leidae. Ex quibus facile | & *Grotius*, aliique optimates. Vide
 apparet, quam sectam in Repu- | & de eo *Heinsii* Epistolam ad *Is.*
 blica & religione secutus sit, nec | *Vossium* XLII.

EPISTOLA LXXIV.

J. FORESTUS

Petro Cunaeo

S. Dicit.

Leidam.

Duplici nexu, vir doctissime, & quo ego, & quo D.
 Senator *Hogerbetius*, quem tu, dum vixit, mecum
 coluisti, tibi devinctus fuit, confirmatus, hunc juvenem
 tibi commendare recepi. Meus hic amicus est, viri illius
 & famulus & discipulus fuit. Pretium ministerii (quid
 posset majus?) cruditionem ab eo tulit. Sic pius ille vir
 carcerem suum toleravit. Ne & tam tristis locus sibi foret
 iners, juvenem hunc moribus, pietate, & literis instituit,
 & a grammatica ad perfectam pene cognitionem jurispru-
 dentiae perduxit. Ex Academia illa profectus juvenis Lug-
 duni doctrinae suae periculum fieri, & palmam huic po-
 sitam, accipere expetiit. Quando autem ad tam sublime
 fastigium nixu ei opus erit; nec firmior, nec fidelior te
 mihi succurrit. Itaque te per pios *Hogerbetii* manes obte-
 stor, ut operi ejus summam manum imponas. Ille quod
 Domino suo pro officiis tantis debet, & tibi debet: & ti-
 bi cum tanto viro pietatis hujus gloria erit communis. Va-
 le, diu reipublicae literariae, & me ut soles ama: ego au-
 tem in aeternum non demutabo. Datum Hornae III,
 Calend. Maji c15 15 cxxvi.

EPISTOLA LXXV.

PETRUS CUNAEUS

D. Isaaco Casaubono.

Londinum.

VIR clarissime. Ea est verecundia mea, ut ad te acce-
 dere sine munere non audeam. Nuper per ludum &
 jocum Satyram scripsi in eos, qui hoc seculo inter eru-
 ditos magno molimine ineptiunt. Quorum est, uti scis,
 non unum genus. Eum libellum uti legere, ac dein ju-
 dicium

dicium de illo tuum perscribere nobis dignere, etiam te atque etiam, divine Casaubone, rogo. Certe si tibi paucisque tui similibus haec probavero, caeterorum morosa censura non movebor. Satis enim est equitem mihi plaudere, ut apud Flaccum Arbuscula, contemtis aliis, ait. Per omnes eruditorum familias ambulandum fuit. Philosophos, Historicos, Medicos, Literatores notavi, & qui maxima pars ineptientium sunt, Theologos. Eorum enim contentiones & diffidia quoties viderem, toties illud in animo mihi erat

Difficile est Satyram non scribere.

Sciebam quidem Sanctum illum ordinem inexpiabiles iras interdum concipere: verum id quoque memineram, in hac patriae nostrae libertate eorum hominum saevitiam atque tempestates, nihil admodum nobis, aut certe parum nocere posse. Ringant se versentque in omnem partem, nunquam efficient, uti quae diximus vera non sint. Mire favent nobis & applaudunt omnes boni: Etiam ii ipsi, qui ante studio pietatis in contrarias factiones scindebantur. Quod ego plane sic futurum divinavi. τὸ γὰρ εἶναι μετ' ἡμῶν, καὶ τὸ δικάζειν. In fine est Juliani Satyra in principes Romanos. Quem libellum e Graeco vertimus, & epistola liminari laudes illius Imperatoris celebrabimus ex vero, etsi non sine quorundam indignatione, qui haec plane nova & ἄδοξα arbitrantur; in quo profecto vehementer errant. verum tu, quanti tandem Satyra nostra, atque haec, quae accedit, versio, facienda sit, statues ipse; & ut spero, statues ex amore tuo & benevolentia. Equidem ego semper credidi, ex quo tempore semel tibi notus esse coepi, summum tuum erga me, licet immerentem, fuisse studium. Nihil autem insolenter faciam, neque te tali natura praeditum hortabor, uti in posterum me amare velis. Lugd. Batav. xx. Decemb. ciciocxii.

EPISTOLA LXXVI.
ISAACUS CASAUBONUS

Petro Cunaeo

S. D.

Lugdunum Bat.

ET Satyram tuam, vir eruditissime, & epistolam accepi. .
Utraque scriptio valde mihi fuit grata. Gavissus sum
H 5 con-

constantem esse te in suscepto semel mei amore : in quo debes credere mutuum facere me, neque in affectus sinceritate tibi concedere. Gavissus etiam sum perditissimos mores nunc hominum excitasse ingenium tuum, ad illud scribendi genus capeffendum, quod adversus vitia jam olim fuit inventum. Non poteras illam eximiam tuam Latini sermonis facultatem alia in re utilius, ut arbitror, occupare. Omnino enim ita hodie vivitur, ut, quemadmodum ipse scribis, difficile sit Satyram non scribere. Non dubito fore multos, qui iniquo animo ferant, Theologos esse à te perstrictos. Atque ego redemptum magno vellem, minus justam occasionem te habere ea ludendi, quae in illos ludis, nunc ipsi sibi imputent : & si sapiunt, admoniti proficiant in melius. de illis loquor, quibus tua descriptio congruit, quos nimio plures, esse quam par esset, boni non diffitebuntur. At non sunt omnes, quales tu descripsisti. habet adhuc Ecclesia Dei fideles aliquot pastores, quos separari à malis, nisi fallor, aequum erat. Sacra enim res est Theologia : quae ne ludibrio exponatur magna cautio est. Ante omnia cavendum ne, dum Theologos malos insectamur, ipsi Theologiae, atque adeo ipsi Deo, ejus disciplinae auctori, injuriam faciamus. Quod igitur ais pag. 91. divina oracula, si aperta forent, melius res mortalium habituras ; etsi non dubito pio sensu esse à te scriptum : vereor tamen ne calumniae sit obnoxium : quasi cum Deo expostulares qui aenigmatis quibusdam genus humanum luserit. Scis quam sit haec sententia fallā, & quam periculosa. Sunt sane in S. S. multa obscura : & intantiant qui negant : sed necessaria ad salutem, non suapte natura sunt obscura, verum per hominum malitiam sunt obscurata. P. 98. doctrinam Christianam videris coërcere intra fines τῆς πίστεως : quod te serio sentire non arbitror. Vale, vir doctissime & me ama. Londini 1x. Kal. Mar. C1D1CXXIII.

EPISTOLA LXXVII.

NICOLAUS ZEISTIUS

*Petro Cunaco.**Leidam.*

DOctissime Cunaei. Ego tuas accepi literas, & alteras inclusas tradidi D. Mylio. Res tua bene successit, in ordinem ordinariorum es accensus, sed ea conditione,
ne

ne ante tres menses peractos ejus decreti testimonium edatur. De loco relictum est discretioni Professorum: nec enim video quomodo, aut qua ratione Dominus sit praefendus, aut *Meursio*, aut *Jacchaeo*, cum uterque habeat titulum, hic Juris, alter Medicinae. Praeterquam quod non consultum fuisset, etiam tibi, illud jus decernendi DD. Professoribus abstulisse tui ob causam, nisi voluisses. istorum omnium invidiam in tuum incitare caput: D. *Bandius* cum per aliquot dies compotasset, incidit in furorem, imo rabiem, ita ut vinculis constrictus teneatur lecto, & vix adhuc teneretur, nisi duo tresve viri continuo ipsius furorem cohiberent: multa evomit in Deum, homines & diabolos horrenda. Triste sane, ut audio, spectaculum & horrendum Divini judicii exemplum. Commiseratione dignus. D. O. M. debet illi dare salutaria, & nos omnes conservare a tanta miseria, & tibi etiam largiri ea, quae faciunt ad salutem & animae & corporis. Leydae x. Aug. CIOIOCXIII.

Nic. Zeyssius Syndicus fuit Urbis Leidae, & Curatoribus Academiae ab actis. ejus filiam postea *Cunaeus* uxorem duxit. Amicitiam ipsi veterem cum *Grotio* intercesse testatur ipse Epistol.

ccccxxv. ad *Cunaeum*, & eandem sectam secutum, ex multis *Grotii* ad *Cunaeum* epistolis, quae supra leguntur, facile quis colligat.

EPISTOLA LXXVIII.

PETRUS CUNAEUS

Petro Plancio.

S. D.

Amstelodamum.

Vlr Reverende. Intellexi te nuper in concione quadam acriter & acerbe de nobis dixisse, cum eam reprehenderes orationem, qua *Vulcanium* laudavimus. Ea enim a nobis esse dicta ajebas. quae plane ostenderent, me Christi & Ecclesiae esse hostem. Dein, qui finis est omnium sermonum vestrorum, ultricibus furiarum infernarum poenis dignum esse me judicavisti. Quae ego vehementer miratus sum. Sane meminisse poteras, criminosa esse in judicando celeritatem. Novisti ingenium malignitatis: multa saepe traducuntur, quae optime dicta sunt. Si me dicentem audivisses, aliter judicares. Nunc iis credidisti, qui Academiae

miae nostrae fortasse infesti sunt, & per meum latus cunctos petunt collegas meos. Enimvero, quod in more hujus Academiae, institutoque summorum virorum, qui hîc semper vixere, positum est, id secutus sum, & literarum Professori, & in homine literato ea laudavi, quae ad commendationem eruditionis maxime pertinere visa sunt. Caetera, quae praeclare de defunctis dici queunt, omisi, quia cunctis piis communia sunt. Ego *Dousa* & *Scaligerum* a collegis nostris, viris clarissimis, quondam publice laudatos memini, sed plane eo pacto, uti nos *Vulcanio* parentavimus. Non deest nobis, non deest, optime Planci, materiae eorum sermonum, quos de Christo, Deo Dominoque nostro, apud omnes bonos haberi par est. Sed, cur eos illo tempore omitteremus, causae quaedam singulares fuere, quas omnibus exponere haud necesse est, sed eas amicis quibusdam nostris, insigni pietate viris, probavimus, quorum judicium semper hucusque magni fecisti. Audiat hoc licet ipsa invidia, & male ringat se; Vir bonus sum; Christianus sum: integer vitae sum, quantum per mortalitatem licet: in Academia autem ita vivo, ut non inutilis illi civis sim. Non debebas in nos tam acerbe declamavisse, antequam de tota re plene cognovisses. Nos omnibus Collegis nostris animum explevimus, & si judicium eorum postulas, intelliges cum opus erit. Sed dicam tibi, quae res malorum istorum causa sit. In Batavia his moribus nunc vivitur: Postquam dissensus aliquis in controversiis religionis natus est, quicumque vestris litibus se non miscant, is crimen atheismi objicitur a parte dissentientium. Et profecto ignorare eas erudita inscitia est. Liceat, obsecro, nobis ea praeterire, propter quae tu charitatem hominum, & Christianum nomen conculcas. *Haec est summa legis & prophetarum, dilige Dominum Deum tuum, & proximum tuum, sicut te ipsum, Matth. xxii. 39.* cui illud addit Evangelii sanctio, *crede in Christum, & servaberis.* Paucis istis praeceptis, fide, inquam, atque charitate, religio Christiana continetur. Et quidem charitatem ipsa fide majorem ait Apostolus, 1 Cor. xiii. 13. Hoc si cogitares, Planci, melius de iis sentire, qui nunquam te, nunquam bonum quenuquam offendere. Clamat illud Divus Paulus, 1 Cor. xiii. 7. *Charitas omnia occultat, omnia tolerat.* Et summus Magister noster Messias Matth. vii. 1. *nolite judicare, ne judicemini.* Et rursum Matth. xi. 29. *discite a me, quod mitis sum, & humilis corde.* Enim-
ve-

vero, est illud dirum fulmen tuum : statim quem ferre in terris non potes, eum coelo exterminas. Non est tui beneficii aeterna beatitudo : *experiri potentiam tuam libet. fac aliquem regem, si potes coeli incolam facere. facilius est imperium dare, quam coelum*, Curtius VIII. 5. Dicendum aperte est, nimis severe quidam divinae sapientiae consulti usurpant eam, quam tibi a Christo datam ajunt, *potestatem Clavium* Matth. xvi. 19. cogitare illud debebant, quod in sacro codice scriptum extat, Joan. xiv. 2. *In domo patris mei multae sunt mansiones*. Nos coeli janitorem agnoscimus, non Plancium, neque quenquam ejus similem. Inspector arbiterque animorum Deus est, & ubique atque semper novit suos. Juvenis sum, & omnia bona in spe habeo. nescio quid graviter erraverim. Sed tamen si qua in re erravissem, tuum erat nobis ignoscere. Erroribus irasci, quid aliud est, quam odium indicere toti mortalitati? *Peccavimus omnes*, ait Seneca, *alia gravia, alia leviora. Etiam si quis tam bene obfirmavit animum, ut nihil eum obturbare amplius possit ac fallere, ad innocentiam tandem peccando pervenit*. Erant tibi verba & voces, quibus corrigere adolescentem senex potuisses. nunc, quod crudele est, acriter in nos detonuisti. Non est exigua res, infamare hominem: omnia prius tentanda erant, antequam ultima experireris. Quae alia vita esset, si leones ursique regnarent? Homines sumus, mi Planci, & quidem Christiani. Fecit nos non natura modo, sed religionis quoque communis lex, sociabiles. Ne induamus animos ferarum. Quanquam, quid feras dico? Placidae illae inter se sunt

Nec hic lupis mos, nec fuit leonibus

Unquam, nisi in dispar, feris.

Soli homini hominem perdere libet; eum triumphum putamus pulcherrimum. Summa verborum meorum illuc denique redit: Nisi canos tuos & illam aetatem revererer, optime senex, poteram tibi multa regerere, quae fortasse tibi animum exulcerarent: Nunc id operam dabo, ut patientiam Christi imiter, *ὁ δὲ λαιδοῦμαι σὺν ἀντιλαιδοῦρα*. Habes tu quoque (ne nescius sis) tua vitia. Quae profecto cunctis mortalibus exponere facile nobis esset, si nos calidus sanguis, aut rerum inscitia vexaret. Ajunt illi, qui Amsterodamo veniunt, esse te concionatorem satis ridiculum. Persaepe fit illud, inquirunt, ut non satis bene meditatus edscendas suggestum. Ibi, relicto saepe orationis argu-

men.

mento, licenter ad ea evagaris, qua minime faciunt ad rem propositam, modo de Indiis, & de novo orbe Geographus, nescio quid facunde disleris; modo in Syderum descriptione haeres, & mathematicorum tuorum coelum perambulas. Tandem, ubi hoc quoque friget, ex stellarum orbibus subito ac derepente Leydam descendis, & ad clepsydram probra jactas in Professorum ordinem; ac ne Curatoribus quidem, viris nobilissimis amplissimisque, parcere soles, quibus illustres Bataviae ordines, quorum pars etiam ipsi sunt, Academiae tutelam mandavêre. Quae te intemperiae agitant, Planci? Ergone Academiam nostram libertate immodica concionum tuarum ibis perditum? Sane hoc restat: in hoc elaborandum est. addat istud caeteris tuis laudibus posteritas, & sit haec, si ita vis

Titulo res digna sepulchri.

- Quid, quod ipsos illos Ordines, sanctissimos Patriae Patres, quorum est apud nos summum imperium, atque eos denique viros, quorum illi consilio, industriâ & studio usi, rempublicam hanc ex minima maximam, ex paupere ditissimam fecere, saepe tu ex obliquo pungis lancinasque publica voce? An tu id nunc agis, novus tribunus plebis, ut multitudini displiceant summi illi proceres? *Inest sane omni populo*, ait Plutarchus, *quiddam querulum, & malignum in imperantes*. Non opus erat, uti homines satis suapte naturâ ad haec pronos, tuis querelis inflammares. Possem ego te jure affari istis verbis, quibus nurum suam, liberius quiddam questam, allocutus olim Romanus Princeps est, *si non dominaris, filiola, an ideo injuriam te accipere existimas?* Sueton. Tiber. 53. cur enim hoc dissimulem, videris mihi hîc quoddam regnum affectare. Ea autem res ne unquam tibi succedat etiam atque etiam rogandus Deus est. Profecto actum esset de beatâ Bataviae quiete, si practer te nemo idoneus esset regundae reip. nostrae. Exspecto quam mox etiam in amplissimum prudentissimumque Senatum Amsterodamensem inveharis. Gliscit enim in diem, augeturque animi tui morbus, &, ut has res video, brevi tempore in insaniam ibit ultimam. Sed, quid cessô crimina confutare, quae nobis non semel objctavisti coram totâ concione? Sane quod de Juliano nobis tam acerbe exprobas, id vero utrum inscitiam potius, an malevolentiam appellem, incertus sum. Plane existimo te nunquam praefationem nostram legisse. Non enim faceres nobis tantam injuriam. Nos ab omnibus bonis vi-

ris

ris petimus, ut verba nostra inspiciant. Non aliâ defensione opus erit. Equidem ego, cum ex integro vertissem Juliani libellum, a clarissimo Senatore *Carolo Cantoclaro* olim editum versumque, in quo ille Imperator vitia Romanorum Principum, hominum gentilium, pertrinxerat, quaedam eâ occasione dixi de virtutibus ejus civilibus, sed nempe eadem omnia, quae *Petrus Martinus Navarrus* & *Johannes Leunclavius*, viri eruditissimi; &, quod caput est rei, pii, ante me dixerunt, admodum proluxa uterque dissertatione. Et quidem illi optimi viri, cum eum laudarent, non ita sollicitè, ut ego, caverunt, ne favere illius impietati viderentur. Verba nostra sunt pag. 10. *Est illud in omni negotio apprime pulchrum, res naturâ suâ dissociatas secernere, atque singula, uti per se sunt, intrinseci.* Res dissociatae sunt virtutes civiles, quae in Ethnicis quoque sunt positae, & pietas Christiana, quae in illos non cadit. Dein pag. 8. *non committam equidem, uti, quod omnes merito reprehensione dignum censent, id ego probare ullo pacto videar.* Scio enim, & doleo mediis fidius, fuisse illum religionis nostrae, cui semel sese addixerat, desertorem atque hostem. Turpe profecto facinus, & quod furiarum ultatricibus poenis multandum haud negamus. Sequitur alia cautio pag. 9. *Verum ea res, etsi illum e sanctissima Christianorum gente expungit, interque profanos locat paganosque, tamen nunquam efficiet, ut propterea maximis accenseri heroibus non debeat, qui ubivis terrarum, & quolibet in populo, sacra nostra ceremoniasque contempsere.* Ecce dico eum non cum Christianis, non cum Constantino (quod falso nobis objicis) sed cum caeteris Ethnicis comparari posse, qui religionis nostrae hostes fuere. Et rursum evidenter id dico pag. 23. *Id enim modo agimus nunc, ut Julianum cum caeteris principibus, Graecis Romanisque, hominibus paganis, componamus.* In toto Juliani libello nihil est, quod ad Christianos pertineat. Uno tamen loco, cum tria quatuorve verba ad opprobrium religionis nostrae facere videbantur, statim in margine pag. 108. illud annotavi, *verba abominandae impietatis plena, & pagano digna homine.* Et tu igitur dices, me favere impietati? Quis te genius non bene advocatus in illam maledicentiam impulit? Jam vero in ipsa praefatione pio argumento docemus, cur in Ethnicis quoque & Ecclesiae hostibus magnas elucere virtutes voluerit immortalis Deus. pag. 10. *Enimvero ille universi conditor & rector Deus, cum ex tan-*

ta mortalium, qui ubique per orbem tunc erant, multitudine, perpauci quidam saluarem illam lucem, quae a Christi vultu nobis affulget, sequerentur, tamen multa extare voluit illustria documenta, ex quibus disceremus inesse in caeteris quoque divinitatis semina, atque omni loco nasci virtutem. Deinde, sunt illa, quae a me in virtutibus ejus numerantur, contemptio imperii, ad quod invitus ac dolens accessit, fortitudo bellica, quâ Germanos Persasque invictos antea devicit. Eruditio, quae rara in bellatore, Castitas & Continentia, paucorum principum virtus, tum moderatio animi, qua Antiochenis, a quibus laceffitus erat, pepercit, cum perdere eos poterat. Quo, cujus edicto non licebit nobis haec laudare? Trajanus Diocletianusque Christianorum hostes maximi & acerrimi persecutores fuere. Et tamen optimos Principes & magnis praeditos virtutibus fuisse, nemo, nisi insanus, negat. Nero pecus fuit ex omnibus flagitiis & criminibus conflatum. Sed interim optimus ille Trajanus, virtutes, quae in adolescentiâ ejus & inter imperii initia eluxerunt, ita admittatus est, ut dicere solitus sit, omnes bonos principes multum abesse a primo Neronis quinquennio. Enimvero, hoc candor jubet, uti etiam eorum bona amemus, quorum vitia odimus. Virtutis ea vis est, inquit ille, ut etiam in hoste posita nos delectet; Praeclare Divus Hieronymus, sanctissima anima; quem ego virum unum pluris facio, quam trecentos Plancios: Nec bonis adversariorum, inquit, si honestum quid habuerint, detrahendum est, nec amicorum laudanda sunt vitia. unumquodque, non personarum, sed rerum pondere judicandum est. Et alibi: Contentiosum inter se funem ducunt amatores quorundam obrectatoresque, ita ut nihil medium appetant, nec servent modum, sed totum hominem aut probent aut improbent: ego libentius piam rusticitatem, quam doctam blasphemiam eligam. Atque hoc est illud, quod in Graecis Patribus culpavi. Cum enim Constantinus, princeps alioqui nunquam satis laudandus, vitia quaedam habuerit, quae boni principis famam deturparent, illi studio caeci haec cernere non potuerunt. At vehementiam Graecorum patrum damno. Et quodnam illud, obsecro, flagitium est? proprium hoc illius gentis vitium fuit. Illud dissimulare non debbat Plancius, quod eosdem illos patres ornavi debita laude. pag. 4. Ego plurimis maximisque argumentis esse illos excellenti & Divinâ virtute viros judico. Ad summam non fers, quod dixi pag. 4. Pietati defuisse interdum candorem, *cujus*

ejus titulis atque imperio Christiana stat religio. Sane hoc verissimum est. Si quis tamen adhuc dubitet, an isto vitio laborent quidam, qui sacra tractant, non longe eundum est. Fidei jussores ejus rei erunt *Petrus Plancius*, & praeclarus gener ejus *Matthaeus Sladus*, qui nuper in *Erasmum* atque *Grozium*, inusitatâ eruditione, atque animi praestantiâ viros, atque in alios multos, quorum celebre est in Bataviâ nomen, miramini petulantiam incurravimus, homo ex infima conditione evectus ad ludimagistri dignitatem: quo ille honore adeo nunc superbit, ut inter discipulorum gemitus, inter virgas

Ferulasque tristes, sceptrâ paedagogorum,
nihil aliud, nisi convicia eructet in illos viros, quorum desperat similitudinem. Inter eos, qui ab illo traduntur, *Petrus Cunaeus*, primae juventutis spatia ingressus, quod valde honorificum ducit,

Se quoque principibus permixtum agnovit Achivis.
Neque ejus rei ullam causam excogitare potest, nisi quod ante annos tres, *Erasmii* atque aliorum exemplo, sine omni malitiâ per ludum jocumque tetigit cum ineptias caeterorum eruditorum, tum, qui etiam inter eruditos numerandi sunt, Theologorum, non omnium sane, sed paucorum, qui *Plancii* & *Sladi* sunt similes. Hoc enim expressis verbis cautum est in praefatione, *Paucos quosdam, eosque degeneres & prave, leviter notasse me fateor, nec muto factum. de caeteris, sanctissimis integerrimisque viris, quorum est innummerabilis multitudo, omnia magna sentio, iisque uti decus suum atque honos constet, e republicâ esse humani generis & credidi ego semper, & in posterum non obscuris monumentis testabor.* Et paulo post, ne quis ipsam Theologiam, quae sacra & divina res est, contemni putet, monetur lector, *ad mores tantum haec & ad vitam quorundam pertinere.* Enimvero hoc sollicitè secutus sum, quod rectè poëta ait:

Hunc servare modum nostri didicere libelli,

Parcere personis, dicere de vitiis.

Sed, ut video, jam illud ipsum non licebit nobis, nisi hac rogatione, *velitis, jubeatis, Petre Planci, & Matthaei Slade,* ut iste, nescio quis, *Cunaeus* possit personas praeterire, publica autem temporum vitia notare: minus enim peccabit ille, quam vos, qui, ut personarum immerentium nomen & famam laedatis, falsissima crimina e mentibus, ne saltem sine aliquâ causâ illis maledicere videamini. Hoc discrimen inter me atque vos est. Ego fictas personas introduxi, ut nota mortalium vitia tangerem. Vos, ut no-

tas

tas omnibus personas traduceretis, ficta commenti estis crimina. Profecto, si nondum publicatus esset noster ille liber, jam tempus erat uti ederetur. *Plancius* enim *Sladus*que diligenter quotidie operam dant, uti vera sint, quae illic nos diximus, nihil illis felicius procedit, quam maledicere, aestuare, nihil pensi neque moderati habere: Sed modum excedit epistola. Nos te, *Planci*, immoderatum concionatorem, & licentiâ temporum atque animi morbo intemperanter bacchantem, securo animo feremus. Tu, si quid in nobis desideras, scripto prius, & clam mone. Quod si istâ viâ nihil profeceris, tum vero ad ea mihi procede, quae hactenus usurpavisti nimis festinanter. Illud scire debes, si publicâ voce per ora plebis *Amsterodamensis* me traduxisti, esse nobis eam dicendi scribendique vim, qua infamiam, atque odium nominis tui, non tunicato popello, sed cunctis eruditis, qui vivunt, viventque secularis sequentibus, tradamus. quod ne fiat, optime *Planci*, in tua manu positum est. Mihi enim tribus verbis satisfacere poteris. Non sum injuriarum memor. Et sane, si essem, *Christi* Divina praecepta spernerem, quae tu felicius in suggestu interpretaris, quam in vitâ sequeris. Satis nobis erit, si fore intellexerimus, ut in posterum lenior aequiorque in nos sis. Vides, quanto melius tecum agam, quam tu mecum. Tu palam, coram concione in nos invehis es. Ego clam, & per literas conviciis tuis respondeo, & dedecora tua tego. Ita potius *Christianos* decet. Quod si pergis maledicere, equidem ego, quoniam in luce hominum vivo, & personam sustineo publicam, decus nominis mei, atque *Academiae* totius famam, adversus calumnias vestras tuebor. Tu concionator es, *Planci*; at mihi mandata publica hîc professio est. Quare, qui in munere honestissimo, non oculis modo, sed etiam animis inservimus civium, non poterimus injurias tuas inultas sinere. Neque ad eam rem magno molimine opus erit. Etenim, si persistis, nihil aliud, nisi hanc epistolam, quam aliqui premere statui, publicabo, uti ab omnibus legatur de plano. Aliud responsum non feres. Idque jam praedicô tibi, contentiosus scriptis certare quotidie, neque patientiae meae, neque ocii est. melioribus curis tempus, rem preciosissimam, consumere possumus. *Bacchae bacchanti* si velis adversarier, nosti caetera. non ego falsis opprobriis tuis amplius movebor. Regium est, audire mala, cum facias bene. Hoc mihi cum principibus rerumque Dominis com-

commune est. magni animi proprium est, placidum tranquillumque esse, & injurias atque offensiones ex alto depicere. Generosa fera latratus minorum canum secunda exaudit. Magnus vir, *Desiderius Erasmus*, cum multas apologias scriberet, plures excitavit crabrones. ut enim quisque impudentior indoctiorque erat, ita confidentius illi impietatem & religionis contemptum objecit. Neque meminerat ille, quod de laesa Majestate, diro tyrannorum saeculo, ait Tacitus, *hoc esse unicum crimen eorum, qui crimine vacant*. Tandem, cum nihil proficeret, plorare hostes suos, & frui suo ingenio iussit. Profecto, nihil rectius facere potuit: *Calumniæ, si irascere, agnita videtur, spreta exolevit*. Non aliâ re hæc, nisi ipso contemptu, vindicanda sunt. Finem scribendi mihi faciet praeclara Augusti vox ad Tiberium. *Aetati tuae, mi Tiberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari quenquam esse, qui de nobis male loquatur. Satis est enim, si hoc habemus, ne quis nobis male facere possit*. Vale. Lugd. Bat. XIII. Nov. CIO. IO. CXIIII.

EPISTOLA LXXIX.

ALBERTUS CRUSIUS

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

Quoties tuorum monitorum memini! Vir Clarissime, cum autor mihi esses, ne ex amoenissimis vestris deliciis ad agrestia illa loca me conferrem! Certe vehementer me poenitisset istius facti, nisi *Gryphius* noster diligentissimus esset. Abdicavit à Secretariatu, ut liber esset, & totus tam praxi in aula Meckelburgensi, quam Theoriae, id est collegio nostro vacaret. Vere hoc affirmare possum, ita me Deus amet. uti ego nunquam antea credidissem tantum energiae vivam docentis vocem habere. Jam mediocriter diligens majores progressus in jure facio uno die, quam antea diligentissimus vix quatuor diebus poteram. Ille enim novo quodam, & quod omnes fateri coguntur, expeditissimo docendi genere utitur. Nec satis mirari queo vigorem ingenii in hoc viro, & quod caput rei est, divinum plane judicium. Habet prae manibus nonnulla integras Pandectas, quae, cum lucem aspexerint, illum nulli

I 2

Juris

Jurisconsultorum sui seculi secundum, inter Batavos certe primum esse probabunt. ipsi adversarii & hostes, quos bene multos habet, virtutem ejus & subtilitatem in causis decidendis etiam inviti coguntur admirari: & quem antea sibi adversissimum experti sunt, ejus patrocinium in aliis causis ultro jam implorant. Veniunt hinc Rostochium, nescio quibus ex oris, qui ejus consilio utuntur, tam late sese diffundit illius fama per omnem fere Germaniam. Explicat nobis denis Pandectas quotidie duabus horis, interdum quatuor, si quando contingit, ut ei à Principissa Meckelburgensi, apud quam est in flagrantissima gratia, abesse non liceat. Nescio quidnam illud sit, quod me, cum ex illius lectionibus recedo, semper alacriorem ad studium juris facit, cum antea Lugduni, quoties ex *Pynakeri* forte vel *Schwaneburgii* lectionibus domum redirem, plerumque quasi taedio & lassitudine aliqua defatigatus esse mihi viderer. Hoc certe mecum constitui, ab illius latere, ad quamcunque conditionem etiam vocabitur (dum enim in hoc statu mansurus non est) ante non discedere, quam ab illo totas Pandectas audiverim; tam feliciter mihi cessit mutatio in Juridica facultate, in bonis literis vero & humanitatis studio non aequè feliciter. nam cum vestras delicias respicio, plurima profecto quaecunque hinc, extra domum *Gryphii*, video, quaecunque addio, fere nauseam mihi movent: & si nonnulla mihi displicere animadvertant, illico me Germanum exuisse, totum Batavum factum esse per contemptum mihi objiciunt. Caeterum, vir Clarissime, vehementer à te peto, mittas mihi orationem tuam in obitum *Vulcanii* P. M. si forte typis excusa est; libentissime etiam viderem libros de Republ. Judaeorum, nisi molestum tibi esset illos addere: per te enim habeam necesse est: nam hinc nullo pretio comparari possunt. Si jam habitum *Josinae* nostrae cerneret, effusissime rideres. Multum mutata est ab illa, quae quondam fuit. jam illi est color verus, corpus solidum & succi plenum, ut ille ait. Magnas tibi gratias habeo pro Carmine, abunde enim quod volui consecutus sum. Vale. Rostoch. 8. Martii Ann. 1615.

EPISTOLA LXXX.

SIXTINUS A M A M A

Petro Cunaeo J. U. D.

S. D. P.

Leidam.

Clarissime vir. Menses duo sunt, ex quo ex Anglia re-
 dux sum. Leidam transibam, sed quod te compella-
 re prae temporis angustia non licuerit animitus doleo. Ave-
 bam enim tecum de nostro *Drusio* sermones miscere, &
 expiscari tuum de nuperis istis turbis iudicium. Sed dabi-
 tur aliquando occasio, & quidem, nisi aliquid interveniat,
 hoc anno coram de istis conferendi. Me quod attinet &
 res meas, scito me post multas difficultates & molestias,
 quas movit mihi magnus ille *Drusii* amicus, tandem invito
 ipso ad professionem Ebraicam promotum. In qua varia
 mihi accidunt, & quidem talia, ut de professione abjicienda
 saepe cogitem. Apud Ethnicos de vivis absentibusque ma-
 le loqui inter indecora habitum fuit, at hodie apud Chri-
 stianos, inò Theologos, usitatum piis defunctis insultare.
 Ecce enim heri in conventu Academico cum satis in me
 evomisset, tandem *Drusium* petebat, eum vocans indoctis-
 simum Asinum, merum Atinistam, qui tantum apices ali-
 quot Grammaticos callebat, eosque adhuc male, pestem A-
 cademiae, authoremque omnium turbarum, quae in ea un-
 quam, atheum (horresco referens) nullius religionis, &
 si alicujus, eum Arrianis & Samosatrenianis annumeran-
 dum. Quid dicam, vir clarissime, an haec toleranda sunt?
 Et quid agas, si litem ipsi moveas, amicos & municipia
 adeo sibi devincta habet, ut oporteat

Ἀπρηκτον πόλεμον πολεμίζειν ἡδὲ μάχεσθαι.

Gener *Drusii* litem ei procul dubio moturus est, & quidem
 ad Curiae provincialis tribunal eum tracturus. Videbimus
 quid hinc facturi sint Domini. Si haec & similia impune
 laturus, ejus fama vel sanctissimi erit apud eum in tuto?
 Quod ad ea attinet quae mihi fiunt, licet alacritas omnis
 fere expectaretur, tamen perfero & obduro, utque culi-
 cem moleste circumstrepentem levi manu & sine ira dispelli-
 mus, ita ego ea. Dabit Deus his quoque finem. Sed fe-
 re omiseram quod maxime volebam. Mittuntur unde
 quaque Carmina & Epicedia in obitum magni istius viri,

quae praelo dabit una cum vita D. *Drusii* Gener ejus. Et quia ego non ignoro quanti tu istum virum feceris, & quo loco tu fueris apud eum, fiducia mihi fuit te nomine Generi rogare tibi que supplicare, placeat vel distichon ad nos transmittere, quo memoriam istius Herois sanctam apud te esse ostendas. Expectamus idem a D: *Heinsio* & *Erpenio*, quin si aliqua mihi intercessisset familiaritas cum *Meurzio*, & apud eum frontem ponerem. Si tu quid potes apud eum, vir clarissime, ages scio apud eum & alios, ne & illi officio suo desint, officio inquam quod debetur tanto in Rep. literaria viro. Vale, vir Cl. & me inter eos pone, qui tibi sunt addictissimi tuaque divinitus concessa dona admirantur, Franek. Nonis Junii MDCXVI.

Salutat te officiose noster Polonus Theologus, quem tuâ Satyrâ in admirationem tui traxisti.

Memorabilis haec epistola, qua indicari calumnias *Sibrandi Lubberti* puto. cum eo enim ultimo vitae anno *Drusius* lites acerrimas habuit, ut apparet ex ejus Epistola ad Fratres Belgas, quae est inter Ecclesiasticas praestantium virorum CCLIII. Gener ille *Drusii* est *Abel Cyriander*, id est, puto, *Heerman*, qui vitam foceri dedit, ex qua eam repetiit *Baylius* in Lexico Hist. Critic. & observationibus quibusdam ornavit. De *Lubberto* haec aliquis capi negaret, quia *Sixtinus Amama* eum mortuum laudavit, in quem hic tam graviter invehitur. Sed quis nescit fac-

pe in has laudationes coactos saepe & invitos descendere collegas, & inter Theologos etiam passim reperiri, qui scenae servientes, collegii ex legibus mortuis laeti iusta faciunt, quos viventes omnibus modis vexare non desisterunt! ut exemplis, quae vidimus nos & majores, ostendere liceret. Polonus vero ille est, puto *Johannes Makowsky*, sive *Macovius*, qui cum *Lubberto* etiam rixas, parum Theologis dignas, exercere coactus fuit. Vide inter alios *Baylium* in *Macovio*, qui & de *Amama* plurima collegit.

EPISTOLA LXXXI.

PETRUS CUNAEUS

Sixtino Amamae

S. D.

Franequeram.

VIR Clarissime. De *Drusii* obitu cum intellexissem, dolebam sane ademptum nobis primarium seculi virum

rum, cujus in me fuerat insignis & perpetua benevolentia. Sed magis me publica Hebraismi causa angebat, cum pertimescerem, ne Frisii vestri in cooprando praeclari hominis successore, dignitatem proderent honestissimae professionis. meminisse enim potes temporum, mi Sixtine, quibus natus es, cum virtutis praemia ambitio possidet, & rectis vividisque ingeniis merces doctrinae tantum ex conscientia est. Quo magis gratulor patriae tuae, quod tu demum placuisti electusque es, qui *Drusii* locum teneres. Nunquam melius judicio suo usa Frisia est. idque serio triumphabit olim. Valde enim fallor, aut tu unus es, cui positum in manu est, ut juvenus discat, quid illud sit *γινώσκω* *ἱερεῖον*. nescio quid tibi in mentem venerit, cum epicedium a nobis postulares! Jam enim decimus annus est, ex quo carmen non scripsimus, fecit tamen amor tui, & reverentia *Drusii*, ne hoc frustra peteres. Quare habes quod voluisti, sed nihil amplius. Distichum enim modo mittimus, & hoc ipsum inelegans atque inconcinnum. Libet enim fateri. Poëta non sum, nec, ut essem, mea referre putavi. Polonum vestrum theologum, summa eruditione virum esse scivi. ut nesciebam humanissimum candidissimumque esse, antequam nuper quorundam sermonibus mire praedicari hanc ejus laudem audivi. Gratissimum est, quod ejus verbis me salutas. Tu illi significa, esse meejus observantissimum. Quod apud omnes, cum ita res fert, testatum facio. Satyram nostram cur aestimet causam non video, per ludum enim jocumque scripta est. neque aliter accipi volumus. Illud magis gaudebo, si libri nostri de rebus Judaicis illi tibi, & paucis Hebraismi peritis placebunt, quos propedem publicabo. Vale, Amicissime Sixtine, & collegam illum tuum Polonum, virum Clarissimum, vicissim saluta. Lugd. Bat. 26. Julii 1616.

*Offa tibi exiguus tumulus tegit, inclyte Drusi.
Non aliud, credo, Frisia majus habet.*

Viro incomparabili,
Praeceptorum meo, scripsi.

EPISTOLA LXXXII.
WILLEBRORDUS SNELLIUS

Petro Cunaeo.

Nescio quid illis in mentem venerit, qui anni Jubilei sedem luxare, & in quinquagesimum transferre conati sunt: nisi forte loquendi formula vulgo recepta, quo quinquagesimus quisque annus Jubileo assignatur. Id vero non aliter intelligendum, quam octavum quemque diem esse Dominicum; aut quintum quemque annum Olympiadicum. Neque vero apertius quidquam aut clarius dici potuit, quam Jubilei anni periodus à Mose Levitici 25. est definita. *Praeterea, inquit, numerabis tibi septem septimanas annorum septem vicibus, ita, ut tempus septem septimanarum annorum sint tibi quadraginta novem anni: tunc facies ut ubique clangor tubae personet mense septimo, die decimo ejus mensis, die expiationum facitote ut personet tuba in tota terra vestra. Ut sanctificetis annum quinquagesimum, & proclametis libertatem in ipsa terra omnibus habitatoribus ejus: Jubilei annus ille esto vobis ut revertamini quisque ad possessionem suam, & familiam suam. Jubileus hic est, annus quinquagesimus esto vobis.* Non potuit planius explicare, anno uno tantum Jubileum esse celebrandum. Eundem tamen esse à primo anno *αλγερχιας* quadragesimum nonum ad umbilicum jam dimidiatum mortuum. atque id eo si ab antecedente Jubileo eundem deducas inclusive, plane quinquagesimum. Huic affine illud est Deut. 16. de festo primitiarum. *Septem septimanas numrato tibi, ex quo coeperit falx mitti in segetem, incipito numerare septem septimanas, tum celebrabis festum septem septimanarum Jchovae Deo tuo.* Hoc igitur cum sit dies undequingagesimus, eundem quoque *πεντηκωστής* dici nemo ignorat. atque ita annum Jubileum quinquagesimum vocari in controversiam vocari non debuit. Unus, opinor, sacrae paginae locus omnis, quotquot dissentiant, in aliquam sententiam pellexit 1 Regum Cap. 19. Ubi Amos Propheta Chiskiam Regem solatur, & Divinitus auxilium ei contra Senacheribum & superpetias pollicetur. *Illud autem, inquit, tibi hujus rei signum, comedere vos uno anno sponte natum, & altero anno sponte renatum: anno demum tertio serite, & metite, ac plantate vineas & comedite fructum earum.* Eum annum

au-

autem non Jubileum, sed vix sabbaticum demonstrabunt; & quamvis illud verum esset, non tamen deo hoc singulare miraculum, quo Dominus sui Numinis praesentiam Judaeis testatam voluit, ad alios annos pertinere evinci aut demonstrari unquam possit. non magis inquam, quam illam solaris umbrae retrogradationem eidem Chiskiae in certissimum sanitatis recuperandae *τεμπήριον* exhibitam, ad alios quoque dies pertinet. Atque hinc tamen, si recte conficio, Rabinis quibusdam prima errandi occasio objecta, ut non quinquagesimum tantum, sed & undequinquagesimum Deo sacros *ἀνέστης καὶ ἀνεγέρηται* Judaeis absque ullo terrae cultu transmissos crediderint. Cum praeter undequinquagesimum Jubileus nullus sit, quod divisio septenaria, & septies septana, annorum feriatorum characteres immutabiles constanter arguunt. Sed aliunde quoque errorem istum extitisse haud levibus argumentis adducor ut credam. idque verissimum existimo. Anni initium apud Judaeos geminum in usu fuisse tam verum est, quam nemo haecenus dubitavit. Nam illud anni caput, quod circa sedem aequinoctii Autumnalis affixerant, Deus migratis jam Aegypti finibus in aeternam liberatae & conservatae Israeliticae gentis memoriam in vernum aequinoctium retraxit Exodi 12. *Mensis iste vobis principium mensium primus erit in mensibus anni.* eundem 24. Exodi vocat *mensē verni temporis*. Hinc igitur mensium anni initium & numerus: atque a mense abhinc septimo, circa autumnale aequinoctium contractuum emptionis ac venditionis rationes subducebant. Quamobrem illud nobis considerandum, ab utro horum terminorum anni sacri initium deduxerint. Id vero nominatim ab autumno fieri Deus jussit, ut post fruges demessas, fructus etiam arborum vitiumque vergente aetate collectos, quando arationis & sationis *τὰς γεωργίας* tempora succedunt, terrae vacatio quoque incipiat. Inde inquam anni feriati initium, unde agricolationis: ab autumno, inquam; a mense septimo, quemadmodum nominatim Deus imperat. Atqui annus undequinquagesimus, si a verno aequinoctio eum subducas, jam dimidius est exactus cum Jubileus indicitur. Is igitur cum a medio quadragesimo nono incipiat, in medium quinquagesimum desinet. Atque ita cum unus sit annus, in duos tamen incurret. & hoc modo utrumque Jubileum fuisse verissime dicetur, qui tamen a prima agricolatione, aut proximo Jubileo exacto esset duntaxat quadragesimus nonus. Et quidem quinquagesi-

gesimus vulgo potius, quam undequinquagesimus dictus, quod illa anni Jubilei pars, illud inquam semestre, quo omnes terrae fructus omnibus essent communes, in quinquagesimum incurreret ab aequinoctio verno ad autumnale ejusdem anni. Idque Mosem adeo sollicitè inculcantem animadverto, ut potius quinquagesimum, quam undequinquagesimum Jubilei titulo insigniverit, quamvis in quadagesimo nono ejus initium statuatur. *Ut, inquit, sanctificetis annum quinquagesimum, & proclametis libertatem in ipsa, &c.* His rationibus vir clarissime, puto me satisfacisse utrique parti. qui etsi diversissima tradant, tamen magnis autoribus suam sententiam tutari possunt. neque ulla alia ratione conciliari, salvo cuique suo honore & iudicio, posse videntur. Neque vero nostra sententia ideo erit repudianda, quia nupera, quia nunc demum nata. quin potius quam vim ipsa argumenta habeant expendendum & judicandum censeo; caeterum totius hujus rei te, Collega honorande, arbitrum & judicem capio. cui si hac in re satisfecero, omnium puncta tulisse existimabo. Vale, vir consultissime, & nos ut amas, ama. 17. Decemb.

EPISTOLA LXXXIII.
PETRUS CUNAEUS

Willebrordo Snellio

S. D.

Vir clarissime, Perspexi omnes rationes, quibus adductus es, ut mediam quandam sententiam eligeres in hac maximorum autorum dissensione super anno Jubilaeo. Respondissem tibi multo ante, nisi impeditus fuisset, per molestissimas quasdam occupationes, quae otium pene omne meum scrupulatim inter se dividunt. Paucis autem expediam quid iudicii mei sit. Opinioni tuae libenter accederem nisi certum mihi illud esset, semper Judaeos in septenis quibusque sabbaticis annis numerandis eandem rationem secutos esse, quam Deus immortalis in Jubilaeorum numeratione observari iussit in Levitici capite viceesimo & quinto. omnino enim omnes tam septeni sabbatici, quam Jubilaei, numerati sunt a mense septimo Tisri, hoc est ab initio anni veteris & naturalis: quare si quadagesimus & nonus annus sabbaticus initium habuit a mense Tisri, non potuit Jubilaeus, qui pariter a Tisri initium habet, a mense septimo quadagesimi noni sabbatici inchoari, &

& excurrere in partem quinquagesimi sequentis. Quare non possum illud amplecti, qui tamen non soleo pertinaciter placita mea defendere aut aliis repugnare, qui argumentis firmioribus nituntur. Cujus rei documentum tibi hoc erit, quod plane jam mutavi sententiam meam de Jubilaeo, omninoque existimo Maimoniden & omnes Talmudicos in magno errore versatos esse, ex quo tempore animum meum adverti ad eas rationes, quas illustris *Scaliger* ex Flavio Josepho adfert in libro 5. de emendat. temp. pag. 352. tum eas quoque, quibus *Sethus Calvisius* usus est adversus *Creutzhemium* & *Bucolcerum*, in isagoge chronologica pag. 81. & pag. 82. Non est mos meus ea inficias ire, quae manifestissima sunt. Tibi, vir clarissime, qui consilio & opera nos juvisti, gratias ago, & Calvisium tuum tibi remitto. Si quid sit, in quo fide, cura, diligentia mea tibi opus sit, officium meum nusquam tibi deerit. Vale. Lugd. Bat. 23. Decemb. 1616.

Hanc Epistolam, nescio unde nactus, edidit, *Th. Gronius* T. v. Animad. p. 158.

EPISTOLA LXXXIV.

WILLEBRORDUS SNELLIUS

Petro Cunaeo.

Z Etema istud minus tritum aut vulgo ideo notum esse possit, quia ἡ ἀρεσὴ vox minus à posterioribus, aut certe Graecis gaeodaetis, sit usurpata. ejus tamen vim explicat Herodorus in Εὐρέσση, ubi de agris loquitur, sacerdotibus in vacationem concessis. ἡ δὲ ἀρεσὴ ἑκατὸν πᾶσαι εἰς τὴν Αἰγυπτίαν πάντα. Ideo vero de arura, si area intelligatur, accipiendum est. cum vero linea exporrecta intelligitur 100 cubiti in longum exporrecti, qui 150 pedibus aequivalent, accipiendi sunt. ut actus quadratus 120 pedes longus, & totidem latus à Varrone Plinioque & aliis intelligitur. at actus tantum linea in longitudinem exporrecta 120 pedibus definitur. Quare in τριακοσίας μυριάδας ἀρεσῶν exporrigi non aliter potuit verti, quam in tricies arurarum; extendi, aut plena locutione in tricies centena millia arurarum; qui sunt pedes quatermillies quingentes centena millia, sive Romano more M. pass. nongentes. aut Graeco more, facta ad stadia reductione, septingenta viginti stadiorum millia. quo in calculo pedem Romanum assumpsisti; quod utrum menti auctoris consentaneum sit despiciendum reor. sed quoties in hac rei a
vete-

veteribus commissum? ut plane non putem id quidquam pensi habendum.

EPISTOLA LXXXV.

WILLEBRORDUS SNELLIUS

Petro Cunaeo.

Vir Consultissime, Collega honorande. Dum Zetema illud tuum forte fortuna iterum in manus sumo, multum in eo peccatum nullo labore animadverti, id namque calculus ipse clara voce clamitabat. si enim *ἡς τριανκίας μυριάδας ἀρεῶν* Judaeam extendas, immanis erit ea summa, quaeque ipsum terrarum orbem longe excedat. *ἀρεῶν* enim, ut jam ante ex Herodoto ostendi, sunt 100 cubiti exporrecti, si quando ad solam longitudinem eam mensuram referas. atque ideo in Suida emendandum, *ἀρεῶν πόδας ἑκατὶ*. non autem *·* tantum, quemadmodum in omnibus exemplaribus male legitur, quae lectio doctissimo Budaeo & Agricolae quoque imposuit. isti enim *ἀρεῶν* 50 pedibus, vel 10 passibus definiunt, Suidae pravam lectionem secuti. quod si has 3000000 aruras ad pedes revocare libeat, efficiuntur quater millies quingenties centena millia. qui per 625 divisi (tot enim pedes Romani stadium constituunt) dabunt stadia 720000: cum autem *Ptolemaeus* uni gradus terreno attribuat stadia 500, ea summa per 500 divisa dabit gradus 1440 pro longitudine Judaeae: unde efficitur Judaeam quadruplo majorem esse totius orbis ambitu, cum iste 360 gradibus duntaxat definiatur. quo quid absurdius excogitari possit non equidem scio. Atque ideo initio istud mendacium ab Hecataeo confictum arbitrabar, ut & illa, quae de Hyperborea eum commentatum *Plinius* scribit. Movebar tamen ipsius *Josephi* autoritate, qui adversus Appionem Grammaticum, admodum acrem adversarium, tam splendidum mendacium non fuerit adeo temere prolaturus. visum est igitur ipsissimum *Josephi* locum adire eumque penitus introspicere. Ubi aliter longe, neque quidquam quod merito reprehendi possit scriptum deprehendo. *τριανκίας ἡ (Φησὶ) μυριάδας ἀρεῶν, χιδὸν τῆς ἀρίστης καὶ παμφορεστάτης χώρας τίμονται. ἢ ἡ Ἰουδαία τοσαύτη πλῆθος ἔστι.* Ecce tantum terrae eos habitare dicit; non autem Judaeam tanto spatio exporrigi. Quamobrem alia haec est quaestio, & longe aliter solvenda. Atque enim Judaeam tot *ἀρεῶν* continere, quem-

quemadmodum & nos in sermone vernaculo loquimur, *die boeve is hondert gemett groot*. Hic itaque *æygen* idem est, quod Herodoto videlicet 22500 quadrati pedes : quamobrem 300000 *æygen* continent jugera Romana vicies ter centena quadraginta tria millia septingenta quinquaginta 2343750. & si pedem istum alicui nostrorum, qui per universam Hollandiam & Zelandiam valde varii sunt, æquipares, erit amplitudo totius Judaeae propriè dictae jugerum Hollandicorum, (*mergen Lants* vulgo appellant) centum triginta millium ducentorum & octo, in cujus medietullo quasi erat Hierosolyma. Haec sunt, quae super istum Josephi locum tecum D. Collega clarissime communicanda habui. quod si tuo iudicio & petitioni satisfacero, solide gaudebo; sin minus meliora libentissime expecto. Vale.

EPISTOLA LXXXVI.

PETRUS CUNAEUS

D. Johanni Buxtorfio

S. D.

Basileam.

VIr Clarissime. Jam pridem in pectore nostro amorem quendam tui & venerationem excitavit *Josephus Scaliger*, vir incomparabilis, quide eruditione tua bene & praeclare judicavit, quoties adesse illi, & sermonem una cum illo serere solebam. Ego etsi in hac Leidensi Academia professione juris fungor, tamen incredibili quodam studio teneor Hebraismi, atque omnino eas literas aestimo colo-que. Quare, cum hos de rep. Hebraeorum libros nunc in lucem edo, quos inter otii nostri oblectamenta scripsi, omnino recte, atque ordine facturus videbar, si eos ad te mitterem, quem ego Hebraismi principem esse existimo. Peto a te, ut munusculum nostrum aequi bonique facias, iudiciumque tuum de his libris ad me perscribas; atque ut omnino sic existimes esse me tui observantissimum. Lugd. Bat. 4. April. 1657.

EPh

EPISTOLA LXXXVII.

J. B U X T O R F I U S

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

PRO libro tuo, vir clarissime, de repub. Hebraeorum, quas potui, per epistolam gratias egi. Nunc re animum gratum declaro, & Commentarium Masorethicum meum offero, & symbolum amicitiae esse cupio. Masorethici operis tu honeste in libro tuo recordaris, & recte. Nunc plenius ejus historia ex meo Commentario omnibus studiosis innotescet. Movit me ad id non parum judiciorum diversitas inter doctos. Vah! quam pessime de illis Pontificii scribunt. Forte quosdam in quibusdam suis opinionibus dubios hoc meo Commentario reddidero. Propono: capiat qui vult. Nauseabundus abstineat. Nulli me litigiose oppono, nec opponam. Magnus in omnibus historiae antiquae est defectus, unde fruamur appositis, donec meliora doctiores afferant. Quaestio de Punctorum origine lata est. Ad Masorethas tamen communiter nostri referunt. Eatenus tantum eam attingo, considerandi causa, non decisive quicquam statuendi. Meministi breviter in tuo libro pag. 177. *Abrahamum Zachuth* ad tempora Esrae originem sive praesentiam referre. Ubi illa in isto libro extent, non licuit videre: velim, nisi grave tibi, mihi aliquando locum notes. Quae folio praecedenti ex eo citas, iuveni in Zachuto fol. 132. ac ista de punctis non puto illic extare. Amplioris ista quaestio est considerationis, & tranquillioris otii. Caremus enim hic certis historiis. Caeterum magnam vestrae Academiae * reformationem factam audio. Pristinum florem & nitorem ei animitus opto, & ante omnia Ecclesiis parem. Vale, vir clarissime, & me porro mutuâ amicitia complectere. Basileae 3. April. Anno 1620.

* Vide ad Epist. xxvii.

EPI-

EPISTOLA LXXXVIII.
PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Buxtorio

S. D.

CUM novissime literis tuis responderem, Vir clarissime, adscripsi locum ex libro רמב"ם Rabbi *Abrahami Zachuth*, in quo sunt verba ea, quae in commentariis meis de Rep. Hebraeorum pag. 177. citaveram, quae tibi non liquisse videre scripseras, & ut notarem petebas. Significabam autem extare eum locum pag. 54. in eodem libro ejusdem Rabbini. Simul & gratias egi pro commentario tuo Masorethico, quem mihi miseras, ut is symbolum amicitiae inter nos foret & judicium meum addidi de his, quae pro punctorum antiquitate attulisti. Eae literae an tibi redditae sint, equidem haud scio. Certe nihil responsi ex eo tempore accepi. Nunc alia scribendi causa oborta est, quae penitus differri non potest. Obiit diem suum cum magno omnium luctu *D. Thomas Erpenius*, quem Hebraeae linguae ordinarium Professore habuit Academia nostra. Ad hujus munus in ea professione obeundum cum sit aliquis propediem vocandus, nobilissimi Academiae Curatores super hac re sententiam clarissimae facultatis Theologicae, aliorumque professorum, qui eas literas intelligunt, exquisiverunt. Est autem hoc ejusdem facultatis & nostrum omnium judicium, eam professionem tibi deferri oportere. Quod omnino apud Curatores efficiemus, futurumque est, ut rite ac per legitimos tramites ad nos voceris, si, antequam de ea re amplius cum iisdem Curatoribus agamus, certò ex te intellexerimus, quid animi futurum tibi in hoc negotio sit. Quare ex collegarum voluntate conditionem ejus muneris tibi significabo. Stipendium Professoribus linguarum adsignatum est sexcentorum florenorum Carolinorum: interdum etiam septingentorum. An ad octingentos rem perducere Curatores velint, haud affirmaverim. Si tamen aliqua via id fieri possit, quod plane speramus, opera tibi nostra ad id conficiendum non deerit. Pro impensis viae & migrationis numerari ducenti floreni solent. Porro centum floreni Carolini apud nos efficiunt quadraginta Daleros Imperiales. Locus tibi in **Senatu Academico** atque inter ordinarios Professores foret,

ex

ex quibus Rector Magnus, Adfessoresque, & facultatum Decani suffragiis collegarum quotannis eliguntur. Ad haec, ex Doctorum, & Licentiarum, Magistrorumque promotionibus emolumenta sunt, quae communiter ad omnes perveniunt. Et pro togarum ac cuniculorum jure *quadraginta floreni* annui solvuntur, praeter id, quod ex studioforum inscriptione ad singulos redundat, praeterque honoraria, quae Rector atque Adfessores pro sua quisque functione ex aerario Curatorum percipiunt. A vestigalibus, quae cerevisiae, vino & sali imposita sunt, immunes sumus. Si quis privatis discipulorum collegiis, eorumque institutioni dare operam velit, quod in Academia nostra & arbitrarium est, & fieri crebro solet, non est ea res sine honesto lucro. Illud tibi fidenter spondere audeo, te vehementer gratum acceptumque omnibus collegis fore, qui tua in rempublicam literariam merita, virtutemque tuam & incomparabilem doctrinam ita, ut debent, aestimabunt ac colent. Equidem ego judicio tuo prudentiaeque, quantum voles, tribuo: Sed nullam divinare causam possum, quae te dubium faciat, quid in hac re statuere debeas. Neque excusare te aetas potest, cum illud nobis pro certo sit relatum, non esse te annis 53 aut 54 majorem. Meminisse autem debes eam esse Academiam nostram, quam excellentium virorum, qui in ea sunt, fama ac celebritas nobilitat, inter quos spectari neque injucundum tibi, neque inglorium erit. Nos ad haec responsum tuum expectabimus: quod ut ad nos transmittas ea via, qua perferri & celeriter & tuto poterit, etiam atque etiam te rogamus. Ubi sententiam tuam scripseris, caetera, quae apud Curatores peragenda restant, promptissime expedientur. Vale, vir clarissime, & me porro ama tui studiosissimum amantissimumque. Leidae Batavorum 4. Junii. Anno 1625. stylo novo.

EPISTOLA LXXXIX.

JOHANNES BUXTORFIUS

D. Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidam.

Epistolam tuam, vir clariss. & amice honorande, 4. Junii scriptam, accepi, quae duplicis fuit argumenti. Ad unum nunc respondebo, ad alterum Deo volente, post oſſiduum. Quod epistola tua praecedens manus meas effugerit, doleo: gratissimum enim mihi fuisset, judicium tuum cognoscere, etſi in genere illud ex libro tuo satis pateat. Quod locum in R. *Abraham Zachut*, fol. 54. notatum attinet, is non adducitur ab authore, ad probandum quicquam de punctis vel accentibus, sed ad Targumi originem & authores investigandos. Istam enim materiam ibi tantummodo & prolixè pertractat ex Talmudicis sub historia Rabban *Gamalielis* tenis, quod is jam Targum Jobi legatur habuisse, & per consequens jam tum Hagiographorum Targum extiterit, quod tamen longe post R. *Joseph Juscus* (*Saggi Nehor* per antiphrasin dictus) putatur vulgo scripsisse. Facit tamen etiam locus iste ex Nedarim adductus, ad probandum Accentus tempore Esrae fuisse. quod Esra cum suis collegis textum Hebraeum juxta accentuum rationem legerint. Hoc sine adducitur ab *Elia* in praefatione tertia, & a me in Tiberiade fol. 80. & deinceps. R. *Abraham* autem adducit eum ad probandam originem Targum, de quo ibi agere propositum habet. Haec materia non epistolam, sed prolixum Tractatum postulat, unde eam hic abrumpo, & alias prolixius ex Hebraeorum sententia & autoritate eam, si Deo placuerit, pertractabo.

Quod vero ego post Tiberiadem meam, nihil amplius evulgaverim, fecit quorundam insolentia, qui manum meam depulerunt. Non tamen semper otium egi. Lexicon meum quievit aliquandiu in litera γ, & inde novas Concordantias Hebraicas feci, & perduxì ad literam δ, perfecturus eas, ut spero, ad autumnum. Disponuntur in formam Lexici, ut quaelibet vox, qua forma, & quoties in tota Scriptura extet, primo intuitu vel levi momento inveniat. Sic erit quoque Masora perfecta & illustris, ejus Masorae, quae hodie extat, innumerabiles defectus &

K

er-

errores detegens. Multos locos, qui hactenus in Concordantiis defuerunt, addo. Confusionem corrigo in radicibus veluti חנה ponitur in ינה: Quiescentia & Defectiva secundâ radicali plerumque sunt confusa, veluti רור & ירר, רור & נרר. Sic סלח & סלל confusa, מול & מול, ירק, מול & נמל, רור & נרר, & aliae radices plurimae, quae in Concordantiis sunt confusae. Haec omnia distinxî & quodque suo loco dispono. Plurimos etiam errores typographicos invenio, & leves & graves, censura dignos. Magni usus & momenti hic liber apud posteritatem erit, si modo lucem videre possit. Ingentes labores in Lexico & hoc libro pertuli, sine ulla compensatione, & sine ullo praemio, utinam non etiam sine aestimatione. Bono publico studui & studeo, cum iactura rei familiaris. Crescunt liberi, crescunt sumptus, augetur caritas in omnibus, praetium suis mercibus, operis & laboribus quisque pro lubitu imponit: solis doctis virtutem & eruditionem suam teruncio cariorum aestimare, denegatum. Ita nunc sunt tempora, ita mores. Sed illucescet propediem Phoebus benignior. Filius meus viginti quinque annorum, adhuc juvenis & sine officio ordinario, praeter studium Theologicum, incepit novam versionem libri More Nevochim, & maiorem partem absolvit. In hujus versionis dexteritate me superat. Hujus libri & ejus authoris laudem, vel solum *Scaligeri* p. m. iudicium ita celebrat, ut majori non sit opus. Si absolvere possit, quod sperat, insigne erit industriae specimen. Praecipue iste liber Theologiae inservit, & ex parte, Philosophiae, quatenus ea Theologiae famulatur. Extat ejus versio Latina antiqua, a Judaeo semilatio perfecta. Iste Judaeus loca difficiliora plerumque praeteriit, alia summo pede leviter transiit, obscura longe obscurius Latine expressit, multa pravè reddidit, & falsa pro veris substituit. Longe alia haec versio filii mei erit, satis perspicuè & Latine proposita, cum difficiliorum idiotismorum & vocum sive Theologicarum sive Philosophicarum explicatione. Eiusdem Lexicon Chaldaicum & Syriacum puto vos in Belgio vidisse. Ex quo apparet, ipsum in Hebraicis, Chaldaicis, Syriacis & Rabbinicis non degenerem esse a patre filium. Haec scribo, non ut laudem, sed ut affectum utriusque nostrum erga rem literariam promovendam cognoscatis, quem si non mandus ingratus, Deus certe sua benedictione aliquando coronabit. Tempore Synodi ipse vestram urbem & Academiam vidit, & multis innotuit, ac per

per Angliam & Galliam deinde cum nostris Theologis do-
mum rediit. Postea etiam per annum Genevæ substitit,
linguae Gallicae addiscendae causâ, & tam Professores
quosdam, quam Studiosos, in linguis dictis, privatim cum
fructu & laude informavit. Theologiae tamen ipsam præ-
cipuè destinavi, & ecclesiae, in qua etiam se concionando
exercet, etsi nondum in officio ordinatio, quod primum
ipsi dabitur, ubi vacaverit.

Caeterum ad alteram quaestionem respondebo proximè.
Academiae nostrae & Magistratui politico sum obligatus.
Sine ipsotutti scitu eam obligationem rescindere, me non
deciuit. Unde cum petitionem vestram Senatui Academi-
co proponerem, negotium ad Magistratui politico de-
latum est, a quo responsum exspecto. Quod cum accepe-
ro, prima occasione vobis per literas significabo. Vale,
vir clarissime, & quem coepisti amare, amare pergito, qui
tui sum amantissimus. D. *Heinsium* amicum per literas ve-
terem officiose & amanter saluto. Perscripti Basileae 24
Jun. Anno 1625.

In calculo aetatis meae a vobis erratum: ingressus enim
sum annum sexagesimum primum, sed firmis adhuc
ex Dei gratia animi corporisque viribus.

EPISTOLA XC.

JOH. BUXTORFIUS.

D. Petro Curæo

S. P. D.

Leidam.

REcè mihi ultimas tuas esse traditas, 24. Junii literis
per nobiliss. D. *Brederodius* transmissis, significavi.
Acciderat biduo ante, ut Senatus Academicus una cum
Dd. Scholarchis frequentes, de Professore Medico in lo-
cum *Bambini* p. m. eligendo consultarent. Tunc & tuæ
epistolæ argumentum deliberandum ipsis proposui. Non
enim sine offensione publica, potui in ea causa vel aliquid
denegare vel promittere. Senatus Academicus conclusit,
me sine publico studiorum damno, & summo Magi-
stratus respectu dimitti non posse, adeoque necessarium
maxime fore, ut Dd. Scholarchae hanc rem ad Senatum
politicum deferant. Proponebam ipsis sex potissimum cau-
sas suas orias, inter quas maxime eas urgebam, quae commo-

K 2

dum

dum literarum publicum spectabant, quod per me per hanc vocationem insigniter promoveri posset. His post desiberationem opponebant incommoda, & gravamina, mihi nequiquam contemnenda. Haec erant praecipua, Aetas gravior, uxoris & liberorum ex solo natali in terram peregrinam translatio, aëris, victus & temperamenti naturalis mutatio, itineris, variis hostibus undique circumsepti, pericula certissima & inevitabilia, bellorum continuorum in omni vitae statu & modo incommoda, & difficultates inde gravissimae, ejusque generis alia, mihi non praecipitanter, sed maturè consideranda. De his tamen se nihil sine summi Magistratus autoritate vel consilio mihi praescribere, vel determinare velle. Aliquot diebus post, hoc negotium Amplissimo Magistratui propositum, a quo conclusum, me non esse dimittendum. Sic Dominis Scholarchis negotium commissum, ut de mediis extraordinariis cogitarent, quibus me & honeste retinerent, & arctius devincerent. Hic incidit annua & solennis Magistratus mutatio, officiorum publicorum curatio & renovatio, & alia negotia politica, ut responsum mihi hætenus datum non sit, etsi hoc urserim, ne diutius vos suspensos detinerem. Si media haec talia fuerint, quae honeste repudiare non possum, colligere tibi promptum est, quantum de me tibi polliceri possis. Si praeter votum alia, jus mihi integrum reservo, ea rejicere & vocationem aliam sequi. Interea te hoc latere nolim, D. *Scaligerum* b. m. non longe ante finem vitae suae de me asciscendo serio laborasse & cogitasse, & me de octingentis vestratibus florenis impetrandis, certum reddidisse. Nisi valde fallor, D. *Heinsius* ejus adhuc conscius erit. Liberale hoc per se: at, dixerunt alii mei amici, si aedium conductio ex eo fiat, quae ibi ingentis pretii, & reliquae annonae fiat comparatio, nostra horum locorum stipendia Belgicis non sunt inferiora. Sed de hoc nihil quicquam nunc agere mihi propositum est. Exspecto enim adhuc responsum amplissimi Magistratus nostri, quod in singulos dies mihi promittitur. Hoc per proximam potestatem habebis. Haec praemittere volui, ut omni negligentiae suspicione apud te carerem. Tu verò, ut coëpisti, me amare pergito, qui tui semper ero amantissimus. Salutat te officiosè filius meus, qui etiam literis se cupit in tuam amicitiam inlinuare. Videbis quandoque ejus versionem Latinam Commentariorum Hebraeorum in Prophetas minores, ibi, ubi Mercerus substitit. Vale. Perscriptum Basileae 8. Jul. Anno 1625.

EPI.

EPISTOLA XCI.
PETRUS CUNAEUS*Joanni Buxtorfio*

S. D.

Basileam.

VIR Clarissime. Binas a te literas accepi, quas 24. Junii & 8. Julii ad me dedisti. Priores neque spem dabant nobis aliquam, te potiundi, neque omnem auferrebant. Posteriores satis significant quae sit sententia amplissimi magistratus Basileensis, cum is hoc negotii dedit Scholarchis vestris, ut te auctioribus stipendiis illic retinerent, atque ut honori Academiae consulere. Id an recte, atque ita, ut cupis, facturi sint, proximis literis te indicaturum promittis. Sed non est magni ingenii, cogitatione aliquanto ante divinare quid in hac re facturum sit,

Omnia praecepi atque animo mecum ante peregi.

Nunquam enim istud dedecus in se admittent procures vestri, ut munificentia aut liberalitate erga te nobis inferiores fuisse videantur. Quare expectabimus decretorum responsum. Ac magnopere cupimus aliquid praeter opinionem illic occurrere, quod nos voti nostri compotes faciat. De octingentis florenis nostratibus, etsi dubitanter scripseram, tamen jam certo affirmabo. Ad haec, cum foederati provinciarum nostrarum ordines ex sententia Dordracenae Synodi versionem sacri textus Hebraici in Belgicum sermonem demandaverint septem primariis Ecclesiae Theologis, qui post paucos menses ejus rei causa sedes suas publicis eorundem Ordinum impensis in hac Academia ponent, significavit mihi vir Cl. *Festus Hommius*, S. Theol. Doctor, ac collegii ordinum Bataviae apud nos praefectus, qui hoc interpretationis munus una cum aliis suscepit, optimam hanc fore occasionem, per quam rebus tuis commodisque accedere insigne augmentum possit. Omnino enim fore, ut de locis difficilioribus saepissime te consulant, tuaque opera utantur; neque id negotium paucorum mensium, sed plurium annorum futurum. Confidit autem se facile effecturum ut foederati Ordines tuum in hac causa studium industriae quotannis liberaliter ac honorifice agnoscant. Concordantias tuas ut absolvas, edasque etiam atque etiam

te rogo. Summa est apud me istius operis expectatio. Filium tuum, veram vivamque paternae virtutis imaginem, amo aestimoque. Quam sint praeclara omnia & luculenta futura, quae in More Nevochim, atque in vertendis Hebraeorum commentariis in Prophetas minores praestabit; non possunt ii dubitare, qui Lexicon ejus Chaldaicum & Syriacum viderunt. Peto, ut eum meis verbis salutes, ei-que adfirmes nihil mihi gratius jucundiusque fore, quam si ita, ut scribis, literis me suis subinde compellaverit. Ego nunquam committam, ut in ullo officii genere cessavisse videar. Vale, vir clarissime, atque ita tibi persuade, neminem me uno esse tui observantio-rem. Lugduni Batavorum 15. Augusti 1625. stylo novo.

EPISTOLA XCII.
JOHANNES BUXTORFIUS

Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidam.

VIR Clarissime. Duabus meis praecedentibus literis, tandem hanc tertiam addo & negotium concludo. Unanimiter Senatui nostro Academico placuit, me nullo modo ab Academia nostra esse dimittendum, quod consilium Amplissimo magistratui per Dominos Scholarchas postea fuit propositum. Idem à Magistratu conclusum, & Dominis Scholarchis commissum, ut de honesto auctario stipendii mei cogitent, & de causis simul, quibus mihi mansionem persuadeant. Factum id, etsi voto meo tardius: quo factum, ut & vestro voto tardius, sine dubio, respondeam. Auctarium triplex gratiosè mihi additum, in pecunia, in frumento, in vino. Causae similiter graves propositae, & publicae & privatae; quae tandem, deliberatione seria praemissa, mansionem persuaserunt. Hinc est, ut vestro voto consilioque hoc tempore annuere & respondere non possim. Inclinaui, fateor, non leviter, vobis annuere, sed Magistratus clementia, uxoris & liberorum, pericula metuentium, ardens instantia, me vicerunt, & discessum dissuaserunt. Est mihi socrus octogesimo anno proxima, unde & haereditas & lis expectatur, quae vel sola me absentem revocasset. Nam duae filiae meae maritatae, his discernendis non sufficerent. Quinque praeterea, duo filii & tres filiae, consilio & ope parentis care-
re

re non potuissent. Sed nil juvat de his & alijs causis hîc disputare. Quod satisfacere vestrae de me expectationi non possim, rogo etiam atque etiam, ne aegre feratis. De vestro interea perhonorifico de me iudicio, vestraque erga me benevolentia, gratias immortales ago, agamque dum vivam, & me vestro favori, amoris & honori studiosè commendando, qui vestri semper studiosissimus & amantissimus ero. Vale, vir Clarissime. Scripsi Basileae 22. Jul. Anno 1625.

EPISTOLA XCIII.

JOHANNES BUXTORFIUS

Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidam.

Epistolam tuam, amice honorande, 15. Aug. scriptam, 14. Sept. stylo veteri, accepi, ex qua intellexi, te tertiam meam eo tempore nondum accepisse. Redditam eam paulo post esse, non dubito, cum priores duae adeo tuto iverint. Ex ea intellexisti, quomodo Magistratus noster amplissimus triplici auctario, pecuniae, vini & frumenti, me de novo obligaverit, cum amplissima gratiae suae erga me & liberos meos oblatione, repetitis gravissimis causis, quae mansionem persuaferunt. Res haec non leviter certè toto hoc tempore me perturbavit. Obtulit Deus occasionem, qua longè fructuosius mea opera uti voluit, quam in hoc loco ea impenditur. Obstitit Academia, obstitit Magistratus argumentis auctoritate & pondere gravissimis. his passum sum me vinci, nec tamen sine curis. Quid enim jucundius, quam multis cum gratia & applausu prodesse? Hinc meorum studiorum fructus, extra Basileam extendere in publicum conatus sum, & in eo totus adhuc sum. Operi vestro Biblico, uberrimam Dei gratiam & benedictionem toto animo precor. Non dubito, quin ad pium hoc Opus viri undequaque doctissimi, & in linguis sacris potentes, & maxime industrii sint delecti. Me illis longe inferiorem iudico. Si quid tamen possim, & si meum iudicium, utut tenue, quandoque tentare libuerit, volupe erit ad tam divinum opus aliquid in medium conferre. In Concordantijs meis procedo in litera v. Quando & ubi imprimi aliquando possint, nondum scio, sed reliqua omnia subsidia desunt. Industriam editio requirit

non levem. Spero tamen Deum subministraturum de editione consilium & media. Mars nunc Artem suppressit. Typographi languescunt, de immensis sumptibus & librorum immota mole anxie queruli. Sed orietur aliquando post haec nubila Phoebus laetior. Filio meo suasi, ut epistolio aliquo in tuam quoque familiaritatem se insinueret. Id hîc adjunctum, quod amica manu capies, & favebis. Deum toto pectore rogo, ut Academiam vestram florentissimam conservet, & Rempublicam in pace. Vale, amice honorande. Basileae 15. Sept. An. 1625. stylo veteri.

EPISTOLA XCIV.

PETRUS CUNAEUS

Joanni Buxtorfio

S. D.

Basileam.

NOvissimis meis literis, quas 16. Octobris superiore anno ad te dedi, dolorem non meum duntaxat, sed omnium nostrum tibi significavi, quem cepimus, cum nullis te conditionibus illinc dimitti posse scriberes. Simul & ad literas filii tui, juvenis lectissimi & incomparabilis, respondendi, quae incredibilem in modum gratiae mihi jucundaeque fuerant. Ex eo tempore literas tuas videre mihi non contigit, ego interim, id quod res ipsa atque ratio suadebat, non cessavi etiam atque etiam eniti, ut, cum te sibi vindicare Academia nostra non posset, saltem filius tuus in eam publice invitaretur, qui paternis, quas repraesentat, virtutibus, desiderium tui nobis leniret. Qua de re licet nihil adhuc constitutum a Curatoribus nostris sit, propterea quod indigenae quidam impense muneris hujus honorem ambiunt, tamen neque desperare possum, &, ubi omnia sedulo gnaviterque fecero, si quidvis tentanti nihil procedat, voluntatis optima, atque in Academiam propensissimae conscientia perfruar. Quod Concordantiae tuae Publicae haecenus non prodierint, penuria eorum hominum puto fieri, qui illos excudunt. Si tam grande & pulchrum doctrinae tuae vigilantiaeque depositum committere nostratibus velis, est in promptu penes nos typographia Erpeniana, characteribus Hebraeis exquisitissimis instructa; neque deerunt, opinor, qui ferre sumtus tantae rei pares velint. Vale, Vir clarissime, atque a me omnia officia exspecta,

ſpecta, quae proficiſci poterunt ab homine tui ſtudioſiſſimo amantiſſimoque. Lugd. Bat. 26. Septemb. 1626.

EPISTOLA XCV.

JOH. BUXTORFIUS

Petro Cunaeo, V. C.

S. P. D.

Leidam.

Quod haecenus in ſcribendo pigrior fui, fecerunt cauſae privatae & publicae. Nil attinet, illis exponendis te fatigare. Ultima tuae mihi ſunt redditae, amici tui erga me & filium meum animi teſtes. Sic hae meae viciffim erga te inviolatae amicitiae ſint teſtimonium. Pro honeſto tuo de filio meo iudicio, inſignique benevolentia, gratias ago immortales. Eſt ille à Deo Patre coeleſti donatus facultate docendi, tam in Eccleſia, quàm in Scholis, quod non omnibus eadem meſura datum. Dei providentiae committo, an in utroque aut alterutro, ipſius opera uti velit. Docet in Eccleſia, ſed nondum in ſtato officio, quod intra duos meſes expectat. Vacant in urbe duo, & tertium in agone extremo eſt. Ad unum ſine dubio promovebitur. Quod ſi ſpes fuerit inanis, ad alia vel meliora vel majora ipſum Deus reſervat. Ejus ſola providentia nitimur, cui etiam in ſolidum haec committimus. Meo monito Verſionem More in manus reſumpſit, & librum primum munde deſcripſit, ſtylo plano, dilucido & terſo. Ad hanc ſemidocti Judaei verſio tenebrae ſunt. Sed nunc ita ſunt tempora, ut pene ludibrium mundi ſint, qui his literis operam dant. Tamen cum Deus ingenia excitat & conſervat, qui linguarum donum in Eccleſia propagare ſtudio habeant, potius Dei conſilium, quam mundi iudicium nobis ſequendum eſt. Ego Concordantias abſolvi, & iis cum ſummo oblectamento utor. De imprimendis nondum ad manus media ſunt. Noſtra typographia Hebraica ſopita eſt, quam tamen reſuſcitare typographus ad aetatem cogitat. Sed ſine meo conſilio & opera nihil poſteſt. Indies ipſe de meis laboribus & ſudoribus lucrum habet, & ego Indies ſummam ab ipſo ingratitude malitiſam experior. Sic vix ſpes eſt, ut hic excudantur. Neceſſe erit, ut iisdem typis excudantur, quibus hic & Veneſtiis olim excuſae ſunt. Iis Erpeniani non reſpondent, quantum haecenus vidi. Puto *Plantinum* habuiſſe eundem,

K 5

ſed

sed nescio an ad *Raphelengii* manus illi devenerint. *Ty-*
pographiae Venetae idem fatum accidit, quod multis aliis.
Flos pristinus emarcuit, & sine succo jacet. In manibus
mercatorum quorundam Christianorum est, qui inter al-
bum & nigrum non norunt discernere, ut celebris Rabbi
Venetus ad me perscripsit. Inquiro in Auctorem Concor-
dantiarum, & scio quid *Sixtus Senensis* notaverit, sed non
satisfacit. Simul etiam quis Biblicum textum Latinum in
capita distinxit. *Balaenus* id Anglo cuidam suo adscribit,
alii aliis. De his vellem in Praefatione monere, cujus ca-
pita mihi jam sunt designata. Sed erit tempus, ut alias de
his latius conferamus. Interea, ut coepisti, amare nos
perge, qui tui sumus studiosissimi & amantissimi. Vale,
optime, & D. *Altingium*, à quo filius meus accepit ante
biduum literas, per occasionem amanter a me saluta. Ba-
sileae 8. Martii 1627.

Tuus.

EPISTOLA XCVI.

JOHANNES BUXTORFIUS FIL.

Petro Cunaeo.

Leidam.

S. in Christo Pl. Si temere ago, Vir Cl. quod ignotus
ego literis meis te compellare, & amicitiae tuae fores
pulsare non erubescō, ignosces. Novi equidem probe
meo me metiri modulo, neque ejus me esse conditionis,
ut in tantorum virorum familiaritatem ingerere me facile
debeam. Ut vero tuam amicitiam quaererem causas ha-
bui, quae me spero ab omni vel temeritatis & audaciae, vel
ambitionis suspicione liberabunt. Non hīc adducam cōm-
munitatem quasi studiorum, cujus quoque nomine familia-
ritatem tuam quaerere me potuisse mihi videor. Nam quia
apertae Musarum debent esse januae, neminique discen-
di cupido clausae, quidni doctissimarum Musarum tuarum
Hebraicarum fores mihi quoque pulsare liceret? Cum pu-
blico scripto, doctissimo, inquam, illo tuo de Repub.
Hebraeorum Commentario, eas universo mundo aperue-
ris, nemini seorsim eas te oclusurum arbitror. Non
etiam prolixè commemorabo summam tuam erga paren-
tem meum benevolentiam, ab aliquot nunc annis priva-
tis litteris luculenter comprobata, inprimis vero ultimis
tuis quibus nomine Academiae vestrae, Vocationem ad
Pro-

Professionem Leydensem ipsi significasti. Sanè ea tanta est, ut illius nomine me quoque summopere tibi obligatum sentiam, atque merito omnia mea studia & officia offerre debeam. Utinam vero, utinam Pater meus vobis hęc satisfacere vel potuisset, vel adhuc posset! Sane non minus suo & meo, quam vestro id fieret cum voto. Quid vero eam moretur, & impediat, ex ipsius credo litteris intellexisti. Potissima & praecipua, quae nunc me ad scribendum impulit, causa, est postrema tua ad Parentem meum Epistola, quā Tuum in me quoque affectum tam abunde es testatus, ut jam nihil amplius dubitārim omnem metum excutere & seponere, atque, incomptis licet, meis litteris amicitiam ac favorem tuum mihi conciliare. Quare ut id dextre interpreteris, atque me non in Amicorum, sed discipulorum & clientum numerum recipias & cooptes, etiam atque etiam rogo. Nullam ego unquam praetermittam occasionem omni officiorum genere devotum meum erga Te animum declarandi. Ex litteris Parentis mei credo intellexisse Te, quae studiorum meorum sit ratio. Lexicon Chald. a me editum tanti non est, ut laudem aliquam mereatur. Studiorum meorum est tyrocinium, atque in privatum tantum meum usum a me collectum erat. *More Nevochim Majemonidis* ante biennium, consilio Parentis mei, in Latinum sermonem transferre incepi. Sed itinere Gallicano opus illud ad tempus interruptum fuit. Magna tamen ex parte absolutum. Liber sane est reconditae sapientiae & doctrinae, unde multa in scholas nostras Theologicas transferre possumus. Inprimis vero perplacent illae explicationes vocabulorum homonymorum in iis, quae per *interpretationes* de Deo dicuntur, ut primo libro. In secundo libro prae caeteris digna lectu sunt illa capita, in quibus de Prophetia agit. Repertur inter illa quoque ratio cur Danielelem, Davidem & Salomonem non inter prophetas referant Hebraei, cujus rationem a Judaeis nunquam esse expositam scribis in *Repetita* Hebr. p. 491. Legitur id in *More* parte 2. c. 45., ubi de diversis prophetiae gradibus agit, in gradu secundo. De illius valore non dicam. In parte tertia illius libri prae caeteris excellunt priora capita, in quibus agit de Visione Ezechielis, & circa medium illius libri complura, in quibus rationes singulorum fere praeceptorum Mosaicorum reddit. quae omnia si concinne transferri possunt, nullum est dubium, magnum inde fructum rediturum. Sed longius

gius feror quam decet, & quam volebam. Si gratas tibi meas fore litteras, ut promisiſti, intellexero, alias de aliis tecum conferre gratiſſimum mihi erit. Te Vir Clariſſ. ut me meaque ſtudia tibi commendata habeas, & promovere ſatagas, etiam atque etiam rogo. Deus Opt. Max. te quam diutiſſime, Eccleſiae & Scholarum bono ſalvum & incolumem conſervet. Dabam raptim 12. Sept. Baſ. An. 1625.

EPISTOLA. XCVII.

PETRUS CUNAEUS

Joanni Buxtorſio Juniori

S. D.

Baſileam.

ANnus ferme eſt, Clariſſime juvenis, cum literis tuis, quas recens acceperam, reſpondi. Eae, ut erant humaniſſimae, & amoris tui erga me plenae, ita vehementer animum meum accenderant, ut plane cuperem crebriores deinceps a te epiſtolas videre, pro quibus promptiſſime totidem tibi aut plures reponerem. Sed fecit vel tabellariorum perfidia, vel viarum per bella Germaniae incertitudo, ut nihil ad me perlatum ſit. Id enim credere malim, quam te noſtri oblitum eſſe, aut minus diligentem in his erga amicos officii videri. Locus ille, in quem vocatus V. Cl. pater tuus erat, adhuc apud nos vacat. Ego id enixe opteram dedi, ut iſtius muneris conditio tibi offerretur. Quod jam pridem factum fuiſſet, niſi multis amicorum interceſſionibus eum honorem appeterent ambirentque noſtrates quidam, qui neque illis ingenii monumentis clari ſunt, & fortasse, ut inclareſcant, efficient nunquam. Quid facturi Academiae noſtrae Curatores noſtri ſint, haud divinare poſſum. Opera certe mea ſtadiumque ad eam rem, quam coepi, conſciendam non deerit. Scis non ſemper optimis conatibus eventum reſpondere. Sed tamen non committam, ut aliquid neglexiſſe videar, quod ad commendationem excellentis virtutis tuae, & ad publica ſaeculi commoda pertineat. Verſionis *More Nevochim*, quam adornare te ſcribebas, magna apud omnes exſpectatio eſt. Quare ut inceptum opus conſumes, edasque permagni intereſt ad exiſtimationem nominis tui. Vale, meque tui amantiſſimum & eſſe, & fore perpetuo crede. Lugd. Bat. 26. Septemb. 1626.

EPI-

EPISTOLA XCVIII.

JOHANNES BUXTORFIUS, JUN.

*D. Petro Cunaeo.**Leidam.*

Litterae tuae, Vir Clarissime, quas 26. Septemb. ad me dedisti, vigesimo octavo Octob. h. e. antetriduum mihi redditae fuerunt, quae ut erant humanitatis & benevolentiae Tuae in me plenissimae, ita sane mirifico me affecerunt gaudio. Unum in iis maximopere dolebat, quod nempe priores tuae, quarum mentionem facis, pari fide ad manus meas non pervenerint. Primae fuerunt istae, quas a Te accepi, Vir Clariss. & quae mihi laetum attulerunt nuntium, in amicorum Tuorum numerum me receptum & cooptatum esse. Quare ante omnia de silentio meo apud Te excusari cupio. Nulla Tui oblivione id quaeso factum existimes, vel meâ negligentia. Nihil antiquius habeo, quam in Virorum doctorum notitiam devenire, eorumque amorem, ac benevolentiam mihi tum conciliare, tum conservare. Ut perpetuo annitar Nomen & Famam Parentis mei continuare & conservare: ita quoque ejusdem Amicos debita observantia semper colam & observabo. Reliqua Epistolae Tuae quod attinet, ea tot signis & argumentis Tuum in me affectum mihi aperuerunt, ut nesciam, quâ ratione mutuum meum affectum & cultum erga Te exprimere vel possim vel debeam. Quod enim tam gratam Tibi scriptiunculam meam fuisse significas, ut porro crebriores a me cupias videre, id amoris Tuo & humanitati Tuae unice adscribo. Scio enim nihil tale ex suo merito meas mereri potuisse litteras. Quandoquidem autem ita Tibi placet, habebis in posterum, spondeo, frequentes, & toties quoties occasio litteras transmittendi se offeret. Quid enim mihi magis honorificum esse posset, quam de tantorum virorum familiaritate posse gloriari? At vero quod jam in ipsis primordiis Amicitiae nostrae, eoque progressus, ut non solum litteris, sed & corpore me Tibi conjunctum, & quidem in Amplissimo honestissimoque loco desideras, atque ita ad summam, quam optare possem, dignitatem me evehere, nimis magno honore me afficis, nimio beneficio me Tibi obstringis. Honori quippe mihi duco, quod a tanto Viro, tanto munere dignus judicor.

honori summo mihi cedit, quod a Te, tantis Viris, Academiae vestrae proceribus de tam honesta nota commendor. Quicquid est, negotium Deo committo, & Tuae prudentiae ac benevolentiae. Tu facias, quod è re Tibi esse videbitur. Ambitosum foret à me istud munus ambiri: sed parum quoque conveniens videtur tantam benevolentiam plane respuere & repudiare. Incertus quippe sum adhuc; quò me fata trahant. Paratus sum sequi, quo fert Divinà voluntas. Linguis equidem, Hebraicae nempe & Chaldaicae imprimis, earundemque variis dialectis, hæcenus operam dedi, & natura quantum ad eas inclinem & propendeam dici non potest. Sed agnosco quoque multa requiri ad publicum munus obeundum. Studia mea nondum certà & fixa sunt, prout conditio. Versionem *More Nuchim* quod attinet, coepta illa est a me ante quatuor annos: sed tum peregrinationibus, tum aliis studiis alio me trahentibus saepe interrupta & retardata. Major & melior illius pars, Dei Gratia, absoluta. Suadet Parens meus, ut cum obdictas causas, & operis ipsius quoque summam difficultatem diutius editio illius differenda sit, specimen illius dem in primae partis editione, & fere persuasit, quia admodum illud ab Amicis, quibus spem ejus feci, efflagitari video, ut aliquo modo fide mea me liberem, & ostendam, me dum in otio vivo, non plane otiosum esse. Statui quippe hac hyeme, Primam operis partem denuo cum Textu Hebraeo conferre, & ad Typographiam adornare, ut proxima aestate, si Deus vires & vitam mihi continuaverit, lucem videre possit. De Typographo autem res incerta est. Nescio an hîc imprimi posset, vel etiam an velim! Tu si propositum istud quoque approbaveris, quaeso significa, & simul, an apud vos quis esset, qui illud vellent suscipere. Nam forte non abnuerem. Haberem etiam alia quaedam, quae praelo committere possem, aliud agendo sub manibus mihi nata sunt: sed libenter premo, usque dum mihi constet, malum esse. Neque etiam nunc sunt tempora. Latet penes nos quoque Versio Latina *Zoharis* in *Genesis* MS libri, ut nosti, abstrusissimi &, (si ullus alius est) difficillimi, *Guilelmi Postelli*, cum ejusdem Notis. Si quis otio vacaret, credo multum utilitatis inde ad Rempub. Litterariam derivari posse. si cum Hebraeo conferret & in ordinem redigeret. Opus est satis ingens. De *Martino Raymundo*, ex quo *Petrus Galatinus* opus suum compilavit, jam dudum forte intellexisti, illum quoque penes

penes nos esse. Ederetur, si tempora essent magis tranquilla. De Parentis mei studiis nihil addo: ipsemet enim de iis ad Te perscribet. Fiet id proxima occasione. Nunc enim inopinato allis negotiis obrutus est. Nunc, ne modum epistolae excedam, finem facio, de aliis alias Tecum collaturus. Nunc Vale, Vir Clarissime, & vive quam diutissime Ecclesiae Scholarumque Christi bono, & me porro, ut hactenus, Tibi commendatum habere perge. Dabam Basileae Cal. Nov. Ann. 1626.

EPISTOLA XCIX.

JOHANNES BUXTORFIUS F.

D. Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

TRimestre circiter est, Vir Clarissime, quod litteras Tuas 26. Sept. superioris anni datas accepi, & ad easdem quoque respondi. Quia autem ab eo tempore nihil a Te litterarum vidi, nescio an meae recte tibi traditae sint. Interim quia de Tua in me benevolentia certo mihi constat, non dubitavi iterum ad Te, hac per nundinas Francofortenses occasione, scribere, atque ita continuato hoc litterarum commercio perpetuam meam erga Te observantiam testificari. Etsi vero mihi ampla scribendi materia non suppetat, neque ea ego eruditione imbutus sim, ut inde aliquid iudicio Tuo dignum proferre possim: tamen quia novi Te Antiquitatis, imprimis Sacrae & Judaicae singularem esse amatorem, non improbatum abs te iri spero, si meum constum in simili studiorum genere videas. Nosti quae Hebraei scribant de septem praeceptis datis filiis Noae, quorum mentionem facis in lib. tuo de Repub. Heb. cap. 1. Leguntur in Talmud Sanhed. p. 56. Col. 1. in fine & apud R. Bechai fol. 12. col. 2. In ea praeteritis diebus inquisivi ex occasione Proselytorum. Scribit enim *Schindlerus* in Lexico suo, in radice *מ* haec praecepta imposita fuisse proselytis, qui Legem recipere & circumcidi volebant. Hoc cum apud Hebraeos investigarem, contrarium deprehendi. Scribit enim *Majemon* in Halach. *מ* haec praecepta imposita fuisse Proselytis *incolis*, qui neque circumciderentur, neque baptizabantur. Quare vel ipse *Schindlerus* hic errasse mihi videtur, vel Typographus, et *velut* sit

per

positum pro *nolebant*. Videri potest *Majemon* dicto *Tract.* cap. 13. & 14. Profelytos porro illos incolae *יְהוּדִים* dicit *Majemon* appellatos fuisse ita, quia ipsis habitare concedebatur inter Judaeos in terra Israël, & de illis quoque dicunt, quod sint *עַמֵּי הָאֶרֶץ* *Religiosi ex gentibus mundi*. Unde suspicio mihi nata, an tales intelligantur *Astor.* 2. 5. ubi dicitur, *Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες ἐνλαβεῖς.* *Habitanter tantum Judaei in Hierusalem Judaei, viri religiosi,* & porro quoque additur, *ex omnibus nationibus sub coelo illos fuisse,* & vers. 14. ejusdem capituli, ubi distincte ponuntur *Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ.* Non ignoro tamen Judaeos disputare, an in Urbe permissum ipsis fuerit habitare? & quosdam illud negare, eo quod de illis in Levitico dicatur, *וְיָשָׁב עִמָּךְ* *Tecum habitabit; Tecum,* non, In Urbe ipsa. Caeterum in Profelytorum receptione notabilis ceremonia mihi videtur, quod postquam circumcisi fuerunt, Baptizati fuerint quoque. Ex hac enim desumptam esse Baptismi nostri Sacramenti N. T. ceremoniam à Christo, probabile est, hincque originem habere, reliquis duobus Circumcisione & Sacrificio, quae magis ceremonialia sunt, abrogatis. Sic etenim ex ritibus Paschatis ortum habet alterum Novi foederis Sacramentum, Coena videlicet. Haec quod attinet, cum nuper Institutionis illius verba considerare, & cum Paschate conferrem, quoque Christus respiciat, dum ait de calice vel de sanguine, *qui pro vobis effunditur* disquirerem, facile equidem animadvertere potui, illum ad manifestationem agni Paschalis, quae sine sanguinis effusione fieri non potuit, & ad asperzionem postium in Aegypto sanguine agni paschalis factam, respicere. Verum quia haec ceremonia particularis erat, & in primo tantum Aegypti paschate observabatur, & prior nimis generalis, ad aliquid aliud Christum respexisse mihi videbatur. Itaque inveni apud *Majemon* *Tract.* de Paschate inter reliquos ritus Paschatis & hanc, *Sanguinem agni Paschalis debere effundi è regione fundamenti altaris.* quod ipsum etiam in Talmud reperitur, & tanquam specialis & necessaria observatu ceremonia requiritur. Huc igitur in specie Christum respexisse & locutionem suam hinc desumpsisse certum est. Caeterum hic miror interpretes, qua ratione multis Legi contrarium quid Christus fecisse videatur, cum dicitur, illum discumbendo Agnum comedis? quemadmodum etiam ipse *Beza* *Matth.* 26. 20. hanc sibi objectionem fingit, cum scri-

Scribit : *Atqui Exo. 12. 11. jubet Dominus a stantibus Es. comedi.* Nam istius ceremoniae in specie nulla mentio neque in Exodo, neque apud Hebraeos. Tantum per consequentiam, quia cum festinatione & accincti edere illud jubentur, inde deducitur : cum tamen haec omnia discumbendo quoque potuerint observari. Verum excedo modum leviculis istis. Studia mea quod attinet, adornavi hac hyeme primam partem *More Nevochim* ac de novo revidi, ita ut sperem illam viris doctis non ingratham fore. Si nihil aliud obstat, hac aestate, Deo favente, una cum Textu Hebraeo edetur. Interim & ad reliquas duas partes accedam, ut brevi, si Deus voluerit, tota translatio illius habeatur, nihilque aliud, nisi absoluto hoc opere, aggredi decrevi. De studiis Parentis mei, non est quod tibi referam. Ipsiusmet enim litteras simul accipies. Sed desino, & quis Tuus, Academiaeque vestrae sit status a Te expecto, Deum Opt. Max. rogans, ut Tibi Tuisque clementer benedicat. Vale, meque ut coepisti, Vir Cl. amare perge. Dabam Bas. 4. Mart. An. 1627.

Reverendo Viro D. D. *Altingo* officiosam salutem adscribo, cujus litteras, datis jam praesentibus, demum accepi. Rescribam proxima occasione & ad ipsum.

EPISTOLA C.

JOHANNES BUXTORFIUS JUN.

D. Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

SEsquiannus, ni fallor est, Vir Clarissime, quod nullae mihi ad te sunt datae litterae, non sane, quod minus haecenus tuam aestimaverim, vel animo excoluerim, amicitiam; ea enim nihil mihi magis gratum, jucundum, honorificumque potest contingere, sed alias, tum privatas, tum publicas ob causas, quae scripturienti calamus saepe è manibus excusserunt, vel etiam remissiore aliquando ad scribendum reddiderunt. Quid enim coram Amico dissimularem? Contigit mihi ab eo tempore tum ab Amplissimo nostro Magistratu, Deo ita gubernante, honorifica ad Ministerium in hac Urbe vocatio: tum (ut nec hinc reticeam) quod plerumque vocationes solet insequi,

I

quam-

quandoque etiam ab Amicis & Parentibus obtrudi, honestum matrimonium. Haec duo studia mea non raro abruperunt, vel potius interruperunt: Nam abrumpi, quam diu Dei gratia vivo & valeo, nunquam patiar. Non desiderabis credo silentii mei causas plures, pro ea, quae inter nos est, amicitia. Studiorum meorum rationem quod attinet, licet à litteris Hebraicis nonnihil Ecclesiastici officii conditio me avocet, tamen, quandocunque & quotiescunque dies aut horae vacantes conceduntur, illas arripio, & in hoc unum converto. Ita hæcenus coeptam *Maje-monidis* Perplexorum libri translationis telam Dei gratia ad finem perduxì, ac si eidem placeat, proximis nundinis typis evulgatam videbitis. Utinam vero tam vehementi doctorum Virorum cum applausu excipiat, quam ego commodo publico ea inservire volui! Ut tum magis notus hinc inde fiat liber, tum aliquam suis expectationem gignat, tum etiam gratiam aliquam ante sibi conciliet. Titulum nunc aliquo modo delineandum, & Viris Doctis exhibendum judicavi, ut tum illorum judicium interim audiam; & si quid forte ad ornamentum & utilitatem libri posset adjici, ab illis percipiam. Hunc in finem, & tibi, Amicorum in Belgio principi, exemplar ejus transmittò, humiliter rogans, ut illud aequi bonique consulas, quid tibi de proposito meo & de ipso opere videatur, candide aperias, aliisque etiam horum studiorum amatoribus communices, ac si dignum videatur, commendes. Accipies simul Titulum Concordantiarum Hebraicarum Parentis mei, quas commendare nolo. Commendabit se ipse, cum è tenebris Musaeoli ipsius lucem hujus Mundi aspiciet, una cum Lexico Thalmudico & Chaldaico ante viginti annos inchoato, nunc etiam absoluto, aliisque operibus. Ipse, ni fallor, ad te aliosque Academiae vestrae Proceres litteras est daturus. Unde nunc quidem pluribus tibi molestus esse nolo. Deus Opt. Max. te cum reliquis Academiae vestrae ornamentis, illaque adeo tota, toto quoque Belgio, florentes, viventes, conservet. Tu vero, Vir Clariss. ut fecisti, amare me perge, ac, nisi grave sit, D. Riveto, D. Altingio officiosam meo nomine salutem dicere, non dedignare. Bas. 3. Sept. 1628.

EPISTOLA CI.

PETRUS CUNAEUS

D. Johanni Buxtorfio Juniori

S. D.

Basileam.

DOlorem meum, quem ex diuturno tuo silentio cepē-
ram, Vir clarissime, solata est novissima epistola tua,
qua mihi significas, & sacri ministerii functionem honori-
fice tibi ab amplissimo urbis vestrae Magistratu delatam esse,
& insuper conditionem matrimonii ex voto tibi obtigisse.
Equidem ego longo jam tempore nihil intellexi, quod mi-
hi gratius jucundiusque fuisse memini. Id quod facile cre-
dere poteris; si cogites, quam te vehementer amem cha-
rumque habeam, ac quanti jam ante fecerim praeclaras il-
las & excellentes animi doctrinaeque dotes, quas in te
summus Deus collocavit; quae si nunc in celsiore loco,
atque in spectatissimi muneris dignitate elucebunt, quis est,
qui seculo nostro non gratuletur? Opto etiam atque etiam,
voveoque, ut idem ille Deus optimus maximus beneficiis
his suis faveat, ac tibi tuisque, & nobis omnibus hoc,
quodcunque tibi contigit, laetum faustumque & fortuna-
tum faciat: Titulum *More Nevochim*, quem mihi misisti,
collegis meis, aliisque, qui has literas amant, exhibui. Judicia
eorum, si exquiras, possum vere illud tibi scribere, uno
ore omnes omnia bona dicere, ac laudare inceptum tuum.
Quare te hortamur mirum in modum rogamusque, ut id
opus prodeat. Nosti omnem moram iis molestam esse,
qui impatienter aliquid expectant. Non poteris nos ulla
re magis beare, quam si cunctationes omnes rescindas, ea-
que celerrime edas, quae omnium fidem & admirationem
excedent. Etiam ante a te petii, ne versionem Latinam
Zoharis in Genesim, neve *Martini Raimundi* commenta-
tiones, quas penes vos esse jam pridem scripisti, diutius
delitescere patiaris. Quod attinet ad Concordantias He-
braicas Cl. V. parentis tui, ex titulo, atque ex primis ini-
tiis, quae nuper a te accepimus, constare nobis potuit, opus
id accuratae incredibilisque diligentiae atque industriae esse,
neque quidquam utilius posse reperiri ad sacri codicis perve-
stigationem. Si is liber una cum Lexico Talmudico &
Chaldaico publici juris fiat, magnus cumulus accedet ad
immortalis summi ejus viri beneficia, quibus jam ante ille

16 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

rem literariam publicam sibi devinxit. Id ut incomparabili parenti tuo significes, atque ut ei verbis meis officiosam dicas salutem, peto. Vale, Vir reverende & praestantissime, & me, ut coepisti, ama. Lugduni Batavorum Cal. Novemb. 1628.

Literas D. *Andreae Riveti*, collegae nostri, ad Cl. V. parentem tuum his meis adjunxi. scribam ei propediem per otium.

EPISTOLA CII.
JOH. BUXTORFIUS Fil.

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

Serius respondeo amicissimis tuis litteris, Amice pl. honorande: sed per occupationes varias aliter non licuit, ac hoc tempore vix licet. Nam praeter officii mei munera in hanc usque horam per totam hyemem, typographicis quoque negotiis (quae, ut nosti, sunt taediosa ac laboriosa) varie distractus fui. Non solum enim Translationem meam libri *More Nevochim* edendam curavi, sed recusa sunt alia quoque Parentis mei scripta, Thesaurus scilicet Grammaticus & Epistolaris Institutio, quorum omnium cura mihi incubuit. Deplorandum est, nos nullos hic in linguis eo posse promovere, ut vel correcturae Typographicae librorum nostrorum curam alicui concedere possimus. Tantus hic est contemptus & neglectus linguarum. Exemplar libri *More Nevochim* tibi offero, rogans ut serena fronte illud accipias. Tu, Vir Clariss. inter eos quoque fuisti, qui literis & hortationibus tuis ad illud me instigasti. Utinam vero tuae & aliorum Virorum Doctorum expectationi satis fecissem. Sed, quod illic deest, benevolentia vestra supplebitis, ac difficultati operis aliquid etiam adscribetis. Otium ad litteras scribendas subripuit mihi adjunctum specimen Concordantiarum, quod absolvendum erat, ut Typographus Francofurtum secum sumere possit. Nam ut tanto melius ratio totius operis constet, duo integra folia imprimi curavimus, quo plenior habeatur materia. Hic imprimuntur, & propediem continuatis operis procedent. Quaedam enim praeparatoria adhuc ad apparatus operis requiruntur. Brevitatem itaque nunc excusa. Plu-

ra

ra per proximam, quae se offeret, occasionem. Salutat
Te officiose Pater meus. Vale. Dabam raptissime Bas. 20.
Mart. 1629.

EPISTOLA CIII.
PETRUS CUNAEUS

Joanni Buxtorfio juniori

S.

Basileam.

VIR Clarissime, literas tuas 20. Martii ad me datas sero
admodum, hoc est praecipite jam mense Novembri, de-
num accepi, cum exemplari libri *More Neoschim*. Ego
vero plurimum tibi pro eo munere debere me profiteor,
atque omnino operam dabo, ut si minus ad referendam
gratiam satisfacere possim, ad praedicandam certe & ha-
bendam satis tibi faciam. Interpretatio tua opinionem meam
superavit. Qui enim expectaveram, ut Latine Hebraea
redderes, tam significanter sine ullo apparatu aut molimi-
ne omnia vertisse te video, ut pene commentarium nobis
dederis. De Parentis tui viri incomparabilis obitu, tristis-
simus nuntius ad aures meas pervenit, & mirum in mo-
dum me perculit. Non monebo te, ut quae aliis solatio-
tute adferre in hujusmodi luctu soles, ea tute tibi sub-
jicias, atque apud animum proponas. Ipse enim nosti
optimum esse pati, quod emendare non possis, & Deum,
quo auctore cuncta haec eveniunt, sine murmure sequi.
Equidem ego, cum causam publicam, & omnium nostrum
commune damnum intueor, non possum tamen quin do-
lorem meum mitigem, cum cogito te nobis superesse, ve-
ram vividamque tanti patris imaginem, in cujus utrius vir-
tutibus jam omne praesidium habebit res literaria Hebraeo-
rum. Si molestum non erit cum sacri ministerii functione
professionem Hebraismi conjungere, plane futurum augu-
ror, ut praeclaris tuis meritis deferat paterni nominis di-
gnitatem amplissimus magistratus Basileensis. Absit enim
a seculo nostro istud opprobrium, ut de alio quoquam co-
gitet. Quid ejus rei futurum sit, valde scire cupio. Lexi-
con Thalmudicum & Rabbinicum & Concordantiae Cl. V.
parentis tui ut tandem prodeant, etiam atque etiam te ro-
gamus. Vale, vir reverende & clarissime. Lugduni Bata-
vorum 3. Decemb. 1629.

L 3

CLIII

EPISTOLA CV.

JOH. BUXTORFIUS, J. FIL.

D. Petro Cunaeco.

Leidam.

Haud parum sane litterarum mearum fatum doleo, quod illae tot mensium spatio detentae, ac tam sero tibi redditae fuerint, prout ex Tuis 3. Dec. datis intellexi. Suspicabar equidem tale aliquid, quod nullum responsum acceperim. Gaudeo tamen, licet sero, redditae esse, ut inde videas me officio meo non defuisse. Parentis mei p. m. obitus, quantum me afficiat, dicendo non sum. Non ideo, quod privatum meum damnum praecipue deplem. Novi enim hoc fatum mihi cum aliis commune, ac subeundum aliquando, vel praecedendum fuisse. Litterarum Hebraicarum jacturam, tantorum laborum relictorum sortem deploro, quae parente carent. Concordantias lugeo, in quarum natalibus ipse obiit; Non enim nisi sex prima folia impressa vidit. Sed qui aliis prospicit Deus, providet etiam his. Providentiam ejus in hoc animadverto & celebri, quod me grassante hac pestis contagione, ita conservaverit, ut operi praesse semper potuerim, meque inter varias occupationes eis viribus instruat, ut huic tamen typographico labori taediofissimo pariter & laboriosissimo sufficere possim. Ea industria opus promovemus, quanta fieri potest. Versamur nunc in littera Gimel, cujus finem quoque seq. septimana me visurum spero. De Professione quid futurum sit, quaeris. Qua de re certi nihil ego adhuc respondere possum. Rogatu DD. Professorum ego una cum Ministerio vicaria opera eam provinciam haecenus administravi; & porro quoque administraturus sum, donec de ordinario deliberetur, quod brevi fiet. Non dubito eam mihi oblatum iri: sed an ejusmodi conditionibus, quibus ego possim acquiescere, de eo nonnihil dubito. Eo enim vix adducar, ut Ministerium deferam: & si hoc mihi persuaderent, de novo stipendio esset agendum; quia longe laudabilius nunc stipendio fruor in Ministerio, quam vero in Professione. Ut cum Ministerio conjungant, suas habebit difficultates, neque ego magnopere id curo. Unumquodque enim officium per se integrum requirit hominem. Intra paucas septimanas eventum videbimus. Eo major pars Professorum spectat, & inclinatur, ut in ipsorum numerum cooptetur.

coopter. Ipsorum ergo erit de mediis cogitare: Lexicon Talmudicum Parentis p. m. absoluto Concordantiarum opere caput exferet. Proximis nundinis, Deo volente, specimen ejus videbitis. Nunc plura non licet. Virum Clariss. D. Rivetum officiose meo nomine haud gravatim saluta. Vale, & me eo amore & favore, quo coepisti, complecti perge. Dabam raptim. prid. Cal. Ann. 1630. quem Annum tibi faustum precor, & toti vestro Belgio.

EPISTOLA CV.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Buxtorffo, Job. Fil.

S. D.

Basileam.

VIR Reverende & clarissime. Cum *Andreas Cargerus*, popularis vester, insigni virtute & doctrina juvenis, a nobis abiret, nolui cum sine litteris meis dimittere: scitatus ex illo sollicitus sum, an maximo parenti tuo nemo adhuc successor datus sit. Sed nec ille quicquam se ex patria Basilea accepisse de ea re aiebat, & ex quo tempore novissimae litterae tuae pridie Cal. Januar. datae ad manus meas pervenire, nihil certi ab aliis relatum mihi est. Imprudenter faceres, si professionis obeundae causa sacrum Ecclesiae ministerium desereres, cum sit ejus muneris spectatissima amplitudo dignitasque. Sed cur jungi utrumque non possit, equidem non video. Certe apud nos D. *Franciscus Junius* cum Theologiam simul & sanctam linguam diversis separatique lectionibus profiteretur, etiam Ecclesiae Gallicae erat pastor, plane ut ei triplex incumbetet functio. Et jam hodie quoque D. *Joannes Polyander* & *Andreas Rivetus*, ut Theologiam in Academia docent, ita ambo sacras litteras pro concione interpretantur populo. Adeo harum rerum non esse dissentaneam indolem, sed summam conjunctionem atque similitudinem existimant Batavi nostri. Et fortassis non errant. Utut est, si uterque honos tibi non deferatur, ex alia potius causa id fieri credam, quam quod minus bene tibi velit Senatus, aut urbanus aut Academicus. Extant enim ingentia atque praeclara cum incomparabilis parentis tui, tum tua quoque in utrumque Senatum merita. Quae ignorare nec praefens nec futura potest aetas. Concordantias Biblicas multum processisse,

ac pene ad finem esse perductas autumo. Ubi eae prodierint, non desinam te vehementer rogare, ut Lexicon Talmudicum publici juris esse sinas. Aut, si precibus & bonitate causae id a te impetrare haud potero, pertinacia tamen extundam. Deus Opt. Max. diu te, vir reverende, seculo huic nobisque omnibus incolumem fervet. Lugduni Batavorum 18. Augusti 1630.

EPISTOLA CVI.

JOHANNES BUXTORFIUS

D. Petro Cunaeo

S. P. D.

- *Leidam.*

Du est, Vir Clarissime, ex quo suavissimum hoc literarium commercium, feliciter olim inter nos coeptum & inchoatum, temporum horum partim injuriis, partim variarum occupationum distractionibus, cessavit & quievit: vixit interim constanter amor & affectus, qui nunquam nisi una mecum cessabit & morietur. Quibus in studiis ab aliquot annis occupatus fuerim, intellexeris forte ex aliis. Ad unice haecenus operam dedi, ut Lexicon Chald. Talm. & Rabbinicum à Patre meo b. m. à tot annis promissum, & a Viris doctis tanto ardore expetitur, absolverem, & juris publici facerem. Laboravi haecenus quantum potui, & laboranti ita allaboravit Deus, ut & privatim perfecrim. & publico quoque bono praelo committere potuerim. Mediam fere partem attigimus, literam Mem propediem Deo juvante absoluturi. Unum restat, ut quod feliciter coeptum, haecenusque continuatum est, felicem quoque ad finem perducere Divina concedat gratia. Pro qua eum quotidie invoco precibus meis, & omnes boni, spero, mecum. Ad praesentem scriptionem excitavit me potissimum honestissimus iste, qui has tibi exhibiturus est, juvenis, *Jacobus Brandmyllerus Basileensis*. Agit ille Jurium studiosum, & post peragratas Galliae & Angliae Academias, Belgium quoque, & in eo praecipue celeberrimum vestrum literarum Emporium, Belgii totius ocellum, adire & visitare, consilio & voluntate parentum decrevit. Natus est is honestissimis in hac urbe Parentibus, mercaturam exercentibus, & ex celebri Brandmyllerorum, Theologorum olim in hac urbe praestantissimorum, familia: unde nihil magis in vo-

tis

tis habet parens, quam ut ille quoque majorum similis evadat, & magnas impensas, quas in ipsum facit, quamoptime collocet. Rogavit itaque me, ut dignarer eum uni & alteri ex DD. Professoribus apud vos de meliore nota commendare, quod cum ei denegare non potuerim, Tibi quoque, Jurium antistiti praestantissimo, eum commendandum censui. Rogo itaque, ut honesti Juvenis rationem habeas & ipse, & aliis quoque observandum cures, dirige eum quaeso consilio & auxilio, ubicunque opus habuerit; admitte eum ad tuam conversationem & familiaritatem, ut inde quoque & doctior & melior evadat: si forte juventutis vitio deviet & exorbitet, monitis saluberrimis eum revoca; ut loco & hospitio utatur honesto, author ipse esto, maxime apud aliquem ex DD. Professoribus; quinimo apud teipsum, si fieri posset. Si quid in ipsum beneficii contuleris, gratus agnoscat ipse & Pater, qui largiter satis ipsi sumptus subministrat; ego quoque ipse mihi factum putabo, & data occasione referre studebo. Vale, Vir Clarissime, & hanc veteris nostrae amicitiae refractionem aequi bonique consule, atque me amare perge. Dabam raptissime. Basileae 18. Jun. 1637.

EPISTOLA CVII.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Buxtorfio Joann. Fil.

S. D.

Vir Clarissime Magna me voluptate affecerunt literae tuae, quas ante duos menses tradidit mihi *Jacobus Brandmyllerus*. Eae enim significabant haud penitus tibi excidisse mei memoriam, veteris, ut scis, amici tui, qui te semper jure meritoque fecit plurimi. Et jam dubitare incipiebam, quo animo erga me esses, quandoquidem jam septimus abiisset annus, ex quo novissime tibi scripseram, ac literas *Andreae Cargero*, populari vestro, egregia virtute & doctrina juveni, tradideram. neque adhuc a te venerat quidquam responsi. Equidem ego, qui sacrum Ecclesiae ministerium te conjungere cum summi parentis tui vacua professione optabam, mox cum id fieri non posse intellexi, utrius muneris functionem elegisses, vehementer scire desideravi. Nunc cum in honore Academicæ professionis te

L. 5

ac-

aequievisse audio, omnino ut ea res tibi tuisque, & nobis omnibus, ac reip. Christianae bene ac feliciter eveniat, Deum Opt. Max. supplex quaeso & veneror. Certe siue nominis tui celebritatem spectes, siue id etiam agas, ut ex lectissimis tuis lucubrationibus fructus ingens non ad unam urbem Basileam, sed ad omnes, qui ubique terrarum sunt, eruditos homines perveniat, nihil potuisti rectius facere meliusve. Et jam certior me majorque spes tenet fore, ut in beato isto otio monumenta doctrinae tuae in publicum exulges quam plurima. Inter quae profecto Lexicon Chaldaicum, Talmudicum, & Rabbinicum, quod patris auspiciis coeptum consummasti penitus absolvisti, sicut principem locum tenebit, ita a me expectatur avide admodum, & paene impatienter. Enimvero, etsi ad juris professionem ante multos annos traductus, quotidie nunc occupationibus quibusdam modo ex muneris Academici necessitate, modo ex consulentium interpellatione enascentibus, otium pene omne meum scrupulatum dividi video, tamen nondum ita ex literarum vestrarum amoenitate exarui, quin libentissime interdum ad ea studia remigrem, quae in pervestigandis Hebraeorum commentariis, atque in Sacri Codicis exodatione versantur. Es autem tu inter caeteros omnes unus solusque, a quo multa discere & possum, & percipio. Ad *Brandmyllerum* vestrum quod attinet, dabo operam, ut sentiat commendationem sibi tuam apud me valde profuisse. Etsi enim ipse per se insigni modestia, morumque elegantia, & praeclaris industriae dotibus amorem omnium eruditorum promeretur, tamen constitui tua causa amplius quiddam ei praestare, quam soleo caeteris, qui ad me accedunt peregre. Et vero rogavi eum, ut me viseret frequenter, atque ut in omnibus, quae pertinere ad se existimaret, ope mea consilioque & promptissimo studio uteretur familiariter. Vale, vir clarissime, & seculo nostro diu perenna. Lugd. Bat. 15. Octobr. 1637.

EPISTO-

EPISTOLA CVIII.
JOHANNES BUXTORFIUS

Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidam.

Litteras tuas, Vir Clarissime, *Schönauerus* noster mihi reddidit, ex quibus non sine magna voluptate cognovi, te adhuc mei non solum esse memorem, sed & amantem. Silentium diutiusculum causatae sunt partim temporum horum calamitates, quibus litterae non ita tuto deferri queunt, partim etiam occupationes indies crescentes, quae & ipsae non raro vel calamum excutiunt, vel animum deiciunt. Vivit interea & viget amor in te meus constanter, nec aliter de Te mihi persuadeo. Ita est, me gravibus de causis, & Superioribus ita à me flagitantibus, Ecclesiastica functione resignata, Academicam Professionem solam amplexum esse, in qua, haecenus quid egerim, patebit, si Deus mihi dederit Lexicon Chaldaico-Talmudico-Rabbinicum, usque ad litteram perjameditum, plane absolvere & ad finem perducere. Deus solus novit, qui vel mihi intra aliquot annos in hoc opere sint exhausti labores, praeter 20. integros annos à Patre p. m. in eo colligendo insumptos. agnoscent spero viri docti, & paulo profundius in his literis tincti, inter quos Tu, Vir Clarissime, & alii apud vos. Specimen illius exhibere poterit Vir iste doctissimus, qui has tibi offert. Cum enim ad singulos amicos seorsim non potuerim mittere, ne eum nimis gravarem, duernionem ipsi tradidi, viris doctis monstrandum, ex quo videre possint, quousque haecenus progressi simus. Longe avidius & impatientius ego finem, quam quispiam alius, expecto. In tertium jam annum protrahitur editio, & ante annum vix sperare possum finem. Operarum typographicarum laboramus penuria, ut citatiore cursu progredi non queamus, si maxime velimus. Bella haec Germanica una cum typographiis omnes quoque operas dissiparunt & absumpserunt, adeo ut metuendum sit, nisi Deus pacem tandem aliquando restituat. Typographias omnes plane pessum ituras, & magnam apud nos barbariem introductum iri, quod clementer avertat. Caetera, quae de meis studiis vel statu meo scribere possem, referre poterit tibi is, qui has afferet. *Adolphus Westermus.* Is cum praeter spem, cum ob pro-

propriam eruditionem & industriam, tum Parentum magna in hac urbe merita, nuper ad Professionem Graecam in hac Academia vocaretur, & haecenus ob turbulenta ista tempora non potuerit commode exterarum Academiarum perlustrare, hoc tempore id compensare & effectum dare voluit. Hanc itaque aetatem Galliae, Angliae, & Belgii provinciis & Academiis perlustrandis destinavit, inter quas omnes cum vestra principem locum teneat, eam quoque prae caeteris visitare & lumina illius videre gestit. Cum proinde & Te ob nominis tui celebritatem salutare cupiat, hae ei epistola aditum aperire volui, rogans, ut benigno tuo aspectu & alloquio frui possit. Obligabis ipsum & me, si quid humanitatis ei praestiteris. Nunc, Vir Clarissime vale, & me amare perge. Dab. Bas. 24. Martii An. 1638.

EPISTOLA CIX.

PETRUS CUNAEUS

Beniamino Auberio Maurerio

Christianissimi Galliarum ad Foederatos Belgas
Legato.

Hagam.

SAEpe ego antea, maxime Legate, praedicari audiveram summam eruditionem tuam, quae in illustri dignitate atque in honorificentissimo munere tuo, tanquam lumen quoddam, effulget. Sciebam enim bene te atque subtiliter de Literis, deque omni disciplinarum genere judicare. Sed qui te jam dudum hoc nomine mirifice admirabar suspiciebamque, nondum tamen credere amicis quibusdam meis poteram, qui identidem mihi affirmarent, nihil esse te commius, nihil moderatius ad omnem rationem humanitatis. Memineram enim profecto, id quod res est, valde rarum hoc, ac prope inusitatum esse in vestri ordinis proceribus. Nunc vero tandem penitus mihi fidem hujusce rei fecit *Georgius* tuus, juvenis longe eruditissimus, qui tuis verbis mihi salutem dixit. Nihil circuitione utar, summe Legate: Statim, ut eum audivi, piguit puduitque memet ipsum mei, qui Tibi, tali viro, & tantis virtutibus praedito, ad quas te excellens natura tua armavit, nunquam haecenus observantiam meam ullo officii genere testatus sum. Equidem ego omnino in posterum, Divine Maureri, nomen meum profitebor inter eos, qui te colunt reverenturque:
atque

atque adeo efficiam mehercule, ut te decus omnium eruditorum esse & nunc intelligant homines, & in posterum memoria teneant. Ad hanc ego rem tibi mea studia, curas & cogitationes polliceor. Interea libros hos meos de Republica Hebræorum tibi mitto, qui pridem a me scripti, nuper tandem prodierunt. Saepe ego constitueram eos tenebris damnare, propterea quod in hoc mundi senio, postquam ineptiendi libido quaedam mortalium animos pervasit, nulla paene scripta lectorem reperiunt, nisi quae Scholasticas quaestiunculas, aut vernilia Sophistarum nugamenta promittant. At nobis non tanti erit, placere multitudini. Quoniam tamen superesse adhuc prisca seculi indolem existimabamus in paucis quibusdam, penes quos nunc splendor omnis majestasque est rectae probaeque eruditionis, sane ut ab his saltem legeremur, operae pretium videbatur isthaec edere, quae nullis adstricti magistrorum legibus, solutissima commentatione, scripsimus. Tu, summe Legate, cujus est eruditio candorque incomparabilis, inspicere haec, obsecro, & munus nostrum, quod tibi mittimus, boni consule, atque ita existima, nihil mihi jucundius fore, quam si animum eum erga me retineas, quem habere coepisti. Hoc autem ut facias, more magis, quam quo te admonendum puto, rogo. Neque enim fieri poterit, ut ab humanitate tua desciscas; aut te ipse retexas, Lugd. Bat. vi. Maji cıııııcxvii.

EPISTOLA CX.

PETRUS CUNAEUS

Benjamino Aub. Maureria.

Hagam.

Vir Illustrissime. Ita me penitus abdere in Bibliothecam meam soleo, nihil ut fere earum rerum, quae aut Hagae, aut in urbe hac contingunt, resciscam. Quare qui tibi nuper objectus est tristissimus & inopinatus casus, forte nondum ad aures meas pervenisset, nisi eum mihi D. *Rivetus* significasset. Equidem certus sum, Vir maxime, in hoc tam ingenti luctu tuo plurimos e proceribus quotidie ad te adire, atque ea officia abunde tibi repraesentare, quae salutantium humanitas, & mos publicus dictat, a quorum magnitudine etsi procul abest mediocritas mea, tamen cum *is sum*, quem tu pridem aut singulari quadam benevolentia

tia; non in aedes tuas modo, sed in animum quoque recepisti, nihil inepte me facturum credidi, si hac epistola testarer, insigniter mihi atque vehementer doluisse matronae omnium lectissimae, praestantissimaeque, uxoris tuae, obitum. Caeterum quoniam longe acrioribus stimulis animus tuus, quam omnium noster agitur, danda utique etiam opera est, uti ne moestae voces nostrae vel exsuscitent tristitiam tuam, vel etiam adaugeant. Non ego hinc luculenta illa & praeclara Sapientum monita, tibi ob oculos ponam, quae tibi, Viro sapientissimo, adeo non ignota sunt, ut ea a te alii petere debeant. Lugd. 28. Octob. CIOIOCXVII.

EPISTOLA CXI.

PETRUS CUNAEUS

D. Benjamine Auberio Maurerio.

Hagam.

ET si nihil quidquam mecum ferre soleo eorum omnium, quae valere solent ad conciliandas magnorum virorum amicitias, tamen ex quo tempore ad tuam humanitatem, ultro omnibus literatis obviam, aditus semel mihi patuit sine parario, nunquam deinceps mihi tuam summam benevolentiam defuisse, memoria teneo. Quare equidem fiducia facilitatis tuae peccabo paulo audentius in publica commoda: & qui identidem cum Hagam venio, sermonibus meis morari tempora tua soleo, quae negotiis Christianissimi regis impendis, is nunc etiam literis te adire, maxime Legate, non verebor. Intellexi esse Lutetiae Professorem quempiam, qui publica voce libros nostros de Rep. Hebraeorum confutet, atque etiam scriptionem adversus nos parat. Quis ille sit, quave indole, aut quo eruditionis praesidio, mirum in modum scire cupio, idque sciscitatus sum de *Casperio Gevario*, cliente tuo, qui illic commendatione tua in familia * cujusdam e magnatibus urbis degit.

* *Errici Memmii*, ut ipse scribit mox Epist. cxx. & *Cambesio* Epist. cciii. & *Valer. Andr.* in Biblioth. Belg. p. 131. & Parisiis edidit *Elecia sua* hoc ipso anno: An. 1618. Lugdu-

ni vixit contubernalis *Jacobo Golio*, & edidit *Papinianae* lectiones, teste *Gronovio*, in Oratione funebri *Golii*. *Maurisii* discipulum se proficitur Epistola inter *Gudianas* c. x. & postea

degit. Quare etsi oneris tibi imponere quidquam nec debeo, Vir Maxime, tamen (quod sine molestia tua fieri possit) vehementer te rogo, ut has literas jungere tuis digneris. Utique in nostris erroribus notandis, si quis suum velit exercere iudicium, magnam is a me inibit gratiam. Primum enim maximumque animi nostri bonum veritas est, cujus indagatio cum sit multis obstructa difficultatibus, sane plerique, qui in interiora sacraia admissos se putant, in vestibulo haerent. Nunquam illa rerum domina toto sinu se pandit, semperque, ut ait ille, Eleusina aliquid servat revisentibus. Quare, qui sequor probabilia, nec ultra id, quod

postea in legati *Maurerii* contubernium transiisse ex eadem epistola, & ex his *Cunaei* apparet. Ejus Pater *Joannes Gevarsius* fuit, cujus vitam habet *Valer. Andr.* p. 506. qui anno 1607. Hagam missus cum *Walravio Wittenborfsio*, ad tentandos Belgarum animos de pace. vide *Miraei Chronic. Belg.* ad A. 1607. p. 456. & *Thuanum* lib. CXXVIII. pag. 1267. Edit. in 8. *Miraeus* in scriptoribus seculi XVII. obiisse A. 1613. narrat, quem secutus est *Morerius. Andr.* vero *Valerius* A. 1623. In alterutro vitium operarum esse debet, *Witte* in diario sequitur *Valerium*. Hic *Caspar* obiit cum tota domo & posteritate una die, ex esu fungorum, funesto & posteris memorando exemplo, A. 1666. vid. *Cl. Graevium* ad *Cicer.* de Officiis 1. Cap. 39. unde apparet *Graevium* illas notas A. 1667. jam scripsisse. nam anno superiori obiisse docet & *Wallii* epistola ad *Heins.* XXIV. & *Graevii* ad *Heins.* XXVIII. Praefagiisse viro clarissimum sibi mortem didici ex scheda a *Cl. Graevio*

mecum communicata, in qua vaticinatus sibi paucos dies ante obitum his duobus versibus mortem est:

*Mortalisque, senexque brevi mori-
ture, Gevarti,*

*Septuaginta anni quem grave
lassat onus;*

Adjunctis binis, parvo cur tempore multa

Moliris? Voti contrahere vela tui.
Adscripserat *Cl. Graevius*: Obiit

Antverpiae x. Calend. Aprilis
MDCLXVI. post paucos dies a fuso

illo lugubri tetraesticho, Cantator
Cygnus funeris ipse sui. Anima

candida, amica, bene sit ibi; nos,
qui avia adhuc peragramus loca,

ordine, quo Deus jusserit, te se-
quemur. De ejus postumis no-

tis in *Manilium* & *Antoninum*
Aug. multis saepe cum *Heinsio*

agit *Graevius* in epistolis; &
plura de eo in mutuis *Heinsii* &

Gronovii, quarum indices con-
fusi possunt. Haec occasione

opportuna, vulgo non omnibus
nota, hic in memoriam doctissi-

mi viri publicari non ingratus
litteratis fore credidimus.

quod verisimile occurrerit, progredi soleo, omnino & refellere sine pertinacia, & refelli sine iracundia paratus sum. Neque vero ulla res magis excitare ingenia nostra possit, quam haec iudiciorum libera concertatio: quam ii ferunt animo iniquo, qui ad quamcunque sunt sententiam quasi tempestate delati, ad eam, tanquam ad saxum, adhaerescunt, eaque necessitate constricti sunt; ut etiam quae non probare soleant, ea cogantur constantiae causa defendere. Equidem magnopere cupio, aliquem exsurgere non ex infima plebe eruditorum, qui sese nobiscum componat. Responsum enim a nobis feret perquam honorificum. Quod si quem vaecordia aut insana libido praecipitem in mea scripta egerit, nae ille malo suo discet, quanto satius fuisset unguis ab hac prurigne continere. Et sunt vero non pauci, maxime Legate, qui ex ruinis alienae existimationis gradum sibi ad famam struant, reperiantque fatuos, qui laudent. Juvat quippe eos perversitas saeculi, quo nulla vendibilior merx vulgo est, quam petulans & protervus liber. nosti illud,

Cum vitia prosunt, peccat qui recte facit.

Ego id operam dabo, ut eruditioni aliorum, praeclarisque in litteris meritis pretium apud me sit; utque etiam virtutem in quovis homine positam ingenua simplicitate suspiciam atque venerer. De scientia autem mea adeo nihil magnifice sentire possum, ut quotidie cogar cum Socrate dicere, me hoc tantum scire, quod nihil scio. Et tamen aliquid semper molior, ut; si incitiam expugnare non queo, saltem illam inultam non sinam. Illud quidem unum paulo ambiciosius affecto, ut Tibi, tuique similibus, inusitata eruditione atque animi praestantia viris, non displiceam. Et, si hoc vitium est, eo me non carere confiteor. Vale, Vir summorum summe. Lugd. Bat. 7. Martii 1619.

EPISTOLA CXII.

PETRUS CUNAEUS

Auberio Maurerio S.

Hagam.

Vir illustrissime. Etsi saepe antea insigniter mihi testatus sis benevolentiam tuam, quam in summa dignitate dicitur tibi humanitas tua pene incredibilis, tamen nunquam clariora ejus rei documenta percipere potui, quam cum

na-

super prandio me comiter acceptum, bona spe atque ingenti fiducia plenum dimisisti. Incidebat forte sermo inter nos de iis viris, qui hoc tempore Jurisprudentiam, disciplinarum caeterarum dominam, pro majestate ornarent augerentque. Plane autem in ceum, id quod res est, iudicasti, inter hos omnes *Antonium Fabrum*, supremi Senatus Sabaudici Praesidem, ita longe eminere, nihil ut ille in ulla juris parte videretur praeterisse, quod quisquam inusitato ingenio, acerrimisque studiis ac maximo usu cognitum & perceptum proponere aliis & tradere posset. Mox, cum etiam illud mihi concederes, nihil esse, quod ad se animos tam alliciat, & tam attrahat, quam studiorum curarumque similitudo, quae hoc quoque efficit, ut eos, quos nunquam vidimus, amemus, eosque nobis adfiscamur quasi propinquitate & natura conjunctos: addebam ego jam diu me mirifice appetivisse amicitiam tanti viri, quae apud animum meum nihil carius haberem: sed quaerenti mihi etiam atque etiam, nondum repertam fuisse aliquam viam, qua ad id, quod impatienter cupiebam, pervenirem. Ibi tu, Illustrissime Legate, quae est fuitque semper tua erga me propensissima voluntas, sponte mihi operam tuam obtulisti, effecturumque te pollicitus es, ut literae illi meae non injucundae forent. Sciebam ego quanta esset auctoritas tua, & gratia apud eum futura, si illustre nomen tuum ad hanc rem mihi accommodares. Itaque scripsi, & in ipsis litteris, ita ut debeo, significavi, fecisse me hoc auspiciis amplissimae dignitatis tuae. Restat, ut spei mei fructum exspectem, quem profecto si consecuturus fuero, non prius quiescet animus meus, quam se expleverit perpetua recordatione tuorum erga me meritorum. Enimvero memini equidem incomparabilem eum virum, ad quem mihi aditus tua intercessione patebit, non ita esse in flagrante Jctorum nostrorum favore, ut virtus ipsius, & summa ingenii vis meretur. - Sed quo magis causas ejus rei intueor, eo ardentius concupisco, ut me voti compotem facias. Nam primum quidem urit id ignaviam & supinitatem multorum, quod intelligant aut hanc, quam ille adeptus est, gloriam sibi praereptam, aut suam veterem oppressam esse, postquam restituere multa in jure ac mederi vomicis earum opinionum ausus est, quae venenarunt animos eruditorum. Et praeterea, illustrissime Legate, vetus illud, non novum, seculi vitium est, quod praestantissimos quoque viros, dum adhuc vivunt, longe minor hominum, quam

M

debet,

debet, existimatio prosequatur, ita enim ingenium plebis est,

*Quae redit ad Fastos & virtutem aestimat annis;
Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.*

At nos, ut dignum nobis est, longe longeque remotos esse a vulgo decet. Quare cum nemo tam ingrata mortalium iudicia expertus sit, quin aliquando fera posteritas decus illi suum ex vero rependerit: profecto, quod allatura est tandem ipsa diuturnitas, id praevertere consilio, animique aequitate debemus, neque expectare temporis beneficium, quod repraesentare ratione possimus. Lugd. Bat. Calend. Febr. 1620.

Epistola ad Fabrum mox n. 135. sequetur.

EPISTOLA CXIII.

PETRUS CUNAEUS

Aub. Maurerio

S. D.

VIR illustrissime. Cum hodie aliud agerem, casus nescio quis obtulit oculis meis luculentissimum Dionysii Longini locum, quem ego tibi nuper laudabam, cum forte obortus inter nos sermo esset de vetustissimis quibusdam & maximi nominis auctoribus, quorum divina ingenia, ut supra omnem hominum mediocritatem sunt, ita interdum propter improvisos quosdam lapsus venia opus habent. Quos ego viros tamen nequaquam propterea postponendos putabam aliis accuratissimis tersissimisque scriptoribus, quorum sunt monumenta ejusmodi, ut, cum peccata omnia sedulo effugerint, nullas etiam virtutes assecuti sint. Quare nec Homeri mendis ita offendor, ut admirari eum desinam, quem Plato atque Aristoteles, & quotquot sunt cordatiores Graeci, patrem principemque omnis ingenii & eruditionis existimarunt, & multo minus hercleiis assentior, qui eum Sophistis quibusdam Musaeo, Colutho, Tryphiodoro postposuerunt, in quibus nihil reperias, nisi rotundum carminis sonum, aut *ερωϊας* aliquot argutas; magna cura anxie excogitatas. Utique Plinii Secundi vox de quodam amico suo in illis locum habet, *eo peccare ipsum, quia nihil peccaret*. Communis enim & pene plebejæ indolis est, nusquam labi, cum id totum a studiis & cura potius, quam ab ingenio proficiscatur. Quare qui id operam dederunt, sane

sane illi magis vitiis carent, quam ut aliquam magnam laudem sint adepti. Sed haec omnia longe melius tibi Dionysius Longinus noster ediscet, qui autor quoniam nondum ex Graeco Latinus factus est, dedi operam, ut eum locum Latine verterem ac tibi, Illustrissime Legate, viro nostrarum literarum amantissimo, inspiciendum darem. *Scaligeri* epistolas nequaquam eo animo miseram, ut ullo tempore ad me redirent. Ac ne nunc quidem id fieri cupio. Nam & sine molestia iis carebo; & non potero haec tam exigua tibi imputare. Nisi enim alia majora praestitero, nulla pars vel minima compensabitur summae tuae erga me humanitatis. Deus te, Illustrissime Legate, diu sospitem & incolumem fervet. Lugduni Batavorum 28. Maji 1620.

Adiectus erat huic epistolae longus Dionysii Longini locus ex Cap. 33. Latine a *Cunaeo* versus, quem nobis praetermittere, cum jam in omnium manibus is liber, Latine etiam reditus, versetur, est visum.

EPISTOLA CXIV.

PETRUS CUNAEUS

Aub. Maurerio S.

Hag. am.

VIR illustrissime. Quod Plautus tuus tarde & sero ad te venit, bibliopolae culpa est, a quo vix post decimum & quartum diem pertinaci efflagitatione impetravi, ut eum librum compingeret. Editio, ut voluisti, formae elegantioris est, typis majusculis protuberantibus. Notae sunt *Taubmanni*, qui mira sedulitate, & fide optima in compendium contraxit, quicquid in hanc rem annotatum usquam esset ab eruditissimis interpretibus. Ego quo penitius hos commentarios inspicio, tanto magis adducor, ut credam esse hunc quendam rei literariae & venustatis Romanae thesaurum. Si enim transilias molestam hinc illic observatiunculam, de lectionum & emendationum diversitate, reliqua omnia pulcra & luculenta erunt. Sane vero, Illustriss. Legate, non potes animum tuum, negotiis regis perpetuo intentum, ulla alia re melius reficere, quam Plauti lectione, in cujus lepore olim non quidam e plebe homines, sed Scipio, & Laelius, atque alii Romani proceres suavissime conquieverunt. Quoniam autem & pretium adscribi iussisti, conventum est, ut foret vi. flo-

M 2

renorum

renorum, & 18. affim. Gaudebo, Illuſtriſſime Legate, ſi plura nobis etiam atque etiam majora imperaveris. Reperies enim nihil tam promptum tibi paratumque eſſe, quam in omnibus rebus, quae ad te pertinent, ſtudio meum, fidem, & diligentiam. Non enim vereor tibi, de operâ meâ illud ſpondere, quod Publio Septimio de civium fortunis Antonius,

*Quid concupiſcas, Tu videris;
Quod concupiſeris certe habebis.*

Vale, Vir maxime. Lugd. Bat. 15. Junii 1620.

EPISTOLA CXV.

PETRUS CUNAEUS

Benjamino Aub. Maurerio.

Hagam.

REcte omnino atque ex mente Plauti, Illuſtriſſime Legate, iutellexiſti locum illum in Scena ſecunda,

Amphitruo ſubditivus eccum exit foras

Cum Alcmena uxore uſuraria.

Subditivus enim Amphitruo, eſt Jupiter, qui in Amphitruonis locum ſe ſubdidit, ejuſque formam adſumpſit, ut abſente illo rem interim cum uxore ejus gereret: plane quemadmodum de Mercurio, qui ſe in Soſiae vultum induerat, alibi dicitur,

Namque de illo ſubditivo Soſia mirum nimis eſt.

Ubi pariter Soſia ſubditivus eſt, ὁ παρολιμαίνω, ſive is, qui habitum Soſiae mentitur. Dein de uxore uſuraria quod additur, omnino ita eſt, ut ſcribis, Illuſtriſſime Legate. Eam enim Plautus designat, qua Jupiter uteretur pro uxore ad aliquod tempus. Unde & in argumento fabulae illud extat,

*In faciem verſus Amphitruonis Jupiter,
Cum bellum gereret cum Telebois hoſtibus,
Alcmenam uxorem cepit uſurariam.*

Scilicet hoc voluit, uxorem Amphitruonis propriam fuiſſe, Jovic autem uſurariam. Quanquam profeſto vix eſt, ut hanc leſionem ferat Romani ſermonis genuina vis. Certe quidem Jcti noſtri eam damnarent, ac potius dicerent ſcripiſſe ita Plautum,

Cum Alcmena uxore uſuraria.

Sicut

Sicut enim *usurarium* est quicquid sub usuris habetur, ut cum accessione fors reddatur: ita *usuarium* cum dicimus, non alias cogitare res possumus, quam quarum nudo usu, sine ulla mercede, fruimur ad tempus duntaxat, ne in universum inutilis esset proprietas, semper abscedente usu. Ac de his quidem ita tecum sentio. Caeterum rem jucundissimam mihi feceris, Vir maxime, si quae tibi deinceps observatu digna occurrerint, significare mihi velis, non hercle quod quidquam me adferre posse confidam, quod te fugiat, cujus esse in toto genere magnam judicii, industriae, & exercitationis vim saepe jam perspexi; sed ut studia nostra, animique alacritatem exsuscites. Sane enim, quae ab ingenio meo haud impetrare possum, ea me debiturum esse genio tuo spero. Vale, Illustrissime Legate, 10. Julii 1620.

EPISTOLA CXVI.

PETRUS CUNAEUS

*Benjamino Auberio Maurerio.**Hagam.*

PUto rem tibi jucundam facere eos, qui animi tui cogitationes quacunque via, ad otii quaedam oblectamenta abducunt: Ac multo minus hos peccare, qui tibi viro literatissimo, si non luculenta quaedam, at saltem vel ineptias literarias mittant, quas transverso oculo leviter inter tot seria inspicias. Rogatus nuper sum ab Academiae Curatoribus, ut juventutem ad veterum quaedam studia capeffenda excitarem oratione publica, quam audiverunt ipsi, volueruntque a me in lucem edi. Ego, qui gloriolam captare ex re minima haud cupio, petitioni tamen eorum obtemperandum existimavi, ne ad honestissimas, & laudatissimas artes provehendas denegavisse illis operam meam viderer. Si has nugas, Illustrissime Domine, legere non recusaveris, occurret quidem nihil sacratissimis curis tuis dignum, sed intelliges tamen, summo studio id me cupere, & adniti, ut incorruptae antiquitatis reducatur exemplum. Utique si fato mihi is existimationis fructus reservatur, ut hoc, quod cupio, efficere possim, habebo quod caelo imputem. Quod si conatum nostrum successus destituerit, at saltem non inglorius erit bene de seculo mereri voluisse. Deus te, Illustrissime Legate, diu Gal-

liae tuae nobisque incolumem servet. Lugd. Bat. 16. Januarii, 1621.

Intelligit Orationem quintam, in Academia institutae sunt, sive exercitationum Oratoriarum, quae Auctoritate publica inauguracionem, habitam x. Novemb. c1610c11.

EPISTOLA CXVII.
PETRUS CUNAEUS

Benjamino Auberio Maurerio.

Hagam.

VIr Illustrissime. Apologiam illam, quae Venetiis prodit, in officinis pluribus quaesivi: neque reperire potui. Ajunt bibliopolae omnes nulla exemplaria se accepisse, sed ne quid praetermitterem, quod ad eam rem pertineret, nundinarum Francofurtensium duos catalogos perlustravi, quorum alter superiore autumno, alter nunc recens editus est. Nusquam autem ejus tituli vel vola vel vestigium apparet. Tum & ex collegis, quos rogavi, alii non viderunt, alii vidisse se ibi ajunt, ubi & mihi videre contigit. Equidem non desinam porro operam dare, Illustrissime Vir, ut illud scriptum alicunde conquiram: & ubi nactus fuero, ita ut voluisti, mittam tibi. Interim significanda haec tibi duxi, ne per ignaviam tam diu cessavisse, aut indiligenter egisse ea viderer, quae tibi grata jucundaque esse intelligerem. Fama hic recens est, eaque omnium tristissima, nefando parricidio interemptum esse Regem Christianissimum. Quae res animum meum mire percelluit, dejecitque. Sed quia incerto autore haec feruntur, confido falsa esse, majoremque nobis laetitiam ex summo metu fore. Idque ut vere augurer, Deum Opt. Max. supplex rogo, qui te, Illustrissime vir, regi tuo superstiti florentique diu incolumem servet. Lugd. Bat. 1621. 21. Junii.

EPISTOLA CXVIII.
PETRUS CUNAEUS

Benjamino Auberio Maurerio.

Hagam.

VIr Illustrissime. Mitto tibi eam gratulationem, quam à te acceperam, & pro lectione ejus, ita ut debeo, gra-

gratias ago. Misissem citius, nisi ab urbe paulo diutius abuissem. Quid ea scriptione voluerit autor, haud obsecutum est. Non obtusa pectora gerunt Patres Antenoridae. Quare qui *Sanazario* pro exiguo epigrammate olim grandem pecuniae summam dederunt, plus oratori; quam poëtae, deberi intelligent. Et jam judicavisse eos audio, dignum eum videri, qui equitum ordini infereretur; quem ego nominis titulum mihi, caeterisque meae fortunae hominibus esse oneri existimarem: *Nil moror officium, quod me gravat* — Vidi in oratione tumorem Dithyrambicum, & grandes *invocatas*, sed affectatas. Multa obscurissime dixit de artibus, quibus labefactantur respublicae, quae quo pertinerent non intellexi. De caeteris ita judico, majorem partem non cohaerere, & arenam sine calce esse. Saepè interfert sophistica acumina, in quibus masculos aut rotundos sensus frustra quaeras. De Henrico Magno quod adnectit pag. 57. luculentum quidem ac verum est, sed praeter expectationem incidere, & veluti *dionetis* esse eenseo. Nosti illud Flacci, Illustrissime Legate,

*Inceptis gravibus plerumque & magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus & alter
Assuitur pannus.*

Quare rectè adjicit idem Flaccus,

Sed nunc non erat his locus.

Utique argumentum, in quo versatur, grave est & majestatis plenum: sed in eo ipso ingenium Graeculum, & abjecta adulatione detritum non magis latere potuit, quam asinus ille in Apologo, qui capite in vepreta immisso reliquum corpus bene tegi putabat. Non convenit libertati isti, quam tantopere praedicat, assentatio. Jam pridem ingenuos spiritus exuerant, & servituti adsueverant Romani, cum illud in scena quaestus est Syrus:

Vitium fuit, nunc mos est adulatio.

Maxime autem illud indignum cive nostrae reip. est, quod pag. 55. ait, *naturam Venetis maris ejus, quo cincti sunt, imperium, aliis autem usum concessisse.* Id ego, si dixissem, magno redemptum velim. Refert quidem *Bartolus* ad l. 13. §. *si quis me*, de Injur. Venetos dicere, ex longa consuetudine se habere Jurisdictionem in mare Adriaticum: Quemadmodum & Genuenses mare Ligusticum sibi servire volunt. Nec defuerunt, qui fronte gravi, & tristi supercilio contra leges & jura hoc eis persuaserint. At nemo tamen omnium fuit, qui id jure naturae aut gentium

tribuere eis ausus sit. Adeo id ridiculum, & cum summa imperitia conjunctum fuisset. Vide quam a recto transversos agat bomines studium placendi. Nihil hîc circuitione utendum censui, Illustrissime Legate, cum sciam, quale libertatis jus apud te mihi sit, semperque fuerit. Quod tamen ita usurpo, ut magis a te permissum, quam vendicatum a me videri velim. Caeterum, quod toties te rogavi, id iterum nunc, more magis, quam quod moneri debeas, rogabo, ut porro me ames, interque tuos numeros. Deus te, Vir Illustrissime, diu iucolumem servet. Lugd. Bat. 24. Septemb. 1621.

Censura haec acerbior est in ratos contracto, quae legitur inter Gratulationem a *Daniele Heinsio* Heinsii orationes pag. 49. scriptam, de foedere inter editionis 1658. cuius paginas *Severis*. Venetorum Rempub. & hic notavimus. *Ill. ac Praepot. Ordines Foede-*

EPISTOLA CXIX. PETRUS CUNAEUS

Benj. Auberio Maurerio.

Hagam.

VIR Illustrissime, qui liberis tuis erudiendis praepositus est, ex literis tuis mihi retulit, commendasse te serio causam eam Quaestori *de Bye*, de qua obnixè te rogaveram. Quo quidem nomine multum me debere summae humanitati tuae & singulari in me meosque benevolentiae agnosco, ac gratias habeo jure merito maximas. Sed qui ex plurimis aliis iisdemque gravissimis causis obstrictus tibi sum, non ante me vel ullius beneficii obligatione exsolvi posse credam, quam pro omnibus simul gratias, non verbis sed re, atque opera ipsa, retulero. Quod uti fiat tandem aliquando, capeffenda occasio quaedam erit, quae nec excellentibus meritis tuis virtutibusque, nec nomine meo meisque studiis sit indigna. Equidem ego, quia decrevi procul a rep. aetatem agere, nihil quicquam pro me ipso petere a te volui; sed affini meo, ut eodem animo esset, persuadere non poteram. Nunc postquam intellexit, quam sit res taedii & laboris plena ad ejusce generis honores eniti, monenti mihi, ut spero, obtemperavit, praesidiumque rerum suarum in iis artibus ponet, quibus sine ambitione, ac sine prensationibus summa
cla-

claritudo paretur. Deus Opt. Max. te, Vir Illustriss. diu Regi tuo, nobisque omnibus incolumem fervet. Leidae 28. April. 1622.

EPISTOLA CXX.
JANUS CASPERIUS GEVARTIUS.

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

VIR Clarissime. Non excidit profecto mihi, qua benevolentia me apud vos agentem saepe exceperis, & quo testimonio nugas nostras litterarias & juveniles conatus profecutus sis: eundemque affectum tuum in me absentem etiamnum perdurare ex nuperis Illustris Viri *AUB. MAURERII*, Legati Regii litteris cognovi, qui sese levita quaedam epigrammata nostra, in Curiae Parisiensis incendium effusa, tecum communicasse, nec tibi displicuisse scribit. Itaque cum Vir Clarissimus *Pet. Puteanus*, in summa curia Advocatus, *Claudii* Senatoris filius, cujus infinita exstant in litteras ac litteratos beneficia, ad vos profisceretur committere, non potui, quin has ad te exararem, quibus meum in te affectum pariter & observantiam testarer. *Puteanum* autem tui studiosissimum, rogo, iis officiis ac humanitate excipias, quam virtus & dignitas viri exposcunt. De me, ac rerum mearum statu si scire ayes; ago hic in familia Illustris Viri *ERRICI MEMMII*, Praetoris Urbani. Nepos ille est summi Viri *ER. MEMMII*, aevi sui omnium eruditiorum Maecenatis: cui *Turnebus*, *Auratus*, *Lambinus*, non parum debent: & in primis *Job. Passeratius* qui duodeviginti annis in ea familia degit. Perhonorifice ille me habet, & annuo mille florenorum stipendio afficit. Habeo hic modo sub praelo tres Electorum libros, & *Manilii Astronomicon*, quibus omnibus te participabimus cum erunt affecta. Plurimos hic tui studiosissimos reperi, qui clarissima ingenii tui monumenta unice aestimant & amant. Inter eos autem ut me semper adnumeres, ac perpetuum clarissimarum virtutum tuarum praeconem credas, unice te rogo. Vale, Vir Clarissime. Raptim Lutet. Parisior. XXI. Julii 1622.

Vid. ad Epist. cxi.

EPISTOLA CXXI.
 PETRUS CUNAEUS

Jano Casperio Gevartio
 S. D.

Parifios.

ADeo fuit miserum in modum turbata civilibus dissensionibus respublica nostra, Clarissime Gevarti, ut me literarum studiorumque atque etiam mei ipsius oblivio ceperit. Quare veniam mihi dabis, si ad literas tuas, quas ante plures menses accepi, nihil respondi, quem alioqui scire debes ad haec humanitatis officia fuisse semper, atque etiam fore deinceps paratissimum. Amorem hercle tui nulla dies mortis nobis auferet; ita me totum conciliavit summa virtus tua, atque admirabilis eruditio, quam in te elucere summus Deus voluit. Equidem non vereor, ne assentatiuncula quadam ancupari gratiam tuam videar, cum hoc, quod res est, dico. Nam neque Tu is es, qui quid sis, ignoras; & nobis constat, eos potius, qui te non praedicent, invidos, quam eos, qui laudant, ineptos dici debere, Manilii Astronomicum & libros tuos Electorum, de quibus scribis, etiam atque etiam exspecto, ut ex lectissimis observationibus tuis aliquid in usum meum seponam, recondamque. Habebis me certe inter eos, qui a te discere multa, atque ea mox tibi ingenue accepta ferre, non erubescunt. Nos ad duos Pandectarum titulos de Pactis, deque rebus creditis, aliquid commentamur, quod publici juris faciemus, tibi que, quem his etiam studiis apprime teneri scimus, mittemus. Dictum mihi a Cluverio atque ab aliis est, esse Lutetiae Professore quempiam, qui publicis lectionibus confutet libros meos de Rep. Hebraeorum & scriptionem etiam parat. Sed quis ille sit, quo ingenio, quave eruditione, nondum intelligere potui. Utar igitur jure amicitiae nostrae, & peto quid ejus rei sit, mihi significes. scio me hanc contagionem ex mortalitate contraxisse, ut sim multis magnisque erroribus affinis; neque tam sim mei amans, ut me reprehendi aequo animo non patiar. Quare si eam modestiam adhibuerit, quam debet, responsum a me honorificum feret. Pulcherrima enim erit haec judiciorum nostrorum concertatio; & rationibus utrinque excussis melius patenti via ibitur ad verum. Quod

6

si indoctus quispiam ineptusve aut malevolus sit, silentio eum ulciscar, aut hercle jocis & multo sale eum defricabo. Vale, Clarissime Gevarti, & me, ut facis, ama. Lugd. Bar. 25. Februarii 1619.

EPISTOLA CXXII.

PETRUS CUNAEUS

Arnaldo Vinnio

S. D.

Hagae.

NON poteras apud alium tutius deponere animi tui cogitationes, Clarissime Vinni, quam apud me, qui sum, fuique semper tui studiosissimus. Itaque certo scias, vehementer me id cupere, quod tu cupis. Etsi enim conditio illic tibi perquam honesta obtigit, ex qua melius rem facere, quam ex Academica functione poteris, puto tamen praeclaram ingenii tui indolem debere in loco magis illustri enitescere. Quare si quid apud Ampliff. D. *Honertium*, aut apud alios valebo, (exiguum autem id est, & nihil arrogare mihi ausim) non desinam tibi testimonium ejusmodi perhibere, quod deberi summis illis virtutibus existimo, quas in te Deus collocavit. Equidem omnino futurum intellexi, ut feudorum Professor quispiam constituatur. Et praeterea exauctoratum heri esse ajunt D. *Cornelium Sylvium*. Tuum est advigilare, & videre, an per ampliff. D. *Vosbergium* aut alios, qui gratia & auctoritate florent, efficere aliquid possis. Non possum de eventu divinare. Totum enim illud quantumcunque est, *Σὺν δὲ γένεσι χεῖρας*. Sed tamen scias, nullam iis omnino spem esse, qui nihil tentant aut molliuntur. Tum & ea eruditionis documenta, quae nuper publicis lectionibus in Academia dedisti, magnum momentum habebunt ad nominis tui commendationem. Haec tibi ingenue significanda duxi. Vale, amicissime Vinni, & occasione, quam in aula praesens per amicos capessere & urgere potes, ne desis. Me quidem semper conatum tuorum consiliorumque adiutorem habebis. Leyde Cal. Septembr. 1619.

EPA

EPISTOLA CXXIII.
ARNOLDUS VINNIUS

Petro Cunaeo Jcto

S. D.

Leidam.

Intellexi ex D. *Pavio*, clarissime D. Cunaee, negotium istud nostrum in proximum conventum esse rejectum. Spero me aliquanto fructum aliquem cogitationum mearum consecuturum. Sed dum *ειλαπισία* me consolatur, sollicitant me voces istae, quae falso jactantur, ac quorundam animos, quos suspicor esse commotos, vehementius incendere possunt. His, qua ratione satisfaciam non video, nisi auctore, qui mihi istam invidiam imposuit, indicato. Purgavi me tamen omnibus, ut potui. Mihi conscius sum, nihil à me dictum esse, quod vel te vel illos offendere debeat. Quod si forte, ut inter familiares fieri solet, cum virtutes quorundam inter se conferrentur, apud alios majorem usum juris civilis esse non negaverim, alios contra literatiores esse asseruerim: id, si à me factum est, incogitanter factum esse non diffitebor: verum non quo laudes cujusquam extenuarem, sed omnino ut augerem tuas: si modo ad celebritatem tui nominis addere quidquam vox nostra potest. Equidem me tuarum virtutum praedicatorem semper esse voluisse, tuumque judicium cum in omnibus rebus, tum in civili scientia magni semper fecisse, multis meritissimisque argumentis, si opus sit, probare possem. Unum illud esto (nec tu hoc ignoras) quod in hac praefatione id maxime egerim, ut tu causae nostrae suffragarere. Caeterorum quidem studia, ut par est, in hoc officio expetivi: nihil autem sine consilio egi tuo. Mediocria homo mediocris speravi: summa nec concupi-vi unquam, nec deberi mihi existinavi. Et tamen ego sum ille arrogans petitor, qui non ferendis cogitationibus pectus impleam, qui me unum, & litteratum, & jurisconsultum jactitem. Cur igitur non primas partes mihi depoposci? cur non eas saltem, quae aliis aliquando mandatae fuerunt, quos & aetate nunc supero, & caeteris forte rebus non sum inferior? Sed haec tralatitia sunt. Facile offendit amator, facile petitor. horum quaevis offensuscula pro crimine est. Quaeso D. Cunaee, exue, si quam habes, istiusmodi suspensionem, & pristino tuo studio & amore me com-

complectere, ut non minus velle te mea causa, quam posse exploratum habeam. Memoriam hujus beneficii semper conservabo. Illud porro omni cura & diligentia me effecturum bona fide promitto, ut, si unquam Spartam istam nactus fuero, vos ipsi judicare possitis, non minus in me esse praesidii ad eam tuendam, quam ab aliis expectatum fuit, quibus ante me eadem partes tributae fuerunt. Officiis vincam expectationem omnium: nec unquam committam, ut observantiae aut tibi aut Dominis Collegis tuis debitae minus satisfacere dici merito possim. Vale. Hag. Com. xv. Kal. Sept. MDCXX.

Nihil reperio in Actis Academicis hujus anni, quod *Vinnium* spectet. Sed hoc eodem anno *Bernh. Sutholtius* petierat, ut liceret sibi feriis canicularibus publicas in Jure lectiones habere, quod concessum; sed cum tempus sibi prorogari post ferias postulasset, negatum. uti etiam, cum petiisset, ut sibi praesidere in Juridica disputatione liceret, facultas non data fuit. Conjicio vero aemulos fuisse *Vinnium* & *Sutholtium*. *Vinnius* vero, cum privatis Scholis Leidae institueret juvenes, nec ex voto ipsi succederet prensatio Professorii muneris, Hagam con-
cesserat, ibique Gymnasium re-

xit, vid. mox epist. cxxvii. donec An. 1636. Leidae Juris professionem est consecutus. Videtur autem ex hac epistola de *Cunaeo* male opinatus fuisse, quasi ille magis Humanitatis studiis addictus, Juris Romani prudentia cederet aliis, qui se totos illi studio dedunt. Quae quotidiana Legulejorum, & qui ex compendiaria & jejuna Jurisprudencia quaestum captant, calumnia nondum exolevit. Magis vero *Sutholtio* favisse *Cunaeum*, quam *Vinnio*, ex epistolis ad utrumque scriptis facile expendenti verba patebit.

EPISTOLA CXXIV.

ARNOLDUS VINNIUS

D. Petro Cunaeo Jcto.

S. D.

Leidam.

Rumoris nescio quid afflaverat, vir clarissime, primo quoque tempore successorem D. *Swanenburgio* designatum iri: eamque ob causam DD. Curatores intra paucos dies iterum conventuros. Etiam in spem veneram fore, uti aliqua nostri ratio haberetur, propterea quod ex
non.

nonnullis audiveram, honestam superiore conventu mei mentionem factam fuisse. Sed lentius res procedit, quam vellem. Quaeritur vir omni exceptione major. Recte quidem atque ordine. Sed quid audio? ἄτιμοι Ἀθήνησιν οἱ αὐτόχθονες. Extra Atticam itur. Quae Regio aut quae gens illum dabit Hecōra vobis? Gallia, inquires, aut Germania: nam Alpes quidem aut Pyrenaeum saltum neminem transiturum. Quam vellem, vir clarissime, nihil me molitum esse. Rectius consuluissem existimationi meae, qua salva nunc mihi videor repelli non posse. fortassis παραλόγον. Sed ignosce quaeso aegritudini. Metuo, ne qua mala avis jam ex Gallia aut Germania advolaverit. Bisne ergo repulsam? ἀπ' ὑατθ' ἄγχιλαθ' ἔλθοι. Quamdiu tu me sperare jusseris, animum non despondebo. περὶ μενόντων τ' ἡμεδαπῶν ut securior sim, tibi maxime acceptum fero. Obsecro te, etiam reliquam sollicitudinem mihi exime. Potes quidem certe. Quid enim tu non posses, ὃ ἄριστι Ἀχαιοί; Adnitere modo, & conatus nostros, sicut adhuc fecisti, porro adjuvare ne desine. Deum testor, vir clarissime, te esse unum maxime, cujus fidei meque remque meam committo: cui etiam, voti compos si unquam fiam, maxime & agam gratias & referam. Hoc ut tibi certo persuadeas, etiam atque te rogo. Vale. Dat. Hagaecomitum iv. Idus Decemb. ciciocxxx. Commodum haec scripseram, cum ad me nonnihil venaticae carnis Eindhovio à fratre meo praefecto arcis venit. Ejus te participem fieri volui. Accipe, quaeso. hoc a me φίλον. Iterum vale.

EPISTOLA CXXV.

PETRUS CUNAEUS

D. Arnaldo Vinnio

S. D.

Hagam.

CONstitueram Hagam venire superioribus diebus, ac coram gratias tibi pro muneribus tuis agere, Clarissime Vinni, sed negotiis quibusdam impeditus destitui a proposito. Quare quod unum restat, epistola hac tibi profiteor plurimum me debere humanitati tuae, quam demereri porro officiis omnibus, quibus potero, etiam atque etiam cupio. Quod peregrine Germanum aliquem aut Gallum quaeri scribis, audiveram ab aliis quoque, sed haud certo sciebam.

Multo

Multo tutius indigenarum ingeniis fiditur, quorum ante perspicere & cognosci virtus potest. Et fieri interdum solet, ut qui ex longinquis oris magna omnium expectatione accessit sunt, ubi advenerint, & publice dicere coeperint, turpiter se dent, atque omnino repraesentent *ἡμεῖς παρ' ὑμῶν*. Equidem ego, etsi verisimile erat id agi, ut tentaretur exterorum aliquis, nunquam tamen vel levissima animi significatione obnitendum duxi, ne aut cujusquam virtutem formidare, aut plus praesidii in aliorum comparatione, quam in mea mihi diligentia, cura, atque studio reponere viderer. Caeterum si eorum, qui foris quaeruntur, nemo venturus sit, cur tantopere animum despondeas, non video causam. Quoties enim de his, qui muneri huic se offerunt, sermo incidit, inter primos te memorari, ac de praeclara doctrina tua bene atque honorifice existimari intelligo. Enimvero, cum plures esse video, qui hunc locum appetunt, e quibus sunt quidam mihi amicissimi, illud semper temperamentum servabo, ut neque pro ullo procures nostros prenssem, neque adversus quenquam moliar aliquid, sed iudicium meum, si forte flagitetur, efferam libere, ac virtutem cuiusque & merita agnoscam ex vero. Vale, Vinni clarissime, & me tui perquam amantem crede. Lugduni Batavorum 22. Decembr. 1630.

EPISTOLA CXXVI.

P E T R U S' C U N A E U S

D. Rocho Honertio

S.

Hagam.

Vir Amplissime. Venit ad te *Bernardus Sutholt*, Juris Doctor, quem *D. Cornelius Brederodius*, Foederatorum Ordinum ad Germanos Principes legatus, nostratibus compluribus, amicis suis, commendavit. Is etsi ad tuam humanitatem, ultro omnibus, non tantum eruditis, sed & eruditorum amatoribus obviam, aditum capeessere poterat sine parario, voluit tamen, quia est modestia, meas literas ad te deferre: quas negare illi non potui, ne cogerer fateri minus mihi juris esse apud te, quam ille existimabat. Accipe ergo hanc non commendatricem, sed nomenclatricem epistolam; testimonium ipse multo certius de se praebebit. Rogo autem etiam atque etiam, ut de ea

tempore, quod studiis tuis reservasti, aliquam partem hujus colloquio non male impendi arbitreris. Vale, Vir Amplissime. Lugd. Bat. 1. postridie Calend. Junias. 1620.

EPISTOLA CXXVII.
PETRUS CUNAEUS

Rocho Honertio

S.

Hagam.

Vir Amplissime. Nisi antea semper credidissem, summam eruditionem tuam, quasi lumen aliquod, in sanctissima curia vestra elucere, poteram vel nunc ita existimare, postquam tuum de * *Frederico Lindenbrogio* iudicium mihi tuum significasti, quem ego autorem tibi non aliorum praedicatione commendatum, sed perspectum penitus perle-ctumque ex certo animi sensu mirifice placuisse intelligo. Quare quod voluisti, ut de illo sententiam meam ad te perscriberem, etsi feceris magis pro humanitate tua, quam quod ita necesse esset, cum in literarum atque in juris nostri cognitione nemini plus credere, quam tibi ipsi debeas, tamen quoniam nihil tam promptum tibi paratumque esse cupio, quam in omnibus rebus, quas desideres, studium, operam, atque industriam meam; sumpsi mihi aliquantum temporis ad illustrandum etiam atque etiam pleraque, quae in barbaras illas leges exquisito & cultissimo commentationis genere scripsit autor ille: &, ut circuitione non utar, vehementer probavi. Deprehendi in eo antiquitatis Ro-ma-

* Egregium hac epistola *Lindenbrogii* doctrinae & meritis testimonium dat *Cunaeus*, cujus rationem hic habitam esse ignorasse videtur diligentissimus *Wilerius*, qui nuper inter illustrium *Hamburgensium* vitas etiam *Lindenbrogiorum* edidit, Teutonica lingua; quae summa diligentia ex scriptis, & praecipue Epistolis doctorum virorum collectae, docere possunt, quantum utilitatis ad Historiae literariae peritiam ex Epistolarum

editionibus redundet. Plura cedere meditabatur vir industrius, Urbis *Hamburgi* Archivarius, sed hanc spem occisam esse simul cum ejus morte, quam proximi anni mense Octobri obiisse ad me perscripsit vir omni eruditionis & humanitatis laude celebratissimus, *Joh. Christ. Wolfius*, cujus amicitiam mihi; cum nuper *Leidae* versaretur, & Bibliothecae publicae *scrinia* excuteret, conciliatam esse gratulor & triumpho.

manae, Graecaeque, atque omnis rei literariae maximum usum: juris vero legumque scientiam ejusmodi, quam in paucis admireris. Nisi omnia me fallunt, manebit scriptum illud perenne plus uno seculo. Et tamen non stat his finibus commendatio nominis ejus. Nam & in titulos aliquot codicis commentarios confecit. Et praeterea Ammianum Marcellinum, Statium Papinium, Terentium, Heliodori Aethiopica, Hieronymum de SS. Trinitate, Historiam Longobardorum Pauli Diaconi, & aliorum, tum & Epicteti Dialogum, ac M. Valerium Probum Grammaticum de notis Romanorum, & postremo Virgillii Catalecta cum observationibus edidit. Haec ego omnia, ubi otium fuit, inspexi, & ubique eundem eruditionis genium nativum vividumque reperi. Plane uti animum gerat supra populares suos Germanos, quibus hominibus ferme nunc summa laudis est oscitari in apicibus nescio cujus ostentatoriae doctrinae, eaque scripta quotidie evulgare, quae lentore & frigore suo nihil aliud cordatioribus, nisi gravedinem & rustum ferant. Patria illi Hamburgum est, ubi honoribus, gratia & autoritate floret, interque eos, qui civitatem consiliis regunt, primum locum tenet. Viderunt illum & nostris quidam superiore anno hac transeuntem, cum a magnae Britanniae rege rediret, ad quem ab Hamburgensibus, atque ab aliis foederatis civitatibus reipublicae causa missus erat: Idque munus identidem apud alios Principes obivisse, magno civium bono, dicitur. Annus jam est vicissimus & tertius, ex quo cum fratre *Henrico*, Ducis Holstiae nunc Bibliothecario, vitam in disciplinarum studiis egit in hac Academia, ad quam si remeare nunc professionis Juridicae causa vellet, nae ille ordini nostro ingens lumen adferret. Et certe, cum apud animum cogito, quantum cura, prudentia & sedulitate vestra, atque insuper Illustriissimi Principis literis, & intercessione effici possit, nihil desperare audeo. Sed e diversa parte metus rursus, ne homo, civitatum negotiis, & reipublicae regundae assuetus, recuset ex illa luce in hanc umbram descendere, quiquiliasque antinomiarum rusparsi, & pedibus fimum scalpturire, unde nullum granum eruitur. Accedit illud insuper, quod qui intelligunt, quam honorifica & fructuosa apud Germanos juris civilis sit professio, ii haud ignorare possunt, omnia Leidae diversa esse. Utique antea quidem ita comparatum fuit, ut apud eos, quibus commissarum Academicarum cura fuerat, nullus ordo neglectior

N

con-

contemptiorque, quam noster, fuerit. Certum autem est, eo impendi laborem, unde emolumentum & honos speretur, nihilque a quoquam expeti, nisi cujus fructus antea providerit. Quae si quis neget defuisse insigniter per superiorum temporum laborem, is ejus rei documenta clarissima haec habeat, quod & ante nostris unus sui muneris pertaesus ad ferulam, & ad scholae regimen se redegerit: & nunc cum locus honestus, Institutionum professio, vacat, nemo quisquam ambire dignetur, praeter * ludi magistrum, cui scholae negotium male procedit. Sed enim vero postquam ex reip. institutione etiam Academiae mutatio quaedam coepit incessere, rectius ominamur. quippe identidem obversata cogitationi nostrae est Cornicula Capitolina, quae meliorum rerum expectatione

Est bene non poterat dicere, dixit erit.

Cujus hercle spei ac voti fiduciam & robur assumpsimus, postquam te, Summe Senator, virum juris omnis consultissimum, & quod caput rei est, decoris publici apprime studiosum, accepit Academia Curatorem. Itaque omnino fore existimamus, ut ordini nostro ornamenta sua redeant, atque ut tales collegae nobis adiungantur, qui non minus dignitatis huic muneri concilient, quam ex ipso accepturi sint. Quod ego te per dextram tuam, per quicquid tibi charum est, obsecro & obtestor, ut quibuscunque modis opus erit, efficere velis. si quid pro me ipse conperem, verecundia praepediret, quam haud velim cum omni eruditionis laude commutare. Nunc cum causam publicam ago, fidenter peto, ut hac in re studium nobis tuum, operamque commodas, utque ita existimes, magnam tibi & collegis tuis, Viris nobilissimis, amplissimisque occasionem obtigisse, qua salvam ac fospitem juris prudentiam sistere in sua sede liceat, atque ejus rei fructum percipere, quem petitis, ut dicamini optimi status Autores. In fine illud adjiciam, si rogationi meae, quam pro Academia facio, locum apud te esse intellexero, meum erit, vicissim efficere, ut in te ingens praesidium scientiae legum jurisque fuisset, & nunc intelligant homines, & in posterum memoria teneant. Vale, Senator Amplissime, & me, ut facis, ama. Lugd. Bat. 21. Januarii. 1620.

EPI-

* Arn. Vinnium puto, qui alter an Cornelius Syllvius sit, certo non scio, sed credo tamen, Hagae ludo literariae hoc tempore praeerat, Vid. ad Ep. cxxiii.

EPISTOLA CXXVIII.

ROCHUS VANDEN HONERT

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

A Ctutum scire te volui, habita esse ante meridiem de capite tuo comitia; cum enim nobis esset renunciatum, illustrissimos Selandiae ordines, de supplendo Senatorum in nostro collegio numero, acturos: placuit, ne, re integra, obtrusum nobis aliquem conquereremur, incommodum illud praevenire. Mihi neminem igitur morem sequenti, nomina quinque Jurisconsultorum obtulimus, ex quibus unus eligi debeat: in illorum quoque numero te impemis, cujus utinam nomen caeteros antecedit. Ne autem quorum juxta te ratio est habita, ignores; nominati sunt *Moermontius* Dominus de Zuytland, *de Jongh*, uterque *Zuricaeus*: *Crom-on* praeterea, & *Boreel* advocatus collegii Orientalis Indiae. Religiosissime hac in re nos agere dubitare te nolo: cum tamen scirem saeculi nostri ambitionem tua etiam interesse judicavi, ne ab iis praecogiteris; quorum fortassis in hoc negotio cum quibusdam major est consuetudo. Nolim tamen, honestiusque tibi futurum est, ne quis haec a me tibi manifestata restitueret: tuaeque adeo hoc fidei committo. Dominos Ordines Selandiae in proximam septimanam conventum indixisse audio. Vale, & num has receperis, fac ut sciam. Dat. Haag. Com. 21. Jul. 1626.

EPISTOLA CXXIX.

PETRUS CUNAEUS

Rochus van Honert

S.D.

Hag am.

P Riores tuae litterae, vir amplissime, quas 13. Septembris ad me dederas, spem mihi fecerant adventus tui, neque quidquam jam magis cupiebam, quam ut tunc in vestrum larem viseres, & cujus animum pridem occupaveras, ejus tandem aedibus & hospitio uteris. Sed non me fuisse video & dolui. Quare quod factum non est, id

N 2,

121

saltem in posterum fieri, quoties Leydam venire dignaberis, desidero. Quod quidem profecto magna fiducia, atque etiam jure quodam a te petere nunc audeo, postquam filium tuum, carissimum amoris tui depositum, apud me esse voluisti. Eum porro quod ita operose mihi commendas, supervacuum est. Nihil enim comminisci poteris, quod sponte & sedulo facturus non sim, si ita porro semper, quemadmodum nunc coepit, juri nostro litterisque operam dabit. In Zelandia nondum de Senatore vestri ordinis constitutum aliquid certi erat. Quod plane praeter opinionem meam evenerat. Credideram enim fore, ut in iis comitiis, quae recens habita ante adventum meum erant, finiretur hoc quidquid est negotii. Ni ita existimassem, protectionis abjecissem consilium, ne venisse ambiendi causa viderer. Quamquam certe eam suspicionem facile amovi, postquam a quibusdam e procerum gente liberaliter & honorifice acceptus, nihil tamen petii. *Manmaeckerus* pro jure Principis nitebatur, a quo eligi oportere contendebat unum e tribus, qui rite designandi Ordinum suffragiis forent. De ea re diu disceptatum est, & amplius deliberandum sequentibus comitiis videbatur. Inter *Moermontium*, *Juniumque*, & *Boreelium* omnis concertatio est. Vale, vir amplissime, cum lectissima uxore, cui plurimam salutem dico. Lugd. Bat. 20. Septemb. 1626.

EPISTOLA CXXX.

ROCHUS VANDEN HONERT

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

N^Ulla mihi fuit occasio conveniendi Dominum *Somersdyckium*, *Pauvioque* fuit. Ego cum eo liberaliter de Hebraicae Linguae in illustrissima hac Academia necessitate: qua in re cum illi mecum facile conveniret, de *Buxtorphio* juniore sermonem injeci. neque quicquam quod ad ejus personam pertinere videbatur omisi. Ille & suam mentem & voluntatem manifestabat erga virum optimum; sed & angustias aerarii causatus, nescio quid de *Golio* interfatus, huc tamen inclinare videbatur, ut de *Buxtorphio* cogitandum esse fateretur. De comitiis, quae extra ordinem indictum iri putas, nullam mentionem fecit. Illud me

me monuit, de quo nihil inaudiveram, etiam de successo-
re sibi dando cogitari, idque inter articulos, de quibus Do-
mini Ordines deliberaturi sunt, comprehensum esse, & ad
Civitates relatum. Non fuit mihi otium inquirendi, ecquid
ea re actum sit. Quo tamen Leydenſes tendant facile
animadverto: nempe ut Curae tempus ad triennium redi-
gatur, ita ut e tribus curatoribus singulis annis singuli
mutentur. Quod eorum consilium neque probare ego
possum, neque id aut vos, aut ejus rei experientes pro-
baturos unquam certo scio: multum denique illis, nisi
fallor, molestiae exhibebit. sed ipsi viderint. Ego si quae
in re Academiae, quam tanquam matrem meam amo,
consulere potero, & requisitus & non requisitus, officiosis-
sime id praestabo. Filium meum tibi commendatissimum
esse volo. Si his feriis aegritudinem ex studiorum molestia
contractam apud me ad aliquot dies lenire placet, summa
me affeceris voluptate; hospitem certe promitto, qui tan-
ti amici adventum, in partem suae felicitatis sit imputatu-
rus: cum de te loquor, puto te intelligere, uxorem etiam
tuam vocari. Forsitan & hoc ad promotionem vocationis
Buxtorphianae aliquid faciet; erit enim tum occasio ea de
re cum Domino *Somersdykio*, quantum placuerit, agendi.
Vale, doctiss. Domine, & si quid nos amas, petitionis nos-
trae aequae compotes effice. Dab. Hag. Com. 23. De-
cemb. 1626. Dominus *Pauwius*, quod omiseram, a me
petebat, ut prima commoditate super Buxtorphiano nego-
tio etiam cum D. *Sommerſdyckio* agerem, ego non negli-
gam, si quid hac in re prodesse potero.

EPISTOLA CXXXI.

P E T R U S C U N A E U S

*Rocho Honerdo.**Hagam.*

Q Uod alii officiosis salutationibus, Vir amplissime, co-
ram faciunt, qui te cottidie nunc adeunt, id ego per
epistolam hanc absens agam, ne tempora tua morer, quae
haud dubie negotiis Reipublicae nostrae impendis. Redi-
tum tuum non tam tibi, quam nobis omnibus & patriae
nostrae, gratulor, cum ex ea Legatione, cujus caput at-
que princeps eras, redditus tandem nobis es post longam
solicitamque omnium expectationem. Enimvero etiam ho-

N 3

norcia

hunc tibi jure meritoque ab Illustrissimis Ordinibus delatum gaudebam, propterea quod publice interesse existimabam, ut spectata illa tua maximis rebus prudentia finem salutem tanti & tam difficilis belli inter cognatos reges inveniret, saepe tamen, ut debui, casus humanos & incertos eventus valetudinis tuae, & naturae communis fragilitatem in tam longo itinere, atque inter gentes pene barbaras extimescebam. Quo mihi jucundius gratiusque fuit, ex filii tui literis & prosperum adventum tuum incolumitatemque percipere, & simul de negotiis a te gestis ea summum intellexisse, quae Legationem vestram nec infructuosam esse, & pacem non omnino desperari significant. Utque quidquid ex ea re commodi ad Rempublicam nostram redundabit, id omneis sapientiae dotibus, quas in te collegisque Tuis Deus collocavit, acceptum feremus. Vale, Vir summe. Lugd. Bat. xv. Junii c1616cxxviii.

EPISTOLA CXXXII.

ROCHUS VANDEN HONERT

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

Doctissime, consultissimeque Domine. Hodie literas a filio, 20. Decemb. datas Genuae, recepimus: quibus se plenae libertati, a summo Romano Pontifice restitutum scribit: seque & fideiussorem, quem dederat, cautione liberatum. Quod ego pro beneficio ejusmodi accipio, ut si cum a latronibus, aut piratis dimissum audirem. Et si enim Religionis nostrae cultus, pro haeresi ab istis habendus esset, cum inter nos tamen commerciorum libertas; & commendi utrimque facultas permittatur, quo jure hominem adolescentem retinere potuerint, non video. nullo praesertim, ut hoc genus monstrorum loquitur, quod Dominicanos appellant, scandalo verbis, aut re dato. Spero eum propediem domum reversurum, id enim sibi in ultimo esse disertis verbis, & ex mea sententia scribit. Piget me molestiarum, & aegritudinum, quas ejus causa sustinui. Ego ipsum Romanum Pontificem, ne totam quidem Romam tanti facio, ut vel unius noctis insomnium, cum ejus semestri aspectu posthac permutari velim. Dii denique omnes Porcos istos, & Thuscæ glandis apros, hoc est monachos, mille potius crucibus affligant, quam me

me ulterius sollicitum teneant: & tanquam fato Melegrio absentem exurant. Unum est, quod in tota hac re, aliquomodo mihi oblectamento fuit; animadvertisse scilicet, parem bonorum omnium promptitudinem & studium, me in hac calamitate adjuvandi: de iis loquor, a quibus res civiles administrantur. Nam inter Theologos, ne unus quidem fuit, praeter Dominum *Walacum*, qui me ullo consolationis modo est dignatus. quod tamen ab illis erat expectandum mihi: aequum namque erat in afflictione patrem positum, quae illi ab educatione filii in Religione orthodoxa supervenit, spiritali aliqua recreare allocutione. Sed ego haec inter nos ridendi causa: nam illi tam pium educatorem eodem forte habent ordine, quo Genuenses filium, pro haeretico accusatum. Verum de his satis. Curatorum mutandorum deliberatio omissa est: aut potius ad proxima comitia remissa. *Sixtus* noster inter nominatos ad Rationum publicarum cognitionem Principi oblatus est. Nos eum, & nonnulli amici satis serio commendavimus: eventus in ambiguo est. tanta quippe competitorum ejus est importunitas, ut de gratia nostra subvereri prope cogar. quod tamen ut faciam, ominis causa, mihi persuadere nolo. Salutant Te & uxorem tuam familiares nostri; utque causa filii nostri, nobis gratesmini, optamus. Doctiss. atque Consultiss. Domine, Domino opt. max. te commiendo. Vale. tert. Kalend. Febr. 1632.

Ignosce literis a festinanti factis: etsi enim ante biduum sint inceptae, hodie tamen, hoc est Kal. Febr. ut plurimum eas pertexui; ipsa interruptione etiam nescio quid inaequalitatis in stilo ac re ipsa causante.

EPISTOLA CXXXIII.
PETRUS CUNAEUS

Rochus vanden Honert

S. D.

Hagam.

Nobilissime & amplissime Senator. Quod epistola tua mihi significas de Theologis istis, bene mones. Etsi enim nihil haecenus illis de ea re dixi, constitueram tamen per occasionem apud eos non dissimulare, quam mihi displicuisset haec eorum cessatio in eo officii genere, quod ab

eis maxime expectari poterat. Nunc, quoniam ita vis, filebo, & eos moribus suis relinquam. Quod functionem annui istius muneris mihi gratularis, pro insigni tuo in me amore facis. Ego, qui pridem eo honore delectabar, nunc eum ex animo averfor. Ea est Academiae, & rerum, quae se hîc offerunt, conditio. Alias si eam dignitatem appetivissem, quid mihi antiquius fuisset, quam animi mei desiderium exponere tibi, viro autoritate & gratia florentissimo, & quod caput rei est, apprime nobis faventi? Non putavi tamen per amicòs quidquam contra faciendum aut deprecandum esse, ne forte *ἀντιζήτοι* & specie recusantis flagrantissime cupere viderer. Sed nec credebam me commeruisse, ut a magistratu Leidensi commendarer. Ac postremo existimavi me satis tutum esse, quod duos adjunctos haberem Theologos, quibus me praeponi potuisse mirum est. De cognato meo D. *Sixtio* pro summa competitorum contentione, non possum non esse sollicitus. Dabis mihi veniam, quod literis meis causam ejus hodie impense commendaverim nobilissimo viro D. *Mylio*, quem & apud principem efficere plurimum posse, & meo rogatu multum facere velle, certus sum. De Curatorum mutatione, si ita res est, non despero aliquid fieri posse; quod sit ex voto nostro. Certe operam dabo, quantum in me est. Vale, vir amplissime. Salutem officiosissimam adscribi lectissimae uxori tuae liberisque jusserunt uxor & socrus, Lugd. Bat. 7. Februarii. 1632.

EPISTOLA CXXXIV.

PETRUS CUNAEUS

Rocho vanden Honert

S. D.

Leidam.

Nobilissime & amplissime vir. Fîlio tuo, lectissimae indolis summaeque spei juveni, quidquid operae studiique promisi, id omne libens meritoque exsolvam, neque quidquam ei apud me deerit earum rerum omnium, quibus promovere optimos ejus conatus possim. Utique si nihil apud me, nisi maximi parentis merita obtenderet, haberet me sui studiosissimum amantissimumque. Nunc cum etiam insita quadam animi virtute ad omnem laudis doctrinaeque excellentiam contendat; habet ex se ipse quod

quod mirum in modum aestimem amplexerque. Domino *Matbenesio*, dum ad VIII. hujus mensis apud nos esset, rem omnem exposui, quae in fine epistolae a te attingitur, dixique omnia, quae Professorum ordo ex publico Academiae bono desiderat, flagitatque, & quam nostra omnium interlit in hac Curatorum mutatione atque surrogatione, reddi tandem nobis eum virum, cujus auspicii ductuque vires suas & decus recipit Academia nostra. Dixit ille se idem sentire, & adfuturum in hac re nostris votis. Consulum & Syndici sententiam non sustinui nisi oblique tentare; Nosti quid spectare potissimum soleant, amplissime Senator, & quid agant; si ante comitiorum finem Hagam venero (nam solent haec in extremo fere tractari) faciam apud paucos quosdam urbium Legatos quicquid potero. Quod tristissimos illos casus, qui familiam meam adflixerunt, dolueris, ex insigni tuo in me amore est, & paene pars levaminis est, quod te sollicitum habuerit nostra calamitas. Ego summae Dei munificentiae acceptum fero, quod inter tot pericula me meosque ad hunc usque diem tutatus sit, ne quid luis ultra ad nos pertingeret. Heri tamen ex alia longe causa maximus me invasit maeror; Quippe inter quartam & quintam horam matutinam nutrix infanti, cum altius obdormivisset, interclusum uberum & brachiorum compressu spiritum extinxit, latamque culpam ac socordiam suam multis lachrymis multoque gemitu deprecata ex aedibus nostris abiit. Accesserunt calente adhuc & livente puerulo vicini omnes & amici, ac funestum casum doluerunt nobiscum planxeruntque. Plura non possum. Vale, vir amplissime. Lugd. Bat. 15. Februarii 1635.

EPISTOLA CXXXV.

PETRUS CUNAEUS

D. Antonio Fabro, Praefidi

S.

Admirabilis est quaedam in nostra Batavia tui nominis veneratio, amplissime Praeses, amorque erga te singularis omnium cordationum, propter inusitatam illam legum scientiam, ad quam te excellens natura tua, & summa ingenii vis armavit. Intelligunt enim, id quod res est, fato quodam hunc tibi esse existimationis fructum reserva-

N 5

tum,

tum, ut salvam ac sospitem jurisprudentiam sisteres in sua sede, ejusque rei gloriam perciperes, quam petis, seculi ut nostri Papinianus esses. Non vereor, ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar. Nam neque tu is es, qui, quid sis, nescias; & nobis constat, eos potius, qui te non admirantur, invidos, quam eos, qui laudant, ineptos dici debere. Sed qui jam pridem illustres virtutes tuas impense colebam, diu tamen scire non potui, quo adfectu aut animo in eos esses, qui alloquiis aut literis testatam tibi facere observantiam suam cuperent. Cogitabam enim, ut sit, molestum tibi in summi muneris functionis fore, si reip. aut sanctissimo Senatui vestro aliquod tempus nostra causa subtraheres. Caeterum mox, cum diligenter eos, qui istinc veniebant, percunctatus essem, omnes narrarunt id, quod prope divinum existimavi, nihil esse te comius, nihil moderatius ad omnem rationem humanitatis. Ac tandem vero *Benjamin Auberius Maurerius*, Christianissimi Galliarum Regis ad Reip. nostrae Ordines legatus, vir excellenti dignitate, atque incredibili doctrina, & literarum studio, iponte sua pollicitus est, omnino se effecturum, ut literae nostrae tibi non injucundae forent. Itaque qui sine tali ac tanto parario nunquam te audiissem, nunc id facere optimis auspiciis sustinui. Enimvero sum is ego, Praeses maxime, qui cum antea multam, & sedulam operam in re literaria illustranda atque exornanda posuissem, mox divinis ingenii tui monumentis excitatus, atque ad Juris civilis professionem in hac Lugdunensi Batavorum Academia traductus, te unum ob oculos mihi ponere, tuisque adhaerescere vestigiis praecipuum studiorum meorum fructum judicavi. Utique, etsi nullum tibi adjicere incrementum nostra potest opinio, neque ullum virtutum tuarum praemium dignum ipsis extra ipsas est, tamen si delectare magnorum hominum mentes haec cogitatio solet, quod reputent, se profuisse quam plurimis, libens meritoque nomen ego meum inter eos profiteor, qui omnia tibi debent. Idque ut & nunc intelligant mortales, & in posterum memoria teneant, sedulo etiam atque etiam effigiam in iis commentationibus, quas parbo. E quibus prae caeteris maturare studeo tractatum de juris & facti differentia, cujus rei subtilem esse divisionem ait Imperator in *L. Donationes* 25. C. de Donat. int. vir. & uxor. Eum librum, ubi in lucem prodierit, ad te, Praeses amplissime, JCorum omnium priu-

principem, & dictatorem mittam; Nam libros quidem nostros, de Rep. Hebraeorum, atque alios insuper literarii generis commentarios ante a me editos offerre tibi non audebam, propterea quod peccare eos in publica commoda credebam, qui sacras curas tuas vel paululum a jure civili ad alias res diverterent. Utinam vero, post exantlatos feliciter tot illustribus scriptis labores, consummare etiam ea posses, quae novissime consilio sapientissimo suscepta a te sunt. Juris Prudentiam Papinianaeam & Rationalia dico. Cujus profecto incepti ea est in utroque genere utilitas, ut quod sua aetate de Philosophia agebat Aristoteles, merito nunc de Juris prudentia liceat dicere, tantam paucis annis accessionem factam esse, certa ut sit spes, brevi tempore absolutam eam fore. Ad eam ego rem tibi annos de meis annis largiri, si liceret, cuperem. Nam ut te summus dignitatis apex, quem virtute duce, comite fortuna adeptus es, acquiescere partis ante laudibus jubeat, id vero fieri posse haud opinor. Scis enim certe non debere te naturae injuriam facere, quae, postquam omnibus te dotibus cumulavit, suo jure exigit, ut universas sibi repraesentantes; Et insuper meminisse potes, haud esse ullam satietatem ejus gloriae, quae homini ingens adfert solatium mortalitatis. Enimvero, Divine Praeses, cum & aetas nostra oppido brevis sit, & fortunae atque honorum ista insignia fere cum corpore cadant, sola illa vita, quam ingenii nobilitate quaeris, sacratum te in omnia secula posteritati dabit, quae annis adeo non consumetur, ut vires sit ab illis acceptura, & tempore ipso major meliorque futura. Multo autem minus frangere excelsi animi tui indolem illud debet, quod iniqua quorundam ingenia experiris, qui reprehensione tui inclarescere, quam rectissima inventa tua comprobare ingenua assensione maluit. Utique ego quidem, cum eos video, saepe illud de te, ceu de Nestore Homeri dixi, ὦ γέρον, ἢ μάλα δὴ σε γίνοι τέλεισι μαχηταί. Sed recedit rursus ex pectore meo indignatio, cum mecum reputo, neque illos ea nominis existimatione esse, ut febriculosa eorum scripta ferre aetatem queant, & veterem mortalium esse morbum, eminentes virtutes per invidentiam laceessere, atque eorum affectare similitatem, quorum desperant similitudinem. Quare hos tu patres esuritionum non alia re acerbius, quam contemptu vindicabis. Nam triumphum agere, res magnitudini tuae ingloria foret, cum vincere eos non minus facile possis, quam Hercules

ridi-

ridiculos apud Philostratum Pygmaeos, quos ille omnes correptos leonis pelle involvit. Et novi ego ex illis quosdam, quibus unum hoc aegre est, quod, cum omnia tentarent, nondum hoc affecuti sint, nominari ut a te contingerit. Equidem ego, Praefes amplissime, ita velim de me existimes, nihil mihi in omni vita prius aut carius fore, quam ut nominis tui assertor sim acerrimus. Ejus rei etsi plurius habeo sive socios, sive aemulos, tamen cupiam hic, si quid valebo, primas tenere. Deus opt. max. te & filios tuos, virtutis paternae veras, ut audio, imagines, diu nobis & seculo incolumes servet. Lugduni Batavorum Calend. Februarii. 1620.

EPISTOLA CXXXVI.
PETRUS CUNAEUS

Joanni Onuphrio

Libero Baroni de Swartsenberch S.

Generose Baro. Ex literis tuis, quas sero admodum accepi, libenter intellexi, constantem esse te in suscepto mei amore. Praeter opinionem istud erat, quod viderem te sedem posuisse Rostochii: meminera enim, cum a nobis discederes, propositum tibi fuisse Marpurgum adire. Sed tamen quoniam tristes Germaniae motus propositum tuum mutarunt, non poteris alibi melius studiorum causa, quam Rostochii, commorari. Nam & nostrates complures novi, qui juris civilis scientiam illic mirum in modum feliciter affecuti sunt, & Academias fere non urbium & vicorum nitor, aut amoenitas, sed Professorum nobilitas claritudo. Quod e doctoribus, qui illic sunt, *Thoma Lindemanno* familiariter uteris, recte facis. sed auctor tibi sum, ut & *D. Cotmannum*, & *D. Grippium*, eximia eruditione Jctos, in pretio habeas. Tum & rem gratam feceris, si *D. Grippium*, cum quo per occasionem aliquando una hic esse mihi contigit, meis verbis salutes. Puto peregrinationis fructum apprime magnum in eo positum esse, ut, si qui usquam sint, qui laude aliqua & virtute praecellant, invisantur atque compellentur: tum & ut in moribus cujusque gentis, quid singulare & pulchrum maxime sit, observetur, ut inde sibi quisque, suaeque reip. quod imitetur, capiat. Sed ad haec monitore opus non est tibi, qui jam pridem animo constituisti, non ad oblectationem

nem hoc iter, sed ad fructum, atque ad prudentiae usum conferre. Ego, qui tui amantissimus semper fui, eodem animo in posterum esse non desinam, ac literas interdum tuas exspectabo, ex quibus quid agas, aut ubi locorum sis, & quibus studiis oblecteris, certior fiam. Deus Opt. Max. Generosè Baro, diu te incolumem servet. Vale. Lugd. Bat. pridie Cal. Quintiles. 1621.

EPISTOLA CXXXVII.
PETRUS CUNAEUS

D. Bernhardo Sutholti

S. D.

Harderovici.

ORationem, qua professionem tuam exorsus es, amicissime Sutholti, magna cum voluptate perlegi, & sic omnino judicavi, esse eam egregium eruditionis tuae & ingenii monumentum. Quare & pro eo munere gratias tibi habeo, & recte, atque ordine te fecisse existimo, cum haec instituti tui praeclara auspicia in lucem emisseris. Sane si & conatibus meis, & tuis honestissimis desideriis optatus eventus respondisset, jam pridem te nobis collegam habuissimus. sed quod haecenus fieri non potuit, id ut tandem aliquando fiat, operam in posterum etiam atque etiam dabimus. Fortassis autem commodius faciliusque, & cum majore nominis tui existimatione id impetrabimus absenti, quod praesens obtinere tot amicorum intercessione non potuisti. Caeterum, mihi crede, ad eam rem tempore opus est. Nam neque tibi decorum fuerit stationem eam, quam recens nactus es, e vestigio deferere, & nullum periculum esse puto, ne hoc anno alius quispiam, te praeterito, ad Institutionum professionem vocetur. Interim praeclara ingenii tui indoles in hoc loco tam illustri, atque in publico munere, magis indies magisque inclarescet. Quae res ad tui commendationem maximum habebit momentum. Quod si tamen Academiae nostrae Curatores citius, quam nunc opinor, negotium istud urgere intellexero, certo scias omnia me sedulo facturum, quae ab homine tui studiosissimo amantissimoque expectare potes. Vale Lugd. Bat. 20. Julii 1622.

EPISTO-

EPISTOLA CXXXVIII.

PETRUS CUNAEUS

B. Sutholtio

S. D.

Harderovicum.

Blnas tuas literas accepi, vir clarissime, quibus de *Barclaji* Satyra, quae Argenis appellatur, scribis. Eam ego nunquam vidi, nec prodiisse scio. Sed neque *Scrivenerius* noster a me compellatus quidquam de eare audiverat, tantum abest, ut clavis aliqua reperiatur, qua referare possis tam horrible arcanum. nunquam ego probare eorum consilium potui, qui commendationem scriptis suis ex obscuritate quaerunt, & res saepe frivolas sub aenigmatum involucris tractant, ut vulgi admiratio excitetur, & pro magnifico habeatur, quidquid occultum est. Quod cum clarissimo Viro Dn. *Pontano* multus es, gratulor tibi. Et si potest in candidum pectus livor cadere, etiam tibi invideo tantae rei fructum. Commentationes tuas, quaecunque a te prodibunt, avide expectabo, optime enim scio, quam sint omnia praecleara ab isto ingenio tuo expectanda. Quod nuper Leida abiisti me insalutato, non admitto quidquid praetexis causae: Cur enim excusare, quam non peccare maluisti? Non eram vares, ut divinare potuerim, quo momento venturus esses. At tu, simul ut veneras, abiisti, vel, ut melius dicam, tantum veneras ideo, ut abires. Id ne fiat in posterum tuum est videre. Non enim hoc erat pro amicitia nostra. De professione Institutionum nihil constitutum adhuc est, &, ut opinio mea est, non ita cito quidquam decernetur. Vale, amicissime Sutholdi, & me ama Lugd. Bat. 5. cal. Februar. 1623.

EPISTOLA CXXXIX.

PETRUS CUNAEUS

Bernardo Sutholtio

S. D.

Harderovicum.

Pro munete, quod mihi misisti, gratias tibi habeo maximas, clarissime Sutholti. Quid de commentationibus tuis iudicem, non debes nunc a me resciscere, qui jam

jam ante ex pagellis, quas a te acceperam, tibi significavi, quam bene & praeclare de hoc tuo instituto sentirem. Illud recte fecisti, quod non Theses, sed dissertationes inscripseris. Multa enim sunt luculenta admodum, & non plebejæ pulpæ, quæ mihi adeo placuerunt omnia, ut uno spiritu totum scriptum perlegerim cum summa non oblectatione tantum, sed & cum admiratione industriæ tuæ & inusitatae eruditionis. De lectionibus communibus per ordinum foederatorum universam ditionem decernendis, novissimo Curatorum conventu nihil fere actum est, quia nec D. *Honertus* aderat, & caeteris serio ac dedita opera de re maximi momenti pleniore consensu proxime ad VI II. Novembris deliberandum videbatur. Ego interim sedulo enitar, ut laudabili vestrae voluntati, qua succurrere cupitis labenti rei literariae, satisfaciam, atque ut intelligatis, idem nos vobiscum & velle & facere. Sane si conatibus nostris vestrisque successus non defuerit, ingenti beneficio demerebimur hoc seculum. Vale, vir clarissime. Lugd. Bat. 27. Augusti. 1623.

EPISTOLA CXL.

PETRUS CUNAEUS

D. Bernhardo Sutholtio.

Vir Clarissime. Gratulor tibi ex animo amoris tui successum, ac Deum Opt. Max. supplex rogo & veneror, ut matrimonium tibi laetum faustumque faciat, ac ex conjunctione tam auspicata sobolem nobis det, tali patre ac tam praeclaris virtutibus dignam. Gavissus hercle sum, cum silentii tui justam causam intellexi. Nam quid comminiscerer nesciebam, neque ullo modo suspicari poteram, excidisse tibi nostri memoriam, aut quidquam imminutum esse de propensissimo tuo erga nos adfectu. Cupio amicitiam nostram quotidie in majus meliusque procedere. Certe nisi id fiat, in te culpa omnis erit. Me quidem promptum paratumque ad omnia humanitatis officia reperies. De professione Institutionum ita constitutum est, ut verbo tibi novissime significaveram. Etenim præter expectationem appetiit hoc munus curiae Hollandiae advocatus *Nicolaus Dedel*, qui & fratrem haberet ejusdem curiae Senatorem, & consanguineos propinquosque numeraret multos ex Consulibus aliisque Magistratibus Leydenisibus. Is
casus

casus mirifice obstitit votis tuis. Sed nondum omnium dierum soles occiderunt. Nosti quam facile occurrere praeclara aliqua occasio possit, quae te in Academiam nostram traducat. Equidem ego nullam temporum aut rerum opportunitatem negligam, ut tu tandem, quod & tu cupis, & ego ardentissime deidero, consequaris. Expectabo interim tractatum tuum de Jurisdictione, quem ego accuratissimum, &, ut sunt omnia tua, incomparabilem fore auguror, si mihi otium esset, recognoscerem ea, quae de juris & facti causis tumultuatim commentatus sum. Nunc nondum vacat. Sed quocunque tempore id fiet, valde gaudebo, si te iudice probabuntur quae scripsimus. Accepi his diebus literas humanissimas & amoris plenas a Cl. V. *Bacchovio*, quibus inclusa erat haec ad te * epistola, quam tibi nunc mitto. Vale V. Or. & amicissime, & cum coniuge suavissima diu felix ac prosper vive. Lugd. Bat. 6. Novembris. 1624.

* Vide infr. Ep. CLIV.

EPISTOLA CXLI.

BERNHARDUS SUTHOLT

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

VIr Clarissime & Consultissime. Redditae mihi sunt pridie hujus diei literae tuae, quae, uti jam à multo tempore mihi cum desiderio sunt expectatae, ita me, supra quam credas, exhilararunt: idque hoc potissimum nomine, quod videam, ob mutatam à me religionem nihil te de pristino in me affectu atque amore remisisse. Si ea essent aequitate alii, jam Leidae tibi adesset, & veteres amicos reviserem. Serenissimus enim Princeps meus comitem me esse voluit ejus legationis, quam suscepit ad Potentissimos Belgii Ordines noster Mareschallus *Baro de Spieringb*, atque eo nomine postulavit mihi pridem comeatum tum a Serenissima Infante, tum & ab Ordinibus, & Brandenburgicis. Processi cum legato, nostro Vesaliam, anibi expectaturus diploma a Brandenburgicis; sed frustra fui. Ita enim istos homines in me asperavit mutatio religionis, ut contra fas gentium comeatum mihi non erubuerint denegare. Hinc adeo turbatae sunt multum res meae; de-

stinatum

stinatum enim mihi erat per occasionem hanc & amicitias veteres focillare, & simul consummare in Belgio speratum diu matrimonium; quando vero fide publica ire non fuit datum, ingratis debui Vexalia pedem retro ferre, inque tuta patriae hujus redire. Ne tamen per id sperata mea relinqueretur squalori & malis, quiscum luctata per tempus est, impetravi à legato nostro, uti paranymphus sponsam meam e Belgio Dusseldorpium secum abducat, una cum uno & item altero e cognatis ipsius, ut ita hîc & in leges matrimonii convenire, & totum negotium consummatum ire possimus denique. Spero sponsam ea in re obtemperaturam necessitati; si enim mihi in intima Belgii penetrare licuisset, non laborassem de illa evocanda; nunc quando per aliorum iniquitatem ita factum opus est, nollem sponsam meam vel sibi vel mihi deesse. Sed ista jam missa facio. Quod videam, parum abesse quin credas, ambitione me vel lucri studio alias partes secutum, id vero vehementer me urit. Habere tibi respondere, Cl. Vir, quod S. Augustinus Secundino Manichaeo: *Si mihi accommodares credendi benevolentiam, quoniam latebras animi mei arguis, quas utique promere ad oculos tuos & demonstrare non possum, facile de ipso mutares sententiam.* Sed apud te, qui ingenium pernostis meum, tanto minus debebam ista suspitione laborare: Si enim lucro metiri voluisssem studia, & bonis fortunae inhiare, elegissem autem multum tempus, cui me parentis etiam voluntas dudum destinarat, forense vitae genus, ut quod magis facit *πρὸς τὰ ἀλφισα*. Jam vero ego & parentis & aliorum consilio neglectum habito, Academicum vitae genus, utpote innocens & meo accommodum genio, elegeram, uti procul negotiis innocenter vitam agerem, nulli adversus, & amoena studiorum sectarer, caetera securus. Et jam tum, cum Catholicis mentem meam & conscientiae abdita aperuissem, quidvis aliud cogitabam, quam stationem istam deferere, & scholam aula permutare. Paulo post enim ab Archiepiscopo Salisburgiensi ad Professionem Pandectarum invitatus, vel ideo tam cupide ipsi operam meam, tempore mihi nimis importuno, addixi, uti ne ab Academicis, quae apud Catholicos in Germania sunt rariores, abstraherer, atque adeo cum longius locus iste abesset, quam ut supellex mea sine magno sumptu & molestia eo transportari posset, magnam librorum meorum partem, non minimo damno, divendidi; sed cum sponsa mea nullis moveri posset rationibus; ut eo concederetur,

deret, neque mihi in Academia Catholica vicina temere pateret locus, passus fui, me in gratiam sponsae in aulam detrudi, & ne jam quidem, licet in fragranti sim apud Serenissimum meum gratia, & obvius mihi sit omnium aulicorum favor, tantopere mihi probatur aula, ut in ea cupiam consenescere. Neque despero, quin olim adhuc eadem nos sit habitura Academia; nec enim adduci possum ut credam, ei, qui in antiquitate qua Ecclesiastica, qua prophana tam diligenter versatus est, improbari posse religionem catholicam. In discursu meo Coloniae nuper publice instituto, tria tantum attigi, nempe de Ecclesia, de iudice controversiarum, de moribus Ecclesiae Catholicae; quia illa capita, quod ingenue fateor, me moverunt potissimum; quae adduxi firmandae meae sententiae ex S. Scriptura & sanctis Patribus sunt deprompta, ut qui haec accusat, ipsum S. Augustinum & Cyprianum accuset necesse sit; neque ego videre possum, cur non vel eo nomine debeat cordato cuilibet suspecta esse *Calvini* doctrina, quod ipse eam quinque amplius a nato Christo seculis in Ecclesia viguisse affirmare audeat, impudentiae columen. Sed manum de tabula; nolim enim divergere ad discursus minus gratos. Si licuisset tibi coram adeste, insulurralem tibi in aurem, de quibusdam magnis Jctis & fama & doctrina tibi notis, brevi in nostra quoque transituris castra. Horum * est qui nuper inter caetera ad me scripsit in haec verba: *Quod attinet* (recito bona fide verba hominis doctissimi & tibi amicissimi) *doctrinam de purgatorio, invocatione*

* *Bachovium* intelligi puto, quem fluctuasse admodum in religionis negotio constat. a transitu ad Papismum infra se Cunaeo purgat Epist. clvi. sed ex Epistola clxxii. defecisse tandem videtur: quamvis nihil certi de eo repererim. nec ipse *Gundelingius* in Otiiis suis part. I. c. v. ubi de *Bachovii* vita agit, certi affirmare aliquid audet, nisi ex conjectura, quod à *Maximiliano* Bavaro *Heidelbergensi* professioni restitutus sit; nec an obierit Pontificiae sectae addi-

ctus, scire se fatetur. *Sutholdum* vero ejurasse sacra puriora fatis ex his literis constat. neque tamen meliori & feliciori locores suas collocasse docent nos *Miscellanea Leibnitiana*, ubi pag. 146. haec leguntur. *Sutholdus ad extremum consiliarius Neuburgicus, pene pro fatuo & ad res tractandas inepto habitus est, relictusque Darentriae Professor mansisset: credo Harderovici debuisset scribi, ubi Professor Juris fuit, nescio an & Darentriae.*

ne sanctorum, sacerdotum caelibatu, jejuniis statis, necessitate baptismi, meritis bonorum operum, libero arbitrio, &c. si abusus tollas, & ut hodie à PP. Societatis explicantur, cum ab antiquissimis Doctoribus Ecclesiae ea probata videam, facile assenserim. Et saepe desidero frontem, & impudentiam minor Calvinianorum & Lutheranorum, quod Patres in suas partes trahere audeant, cum hoc unum agere videantur, ut nihil illis cum prisca Ecclesia sit commune! & veteres Doctores omnes hic errasse, nunquam mihi patiar persuaderi. Quod incepit Deus boni operis in isto viro doctissimo, & in lectione SS. Patrum jam a multis annis versatissimo, dignetur provehere ad nominis sui gloriam. Ad juvanda juris nostri studia, Clarissime mi, ego porro nescio an quid conferre possim; nescis enim quam sit negotiosa vita aulica. Cancellariae ut glebae adscripti sumus; ibi continuamus quotidie horas octo aut amplius, & saepe occurrunt, quae vel tyro juris possit expedire, potissimum quae in facto posita sunt. Ecce quanta est ista miseria homini, ad alia nato & natura prono, & tamen existimare quis auit, istam me miseriam redemisse cum cauterio conscientiae; quin contra, certo tibi velim persuadeas, Clarissime vir, omnes istas adversitates, quae mihi ob mutationem religionis obvenire nec paucae, nec leves, ista me una re solari semper potuisse, quod sim in gremio ejus Ecclesiae, extra quam nulla salus. Vale etiam atque etiam, vir auree, & patere me animam tuam quotidianis meis precibus Deo nostro commendare, id quod facio sedulo. Salutem adscribo Clarissimis Collegis tuis, quos, uti feci haecenus, & colo & veneror. Dabam prope Dusseldorpii 4. Maji. 1626.

Qui has ad te perferet, Clarissime vir, in aula quoque nostra vivit, quem ad sponsam jussi ire, & meo nomine quaedam ei oretenus exponere, hic si quid porro de rebus meis tibi narraverit, fidem merebitur. Vale iterum, charissime, unanime (utinam fas sit per omnia dicere) mi, & rescribe propediem. Vale tertium, amice magne, & bene omnem rem age.

EPISTOLA CXLII.
PETRUS CUNAEUS*Cornelio Pynackero*

S.

S*criverium* tuum, postquam diu ab urbe abfuisset, ac bis vocatus esset, tandem ad me venientem ac sedulo se excusantem, non desii etiam atque etiam monere, ut bonam fidem agnosceret, nec pateretur iudicio se ad id compelli, quod jam pridem facere sponte sua debuisset. Respondit ille, etsi praetextu debiti restitutio rei commodatae non probabiliter recusari possit, tamen immitius secum, & inhumanius agi, quod in iudicium vocetur, qui ipse ex eadem causa ob Genealogiam quandam gentis *Scaligerae*, olim tibi commodatam, litem Tibi movere possit; quod ille scriptum sibi fuisse charissimum, ac nunquam postea in his provinciis fuisse conspectum, ait: neque tamen propterea tibi ullam molestiam ante factam à se esse, quod haec amicorum officia mutuis constare praestationibus existimaret. Addidit insuper, paratum se esse, ut Chronicon Hollandiae manuscriptum, quo jam abunde usus est, e vestigio restituat. Caeterum in statutis Voorniae quaedam adhuc restare, quae describenda, aut certe diligentius inspicienda sint. Quare petere se ab humanitate tua, ut eum librum aut retinere adhuc aliquantisper, aut certe pretio aliquo tolerabili emere a te possit. Rogavit porro me, ut haec tibi significarem, antequam ulterius secum lege & iudicio ageretur. Denique syngrapham se tibi daturum promittit, qua perpetuo commodatum repetere, ac tabulis obsignatis agere secum possis. Tuum est videre, vir amplissime, utrum iudicio rem persequi, an viam hanc leniorem, quae minus offensae dare inter amicos solet, eligere malis. Me quidem consultore ad ea, quae facturum sis, nihil opus habes, cum nihil adferri possit, quod tibi sponte cogitanti non occurrat promptissime. Sed tamen cuperem hoc quicquid est negotii cum bona vestra gratia amice componi. Lugd. Bat. 28. August. 1623.

EPISTOLA CXLIII.
HECTOR BOURICIUS*Petro Cunaeo*

S. D.

Leidam.

Literas tuas 24. Martii ad me datas doctissimus Vir *Martinus Wibinga* mihi reddidit, in quibus raras quasdam eximiae in me humanitatis & benevolentiae notas deprehendi, atque animitus mihi sum gratulatus de pectore tam candido & amico, quod ut hoc aevo rarissime cuipiam obtingit, ita me perpetua quadam sui veneratione devinxit. Ac, principio quidem, quod ad gratulationem attinet, de novo munere, quod cum honestissima profitendi Jus civile functione commutavi, amicas tibi, prout par est, gratias habeo: non ignarus eam esse genuinae amicitiae indolem & conditionem, ut non minus amicorum, quam suis bonis laetetur & applaudat. Et quidem, uti scribis, Eruditissime Cunaeo, non contemnenda functio, in collegio Justitiae supremo assidere, & partium jura ex ore suffragantium Senatorum excipere, in acta redigere, & edicere pro tribunali, sed haec omnia longe vincebat tranquillitas in studiis antea acta, nisi me invitum quasi & reluctantem ad expectandum hoc munus domesticae rationes perpulissent. Cave enim credas, Amplissime Vir, illam esse temporum nostrorum sectam, aut morum in Frisia nostra incorruptam disciplinam, ut sine petitione aliquod obtingat? Novercante enim fati necessitate superiori aestate accidit, ut focero meo acerbissimum vulnus infligeretur, quod etiam constantissimum quemque de gradu dejicere ac deturbare potuisset, denata focru fidelissima conjuge, & tot pignorum lectissima matre; adhaec domestica mihi orbitas, quam grandaeva mater ex obitu parentis mei, viri optimi, experitur, affectus uxoris & rerum quoque mearum status, Leoverdiam me ablegabant, natale solum, & quod alioquin Academiae lubens posthabuissem; Itaque induci me passus sum, ut peterem, sed ea lege, ut studiose caverem, ne quid in legem ambitus committerem. Est enim, ut tu unus omnium optime nosti, longè aliud honorem petere suffragio aut fiducia virtutis, & quod caput rei est amicorum, aliud per sordes & impudentissimas prensationes ad magistratus eniti. Atque utinam quod tu auguraris, vir

Clarissime, Frisii nostri veram & incorruptam virtutem sectarentur, minusque tribuerent favori, saepe per flagitium emendicato, in conferendis honoribus: id si fieret fallor, aut multos virtute & eruditique praestantes viros Respublica numeraret, nec videret Nonios subinde in Curuli; sed haec hujus non sunt loci. De Domino *Wibinga* quae adscribis, ultro lubens illi mea officia, si quae sunt, devovissim, nisi Ordines nostri hanc petitionem matura vocatiquae praevortissent, designato mihi successore Domino *Hoffmanno*, in Academia Heydelbergensi, dum res & fata finebant, ordinario Professore. Extorserat quoque singularis modestia & eruditio * *Everardi Balck* Daventriensis mihi praerogativam suffragii; sed ejus petitionis spes jam decollavit. Itaque si quid de tertio fieri possit, cum socero agam diligentissime, non tantum ob id, quod populari favere aequum est, quem dotes quoque suae commendant, sed quia tu, vir Amplissime, cujus amicitiae totum me offero (tantum abest ut quidquam negem) eum tam honesto elogio & amica commendatione dignaris. Bene vale, Amplissime & Consultissime Cunaee; atque ita existima nihil esse, quod quidem a me aut meis proficisci poterit, quod in tui gratiam non sim paratus omni industria & contentione perficere. Leóverd. 3. Kalendas Apriles MDCCXIV.

* Hic Professor Juris Harde- | obiit 1. Mart. 1628. Vide *Revu*
rovicensi in Academia fuit, & | Daventr. lib. vi. p. 673.

EPISTOLA CXLIV.

HECTOR BOURICIUS

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

Q UOD nuper contestatione quadam animi mei feci, offerendo tibi orationem funebrem, dictam a me honori & memoriae † Clarissimi Collegae, illud nunc meliorem occasione nactus per ornatissimum Juvenem *Balsasarum Thomae* Silesium facio, ac me amicitiae tuae, Vir Cl. infinuo: quam quemadmodum tacita quadam veneratione antidhac

† *Thomae Fabri* Juris Professoris, qui obiit xiii. Kal. Octobr. | MDCCXIII, vide *Valer. Andr.*
Bibl. Belg.

ambivi, ita uti inter nos bonis omnibus coiri possit, unice peto. Accedit huc hereditarium quodammodo vinculum amicitiae, quod cum *P. Regemortero* Viro, ut nobilissimo, ita mihi amicissimo contraxi, plane ut nullus dubitem, quin in communionem honesti affectus sis admissurus, quem tam constans jam ab olim cognati seu avunculi nexus copulavit. Patieris ergo hac in parte communem me quodammodo amicitiae hereditatem cernere; praesertim cum accidat communium studiorum par professio, in qua quemadmodum anteiri me a tantis viris volupe est, ita non desinam adlaborare, quamdiu amicitiam non extorsero. Ei rei testandae quoque alterum ocii mei argumentum mitto, orationem de *Ambitu*, qui utinam a Republica alioquin summa exularet, quam uti amice suscipias te rogo, & me in amicos adlegas cujuslibet admissionis. Vale, Vir Cl. & Eruditissime, & me ama. Franekeræ Kalend. Majis MDCXXIV.

EPISTOLA CXLK.

HECTOR BOURICIUS

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

ACcepi literas tuas, vir Amplissime, & consultissime Domine & amice honorande, meram benivolentiam spirantes & affectum, quo nomine maximas tibi ago gratias, tametsi enim nullus dubitabam, quin, quae tua erat jam ante mihi depraedicata humanitas, argumentum scriptionis meae ceu amicitiae oblatae tesseram laeta fronte esses excepturus, tamen gratulatus sum mihi illud, quod ultro venabar, tam feliciter successisse, itaque in posterum tanti amici accessione auctus, non committam, ut aliquid, quod ad amicitiam conservandam atque augendam pertinet, in me sis desideraturus. Quae autem tibi placuit in commendationem levidensis istius munusculi literarii addere, tametsi facile intelligo ex affectu proficisci, nihilque in me agnosco tali laude dignum, tamen ita interpretor, ut stimulum & calcar mihi addant, inoffenso posthac pede, in literario hoc cursu progrediendi: nec enim me latent, quam aut cura subactum, aut industria limatum & perpolitum esse debeat, quod hoc seculo tam docto & delicato, concoquendo aetatis nostrae fastidio par esse valeat. Ego, quod jam

ante professus sum, vir maxime, in te illas dotes animi & ingenii suscepi, quibus jam dudum effecisti, ut tam luculento omnium literarum instrumento dotatus, solus hac tempestate labantem juris nostri politiem, & ad barbariem suam, quae illam pessime superiori memoria exceperat, properantem, cum laude qua par est, & ad genium priscae disciplinae ornare ac tractare possis. Itaque non desperabo, amplius classico quasi nominis tui excitus, aetatem in hisce studiis ponere, postquam conatus nostros tenues & inconditos vobis, viris hujus seculi primariis, non omnino displicere intelligo, molior jam diu, materiam Legis Juliae de ambitu diffusius tractare, inspersis ac signatis, non ex Romana antiquitate tantum, sed & Graeca, quae eo pertinere videntur, vestigiis; si quid hic subsidii ex reconditae doctrinae tuae quasi myrothecio sit, ultro & gratissima mente agnoscam. Vides, vir praestantissime, quo evadam, ac ut intelligas, quam mihi in tua amicitia fiduciam collocarim, qui amicitiae tuae me ipsum ingessi, nunc alios quoque tuae benevolentiae commendare non vereor. Est hic, quem vides, adolescens *Arnoldus Penninck*, aliquamdiu in Academia nostra versatus: versatus autem ita, ut modestiae & doctrinae laudem suo merito retulerit, is cum ad vos iret, studia juris absoluturus, aditum sibi ad notitiam, & si meretur, amicitiam quoque tuam per me dari petiit, id quod libenter feci, rogans ut illum commendatissimum habeas, ac si quid ad nos perferri velis, illi concredas. exequetur, qua praeditus est humanitate, fidelissime. bene vale, Clarissime Cunae, literarum & jurisprudentiae nostrae ornamentum, ac me, nobilissimo Equiti D. *Regemortero*, si qua fieri possit, serio commenda. cujus amicitiam Vir Ampliss. socer meus, non sine jucunda & grata memoria solet recolere, in tanta hodie verorum amicorum penuria. Collegis quoque tuis, & inprimis Clarissimo *Bronchorstio* ac *Swanenburgio*, ut me officiose commendes, etiam atque etiam peto. Dabam festina manu praestolante tabellario, postrid. Eid. Quintilis MDCXXIV.

EPI.

EPISTOLA CXLVI.

PETRUS CUNAEUS

D. Hætori Bouricio

S. D.

Franekeram.

Q UOD literis tuis, quas postridie Eid. Quintilis ad me dedisti, vir Clarissime & amicissime, hætenus non responderim, initio per occupationes quasdam factum est, quæ otium mihi omne pæne abstulerunt. Mox subsequæ feriae nostræ sunt. Quo tempore cum ab urbe secessissem, reversus deinde neminem e studiosa juventute reperi, qui iter ad vos faceret. Nunc autem commode se offert ornatissimus hic juvenis, vester *Cornelius Buttinga*, quem sine literis meis dimittere nolebam. Sane equidem non arbitror cessationem hanc anxie excusari debere apud te, qui, cum in amicorum tuorum numero me esse voluisti, meminisse potes, permultum esse, quod amicis liceat, ut etiam peccare interdum ex amoris fiducia tutum sit. Gavius inprimis sum certum tibi esse explicationem L. Juliae de ambitu diffusius exsequi, eamque ex antiquitate Graeca & Romana illustrare. Quod nemo quisquam te uno rectius accuratiusque facere poterit, cum tibi abunde in pectore eruditissimo consultissimoque situm sit, quicquid ad eam rem, quæ sane luculentissima est, pertinebit. Quare supervacuum esset, si facerem id quod petis; hoc est, si quid suggererem tibi, viro oculatissimo, *καὶ τοῦ τῶν τῶν πρῶτων ἀντικειβανίω*. Sed nec vereri debes, nec cum hoc malum veris vivisque coloribus depinxeris, reprehendisse id vitium vjdearis, cui ipse obnoxius sis. Intelligo enim, (quod etiam admiratus sum) cum omnia tibi adsint, quibus ad alios honores atque ad rei publicæ regimen eniti possis, te in his disciplinarum studiis libenter aetatem agere, quibus sine prensatione, ac sine ambitu, summa nominis claritudo paratur. Utique si dignitatem muneris nostri ex vero aestimamus, non exigua res est legum scientiam profiteri, ac de jure consuli & respondere. Sæpe mihi in mentem venit id, quod relatum a Pomponio est in l. 2. §. *post hunc* de orig. jur. Labeonem consulatum sibi ab Augusto oblatum sprevisse, quod in hoc studiū genere versari honorificentius credebat: & Massurium Sabinum, cum in Tiberii flagrante gratia esset, eaque consequi omnia posset, quæ

O 5

per

per mortales avide cupiuntur, in hujus muneris amplitudine conquievisse. Itaque rogo te, vir amicissime, ut in proposito vitae genere, ita ut coepisti, pergas, atque ut tua ope jurisprudentia nostra ornetur, & stabiliatur, quae hac labe temporum ita strata atque perculsa jacet, praedicetur ut ab omnibus ostentandi, credo, gratia, a paucis intelligatur. Vale, *φιλάτῃ καὶ Φαλή*, & me subinde per otium literis tuis vise. Salutem tibi adscribi voluit avunculus meus *Regemorterus*, qui nuper mihi adfuit, ac nunc rursus in Angliam profectus est. Iterum vale. Lugd. Bat. 17. Octobr. 1624.

EPISTOLA CXLVII.

HECTOR BOURICIUS

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

DE di ad te non ita nuper literas, quibus & tuis, ut tum res theae ferebant, eram enim totus in migrationis molestiis, humanissime ad me datis respondi, & quis mearum rerum status esset, abunde tibi significavi. Inprimis gratias tibi egi, pro insigni, quae tua est, humanitate, qua mihi gratulari dignatus es de Graphiarii munere nuper suscepto, & scripseram tum temporis id, quod res erat, vir Cl. me privatis magis & domesticis rationibus adductum, quam quod ex eo munere mihi aliquam dignitatis accessionem fieri rebar, ad commutandam cum honestissima functione Academica hanc provinciam accessisse; utpote & in qua consensescere mihi non ingloriam duxissem, & caetera genio meo sic accommoda, ut si domesticas rationes excipias, fortissimam ad expugnandum animum machinam, prae levissima honoris ostentatione, aetatem in Musarum sanctissimo larario, ceu portu tranquillo, ab omni strepitu semotus conquiescere & morari exoptassem. Illas an acciperis ambigo; spondet enim singularis tua humanitas, licet optimis quotidie occupationibus districta, te candidum Amici, quamvis longo intervallo imparis, ingenium haudquaquam fuisse aspernaturum. Inter alia cum, tu vir cl. mihi virum Doctissimum D. *Wibinga* de meliore nota commendasses, feci id quod amici inprimis serui & constantis esse

esse arbitrabar, ut prius ea de re, quid animi esset Amplissimis Dominis Curatoribus, recte investigarem; quam hominem, sola tua commendatione mihi amicum, ad ambiendam professionem sine ulla certa spe impellerem; Caeterum longe aliter judicia Dominorum Curatorum affecta deprehendi. Postquam enim me Academiam reliquisse, ex socii & Amicorum voto, nunciatum est; mox de instauranda Academia non perfunctorie cogitarunt, praevisum praesertim funere tristissimo magni & ingentis sollicitudinis viri Domini *Sib. Lubberti*; in cuius exequiis, etiam magnam partem exequias Academiae nostrae iri, viri sagaces augurabantur. Itaque serio in illam curam animatis Dominis Curatoribus, eo res perducta est, uti non nisi de viris celeberrimis in hanc Academiam asciscendis Illustres Ordines cogitarint, adductis in hanc sententiam summo illorum annixu Proceribus, ut quos pari celebritatis fama, hanc spartam exornaturos considerent, eisdem praemiis quoque & stipendiis condignis ornarent. Itaque cum verba fecissent Amplissimi Domini Curatores, de fama Academiae propaganda, substituendisque idoneis Professoribus, agentibus hoc in primis Amplissimis viris Domino *Sacchma* & focero, quos notos tibi scio, vel ex Avunculi viri nobilissimi & politissimi commendatione, honoraria extra ordinem decreta luculenta, & quae mystas scientiae suae ornare possint. Cum autem de Celebris Jcto ageretur, tu quoque inter primos extitisti; qui dignus visus es, ut in Academiam nostram, dummodo de voluntate tua aliquatenus constare possit, invitares. Non sum ego nescius, Cl. Cunaee, quam tibi abunde ibi satisfactum sit, tum fama nominis tui, qua Europam paene conturbasti, tum merita Amplissimorum Hollandiae Ordinum benignitate, hoc tantum volui indicare, ut si mille ducentorum honorarium, seu operae & migrationis annuum precium tibi adlubescat, si Clarissimorum Virorum de te luculenta judicia aestimes, possis hic, in ameno & tibi olim cognito & infesso loco, bene de studiis Jurisprudentiae mereri. Nec vero hic de commoditate loci, de annonae vilitate, caeterisque privatae ac domesticae rei compendiis agam. Hoc tantum spondere ausim, nullibi virtutes tuas, atque ingenii dotes melius habitaturas. Coles hic humanitati tuae ancillantes multiplices, & maximis iisdemque humanissimis viris gratus, procul ab omni aemulatione, ambitu, sorde Cunaecum, hoc est virum doctissimum & optimum, bonae ac ferae posteritati

ritati commendabis. Atque haec a me scripta ita velim interpreteris, Vir Cl. quasi ab eo profecta, qui non incertis neque adespotis rumoribus, hanc rem actam & confectam praevideat, optet certe: modo tu Judicii tui exactissimum calculum adjeceris, agetur enim tum porro, & conditiones tibi non poenitendae, ut spero, transmittentur, quam primum de voluntate tua per me Amplissimis Dominis Curatoribus constabit, non quod hac in re quicquam certi ausim affirmare, sed quoniam rarissimas ingenii & doctrinae tuae dotes, hoc merituras autumo, ut nihil omissuri videantur Ordines, quod faciat ad illorum Academiam exornandam. Bene Vale, Amplissime Cunaee, & si occupationes permittent, quamprimum quid agas, quid mediteris, aut denique quo animo erga nos affectus sis, fac sciam. Leoverdiae 5. Kalend. Octobris MDCXV.

EPISTOLA CXLVIII.
PETRUS CUNAEUS

D. Heñori Bouricio

S. D.

Leovardiam.

DOleo, Vir Amplissime, non esse tibi redditas postremas literas meas, quibus tibi significavi vehementer mihi probari eas causas, ob quas te maluisse intelligebam in curia Juridicaluculentissimum munus obire, quam in Academicafun-
ctione, quae satis per se honesta est, aetatem agere. Equidem ego, cum te pridem depraedicabam, quod professorio munere contentus viveres, haud fui sane hoc animo, ut nollem te eam dignitatem suscipere, quae foret homini jurisperitissimo maxime accommodata. Illud duntaxat laudavi, quod inter illos non esses, quibus quaelibet occasio prensandi populi placet, ut aliquam partem Reip. gerundae capeflant, atque ut ea adipiscantur, quae sicut nihil, nisi lucrum, & vana quaedam honorum insignia habent, ita animum hominis, etiam cordatissimi, longe non tantum a Jurisprudentiae, sed ab omni etiam literarum studio abducunt. Nunc cum in illud collegium translatus es, in quo est flos delibatus eruditissimorum hominum, quos integritas sua & sanctimonia, atque in primis legum nostrarum excellens quaedam scientia in sublimi posuit, rem te obtinuisse, quae sit virtutibus tuis dignissima, existimo.

ſtimo. Quod de celebri aliquo Jcto in Academiam ve-
 ſtram adſciſcendo Illuſtres Friſiæ ordines cogitant, omni-
 no e re publica eſt. Caeterum inter eos, quos nominis
 fama, in hoc ſtudii genere ſeculo commendet, neutiquam
 me agnoſco. Eſſi enim quaedam commentari coeperim,
 ac jam penitus ad finem ſit perductus commentarius noſter
 de *Caulis juris & facti earumque differentiis*, nihil tamen
 horum editum a me in vulgus eſt, cum ſint quaedam, quae
 me morantur. Sentio interim pulchrum mihi & glorio-
 ſum illuxiſſe illum diem, quo nuper immerenti mihi, ac
 nihil tale exſpectanti graviffimum iudicii ſui teſtimonium
 dederunt viri ampliſſimi & incomparabiles, *D. Hillema*,
 ſocer tuus, & *D. Sacchma*. Cum enim omnes ſic exiſti-
 ment, quaſi lumen aliquod in veſtra curia elucere & re-
 ligionem & doctrinam eorum, cogitabunt eos neque gra-
 tiae cauſa iſtud mihi tribuiſſe, qui religioſiſſimi eſſent, ne-
 que iudicio temere potuiſſe falli, quod ab eruditionis ſuae
 ſenſu proderent. De migratione & muneris mutatione
 quid animi futurum mihi ſit, dabis, uti ſpero, mihi ve-
 niam, vir ampliſſime, ſi nunc per has literas reſpondere
 nondum tibi poſſum. Communicanda enim conſilia erant
 cum amicis meis, quos habeo in hac provincia, atque in ipſo
 Curatorum Academiae conſeſſu, optimos fidiſſimosque, qui-
 bus inconfultis deliberare, nedum ſtatuerre velle, impru-
 dentiae eſſet. Pulchrum eſt, ut noſti, in patria vivere,
 ubi majores honores appetere ſi non velis, at non prohi-
 bearis tamen, ſi velis. Nondum me Profeſſorii munera
 pertaeſum eſt. Quod ſi taederet, jam inter candidatos eſ-
 ſem, poſtquam nuper ſupremus Senatus Juridicus Hollan-
 diae, Zelandiaeque pro more ſuo ordinibus Zelandiae trium
 Jctorum nomina propoſuit, e quibus unum in Senatoris
 Zelandi vacuum locum ſubſtitui poſſe iudicaret. Inter
 quos & me eſſe voluit. Hoc & antea factum ſemel eſt,
 ſed neque ea tempeſtate aliquid tentavi, neque nunc
 ut id faciam, inducere animum poſſum, eſſi res integra
 adhuc eſt. Quid tamen ſcio, an qui nunc nihil ejusmodi
 concupiſco, creſcente aetate per aliquam huiusmodi oc-
 caſionem majora dignitatis incrementa ſectaturus non ſim?
 Haec tibi ſcribo, non ut quidquam glories, ſed pro ea li-
 bertate, quam mihi amicitia noſtra dat. Adhaec cum de
 mille ducentorum honorario annuo ſcribas, ac inſuper ad-
 das, fore ut porro agatur, & conditiones mihi non poeni-
 tendae tranſmittantur, quamprimum de voluntate mea
 con-

constabit, cuperem paulo explicatius ex te resciscere, quæ sint eae conditiones, quæ exspectari possint. Scire autem debes, Vir Amplissime, satis me benigne hîc haberi, cum ex aerario publico mille trecenti quotannis mihi numerentur, quibus accedunt multa emolumenta, quæ communiter senatui Academico, & in primis facultati Juridicæ obveniunt. Ut taceam posse facile a Curatoribus Academiae nostrae maiorem summam mihi decerni: Cujus rei fidem pene certam sponte sua mihi ante fecerunt. Igitur ex responso tuo, quæ ad muneris istius apud vos conditionem pertinent, exspectabo, ut deinde cum amicis meis deliberem, atque animi mei sententiam tibi perscribam. Illud tibi spondeo, quicumque futurus est hujus rei exitus, semper me tui fore studiosissimum. In quo etsi plurimos habebo socios, cupio tamen hîc, si quid valebo, primas tenere. Caeterum nihil faciam insolenter, neque te hortabor, ut qui optimo semper affectu erga me fuisti, eadem voluntate porro sis. Scio enim non posse te a temet ipso resciscere, sed in eo quod coepisti, non solum humanitatis, sed etiam constantiae tuae causa perseveraturum. Vale, vir amplissime. Lugd. Bat. 23. Octob. 1625. stylo novo.

EPISTOLA CXLIX.

PETRUS CUNAEUS

Hectori Bouricio

S. D.

Leovardiam.

Vir Amplissime. Ad literas tuas, quas 5. Calend. Octobr. ad me dedisti, mox tibi prolixiori epistola respondi, quam nautae Leowardiensi *Petro Howiges* commisi, ut non dubitem, quin recte eam acceperis. Ex ea te perspexisse arbitror, quam sit exiguum aut pene nihil, quod de me sperare debeas. Interim neque literas a te accepi, neque ex aliis intelligere potui Jurisconsultum quenquam in Academiam vestram ascitum esse. Quare quoniam omnia adhuc esse integra existimo, non cessabo tibi significare, quod maxime e re vestra futurum existimo. Scio apud vos non obscurum esse nomen summi acutissimique Jurisconsulti *Reinardi Bacchovii*, qui Heydelbergæ jus civile cum maxima laude profitetur. Is, ut sæpe ante perquam fami-

miliariter ad me scribere solet, ita novissimis literis suis conquestus est, magnam Academiae istius mutationem à Bavaro parari, qui nullos deinceps Professores ferre velle videtur, nisi plane *opodézet*, qui sacrificio isti incruento, quod opinionis sibi errore finxerunt, interesse velint. Quod à se nunquam impetrari posse ait. Itaque se locum circumspicere, qui se illinc ejectum recipiat: & dum cogitat, quo spes suas mittat, occurrisse Belgium nostrum, & in eo Lugdunensem Academiam nostram, ubi patere sibi exuli locum sperat, ut liceat saltem privatim operam dare studiosis. Haec ille totidem verbis; ac postremo sententiam meam exquirat, & scire cupit, an nobis gratus sit futurus. Mihi crede, vir amplissime, vehementer animo commotus fui, ut praeclari hominis tam iniquam sortem cognovi. Quare per dextram tuam, per quidquid tibi charum & jucundum est, etiam atque etiam te obtestor & rogo, ut de ejus viri ornamentis & commodis cogites, neu tam bonam occasionem elabi patiaris, qua ordinem Juridicum Academiae vestrae conspicuum supra omnes, & illustrem facere potestis. Ego ei respondi, haec me significaturum vobis. Idque ut facerem, suaserunt mihi D. *Camerarius*, & D. *Altingius*, viri praestantissimi doctissimi-que, quos in Comitatu suo Rex Bohemiae habet. De ejus viri humanitate, deque benigna & optima indole, ac denique de sincera religione non vanis & incertis sermonibus, sed incorruptis judiciis testimoniisque credere eorum hominum poteris, qui apud vos nunc sunt, ac diu cum eo in publico munere vixerunt. Inter quos D. *Altingius*, Theologiae quondam apud Heydelbergenses Professor, primas tenet, qui animum vobis omnibus explebit. Aliud quod tibi scriberem hoc tempore nihil erat. Iterum te rogo, ne Academiae vestrae deesse nunc velis. Vale, Vir amplissime, & me ama. Lugd. Batavorum, postridie Calend. Januarii. 1626.

EPISTOLA CL.

PETRUS CUNAEUS

Hectori Bouricio

S. D.

Leovardiam.

Vir Amplissime. Cum in Zelandiam nuper profecturus essem, *Gulielmus Stakemans*, popularis vester, salutem

tem mihi tuis verbis dixit retulitque, id quod nondum intellexeram, jam te in ordinem supremi senatus juridici allectum esse. Eo nuntio nihil jucundius gratiusque longo tempore ad aures meas accidit. Quare quod per susceptum iter facere mihi hactenus non licuit, id nunc domum reversus jure merito facio, eamque dignitatem ex animo tibi gratulor, quam tibi non incertus populi favor, sed summa virtus tua & spectata omnibus eruditio attulit. Enimvero non alia re Frisia vestra magis solari damnum suum poterat, quod ex amplissimi viri D. *Hillemae* obitu acceperat, quam cum ille successore tali genere deceffit, qui reip. universas eas animi dotes repraesentabit, quae in focero elucebant. Ante octo menses, cum novissime ad te scriberem, causam D. *Bachovii* Heydelbergensis tibi commendavi, qui deteriores Academiae suae statum pertaesus facile ad vos emigraret, si qualicunque conditione Franequeram vocaretur. Equidem ego vos pro sapientia prudentiaque vestra tam bellam occasionem haud praetermissuros arbitror sine gravi aliqua causa, quae forte nos latet. Nam quod vulgo fertur, id ei nunc officere, quod identidem a nobili Jcto, D. *Lyclema*, aperte dissenserit, levius videtur, quam ut valere apud vos, acerrimos libertatis hujus vindices, possit, qui condonandum aliquid ingeniis, praesertim in juris civilis interpretatione scitis. Quod si saltem Groningae aut alibi locum ei posse esse credis, rogo te ne ei deesse velis apud illos, apud quos efficere aliquid autoritate aut consilio poteris. Illud certe affirmo, nullam me hic rem privatam agere. Una tibi mihi ac denique omnibus, qui doctrinae sensum aliquem habent, communis ac publica causa est, ne praeclaros praestantesque viros in egestate vivere, aut animi dolore torpescere sinamus. Vale, vir amplissime, ac diu reip. incolumis vive. Lugd. Bat. 6. Octobr. 1626.

EPISTOLA CLI.

H. BOURICIUS

Petro Cunaeco.

S. D.

Leidam.

AD literas tuas humanissimas, vir Cl. jam diu prout oportuit responsum tulisses, nisi vis quaedam major hic inter-

recessisset : facile enim , quae tua est humanitas , per te
 judicare potes , quantum mors Amplissimi Soceri mei non
 rebus tantum domesticis meis , sed & studiis nostris muta-
 tionis & intertrimenti attulerit ; obiit quidem ille gravis ae-
 tate , fessus curis , vitae etiam satur , sed obiit liberis suis ,
 quos omnes minores reliquit , immaturus : itaque tota illa
 moles in me incubuit nescio an parem , & tota domus coe-
 pit nunc onus esse meum . Caeterum cum divinae volun-
 tati reluctari , summae esse sciam aut inscitiae aut temeri-
 tatis , conor emergere & parem me si non facere , saltem
 praestare oneri , non sponte suscepto . Illud apprime me
 delectat , quod filios reliquit paternarum virtutum germa-
 nos , si fata deusque sinent , heredes , quorum senior ju-
 venis viginti & quod excurrit annos natus ea pietatis , mode-
 stiae & industriae indicia toto triennio , quo in Academia
 patria vixit , edidit , ut haud dubie ad optimam frugem sit
 perventurus ; reliqui duo aetate minores spe nos opima fo-
 vent fore , ut paternam virtutem aemulentur . Constitui
 illos ad proximas Kalend. Maji Lugdunum ablegare , ut a
 tua suada penduli humanitatis studia cum civili sapientia con-
 jungant . Nullus dubito quin ob memoriam patris , illis ,
 quae nemini negare soles , pro tuo candore benivolentiae
 & humanitatis officia sis tributurus . Habitant nunc in
 convictu viduae Domini *Raphaëlis Clingbii* Med. Profess.
 quondam : atque haec haecenus . Dolui serio sortem Cl.
Jcti Bachovii , cujus in jure excellentem eruditionem saepe
 sum admiratus . Itaque serio quantum potui id mihi ne-
 gotii dedi , quo posset illius viti ratio haberi apud Domi-
 nos Curatores . Rem tibi dicam ; Cl. Cunaee , negotium
 hoc facillimos explicatus habuisset , nisi laeva mors falcem
 injecisset , & Ampliss. *Lyclamae* , & socero , utrique Curato-
 ri . Illorum decessu Collegium Dominorum Curatorum
 mutatum est , ascitis in id Collegium tribus novis , quo-
 rum facile primus Dominus *Saeckema* : apud eum cum
 verba fecissem de illo viro , deprehendi illum literis Domini
Aitsma , qui nomine Illustriss. Ordinum penes Anseaticas
 commoratur , praeeoccupatum , ac de vocando *Petro Ry-
 senbergio* cogitare : nam quod de minutiis altercationum
 scribis , tantum abest , ut illi impedimento futuras fuisse cre-
 diderim ut , si τῶν ἀντιπαρὶθ *Lyclamae* dicendum fuisset suf-
 fragium , primum in designando Professore Domino *Bachovio*
 fuisse futurum confidam . Licuit hoc semper viris doctis ,
 nec faciunt hoc sine magnis exemplis . Apud Groningen-
 ses

ses rem eo perduxerim, ut nisi Dominus *Mathaeus* jam ordinibus nostris obstrictus, iniqua quorundam aemulatione retroactus, spem adventus sui elusisset, jam decreta fuisset Domini *Bachovii* vocatio. vides, Amplissime & Doctissime Cunaee, quam iniqua virorum doctorum hoc seculo fors sit. Testatus sum palam in senatu, cum ejus rei mentio incidisset, offerri Ordinibus patriis hoc tempore occasionem vocationis, quam frustra in posterum sibi pollicerentur. Quod de successione in dignitatem Socreri mihi gratularis, facis tu pro solita humanitate. Illud certe, si nihil aliud, gaudio mihi fuit, quod necquicquam frementibus multis & tribunitio more huic Senatusconsulto intercedentibus, Civitatum delegati concordii suffragio propalam in Comitibus, mihi illam dignitatem imposuerunt; Deum precor, ut mihi mentem divini & humani juris intelligentem largiatur, quo omnia mea consilia, dicta facta ad illius gloriam, ad Reipub. salutem dirigantur. Habes verbosam epistolam, Vir Ampliff., & profectam a febrili manu, quam lapsantem alibi excusa & vale, delictum literarum, tuaeque professionis primarium ornamentum. Leoverd. 8. Kalend. Novemb. MDCXXVI.

EPISTOLA CLII.
PETRUS CUNAEUS

* *Coelestino Mislenta*
S. D.

VIR clarissime, Exercitationes tuas Lexicologicas & Criticas ad Ezéchielis locum cap. 33. accepi, &, ut mos meus est, avide perlegi: gratias tibi ago maximas pro tam insigni munere, quod ex omni parte luculentam & inusitatam auctoris sui ostendit eruditionem in eo genere literarum, quod ego apprime semper amavi atque amplexus sum. Rogo te ut porro id facias, quod te & excellenti ingenio tuo dignum est, hoc est, ut bene mereri pergas de saeculo hoc nostro, ac plura nobis edas ejusmodi monumenta. Libros meos de Rep. Hebr. omnes jam pridem distraxit typographus, qui de nova editione cogitat. Alioquin exemplar

* *Mislenta* hic Professor Theologiae Regiomontanus fuit, cuius vitam vide apud Reinh. | Henr. Rollium in Biblioth. nobilium Theologorum, Sect. I. r. Cap. I. §. 21. p. 180.

plar tibi misissem; cui haud displicuisse commentationes nostras gavissus equidem sum vehementer. De D. *Georgio Polkein*, qui in Academia hac nostra studiorum causa aliquamdiu vixit, vere affirmare possum, esse juvenem promississimi & elegantissimi ingenii, qui literarum studiis non modo gnaviter, sed feliciter etiam incubuit, plane ut futurus sit aliquando patriæ ac Reip. magno usui ac ornamento, si deinceps eodem ardore in optimarum artium disciplinis versetur. Caeterum, ut est pectore candido & aperto, facile fieri potuit, ut non semper pari constantia evitaverit eas adolescentiæ lubricas vias, quæ transversas agere interdum solent etiam rectissimas optimasque mentes. Ego, cum ejus rei aliquid subtimescerem, pro meo in illum adfectu operam dedi, ut optima instituta sua persequeretur. Quod ille fecit bona fide, & monenti obtemperavit. Si diutius hîc apud nos mansisset, omnia, quæ proficisci à me potuissent ad laudabiles ejus conatus juvenidos, ea ipsi prompta ac parata fuissent. Nunc, cum visere parentes constituerit, id, quod unum superest, faciam, ac te, vir clarissime, rogabo, ut studiis ejus faveas, atque ut parentes ejus ex te intelligant, quam debeant omnia præclara ab ejus ingenio expectare, si ad exitum ea perduxerit, quæ tam pulcreoccoepit. Vale, Vir clarissime, & me, ut facis, ama, tui amantissimum studiosissimumque. Lugd. Batavorum, 25. Maji 1624. stylo novo.

EPISTOLA CLIII.

PETRUS CUNAEUS

Aelio Everardo Vorssio,

Collegae honorando.

VIR Clarissime. Intellexi quartum Consulem hodie ad comitia profecturum, atque etiam *Burgersdicium* jam ab urbe discessisse. Quod tibi significandum duxi, non ut a meridie ad rusticum prædium tuum abires, quod constituisse heri videbaris, sed quo intelligeres tanto magis nunc me cupere, ut in judicio Academico adesse nobis velis. Scis enim quanti consilium tuum faciam, quo nullum ego rectius, nullum in consessu nostro esse liberius aut prudentius memini. Etsi autem per quorundam absentiam fortasse

nulla ſententia feretur, tamen, quoniam * *Voffii* junioris cauſſa diſceptari incipiet, eam tibi bene probeque cognitam ac perſpectam eſſe noſtra omnium intereſt. retulit mihi Chirurgus vulnus noſtri vigilis, qui nuper laeſus a ſtudioſo eſt, cum magno fluxu arteriae & vehementi febre ſubito revulſum hodie eſſe ad diem criticum. Qua in re quid factum opus eſt, mature deliberandum eſt. Quare etiam atque etiam te rogo, Vir Clariffime, ne te hodie fruſtra exſpectem. xx. Junii c1o12cxxxiv.

* *Joannes* vocatus, qui non ea diligentia in ſtudia incubuit, qua reliqui fratres, licet natu eſſet maximus. poſtea in Angliam tranſiit, & fuit ſocius Collegii cujuſdam Cantabrigiae. Deinde in Indiam abiit, & Fiſcalis Advocati munus conſecutus. vide paſſim Epistoſas Patris in Selectis cxxviii. & ſeq. cliii. clx. clxvi. cccx. & ccccliv. Cauſſa,

de qua in hac epiſtola agitur, non fuit magni momenti: petulantius aggreſſus videtur *Voffius* cum ſodali aliquo quosdam Germanos, Leidae operam ſtudiis navantes, quare a Praetore vocatus ad judicium fuit; ſed eum damnatum fuiſſe acta non indicant: vel deciſum cum Praetore, vel intermiſſam accuſationem crediderim.

EPISTOLA CLIV.

REINHARDUS BACHOVIVS

*Petro Cunaeco.**Leidam.*

Scripſit ad me ſemel atque iterum *D. Bernhardus Sutholt*, qui haecenus in illuſtri Gymnaſio Harderovicenſi publicum profefſorem egit; & quoniam ſubveritus ſum, ne ex ſilentio, neglectis aut parum ſinceriter cultis amicitiiſ reum ageret, cum nulla alia curandi epiſtola hanc occurreret ratio, viſum eſt ire ad Te, cujus inſignis eruditio, quam nunquam non comitatur humanitas, jam literato innotuit orbi. Ea tua fortuna eſt & mea, praefertim hoc afflictiſſimo rerum noſtrarum ſtatu, ut nihil reperire poſſim praeter verba, quibus animum hujus officii memorem pro-mitto. Gratus eſt, inquit ille e Stoa ſapiens, quicquid bono animo beneficium accepit, bono debet. Confidentius hoc a Te peto, quod ex *εὐφροῖα* libelli *D. Sutholt* praefero, notum eum tibi & amicum eſſe intellexi. Ignosce, Vir Ampliſſime, huic interpellationi, & has literas ad *D. Sutholt* cura. Ita Deus Opt. Max. procellas & fluctus illos, quibus

bus Academia nostra pene obruta est, longe arceat a vestra, & Te Collegasque tuos, & in his Clarissimum imprimis *Heinsium* & *Dn. Meursium*; ante xvi. annos mihi Heidelbergae cognitum, bono publico sospitet & conservet. Ita voveo. Vale, Amplissime D. & salve, ex Musaeo Heidelbergae 16. Septembris 1624.

EPISTOLAE CLV.

PETRUS CUNAEUS

*Reinaldo Bachoxio Ecbtio,**JGto & Professori Heidelbergensi*

S. D.

Heidelbergam.

Amplissime & clarissime vir. Diu jam est, cum cogitanti mihi de iis viris, qui hoc seculo jurisprudentiam, disciplinarum dominam, pro majestate ornant augentque, unus tu occurristi, qui illustribus tuis monumentis ita inter omnes eminebas, ut existimarem nihil a te in ulla juris parte esse praetermissum, quod quisquam inusitato ingenio, acerrimisque studiis, ac maximo usu cognitum & perceptum proponere aliis; & tradere possit. Non ignoras utique quantam vim ad conciliandos animos habeat studiorum curarumque similitudo, quae hoc quoque efficit, ut illos, quos nunquam vidimus, amemus, eosque nobis adfiscamus quasi propinquitate & natura conjunctos. Itaque cupiditate incredibili, neque, ut ego arbitror reprehendenda, amicitiam tuam appetebam, eaque apud animum meum nihil esse carius poterat. Sed quaerenti etiam atque etiam nulla adhuc reperta erat via, qua ad illud, quod tam impatienter cupiebam, pervenirem, donec tandem tuae ad *Sutholium* literae commodam occasionem praebuere, per quam simul me quoque humanissimam atque amicissimam epistola tua compellavisti. Enimvero is dies longe mihi jucundissimus illuxit, quo intellexi benevolum erga me affectum ejus viri, quem inter praecipua seculi decora existimabam. Audeo tibi bona fide spondere, si deinceps in amicorum tuorum numero me esse velis, omnia tibi apud me prompta atque parata fore, quae expectare ab homine tui observantissimo poteris. Equidem ego, etsi in caeteris rebus omnibus, ac praesertim in scientiarum studiis amplificandis egregie cessator sim, & fatali languore pene ob-

torpescam, valde tamen sedulus esse in ea parte soleo, quae ad amicos pertinet. Hos enim postquam semel colere coepi, non modo constanter, sed sollicitè etiam ac tenerime affectari omnibus officiis annitor. Ita meus mos atque indoles fert, idque si vitium dicendum est, eo me non carere fateor. Caeterum non desinam te rogare, vir clarissime, ut quemadmodum haecenus scriptis tuis, quae incomparabilia sunt, eos omnes tibi devinxisti, qui rectam utramque legum interpretandarum rationem amant, ita porro tui similis esse pergas, ac ope tua consilioque jurisprudentiam nobis omnem in solidò constituas, quae a tua unius industria plurimum & praesidii expectat, & accessio- nis. Coepi per otium nuper commentarium scribere de Cau- sis juris & facti, earumque differentiis. Quae re tractatio- nem habet non inutilem. Eum librum, simulac prodierit, ad te mittam. Vale, vir amplissime; & me in tuorum nu- mero pone. Lugd. Bat. pridie Cal. April. cxcxcxxv.

EPISTOLA CLVI.

REINHARDUS BACHOVIVS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

MUltae inter nos sunt terrae, multi montes, quae diffi- cile & incertum faciunt commercium literarum. Et quae humanitas est tua, quam undique, quas ante hos sex menses ad me dedisti literas, spirabant, certo scio, Te responsurum fuisse meis, si recte curatae fuissent. Itaque iterò scriptionem & repeto, hunc diem me signasse albo lapillo, qui primus mihi apertuit amicitia tuis fores. Quan- tus in literis sis (nihil auribus tuis hic datur) quae in pu- blicum dedisti, ostendunt. Itaque, si quid monitoris eges- tu, etiam atque etiam te moneo & rogo, ut ne invidias studiosis, quae ad jus nostrum & pro Jurisprudentia exco- lenda moliris: utinam vero liceat, in tuos & Clarissimi *Heinsii* (in cujus me olim pene a puero adhuc, vulgata Tragoedia, *LIBERTAS AVITA* rapuit admirationem) & aliorum, quos Belgica vestra terra dives alit, coram ruere amplexus, dextrae jungere dextram, & veras audire & red- dere voces. Me quidem jam pridem cepit taedium & fa- tias hujus coeli, hujus soli: & quem vero non capiat? fa- ciem miserrimam hujus terrae, hujus urbis & Academiae im-

imprimis, si vetera conferuntur, nemo fando satis explicare & describere posset. Et forte etiam ingratis migrandum erit: conantur enim Bavari nostri moliri omnino reformationem hujus Academiae. Crediderit quis forte nullum mihi esse periculum. Et scio sane de transfugio meo ad Pontificios late, & fortassis etiam ad vos, & imprimis ad Collegam meum D. *Altingium*, pervasisse famam. Sparserunt hanc illi, quibus Pontificii & Antichristi (ita enim loqui amant) mancipia audiunt, qui nullius addicti jurare in verba magistri, sive *Calvini*, sive cujuscunque tandem, improbare vel non omnino probare audent aliqua, quae ipsi pro oraculis & foliis Sibyllae habent. Profiteor ingenue, ex quo, etiam ante has turbas, paulum evolvere caepi veteris Ecclesiae Doctores, quos magno numero habeo, submirari me caepisse, qua fide & qua fronte plerique nostrum ex patribus plurima dogmata, ceu recentia inventa Antichristi Romani, & doctrinas Romanorum traduxerint, quae ego deprehenderam in Ecclesia, toto orbe diffusa ante hos mille & ducentos annos & amplius, & a Doctoribus istius Ecclesiae, quibus aevi nostri nomen Sanctorum invidet, recepta & probata fuisse, cum Antichristus Romanus necdum natus, & cum adhuc non ens esset. De his dum paulo liberius dissero, quae tamen, si necessum sit, facile premere possem, calumniandi istis hominibus praebui occasionem. At enim Pontificii non ferent, nisi plane quodammodo, qui sacrificio illi incruento, quod opinionis sibi errore finxerunt omnes, interesse, & Numen ab ipsis confectum & creatum ab omnibus adorari volunt, quod a me nunquam impetrabunt. Itaque circumspicio locum, qui me hinc ejectum recipiat. Et dum cogito, quo spes meas mittam, dum omnia collustro, occurrit Belgium vestrum, & in eo celeberrima Lugdunensis Academia. Patebit, ut puto & spero, exuli ibi locus, & licebit saltem privatim operam dare studiosis: ceteroquin quod ex patrimonio mihi reliquum fecerunt miseriae belli, vix alendo mihi in alterum annum sufficiet. Hoc an sperare mihi liceat, rogo ut uno verbo facias certiore. Vale, Vir Clarissime, & Clariss. *Heinsium* saluta, itemque Amplissimum Dn. *Casparum Vosbergium*. Vidi proscriptione nominis ejus frontem orationum Heinsii munitam. Ille ante xxvi. annos in hac Academia, & in aedibus parentis commensalis mihi & amicus summus fuit: quae viri humanitas est, spero hanc veteris amicitiae refractionem ipsi non fore ingratam. Ite-

238 PET. CUNAEI ET DOCT. VIROR.

rum Vale, vir Amplissime, & fave tui observantissimo,
Heidelbergae xxii. Octobris c1513cxxv.

EPISTOLA CLVII.
PETRUS CUNAEUS

Reinhardo Bacchovio

S.D.

Heidelbergam.

Litteras tuas, Vir Amplissime, quas xxii. Octobris ad me dedisti, accepi. Nam priores illae, de quibus scribis, redditae mihi non sunt. Ad quas certo scire debes, me statim respondurum fuisse, si in manus meas pervenissent. Equidem ego rebus vestris adversis tristibusque magis indolescerem, nisi intelligerem per hanc causam fieri posse, ut quemadmodum coepisti, ita porro animum inducas ad nos venire, atque in his terris sedes ponere. Utique si professionis Juridicae aliquod munus hic vacaret, nihil mihi facilius foret, quam apud eos, ad quos haec res pertinet, efficere, uti honesto aliquo stipendio ad nos invitareris. nunc, cum cesset haec occasio, adfirmare tibi possum, si, ut scribis, apud nos vivere constituisti, fore uti summam omnium nostrum experiaris humanitatem atque benivolentiam, utque in oculis, atque in admiratione sis florentissimae & cultissimae juventutis. Caeterum quia te, virum insigni dignitate & maximis laudibus perfunctum, privatae vitae fors non decet, quae tibi honorifica esse, neque adferre rebus tuis idoneum emolumentum potest, recte atque ordine me facturum existimo, si tentavero an alia via prodesse magis tibi queam. Jam duo menses sunt, ex quo Ordines Friisae professionum pandectarum, quae in *Franequerana* Academia vacat, mihi obtulerunt, promisso in eam rem stipendio mille & ducentorum florenorum, ac simul significaverunt se porro alias conditiones non poenitendas transmissuros, quamprimum de voluntate mea constaret. Egi illis gratias, quia & liberalius me Batavi excipiunt, & multae me rationes hinc vetant discedere, ubi amicorum plurium ac propinquorum fruor consuetudine. Igitur haec tanta tam praeclari rei oportunitas ne a me praetermissa videatur, confestim ad summum amicum meum D. *Hectorrem Bouricium* scribam, qui nuper ex juris professione *Graphiarius* Curiae factus est, & socerum habet D. *Hilkmannum*, Curiae

Curiae ejusdem Senatorem primarium, ac Academiae Franekeranae Curatorem. Is, si ea professio nondum alii demandata sit (quod nondum factum arbitror) facile pro singulari sua & prudentia & eruditione intelliget, quam possit magno lumine Academiam istam perfundere nominis tui celebritas. Hoc & collega tuus vir clariss. *D. Altingius* vehementer probat, & ut ita facerem, hortatus est. Quod ad calumnias attinet, de quibus scribis, nemo hinc fere audivit, certe nemo credidit. Constantiae autem tuae, & optimo in religionem nostram adfectui luculentum apud omnes testimonium *D. Altingius* perhibebit; de quo ut certus sis, literas ipse suas meis nunc jungit. Ubi ex Frisia aliquid intellexero, perscribam ad te sedulo. Vale, vir Amplissime, & me, ut facis ama: Salutat te clarissimus *D. Heinsius*, & amplissimus *Vosbergius*, quos habes nominis tui & dignitatis studiosissimos. Lugd. Batavorum 7. Decembris 1625. stylo Gregoriano.

EPISTOLA CLVIII.

REINHARDUS BACHOVIVS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

Literas tuas 7. Decemb. Anni 1625. scriptas, longo post intervallo & demum 17. Martii anni sequentis accepi, quibus adhuc a lectione quasi calentibus respondi. Equidem ad utramque fortunam, ita se quemque comparare decet, ut nec rebus secundis extollatur, nec frangatur adversis; & hi bellici tumultus multos magnosque viros, magnis exutos dignitatibus, in privatae vitae deduxerunt statum, quem illi & fortunae novercantis injuriam excelsa animo ferunt: possim & ego ferre privatae vitae sortem, maxime si in Academia liceat mihi per Professores studiosae juventuti privatim operam navare. Nam quod spem facis Professionis apud Franekeranos, frustra est. Ad vacantem eam professionem jampridem *Job. Goeddens* Marpurgo, & *Phil. Hofmannus* Argentina, ubi jam privatim vivit, evocati fuerunt. Clariss. *Gruterus*, qui pro me laboravit, & non unam eâ gratiâ epistolam in Belgium; & ad eos, qui plurimum Franekeræ possunt, misit; significavit quid obstitit, quominus ea functio mihi deferretur. Sed jam ex Clarissimi . . . ad *Gruterum* literis intellexi, ob stare mihi

P 5

quo-

quorundam occulta odia & invidiam, cur haecenus litare non potui. Itaque cum & Tutacite dissuadere videaris iter meum in Belgium, hinc mihi haerendum, aut alio spes cogitationesque mittendas intelligo; quamquam quo mittam, vix habeam; cui nec apud Danaos usquam locus, insuper ipsi Dardanidae infensi. vix enim est, imo non est, ut cum Pontificiis, aut cum Calvinianis plane sentire possim. Vidi Epistolam Clarissimi *Altingii*, Collegae mei, scriptam ad fratrem, quâ narrat incidisse se in literas meas, quibus studiose ego purgem & Apostasiae crimen, & suspensiones criminis illius. Non arbitror eum alias vidisse literas, quam quas ad Te; & iis hoc tantum scripsi, injuriam mihi fieri ab his, qui omnino in castra Pontificiorum me transivisse criminantur. Ceteroquin nunquam dissimulavi, in non paucis me sentire cum Pontificiis, in quibus scilicet ipsi sentiunt cum veteri Ecclesia, & cum ejus Doctoribus praeis, quos ipsi Calviniani & Lutherani (liceat mihi interim uti his nominibus) Sanctorum elogio ornant. Neque ego hinc temere credulus aliis: nec defugient auctoritatem patres, ex quibus (& eos pene omnes in mea Bibliotheca habeo) quae dico confestim probabo. Et quâ igitur, ut maxime velim, etiam a suspicionibus me purgare possim apud eos, qui omnia placita sua pro oraculis, & qui ab illis dissentiant, pro Apostatis haberi volunt? Sed istud *ἐκ παρρησίας*. Ego illi, qui supra nos negotia curat, haec omnia & me totum permitto, quod non fors feret, sed quod ille volet, aequo feram animo. Ego interim, Vir Amplissime, pro affectu, quo me amplecteris, gratias ingentes me tibi debere fateor. Parla facio, quâ possum, verbis & animo. Gratus est, ut ille e Stoa sapiens ait, quisquis bono animo beneficium accipit, bono debet. Ego vero debeo, & Te bono Reip. literariae quam diutissime procul ab istis turbis, quae nos exagitant, superstitem esse & incolumem, ex animo voveo. Heidelbergae Id. Martii 1626.

EPISTOLA CLIX.

PETRUS CUNAEUS

D. Reinbardo Bacchovio Jcta.

Heidelbergam.

VIR Amplissime & Clarissime. Ad literas tuas, quas Id. Martii scripseras, mox statim tibi respondi, & abunde tibi, ut opinor, animum explevi, ne crederes me tibi voluisse dissuadere iter tuum in Belgium. Ex eo tempore non potui intelligere quo jam loco sint res tuae. Equidem ego de professione Franequerana, de qua frustra cogitari scribis, nondum despero. Per varias enim moras pene ad consilii inopiam redacti Frisii sunt, dum nihil eorum, quae haecenus tentavere, successit. Enimvero postquam *Goeddaeus* & *Hofmannus* conditionem ejus muneris aspernati sunt, tandem ad *Antonium Matthaeum*, qui Groningae nunc vivit, itum est. Is cum benigne respondisset, atque etiam illis se addixisset penitus, missionem tamen impetrare a Groningensibus non potuit. Quare quo se vertant, aut quem sollicitent, vix sciunt. Interim puto cessare nunc occulta quorundam odia, quae tibi obstitisse significas. Ea enim unde fuerint, dum exquiro, causam ex eo natam audio, quod D. *Marcum Lyckeman a Nieholt*, Jctum, Academiae ejus Curatorem, cujus scripta quaedam evulgata sunt, paulo acrius reprehendisti. Sed profecto invidiam eam, si quae fuit, mors ejus viri exstinxit, cum is jam ante menses aliquot obiit diem suum, neque liberos ullos, aut consanguineos reliquit, qui pro illo induant iram offensamve, in ea praesertim gente, quae hujus libertatis se vindicem fert, & cum in aliis disciplinis, tum vel maxime in juris civilis interpretatione scit esse plurima, quae condonari oporteat dissentientibus. Scripsi his diebus serio ad amicum meum D. *Bouritium*, qui curiae supremæ Senator factus nunc est, atque ad alios, qui gratia & autoritate florent apud Frisios, monuique ut etiam atque etiam de te cogitent, neu tam bonam occasionem elabi patiantur, quam nunc Academiam suam supra omnes facere conspicuam & illustrem queunt. Quid ejus rei sit futurum, cito intelligam. Sane si successerit, erit quod tibi mihiue & reip. nostrae gratuler. Vale, vir amplissime, & amicissime. Lugduni Batavorum 6. Octobr. 1626.

EPI-

EPISTOLA CLX.

REINHARDUS BACHOVIVS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

Literas, quarum, initio posteriorum tuarum 6. Octobr. scriptarum meministi, vidi nullas, (alias tamdiu silentium non tenuissem) itaque spem illam omnino deposui, & animum meum composui ad quietem: Et caepi meliora sperare de rebus nostris, postquam videtur jam gravissimorum istorum motuum ^{animi} & praeteriisse, & res spectare ad declinationem; sed quia lenta ea res est irem sane, quo me melior fortuna vocaret. De Dn. *Lyklama* recte conjectasti, & jam pridem significavit Dn. *Gruterus* eum solum obtitisse. Et facile manum do clarissimo illi viro: sunt enim, quae scribimus, & in publicum damus, fructus ingeniorum, quos longe impensius, quam parentes liberos suos, amamus, eo nos reprehendi ferimus quam impatienter. Et hoc vitium mihi esse non negassem, ut liberius alios reprehendam, & fortean in eorum vitiis & erroribus cernam acutum, mea oculis videam inunctis. Scilicet vitiis nemo sine nascitur; & Tu, Vir Amplissime, humaniter in eorum numero id ponis, quibus venia dari possit, Mortuum esse Dn. *Lyklamam* ex eodem *Grutero* intellexi, sed ille, si non liberos, at forte amicos, successores odii reliquit. Sed enim sortes nostrae in manu Domini. Ego ex consilio Ciceronis optabo & sperabo optima, cogitaba difficillima, & feram quaecunque erunt. Ex quo Jurisprudentiae operam addixi, hunc scopum mihi propositum habui, professionem in Academia, quem etiam pertinaciter urfi semper, quae & in aula & alibi offerebantur, neglectis conditionibus, & ea gratia iis studiis, quibus hanc spartam ornare possem, pro tenuitate mea animum instruxi, ubi ubi ero, operam meam accusari non sinam, Dicam audacter; cum his, quos Franequeram vocatos intelligo, stadium hoc facile me decurrere posse. Sed quicquid futurum est, feram aequo animo, quo si in re mala utare, adjuvat. Interim Tibi, Vir Amplissime, pro studio & affectu tuo, ingentes me tibi fateor debere gratias: Nec habeo, quod reponam, nisi verba, cum quibus simul & animum tibi devoveo meum. Gratus est, inquit Seneca, quisquis bono animo beneficium accipit, bono debet.

Ego

Ego vero debeo & debebo dum virero : Vale, Vir Amplissime. Ex Museo Heidelberg. 7. Decemb. stylo Gregor. ,

EPISTOLA CLXI.
PETRUS CUNAEUS

Francisco Villerio

S.

CUpio tibi pro amicitia nostra significare, praestantissime Villeri, quam mihi curae sit literarum decus. Videbam eos omnes, qui ex disciplina tua ad Academiam nostram veniunt, ita institutos formatosque esse ad omnem doctrinae cultum, ut magno animo capessere sublimiorum artium studia possint: cum caeteri fere, qui ex aliis urbibus huc accedunt, a Graecis Latinisque literis mire imparati sint, ut pene frustra scientias eas attentent, quae optima fide apud nos traduntur. Itaque Academici Senatus intercessione apud Illustrissimos Ordines Bataviae effeci, uti omnia gymnasia, quae uspiam in his nostris urbibus sunt, ad eundem modum, atque ad similem docendi rationem componerentur. Quae res uti felicius procederet, datum id negotii nobilissimis Academiae nostrae curatoribus est, uti quosdam e primariis scholarum Rectoribus publica auctoritate convocarent, quorum de hoc negotio sententia exquireretur. Ibi cum me praesente inter eosdem DD. Curatores sermo incidisset de pluribus vestri ordinis, quos in consilium adhiberi oporteret, nemo omnium tam & splendide & honorifice nominatus est, quam tu, vir amicissime, qui solus nobis videbaris instar omnium esse. Nihil insolenter faciam, neque te tali ingenio & natura praeditum rogabo, ut cum ad nos veneris, serio juvare velis tam grande seculi commodum. Tute enim ipse per te hoc facies: neque te ipse retexere, aut a praeclaris virtutibus tuis desciscere poteris. Illud te non celabo, cum in eodem Curatorum confessu de professione Graecae linguae ageretur, quam *Meursius* noster sub primam aetatem relinquet, sapius atque serio judicatum esse, posse te hanc provinciam non tueri duntaxat, sed etiam unice ornare. Quare vehementer ex te scire velim, quid tibi animi foret, si hoc munus tibi deferretur. Certe si locum mutare, & in hac Academia vivere nobiscum recuses, at saltem autor tibi essem, ne diutius apud te detineres filium tuum natu maximum,

veram

veram vivamque doctrinae & virtutis paternae imaginem. Multo melius in hac eruditorum hominum luce inclarescent magnae illae ingenii dotes, quas summus Deus in ipso collocavit. Equidem ego, si illum ad nos mittere velis, ut saltem ad tempus cum Professoribus, amicis tuis, consuetudo aliqua ei sit, futurum tibi spondeo, ut brevi admodum tempore quaedam & lauta vitae conditio ipsi obtingat, quam antepondere praefecturae trivialium Scholarum possit. Quid facturus sis, rogo, ut ad me perscribas quam celerrime. Vale, vir eximie, & me ama. Lugd. Bat. 25. Januarii 1625.

EPISTOLA CLXII.

P E T R U S C U N A E U S

D. Henrico ab Essen

S. D.

VIR nobilissime & amplissime. Cum nuper jussu tuo nepos tuus ex fratre me adiret, rogaretque an Ictum aliquem tuae Ampl. significare possem, qui in illustri Gymnasio vestro Hardevicensi professione juris bene recteque fungeretur, mentio inter nos incidit *Reinardi Bachovii*, Professoris quondam Heydelbergensis, a quo literas pridem me accepisse nepos tuus intellexerat, quibus ille Germaniam relinquere, ac maxime in his nostris regionibus honesta aliqua, si fieri posset, conditione deinceps vivere se velle scripserat. Sed cum jam biennium elapsum esset, neque scirem, quo nunc loco res ejus essent, dixi, si quis mihi alius e Ictorum ordine occurreret, haud me id celaturum. Equidem ante caeteros omnes statim cogitavi de juvene praestantissimo *D. Gerardo Bronchorstio*, Cl. Viri *D. Everardi Bronchorstii*, collegae quondam nostri, filio. Sed an is Leyda nostra, & Batavia excedere vellet, dubitabam. Nunc cum id ei haud difficile fore ex sermonibus ejus accepi, non vereor tuae Ampl. affirmare, adeo insignem esse in eo juvene indolem animi, industriamque & eruditionem, ut augere Gymnasii vestri ornamenta & commoda possit. Accedet paterni nominis fama, quae auspiciis pulcherrimis ejus conatibus faciet, faventemque omnium concitabit exultationem. Si professio aliqua juris in hac Academia vacaret, promptissimam propensissimamque Curatorum Academiae voluntatem fore scio, ut neminem alium requirere

cu-

cuperent. Haec omnino scribenda tibi duxi. Deus Opt. Maximus te, Vir Amplissime, reip̄ nostrae diu incolumem servet. De me autem existima, esse me tui nominis observatissimum studiosissimumque. Lugd. Bat. 6. April. 1628.

EPISTOLA CLXIII.

P E T R U S C U N A E U S

D. Johanni Isacio Pontano

S. D.

Harderovicum.

Vir Clarissime. Scripsi nuper ad nobilissimum virum D. *Henricum ab Essen*, illustris Gymnasii vestri Curatorem, eique significavi, quam sit praestanti doctrina, animique indole & industria D. *Gerardus Bronchorstius* Jctus, clarissimi viri D. *Everardi Bronchorstii*, collegae quondam nostri, filius, plane ut e re, atque ex honore Illustris vestri Gymnasii fore videretur, si is apud vos professione juris publica fungeretur. Idem ut ad te nunc scriberem, fecit summa humanitas tua, qua fretus etiam atque etiam a te peto, ut pro ea, qua vales, gratia & autoritate praeclarum hunc juvenem ornare, collegisque tuis, viris clarissimis, commendare velis. Rem feceris non modo mihi gratissimam jucundissimamque, sed etiam Illustri Gymnasio vestro apprime utilem. Nam & ad famam ejus momentum aliquod habebit paterni nominis splendor, & ipse vigilantia sua ac propriis animi dotibus, ut confido, omnium explebit expectationem. Vale, vir celeberrime, & clarissimum collegam tuum D. *Henricum a Dieft* meis verbis saluta. Lugd Bat. 9. April. 1628.

EPI-

Haec Epistola edita a Cl. *Matthaeo* in Sylloge sua n. xxxvii. & adjecta responsio *Pontani*, unde apparet *Ger. Bronckhorstium* si- mul cum *Antonio Matthaeo* ad Professionem juris vocatos fuisse.

EPISTOLA CLXIV.
JOH. ISACIUS PONTANUS

Petro Cunaeo J. C.

S. D.

Leidam.

CLarissime Vir. Literis tuis humanissimis, quibus me dignatus es superiori mense Aprili salutare, ac simul commendare de nota meliori D. Doctorem *Gerhardum Bronchorstium*, collegae vestri *Σμαξαπίου* filium, ut in locum defuncti collegae nostri, legum Professoris, D. *Balkii* surrogaretur, nunc demum, re feliciter & ad optatum vobis nobisque finem perducta, respondeo. Est enim a Velavicae tetrarchiae Deputatis nostrique Gymnasii Curatoribus atque ephoris, consentientibus omnium suffragiis, electus ac designatus ad juris atque ethices ordinariam professionem D. Doctōr idem *Gerhardus Bronchorstius*, ut & D. Doctōr *Antonius Mathaeus*; utrique Clarissimorum Jurisconsultorum, & hic quidem praestantissimi parentis *Antonii Mathaei*, qui hodieque in vivis agit; ille defuncti Clarissimi Doctōris *Everhardi Bronchorstii*, Professoris olim, dum fata Deusque sinebant, Academiae vestrae, filius. Nec dubitamus, quin & quisque eorum, si non, ut inquit ille, passibus aequis, saltem aemulatione & affectu omni sequetur ac referet patrem. Quod reliquum est, Deus Opt. Max. conatibus ipsorum ac studiis adsit, eaque ad nominis sui laudatissimi gloriam, ac juventutis multifarium profectum dirigat ac promoveat. Qui & te, vir clarissime, incolumem ac florentem diu servet ac prosperet. Resalutat quam diligentissime, quam salutatum volebas, collega noster Doctōr *Dieftius*. Dabam Hardewici 13. Maji stili veteris. Anno 1628.

EPISTOLA CLXV.
PETRUS CUNAEUS

D. Gerardo Niportio

S. D.

Ultrajeetum.

Vir Amplissime. *Justus Lyraeus*, vir omni doctrinae laude cumulatus, scholam Middelburgensem summa

& industria & prudentia plurimos annos ita rexit, ut, (quod magni interest ad decus ejus civitatis) saepe istud, quod ingenue praedicare soleo, experti mecum confessori sint etiam Collegae mei, Academiae hujus Professores, ex ea urbe quam plurimos adolescentes ad nos transmitti, quorum est pectus bene recteque instructum, ad ea omnia capeffenda, quae in gravioribus hisce nostris disciplinis, atque in artium sublimiore tractatione versantur. Cujus rei magnam profecto inopiam in plerisque aliis, qui aliunde quotidie huc veniunt, persentiscimus; Is, etsi apud Middelburgenses publice privatimque in flagranti gratia est, tamen cum nunc regimen gymnasii vestri literarii vacet, munus istius functionem magis sibi expetendam existimat, ejusque sententiae justissimas causas habet, quas amicis suis omnibus probavit. Rogo te, vir Amplissime, ut D. Consuli parenti tuo, caeterisque civitatis vestrae Magistratibus, apud quos autoritate valebis, etiam atque etiam hunc virum commendes, efficiasque, ut intelligant apprime illud ex re atque ex honore gymnasii vestri fore, si ei apud vos praefectura rei literariae committatur. Vale, Vir Amplissime, & nobis, atque adeo publicis omnium commodis hanc, obsecro, operam da. Equidem ego spondere tibi audeo nunquam futurum, ut te ejus rei poeniteat. Iterum vale, & me, ut soles, ama. Lugduni Batavorum 4. Junii. 1630.

EPISTOLA CLXVI.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Niportio JCro.

S. D.

Ultrajectum.

Vir Clarissime. Intellexi id nunc a magistratu urbis vestrae agi, ut illustre condatur gymnasium, in quo praeter literas artiumque disciplinas theologia etiam & jurisprudentia tractetur: atque insuper serio de evocandis ad eam rem viris doctis cogitari. Ego, etsi consilium suggerere reip. vestrae inoderatoribus, viris sapientissimis, & prudentissimis, nec debeo nec possum: tamen vehementer te rogo, ut ex te intelligant, *Joannem Cabeljovium* JCrum, litterarum & jurisprudentiae studiis egregie excellere, atque eruditissimis seculi nostri hominibus *Erycio Putcano, Claudio*

Q

dio Salmaſio, Danieli Heinfio, aliisque quam plurimis de meliore nota cognitum probatumque eſſe, atque omnino id ex gymnaſii veſtri honore publico fore, ſi is apud vos profeſſione juris fungatur. certe quicquid hic effeceris, in eo non tantum rem mihi praeſtiteris jucundam, ſed etiam de gymnaſii veſtri cauſa bene praeclareque merueris. Vale, vir clariffime, & ampliffimo Senatori fratri tuo ſalutem a me dic. Lugduni Batavorum poſtridie Calend. Januarii. 1634.

EPISTOLA CLXVII.

JOANNES NIORTIUS

D. Petro Cunaeco J. C.

S.

Leidam.

Multo tibi, Vir Cl. Athenaei noſtri Inaugurationem una cum Orationibus & Poëmatibus inauguralibus, quae in unum corpus collecta edi ac divulgari Ampliſſ. Magiſtratu noſtro viſum fuit. Volui citius, ſed non potui propter Typographorum ſive tarditatem, ſive penuriam. Nam Diſſertatiuncula mea ante meſes aliquot impreſſa jacuit, ſocias exſpectans : quippe incomitatam prodire nolebam, quamvis cothurnata non ſit, ſed humi repat ſermone pedestri. Habes hic ſatis multa, quae legas ubi moleſtum non erit, ubi voles, ubi tempus tibi erit. Sed cum venia legi peto, quae ego meditatus horis ſubſicivis, ut anſer inter olores effutii rogatus ; hoc eſt, ut ego interpretari ſoleo, juſſus a Dominis meis. Rude opus, neque tuarum aurium, in quo non pauca haud dubie reperiſ, ubi ad emunctiſſimi judicii tui obruſſam exegeris, cenſoria virgula caſtiganda. Decoſtius aliquid meditari per occupationes non licuit, ut nec, id quod rude, expoſire. Prodeunt igitur eadem quae dixi. Ne tamen mihi controverſia moveatur ex illo capite, quod plus dictum forte quam ſcriptum ; ingenuè fateor me monitum ab amicis corrente prelo expunxiſſe paucula, quae fortaiſſis ab iniquis obſervari, & a malevolis rapi in pejorem partem poſſent. Ego enim, ſicut meus eſt mos, liberius paulo proceſſeram, dum me quorundam pigebat taedebatque. Illud etiam vehementiam ſtili exaſperaverat, quod recentia quaedam animo meo oberrabant exempla vitiorum, quae intacta transire non poteram.

teram. Neque tamen aperte rem ipsam locutus, sed circuitione aliqua usus eram. Scrupulum nihilominus injiciebant ne unus & alter, quorum magna autoritas est, dictum in se inclementius existimarent, neve id gravius ferrent, aut aliorum, atque ego, illud acciperent. Ita enim comparatum est hac tempestate, ut quae vitia reprehenderis, malevolentia & invidia dicta putent. Ad hoc cum morosiora plerumque sint legentium quam audientium iudicia, metuebam ne offenderent nonnulla, quae forte aures auditorum praetervolarant.

Sic ego majoris fugiens opprobria culpa,

prorsus a me opinionem hanc amotam volui: nam nec mihi animus quempiam laedere, nec id velle videri volui. Itaque imperavi egomet mihi, ut illa omitterem, e quibus aliam mentem mihi possent affingere ex sua mente. Non videntur haec & talia a nobis, qui aliquam Reip. particulam attingimus, tuto proferri posse, quae a vobis & vestri ordinis hominibus aequis animis accipiuntur. Vide quam libere agat D. Voetius, insigne Gymnasii nostri ornamentum, carpens eos, quos tu olim concitaveras, in eamque rem te quoque autorem laudans. Valetudo mea, ut & dulcissimae conjugis jam confirmata: (Deo propitio dixerim) sane nostra amborum vita in dubio fuit, uti te quoque intellexisse arbitror. Vale, Vir Cl. & me, si placet, ama. Ultrajecti a. d. ix. Decembris A. c1616xxxiv.

EPISTOLA GLXVIII.

P E T R U S C U N A E U S

Joanni Nepotio JCo

S. D.

Ultrajectum.

Illo ipso tempore, cum acciperem dissertationem tuam, qua illustre Athenaeum vestrum inaugurasti, Vir clarissime, durus quispiam atque improvisus casus familiam meam adfixerat, quem te ex aliis fatis intellexisse opinor. Eares effecit ut magnitudinis periculi exterritus, ac subinde ab urbe abesse coactus, multa intermiserim officia, quae repraesentare amicis solebam promptissime. Nunc, postquam tantae luis metu me liberavit summa Dei benignitas, nihil mihi antiquius fuit, quam ut & chartas tuas a bibliopægo repeterem, & eas perlustrarem accurata lectione. Gratias

Q 2

ubi

tibi ingentes ago pro munere tuo, in quo ab omni parte elucet cum admirabili dicendi vi eruditio tua & prudentia. Mihi vero nihil quidquam novi hic se obtulit, qui jam a longo tempore cognitae perspectaeque habui praeclaras illas animi ingeniiue dotes, quas in pectore tuo ad publica seculi nostri commoda & ornamenta Deus opt. max. collocavit. Quare vehementer patriae tuae gratulor, quae ostentare eximiam indolem tuam doctrinamque inter prima gloriae suae decora potest. Quod te pedestri & inculto sermone usum esse scribis, id alii mecum tribuunt modestiae tuae, quae caeteras virtutes tuas ideo consummat, quia haec una praestantissimos mortalium deest, & a Deo immortalis aestimatur. Ita vere sentio, neque hinc aliquid diffindo. Quid quantumve dixeris de ordine illo, quem vitio vacare, ac caeteris specimen esse oportet, non satis scio. Certe quae edita a te extant, paucis verbis rem ipsam, & rectissimum animi tui sensum continent. De D. Voetio quid dicam? Variam ejus diffusamque per plurimas disciplinas scientiam, probitatis pietatisque propagandae studium, & summam in castigandis turpissimis moribus libertatem amo mirum in modum aestimoque. Adeo ubique gravitatem, maiusculamque fiduciam, & ingenuos vividosque spiritus habet ejus sermo. Videtur mihi alter aliquis Hercules natus esse, qui Augiae stabulum perpurget, & immania vitiorum monstra proterat vincatque. Equidem ego virum eum, etsi Leidae aliquando vixit, nunquam tamen de facie me novisse memini. Cupio autem eum propius nosse, ubi per occasionem potero. Nunc, ut meis verbis amanter eum salutes, te rogo. Sed & petere non verebor, ut amplissimis viris, parenti tuo, fratrique Senatori, & D. Holick Consuli offeras officia mea omnia. De periculo vitae tuae, lectissimaeque uxoris retulit mihi dudum Haymannus affinis meus, atque ex eodem restitutam utrique valetudinem accepi. Quod ex animo vobis gratulor. Vale, vir clarissime & amicissime. Lugduni Batavorum 13. Februarii 1635.

EPI.

EPISTOLA CLXIX.
JOANNES NIORTIUS*Petro Cunaeo*

S. D.

Leidam.

HAbes hîc, Vir Cl. Inaugurationem recentis Academiae nostrae, una cum Orationibus inauguralibus. Videbis ibi meam quoque, quam legi velim cum venia: Nunquam enim minus composito animo ad scribendum fui, quam cum illam meditarer, impeditus tum infirma valetudine, tum crebris, imo infinitis interpellationibus, quae me saepissime scriptum e manibus deponere coëgere. Equidem nihil molestius mihi videtur, quam si quid orsus avocarîs alio, faciliusque absolvis instituta, quàm abrupta confers. Cum tamen a me peteretur ut Illustr. Ordinibus publicas, Civitatis nomine, gratias agerem, dixi pauca, quae grata mens suppetebat, quaeque a loco & tempore non aliena videbantur. Mos nempe gerendus erat iis, qui non modo impetrare, sed & imperare possunt quicquid mihi in manu est. Quae erant igitur meae partes? autoritatis tantum, quantum in me Magistratus esse voluit, usus aut exercitationis paucillum, ingenii vix quicquam. Itaque cum nihil aliud possem, voluntatem attuli prolixam, atque id consecutus sum, ut qui eruditionem in me requirerent, utique conatum & navatam operam agnoscerent; & benigni rerum aestimatores eo facilius veniam darent, quod oratio omnis non meae fuit autoritatis, sed publicae. Quippe ab ampl. Senatu denuo in proscenium extrusus, ut in tragoedia comicus, personam sustinere debui in ore atque oculis tantae frequentiae, auditores habens multos, spectatores plures, qui ad novum hoc Athenaeum inaugurandum incredibili multitudine confluxerant. Principio silentii satis impetrabam, sed cum postea admittendis advenis, qui plurimi serius appulerant, fores templi aperiuntur; simul irruunt pueri, mulieres & ex infima plebe innumeri, qui novitatis studio commoti convolant, tumultuantur, vociferantur, pugnant de loco. Atque ita simili usi fortuna, ut in Principatibus aliisque id genus Inaugurationibus, quorum sacra sine tumultu constare non solent. Qui me secutus, eruditissimus *Æmilius*, clamore summo, cum labore maximo, elegantissimam Orationem suam recitavit

partim, quae integra jam quoque prodit. Vides quemadmodum vobiscum conspiremus in accominodandis iis, quae ad optimis artibus imbuendam juventutem spectant; quo nomine Proceres nostros sine invidia laudem inventuros confido. Te certe huic instituto favere certus sum Reip. literariae causa, quae hac ratione etiam promovetur. Neque mirum si amor patriae urbis & Academiae me nonnihil transversum rapuit; eique errato non gravate ignoscere scio, qui tuus est in literas amor; praesertim cum nemini interdictum sit optima seculo augurari; aut cogitatione praecipere. Non minus Athenaeo nostro decus accedit admirandis versibus nobilissimae doctissimaeque civis nostrae. Plurimum quoque debemus eximio D. *Barlaei* ingenio, quem rerum nostrarum praeconem natos esse nos serio triumphamus. Vale, Vir Cl. & me, quod facis, ama. Ultrajecti postridie Calend. Majas Ann. clclocxxxvi.

EPISTOLA CLXX.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Niportio, Jcto.

S. D.

Ultrajectum.

Cum amicus meus, D. *Josephus Vorstius*, Curiae vestrae patronus eruditissimus, reditum ad vos aliquantisper differret, fecit ea res, ut tardius tibi respondeam. Redditae mihi sunt litterae tuae una cum dissertationibus, quas adjunxisti. Inter quas haec, quae tua est, tantum elegantiae, gravitatis, & prudentiae supra ceteras habet, ut excellentis industriae viris, qui mox te exceperet, praecepta, non praebita a te dicendi facultas sit. Quare quod te excusas, sane in eo *ignaviae* tuam agnosco. Scis enim te ipse, quam praeclare in hoc genere exuberet. Sed quicquid caularis fueris, servabo tamen morem meum, & summam tuam eruditionem atque expromptam ad omnia faciendam apud alios honorificentius, quam apud te, praedicabo. Hoc enim & modestiae tuae & meae verecundiae est consentaneum. Ut coepta vestra huic seculo ad doctrinae & literarum incrementum ad decus proficiant, ex animo voreo. Etiam non desunt, qui secus ominantur, & ex tam multis inter finitimos vicinisque Academiis nasciturum fortasse aliquod credant bonarum artium fastidium.

De

De causa tua, quae Middelburgi pendet, ita apud affinem meum iudicavi, ut tibi optimo certissimoque jure ex me intellexerit. Ultra autem aliquid a me fieri neque petiveras, & haud ex re tua videbatur. Adeo est obfirmati propositi is, quem curatorem uxor tua habuit, & omne tibi momentum esse positum putat in pactione, quae facta a te cum D. Perrio est. In quo fallit illum vehementer ratio, si quid ego tecum recte sentire didici. Vale, vir clarissime, & vestrae florentissimae civitati diu perenna. Lugduni Batavorum 12. Junii 1636.

EPISTOLA CLXXI.

PETRUS CUNAEUS

D. Gerardo Bronchorstio

S. D.

Hardevicum.

Vir Clarissime. Quod literis tuis, quas ad me 22. die Januarii dedisti, enixe petis, id ego tecum una opto vehementer cupioque, neque in ea re deerit tibi studium meum, & propensissima voluntas, ut illud consequaris, quod tibi & jura civilia publice in illustri loco profitenti, & celeberrimi antecessoris filio debetur. Video equidem hactenus nihil effectum esse, propterea quod per Gallias Germaniamque quaerebatur aliquis, qui ex locis procul hinc sitis lucem aliquam & splendorem secum adferret in hanc Academiam, sed frustra tamen eam operam fuisse apparet. Quare nisi morbus D. Praesidis, & alia quaedam fortuita impedimentum fecissent, hoc nupero Curatorum concessu decretum peractumque fuisset, quicquid id est, quod ad nostrates pertinet, qui huic muneri se offerunt; nunc mora intercurreret, sed brevis. Quippe intra paucas septimanas conventui tempus constitutum est. Non debes porro ignorare nomen tuum esse apud eos carissimum, qui Academiae nostrae praesunt. Adeo causam tuam luculenter commendant multi Reip. nostrae proceres, quorum & fides & auctoritas est longe maxima. Vale, clarissime Bronchorsti, & me ut coepistiama, tui tuorumque omnium amantissimum studiosissimumque. Lugd. Bat. xi. Februar. 1631.

EPISTOLA CLXXII.
JOACHIMUS CAMERARIUS

Petro Cunaeo.

Leidam.

VIr Clarissime. Confusus veteri benevolentiae tuae audeo sine ampliori prooemio in commoda simul publica & tua hac potissimum de causa peccare. Intellexit Pater *Reinbardum Bachovium* Jctum non ita pridem ad te dedisse * literas, in quibus cum caetera consideratione aliqua digna, tum quaedam sunt, quae cum defectione ejus & castrorum, in quae transit, disciplina non omnino congruant. Est autem vir ille etiam propinquitate nobis junctus, & ut ad nos non exigua pars tam acerbi casus spectavit, ita laetaremur, sincerioris pietatis & fidei semina in illo non prorsus fuisse extincta. Quicquid illud sit, nisi literae de illarum sunt genere, quas propalare religio est, enixe petimus, ut participibus esse liceat eorum, quae scire nostra quasi interest. Rem praestabis, vir humanissime, patri meo inprimis gratam; caeterum quae me, qui jam ex illo tempore, quo vestra me Academia & comitas tua beatorem fecerunt, plurimum tibi debeo, arctiori adhuc obligationis vinculo constringet. Vicissim autem à nobis, si quid possumus, si quid valemus, aut quod viribus nostris negatum est, à promittitudine & studio quaeso expecta. Vale, vir Clarissime, & fave. Hagae 28. Martii 1631.

* Vide supr. Epist. clvi.

EPISTOLA CLXXIII.
PETRUS CUNAEUS

D. Joachimo Camerario

S. D.

Literae D. *Reinardi Bachovii*, quas a me petis, juvenis nobilissime, ante plures annos ad me scriptae sunt, cum nondum ille a causa religionis nostrae defecisset. Quare ab hoc crimine, quod vulgi sermonibus jam tum circumferrebat, se purgat, & nunquam se ad Pontificis Romani sacra accessurum significat. Caeterum ita totam eam rem attingit, ut tamen haesitasse eam, & mutavisse non oblique appareat. Si quid postea secus, quam cordatum

virum

virum decuit, factum ab eo sit, necessitati temporum id ab illo datum esse, & rectae bonaeque mentis semina in eo adhuc supereffe, existimo. E quidem ego tunc id enixe operam dabam, ut Franequeram ad professionem iuris, quae vacabat, accerferetur. Sed ne id feliciter succederet Frisiorum quorundam scrupulosa effecit superstitio, qui eum a D. *Marco Lycklama* Jcto liberius paulo & acerbius dissensisse indignati sunt. Literas eas, de quibus scribis, ad te mitto, ut videas nihil esse, quod tibi negandum putem. Illustrissimo Viro, parenti tuo, Regis Serenissimi Legato, officia omnia, & promptissimam observantiam debeo, cui ut me commendes, etiam atque etiam te rogo. Vale, nobilissime juvenis, & me tui amantissimum crede, Lugduni Batavorum. Calendis April. 1631.

EPISTOLA CLXXIV.

JOACHIMUS CAMERARIUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

VIr Clarissime. Remitto, quorum mihi copiam humanitas tua fecit, cum actione gratiarum, quanta equidem possum. Volebam cum aliqua etiam quasi compensatione eorum, quae non ita pridem Sereniss. Rex in agro Megapolitano prospere gessit, novo in illa temporis asperitate exemplo. Sed & horum praecipua jam in omnium sunt manibus, & ego nunc quidem quibusdam occupationibus & curis in valetudine utriusque parentis distineor. Matrem pedis malum, ex quo reliqua est gradiendi difficultas, haecenus lecto affixit; patrem vero die Lunae praeterita acrior febris non sine solitudine periculi invasit, cujus cum jam viderimus declinationem, expectemusque certiolem, remiserit insuper capitis gravedo & virium debilitas, in benignitate Dei de sanitate ejus bona nobis spes est. Quae literis suis *Bacchovius*, ea memini me saepius ex ejus ore totidem paene verbis audire, quamvis non tantum cum nutatione, quae paulatim virum in casum dedit. Horribile vero sacrificium, ad quod sese tandem etiam eum pompa duci passus est, scio non semel fuisse execratum. Quo studiosius videntur cavenda esse hujus praecipitii principia, curandumque, ubi non omnia inter illos, qui in re etiam sanctissima humani aliquid pati solent, nobis placere possant, ne cum periculo communium sacro-

Q 5

rum

rum & nostro majori dissentiamus, exeamusque paulatim ut ita loquar, de nostra & eorum, quae nos antea retinebant, potestate. Abyssum esse misericordiae divinae sacris inonemur literis, quo & ego rem totam refero. Nec plura nunc licet. Salutat te diligenter carissimus pater. Te, V. C. mei amantem esse & gloriae mihi duco & felicitati, Hagae 5. Apr. 1631.

Ex hac epistola conficeretur | quod negaverat supra Ep. CLVI.
Bacchovium a sacra puriora eju- | se unquam facturum. Dubitatum
 rasle, & transiisse in Papita- | de hoc ejus transitu fuisse vidi-
 rum castra, & adorasse numen | mus ad Epist. CXLII.
 ab illis creatum & confectum,

EPISTOLA CLXXV.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Meursio
 S. D.

Soram.

VIr Clarissime. Historiam rerum Danicarum, quam admirabili successu contexere coepisti, atque item Denarium Pythagoricum, ambos ingenii tui luculentissimos foetus, ex munere tuo tradidit mihi Collega noster amicissimus * D. Vossius. Nihil mihi fuit gratius jucundiusque, quam penitus perspicere veterem illum summae tuae eruditionis genium, quem pridem, cum apud nos esses, colui suspexique. Gratias tibi ingentes pro donis tuis habeo, ac, ut referre aliquando possim, opto. Gavissus vehementer sum, constantem esse te in suscepto semel mei amore; in quo debes credere, mutuum facere me, neque in affectus sinceritate tibi concedere. Rogo te, ut de seculo nostro bene mereri, ac rem literariam praeclaris scriptis tuis & commentationibus augere pergas. Cum enim amplius aspectu tuo alloquioque perfrui nobis non liceat, unum illud superest, quo lenire poterimus tui desiderium. VV. CC. Vossius & Barlaeus a nobis Amsterodamum abeunt. ubi discesserint, idem in illis, quod in te nobis continget. Absentes subductosque quaeremus frustra, ac vitio humani ingenii praesentia dona apud nos evulvisse dolebimus. Quid porro agas tentesve scire aveo. Quippe res a moribus atque ab institutis tuis alienissima otium est; & me, aliosque mei similes, qui per ignaviam consenesimus, in ru-
 ba-

* Vide Vossii Epist. Select. CLXIII. & CLXIV.

borem das. Vale, vir clarissime, & me ama, ac subinde ad me scribe: Ego in eo officii genere nunquam cessabo, Lugduni Batavorum pridie Calend. Maji 1631.

EPISTOLA CLXXVI.
JOANNES MEURSIUS

Petro Cunaea

Leidam.

Vix credere possis, Vir Clarissime, quam conspectae literae tuae animum exhilararint; cum constantiam mutui in me amoris testarentur: quam deinceps ut retineas, etiam atque etiam rogo. *Danicam Historiam* meam, *Denarium Pythagoricum*, placuisse, in majorem modum gaudeo. Nempe eorum, quos amamus, dona quoque grata habemus. Sed, judicium quanquam optem, de quo plane nil affectus delibaverit; tamen gratum illud etiam, si affectus se adjungat. Neque quicquam est quod vetat recte sane judicare etiam de iis rebus, in quas animis propendimus. Sive tamen error iste est, seu judicium, cuperem sic omnes tecum judicare, aut errare. *Vossium* nostrum, & *Barlaeum* Amstelodamum commigrasse, maxime miratus fui: neque enim quicquam minus expectaveram. De *Barlaeo*, fateor, jam intellexeram: sed de *Vossio*, ne per somnium cogitaveram. Doleo vicem Academiae, quae non parum obscuratur, his luminibus subtrahitis: neque facile reparare damnum erit, si qui video. Nempe fere usu venit, ut praesentia contemnamus, aut non aequo satis pretio aestimemus: ac sublata doleamus, quanquam fero, & quaeramus. Pars felicitatis quaedam est haud exigua, bona sua non ignorare. Magna laude digni Amstelodamenses, qui ostendunt, & amare se virtutem, ac doctrinam; & vero pretio aestimare didicisse. Quod de studiis meis quaeris; nunc *Solonem* incepti edere: quem typographus, satis lentus, cum absolverit, exemplaria vobis mittam. Comites quoque illi venient, *Piraeus*, *Reliqua Attica* & *Familiae* item *Atticae*. Sed tu, quando *Iosephum* dabis? Debes, publice promissum; & ut fidem liberes, vide. Vale, vir clarissime; & amare me, quod facis, constanter perge: ego certe operam dabo, ne hic quicquam in me delideres. Sorae, ad diem iv. Junii CIOIOCCXXI.

EPI-

EPISTOLA CLXXVII.

JOANNES MEURSIUS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

Vir Clarissime. Quanquam scriptione dignum nil haberem, tamen, occasionem nactus, committendum non putavi, quin vel pauca ista verba ad te darem. Mitto nunc Solonem meum, qui probare utinam se tibi possit. Descripsi etiam Cretam insulam, illam olim, uti nosti, *Ἰακάρου νηλεῖς*; investigavi regnum ejus antiquissimum, atque reges omnes ordine: tum rempublicam subsequutam, quae Minois legibus administrata, & antiquitates alias, atque statum item insulae universum, per successionem temporum. nullus dubito, quin hanc operam tibi, ac similibus tui, id est, doctis adeo omnibus, admodum sim probaturus, nisi nimium me amo. utinam occasio edendi detur; nam typographi hic nostri nihil nisi quaestum captant, ut & vestri. Non jam *Aldi* ulli supersunt, non *Frobenii*, aut *Oporini*; neque *Stephani*, aut *Plantini*. dudum ad plures abiire illae vere seculi aurei reliquiae: sed quid volumus? haec nostrorum temporum fata, quae multo rectius ferimus, quam accusamus. Scis *Schlingerum* quoque patrem, at quantum virum! cujus nos vix umbra quidem ulla sumus, suo tempore lucubrationibus suis, vere aureis, vix typographum invenisse. Durum est, sed levius sit patientia, quicquid corrigere est nefas: ut haec *Lyrici* usurpem. Isthic desino; & te rogo, Vir Clarissime, ut me porro, quod fecisti haecenus, amare velis. Uxor mea tibi, & lectissimae uxori tuae, salutem officiosam dicit. Vale, Raptim, Sagrae Danorum, ad diem xxvi. Aprilis. ciciocxxxii.

EPISTOLA CLXXVIII.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Meursio

S. D.

Soram.

Vir Clarissime. Etsi nihil habebam, quod ad te perscriberem, tamen cum ex *Elzevirii* nostris aliquis ad te iter pararet, nolui in suscepti semel officii ratione videri cessare.

cessavisse. Qui enim veteris amicitiae observantiaeque inter nos cultum esse perpetuum cupio, haud peccare me posse existimavi, si qualibet occasione id tibi significarem. Nescio an intellexeris vocatum ad nos esse *Claudium Salmasium*; qui Parisiis huc commigraturus est, non ut lectionibus publicis operam Academiae nostrae navet, sed ut commentationes suas, quas ad scriptores historiae Ecclesiasticae parare coepit, consummet porro edatque. *D. Rivetus* a nobis mense Majo Hagam abit, titulumque retinebit professoris honorarii. An historiam Danicam pertexas, scire aveo. Certe non debebas intermittere tam praecleari operis inceptum. Quod si horum temporum componere annales velis, excitare divinam animi tui indolem poterunt ea, quae magno ausu, & admirabili successu in Germania nunc geruntur. Vale, vir summe, & me inter eos numera, qui te impensissime colunt. Lugduni Baravorum. 27. April. 1632.

EPISTOLA CLXXIX.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Meursio

S. D.

Soram.

EX quo tempore, vir clarissime, literas meas ante biennium ad te pertulit idem hic *Elzevirius* noster, nullum a te responsum accepi. Quare si moram meam culpes, erit quod regeram: Sed puto nos ambos fiducia potius amicitiae cessasse, quam ex ulla mutati animi causa. Scio quippe eam esse arctissimam conjunctionem, quam nulla levioris officii intermissio abrumpit. Ego ea ipsa tempe-
state, cum paulo ante ad te scripsissem, Solonem tuum accepi, sed sine literis. Pro quo munere cum gratias tibi agere constituissem, neminem reperi, qui iter ad te faceret. Enimvero pro luculentissimo illo munere, ut gratias tibi ago maximas, ita plurimum tibi debet Jurisconsultorum ordo, eorum praecipue, qui leges Romanas illustrare cupiunt ex Atheniensium antiquissimo jure. Nihil jam a multo tempore edidisse te memini, quod magis adjuvet causam Jurisprudentiae nostrae. Utinam leges Atticas jam pridem a *Scaligero* collectas evulgarent tandem illi, qui epistolas ejus, praeter auctoris mentem ac fortasse etiam contra amicitiae aequissimas leges, publicaverunt.

Va-

tibi ingentes ago pro munere tuo, in quo ab omni parte elucet cum admirabili dicendi vi eruditio tua & prudentia. Mihi vero nihil quidquam novi hic se obtulit, qui jam a longo tempore cognitae perspectaeque habui praeclaras illas animi ingeniique dotes, quas in pectore tuo ad publica seculi nostri commoda & ornamenta Deus opt. max. collocavit. Quare vehementer patriae tuae gratulor, quae ostentare eximiam indolem tuam doctrinamque inter prima gloriae suae decora potest. Quod te pedestri & inculto sermone usum esse scribis, id alii mecum tribuunt modestiae tuae, quae caeteras virtutes tuas ideo consummat, quia haec una praestantissimos mortalium deest, & a Deo immortalis aestimatur. Ita vere sentio, neque hinc aliquid diffindo. Quid quantumve dixeris de ordine illo, quem vitio vacare, ac caeteris specimen esse oportet, non satis scio. Certe quae edita a te extant, paucis verbis rem ipsam, & rectissimum animi tui sensum continent. De D. Voetio quid dicam? Variam ejus diffusamque per plurimas disciplinas scientiam, probitatis pietatisque propagandae studium, & summam in castigandis turpissimis moribus libertatem amo mirum in modum aestimoque. Adeo ubique gravitatem, maiestatemque fiduciam, & ingenuos vividosque spiritus habet ejus sermo. Videtur mihi alter aliquis Hercules natus esse, qui Augiae stabulum perpurget, & immania vitiorum monstra proterat vincatque. Equidem ego virum eum, etsi Leidae aliquando vixit, nunquam tamen de facie me novisse memini. Cupio autem eum propius nosse, ubi per occasionem poterō. Nunc, ut meis verbis amanter eum salutes, te rogo. Sed & petere non verebor, ut amplissimis viris, parenti tuo, fratrique Senatori, & D. Holick Consuli offeras officia mea omnia. De periculo vitae tuae, lectissimaeque uxoris retulit mihi dudum Haymannus affinis meus, atque ex eodem restitutam utrique valetudinem accepi. Quod ex animo vobis gratulor. Vale, vir clarissime & amicissime. Lugduni Batavorum 13. Februarii 1635.

EPI.

EPISTOLA CLXIX.
JOANNES NIORTIUS*Petro Cunaeo*

S. D.

Leidam.

HAbes hîc, Vir Cl. Inaugurationem recentis Academiae nostrae, una cum Orationibus inauguralibus. Videbis ibi meam quoque, quam legi velim cum venia: Nunquam enim minus composito animo ad scribendum fui, quam cum illam meditarer, impeditus tum infirma valetudine, tum crebris, imo infinitis interpellationibus, quae me saepissime scriptum e manibus deponere coëgere. Equidem nihil molestius mihi videtur, quam si quid orsus avocarîs alio, faciliusque absolvis instituta, quàm abrupta confers. Cum tamen a me peteretur ut Illustr. Ordinibus publicas, Civitatis nomine, gratias agerem, dixi pauca, quae grata mens suppetebat, quaeque a loco & tempore non aliena videbantur. Mos nempe gerendus erat iis, qui non modo impetrare, sed & imperare possunt quicquid mihi in manu est. Quae erant igitur meae partes? autoritatis tantum, quantum in me Magistratus esse voluit, usus aut exercitationis paucillum, ingenii vix quicquam. Itaque cum nihil aliud possem, voluntatem attuli prolixam, atque id consecutus sum, ut qui eruditionem in me requirerent, utique conatum & navatam operam agnoscerent; & benigni rerum aestimatores eo facilius veniam darent, quod oratio omnis non meae fuit autoritatis, sed publicae. Quippe ab ampl. Senatu denuo in proscenium extrusus, ut in tragoedia comicus, personam sustinere debui in ore atque oculis tantae frequentiae, auditores habens multos, spectatores plures, qui ad novum hoc Athenaeum inaugurandum incredibili multitudine confluxerant. Principio silentii satis impetrabam, sed cum postea admittendis advenis, qui plurimi serius appulerant, fores templi aperiuntur; simul irruunt pueri, mulieres & ex infima plebe innumeri, qui novitatis studio commoti convolant, tumultuantur, vociferantur, pugnant de loco. Atque ita simili usi fortuna, ut in Principatibus aliisque id genus Inaugurationibus, quorum sacra sine tumultu constare non solent. Qui me secutus, eruditissimus *Amilius*, clamore summo, cum labore maximo, elegantissimam Orationem suam recitavit

partim, quae integra jam quoque prodit. Vides quemadmodum vobiscum conspiremus in accommodandis iis, quae ad optimis artibus imbuendam juventutem spectant; quo nomine Procere nostros sine invidia laudem inventuros confido. Te certe huic instituto favere certus sum Reip. literariae causa, quae hac ratione etiam promovetur. Neque mirum si amor patriae urbis & Academiae me nonnihil transversum rapuit; eique errato non gravate ignoscas scio, qui tuus est in literas amor; praesertim cum nemini interdictum sit optima seculo augurari; aut cogitatione praecipere. Non minimum Athenaeo nostro decus accedit admirandis versibus nobilissimae doctissimaque civis nostrae. Plurimum quoque debemus eximio D. *Barlaei* ingenio, quem rerum nostrarum praeconem nactus esse nos serio triumphamus. Vale, Vir Cl. & me, quod facis, ama. Ultrajecti postridie Calend. Majas Ann. clcxcxxvi.

EPISTOLA CLXX.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Niportio, Jcto.

S. D.

Ultrajectum.

Cum amicus meus, D. *Josephus Vorstius*, Curiae vestrae patronus eruditissimus, reditum ad vos aliquantisper differret, fecit ea res, ut tardius tibi respondeam. Redditae mihi sunt litterae tuae una cum dissertationibus, quas adjunxisti. Inter quas haec, quae tua est, tantum elegantiae, gravitatis, & prudentiae supra caeteras habet, ut excellentis industriae viris, qui mox te exceperere, praerepta, non praebita a te dicendi facultas sit. Quare quod te excusas, sane in eo *ignorantiam* tuam agnosco. Scis enim tu te ipse, quam praeclare in hoc genere exuberare. Sed quicquid causatus fueris, servabo tamen morem meum, & summam tuam eruditionem atque expromptam ad omnia facundiam apud alios honorificentius, quam apud te, praedicabo. Hoc enim & modestiae tuae & meae verecundiae est consentaneum. Ut coepra vestra huic seculo ad doctrinae & literarum incrementum ad decus proficiant, ex animo voveo. Etsi non desunt, qui secus ominentur, & ex tam multis inter finitimos vicinosque Academiis nasciturum forrasse aliquod credunt bonarum artium fastidium.

De

De causa tua, quae Middelburgi pendet, ita apud affinem meum judicavi, ut tēniti optimo certissimoque jure ex me intellexerit. Ultra autem aliquid a me fieri neque petiveras, & haud ex re tua videbatur. Adeo est obfirmati propositi is, quem curatorem uxor tua habuit, & omne sibi momentum esse positum putat in pactione, quae facta a te cum D. Perrio est. In quo fallit illum vehementer ratio, si quid ego tecum recte sentire didici. Vale, vir clarissime, & vestrae florentissimae civitati diu perenna. Lugduni Batavorum 12. Junii 1636.

EPISTOLA CLXXI.

PETRUS CUNAEUS

D. Gerardo Bronchorstio

S. D.

Harderovicum.

Vlr Clarissime. Quod literis tuis, quas ad me 22. die Januarii dedisti, enixe petis, id ego tecum una opto vehementer cupioque, neque in ea re deerit tibi studium meum, & propensissima voluntas, ut illud consequaris, quod tibi & jura civilia publice in illustri loco profidenti, & celeberrimi antecessoris filio debetur. Video equidem hactenus nihil effectum esse, propterea quod per Gallias Germaniamque quaerebatur aliquis, qui ex locis procul hinc sitis lucem aliquam & splendorem secum adferret in hanc Academiam, sed frustra tamen eam operam fuisse apparet. Quare nisi morbus D. Praesidis, & alia quaedam fortuita impedimentum fecissent, hoc nupero Curatorum concessu decretum peractumque fuisset, quicquid id est, quod ad nostrates pertinet, qui huic muneri se offerunt; nunc mora intercurrent, sed brevis. Quippe intra paucas septimanas conventui tempus constitutum est. Non debes porro ignorare nomen tuum esse apud eos carissimum, qui Academiae nostrae praesunt. Adeo causam tuam luculenter commendant multi Reip. nostrae procures, quorum & fides & auctoritas est longe maxima. Vale, clarissime Bronchorsti, & me ut coepistiam, tui tuorumque omnium amantissimum studiosissimumque. Lugd. Bat. xi. Februar. 1631.

EPISTOLA CLXXII.

JOACHIMUS CAMERARIUS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

Vlr Clarissime. Confusus veteri benevolentiae tuae audeo sine ampliori prooemio in commoda simul publica & tua hac potissimum de causa peccare. Intellexit Pater *Reinhardum Bachovium* Jctum non ita pridem ad te dedisse * literas, in quibus cum caetera consideratione aliqua digna, tum quaedam sint, quae cum defectione ejus & castrorum, in quae transit, disciplina non omnino congruant. Est autem vir ille etiam propinquitate nobis junctus, & ut ad nos non exigua pars tam acerbi casus spectavit, ita laetaremur, sincerioris pietatis & fidei semina in illo non prorsus fuisse extincta. Quicquid illud sit, nisi literae de illarum sunt genere, quas propalare religio est, enixe petimus, ut participibus esse liceat eorum, quae scire nostra quasi interest. Rem praestabis, vir humanissime, patri meo in primis gratam; caeterum quae me, qui jam ex illo tempore, quo vestra me Academia & comitas tua beatorem fecerunt, plurimum tibi debeo, arctiori adhuc obligationis vinculo constringet. Vicissim autem a nobis, si quid possumus, si quid valemus, aut quod viribus nostris negatum est, a promittitudine & studio quaeso expecta. Vale, vir Clarissime, & fave. Hagae 28. Martii 1631.

* Vide supr. Epist. clvi.

EPISTOLA CLXXIII.

PETRUS CUNAEUS

D. Joachimo Camerario

S. D.

Literae D. *Reinhardi Bacchovii*, quas a me petis, juvenis nobilissime, ante plures annos ad me scriptae sunt, cum nondum ille a causa religionis nostrae descivisset. Quare ab hoc crimine, quod vulgi sermonibus jam tum circumferebatur, se purgat, & nunquam se ad Pontificem Romani sacra accessurum significat. Caeterum ita totam eam rem attingit, ut tamen haesitasse eum, & mutavisse non obiscire appareat. Si quid postea secus, quam cordatum virum

virum decuit, factum ab eo sit, necessitati temporum id ab illo datum esse, & rectae bonaeque mentis semina in eo adhuc superesse, existimo. Equidem ego tunc id enixe operam dabam, ut Franequeram ad professionem iuris, quae vacabat, accerferetur. Sed ne id feliciter succederet Frisiorum quorundam scrupulosa effecit superstitio, qui eum a D. *Marco Lycklama* Jcto liberius paulo & acerbius dissensisse indignati sunt. Literas eas, de quibus scribis, ad te mitto, ut videas nihil esse, quod tibi negandum putem. Illustrissimo Viro, parenti tuo, Regis Serenissimi Legato, officia omnia, & promptissimam observantiam debeo, cui ut me commendes, etiam atque etiam te rogo. Vale, nobilissime juvenis, & me tui amantissimum crede, Lugduni Batavorum. Calendis April. 1631.

EPISTOLA CLXXIV.

JOACHIMUS CAMERARIUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

VIr Clarissime. Remitto, quorum mihi copiam humanitas tua fecit, cum actione gratiarum, quanta equidem possum. Volebam cum aliqua etiam quasi compensatione eorum, quae non ita pridem Sereniss. Rex in agro Megapolitano prospere gessit, novo in illa temporis alperitate exemplo. Sed & horum praecipua jam in omnium sunt manibus, & ego nunc quidem quibusdam occupationibus & curis in valetudine utriusque parentis distineor. Matrem pedis malum, ex quo reliqua est gradiendi difficultas, haecenus lecto affixit; patrem vero die Lunae praeterita acrior febris non sine solitudine periculi invasit, cujus cum jam viderimus declinationem, expectemusque certiores, remiserit insuper capitis gravedo & virium debilitas, in benignitate Dei de sanitate ejus bona nobis spes est. Quae literis suis *Bacchovius*, ea memini me saepius ex ejus ore totidem paene verbis audire, quamvis non tantum cum nutatione, quae paulatim virum in casum dedit. Horribile vero sacrificium, ad quod sese tandem etiam eum pompa duci passus est, scio non semel fuisse execratum. Quo studiosius videntur cavenda esse hujus praecipitii principia, curandumque, ubi non omnia inter illos, qui in re etiam sanctissima humani aliquid pati solent, nobis placere possant, ne cum periculo communium sacro-

Q 5

rum

rum & nostro majori dissentiamus, exeamusque paulatim ut ita loquar, de nostra & eorum, quae nos antea retinebant, potestate. Abyssum esse misericordiae divinae sacris monemur literis, quo & ego rem totam refero. Nec plura nunc licet. Salutat te diligenter carissimus pater. Te, V. C. mei amantem esse & gloriae mihi duco & felicitati, Hagae 5. Apr. 1631.

Ex hac epistola conficeretur	quod negaverat supra Ep. CLVI.
<i>Bacchevium</i> a sacra puriora ejurasse, & transiisse in Papitarum castra, & adorasse numen	se unquam facturum. Dubitatum de hoc ejus transitu fuisse vidimus ad Epist. CLXI.
ab illis creatum & confectum,	

EPISTOLA CLXXV.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Meursio

S. D.

Soram.

Vir Clarissime. Historiam rerum Danicarum, quam admirabili successu contexere coepisti, atque item Denarium Pythagoricum, ambos ingenii tui luculentissimos foetus, ex munere tuo tradidit mihi Collega noster amicissimus * D. Vossius. Nihil mihi fuit gratius jucundiusque, quam penitus perspicere veterem illum summae tuae eruditionis genium, quem pridem, cum apud nos esses, colui suspexique. Gratias tibi ingentes pro donis tuis habeo, ac, ut referre aliquando possim, opto. Gavissus vehementer sum, constantem esse te in suscepto semel mei amore; in quo debes credere, mutuum facere me, neque in affectus sinceritate tibi concedere. Rogo te, ut de seculo nostro bene mereri, ac rem literariam praeclaris scriptis tuis & commentationibus augere pergas. Cum enim amplius aspectu tuo alloquioque perfrui nobis non liceat, unum illud superest, quo lenire poterimus tui desiderium. VV. CC. Vossius & Barlacus a nobis Amsterodamum abeunt. ubi discesserint, idem in illis, quod in te nobis continget. Absentes subductosque quaeremus frustra, ac vitio humani ingenii praesentia dona apud nos evulvisse dolebimus. Quid porro agas tentesve scire aveo. Quippe res a moribus atque ab institutis tuis alienissima otium est; & me, aliosque mei similes, qui per ignaviam confenescimus, in ru-
ba-

* Vide Vossii Epist. Select. CLXIII. & CLXIV.

borem das. Vale, vir clarissime, & me ama, ac subinde ad me scribe: Ego in eo officii genere nunquam cessabo. Lugduni Batavorum pridie Calend. Maji 1631.

EPISTOLA CLXXVI.
JOANNES MEURSIUS

Petro Cunaeo

Leidam.

Vix credere possis, Vir Clarissime, quam conspectae literae tuae animum exhilararint; cum constantiam mutui in me amoris testarentur: quam deinceps ut retineas, etiam atque etiam rogo. *Danicam Historiam* meam, *Denarium Pythagoricum*, placuisse, in majorem modum gaudeo. Nempe eorum, quos amamus, dona quoque grata habemus. Sed, judicium quanquam optem, de quo plane nil affectus delibaverit; tamen gratum illud etiam, si affectus se adjungat. Neque quicquam est quod vetat recte sane judicare etiam de iis rebus, in quas animis propendimus. Sive tamen error iste est, seu judicium, cuperem sic omnes tecum judicare, aut errare. *Vossium* nostrum, & *Barlaeum* Amstelodamum commigrasse, maxime miratus fui: neque enim quicquam minus expectaveram. De *Barlaeo*, fateor, jam intellexeram: sed de *Vossio*, ne per somnium cogitaveram. Doleo vicem Academiae, quae non parum obscuratur, his luminibus subtrahitis: neque facile reparare damnum erit, si qui video. Nempe fere usu venit, ut praesentia contemnamus, aut non aequo satis pretio aestimemus: ac sublata doleamus, quanquam sero, & quaeramus. Pars felicitatis quaedam est haud exigua, bona sua non ignorare. Magna laude digni Amstelodamenses, qui ostendunt, & amare se virtutem, ac doctrinam; & vero pretio aestimare didicisse. Quod de studiis meis quaeris; nunc *Solonem* incepti edere: quem typographus, satis lentus, cum absolverit, exemplaria vobis mittam. Comites quoque illi venient, *Piraeus*, *Reliqua Attica* & *Familiae* item *Atticae*. Sed tu, quando *Iosephum* dabis? Debes, publice promissum; & ut fidem liberes, vide. Vale, vir clarissime; & amare me, quod facis, constanter perge: ego certe operam dabo, ne hic quicquam in me desideres. Sorae, ad diem IV. Junii CIOICXXXI.

EPI-

EPISTOLA CLXXVII.

JOANNES MEURSIUS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

Vir Clarissime. Quanquam scriptio dignum nil haberem, tamen, occasionem nactus, committendum non putavi, quin vel pauca ista verba ad te darem. Mitto nunc Solonem meum, qui probare utinam se tibi possit. Descripsi etiam Cretam insulam, illam olim, uti nostri, *ἐκατόμυλον*; investigavi regnum ejus antiquissimum, atque reges omnes ordine: tum rempublicam subsequutam, quae Minois legibus administrata, & antiquitates alias, atque statum item insulae universum, per successionem temporum. nullus dubito, quin hanc operam tibi, ac similibus tui, id est, doctis adeo omnibus, admodum sim probaturus, nisi nimium me amo. utinam occasio edendi detur; nam typographi hinc nostri nihil nisi quaestum captant, ut & vestri. Non jam *Aldi* ulli supersunt, non *Frobenii*, aut *Oporini*; neque *Stephani*, aut *Plantini*. dudum ad plures abiire illae vere seculi aurei reliquiae: sed quid volumus? haec nostrorum temporum fata, quae multo rectius ferimus, quam accusamus. Scis *Schligerum* quoque patrem, at quantum virum! cujus nos vix umbra quidem ulla sumus, suo tempore lucubrationibus suis, vere aureis, vix typographum invenisse. Durum est, sed levius fit patientia, quicquid corrigere est nefas: ut haec Lyrici usurpem. Isthic desino; & te rogo, Vir Clarissime, ut me porro, quod fecisti hactenus, amare velis. Uxor mea tibi, & lectissimae uxori tuae, salutem officiosam dicit. Vale, Raptim, Soraë Danorum, ad diem xxvi. Aprilis. c1c1ccxxxii.

EPISTOLA CLXXVIII.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Meursia

S. D.

Soram.

Vir Clarissime. Etsi nihil habebam, quod ad te perscriberem, tamen cum ex *Elzevirii* nostris aliquis ad te iter pararet, nolui in suscepti semel officii ratione videri — cessare

cessavisse. Qui enim veteris amicitiae observantiaeque inter nos cultum esse perpetuum cupio, haud peccare me posse existimavi, si qualibet occasione id tibi significarem. Nescio an intellexeris vocatum ad nos esse *Claudium Salmasium*; qui Parisiis huc commigraturus est, non ut lectionibus publicis operam Academiae nostrae navet, sed ut commentationes suas, quas ad scriptores historiae Ecclesiasticae parare coepit, consummet porro edatque. *D. Rivetus* a nobis mense Majo Hagam abit, titulumque retinebit professoris honorarii. An historiam Danicam pertexas, scire aveo. Certe non debebas intermittere tam praecleari operis inceptum. Quod si horum temporum componere annales velis, excitare divinam animi tui ipsolem poterunt ea, quae magno ausu, & admirabili successu in Germania nunc geruntur. Vale, vir summe, & me inter eos numera, qui te impensissime colunt. Lugduni Batavorum. 27. April. 1632.

EPISTOLA CLXXIX.
PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Meursio
S. D.

Soram.

EX quo tempore, vir clarissime, literas meas ante biennium ad te pertulit idem hic *Elzevirius* noster, nullum a te responsum accepi. Quare si moram meam culpes, erit quod regeram. Sed puto nos ambos fiducia potius amicitiae cessasse, quam ex ulla mutati animi causa. Scio quippe eam esse arctissimam conjunctionem, quam nulla levioris officii intermissio abrumpit. Ego ea ipsa tempe-
state, cum paulo ante ad te scripsissem, Solonem tuum accepi, sed sine literis. Pro quo munere cum gratias tibi agere constituissem, neminem reperi, qui iter ad te faceret. Enimvero pro luculentissimo illo munere, ut gratias tibi ago maximas, ita plurimum tibi debet Jurisconsultorum ordo, eorum praecipue, qui leges Romanas illustrare cupiunt ex Atheniensium antiquissimo jure. Nihil jam a multo tempore edidisse te memini, quod magis adjuvet causam Jurisprudentiae nostrae. Utinam leges Atticas jam pridem a *Scaligero* collectas evulgarent tandem illi, qui epistolas ejus, praeter auctoris mentem ac fortasse etiam contra amicitiae acquissimas leges, publicaverunt.

Va-

Vale, vir clarissime, & diu reip. literariae sospes ac incolumis vive, meque ut facis, tui observatissimum amantissimumque redama. Lugduni Batavorum Calendis Maji. 1634.

EPISTOLA CLXXX.

JOANNES MEURSIUS

*Petro Cunaeo**Leidam.*

Libentissimus certe vidi literas tuas, Vir Clarissime; quas ferebat *Elzevirius*, cum ad nos negotiorum causa accederet. Etsi vero, ut dicis, nulla facta cessatio à mutatione animi, sed fiducia amicitiae, quam mors sola finitura est. Gratulor mihi, quod Solonem ita placuisse scribas; magis etiam, quod obstrictum ordinem Jureconsultorum. Commune mihi tecum votum est, ut *Scaligeri* leges Atticas evulgarent etiam illi, qui malo jure, malo more, Epistolas ejus, praeter mentem τῶ παναγοίῃ, amicitiaeque leges, quas inviolatas esse oportebat, in lucem publicam protrudere, ut tu quoque recte censes. Sed defectum hunc supplebit aliquando mea *Themis Attica*; sive, *De legibus Atheniensium*, opus: quod conscribere coepi. faxit Deus, ut perficere, & in lucem edere, possim. Jam progressus aliquousque, molior porro, quantum occupationes aliae id patiuntur: minime sane quieturus, dum absolvam. quod ut liceat, iterum summum nomen precor. *Gulielmus Blavius*, typographus Amstelodamensis, Opera mea universa, in quatuor tomos distributa, edere parat. In illis erant multae etiam lucubrationes novae, nunquam hactenus vulgatae: quarum indicem ne hic repetam, si existimabis tanti, inspicere poteris in epistola, quam nunc scripsi ad communem amicum nostrum, *Adolphum Vorstium*. Vale, vir clarissime, & me amare, quod facis, perge. Uxor mea tibi, ac tuae, salutem adscribit plurimam. Sorae Danorum, ad diem xxvi. Octobris c1634xxxiv.

EPISTO.

AD EUMDEM EPISTOLAE.

255

EPISTOLA CLXXXI.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Meursio

S. D.

Soram.

SOleo ego diligenter, vir Clarissime, pro ea, quae inter nos est, amicitia, ex omnibus, qui isthinc veniunt, de te tuisque sciscitari. Omnes autem ea referunt, quae intelligere vehementer cupio. Ad nos quod attinet, quanta calamitas ex lue pestifera terris nostris, ac praesertim huic Leydae incubuerit, ignorare neutiquam ex fama potes. Absui ab Academia, & partim in Zelandia, mox in praedio prope Delphos cum familia vixi per menses integros quinque, & quod excurrit. Pariterque ex ordine nostro secesserunt, ut se subducerent ingruentibus malis. Caeterum singularis in Academiam Dei benignitas effecit, ut incolumes evaserint omnes, etiam qui muneris sui functionem non intermiserant. Et jam utique tanta omnium ex diversissimis regionibus ad hoc Lycaeam adfluentium multitudo est, ut ad stabiliendas, augendasque Academiae res praecessisse tristis ille & miserabilis casus videatur. Quare nihil jam aliud Deum Opt. Max. rogo, nisi ut summis muneribus suis addat perpetuitatem. Haec tibi, cum nihil, quod scriberem, esset, significanda duxi, vir amicissime, propterea quod nec *Elzevirium* sine literis meis dimittere volui, & te quam optime velle patriae tuae scio. Historiam tuam Danicam omnes expectant; qui, quae ante edidisti, jure meritoque admirantur. Salutamus te uxoremque lectissimam, & liberos tuos ego, uxor, liberique. Vale, vir summe. Lugd. Bat. 13. April. 1637.

EPISTOLA CLXXXII.

JOANNES MEURSIUS

Petro Cunaeo.

Leidam.

GRatae mihi majorem in modum, Vir clarissime, literae tuae, quas per *Elzevirium* tuum ad me mittere voluisti: nam valere te, tuosque omnes, recte, & constantem amorem vestrum, nuntiabant. de quo quamvis nil omnino dubitarem, tamen voluptati mihi non exiguae, de-
nuo

nuo post intervallum quoddam temporis illud ipsum intelligere. Pestem nihil Academiae nocuisse, serio gratulor; & Deum opt. max. precor, uti porro illam fervet, ac vos omnes in eadem. Sialandia nostra vehementer nunc laborat; Hafniaeque aliquot millia sunt extincta. Nos, per Dei gratiam, adhuc immunes tanti mali; &, ut deinceps item praestet, merito illum veneramur, quaesumusque. * Historia Danica, quam tam avide expectare omnes scribis, nunc excuditur; sed typographus lente admodum progreditur: quanquam spero, nunc majorem tandem diligentiam adhibiturum. Nostri itidem hic desiderant, & mature editionem absolvi vellent. *Vossius* noster sedulus est ἐργασίας, nec urgere virum cessat: sed & ipse cruciatur, quod ex voto non procedat. Certe jam est quadriennium, quod nos trico ille differt, ac procrastinationi semper aliquid praetendit: & haec quidem, si praescissem, nunquam illi lucubrationes meas tam multiplices excudendas permisisset; nunc ferendum patienter, quod nequimus emendare. Scripsi aliquoties *Vossio*, ut remitteret, quae misissem; sed, ut viri optimi quique sunt facillimi, patitur se blandis verbis, & composita in speciem excusatione differri. nec accuso virum longe amicissimum, optime mihi, publicoque, cupientem. Vale, Vir clarissime, & amare me constanter perge. Salutamus te, uxoremque lectissimam, & liberos tuos, ego, uxor, liberique. Raptim, Sorae Danorum, pridie Kal. Octobris clolcxxxvii.

* Vide Epist. Select. *Vossii* cccet. & ccccxiv.

EPISTOLA CLXXXIII.

FRIDERICUS LINDENBROGIUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

Q Uod litteris ad te meis in viso, gemina causa est. Una, quod juvenis hic procudendi ingenii causa ad Athenaeum vestrum proficiscens, tibi a me commendari maxime expetiit: altera, ut in causa testamentaria sententiam meam exactissimo tuo tuorumque collegarum exami-

ni atque iudicio submitterem. Dabis igitur hoc, ut confido, nomini nostro; dabis ipsi Iustitiae & causae meritis, ut & juvenem, quem dixi, favore atque benivolentia tua dignum censeas, & sententia mea, collato cum collegis tuis, Viris eruditissimis, consilio recensita aut adprobetur, si recta dixi: aut si erravi, ut refutetur. Utrumque si a te impetrari patieris, summo me beneficio devincies, vicissimque in omnibus, ubi ubi occasio erit, me tui studiosissimum experieris. Feliciter. Datum Hamburgi Kal. Maji, Anno Christi *ccccxxxi*. Honorarium pro opera impensa si forsan domini collegae postulaverint, id quale esse oporteat, me certiore ut facias rogo. Iterum vale.

Lindenbrogiorum vitas nuper edidit vir egregius *Wilerius* Hamburgi 1723. ubi §. xviii. de lite hac mota circa testamentum Consulis *Sebastiani Bergii*, & consilio hoc late agitur. Si has Epistolas *Cunaei* vidisset vir indu-

strius, inter *Friderici* amicos sine dubio *Cunaeum* retulisset, & quid de eo in Academiam Batavam evocando actum fuisset, ex Epistola ad *Hovertium* *ccxvii*. prodidisset.

EPISTOLA CLXXXIV.

PETRUS CUNAEUS

Frederico Lindenbrogio

S. D.

Hamburgum.

Litterae tuae, Vir Nobilissime, his diebus mihi redditae fuerunt, quibus juvenem ingenuum *Vincentium Fabricium* mihi commendas. Non debes dubitare, quin gratissimi & jucundissimi mihi sint omnes, qui illinc a te veniunt. Adeo nihil mihi magis curae est, quam ut perspicias in omnibus rebus, quae ad te tuosque pertinent, studium meum, operam, atque diligentiam. Responsum tuum in causa testamentaria legendum atque excutiendum ordini nostro proposui. & omnia exactissimo tuo iudicio, & praeclarae legum scientiae, atque ipsi aequitati consentanea esse censuimus. Quare ea suffragiis nostris comprobavimus, ac solenni more signata transmittimus. De honorario frustra sollicitus es. Effeci enim apud collegas, ne quid sibi deberi existimarent. Rogo te ut, quemadmodum coepisti, ita me porro ames tui amantissimum, atque ut

R

omnia

omnia humanitatis officia cumulate a me expectes. Vale, Vir Clarissime. Lugd. Batavorum 21. Junii, 1631.

EPISTOLA CLXXXV.
FRIDERICUS LINDENBROGIUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

QUANDOQUIDEM mea commendatione adjutus humanitatem tuam ac benivolentiam affatim adeo nuper expertus est *Vincentius Faber*; quaeso eadem etiam uti frui *Petrus Rentzelius* ut possit, a te impetrari sinas. Sanguine junctus est Viro Cl. *Johanni Brantio* J. C. & Reipub. hujus Senatori, amico meo summo; cujus etiam rogatu factum, ut litteris hisce aditum illi ad te patefacere voluerim. De studiis nil addo: ipse frugem eorum periclitaberis, & ad meliora dirigere, ubi ubi opus erit, haud grave, ut confido, putabis. Sed & *Fabrum* nostrum porro adjutare, manumque data occasione illi praebere ut velis, summopere obsecro. dolendum enim foret, fundamenta non male jacta fortunarum haud adeo ampliarum culpa subruī, aut quidquid illis haecenus superstructum est, transversim rapi debere. Ceterum, Vir amicissime, gratias tibi pro opera optime nuper in negotio testamentario collocata, permaximas ago: vicissimque bene de te, bene de collegis tuis, quos pariter officiosissime saluto, merendi occasionem mihi dari opto. Feliciter. Hamburgi Kal. Octobr. An. MDCCCXXI.

EPISTOLA CLXXXVI.
PETRUS CUNAEUS

D. Frederico Lindenbrogio

S. D.

Hamburgum.

Vir Nobilissime. *Rentzelius* vester, insigni modestia & singulari virtute sua, adeo semet ipse omnibus probat, ut ad affectum meum promerendum nihil opus habuerit parario. Nunc cum etiam literas tuas mihi tradidit, efficiam ut non parum sibi profuisse tanti viri sentiat commendationem. Senatoris amplissimi D. *Johannis Brantii* Jcti praecleara

clara in remp. vestram merita neque apud nos ignorantur, & nuper cum legatus ad Caesarem missus est, magnam accepere accessionem. Quare cupio ut ex te intelligat, fore me ad omnia, quae proficisci a me poterunt, paratissimum promptissimumque. *Vincentius Faber*, de quo & ante scripseras, & nunc iterasti, meliore fortuna dignus est, neque defetiscar ego unquam experiri, donec aliquid, quod ad illum juvandum pertinet, effecero. Video ingenium ejus esse literis artibusque apprime excultum, cujus nascenti laudi & optimis conatibus rem angustam obflare ingens foret seculi dedecus. Qui hanc epistolam tibi traditurus est, popularis vester est, *Petrus Hartzwicus* JCrus, qui multo rerum usu longaque peregrinatione, & eximia doctrina ut nobis omnibus jucundissimus gratissimusque fuit, ita civium suorum proum favensque studium, uti spero, persentiscet. Non enim delitescere aut negligi in patria sua poterit tam exculta animi indoles. Vale, vir nobilissime, & me, ut coepisti, ama. Lugduni Batavorum, 18. Novembris 1631.

EPISTOLA CLXXXVII.
PETRUS CUNAEUS

Friderico Lindebrogio

S. D.

Hamburgum.

VIr Nobilissime, humanitatis tuae & benevolentiae grande percepi documentum ex literis consultissimi viri *D. Hartzwichi*, qui commendationem meam apud te tantum fuisse momenti scripsit, ut quae tibi nulla prece rogatus liberrimo animi judicio significaveram, ea apud proceres Reipublicae vestrae publicare neutiquam veritus fuero. Equidem ego certo futurum auguror, ut fructum hujus rei capiat ille aliquando uberrimum, cum neque pro animi tui religione quidquam gratiae dare soleas, neque alienae praedicationi tantum confidas, quin multo magis credas tibi, virtutum ipse omnium iudex acerrimus certissimusque. De *Fabro* tuo etiam atque indies cogito, neque ulla se hactenus obtulit occasio, per quam digne consulere potuerim tam praestanti indoli. Nam quod ad ea attinet, de quibus ille fortasse ad te scripsit, haud satis conveniunt meritis ejus, si tamen interim his se solari velit, aliquod dies,

R 2

spero,

Spero, offeret, quod inopinatum erit. Eruditissimum & accuratissimum consilium tuum typis excusum accepi & gratias tibi pro eo ago. Idemque faciunt collegae mei, qui mecum sese omnes tui amantissimos profitentur. Vale, vir amplissime. Lugd. Bat. 9. Maji 1632.

EPISTOLA CLXXXVIII.
PETRUS CUNAEUS

D. Casparo Barlaeo

Cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Clarissime vir, & cognate dilectissime. Cur literis tuis haecenus non responderim, causam, quae tua est humanitas, facile suspicari potuisti. Absens enim fui per hos dies; cum me Hagam evocassent Delegati Ordinum, ut de causa quadam, juris responderem, de qua ex Anglia ad Foederatos Ordines scripserat legatus noster. Ea re factum est, ut officio defuerim meo, cum nec ipse ignores quam gratae mihi fuerunt tuae. Dedi enim operam quamdiu hinc esses, ut intelligeres neminem esse, qui vel pluris ingenium faciat tuum, vel majori benevolentia te prosequatur, quam ego, πάντων ἐλάχιστον eruditione, ut nosti, & scientia, sed candore animi & sinceritate paucis fortasse inferior. Quo magis scire potes nihil esse, quod malim, quam vel literas saltem videre tuas, cujus olim conspectu tam libenter fruebar. Etiam illud fuit multo gratius, quod non ἀσύμβολον ad nos venias, sed cum literario munusculo epigrammatis de habitatione tua, & epithalamii in nuptias D. Polyandri. Video ista tibi in numerato esse, & aliud agenti excidere, quae alii cum magna cura moliuntur, & vix extundunt ab infelici indole, id tibi, praeter caeteras animi dotes, ac praeter summam tuam eruditionem, singulare est & praecipuum. Quod adhuc omnia ad docendum imparata te reperisse scribis, non puto tibi incommodum fore. Frui enim interim beato otio poteris. In causa lectionum vestrarum publicarum, quae iudicio utriusque Curiae permissa est, nondum fieri litis contestatio potuit. Quare exitus ejus rei intra mensem non expectatur, cum nondum est factum litis initium. Senatus noster Academicus civitati Leidensi in hac causa nuper se junxit, & con-

consortem litis se fecit. Quod puto te intellexisse. Quod ad eam epistolae tuae periodum pertinet, quam perire inter nos vis, scio haec a propensissimo tuo erga me adfectu proficisci. Honorificum & gloriosum mihi est tam bene de me sentire & loqui Senatores quosdam vestros, viros amplissimos, & ut audio, eruditissimos simul atque eruditorum omnium perquam amantes. Dabis illud modestiae meae & verecundiae, si ad caetera, quae addis, nihil respondeam. noli quid semper dixerim & judicaverim. De jure hospitii quod scribis, mutuum a te & petii ante, & nunc obnixè contendo. Si ad alium quenquam divertere te uxoremve tuam, aut liberos contigerit, fiet id contra eam amicitiam & necessitudinem, quam inter nos summa animorum conjunctio, & vinculum sanguinis constituit. *Casparum* tuum expectabimus, ut per hoc festum publicum, quod propediem apud nos erit, filiolo nostro nobisque adsit. Viro Clarissimo & Amicissimo D. *Vossio* salutem dico. Quaeso ut eum roges, ne *Perfinii* nostri obliviscatur. Si verbo eum monueris, sciet quid velim. Vale, carissime cognatorum, cum uxore & liberis, qui omnes a me & uxore mea salveant. Lugduni Batavorum, 28. Maji. 1631.

Responsio est ad editam Barlaei Epist. CLXXXIX.

EPISTOLA CLXXXIX.

PETRUS CUNAEUS

D. Casparo Barlaeo, Cognato suo

S.D.

Amstelodamum.

VIr Clarissime & cognate amicissime. Recens poematum tuorum editio, quam ad me misisti, longe elegantissima est, neque poteras melioribus typis eam evulgare. Quare pro isto munere tuo gratias tibi ingentes ago, majores etiam habeo. Memini spem nobis a te factam olim fuisse de Sexto Empirico; quem si adornare coeperis, rem aggredieris praeclara tua indole dignissimam. De *Salmasio* eadem mihi significaverat vir nobilissimus, a quo tu haec accepisti: ac mox etiam ille scripsit mihi omnia ista iteratis Parisiensium literis confirmari, ac vehementer ple-

R 3

rosque

rosque illic mirari esse in Curatorum numero hîc * aliquem, qui ista ignoret. Quid futurum sit, divinare nequeo; res enim nondum penitus confecta est. Quod scribis, eruditorum hominum maiorem e longinquo reverentiam esse, domestica autem & quae ad manum sunt, vilescere, *ac minus aestimari, vitium est non unius seculi. Quid tamen Academiae profuerit insignem virtutem praesentium conculcari, ipse tu exemplo esse poteris cum Cl. D. *Vossio*, postquam ambos vos amisimus. Neque hanc jacturam resarciat *Salmasius* hac lege arceris, ut vocem ejus nunquam excipiant subsellia publica. Opus est viva desertaque dicentis oratione, ut eximias artes & disciplinas capeflat audientium ardor. Si decem *Salmasii* Amsterodamum ad commentandum & scribendum, non ad docendum vocati fuissent, nunquam vobis litem movisset magistratus Leydenensis. De induciarum aut pacis spe utinam verum scriberes. Ego necessitatem quidem & utilitatem video summam, at affectionem & studium quorundam, qui consentire debent, non video. Metus nescio quis & speciosa tergiversandi causa obtenditur: Veram autem rationem neque ego scribam, & tu facile intelligis, pro prudentia tua. Vale, cognate carissime, & uxorem liberosque meis verbis saluta. Lugduni Batavorum, 22. Julii. 1634.

Responsio est ad Barlaei Epist. CLXXX.

* Praesidem *Crombaultium*.

EPISTOLA CXC.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, Cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Litterae tuae, Clarissime Cognate, in causa *Houardi* nostri consilium prae buerunt optimum, quod ego adeo probavi, ut statim eam epistolam ad Patrem praeclari Juvenis trans miserim, eique suasor fuerim, ut hanc capeisset viam, quam pro prudentia tua ostendis. Pro scripto, quod a te accepi, gratias tibi habeo. Quoniam autem pretium tibi nullum persolvi vis, faciam, quod unum superest, & totum hoc adscribam munificentiae tuae. Quisquis ille auctor fuit, bene accurateque rem omnem elocutus

tus est. *Joannes Persinius*, avunculi nostri Senatoris *Persinii* filius natu maximus, acerbo & immaturo fato heri extinctus est, cum ante paucos dies audiendis rationibus quaestorum Hollandiae praefectus fuisset. Quod mecum dolebis, credo, quia & plurimum se tibi debere profitebatur, & tui tuorumque erat studiosissimus. Vale, Cognatorum dilectissime, cum uxore liberisque. Lugduni Batavorum, 27. Octobr. 1631.

Responsio videtur ad *Barlaei* Epist. cxcj. licet nota temporis *do de Thoma Filio Senatoris Rochi Homeri*, Genuae ab Inquisitione in carcerem conjecti. Vide supr. Epist. cxxxii.

EPISTOLA CXCI.

PETRUS CUNAEUUS

Casparo Barlaeo, cognato suo,

S. D.

Amstelodamum.

CLarissime & dilectissime cognatorum. Literis tuis, quas mihi *Zeystius* noster attulit, statim respondi, nisi eo ipso tempore, cum illae reddebantur, casus quispiam intervenisset, qui me impediit. Sororem enim uxoris meae morbus ille tandem extinxit, qui diu eam miserum in modum adflixerat, cujus exequiis peragendis, solennibusque rite explendis dies aliquot absumpti sunt. Quid autem mox me detinuerit, non possum te celare. Enimvero cum aliquantum otii nactus essem, nihil habui antiquius, quam ut recta via ad *virum summum, & tibi mihiq; amicissimum proficiscer, in quem novis animis insurrecturos scribis eos, quibus aegre est hñc conspici hominem invidendis virtutibus subnixum. Multa ille de te percunctatus est, multa de re literaria, deque studiis eruditorum hominum, penes quos nunc in Europa doctrinae decus & majestas est, locuti sumus. In remp. autem eo animo illum esse reperi, quo esse debent omnes boni cives, qui patriae incolumitatem, cum dignitate & justa libertate conjunctam amant. Carmen virulentum & maledicum istius † aretalogi vehementer

Responsio ad *Barlaei* Epist. cxcii.

* *Hugentii Grotium.*

† *Westerburchii*, adjectum thesibus *Polyandri.*

menter execror abominorque. Qui eo ingenio sunt, indolem ac spiritum Dei Dominique nostri Jesu Christi non resipiunt. Causa judiciaria, cujus mentionem facis, quem exitum habitura sit, incertum adhuc est. Audio suspensos esse Senatorum animos, & maluisse rem componi transactione. Sed id hactenus tentatum frustra est. Quid pacitioni obstiterit, neque ex Delegatis quaesivi, neque scire admodum laboro. Scio autem, quicumque erit exitus, bene tibi & V. Clar. D. *Vossio* futurum, cum civitatis vestrae procures virtutem praeclarorum hominum aestimare ex vero, praemiumque illis dignum ponere & velint, & possint. Vale, Vir Clarissime, & charissime, & uxorem liberosque, ac Cl. D. *Vossium* saluta. Lugduni Batavorum, 29. Novembr. 1631.

EPISTOLA CXCII.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

CLarissime & dilectissime cognate. Responsum meum ad literas tuas, quas affini meo *Zeystio* dederas, puto te accepisse. Ex eo tempore nihil ad te scripsi, propterea quod te his feriis ad nos venturum significaverat nobis matrona optima, *Arminii* vidua. Sed mutasse te consilium, ac eam spem frustra esse, ex eadem nunc intelleximus. Equidem ego cum a vidua *Brugmanni* serio & amanter rogarer, ut filiae nuptiis, quae heri celebrari coeperunt, interesssem, paene me exorari passus eram, non ob aliam magis causam, quam quod vehementer cupio te videre. Sed tot ingruentium quotidie tempestatum inclementia, & uxoris partus vicinus non sinebant me longius exspatiari. Libri mei de republica Hebraeorum his hac hyeme recusati sunt. Si quid in iis ulla parte mutatum, vel auctum, aut detractum esset, mitterem amicis exemplaria. Nunc cum omnia & singula sunt eadem, ac nec praefatio quidem nova accesserit, neminem potui beare tam vili munere. Exemplar tamen tibi hoc mitto, non ut gratiam mihi debeas, sed ut ipse veniam a te petam, qui priorem editionem elegantioribus ac majoribus typis evulgatam abstuli tibi ante biennium, & nunc hanc repono, cujus est dispar nimis pretium.

tium. Tu quaeso pro animi tui aequitate hoc quidquid est, aequi bonique consule, neque solvisse me debitum, sed duntaxat confessum esse crede. Quod mali summo amico nostro eventurum novissimis tuis literis auguraberis, id omne ei accidit, neque dubito quin mecum pariter dolueris. Quod autem post tempestatem hanc adfore Alcyonia scribebas, id nec ego despero. Exitus causae judicariae, de qua sollicitum fuisse D. *Vossium* ais, non amplius pertimescendus vobis est, postquam Curiae utriusque sententia litem nunc secundum vos dedit. Quare carebis posthac jucundo illo otio, quo abundabas cum mea paene invidia. Ego, ut tibi muneris publici functio bene & feliciter eveniat, opto ex animo, precorque. Vale, charissime cognatorum, & uxorem tuam, liberosque atque etiam Cl. D. *Vossium* meis verbis saluta. Lugd. Batavorum, 24. Decembris 1631.

EPISTOLA CXCIII.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Literas tuas, cognatorum dilectissime, quas 28. Decembris ad me dedisti, octavo demum die, ex quo scriptae erant, accepi. Non judicabam eas responso celeri opus habere. Quare hoc distuli, donec navigationi pervius foret lacus. Quod mirari quosdam scribis, in sculptura tituli librorum meorum de rep. Hebraeorum, Moſen a sinistris, Aaronem autem a dextris stare, nescio, utrum a typographo sit casu an studio ita factum. At plane me & inconsulto & ignorante factum esse scio, cum nec unquam ante intellexerim picturam titulo accessuram, & inter excudendum nulla totius operis pagina a me conspecta, nedum correcta, fuerit. Adeo universam eam rem commisi typographo, qui nihil aliud a me petiit, nisi ut permissu meo recedere eum tractatum sibi liceret. Accedit quod sententia mea super *πρωτοκαθεδρίας* jure, ac super principum ac regum potestate in rebus sacris non ex picta editionis hujus fronte, sed ex libri primi capite decimo quarto adeo manifeste appareat, ut haec res etiam invidiam mihi & quorundam indignationem pepererit. Et sane etiam currente praelo ad-

R. 5

monuit

monuit me amicus meus, non infimi ordinis Theologus, an non possim probare *Francisci Junii* versionem super amico- culo Sacro Ebiatharis pontificis, quod sibi David applica- vit 1. Sam. cap. xxx. vers. 7. cum eam versionem reprehenderim in dicto cap. xiv. lib. 1. Attuli autem ei graves & ju- stas rationes, cur in sententia mea contra eam interpreta- tionem adhuc persisterem. Vide, quaeso, locum & excu- te. Non enim ibi scriptum est *לדוד*, *Le David* (quod forte posset verti, *in Davidis gratiam*.) sed *אלדוד*, *el Da- vid*, *ad Davidem*. Sed de his alias. Gratulor tibi initium susceptarum lectionum, & ut feliciter porro procedat, pre- cor. Quod optas, ut instituto isti tale decus adferre possis, quale adferri a Professore par est, id totum modestiae tuae adscribo. Nemo enim est, qui nescit, quam possint omnia praeclara ab excelsa tua indole & eximia doctrina proficisci. De Sexto Empirico fac ut scribis. Nihil est, quod magis huic seculo debes. Avunculus meus *Regemorterus* jam pridem discefferat. Quare doleo ex ejus ad nos adventu aliquam moram proposito tuo injectam fuisse. Nunc te expectabo, ut primum ad nos per lectiones vestras venire poteris. Uxor mea nudius tertius filiolum mihi peperit. De tua idem intelligere cupio, nisi forte masculam prolem malis. In qua re votis tuis faveo. Et scis te hac re a me vinci, qui tribus masculis subnixus sum. Vale, vir claris- sime, & cognate conjunctissime, & uxorem tuam, libe- rosque saluta. Lugduni Batavorum, 12. Januarii 1632.

Haec Epistola edita inter Ec- | n. dvi. pag. 765. est vero re-
clesiasticas praestantium virorum | sponso ad *Barlaei* Epist. cxciv.

EPISTOLA CXCIV.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

PŌemation tuum, dilectissime cognatorum, in illustris Scholae vestrae inaugurationem accepi, quod veterem au- ctoris sui genium, & incomparabilem indolem omni parte re- fert. Pro eo gratias tibi ingentes ago: ac simul peto, ut novo munere facias me iterum tibi debendi reum, post- quam nunc recens e praelo exiit oratio tua, quae a te ha- bita publice est. Quod majore fiducia scribo, quia jam ante

ante missurum te novissimis literis tuis pollicitus es. Ego & de oratione illa, & de lectionibus tuis luculentissima audivi multorum judicia, qui te jam aliquoties illic publice dicentem ex cathedra audiverunt. Appellationi, quam Leydensis Magistratus a iudicibus delegatis ad delegantes interposuit, iterum se junxerat Senatus Academicus. Quo exitu id factum sit, scio te intellexisse. Filium tibi natum ex animo gratulor: Memini quippe, nihil tibi jucundius esse, quam ut augeat familiam tuam praestantior ille digniorque sexus. Faxit Deus Opt. Max. ut paternas virtutes ille repraesentet universas. Uxor mea tuae rursus mittit medicamentum, quod ante impertiit. Confectionis autem modum tunc significabit, cum *Arminii* vidua aliquando ad vos redibit. Nam nunc quidem subito, & nobis insciis illa abiit. Non potest autem tantæ artis documentum *ἀνὰ αὐτοψίαν* capi. Magna ingenia saepe in occulto latent. Magis hoc quotidie verum video. Nesciebam me habere tam doctam lecti sociam. Quare jam superbire incipio. Vale, vir clarissime cum uxore liberisque. Lugd. Batavorum, 2. Februarii 1632. Rogo ut Cl. Virum *Vossium* salutes, cui gratias debeo pro oratione, quam ex ejus munere tradidit mihi hodie studiosus quidam.

Responsio ad *Barlaei* Epist. DIII.

EPISTOLA CXCV.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Clarissime cognatorum & conjunctissime. Literæ tuæ, quas 14. Februarii ad me scripsisti, meis binis respondebant, nullo autem egebant responso meo. Quare sisti aliquandiu. Nunc cum magno meo dolore ex aliorum sermonibus rumor est, te valetudinis causa a publicis lectionibus abstinuisse. De qua re dum curiosius sciscitor, omnes omnia praeclara & honorifica de lectionibus tuis referunt, sed addunt amici tui, te nescio qua animi tristiore cogitatione credere, non esse te muneri isti parem. Equidem ego vehementer gavisus sum, cum nihil aliud causae subesse audio. Nam & sanguinis melancholici motibus quibusdam eam opinionem ante novem annos tibi obortam

ortam esse, & mox brevi recessisse scio. Id vitii magnis & divinis animis saepe adhaerescit. Sed ipse novisti, novimus omnes, qui te amant & aestimant, posse hoc, quidquid est, ratione & consilio vinci, quod tamen etiam sine ratione & consilio vincet dies & temporis exigui decursus. Quid autem est, mi cognate, cur quod longinquitas temporis minuet atque molliet, id non praeripere prudentia tua malis? Noli te oblivisci Barlaeum esse, & eum, a quo alii petere praecepta bonae mentis solent. Res nimium te indigna est, expectare a tempore medicinam, quam statim repraesentare ratio possit. Quare vehementer te rogo, ut huic rei sapientia tua occurras, atque ut ne desis tibi, le-
 & tissimaeve matronae uxori tuae, aut carissimis liberis tuis, amicisque omnibus. Quid est, quaeso, cur te publicis lectionibus sufficere Amsterdami non credas, cum ante multos annos in Academiae Leydenensis subselliis tam praeclare rem gesseris? An res majores & eruditis magis auribus dignas Amsterdami conari debes? Innata tibi est admirabilis dicendi facultas. Et quaecunque in illa Philosophiae parte tractari apud adolescentes debent, etiam illud agendo exequi soles. Crede modo te posse, & poteris. Non est opus, ut de veterum Philosophorum celebrioribus Sectis, Academica, Stoica, Epicurea, Peripatetica, ex ultima antiquitate cum magno labore multa arcessas. Dic quae ex Aristotele tuo semper tibi in labiis oberrare etiam somnianti solent: & omnium expectationem implebis. Molestissima res est nimium inolimen. Maiore cum fructu juven-
 tus capiet quidquid obvium & familiare tibi est. Haec tibi scribenda duxi pro jure amicitiae nostrae; & pro eodem jure ut mihi respondeas, peto. Nunquam hodie effugies, nosti caetera. Ego, quisquis erit rerum tuarum status, quaecunque fortuna tua tuorumve, semper omnia & dicam & sedulo faciam, quae ab homine tui amantissimo expectari poterunt. Vale, vir clarissime, Lugd. Bat. 9. Martii 1632.

Responsio est ad *Barlasi* Epist. cxcv.

EPI-

EPISTOLA CXCVI.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, Cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

CLarissime & conjunctissime cognatorum. Litteris tuis, quas his diebus ad me dedisti, ideo magis delectatus fui, quod in hoc morbo tuo nullas a te exspectaveram. Video ingenium tuum, elegantiam scribendi, ac caetera, quibus abundare soles, omnia eadem esse; nihil autem in te desiderari posse, nisi animi fiduciam. Ea autem quod nunc abest, morbi tui pars est, imo morbus ipse, quem melior haec aura, & securior quies brevi pellent. si fideliorem cupis, me accipe. Certo enim certius id tibi eventurum spondeo. Quid est melancholia, nisi tristitia & metus, magnarum animarum familiare malum? Fac quod saepe promisisti, & ad me excurrere, ac mecum per dies aliquot vive. Faxe ut a me non tristior recedas. Quod si id impetrare a te nequeo, saltem illic operam da, ut totum te otio & oblectamentis des. Non est tibi, nec deerit unquam Consulum Amsterodamensium, virotum praestantissimorum, & tui amantissimorum, summa benevolentia. Adeo autem nihil cupio, quod cum molestia tua aut cura conjunctum sit, ut nec respondere te mihi velim, si id grave tibi est. Ego Deum optimum maximum pro te & salute tua obnixè orare non cessabo. Tu bono animo sis, & coelesti numini fide. Scis quantis rerum documentis favorem tibi suum inter multa saeculi incommoda, atque inter haec reip. nostrae mala, significaverit Deus. Idem ille, quin porro rebus tuis favens & propitius adfuturus sit, non dubito. Vale, vir clarissime. Lugduni Batavorum, 15 Martii 1632.

XII. Aprilis, 1632, ipso festo Paschatis. cum eodem die literas a D. Barlaeo accepisset Cunaëus, haec respondit inter caetera.

De summo amico nostro quod scribis, & intellexi, & vehementer tecum dolui. Sed tamen puto nondum omnem spem periisse. D. Heinsio cras tuis verbis gratias agam, &c.

EPI.

EPISTOLA CXCVII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo,
S. D.

Amstelodamum.

Clarissime & conjunctissime cognatorum. Cum nuper de renascente valetudine tua mihi scripsisses, statim tibi de re tanta tamque jucunda gratulatus sum iis litteris, quas tibi tradidit *Reygersbergius* noster. Ex eo tempore deinceps tuo mandatu nunciatum mihi saepius est, omnia tibi in melius procedere, ac quotidie te magis magisque restitui tibi. Enim vero memini pridem me scripsisse, id certo certius eventurum tibi esse, ut morbum istum melior haec aura & securior quies brevi pelleret. Quod si fidejussorem cupe- res, memet ipse obtuli. Nunc video fidem meam libera- tam esse, neque ullum esse mihi periculum ab illa spon- sione. Frequenter literis suis ex me quaesivit de ineolumi- tate tua nobilissimus *Mylius*, pro insigni suo in te adfectu. Cui ego identidem respondi quae intellexeram. Eadem fuit etiam sollicitudo aliorum amicorum, quorum est in- gens multitudo per omnem Bataviam. In primis vero il- lud mihi gratissimum fuit, quod * *Overbeecquius* noster, ac novissime etiam filiola tua, mihi retulerunt ad lectiones pri- vatas reversum te jam esse. Ex qua quidem re etiam de reliquis, quae vehementer cupimus, bene sperare licet. At plane jam auguror nequaquam te eo animo esse, ut curam abjicias suggelli publici. Utique quando id facere aut pos- sis aut debeas, totum id prudentiae tuae, tuique judicii erit: sed facturum te tamen praesentit mihi aliqua divina- tione animus. Et, si quid preces apud te meae valent, etiam ut facias rogo. Vale, clarissime cognate, cum dile- ctissima uxore liberisque, & si libet licetque, fac quaeso, ut literas tuas videam. Salutat te amanter *Vorstinus* noster. Lugd. Bat. 23. Maji 1632.

EPI-

* *Matthias Overbeekius*, in pa-
go, quem a Castris *Albinia-* ventem elegiam scripsit *Bar-*
nis volunt nomen ducere, vi- *laeus* lib. 11. Eleg. p. 85.

EPISTOLA CXCVIII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

CLarissime cognatorum & amicissime. Quod novissimis tuis literis, quas 25. Maji accepi, rediturum te ad lectiones publicas scribis, gratissimum mihi fuit, atque id animi propositum, ut bene & feliciter tibi tuisque omnibus eveniat, Deum Opt. Max. supplex quaeso & veneror. Caeterum pro illo jure, quod mihi longo amicitiae nostrae usu constitutum est; non verebor te rogare, ne te nimium curis meditationibusve fatiges, neu nimis cum molimine in redintegrandis his lectionum muniis sublimia omnia, aut ab aliis praeterita confecteris, sed ea tractes, quae cum olim in celebri Academia facilitate & promptitudine summa e suggestu publice dicebas, neque vires corporis attrivisti, & omnium tamen excitasti admirationem. Id si feceris, magis & studiosam juventutem juvabis, quae commentationes longe arcessitas non capit, & tibi ipse familiaeque tuae commodabis plurimum: scio quidem me haec talia fere etiam ante tibi scripsisse. Sed nulla me res vetat *ταυτολογειν*, dum prouidere tibi cupio. Quid si vero ego etiam homo legulejus tibi medico consilium dem, ut qui artis tuae peritissimus es, & aliis ejus leges praescribere, sed ipse haud sequi solebas, nunc accuratiora diaeta utaris, atque id omne in cibo potuque vites, quod fuligines, faecesque gignit, neque finit ex praeceptis vestris corpus esse *ευρον & ευπινον*. Cum nuper ad te scripsi nesciebam filiam tuam abiisse, quae semel nos adierat, & saepius se dixerat accessuram; mox autem nobis insciis ac nec opinantibus ante solennes & festos Leydensium dies discessit. Ea res causam dedit, ne id factum a me sit, quod requirebat & mos meus, & ipsa humanitas. Noli enim credere, me ullam benevoli animi significationem potuisse omittere propter prandii unius atque alterius impensas. Vale, amicorum optime, cum uxore, liberisque, & Clariss. *Vossium* meis verbis saluta. Lugd. Bat. 10. Junii 1632.

EPI.

EPISTOLA CXCIX.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo,

P. C. S. D.

Amstelodamum.

CLarissime & conjunctissime cognatorum. Quemadmodum nihil magis a te expetivi, quam ut ad lectionum publicarum munia iterum accederes, ita hercle, postquam nunc capeffere ea rursus coepisti, mirum in modum curiose percunctatus sum ex iis, qui istinc veniunt, quam bene & feliciter ea res cederet. Caeterum uno ore omnes praedicant pristinam tibi virtutem penitus in dicendo disse-
rendoque restitutam esse, & te jam animosius cordatiusque publica subsellia personare, longeque magis audientium & studia & alacritatem excitare, quam ullo ante tempore fecisti. Quod ipsum hodie etiam, cum in Professorum Senatu essem, plures certo audivisse intellexi. In quo agnoscere utique summam Dei benignitatem debes, qui animi tui ardorem aliquantisper incommoda valetudine tardavit, ut inde vegetior erectiorque temet ipse efferres, ac de seculo nostro praeclare pergeres mereri. Hanc ego tibi sortem tuam serio gratulor, atque omnino a te peto, ut qua animi fiducia nunc coepisti, eadem deinceps velis *perseverare*, atque ut existimes, totum istud, quod tibi ipsi aliquando diffusus es, non rationis, sed *phantasiae* esse vitium, quod recta ratione grandibusque & masculis cogitationibus vincere haud unquam difficile est. Tempestas haec frigida & aspera si corpori tuo nihil nocet, plane athletica jam virium firmitudine est. Rogo te ut, cum per ferias vestras poteris, fidem tuam liberes, ac me visas. Vale, Amicissime Vir, cum uxore & liberis, ac Cl. *Vossium* saluta. Lugduni Batavorum, 17. Junii 1632.

EPI-

EPISTOLA CC.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo
S. D.

Amstelodamum.

DE malo illo, quod tibi acrior catarrhus attulerat, cognatorum dilectissime, aut de lectionibus tuis ex ea causa prolatis, nihil quicquam ad aures meas pervenerat. Quo magis fortem tuam tibi gratulor, quem morbus ille ita cito deseruit, ut nec venisse intellexerim. Rogo te etiam atque etiam, ut curam valetudinis tuae geras, atque ut cibi, potusque, & maxime vini defaecati delectum habeas. Ea enim jam aetas tua est, ut etiam accuratissima medicinae vestrae praecepta spernere non debeas. A Cl. V. *Hugone Grotio* nuper literas Hamburgo accepi. Hospitium is nunc in ipsa urbe habet apud mercatorem, ut audio, non illiteratum, dictum *van Sorgen*, Advocati Hagienfis fratrem. De Rege Sueciae quod scribis, tristissimum sane est. Voces immoderatae insolentesque multorum persaepe mihi displicuerunt, qui plus quiddam huic Principi, quam homini convenit, tribuerunt. Quae res saepe summi numinis excitat iram, ut haec, quae rerum magnitudine sortem mortalem excedunt, coelo imputemus, atque illuc omnia principia, illuc omnes referamus exitus. Equidem ego animum despondere non possum. Spero enim fore, ut Dei benignitas virtutem animumque aliis sit data. Ducibus, qui in Germania tantarum rerum coepta perficiant. Vale, cognatorum amicissime, & uxorem tuam liberosque saluta. Lugduni Batavorum, 8. Decembris 1632.

Responsio ad Barlaei Ep. ccii.

EPISTOLA CCI.
CASPAR BARLAEUS
Petro Cunaeo.

Leidam.

Vir Clarissime ac cognatorum dilectissime. Cohabitavit mihi ante annos aliquot *Jacobus vander Straten*, Harlemensis, juvenis probae indolis, spectatae probitatis, nec vul-

vulgaris doctrinae. Idem aliquando ex ore tuo pependit, & collegio tuo oratorio interfuit. Danaën, ut scis, istam ambivit, quam etiamnum custodit Acrisius noster. Hic proxima aestate Hamburgum profectus fide conjugali se obstrinxit egregiae ac opulentae virgini *Susannae Greviae*. At, quae viri fors fuit, statim à sponsalibus febre correptus vitam cum morte commutavit, & mihi testamento legavit Chiliadem, non Adagiorum, sed Florenorum. En, ut dormienti Dii bona conficiant. Sane documentum prae-buit non leve suae in veterem hospitem ac praeceptorem pietatis & gratitudinis. Dignus mihi visus fuit, quem aliquo * encomio prosequeretur. Et cum nihil non nugarum mearum tibi obtrudere audeam, mitto pauculos versus, quos dignissimi & optimi victoris manibus inscripsi. Mones, ut diaetae ac victus rationem habeam. Facio hoc quam studiosissime. Verum ita, ut secundum Hippocratem, subinde ad insolita deflectam. A vino minus defecato abhorreo, tanquam à re pessima. Odi filiam permixtam matri, ut ad Belgicisimum nostrum alludam. Te, qui valetudinem meam curas diligenter, pari cura annare & perennare jubeo. Vale, vir clarissime, & amicorum integerrime. Uxorem, focrum, liberosque officiose saluta. Amstelod. XII. Decemb. CIOIOCXIII.

* Legitur id carmen lib. III. Heroicor. p. 498.

EPISTOLA CCII.
PETRUS CUNAEUS

D. Casparo Barlaeo, Cognato suo

S D.

Amstelodamum.

UT mortem optimi illius juvenis, de quo scribis, dolui, clarissime cognatorum, ita ex animo tibi gratulor insperatum illud donum, quod tibi ille moriturus reliquit. Certus sum, si quis amicorum apud illum in tua causa vel leviter vigilasset, eadem liberalitate & facilitate tibi eum legaturum fuisse quadruplo majorem summam. Adeo eum memini fuisse in te animo propenso. & quota opulentissimae hereditatis pars fuisset tantilla delibatio? Adjunt rivales aliquos, qui spe sua exciderant, ex compacto magnis culullis invitum, & ex recenti morbo debilem urfisse, ac mero torfisse, donec vis morbi recurreret. Mirum

rum scilicet commentum, & turpe ultionis genus adolescentulis Hamburgensibus placuit contra juvenem longiore vita dignissimum. Epicedium tuum pro veteri auctoris genio est, hoc est, admirabilem venustatem elegantiamque habet. Gratias tibi pro eo ago. idemque faciunt amici, quibus illud tradi voluisti. Danaë illa, quam in epistola tua nominas, ante biduum Hagae per sententiam supremi senatus juridici a sponsalium priorum obligatione est liberata. Quare jam certatim plures eam expetent. Etiam erunt credo, qui te sollicitabunt; quoniam gratia & auctoritate vales apud eos, qui in hac re poterunt praestare quamplurimum. Spero tamen haud fore, ut optimo & praestantissimo amico nostro, quem Hagae nosti, per occasionem desis, aut ut causam ejus destituas. Vale, amicorum integerrime & optime. Lugd. Bat. 29. Decembris 1632.

EPISTOLA CCIII.

PETRUS CUNAEUUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Clarissime & amicissime cognatorum. Pro dissertatione tua in Machiavellum gratias tibi ago, atque agunt etiam amici, quibus id munus tradi voluisti. Omnes ita judicant, ut res est, praestare multis aliorum prolixis commentationibus scriptum hoc tuum, in quo efficacissimis solidisque argumentis, & summa dictionis elegantia exsecutus es quicquid tractari potuit in hoc genere. Bene de seculo meritis es, qui hoc tempore, cum sub religionis & boni publici obtentu religio virtusque bene omnis conculcatur, tetros hos mores infectatus es. In qua profecto re illud praecipue felicitatis tuae erit, quod etiam illi ipsi, quos scribis Machiavelli, institutum tuum palam laudabunt vel contra animi sui sententiam. De confectioe instrumenti illius, quod haud satis scio num calathum muliebrem, an alio nomine appellare debeam, nummos erogatos mittit tibi uxor mea, tres florenos, quos huic chartae inclusi; Respondisset illa uxori tuae, sed dum solenni tempore emundat purgatque domum, inter haec anniversaria sacra quidlibet marito suo imperat, & silentium suum excusari posse credit apud uxorem tuam, cui maximas gra-

S 2

tias

tias iussit agi. Quod te humaniter a me exceptum esse ais, si ad animum meum refers, bene est, sin caetera spectes, ideo impensas nullas feci, ut scirem, qua lege velim hospitio tuo uti, cum ad te venero. Neque aliter constare hanc rationem debere puto inter eos, qui sunt adfectu conjunctissimi. Vale, vir amicissime, cum uxore liberisque, quibus plurimam salutem adscribimus omnes. Lugd. Batavor. 12. April. 1633.

Responsio ad *Barlaei* Epist. ccviii.

EPISTOLA CCIV.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, Cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Clarissime cognatorum. * Naeniam lugubrem in carissimae conjugis obitum tradidit mihi *D. Heinsius*, ut per occasionem ad te transmitterem. Eam igitur adjuncti mercibus vel sarcinis, quas illuc ad filiam tuam asportandas curavit *Arminii* vidua. Addidi & alterius auctoris epicedium in ejusdem matronae mortem. Quod etsi adservare in Bibliotheca mea poteram, (donatum enim mihi est), tamen, quia facile eo carere possum, tibi mitto. Non possum satis mirari poetarum ingenia, quibus ex re tantilla, & tam obvia surgit tam grande carminis argumentum. Ego, quoniam in sacra illius ordinis admissus non sum, obsecurus ignotusque cum uxore & liberis moriar, ac communi plebejorum hominum forte ac fato me solabor, si per haec tam ambitiosa officia

Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu

Faxit

Vale, cognatorum optime, & jocos nostris ignosce. Lugd. Bat. 25. Octobris. 1633.

* Vid. *Heinsii* Odas pag. 123.

EPI-

EPISTOLA CCV.
 PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, Cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Quae in * *Dionysii Vossii* obitum, & in nuptias *Gravii* diversissimo argumenti genere scripsisti, cognatorum amicissime, accepi. ac gratias tibi pro utroque munere habeo. Exemplaria utriusque carminis dedi amicis, non quibus voluisti, sed quibus potui. Non enim ea *Overbeecquius* mecum partitus est, ut iussisti. Epithalamii enim exemplaria quinque, *Epicedii* tria mihi misit. Utique si triginta illius *Epicedii* exemplaria in manus ejus venerunt, jam *Hercules* ex *Cunaeo* factus sum. Decumam enim partem mihi dedit. Idque ad divinos honores refero. Sin pauciora ille accepit, jam modestior ero, & intra humanum fastigium consisto, ac me fraudari potuisse sentio ab homine *Mercuriali*. Ut a jocis recedam, vehementer dolui mortem immaturam tam praeclari juvenis, qui tantam de se expectationem concitaverat. De *Heinsii* versibus bene judicas. Et jam ante *Vorstio* nostro, & aliis amicis dixi, me satis mirari non posse τὸ ἄτοπον. Sextus *Empiricus* tuus ut strenue procedat, tua interest, & nostra omnium. Quare hanc operam seculo nostro da, & moras omnes rumpe. Vale, cognatorum clarissime, cum uxore liberisque. *Vorstii* familiam etiam *Variolae* invaserunt, ac filiolum ejus exstinxerunt natu maximum: Iterum vale. Lugd. Bat. 7. Novemb. 1633.

EPI-

Est Responsio ad *Barlaei* Ep. | * Vide *Barlaei* lib. III. Eleg.
 ccxxiv. licet illa notam tempo- | p. 143. & 182.
 ris ut post hanc scripta, praeferat.

EPISTOLA CCVI.

CASPAR BARLAEUS

D. Petro Cunaeco, Cognato suo

S. P. D.

Leidam.

COgnatorum dilectissime. Fui hisce feriis Pentecostes Dordraci, ubi me hospitio suo humanissime excepit amplissimus *Catfius*. Non videram urbem istam, ex quo de meo & aliorum capite istic habita sunt comitia. Expertus sum mitiores in me plurium procerum animos. Adeo me Rhenensi rore adaspererunt, ut difficile mihi fuerit cum Gallo meo redire in gratiam. Crede, amicissime, non solum animam, sed & gulam seduci, posse. Offendi illic *D. Golium*, & consulem *Paetsium* cum uxoribus Dordracenis. *Grotius* Francofurti est, ab *Oxensternio* vocatus. Ajunt illum nomine regnorum Sueciae in Galliam iturum, Legati titulo. Non male sibi consulent Sueones, si tanti viri rationem habuerint, quem summa virtus eruditioque jam pridem magnis rebus destinaverunt. Ratisbona obfessa est a Bavaro, sed liberationis spes affulget ab adventu Ducis *Vinarii*, qui praedam istam suam sibi eripi non finet. Adventat iterum cum exercitu Infans Cardinalis. Dux *Arschotanus* dicitur culpam & factorum veniam apud regem suum deprecari, malo omine. *Oxensternius* in Anglia parum adhuc promovit. Princeps noster militem praefidiis evocat. Heri ex urbe nostra *Gorcomium* abiit cohors ducis *Wiltii*. Prope *Axeliam* hostis novis munitio-nibus aggeres suos tutatur, ut nostrorum in Flandriam, excursionibus occurrat. Non erunt hujus aestatis motus valde magni. *Aerarii* inopia utriusque partes principes mediocritatis admonet. Filia mea *Adriana* cum sorore proxima hebdomade vos inviset, eo consilio, ut filiam tuam *Adrianam* secum hac adducam. Vale, cognate charissime cum uxore & liberis & socru. Salutant vos uxor mea libe-rique. Raptim Amstelod. xvi. Jun. c1616xxxiv.

D. Vorstium meis verbis saluta.

EPI-

EPISTOLA CCVII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Literas, tuas, Cognatorum amicissime, superiore Martis die reddidit mihi *Bastingius*, quibus mihi significas te Dordraci fuisse, a *Casio* atque ab aliis proceribus bene benigneque exceptum. Ego id ante ex aliis intellexeram, ac miratus etiam fui, non licuisse nobis te vel euntem vel redeuntem videre. Utique non debebas inter tot magna nomina eorum, qui nunc tuam consuetudinem appetunt, aspernari mediocritatem veteris amici. Vel illud ipsum, quod de adventu filiae tuae *Adrianae*, ac ejus, quae natu proxima est, nobis scripseras, cur non procedit? Falleris vehementer, si minus nobis & gratas & jucundas eas fore credis. Quare ter rogamus ut veniant. *Vincentius Fabricius* epistola sua, quam Hamburgo xvii. hujus mensis ad me dedit, Dominum *Grotium* abiisse Francofurtum scribit. Sed addit nescire adhuc familiares ejus, utrum reversurus, aut quando sit, ac epistolam ejus expectari quotidie. Ea res facit ut dubitem, quid de legatione illa ad Galliae regem credi oporteat. Certe omnes boni virum eum summum tanto honore dignissimum judicant; ac tu mecum, scio, hunc illi exoptas. Vale, cognate carissime, & uxorem tuam liberosque saluta: atque item *Cl. Vossiam*, & praestantissimum *D. Vickerortium*, Lugduni Batavorum, 25. Junii 1634. Peto a te, ut *Corvino*, uxoris meae cognato, omnia amicitiae officia repraesentantes. Etsi enim quaedam sunt, quae tibi displicent, & ego non probo, tamen, ut tute scis, Vir est optimus & eruditissimus. Iterum vale.

EPISTOLA CCVIII.

CASPAR BARLAEUS

*Petro Cunaeo.**Leidam.*

AMplissime vir & cognatorum charissime. Veniunt ad vos filiae meae, ea fiducia, ut tuorum vel tuarum aliquas secum huc adducant. Oportet, amicitiam, quae inter parentes haecenus stetit & viguit, in liberos porro derivari. Venissent meae citius, sed moram injecit infantuli mei morbus, qui nondum convaluit. Videtur dentire, quod naturae bonum non sine doloribus & febriculis confici solet. Noli diutius hasce hospites detinere, indulgi ipsis otidium. Cum nuper Dordracum irem, nullas urbes obivi, sed recta Woerdam, Veteres aquas & Schoonhoviam transivi. Eadem via mox redii. Diebus canicularibus forte me videbis, si spem feceris te hic videndi. Nuper festinabas nimium. Appulerunt in portus Texelae, Vliae, Goerae naves Societatis Indiae Orientalis septem, diti omnes faburra onustae. Ad Occidentem res sic satis feliciter procedunt. Jam novae militum cohortes eo mittuntur, ut cum Hispano Novum orbem partiantur. Vale, cognatorum charissime, & uxorem, socrum liberosque saluta. Raptim e Museo nostro, xxviii. Jun. 1634.

D. Vorstium saluta.

EPISTOLA CCIX.

CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo charissimo

S. P. D.

Leidam.

Reverfae sunt domum filiae meae incolumes & bene habitae, quo nomine gratias tibi agunt & agimus nos maximas. Debent culinae tuae, à qua aegre avelli potuerunt. Culpam longioris absentiae in te transfers: verum, si calculum bene posui, non detinuisti invitas. Illud me male habuit, quod secum non adduxerint tuarum aliquas. Sed spem facis, uti post confectum in Zelandiam iter, nos invisant. Hoc fieri amice peto. Mitte, quos vel quas velis. Turgent jam Eois mercibus receptacula publica. Videbunt Indorum opes, quas vel natura illic, vel hominum so-

solertia efformavit. Audio uxorem tuam novam Tibi prolem promittere, quod felix faustumque sit generi humano & tuis. Sed rogo, imo pene impero, ut vel me vel uxorem patiaris in id tempus fungi officio suscipiendi è sacro lavacro infantis. Ita inter nos nuper convenit. Non finam me in alia tempora & occasiones rejici. Nunc agendum hoc. Expectabo, ut me isto titulo evoces, ubi arcenum illud naturae depositum in dias luminis oras prodierit. Princeps castra sua repetiit, postquam de belli subsidiiis cum Ordinibus deliberatum. Videtur grande aliquid animo agitare. Sunt qui putant, illum acie experiri velle, quod non probo. Alii eum Brabantiae vel Flandriae interiora petiturum antumant, ut hostiles copias Trajecto & Mosâ avocet. quae loca castellis muniit hostis, ut minus excursionibus noceant Trajectenses. Sed is malorum providus jam Mosam deserit, & Brabantiam suam repetit. Ratisbona nondum cessit Caesari. Prospectum urbi dicunt à novo milite & commeatu. Magna strage fusi Caesareani in Silesia. Gallus antiquum obtinet, hoc est, adventat. Interea nuptias Filii sui cum filia Ducis Saxoniae celebrat Danorum Rex, maximo undecunque Principum confluxu. Illi * Epithalamium scripsi hortatu Ampliss. Doctissimique viri *Fred. Guntheri* Secretarii Regii. Mittam propediem. Vale, cognatorum charissime, & uxorem, socrum liberosque saluta, etiam *D. Vorstium*. Ipsis Cal. Sextil. cjcjccxxiv.

* Titulus est *Venus Cimbrica*. | gia lib. 111. Eleg. p. 118. &
vid. *Barlaei Heroic*. lib. 1. pag. | misc. 11. 460.
73. ad *Guntherum* vero est ele-

EPISTOLA CCX.

CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeco, cognato suo

S. P. D.

Leidam.

DE Epistola illa vel dissertatione in meum caput directâ, nihil hæcenus inaudivi, Cognatorum dilectissime. Primus tu hujus rei mihi indicium facis. Ultrajecti amicos habeo plurimos, inimicum nullum, nisi forte occultum. Nec scio me justam offensae causam ulli nostratium dedisse vel scriptis vel verbo. Et cur facerem? non sum satur otii mei, ut libeat Bacchis adversari. Hostium offensas non moror, quibus placere non studeo. Dubito an

S 5

ve-

verum sit, tale aliquid in me scriptum esse. Significassent hoc amici *Buchelius*, *Petitius*, alique quos illic in me propensissimos habeo. Quicquid sit, susque deque habeo malevolorum morsus. Laedant, ego non laedar; cum viro bono nihil praestandum sciam, praeter culpam. Socrus tuae obitum doleo, utpote matronae optimae & honestissimae, cujus memoriam charam habui, ob foceri tui, viri summi & eximii, praeclara in Rempublicam nostram merita. Habes Venerem Cimbricam, cujus nuper mentionem feceram. Scribis suaviter, omnes existimatuos me poësin εἰς τὴν ποητικὴν convertere. Existiment, per me licet. Si id fecero, nihil factitabo insolens. Θεολογική, ἱατρική, & quotquot sunt disciplinae, res suas agunt ἅς τ' ἴσθαι. Ipsa Bibliorum versio sacer alioquin labor, nuper licitando venit. Injuri fuerint, qui solos poëtas cupiunt gratis scribere, & cum Eumolpo, apud Arbitrum, lacera veste incedere. Non puduit Horatium Maecenati scribere: *Nec si plura velim, tu dare perneges*. Nisi ab isto Heröe subinde rediisset unctior, nunquam scripsisset istos choriambos, *O & praesidium* &c. Memini me ex Viro docto, & plurimorum librorum dedicationibus hîc & alibi celebri audivisse: *Musae sunt natae propter nos, non nos propter Musas*. Dicebat ille verum, quod alii lucripetae diffimulant. Poëta honestior laboris sui praemium non petit, nec tamen, si quod à Principum liberalitate offeratur, superbe respuit. Verum ut propius tibi constet facti mei ratio; Non scripsi hoc poëma mea sponte, quid enim mihi negotii in Dania? sed hortatu eorum, quibus hoc officium denegare improbum fuisset. Iterum tibi niolestus sum exemplarium distributione. Expectamus hîc liberos tuos, quos si ob aviae obitum jam venire minus commodum putas, nundinis Amstelodamensibus mitte. Quae ad petitionem meam de suscipiendo Infante, ὁ μέλλει ἐρχεσθαι, rescripsisti, placent. Vale, cognatorum clarissime & uxorem liberos & affines saluta, etiam Doctorem *Vorsium*. Amstelod. xxii. Aug. CIJCICXXIV.

EPISTOLA CCXI.
CASPARUS BARLAEUS

Petro Cunaeo.

Leidam.

AMplissime vir & amicorum charissime. Discedente hinc *Couwenhovio* nostro jussi te officiose per ipsum salutari. Cumque nihil haberem, quod scriberem, hoc tamen volui scribere, me heri ex viro consulari intellexisse; *D. Charnassè* jam Caleti esse: de copiis Gallicis transvehendis Hagae deliberari: naves praeparari: septingentos & quinquaginta jam a Rege mitti; reliquos 750. missurum proximo mense Novembri. *Pauwius* jussus est istic adhuc manere, ut lentum alioquin Gallum urgeat incitetque. Scriptis idem se magna istic negotia confecisse, & futurum prope diem, ut montes (ita ego interpretor) parturiant. Qui Namurcum Gallo tradere per proditionem in animum induxerant, detecta proditione, capite ibidem plexi sunt. Milites nostri in hyberna abeunt. *Oxensternius* Francofurti Moguntiam concessit, cum impedimentis omnibus. Metuo ne ulterius cogatur abire. Minus oportuna accidet *Grotio* nostro haec migratio & rerum perturbatio. Vale, charissime, & uxorem liberosque saluta. Mitte cum voles & quos voles. Raptim, 8. Octob. 1634. *D. Vorstium* saluta.

EPISTOLA CCXII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Cognatorum Clarissime. Quae de publicis Belgii nostri & Germaniae negotiis mihi scripsisti, ea epistola, quam mihi attulit *Couwenhovius* vester, magis mihi metum, quam spem auxerunt. Adeo & Suecorum dissipatae vires videntur, & Gallus cunctando rem perdit, & in Saxone parum aut nihil praesidii est, qui facile pacem in leges suas conficiet. Quod autem quidam a Dano in maximo principum legatorumque conventu sub specie nuptiarum magnum ali-

quid

quid posse effici ad componendas Germaniae res opinantur, mihi verisimile non fit. Domus Austriaca epularum ludorumque apparatus opes Principum exhauriri, majus omni victoria credit. De *Grotio* tecum doleo. Cui enim otium cum dignitate optandum semper fuit, omnia nunc incerta & turbida occurrunt. Filia tua ad te redit, quae, postquam liberi mei ex Zelandia reversi fuerunt, in praedio rustico legati *Brasseri* prope Delphos cum *Overbeecquii* uxore commorata est. Quare rarius eam videre nobis licuit. *D. Salmasius* bene se Amstelodami exceptum fuisse mihi retulit, ac humanitatem vestram mirifice praedicat. Vale, cognate amicissime, & uxorem lectissimam liberosque meis verbis saluta. Lugduni Batavorum 13. Octobris 1634.

EPISTOLA CCXIII.
CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo

S. P. D.

Leidam.

JAM ante de morbo ancillae tuae nonnihil intellexeram, cognatorum charissime. Ideo curiosius inquiri jussit uxor de morbi successu & eventu. Non parum enim iste familiae tuae casus nos sollicitos habuit, partim quod ad plures serpere potuerit malum, partim quod sororis opera utendum propediem sit uxori tuae, partui jam vicinae. Ante annos aliquot eadem vos terruit calamitas. Metuo, ne nimis vicinus sis istis aedibus, ubi pauperum demortuorum exuviae oppignorari solent. Et est ea mali istius indoles, ut laneis & lineis pannis magis adhaerescat, ob corporum raritatem & haerentem in villis aëra, quam saxis aut ferro. Scio te providum satis esse & metuentem futuri. Ideo non suadebo, ut alexipharmacis utaris: ut non jejunos ex eas: ut theriacae aliquid naribus affrices: trochiscis utaris aromaticis: suffitibus ex aceto in ferventem lapidem fuso, vel baccis juniperi accensis cubicula recrees: liberos domi quoad fieri potest, detineas. Novisti enim haec melius me. Et vivis istic inter *Aesculapios* & *Machaonas*. Orabo Deum opt. max. quod unum possum absens, ut porro à vobis avertat procul jaculantem *Apolin*em. Nostra urbs à contagio isto, per Dei gratiam, immunis adhuc est. licet cloacis, sordibus, camarinis abundet.

det. Non alienus sum ab illa sententia, pestem ab aëthrum malo influxu esse, licet illi excipiendo forte opportunus magis sit aër sordidus, quam purus & defecatus. Dico forte, nam Neapolim, Venerum urbem, Massiliam, Graeciae Insulas, Cayrum, frequentissime afflat ista lues, loca, mari, flumine vel in totum vel ex parte cineta. Vale, vir clarissime & metue prudenter. Nec enim subitae ad istiusmodi casus consternationes nocere non possunt. refugientibus quippe ad interiora spiritibus & sanguine, propellitur versus partes vitales τὰ κακόν. Uxorem liberosque saluta. Illi facilem & benignam precor Lucinam. D. *Vorsius* salveat. Raptim. XIV. Nov. CIOIOCIXXXIV.

EPISTOLA CCXIV.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo

S. D.

Amstelodamum.

Clarissime cognatorum. Literas tuas 14. hujus mensis ad me datas accepi, in quibus de indole τῆ φθορῆς καὶ λοιμῆς ea mihi scribis, quae te, hoc est, accuratissimum philosophum & medicum decent. Ego, ut inter Aesculapios & Machaonas hic vivo, ita tua consilia longe pluris & aestimo, & libenter sequar, ac pro iis gratias tibi ingentes ago. De *Ryckewardi* filio, juvene eruditissimo, scripserat mihi cognatus uxoris meae *Corvinus*, eumque in Rectoris Roterodamensis, qui ad vos migravit, locum substitui cupiebat. Nescio an satis mentem ejus intellexerim. Certe ex posterioribus ejus literis longe sum factus incertior. Nam cum in prioribus significasset, velle se eam causam a quibusdam Academiae nostrae Professoribus magistratui Roterodamensi commendari, adderetque te ad *Heinsium* de eare scripsisse, respondi ei, Rectoris munus jam *Swaerdecronio* delatum esse, idque me ex consule *Hartochfeldio* intellexisse, cum de filii sui negotio, quod apud tribunal nostrum pendet, mecum loqueretur: quare rem non integram esse. Caeterum me juveni praestantissimo favere impense, atque in alia re quavis velle ei praestare quaecunque possem. Mox iterato scripsit mihi, vacare tamen Rectoris munus, ac cupere se eum juvenem a *Hartochfeldio* ad istud saltem promoveri. Enimvero *Heinsius* ullas se literas

teras super hac a te accepisse negat. Et ego vero non potui percipere, utrum *Corvinus* eam causam ab *Heinsio*, atque a me commendari magistratui Roterodamensi, an vero privatim ad *Hartochfeldium* de hac a me scribi velit. Prius illud facillime efficiam, si vel pauca verba ad *Heinsium* exaraveris, nihil enim ille magis studet, quam aliquid facere, quod gratum tibi & jucundum sit. Ut autem *Hartochfeldium* solus epistola compellem, non credo a me peti. Nam nec ego ulla re unquam mihi eum devinxi, & incognitus etiamnum mihi foret, nisi de filii causa, quae fori nostri est, subinde me convenisset. Eam autem occasionem capessere, ac per illam aliquid ab ipso efflagitare, etiam te iudice, haud consentaneum verecundiae meae est. Haec ut cognato nostro *Corvino* pro prudentia tua & animi aequitate referas, etiam atque etiam te rogo. Salutem tibi uxori & liberis tuis, atque etiam *Corvino* ego, uxor, liberique adscribimus. Lugduni Batavorum, 19. Novembris 1634.

EPISTOLA CCXV.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Liberavi fidem meam, amicissime cognatorum, ac postridie, quam a nobis discesseras, misi tibi literas ad Consules Roterodamenses, quas *Heinsii* & mea manu signari voluisti. Ex illo tempore tristissimus casus adflixit familiam meam. Quippe *Nicolaus* filius meus, postquam die Veneris ante meridiem cum dolore quodam ex levi tumore sub alteram aurem ex Schola domum rediisset, nec periculi quidquam subesse initio medicus chirurgusque iudicassent, ad vesperam ingravescente morbo extinctus eodem die est, paulo post horam decimam. Malum id contraxisse in Schola dicitur, quoniam qui ei adsidebat eadem lue contactus eodem tempore abiit, decumbitque. Hic tu momenta paterni affecti nostri in puerum optimae promptissimaeque indolis. Nihil memini in omni vita mihi luctuosius accidisse. Sed tamen id ago, ut piis & cordatis cogitationibus pectus meum impleam, ac Deum, quo auctore haec sunt, sine murmure sequar. Vale, vir clarissime cum uxore liberisque, &, si quid humanitus mihi contigerit, me-

memineris (quaeso) amicum te amisisse, qui officiis & opera praestare, quantum vellet, haud potuit, at tui fuit amantissimus longissimo tempore studiosissimusque. Lugduni Batavorum, x. Decemb. 1634.

EPISTOLA CCXVI.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

CLarissime cognatorum. Quod uni & soli Deo optimo maximo acceptum ferendum est, vivimus adhuc omnes sani incolumesque, ex quo tempore filiolus meus obiit. Haec pauca verba tibi jucundiora esse longo literarum circuitu scio. Faveat porro idem ille Deus beneficiis suis, tantoque muneri addat perpetuitatem. Si quenkum nostrum eadem morbi vis attigerit (quod Deus avertat) significabo id tibi, aut, si id ipse facere nequeam, per alios, quibus mandavi, intelliges. Alioquin ex silentio omnium nostro omnes etiam bene recteque valere tibi persuade, nec incertis rumoribus, qui spargi fere in tali re solent, fidem habe. Quod animum tuum perculit casus noster tam repentinus & miserabilis, pro summo tuo erga me meosque adfectu est. Idque mihi gratum fuit, & paene pars levaminis fuit condoluisse. Consilium amicorum, ut partem familiae meae alio transferrem, aut ut ipse in proximos pagos secederem, quod & tibi placuisse video, sequi non potui, etsi inde *Vorstius*, hinc *Bontii* vidua villas suas offerrent: Adeo multae undecunque circumstabant difficultates, quae nec me ab uxore puerpera, nec ab alterutro parente divelli liberos sinebant. Ego, ut pericula etiam minima subtimescere didici, ita scio quoque non deesse illis summam Dei clementiam, qui bonae mentis fiducia in re crepera & ancipiti constantiam haud exuunt cordati patris familias. Interim ut Deum tuis pro me precibus sollicitis, mirum in modum te rogo. Vale, cognatorum amice, cum uxore liberisque. Lugduni Batavorum, 17. Decembris 1634.

Videtur responsio ad *Barlaei* | respondet vero *Barlaeus* huic
Ep. cclxvii. licet illa tempore | Ep. cclxx.
posterior data esse ibi legatur:

EPI-

EPISTOLA CCXVII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

EX literis tuis, cognatorum clarissime, quas ad XI. superioris mensis accepi, illud commodi ad me redundavit, quod non tantum jocosso argumento inter summos dolores meos vehementer recreatus sim, sed etiam ex illis ipsis salibus multa seria valetudinis tuendae praecepta selegim, quae mihi accuratissimo tempestatum & diaetae custodi prodesse deinceps poterunt. Video ingenium tuum & inusitatam animi indolem ubique elucere, sive ludos tibi agere, sive res tractare graves lubeat. Ex omnibus praeceptis, quae mihi distitasti, nihil aequè in hac hyemis inclementia secutus sum, quam quod diligenter foco adfederim. Non semel autem dolui vicem tuam, quod tam saeva tempestate omittere lectionum publicarum munia, atque Academiae nostrae exemplum sequi tibi non licuerit. Scio id collegae tuo imputandum esse, qui malo more maloque exemplo sibi tibi & successoribus aufert illud jus, quod nunquam vobis negavisset Magistratum Amsterodamensium summa aequanimitas humanitasque. Ex quo tempore nuper ad te scripsi, imo jam ante, ex quo filium carissimum amisi, prospera omnes & singuli valetudine usi sumus, idque totum quantumcunque est, divinae gratiae & benignitati acceptum ferimus. Quaeso ut has literas *Corvino*, cognato meo, tradi cures. Scripsit is mihi mirum in modum id sibi cordi esse, ut Magistratui Amsterodamensi, a nobiliss. *Heinsio* atque a me commendetur *Ryckwardus* vester. Quod non ignave fecimus, ut ex literis ad *Grotenhuyfium*, quas apertas reliquimus, ut mox claudantur, perspicere poteritis. salutamus te uxoremque, ego, uxor, liberique omnes. Etiam tibi ex animo salutem adscribi voluit nobiliss. D. *Heinsius*. Vale, Lugd. Bat. 6. Februarii 1635.

Responsio ad *Barlaei* Epist. CCLXX.

EPI.

AD EUMDEM EPISTOLAE.

289

EPISTOLA CCXVIII.

C. BARLAEUS

D. Petro Cunaeo, cognato suo

S. P. D.

Leïdam.

Cognatorum Charissime. Infans meus, quem e sacro lavacro superiore anno suscepisti, heri circa horam sextam matutinam vivere desiit. Die Veneris circa quartam pomeridianam convulsionibus Epilepticis, quod genus morbi pueris est familiare, corripit coepit, quae mira pertinacia, absque intervallo, per totam noctem, tenellum corpusculum adeo affligere, ut hora sexta puerulum confecerint & extinxerint; magno nostro luctu. Erat quippe γλωτοποιός valde, & Davus inter suos. Ita alii aliis fatale nuncium transcribimus, & funeribus nostrorum implicamur, donec & ipsi tandem funus erimus. Acquiescendum, mi cognate, voluntati divinae, iis praesertim, qui mortem melioris vitae praeludium esse firmiter credunt. *Ryckwardus* noster Conrektoratum nondum impetravit. Dicam causam. Curatores nobis tres sunt. Primus *Hoofdius Ryckwardo* favet prorsus, alter *Schaepius Cellarium* quendam, Germanum, a Palatinatu profugum, pertinaciter urget. Tertius *Albertus Conradi* Hagae est. Hic si suffragari cupiet *Ryckwardo*, voti sui fiet compos, sin *Cellario*, excideat spe. Vale, cognatorum dilectissime, & uxorem, liberos affinesque saluta. Illud de filioli mei obitu velim scire viduam *D. Arminii*, ut illa ad *Overbequium* referat. Raptim

VI. Non. Mart. CIOIOCCXXV.

EPISTOLA CCXIX.

PETRUS CUNAEUS

Gasparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Clarissime cognatorum, quanto dolore ex literis tuis intellexerim mortem filioli tui, quem parente amicissimo conjunctissimoque natum ex sacro lavacro suscepisti, facile tute cogitare potes. Nemo autem est ex omnibus minus ad te consolandum accommodatus, quam ego. Nam & luctu domestico adhuc perculsus sum: & nunc inopi-

T

natus

natus iste casus, qui te afflixit, ingenti aegritudine veterem maerorem meum auxit. sed quoniam acrioribus stimulis nunc recenti funere animus tuus paternus agitur, statui nostrae necessitudinis esse illud duntaxat tali tempore te rogare, ut firmiter tibi ipse repraesentantes ea omnia, quae nuper non semel ex sapientiae praeceptis prudenter mihi & cordate suggessisti. Quod tibi haud difficile factu erit, si cogites longe & maiora & duriora esse, quae mihi contigerunt, neque ullam esse solatii promptiorem rationem, quam ubi fortem tuam cum aliorum conditione, quae deterior est, comparaveris. Hoc tibi unum, ut quod ad nos communiter pertinet, scribere possum, longe satius esse sobolem susceptam sic amisisse, quam non suscepisse: cum non exigua res sit, ex honestissimi conjugii satum animam esse beatorum coetui adscriptam, & Christo Servatori nostro sociatam. In *Ryckewardi* negotio displicet mihi vehementer haec mora. Vestrum est, pro ea, qua valeatis, gratia apud magistratus urbanos quidlibet agere, ne ille spe sua nunc lapsus frustra mox alibi idem petat. Quaesitum ut uxori tuae dolorem meum uxorisque ex acerbissimo funere vestro significes, illique nostris verbis impertias multam salutem. Lugduni Batavorum, 9. Martii, 1635.

EPISTOLA CCXX.

CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo charissimo

S. P. D.

Leidam.

Qui hasce Tibi literas exhibet, Cognatorum charissime, *Abrahamus* est *Wickefort*, frater *Joachimi Wickefortii*, cujus hinc in me officia humanitasque maxima sunt. Puto vos meminisse, huic viro deberi a Senatu Academico Doctoratus literas & insignia. Ea jam petitum venit. Quamobrem rogo peramanter, ut operam tuam illi commodas, ne necesse sit hac de causa longius istuc ipsum haerere. Statutum illi coram Curia hac nostra causas dicere, uxoremque, quam Parisiis duxit, huc transferre. Fasciculum tibi tradet Orationum mearum de Animae admirandis. Titulum praefixi speciosum, tanquam hederam vino minus forte vendibili. D. Doctori *Vorstio*, *Screvelio*, nec non D. *Boxbornio* velim exemplar per ancillam mitti. D. *Heinsio* &

& *Salmasio* dabit ipse *Wickefortius*. Vale, cognatorum charissime, & uxorem, liberos affinesque saluta. Nos per Dei gratiam valemus recte. Sed recens ob amissum filium luctus uxori altius insedit. Amstelod. xi. Mart. C1515CXXXV.

Subjectum erat huic episto- | tumulum, quod legitur in Poë-
lae epigramma in filio *Jacobi* | mat. lib. xi. miscell. p. 465.

EPISTOLA CCXXI.

CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo charissimo

S. P. D.

Leidam.

EXcidit, pro dolor, spe sua & expectatione *Ryckwardus* noster. Habuit fautores suos, sed Curatorum unus acerrime obstitit, succo Contraremonstrantium imbutus. Hic non alium promotum cupiebat, quam Ecclesiae & puriori, ut vocant, doctrinae addictissimum. Intercidere & alia, de quibus coram loqui malim, quam multa scribere. Nescio etiam quo fato, hoc ipso tempore, Curatoris se munere abdicaverit Praetor *Grootenhuysius*, qui *Ryckwardo* favebat quam maxime. Cui cum successisset alter iste, partibus Theologorum addictior, praelatus illi fuit Medicinae Doctor aliquis, ingenio doctrinaque longe inferior, homo ab elegantioribus studiis imparatus. quem infeliciox praxis in hoc Dionysii fatum coëgit. Credamus ambo dominari etiamnum vitia illa, parvis magnisque civitatibus communia, ignorantiam recti & invidiam. Expectamus hinc proximo die Lunae adventum D. *Honerdi*, qui una cum Consule *Bickero* in Poloniam abit. De Legationis successu multi desperant. Cum enim afflictæ satis sint Suecorum in Germania res, animosior erit Sarmata. Nos ad bella accingimur, quæ secundet exercituum Deus. Metuo, ne qui hostem hactenus experti sumus Hispanum, novis propediem cum Caesare bellis implicemur. Hoc debemus Gallo, qui nos, ut ajunt, communes secum hostes habere vult. Cognatus tuus *Corvinus* aedes Consulis *Bickeri* conduxit. Habitabit angustius, quam ante. Princeps Auriacus meducentis florenis annuis beavit. Recreavit illum lectio Orationis meae de Animæ admirandis, Gallice reddita. Vale, cognatorum charissime, & uxorem li-

T 2

beros-

berosque omnes saluta. Literas quibus super obitu filiorum mei nobis condoles accepi. Revocavi ad animum, quae suggeris solatia. Non quiescit ille, nisi Deo sanctissimaeque ejus voluntati acquiescamus. Amstelod. xx. April. C1635.

EPISTOLA CCXXII.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

CLarissime cognatorum. Non illud de nihilo fuit, quod mihi vehementer displicuit diuturnior illa in *Ryckewardi* negotio mora. Quippe ex epistola tua video qui cursus rerum, qui exitus fuerit. Egi, qui juvenem illum ante semper feci maximi, longe nunc acrius in ejus amorem accensus sum, ex quo tempore bis me nuper adiit, doctrinamque mihi suam & ingenuam erectamque indolem probavit. Ducentos illos florenos annuos, quibus te princeps Auriacus donavit, gratulor tibi ex animo. Utique nihil tibi tam grande tribui posse reor, quod non exsuperet virtus tua. Et rursus summus ille populi ductor apprime rem gloriosam & se dignam fecit, cum ex luculentissima dissertatione tua excellentiam animae humanae aestimavit, ac inusitatae doctrinae tuae pretium posuit ex vero. De rebus Galliae Germaniaeque, & nostris, quid optem scio, quid sperem nescio. adeo multum caliginis habent res eae, quae nunc aguntur, quas juvare uno modo possum, si precibus votisque Deum pro salute reipublicae sollicitem, & curas, quibus impar sum, fato permittam. Puto autem te, ut in aliis causis, ita etiam hinc mecum sentire. Vale, amicorum integerrime, & uxorem tuam liberosque saluta. Lugd. Bat. 27. April. 1635.

EPI-

EPISTOLA CCXXIII.

C. BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo conjunctissimo

S. P. D.

Leidam.

HActenus tristes moestasque voces tibi transcripsi, Cognatorum clarissime. quippe ita hinc se dabant res, pro quibus magni atque humiles sumus. Aliquot retro diebus meliuscule se habuit uxor, ut morbi vis desaevisse per Dei gratiam videatur. Terruit ille nos gravissimis symptomatis, quae jam remissiora sunt. Brachium uti & crus dextrum denuo movet & attollit, licet cum molestia & dolore pars quoque animae dignior, ratio inquam, vegeta, magis est, & expedita. Lentis passibus convalescit. convalescit tamen. ut sopitam aliquamdiu in me valetudinis spem non leviter erexerit divina bonitas. quam rogo, uti solidam illam firmamque largiatur conjugii. Illustrissimus *Oxensternius* magnifice a Senatu hujus urbis exceptus superiori hebdomade Hamburgum & Saxoniam Inferiorem petiit. Opus est Atlante, qui labantes Principum Germaniae animos suffulciat. Adfui illi in prandio, a Magistratu nostro invitatus, uti & collega meus. *Idem* habet *ætiotugaviddem*. Cum hinc abiret Amplissimus *Honerdus*, meque convivio exceperet, uti est facetus, Nihil habebimus, inquit. Quare Epigrammate uno aut altero abeuntem prosecutus fui. Uxorem, liberos & affines peramanter salutata; uti & *D. Vorstium*. Salutat vos uxor & liberi. Amstelod. XII. Junii MDCCXXXV.

Epistolas aliquot ultro citroque missas omittimus, quia nihil nisi de morbo uxoris *Barlaei* continebant, quae legi hodie nihil refert. huic epistolae epigrammata aliquot erant subjecta in legationem *Roche Honerdis*, & Collegarum in Poloniam, quae leguntur lib. III. Eleg. p. 168. & seq.

EPISTOLA CCXXIV.
 PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

CLarissime cognatorum. Quod morbum uxoris paulatim remitti, ac desaevisse gravissimorum symptomatum vim significas, gratum mihi vehementer jucundumque fuit, Deumque optimum maximum, ut hanc vitae sociam tibi porro sospiter, atque ut ejus valetudo procedat in melius quotidie, ex animo precor. Ego per aliquot dies gravedine & catharris, & faciei ad sinistram partem mirabili tumore laboravi, sed, postquam fasciis linteisque obvolutus, tanquam *μορμολύκειος* aliquod, diu defedissem, liberatus tandem restitutusque priori formae sum. *Oxenfermium* Hagae, cum per curiam ad salutandos foederatos Ordines solenni ritu deducebatur, vidi in transitu. Tibi autem non adspectum modo ejus, sed & alloquium gratulor. Credo illum, postquam salutationum & responsionum peractae formulae essent, haud multa verba vobiscum commutasse, etsi literis doctrinaque praecellit. Sed ea est illius ordinis gentisque majestas, & Batavis nostris, imo Belgis omnibus, insueta. Carmina in *Honertii* legati abutum, plenissima felicitatis & elegantiae, hoc est, tua, libenter legi. Caeterum quaerere ex te libet, quid de illa *Ryckewardi* epistola, deque notis commentatoris existimes? Certe *Heinsius*, cum istud scriptum mihi adferret, in fermento totus fuit, neque comminisci potuit, quo suo merito haec fierent. Placavi eum quantum potui. Sed tamen ipse (opinor) mecum sentis, summam fuisse illius juvenis incogitantiam. Salutamus te uxoremque & liberos tuos ego, uxor, meique omnes, atque etiam *D. Vorstius*. Vale. Lugduni Batavorum, 17. Junii 1635.

EPI.

EPISTOLA CCXXV.

C. B A R L A E U S

Petro Cunaeo, cognato suo charissimo

S. P. D.

Leidam.

COgnatorum clarissime & charissime. Memini me non ita pridem tibi scripsisse, morbi istud genus, quo laboravit uxor, fallax esse. Id verum esse docuit tristissima catastrophe. Videbatur convalescere in dies conjux, jamque bacillo nixa per aedes ambulabat, omniaque pristinam valetudinem promittebant, praeterquam quod minus vegeta adhuc esset ratio: cum enim heri hora duodecima novo paroxysmo correpta, sive is apoplexia fuerit fortis, ut ego judico, sive catarrhus suffocans, ut censent medici, intra bihorium extincta fuit. aderat summa pectoris oppressio, stertor magnus, sensus, motus rationisque privatio. Nihil intra istud tempus locuta, placide statim à secunda pomeridiana, in Domino obdormivit. Accidit hic casus praeter meam, medicorum, ac amicorum omnium opinionem. Sum attonito similis. Videnturque haec per somnium domi meae gelta. Ut divinae voluntati acquiescam, suadent pietas ac juxta fatalis horae necessitas. Dolorem meum liberorum causa dissimulare cogor & moderari. Unum superest, quod Te per amicitiam nostram & cognationis jura rogo, uti digneris funus charissimae uxoris, quod efferetur die Veneris, sive XXI. Junii, hora prima pomeridiana praesentia tua cohonestare, & extremum hunc honorem defunctae praestare. Peto idem à filio tuo *Johanne*, ut comitem quoque itineris habeas. Divertes, si ita visum, vel apud me, vel apud cognatum tuum *D. Corvium*. Erit hoc arbitrii tui. Adde hoc officium reliquis tuis erga me meritis. Non patiar, ubi ita ferent res, ullum humanitatis officium in me desiderari. Triste hoc nuncium velim significari *D. Overbequio*, & *D. Rectori Screvelio*, quos spe valetudinis uxoris meae recreavi. Vidua *D. Arminii*, quae uxori convalescenti gratulata fuit, Ultrajecti jam est, ubi periculose dicitur aegrotare *Noortwicus*. Uxorem, liberos affinesque saluta.

Raptim summo mane, 20. Jun. 1635. Amstelod.

Libellum istum Commentatoris anonymi in *Rykwardum* legi. Offendit me non parum, quod ipsius incuria in sce-

T 4

nam

nam istam popularem simus pertracti plures. Illud impatienter omnino tuli, quod minus reverenter & honeste de clarissimo *Heinsio* loquatur, ac pro praestito officio malam viro summo gratiam rependat. Reprehendi ipsum ferio: nec video colorem, quem obtendere possit literis suis. Credat vir celeberrimus me voces istas mali commatis tum scriptoris, tum commentatoris, odisse cane pejus & angue. Miserat literas ad cognatum, qui cum alteri amico legendas tradidisset, & hic alteri, tandem inciderunt in manus eorum, quibus volupe fuit ita commentari. Collegam meum valde offendit directa in ipsum parenthesis. De autore notarum nihil mihi constat. nec satago scire.

EPISTOLA CCXXVI.
CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo,
S. P. D.

Leidam.

GRatissimae mihi fuerunt literae tuae, cognatorum charissime, quibus significas te intra decem dies aut citius forte huc venturum. Confabulabimur, ubi veneris, liberior & uberius, quam per literas fieri potest. Inveniemus etiam amicos alios, quorum colloquiis fallamus nostra otia. Verum illud te scire cupio: me à filiis Consulis *Gravii* vocatum esse & invitatum Beverovicum. Pagus is est illustris altero lapide Harlemo in Kermariis distans. Eo concedam die Veneris proximo, hoc est crastino, reversurus. Deo permittente, die Mercurii sequentis septimanae. Si isto die Leida discesseris, deveniemus ambo domum nostram, & amicas dexterarum jungemus. Distulissem tua causa istam excursionem, nisi me promisso adstrinxissem, & illi me expectarent desideratius. Nec volui te hoc ignorare, ne me forte absente solus hic esses. Itaque mihi istos dies indulge, ut postea totus tibi vacem. Liberatorum tuorum adventum in autumnum expectabimus. Oportunum omne amicitiae tempus, dies omnis, hora omnis. Non amat illa magnos strepitus & majores culinae fumos. Collegae meo Cl. D. *Vossio* gratias egi tuis verbis pro opere Grammatico. Quam multa haecenus ignoravimus, veteri aetate bene, male dicta. Aut vehementer erro, aut meum mavis vivere antiquis moribus, & verbis loqui praesentibus.

sentibus. Vale, cognatorum clarissime, cum conjuge & liberis. Deus Opt. Max. vos omnes sospitet, & afflato malis fideribus aëre vobis sit *ἀπὸ τῶν καίων*. D. Vorstium aliosque amicos ubi commodum saluta. Raptim. xviii. Jul. ciciocxxxv.

EPISTOLA CCXXVII.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo
S. D.

Amstelodamum.

Cognatorum clarissime. Literis tuis tardius respondeo, propterea quod allatae tunc fuerunt, cum ex adfinis mei *Sixti* praedio Hagam secefferam, atque ibi per plures dies haerebam. Ex illis valetudinem tuam tuorumque laetus lubensque intellexi. Quoniam autem etiam de nobis pro tuo in nos amore sollicitus es, me quoque & uxorem liberosque meos omnes praestitit huc usque incolumes Deus optimus maximus. Causa cur nec liberorum meorum aliquos ad te miserim, nec ipse venerim, haec est, quod saepe qui aërem in hac temporum contagione mutant, periculum aut aliis inferunt, aut sibi arcessunt: tum quod me absente liberi duo natu majores custodiam aedium mearum, quam illis commiseram, deferere non debuerunt. Ego verò, qui nūper nec die condicto te adire propter absentiam tuam, nec reversum invisere ob negotia derepente mihi oborta potuerim, statim mox deinde in Zelandiam profectus sum, ubi per septimanas octo commoratus, cum Hagam rediissem, ex consilio amicorum sedem otii mei villam hanc elegi, ut illic aliquantisper essem, donec frigidior paululum aëris temperies luem, quae inter Leydeneses grassatur, faciat minus noxiam sanis integrisque corporibus. Vestram verò nobis ex animo gratulor fortem, quae, etsi immuniis plane a contagione non est (& quam, obsecro, Bataviae partem intactam dixeris?) non tamen eam sentit perniciosam adeo, nec tam late pervadentem. Quae *περὶ φυλακτικὰ* addis, non negligo, atque omnia caveo etiam minutissima. Sed nosti in his malis aliquid esse, quod omnium superat industriam prudentiamque. Quare ad preces saepe confugio, ac Deum supplex rogo, ut te, meque melioribus temporibus servet, atque ut mihi te videre & amplecti aliquan-

T 5

do,

do, & αγαθῶν καὶ ἰσχυρῶν ἀγαθειῶν ἰσχύς liceat. Quam infeliciter res nobis bellica hoc anno cesserit, nec ego satis dicere queo, & tu mecum non semel haec animo anteperegisti. Et nunc tamen de induciis aut pace aliquid ominari audent. Utinam vero tam bonam nobis καταστροφήν propitius favensque Deus daret. Si quid certius resciveris, noli mihi hunc tanti gaudii invidere fructum. Vale, vir amicissime, cum liberis tuis, quibus salutem plurimam a me meisque nuntia. Scribebam ex agro Voorfschotiano 21. Octobris 1635.

Responsio est ad Barlaei Epist. cccv.

EPISTOLA CCXXVIII.
CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo dilectissimo

S. P. D.

Leidam.

Gratulor Tibi natum filium, Cognatorum amicissime. Faxit Deus Opt. Max. uti in patrias virtutes adolescat. Operam dabo, ut die Sabbathi mature istic sim. Verum spero me non difficulter ab aequitate tua impetraturum, ut amicorum aliquem in meum locum substituam, qui pro me in templo respondeat, sive affinem tuum Doctorem *Zeyssium*, sive *Screvelium* Rectorem, sive *Vorssium*, aut alium, quem voles. qua de re deliberabo tecum, cum istic ero. Non est alienum a jure vestro per procuratorem res agere. Et quod quis per alium facit, ipse facere putandus est. Apud me non sunt tanti controversiarum capita, ut propterea publicis sacris interesse recusem. Verum offenderem valde Remonstrantes infirmiores, qui apud vos durius jam habentur. Nec possent me isto in loco publico adspicere Contraremonstrantes sine sibilo. Sed de his coram latius. Petiit insuper uxor à me, ne hoc facerem. *Ryckwardi* filium commendavi Consuli *Couwenhovio*. Verum pene de successu despero, ob causas, quas coram apud Te eloquar. *Heinsio* super hac re non scripsi. ut nesciam qua fiducia istud tibi scripserit *Corvinus*. Expecto Roterdamo responsum. Forte opus erit testimonio vestro. Vale, cognatorum charissime. Uxori puerperae meis verbis bene precare. *Gratias* vobis agit uxor pro unguento, & gratulationem suam meae jungit. Amstelod. XXI. Novemb. 1635.

EPI-

EPISTOLA CCXXIX.
PETRUS CUNAEUSCasparo Barlaeo, Cognato suo
S. D.*Amstelodamum.*

Quod significas, cognatorum dilectissime, te rarius nunc ad me scribere, & minus memorem esse amicorum, quia intercurrent identidem cogitationes sodalitatis suavissimae, quam conjugium vocamus, nescio quid sit hercle, aut quo pertineat. Nam ut te novi matrimonii honestam aliquam conditionem quaerere credam, vix animum induco, cum pro jure arctissimae amicitiae nostrae jam pridem me consiliorum omnium feceris conscium. Et rursus si de priore luctu id accepero, fieri non potest, ut, qui recenti funere nunquam amicis defuisti, nunc plus tribuas inveterato dolori, quem in dies levat magis temporis diuturnitas. Adhaec, scio te & aetate & viribus florere, ut nondum ex omni amoenitate exarueris: Rogo te, ut sine circuitione quod sentis, dicas, nec obhaerendum mihi putes *ὁ οὐκ ἀνίσταται*. Quippe Davus sum, non Oedipus. Literae illae Curatorum consulumque, quas miror per totam fere Bataviam, etiam in circulis tonstrinisque, in sermonem hominum venisse, alium longe habuerunt exitum, quam vulgus opinatur. Effectum enim tandem est, ut, post cognititas absentium causas, etiam praesentibus significatum sit, ne Leydae manendum esse sibi existimarent, si suae suorumque incolumitati metuerent ex conscientia. Nemo tamen omnium secutus mox ex tam longo intervallo nos est, qui statim initio secessimus. Neque nostra refert profecto: quia nobismet ipsis duntaxat consulere, non sectam facere, studuimus. Sane inter vacuas Academiae sedes, nullo publico bono, periculum vitae subire neque gloriosum putavimus, & si quae laus est, nescio quomodo eam minus appetimus, qui nunquam ambitioni diximus sacramentum. Credo, te vidisse *Scriverii* ad *Joannem Polyandrum* jambos genii & venustatis plenos, quos in hanc rem conscripsit. Nos, cum nuper ei in convivio in praedio vicino Woelwicensi aderamus, affatim risimus. Itiones istae crebrae *Muschii* Graphiarii, & mansiones diutinae ejusdem in Brabantia, de quibus scribis, animum meum expectatione erigunt bonarum rerum; nisi forte arcis

arcis Bilandiae expugnatio fiduciam illis nunc addiderit, quos ad protrahendum bellum concitat quaelibet occasio. Sed melius ominamur. Rem mihi gratissimam facis, quod me non ignarum esse finis eorum, quae geruntur. In quo ut perseveres, vehementer te etiam atque etiam rogo. Vale, vir amplissime & conjunctissime. Ex agro Voorfcho-tiano, 27. Novembr. 1635.

EPISTOLA CCXXX.

C. B A R L A E U S

D. Petro Cunaeo, cognato suo

S. P. D.

Leidam.

NON de nova, cognatorum charissime, sed nupera sodalitate verba mea intelligi cupio. Hujus, quippe non illius, cogitatio me coquit & versat sub pectore fixa. Scribis valde emphatice, ea me esse aetate & viribus, ut nondum ab omni amoenitate exaruerim. Sed neque tam mihi videor athleta, ut cum Alcmenis aut Hecubis congregi, audeam. Quod si per humanam imbecillitatem ad secunda vota transeundum mihi erit, de quo nihil prorsus statui, nec statuam temere, effundam in sinum tuum quicquid erit hujus non horribilis, sed amabilis secreti. Ac terrent me, ut verum fatear, aliorum exempla, etiam illorum, qui te propius tangunt, qui minus felici eventu liberis superinduxerunt superciliosam aut querulam novercam. Non quod à noverca mihi meisque metuam; sed ab epitheto Maronis, quod quale sit non ignoras. Gaudeo apud Leydenses magis magisque desaevisse luis vim. Desaevit & hic per Dei gratiam. Census Libitinarius hebdomadae superioris fuit CCCCLVI. Privigna Doctoris *Tollii*, nubilis virgo, quae huc cum matre concesserat, tanquam in locum tutiorem, fatis cessit. Eadem dies & sanam vidit & mortuam. Magistratus noster legibus coërcuit funerum apparatus. Cautum ne quis lugubri pallio comitetur funus. Cautum, ne quis è pompa conscendat coemiteria. Cautum, ne quis domum aut officinam aperiat, intra sex hebdomadas ab exequiis; ne quis atria investiat pullo velamine, & quae sunt alia optimis consiliis sancita. Sunt qui cautelas has rident; utpote ejus opinionis, pestem a Deo immitti, inevitabili hunc potius quam illum tollendi decreto. Quid dicam? a Deo immitti non diffiteor, sed precibus

bus & seriae respicientiae studiis placabili, quique naturam patitur corrigi medicina, remediisque & cautelis ab eadem providentia monstratis. Nostri hîc non levem spem conceperunt, futurum, ut intra breve tempus arcem Schenkianam recuperemus. Etiam erigit plurimos Induciarum non vana, ut creditur, expectatio. At metuunt Societatis Indicae, quae ad Occidentem militat, praefecti, ne boni publici causa partis excidant. Ego Occidentis domitores juberem plorare, modo nobis pax esse possit, & rerum publicarum tum privatarum major securitas. Haec omni saccharo dulciora sunt, quod barbarorum cannis extunditur. Versus clarissimi *Scriverii*, quos notas & laudas, non vidi, sed videre desidero. Vale, amicissime & valerudinem tuam tuorumque cura diligenter. Quia versum mentionem feci, mitto * Hendecasyllabos, quos heri ad Satrapam Muydensem scripsi, ut credas me nondum ab omni amoenitate exaruisse. Uxorem liberosque & quos praeterea istic habes amicos saluta. Amstel. tert. non. Decemb. c1515cxxxv.

* Ex responsione patet esse, | quibus gratias agit pro pernici-
quilegantur lib. i. Miscel. p. 330. | bus donatis.

EPISTOLA CCXXXI.

PETRUS CUNAEUS

D. Casparo Barlaeo, Cognato suo

S.D.

Amstelodamum.

GAudeo me tandem ex literis tuis, cognatorum amicissime, intellexisse apertius sensum verborum tuorum, in quibus antea inerat plurimum ambiguitatis. Equidem ego hunc modum tenui, ut propositum tuum neque laudaverim, neque improbaverim in hanc aut illam partem, ac nec iudicium ullum meum interposuerim. Nam & sciebam te ea animi prudentia esse, ut secundas nuptias flectere etiam ad consilium, atque ad tuos liberorumque tuorum usus posses. Et rursus quam esset invisâ res noverca, & quam bigami etiam in veteri Ecclesia fuerint odiosi, non ignorabam. Etsi sane pleraque, quae operose de his disceptata olim sunt, ex locis sacri textus perperam acceptis profluxisse arbitror. Hendecasyllabis tuis delectatus miri-

fice

fice sum & pene salivam mihi moverant istae perdices. Versus Cl. *Scriverii* vidi legique, sed descriptos nondum mihi eos dedit, etsi promisit. Certe qui ruri vivimus, & vicini pene proximi sumus, tamen tam longo pagorum intervallo disjungimur, ut facile excusationem admittat hæc procrastinatio. Audio tamen eum ex praedio suo *Woelwicensi* familiam nuper in urbem transtulisse, ipsum autem Amsterodami esse. orium istud, quod in agris nunc per hiemem dego, multis circumseptum est difficultatibus, quas ciborum penuria, viae lutosae, & prata aquis tecta augment. Quare cum pestem maximam ex parte inter Leydenenses extinxerit Dei benignitas, & Curatores consulesque nos rogaverint, ut periculo jam cessante non deessemus Academiae, ac caeteri jam omnes, qui discesserant, redierunt in urbem, ac lectiones suas redintegrare caeperint, constitui non diu admòdum omittere ea, quae exigit a me muneris publici ratio. Quoniam tamen ex festinatione praepropera aliquid mali adhuc metuere mihi meisque possum, in novi anni auspiciatiora exordia reditum meum differam, ac post illud tempus operam dabo, ne defugisse videar partes meas. Quae sancita publice apud vos esse scribis, ne latius proserperet contagio, summam magistratus vestri sapientiam arguunt. Sed & tecum detestor, execrorque eos, qui quicquid de fato providentiaque, arcanis Dei consiliis; perscriptum in sacro codice extat, illuc detorquent, ut adversus pestem & alia id genus mala nullum cautioni diligentiaeque & piis curis precibusque, quae passim a Deo mandantur, relinquunt locum. Quorum ego opinionem omni peste existimo perniciosiorem. De induciis si quid agitur, omnia secreto fiunt citra sciorum quorundam & curiosorum conscientiam. Ajunt tamen expectari Legatos regis Poloniae, qui negotium hoc reip. nostrae utilissimum ope consilioque & intercessione sua juvare, ac praeclaram nobis rependere vult gratiam. Quod ut bene recteque procedat, & feliciter nobis eveniat, Deum opt. max. supplex quaeso & veneror. Vale, vir conjunctissime, & liberos tuos saluta. Scribebam ex agro Voor-schotiano 22. Decembris 1635.

EPI.

EPISTOLA CCXXXII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Literas tuas, clarissime cognatorum, quibus me super filii dulcissimi obitu solaris, lubens perlegi, ac vehementer eas mihi fuisse gratas profiteor. Caeterum non leviter ante dolebam memoriam nostri amoremque tibi penitus excidisse, propterea quod longo tempore nunquam mihi responderas. Quare cum tibi movissime ad xxvi. hujus mensis de casu nostro domestico tumultuatim Belgico nostro idiomate perscriberem, de cessatione hac tua, pro libertate, quae esse inter nos debet, te inculcavi. Nunc video te epistolam eam praevenisse, atque officium istud explevisse. Equidem nescio an caeteris meis vitiis id annumerare debeam; sed tamen hac esse me indole video, ut quos semel diligere coepi, amem constantissime, atque ut ipse exigam invicem ab amicis benevolentiam mutuam. De republica quod scribis, etiam ego tecum vereor. Quicquid tamen resciveris, etsi parum laetum foret, quaeso fac ut intelligam. Nam inter eos hinc vivo, quibus ob vanissimarum & incertissimarum rerum ineptissimas rationes credere vix possum etiam vera dicentibus. Vale, vir amicissime, & liberos tuos saluta. Lugduni Batavorum, 30. Januarii 1636.

Responsio ad *Barlaei* Ep. cccxv. & respondet *Barlaeus* Ep. cccxvii.

EPISTOLA CCXXXIII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Dissertationis tuae exemplaria, cognatorum amicissime, 10. Martii accepi, eaque omnibus, quibus voluisti, misi, qui mecum tibi gratias agunt singuli, & rerum a te observatarum momenta, & aspersam gravissimae tractationi

ni amoenitatem venustatemque, quae omnes etiam philosophiae imperitos capit oblectatque, mirifice depraedificant. Cupio, ut petis, propediem ad te excurrere. Sed tardant me negotia quaedam, ne id sub initium sequentis hebdomadae facere possim. Quare constitui ad proximum Veneris diem, qui erit vigesimus octavus hujus mensis, aut certe pridie Aprilis, ad te venire. Neque puto, etiamsi lectionum vestrarum initium Aprilis faciat, adeo te consuetis recitationibus adstrictum occupatumve iri, quin per biduum aut triduum horas aliquas subsecivas impendere amico & possis & velis. Caetera in sermones nostros rejicio. Vale, vir clarissime & conjunctissime, & liberos tuos saluta. Lugd. Batavorum, 22. Martii 1636.

Responsio ad *Barlaei* Ep. cccxvii.

EPISTOLA CCXXXIV.

C. BARLAEUS

Petro Cunaeo, cognato suo charissimo

S. P. D.

Leidam.

Literis tuis non parum exhilaratus fui, cognatorum charissime, quibus adventus tui certam spem facis, qua elapsa proxime aestate excidi. Uxorem una adducas, itineris sociam, nisi a currus agitatione metuas gravidae. Liberos jam non invito, quibus gratius fuerit circa festum Pentecostes venire, cum floribus omnique amoenitate rideant horti & agri. Nihil tamen praescribo. quosunque aut quascunque adduxeris, amplectar & excipiam amice. Sed audi rem novam & memorabilem. Hoc mane appulsae e Lusitania naves, quae referunt magno terrore concussam Olyssipponem, ob victam a nostris, exultam, penitusque deletam classem Hispanicam, quae in sinu, ut vocant, omnium Sanctorum, anchoras jecerat. Perpetratum facinus a navibus, quae a Societate Indiae Occidentalis nuper missae ob Africi pertinaciam in Angliae portibus diu haesere, tandemque flante Euro tempestive trajecere. Pugnatum fuit ferocissime, & Hispanorum praetoria prima arsit. Si vera sunt, quae scribo, adum putant de Sinu supradicto & Civitate S. Servatoris. Iltis argumentis extorquendae Hispano Induciae. Vale, cognatorum charissime

sime & uxorem liberosque & amicos omnes saluta. Doleo serenissimos hosce dies tibi perire. Amstel. 25. Martii 1636

EPISTOLA CCXXXV.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

EX quo tempore nuper, clarissime cognatorum, a te benigne amanterque exceptus Leydam redii, nullas literas meas vidisti, propterea quod sic inter nos convenerat, ne in cessationis culpam alter nostrum incurreret, si forte nullam scribendi causam nactus illud ipsum fiduciae amoris veterisque amicitiae acceptum ferret, quod nihil scriberet. Sed hoc silentium cum jam pene molestum esse coepisset, obtulit se commodum epistola tua, quae & de tua tuorumque valetudine certum me fecit; & adjunctos habuit elegantissimos versus, quibus arcis* Schenckianae expugnationem, & puellae Trajectinae literatissimae indolem digne prosecutus es, & in *Seldeni* mare clausum jocosè satis ludis. Quae omnia adeo mihi grata & jucunda fuerunt, ut nulla me res proximis his diebus aequè recreaverit. Pestilentiae contagionem in urbe vestra latius prosperpere videri, ac graviora metui mala, cum dolore summo ex te intelligo. Nam nec ignoro quam pertinet in hujusmodi periculis animum tuum paternum cura numerosae familiae, & scio quicquid civitati, per totius orbis commercia celeberrimae, infelicitè evenerit, in damnum redundare universae reip. nostrae. Si tamen aëris haec nimium sicci insueta intemperies abierit, omnia meliora auguror. Uxor mea nudius tertius filium mihi peperit, qui cum matre sua valet optime. Id ut viduae *Arminii*, & cognato nostro *Corvino* per ancillam vestram significetur, peto a te. Pharmacum *καθαριστικόν* ex consilio *Florentii* ante octiduum sumpsi, quod pessime mihi cessit. Quippe in *κατὰ σπλάχνον* cecidi, & ventris fluxu mire laboravi deinceps, ac viribus pene dejectis fui, donec assidua medici ejusdem cura heri me levavit:

Responsio ad Barlaei Ep. | * Vide Heroic. lib. II. p. 346.
ccxxv. | & III. Eleg. 173. & 242.

V

vit : tempore tamen aliquo opus est , ut pristinus corpori redeat vigor. Certe ea res facit , ut plura scribere molestum mihi sit. Quod liberi mei ad te non venerint , non de ea causa fit , quod nimis sum meticulosus , sed quod filia mea *Adriana* non admodum recte valeat. Frater autem ejusdem natu maximus literarum & juris studiis artem mathematicam jungere coepit, quotidie operam magistro dat, nec se avelli ab incepto patitur. Rogo te summopere, ut liberi tui, postquam uxor mea puerperarum statis solennibus perfuncta fuerit, nos visant: neque vices ullas ad vulgi morem numeres. Quippe meitotum hoc, quantumcunque est, confundent sedulo. Vale, amicissime cognatorum, & liberos tuos saluta. Etiam virum praestantissimum D. *Vickefortium*. Lugduni Batavorum, 31. Maji 1636.

EPISTOLA CCXXXVI.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Quod pro necessitudine nostra veterique amicitia fieri oportuit, factum a te abunde est, clarissime cognatorum, cum me super funere filioli mei solatus es novissimis litteris tuis. Quo nomine gratias tibi ago maximas. Quod scribis apud vos incrementa capere pestem, vehementer doleo: cum sciam interesse Bataviae nostrae, ne porro florere totius orbis commerciis vestra desinat civitas. Animadversiones censoris † Daventriensis in Epigramma tuum, quod *Judaeo Manassi Ben Israël* scripsisti, non vidi, & pauci oppido sunt, quibus inspicere hic licet tam horribile arcanum. Sed tamen, si in vindiciis, quas mihi misisti, bene relata omnia criminationis capita sunt, nae ille potuisset ungues continuisse ab ista prurigine. Ego, cum librum suum Amsterodami post funus carissimae uxoris tuae offerret mihi *Manasses* vester, carmen illud, ut caetera tua omnia, cum voluptate legi, neque in eo quicquam repe-

Responso ad Barlaei Ep.
cccxl.

† *Vedelii*, vid. Barlaei Epist.
cccxxxviii. & cccxl. & inter
Epistolas Ecclesiasticas dxxlii.

Epigramma vero legitur in *Barlaei Misc.* lib. ii. p. 466. quod multas id auctori turbas excitavit. Vide *Baylii Lexic.* t. i. pag. 451.

ri, quod esset Christiano indignum. Sed nec amicorum meorum, hominum eruditissimorum, qui hic vivunt, & liberrime mecum loquuntur, ullus fuit, qui aliquam huius carminis partem displicuisse, aut tibi aut aliis dixerit. Enimvero sciunt illi, scio etiam ego, ita te & vixisse & sensisse semper, ut nec sacram priscae & incorruptae Ecclesiae fidem, nec recepta pridem Christianorum Symbola temerare aut convellere studueris. Quare vel illorum vel mea causa non erat opus istis vindiciis. Et vero existimant plerique ex praecepto Dei Dominique nostri Jesu Christi ad officium istius dissertatoris pertinuisse, si quid illum in tuis versibus offendisset, epistola privatim prius te monere atque animi tui exquirere sententiam, quam te per omnium ora traducere publice. Autorem omnes, quotquot audi- vi, & inter hos etiam Theologi, credunt esse *Vedelium*. Placet autem omnibus & mirifice laudatur ingenua illa in Vindiciis & totunda professio, partium ducem aut sectato- rem te nec publice, nec privatim esse: Antitrinitariis fa- visse nunquam: credere te sola fide in Christum servari quotquot servantur: De meritis & satisfactione Christi, & rursus de impiorum morientium poenis perversa *Socini* dogmata minime te sequi: Ordinum foederatorum decre- tis paruisse, neque aut patriae tuae aut Ecclesiarum, quae publice vigent, turbare pacem. Equidem ego arbitror non modo ad stabiliendam, sed ad augendam etiam *Orthodoxias* tuae gloriam criminationes istas Anonymi praecessisse: &, si quid forte in Scazonte tuo aspere in convitiantem dixe- ris, totum hoc, quantumcunque est, dandum esse justo dolori tuo. Vale, vir amicissime, cum liberis tuis, quos verbis nostris saluta. Lugduni Batavorum, 21. Septemb. 1636.

EPISTOLA CCXXXVII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo
S. D.

Amstelodamum.

Cognatorum amicissime & clarissime. Homiliam tuam in diem natalem Dei Dominique nostri Jesu Christi, summa

Responsio est ad Barlaei Epist. cccxlviii.

V 2

summa & pietate & dictionis atque sententiarum elegantia scriptam esse judicant mecum omnes amici tui, atque inter hos apprimè ii, quibus exemplaria tradi hic voluisti. Quid illic dignum occurrat reprehensione vel severissimi animadversoris, nemo quisquam, quod sciam, reperit. Scripta vero ea, quae nuper in te prodierunt, sic optime & re & factis confutari credunt, si per silentium isthaec trans- miseris, quae modeste spreta cito exolescunt. Ille ipse pa- tientiae Christianae magister, cujus cunabula praedicavisti, documento tibi sit, *ὁς λοιδορεῖ μὴ ἐκ ἀντελοιδορεῖ*. Certe quo- niam nullam ejus rei mentionem in literis tuis fecisti, vi- sus mihi es magno animo totum hoc, quidquid est, asper- nari. † Epigramma istud, quod de accessione celsioris istius tituli condidisti, dignum omnino & benevolentia Christi- anissimi regis, & ingentibus principis nostri Auriaci virtuti- bus est. Deum opt. max. rogo, ut, quemadmodum facile apud nos incrementum capiant potestatis & honorum no- mina, ita porro in majus meliusque efflorescat reipublicae nostrae stabilitas. Admodum me uxoremque meam serio & humaniter ad nuptias suas Amsterodamum in diem hu- jus mensis xxiiii. hujus mensis invitavit filius consulis ve- stri *Bassii*. Sed haec acris hyems, aërisque mutabilitas, & multa alia itineris incommoda justam mihi legitimamque excusationem praebuere: Alias dulce mihi fuisset ad te ho- spitem divertere, tuoque aspectu & alloquio perfrui. In qua re positum mihi pretium viae existimasssem. Vale, vir amicissime, & cum liberis tuis novum hunc annum multos- que insequentes bene ac feliciter exige. Lugduni Batavo- rum, 19. Januarii 1637. Cl. V. *Vossium* meis verbis saluta- iterum vale.

† Vid. lib. II. Miscell. pag. 491.

EPISTOLA CCXXXVIII.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo
S. D.

Amstelodamum.

EX quo tempore literis tuis, quas 25. Julii acceperam, respondi, ac valetudinem tibi restitutam gratulatus sum, plane te intermisisse mutua haec scribendi officia dolui, vir cla-

clarissime & amicissime. Sed interim tamen cum sollicitus semper de te essem, neque eam curam, quae ad te pertinet, unquam deponerem, ex omnibus, qui istinc venerunt, sciscitatus etiam atque etiam sum, quam recte ferres hanc inusitatum aëris intemperiem, quae per aliquot jam menses infesta mire corporibus etiam firmioribus fuit. Et vero referebant omnes de te omnia laeta, quae cupiebam maxime: Donec tandem Hagae Comitum hodie reversus, ex Amsterodamensibus quibuscumque intelligo, superfedere te publicis Lectionibus, propterea quod eae pectoris & lienis obstructions tibi recurrunt, quae animum tuum tritioribus implent cogitationibus, ac plane te abducunt a suavissima amicorum consuetudine. Mihi eam libertatem vetus nostra amicitia ac officii etiam necessitudo pridem peperit, ut monere te audeam, ne cesses ex Medicinae tuae praeceptis remedia adhibere omnia, quae fibrarum meatus aperiant, & faeces fuliginesque tollant, quae ex restagnatione melancholici humoris natae nihil obijciunt menti nostrae, parti omnium principi, nisi falsas rerum imagines. Petam & illud a te, ut nec curis studiisque nimium vel solitudini temet ipse des, & ut in accuratissima dietae victusque ratione magnum tibi reponas in amicorum sermonibus praesidium. Ad haec, si mecum reputes, quam te saepe his malis liberaverit summa & pene inaudita Dei benignitas, scio tibi, homini & christiano, & apprime pio, illud semper curae esse futurumque, ut ab illius propitio numine omnia expectes, quae tibi familiaeque tuae exoptanda sunt. De me autem ita credere debes, quidquid a me operae, studiique & vigilantiae desideres in ulla re, quae prodesse tibi lectissimisquetuis liberis possit, id tibi tuisque promptum paratumque apud me fore perpetuo. Vale, cognatorum dilectissime, cum liberis tuis: & identidem mihi perscribe de valetudine tua. Lugd. Bat. 15. Novemb. 1637.

EPISTOLA CCXXXIX.

CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeco, cognato suo charissimo

S. P. D.

Leidam.

Longo tempore filui, cognatorum charissime, quia quod apud te loquerer, non erat. Interea Bredam, favente Numine, armis Foederatorum, ductu Celsissimi Principis, oppugnavimus & expugnavimus. Triumphat patria, triumphat Princeps, triumphamus & gaudemus singuli. omnium victoria est, omnes quoque applausus manent & gratulationes. Habui hic orationem de recepta Breda, quae tardius excusa est, ob obitum uxoris *Blaeuwii* typographi. mittam, si Deus volet, intra dies pauculos. Quae de morbo meo perscribis, verissima sunt. Veteri lienis affectu & hypochondriorum obstructione jam nuper laborare coepi, usque adeo, ut à lectionibus & attentiori meditatione abstinere inpraesentiarum cogar. Novisti morbi istius indolem & genium. Quae mihi pro amicitia nostra sufficis consilia & solatia revoco & revocabo usque ad animum. Non desit roganti divini numinis clementia, quae alias afflictissimum pristinae valetudini restituit. Cum judicamur, à Domino judicamur, ne cum mundo pereamus. Ego me precibus tuis tuorumque commendo. Scriberem plura, sed non patitur valetudo. Vale cognatorum amicissime cum uxore & liberis. xvi. Nov. 1637.

EPISTOLA CCXL.

C. BARLAEUS

Petro Cunaeco, cognato suo dilectissimo

S. P. D.

Leidam.

Vlr clarissime & cognatorum charissime. Non finit valetudo, ut longiore sermone vel me vel te fatigem. quicquid scribo, a me invito impetro. adeo pigritiam omnem suadet morbi indoles. immersa est faeculentae materiae melioris aurae particula. quam ut illa exolvat divina benignitas votis precibusque assiduus contendo. utor quoad licet amicorum convictu, utor Doctore *Verboevio*, medico expertissimo,

tissimo, qui alias eodem morbo laboranti medicam manum adhibuit. Manet eodem fere statu morbus, necit inter convalescentiae & decidentiae, ut loquuntur, statum. nondum per Dei gratiam me lecto affixit. eo, ambulo, quod unicum superest praesidium, respirandi maxima difficultate laboro ob hypochondriorum pondus. Mitto exemplar orationis meae. exemplaria adjuncta per famulam velim exhiberi iis, quibus inscripti. Vale, cognatorum dilectissime, & uxorem liberosque saluta. mei meaeque vos omnes amice salutant. Amstelod. xx. Nov. 1637.

EPISTOLA CCXLI.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

VIr clarissime. Ex binis tuis literis, quas ad diem 18. & 22. hujus mensis accepi, perspicio summum illum & acerrimum ingenii tui vigorem nondum ita esse adversa valetudine confopitum, quin ubique in singulis pene verbis *Barlaeum* meum, hoc est, inusitatam & divinam industriae tuae vim, agnoscam. Panegyricus autem tuus, quem mihi misisti, apud omnes, quibus jussu tuo exemplaria a me tradita sunt, illud plane effecit, ut etiam nunc temet ipse & veteres virtutes tuas exsuperavisse videaris. Maeste vero hac sorte tua esto, cognatorum charissime, cui rara felicitate contigit ex corporis languore vires animi augere, & latentem coelestis Spiritus partem certius apertiusque exferere. Pro tuo munere, ego caeterique omnes, gratias tibi agimus maximas, & ut saepius ad nos tam illustria indolis tuae monumenta transmittere possis, optamus. Quod ex *Verhoevii* prudentissimi medici, legibus & vivis & curas, recte atque ordine facis: atque ea res, ut bene tibi liberisque tuis eveniat, Deum Opt. Max. precari non desinam. A te autem enixe peto, ut quo sit loco tua valetudo, interdum, ubi commodum tibi erit, ex te intelligam. Vale, vir amicissime, cum lectissimis tuis liberis. Lugd. Bat. 25. Novemb. 1637.

EPISTOLA CCXLII.

C. B A R L A E U S

D. Petro Cunaeo, cognato suo dilectissimo

S. P. D.

Leidam.

Qui prae frigore haecenus & brumae saevitia obrignit calamus, cognatorum amicissime, jam veris adventu resolvitur & ad officium redit. Cum Phoebus & sole erigor, & dum ille properat ad aequinoctium, ego ad aequam mentem contendo. Rasi terram, quamdiu rasi ille, & acciso lumine diurno latui in tenebris, nec visus sum tibi. Tandem prodeo, velut e latibulo, satur *ἰκευθίας* & silentii, cujus culpam serio deprecor, quamquam nesciam, an in culpa sim, quem morbi vis clinguem fecit, & magis mutum, quam pisces aut Seriphiam ranam. Saepius me monuere filius & filiae, uti scriberem, & paucis lineis de valetudine mea te certiores redderem. Sed non audit inferiorum mandata Imperator; nec ego *ἀνὰ ἰκευθίας* monentium liberorum. Ignosce, mi cognate, & crede, voluntati violentius imperare latentem hostem, quo minus illa velit, quae ut velle debeam, suadet ratio. Valeo & non valeo, aut si me verum finis dicere, cuperem valere validius. Per intervalla surgo & cado, nunc erectior, nunc dejectior, prout seditionem movet viscus istud, quod nominare exhorresco. Non ignoras, lentis successibus ejus tyrannidem edomari. Et forte majus est ab affecta imaginatione malum, quam ab hypochondriorum obstructione, licet mutuas sibi operas praestent, & in me conspirent minus amice. Ab aëris clementia praesidium non leve speramus, at majus ab illius clementia, qui hanc ipsam aëri coeloque largitur. Tuis me literis doctissimis, cordatissimisque non parum erexisti. licet voces hinc illic inspergas, quas modestiae meae est aversari. Doceo per Dei gratiam & docui per hybernos menses, licet non ea animi alacritate; qua ante. Nebulas, fumos, caliginem, & quicquid mali nominis & ominis menti ab inferis offundit lien, fusque deque habeo. Cum Icone Mattiaco luctor inter procellas & emergo. Tu luctantem animo porro & affectu juva, & in sacris votis memor esto,

De

De te pendentis, te respicientis amici.

Salvere Te, conjugem liberosque jubet septenarius meus, cujus qui agmen claudit *Antonius* tertia febre laborat. Ego te, amicorum cordatissime, cum familia omni diutissime valere & vivere opto. Amstelod. Iphis Cal. Mart. CI DCCXXXVIII.

EPISTOLA CCXLIII.

PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

JAm decimus dies est, ex quo literas tuas, Calendis Martii ad me datas, clarissime cognatorum, accepi postriedie, ex quibus magna cum voluptate intellexi vigorem animi, & alacritatem instaurari tibi hac verna aura, cujus est summa vis, & in corpora haec nostra acerrimus influxus. Sed is morbi tui tam prosper eventus ut mihi auditu jucundissimus fuit, ita certe nihil novum aut inopinatum attulit: sciebam enim nihil hoc totum esse nisi *παροξυσμὸν* quendam, qui ex restagnatione bilis lienisque subinde magnas animas capit, ac pene eas ex intervallo dejicit; ut mox in miraculum usque majoribus virtutibus exurgant exultentque. Non potes ignorare quid Aristoteles tuus, naturae verique certissimus autor, sentiat, dum omnem in hominibus excellentiam, & quicquid boni pulcrique a communi naturae conditione recedit, in humoris melancholici varietatem sola collocat: Etsi huic indoli adhaerescere interdum quaedam *ἀρρώγηματα*, sed *ἡρώια* utique ait, quae Socrati, Platoni, & aliis fere omnibus, qui aut in sapientiae studiis, aut in regunda rep. eminuerunt, evenisse tradit. Quod te literis meis subinde erectum fuisse scribis, nihil in ea re feci, nisi quod a me jure suo postularet arctissima illa necessitudo, quae semper tibi mecum fuit. Peto ate, ut ad me venias, mecumque aliquot dies exigas. Scis quantum aëris & loci mutatio habeat in hac re momentum. Jam saepe ad te excurri, & usus hospitio tuo sum. Quod a te factum nunquam est; qui, quoties huc venis, *Over-*
V 5
becc-

beccquium, hominem Mercurialem, & vix * eruditorum amantem, amico praefers & veteri, & literarum disciplinarumque studiosissimo. Etiam insuper rogo, ut liberos tuos adducas tecum, aut, si id fieri hoc tempore non possit, ut saltem paulo post invisant nos, & officia ea, quae liberi mei praestiterunt, mutua exhibeant. Vale, vir amicissime, cum dulcissimis liberis tuis. nam *Antonii* tui morbum jam decessisse spero. Salutant te *D. Vorstius & Heinsius*. Lugduni Batavorum, 11. Martii 1638.

* Hujus & mentio facta supra Epist. cxcvii. & passim in *Barlaei & Vossii* Epistolis summo cum honore memoratur. praesertim ob liberalitatem, qua quotannis tenuioribus adolescentibus, qui studiis operam dabant, stipendia & sumptus suppeditabat. vide *Voss. Epist. cclxxv.* & *Barlaei Epist. lxi.* & *lv.* Inter alumnos, ejus largita-

te sustentatos, fuere *Calixtus & magnus ille Conringius*, ut saepe mihi *Cl. Graevius* narravit. Sexennio saltem in Batavis vixisse ipse in *Conringianis* testatur; & fuisse *Arminianis*, nec *Lutheranis* admodum addictum fuisse, ut nec *Barlaeus & Overbeeckius*, colligi potest ex Epistolis *Barlaei ccxxxi.* & *cclxv.*

EPISTOLA CCXLIV.

CASPAR BARLAEUS

Petro Cunaeco, cognatorum dilectissimo

S. P. D.

Leidam.

EX quo Leida disceffi, cognatorum summe, reliquos, quos habebam a Paschalibus feriis, dies transegi Ultraje-cti, ubi me perhumaniter excepit vir amplissimus & veteri mihi consuetudine junctus *D. Petitus*, aliique amicorum, qui nullum officii genus, quod impendi amicis solet, omisere. Dies, illic cum essem, expertus sum Martios magis, quam vernos, imo hybernos pene, nive & glacie nocturna horridos, quos tamen amicorum convictus suavitas leniit & edulcavit. Domum reversus te cum uxore expectavi indies. Ita enim promiseras, venturum te ocyus & invisurum nos. Memor quippe humanitatis ejus, quam prolixè & nuper & alias erga me explicuisti, ingratus sim, nisi pari te tuosque affectu prosequi & amplecti in

in animo habeam. Vives ex praescripto tuo. nec enim is sum, qui opiparis conviviis aut excipi curem, aut excipere. nec tu is, qui amicitiam apris & nullis, hoc est sumptuoso apparatu, aestimes. Divertes apud hominem, summum virtutum tuarum cultorem, qui officiorum defectum supplebit sincero tui amore & veneratione. Quare veni, cum commodum tibi erit, & ex liberis adduc, quos voles. *Josina*, filia mea, meliuscule habet. Deseruit illam febris, sed nondum reliquus a febre languor, & ἀνορεξία. metuo illi a recidiva, nisi & hoc ipsum metuere sit morbidum. Ego valetudini meae praesidia omnia quaero, a diæta, exercitio, & non uno medicamine. Convalesco per Dei gratiam, sed lente. Cuperem esse alacrior, utte frui animitus possem. Vale, cognatorum charissime & uxorem, liberos, affinem & amicos saluta. Vos officiosè salutant filii filiaeque. Amstelod. 5. Non. Maji. 1638.

EPISTOLA CCXLV.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo

S. D.

Amstelodamum.

Clarissime cognatorum. Iter meum uxorisque impediit hætenus filii mei natu minoris morbus, qui identidem, ubi abiisse videtur, recurrit, & me, pro summo meo in puerum illum amore, sollicitum valde tenuit. Si per eam causam non stabit, venturus ea septimana sum, quae festos sibi dies a Pentecoste adnumerat. Quo tempore cognatos meos primum, qui Harlemi sunt, mox & te Amsterodami visere cupio. Faxit Deus, ut laetum te sanumque reperiam, aut certe ut conferre aliquid opis consiliive possim ad valetudinem tuam atque ad animi tui alacritatem. Quod filiae tuae *Josinae* metuis a recidiva febre, facis quod solenne tibi est, hoc est omnia tuta times. Semper enim sequi hujusmodi morbos languor & ἀνορεξία solet, neque ab ea re quidquam periculi est, si renascentem corporis male adfecti vigorem accurata juverit diætae ratio. Scis quam ingens corporibus praesidium adferant decocta & apozemata ex illis herbis, quas benigne nunc fert genitabilis isthaec veris aura. Sed mox potius, ubi tecum ero, libebit mihi in φιλιατῶν vel φιλοτοφῶν. Utrumque enim, nescio qua in geni

genii mei indole, vehementer semper amavi. * *Vickefortius* tuus me adiit, & dolui quod per summam festinationem prandere apud me non potuit. Vale, vir amicissime καὶ πάντων μίγα φέτατε. Salutamus te liberosque tuos ego, uxor, & liberi. Lugduni Batavorum, 9. Maji 1638.

Respondet ad hanc *Barlaeus* | *tius*, ut vidi ex ipsa *Barlaei* manu,
Ep. CCCLXVII. in qua epistola | & ex hac *Cunaei* responsione pa-
N. N. est *Joachimus Wicquesfor-* | tet.

EPISTOLA CCXLVI.
PETRUS CUNAEUS

Casparo Barlaeo, Cognato suo

S. D.

Amstelodamum.

Quod defaeviisse aestum tertianae febris, quae uxorem meam corripuerat, novissimis meis literis tibi significavi, cognatorum clarissime, id adeo verum fuit, ut etiam cessare mox penitus morbum contigerit. Caeterum non multo post recursavit languor primum, ac deinde febris etiam per vices suas, sed remissior. Tandem vero ante octo dies me quoque invasit similis tertiana, quae initio neglecta vires & robur sumpsit, & jam non domi duntaxat me detinet, sed etiam in lectum dejecit satis strenue. Et quis vero par sit tam valido luctatori? *Schrevelius* noster Medicus, ex cujus imperiosis legibus nunc vivo, vacare omni periculo eas febres autumat, quae intermissione habent tam manifestam tamque longam. Si Dei optimi maximi benignitas me his malis liberavit, cupio, ut statueram, cum uxore te visere. De *Wickefortio* tuo vehementer gaudeo. Nihil honoris deferri ei vel a maximis principibus potest, quod non exsuperet virtus ejus. Ego plures mercatores literis egregie imbutos novi: sed nemo omnium est, cujus & indoles & humanitas magis emineat supra illum ordinem. nosti alterum * quendam, hominem & locupletem olim, & etiam nunc tibi familiarem, sed qui largas opes in perniciem ipse suam, atque in cognatorum vexationem infumit, eaque molitus est, & molitur indies, ad quae invitus aliquando retorquebit oculos. Miratus etiam

Responsio ad *Barlaei* Epist. | * *Oerberbecquium* credo.
CCCLXVII.

etiam atque etiam sum nulla ex parte epistolae tuae potuisse me intelligere, quo in statu sit valetudo tua. Et tamen meministi quam de ea sollicitus semper fuerim. Faxit Deus, ut omnia laeta ex literis tuis, cum ad me scribas, propediem percipiam. Interim te, vir amicissime, cum liberis tuis valere jubeo. Salutant te tuosque mei omnes. Lugduni Batavorum, 14. Junii 1638.

EPISTOLA CCXLVII.
PETRUS CUNAEUS

D. Gerardo Joanni Vossio

S.

Amstelodamum.

Vir Clarissime. Rogaveram nuper cognatum meum *Barlaeum*, ut is te moneret, ne *Basirii* nostri oblivisceris. sed eo ipso die, antequam significare quidquam ille tibi potuit, literas a te humanitatis & amoris plenas accepi, in quibus erat *Rosencrantzii*, optimi & praestantissimi juvenis, commendatio. His cum respondere constituiissem, dies aliquot intermisi, ut si forte interim *Barlaei* admonitio aliquid literarum a te pro *Basirio* impetrasset, eadem opera gratias tibi agerem. Nunc etsi illud non successit, dabo tamen operam, ne claudicasse videar in ulla officii parte. *Rosencrantzium* cum *Ephoro Mallenio* recipere in aedes meas non potui, propterea quod socrus cum affinibus mecum vivit, & liberi mei adolescunt, quibus pene angusta est domus. Ut apud *Hubertium* advocatum degerent hortatus sum, sed persuadere non potui. Obtuli ipsis operam meam & propensissimam voluntatem in iis rebus, quas studiis suis prodesse existimabunt. Enimvero illud sedulo efficiam, ut intelligas omnia apud me prompta & parata iis esse, qui veniunt a te, viro amicissimo, & mihi officiis, usu, atque consuetudine conjunctissimo, cujus virtutes atque incomparabilem doctrinam semper & suspexi coram, & nunc deprædicabo absens. De *Andrea Riveto* nescio an intellexeris. Rogatu principis *Auriaci* Leidam relicturus est, ut in aula cum Filio moretur, & spei atque educationi illius praesit. Ita non unum vulnus brevissimo tempore accepit haec Academia. Nam quantum damni ex abitu tuo passa sit, video nunc fateri quosdam, qui te absentem subductumque quaerunt frustra, & vitio humani ingenii præ-

praesentia bona apud nos eviluisse dolent. Filium tuum inter Advocatos civitatis Amsterdamentis contra Academiam hanc stetisse, acceptum hinc iniquo animo est. Ego id excusavi, & ex officii necessitate fieri dixi, cum is jam ante enatam hanc controversiam receptus inter Advocatos ejus civitatis fuerit sub stipendio annuo. De uxore tua, inatrone lectissima, sollicitudinem mihi injecerunt quidam, a quibus relatum est, non posse eam coelo isti adflescere, nec loci ferre mutationem. Quid ejus rei sit scire desidero. Non desinam pro jure amicitiae nostrae etiam atque etiam a te petere, ut renascentem *Basirii* nostri virtutem literis semel tuis fovere velis. De qua re toties ante & tam serio coram locutus tecum sum, ut, quibus verbis amplius utar, non reperiam. Quando Academiae Curatores conventuri sint, dubium est. Certe nemo eos ante diem octavum Augusti expectat. Vale, vir clarissime & eximie cum uxore, ac cognatum meum *Barlaeum* meis verbis amanter saluta. Lugd. Bat. 22. Junii 1631.

EPISTOLA CCXLVIII.
PETRUS CUNAEUS

Viro Gerardo Joanni Vossio

S. D.

Vlt Clarissime atque amicissime, mitto tibi literas D. *Phar-*
nabit, quas ex Anglia heri accepi. Pro epistola, quam ad *Basirium* scripsisti, gratias tibi maximas habeo. Facile enim inde perspexi, quatinus nihil negare mihi velis, quod etiam conjunctum sit cum tua molestia. Non ignoro quantum momenti ea res huic juveni ad nominis commendationem allatura sit: cum tu pene unus in Belgio nostro sis, de quo in Anglia omnia praeclara & sentiant & loquantur ii, qui literis & eruditione illic praecellunt. De qua re avunculus meus, *Petrus Regemorterus*, qui ex Anglia nunc ad me venit, & plerisque proceribus familiaris est, adeo multa mihi retulit, ut tuae meaeque verecundiae convenire arbitrer, si ea apud alios praedicare, quam tibi exponere maluero? De filii tui advocacy in causa, quae ad publicas lectiones vestras pertinet, nunquam audiui, ex quo tempore tibi nuper scripsi, nisi quod semel ejus rei mentionem injecerit Syndicus *Wevelichovius*. Sed is excusationem adeo prompte admisit, ut nihil tibi amplius significandum duxerim.

rim. Quod per hoc otium, quamdiu nondum docere publice aggressus es, schedas tuas digeris, id in nostra omnium commoda, ut auguror, redundabit. Rogo te ut de seculo nostro bene mereri, ac rem literariam eximiiis scriptis tuis & commentationibus augere pergas. Si sub adventum Curatorum huc excurras, etiam atque etiam a te peto, ut ad me divertas. Habebis hospitem, qui non multo cibo, sed liberali & hilari vultu te excipiet, neque quenquam reperies aequae tui observantem amantemque. Vale, vir summe, & amicissime, cum uxore liberisque. Lugduni Batavorum, 22. Julii 1631.

Responsio ad Vossii Epistolam | CLXXV. & respondet Vossius epi-
cxxxiii. quae est inter selectas | stola, quae illam praecedit.

EPISTOLA CCXLIX.

PETRUS CUNAEUS

Gerardo Joanni Vossio

S. D.

Amstelodamum.

Vir clarissime, quod literis tuis silentium tuum excusas, id minime pro arctissimae nostrae conjunctionis jure facere videris. Solent enim hi, inter quos aliqua amicitiae fiducia est, facile in istis, quae leviora sunt, cessare, & officii aliquid intermittere. Infirmo vinculo ille affectus constat, qui scrupulosa & anxia sollicitudine pensatur, quia plus studii & curae in illo inest, quam masculi roboris. Nosti illam Plinii Secundi querelam de quodam amico suo, ideo peccare ipsum, quia nihil peccaret. *Vinnius* Hagam profectus erat, cum epistolam tuam acciperem. Itaque mox statim illum adii, &, quae voluisti, quae sivi. Ait ille in acedibus suis nullum locum esse: sed apud viduam proximam vicinam vivere quendam adolescentem honestissimum, qui ad mensam suam quotidie accederet, eademque commoda omnia perciperet, quibus fruuntur caeteri domestici. Id significare amplissimo Cos. *Bickero* poteris, cui officia omnia, quaecunque a me proficisci poterunt, promptissime offero. Nosti etiam *Antonium Hubertum* Advocatum, virum optimum & integerrimum, convictores quosdam admittere. Cl. V. *Salmasii* consuetudo longe mi-

hi

hi jucundissima est, eumque inter amicorum primos numero aestimoque. Heri cum visere illum & salutare verbis tuis cuperem, etiam ad aedes meas, ut solet frequenter, accesserat. Sed neuter alterum reperit. Quare propediem illum compellabo. Panegyricus, quem mihi misisti, mirum in modum mihi probatur placetque. Estque illud grande & illustre monumentum, quo inclarescere filii tui poterit industria, eruditio, & vigilantia. Ego ab illius inusitato ingenio summa omnia exspecto, eumque autumo summi parentis fore magnum incrementum. Rogo, ut & illum, & spectatissimam matronam uxorem tuam, meis uxorisque meae verbis peramanter salutes. Vale, vir clarissime, Lugd. Bat. 28. Januarii 1633.

Responsio ad Vossii Ep. cccii.

EPISTOLA CCL.

PETRUS CUNAEUS

D. Gerardo Vossio

S. D.

Amstelodamum.

DE obitu * filii tui, juvenis praestantissimi, atque ad summas laudes evecti, aliquid ex vagis rumoribus primo, ac novissime nunc omnia certa ex cognati nostri D. *Barlaei* literis accepi. Is casus, tam tristis, & inopinatus, quam acribus stimulis animum paternum egerit, facile cogitare possum, cum eum mihi ingentis doloris acerbiter attulerit, ut me vehementer commoverit. Praeterquam enim quod pro necessitudine nostra & animorum conjunctione, quidquid tibi luctuosum est, nos amicos tuos aliqua ex parte tangit, illud etiam non exiguum est, quod ad publicam seculi causam pertinet. Qui enim prima juventutis spatia ingressus, illustribus ingenii monumentis jam nunc promeruerat faventem omnium eruditorum estimationem, quanto majora deinceps de se exspectanda relinqueret, nemini dubium fecit. Et ille quidem gloriae suae vixit satis diu, quod tibi tuisque esse solatio potest. Quod autem earum rerum, quas perficere & consummare ad literarum decus poterat, spes omnis abscissa nobis abrepta-

Edita inter Ep. ad Vossium clxxxiii. quae inter selectas cclxxx.

* *Diomysii.*

Septaque sit, nostrum magis, quam tuum est damnum! Sed non debent haec apud te praedicari, qui unus omnium optime scis, quantum amiserimus omnes. Ego inter tot officia, quae tibi hoc tempore repraesentat amicorum humanitas, quemadmodum penitus quiescere aut tacere non potui, ita illud te duntaxat rogabo, ut nihil aliud ob oculos ponas, nisi luculenta illa & praeclara sapientum praecepta, quae tute ipse in huiusmodi malis suggerere aliis soles, uti cogites viri boni esse praebere se fatis; ad hoc nihil novi tibi accidisse: usui quaedam nobis, at nihil mancipio dari. Et pro ea ipsa exigui temporis usura grates agendas esse summo Deo, qui & hoc munus tibi hucusque concessit, & alios tibi superstites adhuc servat liberos, quibus meliores optare nec ipse posses. Caetera non addam, & jam plus fortasse dixi, quam apud te opus fuit. Nescio an intellexeris etiam D. Vorstii domum nunc funestam esse. Obiit enim filiolus ejus natu maximus ex hoc epidemico morbo. Vale, Vir Cl. cum lectissima uxore liberisque. Lugd. Bat. vii. Nov. cjdccxxxiii.

EPISTOLA CCLI.

PETRUS CUNAEUS

Gerardo Joanni Vossio

Amstelodamum.

S. D.

Vir Clarissime. Ante paucos dies, cum me D. Barlaeus cognatus meus invitasset, constitueram ad vos excurrere, ac tibi gratias coram agere pro libris tuis de Arte Grammatica, quos ex munere tuo accepi; ceterum mox casus aliquis inopinatus me hic detinuit, fecitque ut per literas praestare cogar hoc quidquid est officii. Utique si quisquis grate munus accepit, jam gratiam retulit, exiguum est, quod aut ego debeam tibi amplius, aut tu a me desideres. Etenim nihil quidquam mihi a multo jam tempore accidit jucundius. Sed quia longe fatius est re, quam verbis aut sola mente rependere officia, angit cruciatque me inertiae meae conscientia, quod in publicos usus nihil evulgem, neque sit, unde par pari dare hostimentum tibi queam. Ego, dum opus illud tutum hic illic inspicio, plurima reperio, quae majoris operae, curaeque sublimioris sint, quam promittit titulus. Quod autem Aristarchum noluisse te inscribere ais, in eo *ignorat* tuam agnosco. Certe primum librum sine intermissione perlegi cum summa admiratione, & percurram evolvamque saepius.

X

Adeq.

A deo ubique ingens ubertas lectissimarum observationum & reconditae cujusdam doctrinae illic est. Ex ceteris, quos ordine perlegere nondum potui, illud tamen summatim didici, haud satis me Latine scire, multaque esse, quae male dudum percepi. Quaesivi in his solícite an aliquid de recto usu, particulae *citra* traditum exstaret, sed non inveni. Pertinet autem ea investigatio ad Jurisconsultorum controversiam, quae oritur ex verbis Diocletiani & Maximiani in l. 18. C. de Transact. Quippe *Cujacius* lib. vi. Observ. cap. 11. & lib. xix. cap. 39. Item *Goveanus* lib. i. Var. Lect. cap. 30. atque alii plures statuunt ea voce exceptionem significari, ut de nullis criminibus publicis, quae sanguinis poenam non ingerunt, transigere liceat, praeterquam de falsi crimine. *Brissonius* autem lib. 111. de Verb. signif. in voce *citra*, & in libro singulari ad L. Jul. de Adult. & *Raevardus* lib. iv. Var. Lect. cap. 6. omnino negant idoneos scriptores Latinos ea voce sic usos unquam fuisse, idque passim ex legibus etiam nostris, atque ex aliis constitutionibus ostendunt. Quare vocem eam pro *sine* accipiunt, ut ex ipsa illa lege nemo de criminibus, quae sanguinis poena carent, transigere possit, quin ex transactione illa in crimen falsi incidat, plane ut sine falsi crimine transigi de his nequeat. Disceptatio haec omnis ex usu ejus vocis pendet. Et certe, nisi ex notitia Latini sermonis vox *citra* exceptionem quandoque denotet, & pro *praeterquam* accipi posset, salva est *Cujacii* & *Goveani* opinio. Nam exemplum, quod ex l. unica C. de Rei Uxor. Act. §. 13. circa finem adfertur, non multum ad rem facit, cum is locus exstet in novissimis Justiniani Constitutionibus, qui ex seculi vitio saepe loquitur barbare, nec illam secutus est Linguae Latinae puritatem, quae superfuit adhuc Diocletiani & Maximiani tempore. Si propediem ad vos venero, cupio ex te intelligere quid sentias, Vir Clarissime, quem Latinitatis habeo auctorem optimum certissimumque. Vale, & uxorem tuam liberosque saluta. Lugduni Batav. 27. Jul. c10DCXXXV.

* Editâ inter Vossianas Ep. ccxxiv. quae inter selectas est ccc11.

EPISTOLA CCLII.

JOHANNES WALAEUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

VIr Clar. Tua, qua me prosequi dignatus es, benevolentia, suadet ut has ad te mittam litteras; ne absentia mea diuturnoque silentio fiat, ut situm contrahat: non ita tuae benevolentiae diffido ut metuam, ne diuturnitas eam temporis deleat; sed eam mihi semper vividam opto: quare non admodum sum sollicitus, qualis litteris sit materia, modo id mihi praestent officii. Jus civile, nisi privatim, hic non docetur: Canonicum tres profitentur Professores; *Johannes Dartes*, *Johannes Picardus*, & *Gabriel Bouthillier*: Verum paucissimos habent Auditores, quod Sorbonici & Jesuitae, qui Theologiam moralem praelegunt, eandem fere tractent materiam. Duo sunt Hebraeae linguae Professores Regii, *Johannes Muisius* & *Sebastianus Flavigny*: unus aliarum orientalium *Gabriel Sionita*: Graecarum litterarum *Johannes Valens*: Rhetoricae sive Latinae linguae *Johannes Grangerius*: Ita ut ad bona jacienda in litteris fundamenta, adjumenta hic sint optima, & praesertim in quibusdam collegiis, ubi Graeci & Latini authores bene explicantur: in aliis facilius Gallicam, quam alias linguas docuerint: Nullos hactenus invenire potui, qui aut Antiquitatem aut Chronologiam historiasve sectentur: nullos, qui ad Eloquentiam exercitiis Oratoris manuducant: Multos tamen, praesertim inter Medicos, hic reperias, qui in bonis authoribus sunt versatissimi: haec enim hic jam regnat haeresis, eos doctiores esse, qui plura authorum possunt citare loca. Tres hic sunt Bibliothecae publicae: una in S. Victoris templo; apud Franciscanos altera; tertia Bibliotheca Regia proprie vocatur, & sola id nomen meretur: quae libris MS. est instructissima, Bibliothecarius est D. *Nicolaus Rigaltius*, vir humanissimus, quique librorum usum nemini honesto deneget. Ille litterarum status est, hic est regiminis Galliae. Non solummodo Rex sequitur Cardinalis de *Richelieu* consilia: sed & ut omnia dirigat permittit. Hujus quoque sequi consilia cogitur Parlamentum; nomen adhuc pristinum togatae jam statuae obtinent. *Revera, qui sine affectu judicant,*

dicant, non infelices esse Gallos arbitrantur, quod omnia ab uno gerantur: arcana enim regni sic non dilabi, quae, cum a pluribus scirentur, solebant emanare: quod a tali viro ducantur, cujus parem aliquot seculis Gallia non vidit. Solum id dolent, Aërarii Tribuno *Deffato* lubricas esse manus: qui ideo Trajani esse lien non definit. Omnia in ipso regno pacata sunt, offensi quidem sunt aliqui; verum formidine poenae continentur in officio: Rex dicitur gubernamen Mediomatrici vicinorumque locorum Comiti *de la Valette* reliquisse, ne pater ejus Dux *Espernomius* gubernator Aquitaniae res novas moliretur. Cum exteris regibus pacè fruitur: cum Hispano, quod aliis distineatur: ne tamen Belgium a fratre ejus excitatum aliquid monstri alat, exercitus in Picardia sub Duce *d'Angolesme* colligitur. Fratrìs discessus in Belgium, Bavarique ad partes Imperatoris inclinatio Galliae Regem Regi Sueciae arctius devinxit: quare in Germaniae confinibus sub D. *de la Force* haesurum esse exercitum plaerique existimant. Cogit regem quoque invigilare domus Austriaca, quod per *Leopoldum* aliquot in Rhaetis invaserit loca: cui Ducem *de Rohan* opposuit, cujus tria millia militum in duodecim excretura promittuntur. Rex Mediomatrico Parisios redit spe, ut putant, frustratus aliquid in Argentinenses obtinendi. Alia quae addam non habeo, sin suppeditare mihi scribendi tibi materiam placeat, aliquid mandando experieris, quod sim Vir Clarissime, Tuus ubique ad quaevis officia paratissimus.

13. Februarii c1c1cxxxii.

EPISTOLA CCLIII.

PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Walaeo, Doctori Medico
S.

Lutetiam.

PRAESTANTISSIME & eruditissime juvenum. Literis tuis, quas 13. Februarii ad me dedisti, mirum in modum delectatus sum. Cum enim praeclarum ingenium tuum, singularesque virtutes cum eximia eruditione conjunctas semper amaverim, dubitare non debes, quin mihi gratum jucundumque sit quidquid a te proficiscitur. Ex his, quae de statu Academiae Parisiensis perscribis, facile intelligo multa ibi ad decus doctrinae & literarum comparata esse. Sed non puto tamen tibi prae Parisiis evilesce *Leydam* nostram.

Aram. Illud mihi risum movit, quod istic inter medicos nemini pretium esse significas, qui non plurimos autorum locos recitaverit. Crede mihi hunc esse seculi morbum non ubique, sed apud Gallos, qui etiam in foro juridico causas reorum malunt ambicioſa Plutarchi aut Aristotelis allegatione, quam legum & edicti praetorii inconcuſſa auctoritate defendere. Tantum ostentatio cujuſdam eruditunculae poteſt. ſed tu & ego novimus, norunt omnes, qui bonam mentem reſectis ineptiis amant, neque morbos luminibus orationis curari, & fruſtra his decidi cauſas juris. De ſtatu reip. quod ſentis bene eſt. Etiam nos hic de regis Chriſtianiffimi conſiliis, & de rerum Germanicarum ſucceſſu ſperamus optima omnia. In fine illud addo, in omnibus cauſis, quae ad te ornandum pertinebunt, ſedulo & diligenter me ſemper facturum, quicquid ab homine tui amantiffimo & ſtudioſiſſimo exſpectari poteſt. Id enim ego debere me profiteor & ſummis illis animi dotibus, quas in te Deus optimus maximus collocavit, & arctiſſimae neceſſitudini, quae mihi eſt fuitque ſemper, cum reverendo & clariſſimo viro parente tuo. Vale, juvenum decus. Lugduni Batavorum ipſis calendis Martiis 1632.

EPISTOLA CCLIV.

FRANCISCUS GOMARUS

*Petro Cunaeo Reſtori, totique Academiae Lei-
denſis Senatui*

S D,

Leidam.

Non dubito, Magnifice D. Reſtor, & graviffimi Academiae Senatores, domini mei obſervandi, quin illuſtriſſimi illius herois, ac literatorum principis, D. *Joſephi Scaligeri* memoria, tanti apud vos ſit momenti, ut indigne non immerito feratis, novam Eusebii illius (immenta ſtupendae eruditionis opera locupletati) editionem, Trojano bello, longe diutius protelari. Ac mihi ſane peracerbum eſt, fidem meam (cui ea cura, Teſtamento τῷ μακαρίῳ, legata) nonnihil ſuſpicionē gravari: quaſi mea incuria id accidiffet. Verum quum ante multos annos Comeliani haeredes, operis illius editionem, mihi ſerio promiſſam, eſſent aggreſſi, pari ſimiliter induſtria ac fide progreſſuros, minime ambigebam. Sed tandem, falſum me

X 3

opi-

opinionem, percepi: ideoque Leydam profectus, Doctissimum D. *Burgesdicium* (tum temporis Rectorem Magnificum) pro arctissima inter nos amicitia salutans, rogavi, ut sua auctoritate apud Comelinianos, negotium hoc meum commendare dignaretur: quod, pro insita humanitate sua, & mutua erga me benevolentia, fecit sedulo. Atque in *Abrahamo* quidem, Comelinianorum fratrum natu maximo, egregiam animi, ad officium praestandum, propensi declarationem cognovimus: *Isaacus* vero, morae auctorem, tergiversatione sua, non obscure prodidit: sed promisit tandem, se, rebus ad eam rem necessariis prius comparatis, opus maturaturum. Verumtamen, nihil adhuc confectum, audio: sed ab eo, & mihi, & Domino *Burgesdicio* saepius multumque urgenti) promissa tantum inania (quasi esset Antiochus ille *δύταιν*) data. Atque ita (proh dolor!)

Unus homo nobis cunctando destituit rem.

Quod superest igitur, quum omnia sint frustra tentata, ad Magnificentiam vestram (tanquam ad asylum) confugio, operumque vestram, ac sanctissimi Senatus Academici implo-ro, ut auctoritate vestra Comeliniani fratres evocati, operis illius editionem, in se susceptam ac coeptam, pro fide debita, continuare, ac primo quoque tempore conficere jubeantur. Ne finite, quaeso, ut cum intoleranda, in illustrissimum heroem *μακρίτην* injuria, & maxima reipublicae literariae jactura, & frequenti doctorum virorum querela, per *Isaaci Comelini* remoram, divinus ille, reconditae eruditionis, thesaurus, diutius indignis tenebris supprimatur; sed ut, typis ferventibus expressus, in lucem (publico gaudio excipiendus) revocetur. Quod ut a Magnificentia vestra, & amplissimo Senatorum Academicorum confessu, mihi spondeo, sic vicissim, gratam hujus beneficii memoriam, meaque pro tenuitate, ministeria atque observantiam offero. Ita Deus clementissimus, & vestram Magnificentiam, & vestram Amplitudinem, quam diutissime, incolumem ac florenrem, conservet. Groningae, Anno *MDCCXXXII*. Nono Calendas Aprilis.

In actis Academicis vidi de | sed nihil decretum fuisse, & in
hac Epistola relatum fuisse a | aliud tempus rem rejectam.
Rectore *Cunaeo* ad Senatum,

EPISTOLA CCLV.

HENRICUS A FRISEN

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

VIr summe. Dum incertis adhuc sedibus vagor, neque in hoc rerum mearum aestu evolvere possum quid primum, quid deinde inceptem, fatali quodam veterno ita contactus sum, uti animum, desultorium in modum huc illuc transvolantem, vix ad ullum scribendi officium appellere possim. Quo magis excusatum apud te abiturum me confido, si te, virum tantum, ac censu atque aestimatione facile principem amicorum, serius paulo compellem. Reverentia dignitatis tuae atque publici muneris, cui praepositus es, auctoritas pudorem nostrum protelavit, quominus amplissimis negotiis tuis, in quibus curas tuas cogitationesque defigis, superstruere sustinerem molestiam legendi epistolas nostras, nihil ut plurimum praeter proletaria ac inania verborum adsportantes; unde genius tuus immane quantum discrepat. Et profecto, si recte rationem puto, jam nunc quoque sufflaminandus essem; nisi obnixam verrecundiam nostram blanda quadam saevitia expugnaret insignis humanitas tua, qua me, nihil tale unquam promeritum, non veluti unum e multis effusissime complecti es solitus. Equidem quotiescunque prolixissima illa benignitas tua animo recurſat atque obversatur, tanta me voluptate ilico percuti sentio, uti praecipuam felicitatis meae partem in eo putem, quod hic homo, caetera nulli rei neque ullis ingenii doctrinaeve praesidiis subornatus, emunctissimo iudicio tuo tantopere imponere quiverit, uti me, fato an felici errore quodam! in amicorum tuorum haud postremae admissionis numerum cooptare non sis dedignatus. Quo ego honore, quantuscunque est, tantundem mihi consecutus videor, quantum Grypi possident, qui aureos montes colunt. Fruor mehercle votis ad invidiam felicibus. Nihil enim perinde mihi amplum atque honorificum duco, quam in flagrantissima gratia eorum hominum vivere, quibus aetas omnis fasces submittit ac lubens affurgit; qualem te, jam pridem factum est, cum saeculo atque cordatissimo cuique probasti. Mea sic est ratio, at-

que ita animum induco meum, pluris esse hanc palmam, quam omnes trabeas ac laurus, quibus per saepe exitio gravi demersa est incauta mortalitas. Mihi pauci Catones, imo unus sufficit. Vulgus imperitum nulli moramur. Non enim tam male nobiscum agitur, uti ad miseras preces decurrere, aut votis pacisci debeamus, quo imae caveae plausum emendicemus. Vale, Vir Maxime à tui observantissimo; qui quanti abs te fiam permagni semper ad existimationem meam interesse putabo. Festinabundus scribam Parisiis. Kal. April. CIOIOXXXII.

Hujus *Henrici à Frisen*, nobilis Saxonis, multae laudes leguntur in Epistolis doctorum virorum hujus temporis, *Buchneri* discipulus, & hinc *Leidae Dan. Heinsii* & *Cunaei*, magnam ingenii & eruditionis famam reliquit. ejus filius deinde *Cl. Graevium* audivit, cujus celeberrima mentio in epistolis *Graevii* & *Nic. Heinsii* occurrit. Neptem denique *Ultrajecti* etiam operantem Musis inter auditores meos numerare licuit.

EPISTOLA CCLVI.
PETRUS CUNAEUS

Nobilissima Juveni Henrico de Frisen

S. D.

Parisiis.

Litterae tuae, nobilissime Juvenis, quas Parisiis Kal. Aprilis ad me dedisti, sero admodum traditae mihi sunt, sed longe jucundissimae mihi gratissimaeque fuerunt. Quis enim esse mihi dulcius potest, quam ea cernere, quae a te profisciscuntur, juvene omnium, quos pridem novi, letissimò, & ad omnem virtutis & doctrinae excellentiam nato? Enimvero quidquid a me tibi, dum hinc esses, tributum fuit, id non gratiae apponi volo, sed totum hoc praeclaris illis dedi animi ingeniique tui dotibus, quas in te collocavit coeli benignitas. Ingentibus quippe rerum documentis summam doctrinam tuam cum singulari industria judicioque conjunctam perspexi, ut omnino mihi acerbum fuerit carere ea voluptate, qua frui ex alloquio tuo adspicere soleo. Nimirum id unum tota vita operam dedisse mihi videris, ut non modo ipse perferat, sed aliis quoque omnibus exemplo tuo significares id, quod pauci ea domo atque fortuna nati capiunt, quam sit pulchra res litterarum jurisque & legum studiis inclarescere, ex quibus ad

una

natalium splendorem vera nominis atque existimationis dignitas accedit. Non ego ex alitum volatu, aut è cantu oscinis augurari didici, nec unquam mathematicorum coelum perambulavi, sed tamen habeo alia signa, quae observem, longe certiora, quae minus habent vel obscuritatis vel erroris, ex quibus futurum arbitror, ut non modo familiam ipse tuam, sed & patriam universam ac remp. vestram magna luce perfundas. Ac plane de me tibi spondeo, ut virtutes tuas praefens amavi, ita me semper fore praestantissimae tuae indolis studiosissimum. In quo etsi plurimos habeo socios, cupio tamen hic, si quid valebo, primas tenere. Vale, juvenis nobilissime. Lugd. Batav. VII. Jun. 1632.

EPISTOLA CCLVII.

HENRICUS à FRISEN

Petro Curææ

S. D.

Leidam.

Quae gaudia iis ex rebus, quarum momento defuit ac senescit dignitas, mortalium mentibus fortis indulgentia offundit, nugas meras puto, prae ut qua nunc laetitia lubentiaque mactus incedo, postquam per literas interpretes summum tuum erga me amorem ac benevolentiam, quam minime mendacibus indiciis jam ante cognoveram, tam benigne declarasti. Diceres Attalicas mihi conditiones obvenisse, aut haereditatem effertissimam sine sacris alicunde huic homini objectam, ita luxuriant gaudio diffluo pene ac liqueſco. Sibi equidem sceptrum sua habeant reges; sibi divites in altum exstructas opes servant, sibi hortos ac suburbana regio luxu instruant, denique agrorum spaciis & lato quantumlibet foenore exuberent; jam dudum de invidente, nō fallor, prospectum est. Quippini? cum pluribus illa magis exitio steterint, quam bella, quam fames morbive, quaeque alia, ceu dirum mortalibus omen, immani peste terris incubuerunt. Equidem ego abunde felicitatem reor, si te iudice, inter eos haud postremas tulero, qui de affectu tuo haud falso gloriari queunt. Caeterum magna haec me difficultas circumstat; Neque enim quatenus immensas laudes, qua me immeritum extollis, admittam; neque rursus quonam verborum honore pro tam eximio

X 5

mu-

munere grates refundam, cum omnia circumspecto, evol-
vere satis promptum est. Cogor itaque damnare averſi ge-
nii noſtri infelicitatem, cujus nunc copias opesque adeo in
arctum coactas eſſe ſentio, uti ad hanc provinciam adſpira-
re non audeat. Enim dotes ipſe meas contemtim dete-
ram? una opera judicio tuo multum demſero, cui omnia
deferri debere, lubens facio uti exiſtimem. Porro autem
dictis ſperem condignas tibi gratias agere? Nae ego largi-
ter erravero, ſi tantum honorem ulla dicendi majeſtate ae-
quatum iri autemem; quippe quae tantum infra magnitu-
dinem meritorum tuorum jacet, quantum tu gloria ac vir-
tute invidiam viciſti. Uno taſtum colore, quantum con-
jecto, defendi poſſum, quod benevolentiae tuae muneri-
bus obniti flagitium longe maximum augendaeque invidiae
putavi. Itaque ergo hoc quoque uti caetera gratiae tuae
debiturus ſum, uti quanquam impar tantis laudibus, quarum
fulgore perſtringor, illuſtre tamen judicium tuum indigni-
tati noſtrae dehinc praeſtruere poſſim; quo ſi propriis ac
domesticis bonis parum valuero, iſthoc ſaltem ſchemate ac
tam ſplendido fūco adornatus aliorum quoque judicio ſpe-
cioſe imponere poſthac queam. Ac in aliis quidem rebus
bonum nomen eſſe, ut mos meus fert, non ceſſabo, heic ne
benignitas tua, & facilitas optimorum fere ingeniorum con-
tubernalis, te fruſtra habeat, male metuo; neu paupertini
ingenii noſtri tenuitas deſtruat faſtigium ingentium merito-
rum, ac multum de cumulo illarum laudum demat, quas tam
prolixè tenebricoſo nomini noſtro circumfundis. Per me
tamen diutius non ſtabit proſecto, quominus ipſe omni arte
atque cura ſedulo me verſem atque excutiam, ac ſi genius
non reſfragabitur, per generoſos auſus atque ardua tenta-
menta inviis quoque atque inacceſſis gradum inferam.
Quod ſi quid unquam in noſtra indole haud prorsus poeni-
tendum enituit; in hoc me jaſto, in hoc me magnifice ef-
fero atque unice triumpho, quod nemini mortalium ſim con-
ceſſurus, uti ſplendidiffimi ingenii tui, doctrinae ſapientiae-
que dotes prorsus coeleſtiffimas religioſius adorare videatur.
Huic ego merito, aliarum rerum haud ambitioſus aequè,
facile palmam dō; cujus indolem is quotidie magis magis-
que inflammat ardor, uti iis indiciis, quibus te meque dignum
eſt, venerationem tibi meam teſtari queam.

Ne tempora tua diutius morer, quibus vel ſic ſatis pro-
terve illuſi, uno verbo adjicio, Fratrem Regis aliquot tur-
nus

mis succinctum in Provincia agitare, late, qua incedit, terrorem atque pestem circumferre. Spes tamen est futurum, uti simul Rex cum justo exercitu ducem, vagum & latrocinii potius quam belli more incurfantem, confectabitur, turbæ istæ, quæ licentia fervent, tanquam frigore percussæ dicto citius confidant, ac veluti amisso aculeo torpeant.

EPISTOLA CCLVIII.
HENRICUS à FRISEN

Petro Cunaeco

S. D.

Leidam.

Factum est à me oppido quam negligenter, Clarissime Cunaee, Amicorum summe, quod tam diu scribendi munus subterfugerim. Itaque & me quoque jam prope modum silentii suppuget, cujus rationem tamen, fallor, aut sine precatore tibi probare poterò. Quo enim, sodes, febriculosa scriptione occupare & invadere otium tuum, quod ubi vis rectius perdere potes? Apagesis mihi istos ineptiarum institores ac mangones, qui ubique ambitiosas naenias & exquisita nugarum fercula fastidiosè ingerunt, ubique lepidum quid ex blanditiarum myrothecio allinunt; denique dum nimias exhibent argutias, nihil quicquam pro sanis faciunt. Sciti aedepol parasitastri, si Diis placet; ac digni, medius fidius, qui mimico illo ac veteratorio schemate caudam trahant, ac scaenarum ostentatione traducantur. Nulla igitur nobis, si exquiratur usque ab stirpe auctoritas, tam intima silentii causa fuit, quam quod interventu literarum curas tuas morari religioni duximus. Nunc ne plane me decoxisse in animum inducas; neve sanctissimum illum cultum, quem intemerata religione ac fide tibi devovi, putes non nihil refrixisse, abrumpendum silentium fuit, & redintegrandæ memoriæ amicitiae nostræ, quam ego, mentiar, nisi jucundissima subinde imagine, quoties secreti licentiam nactus sum, quasi in me paulum seductus, tota cogitatione retractare aggredior. Quæ quidem cogitatio tam blanda sæpe voluptate afficit animum & allestat, uti aliarum rerum sensum usquequaque illi demere aut minuire videatur. Quid quaeris? Haud aliter atque loti dulcedine captus, aut vi carminis excantatus, ita suavi illa contem-
pla-

platione defixus haereo, caeterasque omnes sollicitudines cum dicto protinus depono ex animo deleoque. Caeterum ea in urbe nunc sum, in qua neque otii sane neque negotii ratio mihi constat: neutro enim potiri datur. Denique jam in nervum ire decretum est potius, quam isthoc veterano diutius contabescere; misere enim heic frigeretur profecto. Usque adeo quidem, uti vix quenquam, meo animo, reperias (ab uno atque item altero si discesserim) cum cujus consuetudine solitudinem tuam permutare velis. Ut omnia tamen alia desint, unius certe consuetudine ita devinctus teneor, uti reliquorum amicitias prae illa haud magno ambitu appetam, imo aequissimo animo negligere queam. Is est *Hugo Grotius*, inter praecipua rarissimae doctrinae virtutisque documenta memorandus; quem ideo edidisse mihi natura videtur, ne saeculo nostro vel exemplum deesset vel convicium. Nosti eum qui vir sit; Quem ego uti ne viderim, auri montes mereri nollem. Prorsus hic unus omnium mihi instar est. Itaque nunquam unum intermitto diem, quin ad eum invisam, sermonibusque illis (doctis, Jupiter? atque eruditis) qui sub manum ei nascuntur, memmet expleam, fruarque votis ad invidiam felicibus. Saepe inter fabulandum frequens atque apprime jucundus de te sermo incidit, multo cum honore atque commemoratione laudum tuarum atque virtutum plane singularis exempli, quibus saeculum tibi obstrinxisti; & porro mirum in modum obstringes si, quod jamdiu praeclare minaris, Josephum tuum deteriso ignorantiae situ, atque ea labe, quae aetatis vitio laborat, exceptum ingenii tui luce perfundere ac publice exhibere non recusaveris. Unicum hoc *Maximi Hugonis* votum est; cui & ego, quanquam tanto intervallo impar, meum aggregare minime erubesco. Frustra te fabulae malignantium terreant aut tardent; Te, qui supra ipsam invidiam caput effers; Et Vaejovesistos, si qui molesti esse audebunt, nae tu, si sacra tua commovere lubear, pulchre exarmare & magnifice tractare queas. Tum qui istud opus pro digno explicare queat, neminem, praeterquam te unum, exstare, ausim, vel te iudice, quovis pignore contendere. Nunquam hercle defugies auctoritatem. Sed nolo me heic diffundere. Ego, cum omnia apud nos modo essent tumultuosissima, commodum statui in hac urbe subsistere tantisper, quoad turbae istae consilescerent. Interex loci summus atque Augustissimus Sueciae Rex illustri atque decretoria pugna victis ac fugatis hostibus, in ipso,

me-

mehercles, articulo, veluti ad conditum, adfuit atque nos omnes praesentissimo exitio subterduxit. Nunc postquam ejus ope viam nobis munitam intelligo, cis, arbitror, paucas tempestates, iter ad meos, quantum pote, arripiam. Ii, qui pugnae interfuerunt, ita narrant; illud proelium, quo ante annum ad Lipsiam concursus est, ludum jocumque esse, prae quam ut nunc utrinque certatum fuit. Verum heu mihi! ut male formido, ni nimio nobis forte haec victoria constet. Sunt enim, sunt nonnulli, qui literas Berlino, Brandeburgo, Witteberga, Magdeburgo acceperunt, quibus fertur Regem ipsum, cum ex more inter primos pugnam ciceret, infelici ictum globo paulo post ex vulnere obisse. O crudele fatum! ô fortunam semper insidiosè benignam atque inter ipsa officia metuendam! Adeo nullum tam sincerum mortalibus gaudium obtingit, quod non aliqua vicissim contaminet aegritudo; atque est nescio quae arcana invidia, quae felicitati nostrae subinde obtrectat, & spes mortalium ad magna surgentes ipso in flore praecerpere sibi voluptati habet. At enim Philosophiae plus satis. Ego uti fabulam istam (atque utinam vates sim) tollere nondum audeo; ita subesse aliquid monstri haud injuria subvereor. Rex enim, ut semper fuit immoderatissimi adversum se imperii, nec labori nec periculo usquam pepercit, quo minus inter ancipitia claresceret, & salutem illius capitis, in quo tot millium spiritus vertebatur, vilem sibi haberet. Quaeso inter nos pereat tam horribile secretum; donec omnia magis certa atque explorata sint. Non est tamen periculum ne erres, si Cl. D. *Heinsio*, eximio atque intimo nostro, illud quicquid est credere volueris: quem uti à me quam amantissime salutes, rogo. Scribendi facultatem temporis nunc angustiae eximunt; proxima occasione ei diligentiam, ut spero, nostram probabo. Salvebis & tu quoque plurimum a Principe amicorum, *Hugone Grotio*; qui in hac urbe hyemare decrevit. Vale, Vir Magnifice, atque styli nostri intemperantiam boni consule. Si quid literarum ad me curatum voles, quod unice te oro, ad aedes haece, quarum insigne est civitas Embdenensis deferri eas, nisi nevis, jubero. Hospes enim istarum aedium eas porro ad me sine mora transmittet. Sine, quaeso, hac spe tui fruar. Datum Hamburgo x. Kal. Dec. c. 1633.

Regem Sveciae nobis fuisse, pluribus documentis constat, quam vellem. Hem! spes nostra! quo recidis?

Ger-

Germaniae nunc me ex animo miserefcit, quae iisdem fluctibus reſorbebitur, unde ſeſe vix aegre emerſit.

EPISTOLA CCLIX.

P E T R U S C U N A E U S

Henrico de Friſen

S. D.

Hamburgum.

Q Uod literis tuis, nobiliſſime Juvenis ſilentium tuum excuſas, magis pro humanitate tua feciſti, quam quod juſta ulla ratio id exigeret. Nam & cum in itinere diu haeſeris, multa tibi objicere impedimenta potuit locorum mutatio: & poſtquam Hamburgi conſediſti, etſi tibi in iſto otio non ſtatim ſcribere libuit, aequae tamen me diligere a te credo. Solent enim hi, inter quos aliqua amicitiae fiducia eſt, facile in iſtis, quae leviora ſunt, ceſſare & officii aliquid intermittere. Infirmo vinculo ille affectus conſtat, qui ſcrupuloſa & anxia diligentia penſitatur. Apud Dionyſium Longinum inter vitia ſublimis & heroicae diſtinctionis exiſtimatur τὸ ἀδύνατον ἢ ἀναμάρτητον εἶναι. quia plus ſtudii & curae in ea re ineſt, quam maſculi roboris. & Plinii Secundi querela de quodam amico ſuo fuit, ideo peccare ipſum, quia nihil peccaret. Quod viri ampliſſimi D. *Hugonis Grotii* adſpectu & alloquio quotidie frueris, ex animo tibi gratulor. Quippe in uno illo viro repraeſentatur tibi, quicquid pene eruditorum hominum habet noſtra haec aetas. Quare jam vix fore puto, ut facias, quod abiturus promittere videbaris, hoc eſt, ut greſſum ad nos referas. Qui enim iſtud Bataviae depoſitum in Germania tua jam reperis, leniter tolerabis, opinor, noſtri deſiderium. Literas ab eo nuper accepi, quibus D. *Hartzwigium* Ictum Hamburgensem, juvenem praeclarum ad nos redeuntem, mihi commendabat. Illis ego reſpondi, atque impenſe eum rogavi, ut te tuamque eruditionem & inuſitatam virtutem inter prima nobilitatis Germaniae decora aeſtimaret. De commentationibus meis, ut eas aliquando in lucem emittam, bene mones. Faxo ut omnes intelligant, me bonae menti operam dediſſe, atque etiam publicis ſaeculi haud deſuiſſe commodis. Sed cauſa adhuc eſt, quae me aliquantisper continet. Partem illam epistolae

lae tuae, quae de morte Regis Sueciae est, viro clarissimo, amico tuó, vel nostro potius, praelegi, ita ut voluisti. Sed ille, ut omnia, quae a fortissimo hoc bellatore gesta sunt, in majus accepit, & laetis ejus successibus nimis se extulit, ita nunc immodice dejicitur. luctuosa ejus morte, ac pene ad desperationem formidine properat. Ego, qui summam Divini numinis benignitatem in restituenda Germaniae libertate hactenus adfuisse, atque etiam acerbissimum hunc casum esse cum insigni victoria conjunctum video, illud temperamentum tenebo, ut confidam principes ducesque Germanos & Suecos consilia animosque & vires juncturos, & ejusdem Dei auspiciis consummaturos tantarum rerum coepta. In quo omine desino. Vale, juvenum nobilissime & praestantissime. Lugduni Batavorum, 17. Decembris 1632.

EPISTOLA CCLX.

HENRICUS A FRISEN

Petro Cunaeo

S.

JAmpridem, Vir Maxime, literarum tuarum desiderium impatientissime fero. Quid enim mihi putas animi esse, cum a consuetudine tua, qua quondam pastus unice fui, direptus, pertinacissimo insuper silentio tuo ita differor & excrucior miser, uti, postquam nomen tuum veluti in vasta quadam solitudine frustra imploravi, prope ad invissimae hujus lucis taedium adigar? Nolo sane fidem tuam & affectum, cujus experimenta habeo prorsus luculentissima, iniqua suspicione suggillare; Scio id genus officiorum, queis amicitiae sacris operari mostenet, non peti, sed praestari solere. Estque literarii hujus commercii indoles ea & conditio, uti ratio ejus decoquat, si scrupulose nimis disputetur. Perraro enim ex formula respondet, aut ad praescriptum quod ex pacto convento procedit. Neque quisquam tam a naturali lege desciscit, aut strictissimis illis nexibus libertatem suam arctari patitur, uti praefinito & veluti ad demensum aut loqui velit aut scribere. Quare si hoc postule, protervus merito ac stulte ineptus audiam; neque cuiquam, arbitror, satis pro sano facere pol videbor. Quae malum, igitur ista intemperies sit, sanctissimum jus fasque
ami-

amicitiae atque inviolabiles modestiae leges, quas virtutum tuarum reverentia in hoc animo sanxit, impudentissima profecto expostulatione temerare velle? Ego vero etſi facere nequeo, quin graviter & impenſe doleam, literarum tuarum voluptatem, quarum pretium inaeſtimabile ſemper ſum arbitratus, diutius quam ſperaviſſem, deſatigare ac ſuſpendere expectationem noſtram: haudquaquam tamen eo dilabor, uti peculiarem tuum erga me & candidiſſimum amorem incommoda uſquam opinione violare audeam. Id peto duntaxat & enixius rogo, uti hoc extorqueri ab animo tuo atque excudi patiaris, quo proximis comitiis noſtri ratio habeatur: niſi ſi forte, quod ne cogitare quidem de te ſas puto, memoria noſtra apud te aut exolevit aut eviſuit. Ambitioſius hoc abs te contenderem, niſi parcius tecum & reſtriſcius fabulari, mea quidem appriime, ſed & tua non parum aedepol intereſſe autumem. Nam neque me decet argutias heic ſerere; & tu, quem in illo ſaſtigio, in quo te excellentiſſimis meritis & divino prope ingenio collocatum videmus, publica ſibi vendicant totum, moleſti carminis moram negotiis tuis inferi non pateris. Porro ecquid hīc agam, quidve ſtruam, quanquam ad nullam curarum tuarum partem illud pertinet, obiter tamen indicabo. Singula vero quae hīc ab aliquo tempore ſumus perpeſſi, annales utcunque ampli ac vaſti vix ceperint. Nec attinet ſane ea omnia retexere, quaeque ipſe miſerrima vidi, & quorum pars magna fui; quis talia ſando! noſtri enim caetera. Illud in univerſum dixiſſe ſat habeo, neminem apud nos ſuſpereſſe, quem belli foediſſima haec calamitas non invaſerit ac propemodum adſiſſerit. Periniqua profecto belli haec ratio eſt, aut potius inſania, quod indiſcretim omnes ordines fortitur: ſummos, imos, medioximos nullo diſcrimine arripit. Quantum inſtar in admiranda unici Regis virtute fuerit, nunquam maniſteſtius, quam ab ejus morte deprehenſum eſt. Sed illa felicitas aliquandiu nimis laeta ſeſe ubertate extulit; tanto citius collapſa, ac neſcio quā peſte contacta, extabuit: haud aliter atque ſemina quaedam, quae ſummo ſparſa ſolo non penitus immiſſis innituntur radicibus, celerius utique ſe effundunt, & ſolidiſſimas ementitae ſpicas herbulae inanibus ariſtis ante meſſem flavescunt. Certe ſi gloriae ſuae adhuc ſuperviveret inviſſiſſimus Heros, ſpes eſſet brevi futurum, uti aegra reſpub. quae nunc lapſantibus incertiſque veſtigiis oberrat titubatque, pulchre conſtabiliatur. Inter haec conor ego quacumque

que ratione, uti a partibus atque studiis reip. quam longissime absum, atque dum procellas horresco, litus legam quantum potest, ubi tutissima irato quamvis mari statio est; magnam utique mei partem fortunae jocantis ludibrio subducitur: Wittebergae, enim ago; utque interibi Musarum mearum consuetudine devinctus non insuaviter me oblecto, aulae de industria fugitans, quae fronte blanda quantum, Dii boni! malorum tegit & obvelat. Tandem autem serio animum ad Juris scientiam appuli: cujus amore nunc captus atque deditus haud spernendam temporis partem ad eam omni ratione excolendam seponere decrevi. Nisi si forte vis quaedam major praeclarissimum hoc studium e manibus nobis excutere coeperit. Et verum quam metuo, ne aetas nostra sordidiuscula illa ambitione & negociis obruatur prius, quam omnia eo studio ac labore pervestigare queam ita, uti opto, atque uti me haud degeneris animi indoles hortatur. Eniti tamen juvet, & nobiscum contendere, vel in hoc, uti quatenus progredi in hoc stadio nobis fas sit, experiamur. Nam etsi ad supremum, quod affectamus, culmen aspirare haud detur, & ad praeclarissima quaeque obstructus nobis aditus sit; non id tamen confestim debilitare ac refringere animum curamque deflectere atque ingenii impetum sufflaminare debet. Est enim quatenus prima nobis fors invidet, in secundis quoque tertiisque haud poenitendus neque inglorius industriae nostrae locus relictus. Illa se jactet in aula. Sicuti vero praeclarum est, ad maxima ubique exempla se dirigere; ita ingenio refragante aut casu, tantum in iis sequi quantum consequi possis minime fastidiendum reor. Perperam vero atque aspere in me consuluit fortuna; quod facultatem tui audiendi videndique nobis ademerit: cujus jactura ita acriter me pungit, ac remordet, uti concoquere eam citra doloris sensum vix possim. Profecto enim non exemplum tuum duntaxat, tersissimique judicii integritas, atque ignea vis quaedam, cujus fiducia tu metuenda aliis & praerupta pervadis, ad eximia quaeque nobis incitamento foret: sed & sermones exculti & uberrima doctrinae copia abundantes, permagna procul dubio adjumenta nobis asferre, & ad ea quae cupimus percipienda, viam praesternere facile possent. Nunc animi hercle discrucior, inter eos me latitare, qui nisi paululum subbiberunt, atque ingenii sui solum plusculum irrigarunt flore Liberi, haud temere quicquam sufferti tinniunt. Paucos tamen quosdam hinc excerpo, qui

Y

se,

se, quantum licet, a contagione saeculi intactos atque immunes praestant. Ah his ubi descenderis, idem omnes reliquos error habet, & sub eadem causa obruit: Sed non id nunc ago, nimirum, uti mores saeculi infamem. Tu, quae so, si me amas, per literas etiam, qui potes, ingenii tui consiliique lucem porrige laboranti. Nam pragmaticorum ineptias nullus moror; quas equidem, si in auctione venum irent, cassa nuce non emerim. Eant sane & populo obtudant, quas commenti sunt, fabulas; apud me quidem testiferam confregerunt. Digni, medius fidius, quos catamidiandos sibi excutiendosque vesticipes pueri sumant; digni qui cum stercoreis ineptiis suis, quas exitiosissimo publico in Scholas introducunt; foras quatiantur. Verum quo me ago? Vale, decus nostrum, & expecta quam mox ego dupondii legulejum hinc expromam tibi. *D. Fleinsio*, primario amicorum, observantiam quaeque & affectum a me, nisi nevis, nuncies. Fui, humanitatis tuae fiducia, prolixior; tu si ignoveris, perbenigne aede pol ac more tuo solens feceris. Wittebergae. Non. Jan. cis. ioc. xxxiii. quem annum ex omni parte felicissimum tibi ex animo voveo. Dabo operam, si qua omnino fieri potest, uti vos revisam cum zephyris & hirundine prima: atque inde rursus per Gallias, terrarum omnium reginam Italiam quoque perlustrem. Nihil tamen certi adhuc constituere possum.

EPISTOLA CCLXI.

PETRUS CUNAEUS

Henrico à Frisen

S. D.

Wittebergam.

EX literis tuis, nobilissime juvenis, quas Wittebergae Non. Januarii ad me dedisti, intellexi nondum pervenisse ad manus tuas epistolam meam, quam 17. Decembris ad te scripseram, atque Hamburgum ad summum amplissimumque virum * *D. Hugonem Grotium* transmisseram. Ego vero in ea gratulabar tibi adspectum & sermones incomparabiles istius viri, in quo uno repraesentari tibi posse sciebam quicquid pene eruditorum hominum habet nostra haec aetas. Simul & ipsum *Grotium*, & *Witt*, rogaveram im-

* Vid. sup. Ep. lxxi.

impense, ut te tuamque eruditionem & inusitatam virtutem inter prima nobilitatis Germanicae decora aestimaret. Cætera, quæ addidi, exciderunt nunc pene mihi omnia. Neque dubito quin sint interim ad te perlata nunc ea, quæ scripti. Quare neque in illis repetendis immorabor, & hoc ipso tempore, quoniam proficisci Hagam: cogor, neque reditum meum expectare nuntius vester potest, illud tibi breviter significabo, gaudere etiam atque etiam me, cum intelligo te mentem penitus ad jurisprudentiam nostram adjecisse. Nihil enim præclarius, nihil excellenti tua & divina indole dignius facere potes. Enimvero meminisse potes olim in Rep. Romana, quæ nulla nec major, nec sanctior unquam, nec bonis exemplis dior fuit, semper viros principes, primoresque populi hanc scientiam in sua possessione retinuisse: quam Plato regiam appellavit, propterea quod ad Reges rerumque Dominos, atque ad eos, qui cum his quotidie sunt, pertinebat. Nescio quid efficere apud te preces meæ possint: sed tamen rogo te, ut in hoc animi proposito constanter perseveres, atque ut de omnibus, deque singulis, in quibus aliquid opis consilive a me desideras, rotunde & familiariter pro jure amicitiae nostræ perscribas. Meum erit efficere, ut nulla in re defuisse tibi officia animi promptissimi addictissimique videantur, si modo ubi locorum sis, & quibus tradi literas oporteat, scivero. Vale, juvenum nobilissime. Lugduni Batavorum, 2. Martii 1633.

EPISTOLA CCLXII.
HENRICUS à FRISEN

Petro Cunæo

S.

Leidam.

IN turbine hoc & tempestate rerum nostrarum, quæ omnia divina humanaque in deterius labuntur, nemo magis dicum Martem execratur, nemo pacem fervidius exoptat, quam ego. Sed pacem eam, quæ speciosum illud nomen re & factis comprobet; cui nihil subest fraudis aut insidiarum. Patriæ quidem meæ, quæ furias suas cottidie patitur, & ab hoste invicem atque civibus raptatur, ex animæ me misere scit. Adeo ab omni parte laboratur; neque ullæ malorum facies nobis desit. In primis vero literarum nostrarum

strarum miserrimum fatum quis pro indignitate rei satis deploret? quibus quidem, nisi auguria me fallunt, exilium alicubi circumspiciendum esse arbitror; ne fastidia inimicissimorum heic experiri cogantur. Mihi sane, ut rem loquar, cum his moribus haud belle convenit: neque adeo conveniet, si mihi quicquam credis. Idcirco de sede mutanda serio mihi deliberandum esse statuo. quod consilium cum nuper pene ad effectum spectaret, omni ratione & consilio valentior fortuna discussit: qui casus ut spem perfectionis meae abrupta & praepropera rerum vertigine haud parum deiecit, ita cupiditatem incendit; & flagranti sua sponte animo acres veluti faces subiecit, uti, quantum potest, loca quieti atque otio adversa & infesta relinquere mediter. Non equidem ita heic despectus vitam dego, quin magnatum cuipiam decus libertatis meae nuncupare possem: neque deessent fortasse pretiosi emtores, qui conditionem praecipiti festinatione raperent. Sed mihi non est animus pretio depacisci, ut splendide serviam. Ita sum factus à genio, uti Principes viros facile dormire sinam; nulli verniliter adulari, nemini per ambitum aut indecoras praesentationes importunus esse, nemini servilibus & obnoxiiis studiis adrepere, per omnia certus ac tenax. Sane vero, cum ad id exemplar animatus semper fuerim; nunc demum ex quo me fortuna frigore ferire coepit, magis etiam comperio, nihil tam in lubrico esse, quam quod plerique ingenti votorum certamine exoptant. Itaque nihil admodum moveor census atque facultatum jacturis; quippe quae mobilitate casuum humanorum puncto temporis saepe huc & illuc transferri queunt: illud saltem lugeo, quod aetatis meae pars longe optima, inter irrita studia, atque inertissimas curas, dum loquor, penem mihi effluit. Sane quidem ex quo heic sum, nihil quicquam moliri licuit; quod spe ac voto erectae indolis nec degeneris animi dignum sit. denique cum me quaero, haud invenio. Nimio hercle satius foret in pistrino strenue molere; aut cursura vel ad languorem usque exerceri, quam ignavia heic tabescere. Mea sic est ratio. Plane igitur triumpharem, si quovis interim terrarum potius, quam heic, inter tot bona mentis impedimenta, versari contingeret. Non alius tamen locus, ut nunc haec sunt, efficacius animum allicit, aut inflectit sensus, quam Leyda vestra; imo & mea. Quippini? quae Musas nostras tot per annos amoenissimo complexu suo ac felici magnarum animarum cultu, circumdedit ac fovit?

Quo-

Quorum beneficiorum, quoties magnitudinem secreta aestimatione perpendo, nescio quae statim dulcedo subit, & penitus permanat ad venas animumque; uti eadem mihi sedes magis magisque prae reliquis adlubescat. Cui vel tua causa immensum me debere plus semel intellexi: Qui ut me quondam indignum fortassean, at non irreligiosum tamen virtutum tuarum aestimatorem, ad cultum tuum admisisti: ita tam prono deinceps & benevolo affectu ilico prosecutus es, ut & votorum meorum modestiam promptitudine quadam humanitatis praeverteris, & meritum omne meum, si quod uspiam fuit, longe vicisse haud dubie videaris. Quod quia semel tibi, feliciore meo fato quam merito, sic placuit, Deum quaeso, ut aeterno & mansuro animorum nexu perstet amicitiae haec compages; ne qua labe aut calamitas tam sancto foederi ullo tempore interveniat. Prorsus autem hoc me abs te impetrare posse confido, uti interea loci, si quid residui temporis gravioribus negotiis tuis diripere potes, literis tuis invicem me completi per otium velis: quibus etiam justae velut accessionis nomine accrescere fines, quicquid à digressu meo ex abdito atque inexhausto ingenii & doctrinae tuae penu aut in publicum jam se prorupit; aut adhuc intra liberalem custodiam domi & in scriniis tuis attinetur. Scio nihil me tibi ex parte mea vicissim imputare posse, praeter putida nugamenta aut molestas fabulas, quarum vel illic affatim vobis erit, ne tam longe scilicet accersere opus sit. Verum quae tua est facilitas, & benignitatis quoddam quasi prolubium erga homullum tibi deditissimum, non invidetis tibi ex hoc facto gratiam, quam eo nomine semper apud me integram flagitare poteris. *Salmasius* vester, vir minime in transgressu nominandus, ut in quadam ejus ad *Opitium* epistola perspexi, Batavi coeli morositate atque intemperie plusculum offendi videtur. Est is quidem valetudine tenuiuscula; sed tamen paulatim & aërem vestrum ferre discet. Notitiam viri in omni, sed Graeca praesertim antiquitate atque eruditione mirifice versati, magno hercle, si liceret, emtam vellem. Et adeo haud mediocriter doleo, quod cum in Galliis essem, per ejus in valetudinem, qua tum fluctabatur, nulla mihi notitia cum eo intercedere potuerit; quamvis id unice optarem. Ast ego temere nimirum & inconspecte facio, qui tam longo sermone te morer. Tu vero mihi vale, venerandum pariter, & amicum caput; dum de nobis arbitria sua fata peragunt: quae, utcunque du-

ra & perpeſſu aſpera, ferenda ſunt. Optimum enim qua urget neceſſitas, ſponte aut praeire aut ſequi; neque fruſtra recalcitare, καὶ μὴ διτομαχῆν. Certe de his regionibus nihil in poſterum firmi aut quieti praefagit animus, &, quia ſeincl Graeciſſari coepi, καὶ ὁ ἰὸς τὰς πύλας ἐῖσορᾷ &c. Salvebis plurimum à Cl. Viro *Aug. Buchnero*, qui te inter primos veneratur, e ſcriptis tuis ſibi notum: &, niſi fallor, non ita pridem affectum ſuum per literas ſibi tranſmiſit. Unde & ingenium viri ad unguem facti; & ſingularem eruditionem, quae ſummorum hominum amore facile ineretur, cognoviſſe te omnino perſuaſum habeo. Quare, quod addam praeterea, nihil habeo; niſi ut valeas & nos ames. Scribebam raptiſſime Wittebergae a. d. *xxix. St. Ver.* *xix. ſt. n. Sept. ciciocxxxi.*

EPISTOLA CCLXIII.
PETRUS CUNAEUS

Henrico de Friſen

S. D.

Wittebergam.

ET ſi ex tot tantisque calamitatibus, quas civilium bellorum impetu incumbere in Saxoniam tuam ſcribis, nobiliſſime juvenis, dolorem ingentem capio, illud tamen apprime me ſolatur, quod ex hac cauſa ad nos redire, & Leydam noſtram, ſtudiorum tuorum quietiſſimam pridem ſedem, repetere conſtitueris. Noſti utique inter media arma hîc pacis artes vigere, atque in regione, quae militiae ſtreptu circumſonat, tutam jucundamque requiem omnibus eſſe, qui operam bonae menti dant. In qua re ſingulare fatum Bataviae noſtrae eſt. Cum enim in Germania veſtra, atque alibi paſſim, belli fulmina, quacunque pervadunt, vaſtitationem & ſolitudinem faciant, ac literarum & artium ſupereſſe ferme nec volam, nec veſtigium ſinant, apud nos eximia quadam Dei benignitate, inter hoſtiles impreſſiones atque inter libertatis noſtrae diſcrimina, ex ipſo pene bello nata Academia eſt, & mox quo plures majoresque emerſerunt reip. difficultates, tanto major indies pulchriorque effloruit. Cum D. *Salmaſio*, de quo mihi ſcribis, magnus mihi uſus eſt, Praelegi ei nuper partem epiſtolae tuae, quae de ipſo eſt: ac de praeſtanti eruditione tua locutus, cum illo ſum honorificentius, quam tibi referre pro moeſtia

destia tua possum. Ubi ad nos veneris, reperies virum famam etiam & existimationem hominum celsiorem. Si in hac ora maritima ad inconstantiam aëris, atque ad alia coeli incommoda, cum quibus adhuc conflictatur, semel obdurerit, multam lucem ingenii ejus monumenta affundent Bataviae. Quod clarissimum D. *Buchnerum* excitaveris, ut ad me scriberet, gratissimum jucundissimumque fuit, atque eo nomine habes me debendi reum. Vir est, quem excellens animi indoles ad omne doctrinae & laudis decus armavit. Quare eum inter primos amicorum coluisse rem putabo gloriosam mihi atque illustrem. Vale, nobilitatis delibate flos. Lugd. Bat. 9. Decembr. 1633.

EPISTOLA CCLXIV.

HENRICUS à FRISEN

Petro Cunaeo

S.

Leidam.

Fataline credam haecordia, an quo alio vitio evenisse, quod anno, si rite recordor, abhinc plus integro, nihil prorsus tecum literarum commutare in animum induxerim, nequeo satis constituere mecum, Vir Maxime. Enimvero toto superiore tempore itineribus incertissimis per diversa jactatus, nec animo minus, quam ipso corpore vagus: consistere interea vix unquam, nec adeo ad scribendum componere memet quivi. At effugere tamen non possum, quin culpaе hujusce partem non exiguam indiligentiae meae patiar impingi: certe eo nomine incuso memet ac damno laepe, quod ullam mihi importunitatem passus sim obistere, quo minus, te praesertim haud fastidiente, frequentior paulo esse laboraverim in eo officii genere, cujus cultus sine rubore aliquo aut nota deserui a me vix posse videbatur. Verum de isthoc me plane securum esse jam nunc jubent mores tui ad exquisitae humanitatis laudem penitus facti. at si ulterius etiam cessavero, quae porro preces, quaeve purgatoria sacra tam deformi noxa caput hoc sat piaverint? Quanquam sane plus mihi videor vel hoc ipso peccare, quod peccatum adeo prolixè deprecor. quippe ex silentio nostro, nullum tibi negotium aut labor: simul parcere poteramus occupationibus tuis, minusque molestiae tibi tacendo creare: cum detrimento affectus ac studii fortassis aliquo:

quo: nullo certe iudicii; ac nonnullo etiam cum compendio pudoris. cui nunc praeponderare amorem atque observantiam nostram erga te prorsus ineffabilem, libenter, ut solet, comitas tua admittet. Pacem nunc haec loca habent: quam firmam aut diuturnam incertum: quam necessariam, infelix patria testis est: cui post miserabile discidium, diraque civilium armorum fata, & infames rapinas eorum, qui malis nostris fruebantur, vix alio praesentiore remedio succurri potuit. Nondum tamen quiescit Septemtrio, discordiis nostris potens & cladibus ferox: nec cessat arma opponere quieti nostrae, pro qua sese arma nobiscum summis olim gloriari consueverat. Princeps noster nihil reliquit intentatum, quo consilia eorum, quos penes summa rerum est, in melius flecti posse sperabat: ne in suos quondam amicos atque socios optime de se meritos, quibus illi duris temporibus auxilio venerant, nefarias manus vertere ac ferrum stringere potius, quam foedus porro & amicitiam nobiscum colere mallet: oblatae conditiones honestissimae, auri pondus immane militi in stipendium promissum, id donec persolveretur, pignoribus caveri placuit; breviter quicquid modo aequum visum est, quicquid salva republica tribui potuit, datum esse constat; ne sese per fidem a nobis circumventos postea queri ausint. quae omnia spreta ab illis rejectaque hucusque pertinaciter sunt; neque ullis rationibus ut bello desisterent, & exercitum de finibus nostris sine maleficio deducerent, obtineri potuit. quo haec? nisi forte parum etiam propinqui sanguinis per civilem hanc amentiam totis campis undare vidimus; neque satis adhuc in fratrum cognatorumque visceribus impios mucrones tepefecimus. Hoc nempe restabat, ut post omnia, postremo etiam cum fociis nostris gladiatorio animo committeremur. Omnes profecto, qui modo ipsum humanitatis sensum non penitus dediderunt, tam foedos & cruentos ludos mirum in modum perhorrescunt, & in hostium capita despuunt omen. Bene tamen, quod per nos non stetit, quo minus omnia semper ad pacem & concordiam forent quam integerrima. ipsi viderint, qui (nec quemquam hinc privatim incuso) auctores rupti foederis frustra nos invidiose clamant; cum ipsimet pacis iura temerarint. Interea Sereniss. Princeps noster publicis literis severe edici curavit, uti quotquot ex nostrate juventute adversis in castris stipendia merent, simul notitiam habere coeperint istarum literarum, statim ejurent militiam, & vestigio-

stigioque domum redeant. Deus tristiora avertat. Ex vestris provinciis quoque non satis laeti nos rumores adflant: praeter enim improspere hoc anno mota in hostem arma, contactum coeli vitio aërem late per eas regiones contagionem vulgasse, magnoque per singulas pene civitates strage saevisse audivimus: cujus mali diritatem te quoque sensitse, erepta dulcissima conjuge liberorumque nonnullis, cum ex juvene quodam non ita pridem inde ad nos remeante intellexissem, ita ut par fuit, ex animo perdolui. eo tamen vicissim laetus, quod ex tanto periculo superstitem te nobis literisque servavit manifestus Numinis favor: cui salus tua, quo salvo bonis eruditisque omnibus magnopere opus est, haud frustra tunc cordi fuit profecto. Si quid loci est apud te precibus nostris, quaeso quid rerum gerant, quid moliantur clarissima studia tua, quid potissimum agat haud infima doctorum cura nec paucis haecenus desideratus Josephus tuus, an lucem propediem sperare audeat, ne differas scribere. Clarissimum *Salmasium*, cujus variam admirabilemque in omni eruditionis parte scientiam tot magni auctores, felici curiositate summoque judicio ab ipso restituti illustratique, intra gloriam stare non sinunt, multa etiam nunc, ut est indefessum plane studii, praeclara minari credibile est: quorum ne fama quidem per hos tumultus ad nos perlabitur. Narrabat mihi ferme abhinc anno ἑπτακοσιοτὸν illusterrimus *Grotius*, cujus virtus praesenti saeculo major (ut hoc obiter affectu nomen viri prosequar) quanta olim apud populares gloriae ipsius obliquos invidia laborabat, tantis nunc opibus ac splendore apud externos culta ornataque, ingrativis civibus publicum iudicii dedecus vitae fortunaeque dignitate quotidie exprobrat. Is igitur Clar. *Salmasium* parare inter alia aiebat novam Anthologiae Graecorum Epigrammatum editionem; quam utrum editurus sit propediem, permittite sodes ex te sciam. Eundem scripsisse anno superiore, ad Epistolicas Quaestiones *Beverovicii*, nisi nomine fallor, Medici vestratis, quibus ille principum in eruditione virorum sententias de Terminis vitae Humanae fixo an mobili passim exquisivit, librum satis copiosum, ubi quid quisque antiquorum philosophorum de Fato scripserit senseritve accurate exponit, ab eodem mihi *Grotio* compertum. Sed quia liber publici juris non est, velim scire, siquidem lectus tibi sit, an plane ineditum relinquere *Salmasius* decreverit librum, quam doctae & reconditae, tam frugiferae tractationis; cujus sane vellem salva nunquam

amicitiae atque inviolabiles modestiae leges, quas virtutum tuarum reverentia in hoc animo sanxit, impudentissima profecto expostulatione temerare velle? Ego vero etſi facere nequeo, quin graviter & impenſe doleam, literarum tuarum voluptatem, quarum pretium inaeſtimabile ſemper ſum arbitratus, diutius quam ſperaviſſem, deſatigare ac ſuſpendere expectationem noſtram: haudquaquam tamen eo dilabor, uti peculiarem tuum erga me & candidiſſimum amorem incommoda uſquam opinione violare audeam. Id peto duntaxat & enixius rogo, uti hoc extorqueri ab animo tuo atque excudi patiaris, quo proximis comitiis noſtri ratio habeatur: niſi ſi forte, quod ne cogitare quidem de te ſas puto, memoria noſtra apud te aut exolevit aut eviſuit. Ambitioſius hoc abs te contenderem, niſi parcius tecum & reſtrictius fabulari, mea quidem apprime, ſed & tua non parum aedepol intereſſe autumem. Nam neque me decet argutias heic ſerere; & tu, quem in illo ſaſtigio, in quo te excellentiſſimis meritis & divino prope ingenio collocatum videmus, publica ſibi vendicant totum, moleſti carminis moram negotiis tuis inferi non pateris. Porro ecquid hinc agam, quidve ſtruam, quanquam ad nullam curarum tuarum partem illud pertinet, obiter tamen indicabo. Singula vero quae hinc ab aliquo tempore ſumus perpeſſi, annales utcunque ampli ac vaſti vix ceperint. Nec attinet ſane ea omnia retexere, quaeque ipſe miſerrima vidi, & quorum pars magna fui; quis talia ſando! noſtri enim caetera. Illud in univerſum dixiſſe ſat habeo, neminem apud nos ſu-
perreſſe, quem belli foediſſima haec calamitas non invaſerit ac propemodum adſiſſerit. Periniqua profecto belli haec ratio eſt, aut potius inſania, quod indiſcretim omnes ordines ſortitur: ſummos, imos, medioximos nullo diſcrimine arripit. Quantum inſtar in admiranda unici Regis virtute fuerit, nunquam maniſeſtius, quam ab ejus morte deprehenſum eſt. Sed illa felicitas aliquandiu nimis laeta ſeſe ubertate extulit; tanto citius collapſa, ac neſcio qua peſte contacta, extabuit: haud aliter atque ſemina quaedam, quae ſummo ſparſa ſolo non penitus immiſſis innituntur radicibus, celerius utique ſe effundunt, & ſolidiſſimas eſſentitae ſpicas herbulae inanibus ariſtis ante meſſem flavescunt. Certe ſi gloriae ſuae adhuc ſuperviveret inviſtiſſimus Heros, ſpes eſſet brevi futurum, uti aegra reſpub. quae nunc lapſantibus incertiſque veſtigiis oberrat titubatque, pulchre conſtabiliatur. Inter haec conor ego quacumque

que ratione, uti a partibus atque studiis reip. quam longissime absum, atque dum procellas horresco, litus legam quantum potest, ubi tutissima irato quamvis mari statio est; magnam utique mei partem fortunae jocantis ludibrio subducturus: Wittebergae, enim ago; utque interibi Musarum mearum consuetudine devinctus non insuaviter me oblecto, aulae de industria fugitans, quae fronte blanda quantum, Dii boni! malorum tegit & obvelat. Tandem autem serio animum ad Juris scientiam appuli: cujus amore nunc captus atque deditus haud spernendam temporis partem ad eam omni ratione excolendam seponere decrevi. Nisi si forte vis quaedam major praeclarissimum hoc studium e manibus nobis excutere coeperit. Et verum quam metuo, ne aetas nostra sordidiuscula illa ambitione & negociis obruatur prius, quam omnia eo studio ac labore pervestigare queam ita, uti opto, atque uti me haud degeneris animi indoles hortatur. Eniti tamen juvet, & nobiscum contendere, vel in hoc, uti quatenus progredi in hoc stadio nobis fas sit, experiamur. Nam etsi ad supremum, quod affectamus, culmen aspirare haud detur, & ad praeclarissima quaeque obstructis nobis aditus sit; non id tamen confestim debilitare ac refringere animum curamque deflectere atque ingenii impetum sufflaminare debet. Est enim quatenus prima nobis fors invidet, in secundis quoque tertisque haud poenitendus neque inglorius industriae nostrae locus relictus. Illa se jactet in aula. Sicuti vero praeclarum est, ad maxima ubique exempla se dirigere; ita ingenio refragante aut casu, tantum in iis sequi quantum consequi possis minime fastidiendum reor. Perperam vero atque aspere in me consuluit fortuna, quod facultatem tui audiendi videndique nobis ademerit: cujus jactura ita acriter me pungit, ac remordet, uti concoquere eam citra doloris sensum vix possim. Profecto enim non exemplum tuum duntaxat, tersissimique judicii integritas, atque ignea vis quaedam, cujus fiducia tu metuenda aliis & praeurpta pervadis, ad eximia quaeque nobis incitamento foret: sed & sermones exculti & uberrima doctrinae copia abundantes, permagna procul dubio adjumenta nobis afferre, & ad ea quae cupimus percipienda, viam praesternere facile possent. Nunc animi hercle discrucior, inter eos me latitare, qui nisi paululum subbiberunt, atque ingenii sui solum plusculum irrigarunt flore Liberi, haud temere quicquam sufferti tinnunt. Paucos tamen quosdam hinc excerpo, qui

Y

se,

se, quantum licet, a contagione saeculi intactos atque immunes praestant. Ab his ubi descenderis, idem omnes reliquos error habet, & sub eadem causa obruit: Sed non id nunc ago, nimirum, uti mores saeculi infamem. Tu, quae so, si me amas, per literas etiam, qui potes, ingenii tui consiliique lucem porrige laboranti. Nam pragmaticorum ineptias nullus moror; quas equidem, si in auctione venum irent, cassa nuce non emerim. Eant sane & populo obtrudant, quas commenti sunt, fabulas; apud me quidem testifera confregerunt. Digni, medius fidius, quos catamisediandos sibi excutiendosque vesticipes pueri sumant; digni qui cum stercoreis ineptiis suis, quas exitiosissimo publico in Scholas introducunt, foras quatiantur. Verum quo me ago? Vale, decus nostrum, & expecta quam mox ego dupondii legulejum hinc expromam tibi. *D. Heinio*, primario amicorum, observantiam quaeso & affectum a me, nisi ne vis, nuncies. Fui, humanitatis tuae fiducia, prolixior; tu si ignoveris, perbenigne aedepol ac more tuo solens feceris. Wittebergae. Non. Jan. cis. 10c. xxxiii. quem annum ex omni parte felicissimum tibi ex animo voleo. Dabo operam, si qua omnino fieri potest, uti vos revisam cum zephyris & hirundine prima: atque inde rursus per Gallias, terrarum omnium reginam Italiam quoque perlustrem. Nihil tamen certi adhuc constituere possum.

EPISTOLA CCLXI.

PETRUS CUNAEUS

Henrico à Frisen

S. D.

Wittebergam.

EX literis tuis, nobilissime juvenis, quas Wittebergae Non. Januarii ad me dedisti, intellexi nondum pervenisse ad manus tuas epistolam meam, quam 17. Decembris ad te scripseram, atque Hamburgum ad summum amplissimumque virum * *D. Hugonem Grotium* transmiseram. Ego vero in ea gratulabar tibi adspectum & sermones incomparabiles istius viri, in quo uno repraesentari tibi posse sciebam quicquid pene eruditorum hominum habet nostra haec aetas. Simul & ipsum *Grotium*, & *Wass.*, rogaveram im-

* Vid. supr. Ep. lvi.

impense, ut te tuamque eruditionem & inusitatam virtutem inter prima nobilitatis Germanicae decora aestimaret. Cacterà, quae addidi, exciderunt nunc pene mihi omnia. Neque dubito quin sint interim ad te perlata nunc ea, quae scripsi. Quare neque in illis repetendis immorabor, & hoc ipso tempore, quoniam proficisci Hagam. cogor, neque reditum meum exspectare nuntius vester potest, illud tibi breviter significabo, gaudere etiam atque etiam me, cum intelligo te mentem penitus ad jurisprudentiam nostram adiecisse. Nihil enim praeclarius, nihil excellenti tua & divina indole dignius facere potes. Enimvero meminisse potes olim in Rep. Romana, qua nulla nec major, nec sanctior unquam, nec bonis exemplis ditor fuit, semper viros principes, primoresque populi hanc scientiam in sua possessione retinuisse: quam Plato regiam appellavit, propterea quod ad Reges rerumque Dominos, atque ad eos, qui cum his quotidie sunt, pertinebat. Nescio quid efficere apud te preces meae possint: sed tamen rogo te, ut in hoc animi proposito constanter perseveres, atque ut de omnibus, deque singulis, in quibus aliquid opis consiliive a me desideras, rotunde & familiariter pro jure amicitiae nostrae perscribas. Meum erit efficere, ut nulla in re defuisse tibi officia animi promptissimi addictissimique videantur, si modo ubi locorum sis, & quibus tradi literas oporteat, scivero. Vale, juvenum nobilissime. Lugduni Batavorum, 2. Martii 1633.

EPISTOLA CCLXII.
HENRICUS a FRISEN

Petro Cunaeo

S.

Leidam.

IN turbine hoc & tempestate rerum nostrarum, quae omnia divina humanaque in deterius labuntur, nemo magis dium Martem execratur, nemo pacem fervidius exoptat, quam ego. Sed pacem eam, quae speciosum illud nomen re & factis comprobet; cui nihil subest fraudis aut insidiarum. Patriae quidem meae, quae furias suas cottidie patitur, & ab hoste invicem atque civibus raptatur, ex animo me miserefeit. Adeo ab omni parte laboratur; neque ulla malorum facies nobis destit. Inprimis vero literarum nostrarum

strarum miserrimum fatum quis pro indignitate rei satis deploret? quibus quidem, nisi auguria me fallunt, exilium alicubi circumspiciendum esse arbitror; ne fastidia inimicissimorum heic experiri cogantur. Mihi sane, ut rem loquar, cum his moribus haud belle convenit: neque adeo conveniet, si mihi quicquam credis. Idcirco de sede mutanda serio mihi deliberandum esse statuo. quod consilium cum nuper pene ad effectum spectaret, omni ratione & consilio valentior fortuna discussit: qui casus ut spem perfectionis meae abrupta & praepropera rerum vertigine haud parum dejecit, ita cupiditatem incendit; & flagranti sua iponte animo acres veluti faces subjeetat, uti, quantum potest, loca quieti atque otio adversa & infesta relinquere mediter. Non equidem ita heic despectus vitam dego, quin magnatum cuipiam decus libertatis meae nuncupare possem: neque deessent fortassean pretiosi emtores, qui conditionem praecipiti festinatione raperent. Sed mihi non est animum pretio depacisci, ut splendide serviam. Ita sum factus à genio, uti Principes viros facile dormire sinam; nulli verniliter adulari, nemini per ambitum aut indecoras praesentationes importunus esse, nemini servilibus & obnoxiiis studiis adrepere, per omnia certus ac tenax. Sane vero, cum ad id exemplar animatus semper fuerim; nunc demum ex quo me fortuna frigore ferire coepit, magis etiam comperio, nihil tam in lubrico esse, quam quod plerique ingenti votorum certamine exoptant. Itaque nihil admodum moveor census atque facultatum jacturis; quippe quae mobilitate casuum humanorum puncto temporis saepe huc & illuc transferri queunt: illud saltem lugeo, quod aetatis meae pars longe optima, inter irrita studia, atque inertissimas curas, dum loquor, penem mihi effluxit. Sane quidem ex quo heic sum, nihil quicquam moliri licuit; quod spe ac voto erectae indolis nec degeneris animi dignum sit. denique cum me quaero, haud invenio. Nimio hercle satius foret in pistrino strenue molere; aut cursura vel ad languorem usque exerceri, quam ignavia heic tabescere. Mea sic est ratio. Plane igitur triumpharem, si quovis interim terrarum potius, quam heic, inter tot bona mentis impedimenta, versari contingeret. Non alius tamen locus, ut nunc haec sunt, efficacius animum allicit, aut inflectit sensus, quam Leyda vestra; imo & mea. Quippini? quae Musas nostras tot per annos amoenissimo complexu suo ac felici magnarum animarum cultu, circumdedit ac fovit? Quo-

Quorum beneficiorum, quoties magnitudinem secreta aestimatione perpendo, nescio quae statim dulcedo subit, & penitus permanat ad venas animumque; uti eadem mihi sedes magis magisque prae reliquis adlubescat. Cui vel tua causa immensum me debere plus semel intellexi: Qui ut me quondam indignum fortassean, at non irreligiosum tamen virtutum tuarum aestimatorem, ad cultum tuum admisisti: ita tam prono deinceps & benevolo affectu ilico persecutus es, ut & votorum meorum modestiam promptitudine quadam humanitatis praeverteris, & meritum omne meum, si quod uspiam fuit, longe vicisse haud dubie videaris. Quod quia semel tibi, feliciore meo fato quam merito, sic placuit, Deum quaeso, ut aeterno & mansuro animorum nexu perstet amicitiae haec compages; ne qua labe aut calamitas tam sancto foederi ullo tempore interveniat. Prorsus autem hoc me abs te impetrare posse confido, uti interea loci, si quid residui temporis gravioribus negotiis tuis diripere potes, literis tuis invicem me completi per otium velis: quibus etiam iustae velut accessione nomine accrescere fines, quicquid à digressu meo ex abdito atque inexhausto ingenii & doctrinae tuae penu aut in publicum jam se prorupit; aut adhuc intra liberalem custodiam domi & in scriniis tuis attinetur. Scio nihil me tibi ex parte mea vicissim imputare posse, praeter putida nugamenta aut molestas fabulas, quarum vel illic affatim vobis erit, ne tam longe scilicet accersere opus sit. Verum quae tua est facilitas, & benignitatis quoddam quasi prolubium erga homullum tibi deditissimum, non invidetis tibi ex hoc facto gratiam, quam eo nomine semper apud me integram flagitare poteris. *Salmasius* vester, vir minime in transgressu nominandus, ut in quadam ejus ad *Opitium* epistola perspexi, Batavi coeli morositate atque intemperie plusculum offendi videtur. Est is quidem valetudine tenuiuscula; sed tamen paulatim & aërem vestrum ferre discet. Notitiam viri in omni, sed Graeca praesertim antiquitate atque eruditione mirifice versati, magno hercle, si liceret, emtam vellem. Et adeo haud mediocriter doleo, quod cum in Galliis essem, per ejus invaletudinem, qua tum confestabatur, nulla mihi notitia cum eo intercedere potuerit; quamvis id unice optarem. Ast ego temere nimirum & inconspecte facio, qui tam longo sermone te morer. Tu vero mihi vale, venerandum pariter, & amicum caput; dum de nobis arbitria sua fata peragunt: quae, utcunque du-

ra & perpeſſu aſpera, ferenda ſunt. Optimum enim qua urget neceſſitas, ſponte aut praeire aut ſequi; neque fruſtra recalcitare, καὶ μὴ θεομαχεῖν. Certe de his regionibus nihil in poſterum firmi aut quieti praefagit animus, &, quia ſeincl Graeciſſari coepi, κακῶν ὁ τάλας πύλας εἰσεῖν &c. Salvebis plurimum à Cl. Viro Aug. Buchnero, qui te inter primos veneratur, & ſcriptis tuis ſibi notum: &, niſi fallor, non ita pridem affectum ſuum per literas ſibi tranſmiſit. Unde & ingenium viri ad unguem facti; & ſingularem eruditionem, quae ſummorum hominum amore facile mēretur, cognoviſſe te omnino perſuaſum habeo. Quare, quod addam praeterea, nihil habeo; niſi ut valeas & nos ames. Scribebam raptiſſime Wittebergae a. d. xxi. St. Ver. xix. ſt. n. Sept. ciciocxxxiii.

EPISTOLA CCLXIII.
PETRUS CUNAEUS

Henrico de Friſen

S. D.

Wittebergam,

ET ſi ex tot tantique calamitatibus, quas civilium bellorum impetu incumbere in Saxoniam tuam ſcribis, nobiliſſime juvenis, dolorem ingentem capio, illud tamen apprime me ſolatur, quod ex hac cauſa ad nos redire, & Leydam noſtram, ſtudiorum tuorum quietiſſimam pridem ſedem, repetere conſtitueris. Noſti utique inter media arma hīc pacis artes vigere, atque in regione, quae militiae ſtreptu circumſonat, totam jucundamque requiem omnibus eſſe, qui operam bonae menti dant. In qua re ſingulare fatum Bataviae noſtrae eſt. Cum enim in Germania veſtra, atque alibi paſſim, belli fulmina, quacunque pervadunt, vaſtitatem & ſolitudinem faciant, ac literarum & artium ſuper-eſſe ferme nec volam, nec veſtigium ſinant, apud nos eximia quadam Dei benignitate, inter hoſtiles impreſſiones atque inter libertatis noſtrae diſcrimina, ex ipſo pene bello nata Academia eſt, & mox quo plures majoresque emerſerunt reip. difficultates, tanto major indies pulcriorque effloruit. Cum D. *Salmaſio*, de quo mihi ſcribis, magnus mihi uſus eſt, Praelegi ei nuper partem epistolae tuae, quae de ipſo eſt: ac de praestanti eruditione tua locutus eum illo ſum honorificentius, quam tibi referre pro modestia

destia tua possum. Ubi ad nos veneris, reperies virum famam etiam & existimationem hominum celsiorem. Si in hac ora maritima ad inconsistentiam aëris, atque ad alia coeli incommoda, cum quibus adhuc conflictatur, semel obdurerit, multam lucem ingenii ejus monumenta affundent Bataviae. Quod clarissimum D. *Buchnerum* excitaveris, ut ad me scriberet, gratissimum jucundissimumque fuit, atque eo nomine habes me debendi reum. Vir est, quem excellens animi indoles ad omne doctrinae & laudis decus armavit. Quare eum inter primos amicorum coluisse rem putabo gloriosam mihi atque illustrem. Vale, nobilitatis delibate flos. Lugd. Bat. 9. Decembr. 1633.

EPISTOLA CCLXIV.

HENRICUS à FRISEN

Petro Cunaeo

S.

Leidam.

Fataline credam concordia, an quo alio vitio evenisse, quod anno, si rite recordor; abhinc plus integro, nihil prorsus tecum literarum commutare in animum induxerim, nequeo satis constituere mecum, Vir Maxime. Enimvero toto superiore tempore itineribus incertissimis per diversa jactatus, nec animo minus, quam ipso corpore vagus: consistere interea vix unquam, nec adeo ad scribendum componere memet quivi. At effugere tamen non possum, quin culpa hujusce partem non exiguam indiligentiae meae patiar impingi: certe eo nomine incuso memet ac damno laepe, quod ullam mihi importunitatem passus sim obistere, quo minus, te praesertim haud fastidiente, frequentior paulo esse laboraverim in eo officii genere, cujus cultus sine rubore aliquo aut nota deserui a me vix posse videbatur. Verum de isthoc me plane securum esse jam nunc jubent mores tui ad exquisitae humanitatis laudem penitus facti. at si ulterius etiam cessavero, quae porro preces, quaeve purgatoria sacra tam deformi noxa caput hoc sat piaverint? Quanquam sane plus mihi videor vel hoc ipso peccare, quod peccatum adeo prolixè deprecor. quippe ex silentio nostro, nullum tibi negocium aut labor: simul parcere poteramus occupationibus tuis, minusque molestiae tibi faciendo creare: cum detrimento affectus ac studii fortassis aliquo:

quo: nullo certe iudicii; ac nonnullo etiam cum compendio pudoris. cui nunc praeponderare amorem atque observantiam nostram erga te prorsus ineffabilem, libenter, ut solet, comitas tua admittet. Pacem nunc haec loca habent: quam firmam aut diuturnam incertum: quam necessariam, infelix patria testis est: cui post miserabile discidium, diraque civilium armorum fata, & infames rapinas eorum, qui malis nostris fruebantur, vix alio praesentiore remedio succurri potuit. Nondum tamen quiescit Septemtrio, discordiis nostris potens & cladibus ferox: nec cessat arma opponere quieti nostrae, pro qua sese arma nobiscum sumxisse olim gloriari consueverat. Princeps noster nihil reliquit intentatum, quo consilia eorum, quos penes summa rerum est, in melius flecti posse sperabat: ne in suos quondam amicos atque socios optime de se meritos, quibus illi duris temporibus auxilio venerant, nefarias manus vertere ac ferrum stringere potius, quam foedus porro & amicitiam nobiscum colere mallerent: oblatae conditiones honestissimae, auri pondus immane militi in stipendium promissum, id donec persolveretur, pignoribus caveri placuit; breviter quicquid modo aequum visum est, quicquid salva republica tribui potuit, datum esse constat; ne sese per fidem a nobis circumventos postea queri ausint. quae omnia spreta ab illis rejectaque hucusque pertinaciter sunt; neque ullis rationibus ut bello desisterent, & exercitum de finibus nostris sine maleficio deducerent, obtineri potuit. quo haec? nisi forte parum etiam propinqui sanguinis per civilem hanc amentiam totis campis undare vidinus; neque satis adhuc in fratrum cognatorumque visceribus impios mucrones tepefecimus. Hoc nempe restabat, ut post omnia, postremo etiam cum sociis nostris gladiatorio animo committeremur. Omnes profecto, qui modo ipsum humanitatis sensum non penitus dediderunt, tam foedos & cruentos ludos mirum in modum perhorrescunt, & in hostium capita despuunt omen. Bene tamen, quod per nos non stetit, quo minus omnia semper ad pacem & concordiam forent quam integerrima. ipsi viderint, qui (nec quemquam haec privatim incuso) auctores rupti foederis frustra nos invidiose clamant; cum ipsimet pacis iura temerarint. Interea Sereniss. Princeps noster publicis literis severe edici curavit, uti quotquot ex nostrate juventute adversis in castris stipendia merent, simul notitiam habere coeperint istarum literarum, statim ejurent militiam, e vestigio-

stigioque domum redeant. Deus tristiora avertat. Ex vestris provinciis quoque non satis laeti nos rumores adflant: praeter enim improspere hoc anno mota in hostem arma, contactum coeli vitio aërem late per eas regiones contagionem vulgasse, magnoque per singulas pene civitates strage saeviusse audivimus: cuius mali diritatem te quoque sensitse, erepta dulcissima conjuge liberorumque nonnullis, cum ex juvene quodam non ita pridem inde ad nos remeante intellexissem, ita ut par fuit, ex animo perdolui. eo tamen vicissim laetus, quod ex tanto periculo superstitem te nobis literisque servavit manifestus Numinis favor: cui salus tua, quo salvo bonis eruditisque omnibus magnopere opus est, haud frustra tunc cordi fuit profecto. Si quid loci est apud te precibus nostris, quaeso quid rerum gerant, quid moliantur clarissima studia tua, quid potissimum agat haud infima doctorum cura nec paucis haecenus desideratus Josephus tuus, an lucem propediem sperare audeat, ne differas scribere. Clarissimum *Salmasium*, cujus variam admirabilemque in omni eruditionis parte scientiam tot magni auctores, felici curiositate summoque judicio ab ipso repositi illustratique, intra gloriam stare non sinunt, multa etiam nunc, ut est indefessus plane studii, praeclara minari credibile est: quorum ne fama quidem per hos tumultus ad nos perlabitur. Narrabat mihi ferme abhinc anno ὁ πάλαι illustrissimus *Grotius*, cujus virtus praefanti saeculo major (ut hoc obiter affectu nomen viri prosequar) quanta olim apud populares gloriae ipsius obliquos invidia laborabat, tantis nunc opibus ac splendore apud externos culta ornataque, ingratis civibus publicum iudicii dedecus vitae fortunaeque dignitate quotidie exprobat. Is igitur Clar. *Salmasium* parare inter alia aiebat novam Anthologiae Graecorum Epigrammatum editionem; quam utrum editurus sit propediem, permittite sodes ex te sciam. Eundem scripsisse anno superiore, ad Epistolicas Quaestiones *Beverovicii*, nisi nomine fallor, Medici vestratis, quibus ille principum in eruditione virorum sententias de Terminis vitae Humanae fixo an mobili passim exquisivit, librum satis copiosum; ubi quid quisque antiquorum philosophorum de Fato scripserit senseritve accurate exponit, ab eodem mihi *Grotio* compertum. Sed quia liber publici juris non est, velim scire, siquidem lectus tibi sit, an plane ineditum relinquere *Salmasius* decreverit librum, quam doctae & reconditae, tam frugiferae tractationis; cujus sane vellem saliva nunquam

quam mihi mota fuisset: patientius omnino nesciri poterat, quam nunc ab sciente desideratur. Vale, Vir & Amice incomparabilis, meque amare perge; simul epistolae hujus molem inconcinnitatemque ne graveris oro: quod impe-
trasse me tum demum confidam, ubi literas tuas meruero.
Dabam Rochlizii ex Arce. Eid. Nov. CIOIOCCXXV.

Non evades, humanissime Virorum, quin unam etiam molestiam mei causa subeas. Curae mihi est auctoribus nonnullis, qui in jus civile autejus partes, doctè cordateque ac luculenter scripserunt, Bibliothecam meam instruere. Inornatam illam inconditamque doctorum Semibarbarorum turbam, & hamaxariorum moles, operosas legentibus potius quam utiles, nihil moror. Lectos imprimis, ipsumque ut ita dicam florem desidero: quorum tractatio non juvet duntaxat, sed & pene necessaria sit foro aut curiae se paranti; quos quidem plerosque omnes percognitos familiaresque esse oportebat quintum jam lustrum pulsanti; sed alia, utilitatis & ipsa haud poenitendae, tenuerunt me plusculum: at ne nunc quidem serum ad solidiora progressum fore autumo. Unum oro, quia tuo potissimum judicio hac in re utendum duxi, uti auctores ipsos, quos in istum censum adscribi adrogarique dignos tute existimas, verbo mihi saltem notare ne defugas. Ego sane non alio potius auctore, quid in hoc lustro eligam maxime, didicisse velim, & ipsi me hercles libri honorem judicii tui agnoscent.

EPISTOLA CCLXV.

HENRICUS à FRISEN

Petro Cunaeco

S. D.

Leidam.

Quod servuli olim erronei ac fugitivi faciliant, idem plane & mihi usu evenit, eruditissime Cunaee. Nosti consueisse istos bonos viros, ubi diu & ad satiem usque heros sefellerunt, seffos tandem misero errore, ultro iisdem dedere semet ac fortunas suas, nihil oneris vel servitutis deprecantes, dum pacatos quovis modo dominos habeant sibi, quorum indignationem noxa sua sciunt se provocasse.
Jam

Jam pridem factum est, amice incomparabilis, cum & nos emanfores fuimus, & quantulo minus, obsecro, quam transfugae partium illarum, quas & amicitiae leges & debita tibi observantiae religio cum primis a nobis exigebat. Nunc atque demum postquam vincula ista rupi, ni fallor, quarto tanquam ex longa aberratione & fuga iterum sisto rhenet in viam atque ad officium redeo. Nec aram tamen aut precatorem aliquem paro mihi, ejus conciliatu elementiam tuam eblandiri tentem. Ipse venio; fretus singulari humanitate tua atque erga me benevolentia: ut quantum unquam amore & gratia valere apud te potui, nunc experiar. neque vero aliud luculentius ejus rei documentum ceperim, quam si per silentii nostri culpam nihil tamen intellexero decessisse de summo tuo propensissimoque erga hominem hunc affectu. Et certe absolves me, auguror, ubi perpendere volueris tecum, literarum tantummodo illam fuisse intermissionem; non observantiae, non illius cultus, quem eximium neque desitutum perpetuo deferre amicitiae tuae decrevimus: cui ut ego me longe impari meritis esse scio, ita fide, candore, constantis & aversi à falso animi dote eam aequabo. Praestiturus abunde, si, cum alia omnia ad promerendum favorem tuum mihi desint, saltem intelligere satis possim, quantum illud sit, quod a me debeatur tibi pro tam illustri munere, ejus memoria extabit semper & victura est in animo meo, una cum veneratione profunda virtutum tuarum, nolentibus necquicquam invidis, maximarum, eminentissimarum, celebratissimarum gratis famae praeconiis per universum terrarum orbem. quarum sublimitas ac splendor, qui nigras & rubiginosas animas male erit, si quoties admirationem a me exprimit, toties id tibi praedicare possem, jam constaret profecto tibi, nihil me aut habere antiquius, aut frequentius meditari solere, quam ingentes illas & palmarum animi tui dotes, quae tot praestantia clarissimaque, & quod caput est, nihil aut ex varlo aut aliorum obtreccatione trahentia decora tibi & jure & merito compararunt. dum laborum tuorum non aliud praemium affectas, quam ut latissime prosis bene praecclareque, cum de nostra aetate, tum de saeculis omnibus merendo. Quod sicut pauci eorum, qui hodie literas tractant, propositum habent; ita paucioribus haec res feliciter satis expetit. vel quod magna pars minime parati veniunt ab iis artibus, quas nisi attuleris, operam luseris; quasque in te praesens aetas stupere cogitur: vel quod

quod plurimi etiam morbo quodam ^τ *κακηθείας* praecipites sunt; dum se sic demum doctos & vere eruditos probatum iri confidunt, si aliis quam virulentissime & confidentissime maledixerint: quae scabies hoc aevo sacrum ordinem cumprimis incessit, quos nihil pudet ferme (bonos hinc & probos viros non tango) conviciis potius, quam argumentis pro veritate dimicare, & probra invicem sibi ingerere, vix cauponibus nautisve aut lenonum pueris digna. Sic altercando veritas amittitur. Sed enim relinquere eos fatius est cum istis moribus. Saeculi isthaec corrupti vitia sunt: cui emendando tu tuique similes nati estis: quod facis, dum veram eruditionem rara quadam candoris & probitatis laude citra imminutionem cujusquam strenue is promotum, de quo cum alia multa, tum fidem optime faciet, spero, simul publicum videbit, Iosephus tuus. quem utinam finire aliquando effringere privatae custodiae clathros, quos jamdiu gestit erumpere. Nihil facere & ad existimationem tuam praestantius, & ad desiderium eruditissimi cujusque exoptatus posses. Et tamen reipublicae literariae vel maxime interest, ne diutius fraudetur illo opere, cujus perfecti edolatique gloria ad te solum, utilitas ad omnes in univversum literas profitentium uberrime permanabit. Certus sum nullum unquam autorem secundiore applausu exceptum iri, quam eum, de quo sermo est. quippe cujus super propriam nobilitatem, tuum etiam meritum pretium accendit. Memini in eadem sententia esse illustrissimum heroem *Grotium*, ^τ *Δαυμάσιον*, cum ante hos aliquot annos Francofurti sermo nobis de hac re ortus esset: cujus & iudicium & auctoritatem scio te minime contemnere solere. Et sane si quem alium, hunc praecipue novisse videor iudicem talium longe *ἀκριβέστερον*. Solebam quondam creberrimas ad eum literas dare; nunc ex quo bello miserrimo isthaec nobis diremta commercia sunt, diu est cum nihil de eo accipi. Beabis, nos si quid de rebus ejus comperti ad nos perscripseris. Nam ultimas illius ex Galliis ante hoc biennium accepi, cum primum eo se conferret Legati munere ad Regem Christianissimum functurus. Postea vastum inter nos silentium tenuit armorum tumultu increbescente. *τοιαῦτ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται*. D. *Salmasium* ^τ *δαιμόνιον* multa nova muginari audio, neque cujus argumenti ea sint tamen, certi quicquam adhuc intelligere potui. Tu, nisi molestum ducis, id optime mihi explicabis. Non potest sane quicquam, nisi magnum atque excellens, procudi ab

in-

ingenio admirationem parere nato; tam insuper stupenda rerum ac scientiarum penu copiosissimo, ut nihil ferme in omni antiquitate videatur adeo irreperitum aut abditum esse, quod is non ilico in numerato habeat. Magni aestimarem amicitiam ejus, si qua daretur eam nancisci: id, nisi praesens praesentem aliquando complecti potero, nunquam mihi perfectum existimabo. Omnino confido hujus voti me fore compotem, simul per bellicos fremitus, quæ undique adhuc territamur, licuerit mihi eam, quam destinavi, protectionem suscipere. Liber enim sum; omni ambitu aversus ac solutus sum: cetera depique juris mei, nisi quatenus optimis atque æquissimis parentibus salvis adhuc, (& ut diu sint precor) lenibus eorum imperiis cedere sponte, pium ac decorum arbitror. Alioquin nullius publici officii necessitudine sum constrictus; nec nisi difficulter potero adduci, ut honorificæ hujus servitutis fraeno os præbeam: cum tanti mihi fuerit hætenus libertas mea, ut eam oblati etiam & ingestis ultro apud Principem honoribus, quibus apiscendis alii fortasse omnia facerent, nunquam mutare voluerim. Sed ut revertar ad *Salmasium*, scio; cum primum in urbem vestram se conferret, non optime ipsi convenire cum *Heinsio*; inimicitias eo periculosioribus, quo magis opertis: quæ tamen non est ut tuam notitiam effugere potuerint, cum ad nos quoque ex tanto intervallo sint perlatae. Fortasse tamen & huic rei longa dies medicinam fecit, animosque causis nescio quibus divulsos redigere in unum potuit: quod dubium est, sperare magis debeat an cupere, pro eo honore, quo eos ambo prosequor, alterius etiam non vulgari amicitia, quod non ignoras. Quare scire per te, quicquid est ejus, sane quam aveo. Nos interea meliora piis ominabimur. Si quid novi enixæ sunt Musæ vestrales, quas scio nunquam non aliquid parturire, id mihi significabis valde cupienti. Apud nos magna ejusmodi annonæ caritas est. Omnia artium honestarum literarumque præsidia bellum nobis eripit; cujus immanitate Musæ etiam ipsæ quodammodo *casæqueque* Excusarem longitudinem epistolæ hujus, nisi ferum jam foret excusare id, quod in potestate mea erat: ne excusandum esset. Pol credo te existimare id opera conductâ a me actum his literis, ut ab earum lectione te non ante quam lassum confectumque dimitterem. Da nobis hanc veniam, obsecro, ne graviter feras nostram hanc tecum garriendi familiaritatem, & ut volas, nobis vicissim utere. Tui enim

su-

sumus; nec mutabimus. Vale, mi doctissime Cunaee, & ut dixi, nos totos tibi habe. Dabam Dresdae. Mens. Apr. Ch. MDCCXXXVIII.

Literas, quas reponere mihi volueris, quando visum erit commodum, ad *Buchnerum* diriges; inde porro ad me certo itinere perrecturas. Idem quoque ad Cl. *Heinsum* scripsi.

EPISTOLA CCLXVI.
HENRICUS à FRISEN

Petro Cunaeco

S. D.

Leidam.

SOLlicitat iterum diligentiam meam, Cunaee Clarissime, studium erga te meum, & a scribendo adhuc recentem ad easdem rursus retrahit partes. Nam etli videar omne argumentum exhaustisse iis ad te literis, quas proxime longissimas dedimus; ne tamen ullam occasionem testandae erga te observantiae meae sprevisse videri queam, vel spissare officium lubet, dum ignaviae suspicionem hoc pacto a me amittam, simul ut ex temet ipso sciam, utrum redditae tibi sint superiores istae, quibus excusare tibi aggressus sum pristinum silentium meum, adeo hercle intemperanter & prolixè, ut, cum te utique occupatissimum norim, nisi & humanissimum pariter ac summe praeterea nostri amantem te perspexissem, laborandum mihi esse heic putarem, ut illud ipsum excusarem, quod excusari tibi tam nervotè voluerim. Quis publicae rei nostrae status sit, narrare superfedeo. neque enim id sine multis questibus & acerbo gemitu abiret. Quid autem attinet te in regione profundissima pacis alumna amplecti beatissimum illud & fertilissimum bonae frugis otium, si tamen effugere non possis, quin armorum nostrorum fremitu ac sonore ego subinde felicitatis tuae tenorem interpellem? Frustra in sinum illum altissimae quietis a bello recessisti, si tamen belli mala ingratiss audienda tibi sunt aut accipienda literis nostris. Proinde nolo te, summe Amicorum, in earum miseriorum partem vocare; quas non minus tibi sorte molestum intellegere sit, quam nobis fuit easdem pertulisse. Tandem id dico, non aliud tamen fuisse tempus, quo tot. invicem

casi-

casibus committis, magis ac nunc in ancipiti spei ac metus haesitaverint res nostrae. Quantum momenti detraxerit partibus nostris Reinsfeldiana clades, & in ea tot praecipuorum ducum captivitas, sentiunt etiam qui palam fateri indignantur. In iis partibus, quae nostris exercitibus infestae, paulo felicius administratae res sunt; neque tamen absque notabili copiarum detrimento & quae in vasto & spoliato Pomeraniae solo, misera fame & tuncis necessitatibus circumventae, laceras & debiles cohortes ac destitutas aquilas aestivis reddunt; eo potissimum tempore, quo, si integrae ipsis vires superessent, tentare aliquid in hostem possent. Quod si pars quaedam Gallassiani militis ex Pomerania abduceretur, ad Rheni limitem contra vim Gallorum intandum; (id quod multis non sine causa in metu) quis dubitat, quin hac repente incubiturus sit Suecus, quae validissimis legionum ab reliquo corpore abruptis, apertum sibi latus, & minores ad resistendum vires adspexerit? Quod si sit, magno haud dubie erit malo nostro, qui huic aleae vicini; nullam nisi in supremo Numine spem ponimus, cuius est expedire καὶ ἀμύνην ποιεῖν: alia enim infirma sunt. Quam vellem nunc tecum, eruditissime Cunaec, in sacro illo Musarum tuarum secessu abditus degere; ubi a tantis patriae meae calamitatibus seductus ac liber, quotidie possim aliquid audire ex te ac discere, unde & a doctrina paratior, quam sum, & a sapientia fieri instruior! Quis enim ea, quae res constat, te uno vel docere deus? vel ad haurienda ediscendaque doctissima oracula tua, me avidior? Vale, sapientissimum pectus, & nos in tuis habere nunquam desine. Dabam Dreidae a. d. xvii. Kal. Maj. A. cmlcccxxxviii.

EPISTOLA CCLXVII.

RODOLPHUS DE MAN

Petro Cunaeco

S. P. D.

Lcidam.

Occasione destituto, virorum Amplissime, uti plerumque fit eo tempore, quod visendis amicis datur; (quo alterius potius quam nostri sumus) atque adeo praepropere deinde discedendi oborta necessitate prohibito catalogum hunc librorum excerptorum de manu in manus restituerem

stitueret tibi integram non fuit : quem nunc ecce his inclutsum damus. Equidem profecto errorem commissum animus ipse noster tibi dicat. & habes confitentem reum. Etenim cum humanissima liberalitas tua, & liberalissima simul humanitas dignata me foret honore impartendi indicii istius, quo summo adolescenti *Oxensternio* gratificatus fueras, ~~cetero~~ negligentia, aut potius ingrati declinare notam animi nulla exceptione possem, quin tenerer manifesto, absque his foret, quibus nitor, adminiculis. Nempe illius quidem culpaе causam qualemcunque supra posui; di modo ejus rei honeste praetexti potest aliqua, cujus omnis, vel speciosissima; etiam turpis est allegatio; cujus uti nullam opus sit adferre, rationem ego semper habendam duxi maximam. Hujus vero mea me absolvit conscientia, quam Deus immortalis nunquam sinat uti nos ejuremus: cujus tanta vis, tantum tamque pertinax in mentem animi ac sensus nostros est imperium, uti confessionem rerum officientium, nedum acceptarum, etiam exprimat nolentibus. Eam utique qualem in modum devinctam esse tibi oporteat, dubitare tu non potes, qui scis, quam bene de me sis meritis. Utriusque sane, quam testatam mihi facere tibi placuit non semel, benevolentia tua singularis ac facilitas. Labet, si licet, detortis huc venustissimi *Venusini* Poetae verbis concludere:

Peccatam fateor, tibi quod non tempore justo

Restitui tabulam, sed des veniamus bonis oro.

Si licet, inquam. Vereor namque, ne recte & ordine faciam atque lenitate quadam largiter peccem in Domini observantiam, qui tantum mihi permittam. Verum enimvero scio ego haec taliaque, quasi scintillas quasdam & specimina erectioris indolis, non omnino displicere tibi, praefertim in iis, quibus quasi muneri concessum aliquando fuit esse tam felicibus, uti versari sint sub te magistro: quibus contigit primis istis annis, non dicam, imitari (quod frustra quidem ego semper sum conatus, & vix quisquam assequatur) sed mirari modo, non adscitum, sed innatum illud oris tui decus, atque elegantiam styli, in quo (citra adulationem loquor) omnes colores omnia pigmenta; totum denique, quantum est, myrothecium Veneris & Gratiarum consumere atque exhaurire te, diffiteri nemo poterit, qui sine odio, sine studiis ingenue judicabit. Id quod nescio an latiorē confidentiae meae fenestram aperuerit. Haec ego, quoties usu venit, refici aliquatenus me sentio,

tio, si quando oblitterata memoria, in scribendo, hinc inde quid suggerat eorum, quae occasione, ut jucundissimi, ita vere utilissimi studii, quod sub ductu tuo exercebamus, lustrare & colligere solebam. Nimirum habet hoc, si non semper pretii ac fructus (qualis non degeneribus optandus foret animabus) saltem solatii omnis exercitatio atque dulcedinis, uti non nisi cum voluptate meminerimus antelaborum. Est profecto, est occulti quiddam, nescio quid, ejus nos fugit ratio, uti, quum eo certis quibusdam delabi contingit intervallis, modum excedamus; nec temperemus nobis, quod in omni negotio est apprime pulcrum: haud secus atque illis evenire solet, qui violentia atque aestu fluminis ducti delatos se ad ripam aliquam vident citius, quam vehi. Sane in me id ego deprehendo, nec nisi sero; ferimur quasi, non imus prae impetu, qui nos urget atque impellit; imo abripimur nec sentimus. Atque adeo fit, uti ~~res & pignus~~ limites fervore quodam non advertamus prius, quam egressi simus.

Conscripsit * *Erycius Puteanus*, Stateram Belli & Pacis, quae in ore ac manibus hominum versatur; stylo, si quid video, Lipsiano aut non usquequaque dissimili; cujus audi vi sectatorem fuisse aliquando, & postea successorem. Argumentum amplum & diffusum. In quo, quia recte atque artificiose interdum, nonnunquam vix felix, partibus suis studet, dextre excusat alibi, se juxta regulas idem non tractasse. Ferunt autem Clariss. Domine, te illius Staterae examen pressiori quasi brachio examinandum sumpsisse, atque adeo in lucem aut edidisse, aut certe editurum quam proxime. Quod, etsi fieri poterit, ut neutiquam te fugiat (quem summorum virorum undecunque, etiam a remotissimo orbe, communicatio vix finit praeterire quidquam) existimavi tamen, quae mea est semperque fuit, in nomen dignitatemque tuam propensio, per hasce literas minime committendum, uti te celarem. Nimirum id quod tunc contingit, tum demum animum meum expleffe mihi videor; (quanquam hercle ego utrumque aliis forte satis fecer-

* Hoc libello periculum sibi magnum pene conciverat *Puteanus*, de quo ex epistolis *Vossii* & *Barlaei* omnia diligentissime satis congeffit *Baylius* in Lexico suo *Hist. Crit. in Putea-* no t. III. pag. 2397. Ubi & de Anti-*Puteano*, ab anonymo contra hanc stateram scribente, agitur. Vid. & *Verton* des Satyres qui portent le titre D'Anti- t. II. p. 256.

fecerim, mihi ipse nunquam satisfacio) &, si non solvisse, quibus artissime constringor, acceptorum beneficiorum vinculis, at laxare quodammodo eadem me, nescio qua persuasione, semper ego credidi. Equidem licet hoc ab hominibus non infimi loci atque ordinis acceperim, inducere tamen in animum non potui fidem uti adhiberem meam, nescio quo obstaculo. Potest autem ut fallar. Ut ut est volui saltem intelligere te, curae mihi fuisse, uti nescius ne esses. Et sicut ad nomen statim Cunaei ardor animum cepit videndae istius tuae operae, ita respondi ex intimis affectibus, attamen vere si visum tuae dignationi foret, subtrahere tantillum otii summis occupationibus, & calamum cum animo, omnium capaci, paulisper commodare excutiendae isti scriptiunculae (ut auctor vocat) perspicue & dilucide visuros deprehensurosque nos exactius examen, atque adeo verius aequilibrium istius Staterae: conjunctum cum elegantissimo genere scribendi judicium subactissimum & uberrimam rerum copiam. Utinam videamus! Sed manum de tabula. Iterum impingo ad illud Saxum, unde, nisi ictus, non caveo. Studium in te meum, vir Ampliss. & multis nominibus colende, facit, uti longior sim, quam aut me decet aut tua fert conditio. Fateor equidem fustaminandum me, ubi incalescit animus; quo fere modo argutissimus Augustus reprehendebat suum istum oratorem. Libertatem, quaeso, boni consulas, qua utor, aut abutor verius, dum potestatem ac licentiam, quo jure, quave injuria, mihi tribuo tam familiariter tecum agendi.

Ego omni officio, ac potius pietate tibi me devinctum esse & sensi semper, & qualibet occasione (quam offerri gestio) non obscuris documentis testabor, quoad vivam. Velim, hercle, persuasum tibi habeas; sine fuce me loqui. Verbis, medius fidiis, dici non potest, quam ab istoc hominum genere mea semper ratio indolesque abhorrerit, qui

— *composita dicta pectore evolvunt suo,*
& diversum ab eo quod sinu claudunt, lingua promunt. Sollennibus aut conceptis non utor. Sed, si quid, non dico artem, sed propensissima voluntas mea atque studium, quod in dignitatem tuam sane est quam maximum effectum tibi dare poterit, comperturum spondeo, nunquam fore, aut tepoeniteat vago errantique digitum intendisse ad viam, aut operam male collocasse. Vale & salve vir Clariss. Delphis Batav. vii. Eid. Quintil. ccccxxxiii.

EPI.

EPISTOLA CCLXVIII.
PETRUS CUNAEUS.*D. Rudolpho de Man*

S. D.

Delpbos.

VIr praestantissime. Literae tuae, quas nudius tertius accepi, mirum in modum jucundae & gratae fuerunt. Nihil enim esse mihi dulcius potest, quam ea cernere, quae a te profisciscuntur, quem & praesentem ob ingenium ad omnem virtutis & doctrinae excellentiam natum vehementer amavi, & absentem absens honorifica semper laudatione prosecutus sum, qui existimem aliquid te eo nomine mihi debere. Quoties enim indolem quamcunque rectam & praecclamam justo affectu amplector, non id gratiae apponi volo, sed totum hoc moribus meis tribuo, & sponte facio, neque aliud ejus rei cupio pretium, nisi fecisse. Nimirum ita res est: postquam in hoc mundi senio plerosque putidissimarum rerum invasit studium, videor mihi quasi avem albam videre civem aliquem, bene de vero literarum & jurisprudentiae cultu sentientem. In ea autem re cum judicium tibi & singulare & eximium sit, gratulor tibi has animi dotes, quas in te collocavit coeli benignitas. Quod intellexisti me aliquid in *Erycii Puteani* stateram commentari, somnio simile est: nunquam quippe de eo cogitavi. Sed & imprudenter facerem, si quid hinc tentarem. Abunde enim multas rationes non ignorant illi, qui regundae reip. nostrae praesunt. Id modo optandum est, ut eas ex bono & aequo, positae partium studiis, sequantur. Quod si quid horum, quae celari satius est, in vulgum proferas, quidquid tetigeris, ulcus est. De *D. Barlaei* in illam stateram judicio aliquid ex aliis audiveram. sed cum mihi familiarissimus sit, neque quidquam significaverit, vix credo. Vale, vir praestantissime, & ubi Leydam veneris, me vise. Lugduni Batavorum, 12. Julii 1633.

EPISTOLA CCLXIX.

R. D E M A N

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

Virorum Amplissime. Literae tuae redditae mihi sunt 12. hujus mensis. Ruri per aliquot dies fuimus animi recreandi causa; unde factum est serius me ad eas respondisse. Gratas & jucundas fuisse tibi, id mihi fuit tam gratum, quam quod gratissimum. Nihil enim esse mihi dulcius potest. Quod scribis te, eo tempore, quo (ut Persio utar) sub docto pollice tuo ducebam vultum aliquem literarum & Jurisprudentiae, qui modo cadere in duritiem nostram poterat, amasse me praesentem, & absentem merita laudatione semper profecutum atque adeo non displicuisse me tibi; id gratulor mihi, utpote tali viro. Etenim tam

Eximiis placuisse viris non infima laus est.

Gratulor, inquam, sed mihi tantum non tribuo. Etenim id ego ita sum, interpretatus, qui mihi maxime notus sum ac conscius; cui adeo, parum admodum superest, ut nihil sciam; commonefacere & exhibere me mihi volueris, non qualis forem, sed qualem esse oporteret eum, qui sub te duce militasset verae, non simulatae Sophiae; ac veluti emanforem revocare, atque excitare segnem calcaribus bonae mentis. Etsi autem nihil a me exigas eo nomine, tamen profecto is ego sum, qui nihilominus existimem, & existimavi semper, me tibi debere plurimum. Nec unquam efficiet tua humanitas, uti ego mihi persuadeam fecisse satis; aut soluto apponam id, quod liberaliter remittis. De Statera *Puteani*, video jam facile errorem fuisse in agnomine *Barlaei* & *Cunaei*, qui tamen satis est crassus. Nimirum ita res est. Multum decipimur plerumque rumoribus! minimaque pars eorum, quae agitamus quotidie in colloquiis, in consortiis, vera est. Tum quod divulgatum est semel, vires statim sumit eundo; nec consistit ibi, unde cepit. Mihi utique commentum non placebat, nec fiebat verisimile, si te nossem. Equidem testatum tibi facere volebam, curae mihi serio fuisse tui observantiam; cuius, ego me cultorem profiteor fuisse semper, & futurum,

rum. Vale, Vir Ampliff. & me favore tuo atque propenso adfectu amplecti porro dignare. Delphis Batavorum, 21. Julii 1633.

EPISTOLA CCLXX.

JOHANNES CABELJAVIUS

Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidam.

DE novis illis Athenis, Cunaee Clarissime, multi ad me multa. Ego vero indies exspecto, quid Amici praestituri sint. inter quos cum tu equidem haud postremus es, non immerito de tua fide mihi quidvis polliceri pergo. Dubitas, an satis mihi honorificum putem, tali munere fungi. Quid dicam? Prout mihi, tu & noster *Heinsius*, consulueritis, ita me componam. Nihil agam aut admittam, in studiis praesertim, nisi vobis suasoribus. Interim Socer meus valde mihi commendat ejusmodi stationem. Nosti, qua mente fiat. Utut fuerit, nihil persuaderi mihi sinam, nisi quod cum laude & honore sit conjunctum. Grattiam tibi summam habeo, qui de existimatione nostra tam sollicitus sis, id epim, nisi ab animo Cabeljavii tui studiosissimo, non promanat. Utique me ad majora accendis, qui majoribus me dignum existimas. Et hoc est, quod scribis, te ita rebus meis prosperis favere, ut etiam cuperes, si posses, majoris mihi fortunae faber esse. Quo nomine tantopere laetor, ut triumphare non dubitem, me a Cunaeo, id est, Viro divinis virtutum omnium ac scientiarum laudibus dignissimo, amari. Ut scribit *Baudartius* noster, ita tu in rem quidem meam, ut profecto potuisti maxime. Sed & hoc luculentissimum tui in me adfectus argumentum est. quod jure magni facio, exosculorque. Illi, quæ me commendaasti, summo te loco habent. ut dubitandum non sit, quin petitioni tuae gratificaturi sint. Non dedignaberis mihi significare, quid praestiterint; vel ideo, ut sciam, quos nomine tuo colam. Eruditissimus *Rivetius*, etiam tuo exemplo usus est. Noluit & noster ille *Heinsius* hac in parte claudicare videri. Ut profecto vos omnes certatim videamini uni promissioni desudasse. Superi nunc porro adspirare velint! In quo voto subsisto. Esse multos, qui invideant mihi matrimonii nuper initi conditionem,

quid mirer? ita enim mortales passim comparati sunt, ut aegre felicitatem alterius ferant. Nemini benedicit Deus, cui non continuo maledicat Livor. Non sic umbra corpus, ut iste successus meliores comitatur. Felicem esse, & invisum simul, ne regi quidem contigit. Obstaculo habetur, quicquid eminere videtur. quinimo,

Ut alta ventos semper excipiunt juga.

Ita quoque semper Deorum munera humanis calumniis obiecta sunt. adeo mox inofficiosum putatur, quod proximo accedit. Hoc unde, nisi, quia nemo sua sorte contentus est? quisque cumulari gestit. nemo legem Naturae sustinet. semper restat, quod curtae adhuc rei additum oporteat. Nunquam fortuna tam benigna, quae omnino satisfecisse praedicetur. Semper alteri plus indulgisse reputatur. Qua opinione ducti, facile tacitis invidiae facibus incandescunt. &, ne frustra se macerare videantur, plerumque ea simul incumbunt, quo demum etiam ignominiae, si possint, involvant, quem mersum cupiunt. Quod evenire hodie, admirandum minus, quam dolendum est, postquam nunc seculo premimur gravi, & magis indies ac magis

Collecta vitia per tot aetates diu

In nos redundant.

Qui meam mihi Conjugem invident, nimis mecum inhumaniter agunt. Si quid exinde sese laesos arbitrentur, mihi saltem imputari non potest. Cum Dis, si audent, expostulent. Coelitus enim mea mihi obtigit. & quid isti boni me opima dote habeant indignum, quando sic in fatis fuisse nemo neget? Quis jure Cabeljavio portum invideat,

Qui toties crudas Arctoo fidere noctes

Pertulit infelix, sollicitasque vias,

Inviectus solo Dominae, quo carpitur, igna

Spes inter dubias, sollicitosque metus,

Codanosque sinus, infestaque milite castra,

Quaeque mari ac bello saeva minatur hyems?

Nec est, quod Invidia praesidium aliquid ab Heroïna mea expectet. Duxi generosam, & amantem sui Cabeljavii,

Βασιλίστην ἐχθροῖς, καὶ φίλοις ἰουμένην.

Inconsulto itaque faciunt illi, qui mea caussa frustraneo livore contabescant. Sed, & quorsum? Nil profecerint. Jam pridem enim didici, vel aliorum exemplo, injuriam perferre. Quando mihi bene conscius sum, nihil prorsus metuo, quicquid alii effutiant. Non propterea repudiabi-

tur

tur virtutis studium, si vel maxime me urgeant. quinimo potius tanto animosior incumbam, quo per alta mundi spatia sublimior diffundar. Interim non desinam degeneres oblatrantium conatus vel ridere, vel patientia elidere. Caeterum, quid profusior eis, quae me non tangunt, immoror? Finio ergo, & te plurimum salvere jubeo. Vale, Vir Incomparabilis, & me ama solito. In Nuclano nobis inviso. Calend. Febr. C1515CXXXIV.

Hunc *Cabeljavium* sup. Epist. CLXVI. commendaverat Ultrajectinis *Cunaeus*. Quis ille fuerit pene ignoro. in *Valerii Andree* Indice *Joannem Cabillavium* video indicari, sed in ipso opere frustra quaesivi . . . prodiiit Hafn. 1626. ipsius centuria Epistolarum, & deinde Leidae 1632. quae scriptoris genium declarant. De his Epistolis videtur mihi agere *Vinc. Fabricius* Epistol. p. 270. ubi Chiliadem adhuc promittere ait, nec benigne admodum de auctore sentit, nosque iis carere potuisse, judicare videtur. Caeterum *Cabillavii* multi ex Flandria in Patriam nostram, per Tyrannidem Hispanorum ejectionis transiere, quorum posterius adhuc variis in locis florent. ex hac gente, domi nobilissima, fuit etiam Vir Reverendus *Joannes Cabillavius*, Collegii Ordinum hic Leidae olim Rector, Theologus insignis & doctissimus, cujus Filius *Petrus* hodie

vivens, mecum communicavit *Joannis Jacobi Chifletii* Epistolam ad *Joannem Cabeljavium* nostrum, qua Senatus Gandensis testimonium de nobilitate & splendore gentis *Cabeljaviae* ipsi mittit, scriptum A. 1631. xi. Junii, & Secretarii sigillo munitum. Ipse *Chifletius* *Joannis* nostri Patrem *Abrahamum*, & Avum *Joannem*, eorumque uxores, etiam ex nobilibus gentibus ortas, illius *vander Meer*, hujus *vander Bruggen*, & avias etiam & proavias, recenset, gentiumque insignia, quibus conspicuae erant, addit. Maxime vero floruisse *Cabeljaviam* gentem Aldenardae, ubi Sepulchra gentilitia sunt, docet *Marchant*. lib. 11. Flandriae p. 268. qui memorat sub *Philippo Audaci* Comite Flandriae *Joannem Cabeljavium* inter nobiles. An vero haec literae editae sint ignoro. prima enim Centuria non est ad manum. in altera vero non inveni.

EPISTOLA CCLXXI.

JOHANNES CABELJAVIUS

Petro Cunaeco

S. D.

Leidam.

Quam desultoria sit vita hominum, Vir Clarissime, non est, cur aliunde discam. Ipse mihi documento sum. Quod utinam esset aliter! Modestior mihi genius, quam cui aestus ille vehementer placeat. tamen, ut paret, nondum apricari licet, solas litteras amanti. Nuper meus eram, nullis humanarum jactationum undis immersus. Nunc vero, postquam uxorem duxi, facile ea intercurrunt, quae sublimitatem cogitationum vel sternant, vel remorentur. Et si gloriari interim non erubescō, eam mihi obtigisse conjugem, quae, cum omnibus animi ac ingenii virtutibus, quas admittit iste sexus, eminet ac excelsit, tum vero maxime vitae meae convenit. Quid dicturus igitur? quid facturus? Decurrendum hoc stadium, quo factorum arbitrio licebit. Interim pergo litterarum studiis nomen nostrum extendere. minus tamen feliciter, quando haecenus à te, mi Cunaee, à caeteris, abesse cogor. Miraberis, quid his in oris tamdiu sedeam. sit illud, crede mihi, invitis Musis nostris. Decreveram, hoc plane mense, redire in Hollandiam. Et jam eo totus desudavi. Sed, quae incumbit nobis, non patitur, Provincia. Clarissimus atque candidissimus mortalium, *Bandartius*, qui has tibi tradet, rem totam enarrabit. Hoc licet ita sit, nolim tamen propterea, Cabeljavium vel negligi, vel obscurari, cum primis vero te rogo, ne solito nos amare desinas. in eo enim maximam felicitatis meae partem colloco. neque immerito. quippe tu ille es, qui si meorum quisquam, serio mihi cupit, meaque studia promoverē amat. Quod facile nuper, cum me ex Germania reducem amplectereris, perspexi ac cognovi. Non omnes ita mecum agunt. Multi, multa mihi. Sed, quo eorum fides aut candor liqueat, praeter magnifica verba, nihil. Quales sufficere putant, si vel blanditiis ac promissis amicitiam frequentent. quod ut aulicum habetur, ita tandem auctori nocet maxime. neque id secus esse potest. qui enim mendacio utitur, mendacio plectitur. Ut non mirum sit, qui te prae caeteris, ob

CAB-

candidissimum tuum erga me adfectum, & amem, & colam, & aestumem. Nosti meum in te animum, nosti pietatem meam. Blandiri videar, si vel tuam pluribus ingenuitatem praedicem, vel meam commendem. Novimus nos inter nos. Quod ut perennet, Deum meum precor. Ultrajecti, ut audio, novae extruuntur Athenae. Non negarim, eis militare. vel ideo, quo tandem unam tecum arenam fatigare liceat. Quid celem? te quidem, cui non obscurum est, quorsum studia nostra potissimum auriguntur. quamquam fortassis praestaret, alio adspirare. Quod ideo loquor, quando non ignarus sum, quam ingloriis modis nostrates soleant spartam ejusmodi ambire. Nuper vidi, nuper expertus sum. ut exinde propemodum decretum fuerit, nunquam posthac amplius commendatas nuper vices iterare. Ita sciolis istis oblitaculo non fuero, quos vel res angusta domi premit, vel stulta urget ambitio. Nobiliora Musarum sacra esse reor, quam quorum cultus illotis ac jejunis cedat ingeniis. Quod dum hodie susque deque habetur, quem non seculi hujus morum tadeat? quis Academiarum Curatores valde laudet, qui hac in re se exorari sinunt? Plura non addam, quae tamen plura novi. ne saltem videar, bile magis, quam justa ratione, commoveri. Nosti, mi Heros, nosti, quid in re tali committatur. Sed desino ego tollere pallium. Ad priora redeo. Igitur, si me tanti putas, qui cum laude litterariam istam Provinciā sustinere possim, à te, cui progressus nostrorum studiorum noti, nullo modo commendari graver. Quod plerique hac in parte primum aestumant, non me quidem inflammant. Vel gratis ausim bono publico prodesse. Sed neque ideo talem statum cupiam, quo splendidior mihi fama crescat. Idem & privato mihi sperare liceat. Etsi nulla haecenus cathedra Cabeljavium sonat, fortassis ea tamen monumenta domi sunt, quae, si quandoque limare detur, nostrum nomen in mare Creticum non deferant. quod, citra arrogantiam, dictum esto. Sola igitur, quae me trahit, ratio est, quo demum voce pariter ac scripto, eis prosum ac desudem, in quorum virtute atque eruditione potissimum Reipublicae seminarium consistit. Ita me Musae omnes, ut ex animo ego haec loquor. Tu, quia fidem mihi vel Injurato habes, conatus nostros promove. Noster ille *Werdenbagius*, aulam misit. Prudens, qui in tempore. utinam modo probe saginatus! Nae ego hominem tam candidi ac docti vices deploro. Ut subiti Principum

motus! ut lubrica eorum gratia! Quis itaque sublimi vertice ferre amet astra, ut tanto post gravius decidat? quis non malit sua se virtute involvere, vel Sapientiae studiis intentus, vel rebus aliis honestis, minoribus licet ac minus splendidis, quam cum cura ac periculo terrarum Dominis inservire? Quod dum nonnulli non attendunt, misere semetipsos suffocant honoribus. Ut mihi rescribere digneris, te vehementer rogo. Clarissimus *Baudartius*. si quisquam, facile ac fidenter curabit ad me transferri, quicquid litterarum dederis. Ita vale, mi Cunaee, & me ama, Bremae. xvii. Septemb. ciciocxxxiii.

EPISTOLA CCLXXII.

PETRUS CUNAEUS

Joanni Cabeljavi Jcto

S. D.

Bremam.

BRemae te per hanc hyemem detineri, Clarissime Cabeljavi, doleam, nisi intellexissem te illic rem familiarem augere, dum dotis nuper acceptae causam meliorem uberiolemque facis. Quare non puto te serio loqui, quod displicere tibi illam desultoriam vitam scribis. Quid enim est profecto, quod novo marito & bono patrifamilias esse jucundius potest, quam opulenti matrimonii accessiones, praedia & possessiones, persequi? Certus sum multos esse, qui hanc molestiam & curam invidere tibi; si eos exceperis, quos summus erga te amor nihil tibi invidere finit, inter quos ego sum, qui, ut rebus tuis prosperis vehementer faveo, ita cuperem tibi majoris etiam fortunae faber esse. Ultrajectinos ordines novas extruere Athenas velle audivi quidem ante annum, sed nunc ab eo proposito recessisse videntur, postquam solus magistratus primariae urbis, quae Provinciae nomen dat, id pertinere ad se existimavit, ut illustre gymnasium conderet, in quo praeter literas artiumque disciplinas Theologia etiam & Juris prudentia tractarentur. Ego an satis tibi honorificum putes tali munere fungi, dubito. Quod si maxime id putes, quantum tua causa facere velim, scio, quantum autem possim, nescio. Nemo enim consulum, nemo decurionum notus mihi est. Quidquid tamen poteram, mi Cabeljavi, tibi poteram, cujus

vir-

AD EUMDEM EPISTOLAE.

363

virtutes ignobilioris haud marcescere interest seculi & nostrae
omnium. Vale. Lugd. Bat. prid. Cal. Novembr. 1633.

EPISTOLA CCLXXIII.

JOH. CABELJAVIUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

MAerorem nostrum ex communi Amico nostro *Bau-
dario* intelliges. Quando Trajecti nihil successit, &
jam *Herdervici, ubi prima studiorum fundamenta jeci,
professio Juridica patet, non possum, quin te iterum com-
pellem. Clariss. *Ponsanum* nostri. Si grave tibi non erit,
velim me ipsi serio commendes. Multum siquidem eo
loci valet, & me amat. Ut fortassis plus hic, quam alibi,
profeceris. Ego certe malim Herdervici, quam Trajecti,
professorem agere. Quia mihi totus faves, desino fidem
tuam prolixioribus sollicitare. Sed nec profundus animi
dolor patitur multis inpraesentiarum diffundi. Salve ita-
que, mi Heros, & me amare perge. Raptim. In Nuclano
nostro. XVIII. Martii. CIOIOXXXIV.

* Sub *Joanne Wolphio*, & *Jo-* deposuisse saepe in Epistolis suis
anne Lavinio Gymnasii Harde- ad eos datis, & alios profite-
rovici Ludimagistris tyrocinia tur.

EPISTOLA CCLXXIV.

JOHANNES BEVEROVICIUS

Petro Cunaeo *ἐνπερίτλει*.

Leidam.

QUamvis, V. C. ab eo tempore, quo assiduus auditor
tuus fui, cujus longinquitas nec eorum, quae erudi-
tissime super *Caesares Suetonii* diserebas, memoriam dele-
re potuit, nec minuere reverentiam & cultum, quem ob
merita & meliorem animi cultum tibi debeo, semper incre-
dibili desiderio flagraverim, ut, quod olim adolescenti con-
tiguit, praesenti heroicam suavissimi oris majestatem vene-
rari liceret, nescio quae fata votis contraria nostris id hac-
tenus prohibuerint. Tandem vel *ὡς μόνον* omnes obices
rumpendos & recta te adeundum esse existimavi. Igno-
sces

scis Vir humanissime vel ἀπειροκαλῆς, vel impudentiae quod ignotus plane compellare audeam te virum ubivis terrarum fama & meritis celeberrimum. Vel de Satyra tua id testari possum; neminem vel mediocriter eruditum in Gallia, Italia, Germania fuisse, dum illic agerem, qui eam non in deliciis haberet, ac summo applausu exciperet, illi videlicet dissimili, quo primum prodeuntem excipiebant esuritionis candidati, quos jam tum ἐιμώζειν jubebant omnes illi, quibus de meliore luto finxerat praecordia magnus ille Prometheus. Quantum habere genium graviora censes, si lusus tuos ubique admirantur viri doctissimi? Catzius noster, cui Musae Belgicae multum debent, & brevi debebunt Latinae, hinc typographiam instituit. A cujus operibus exprimendis ne quid cessarent quandoque operae, & me in hanc arenam nescio an vi, an precario pertraxit. Amico flagitanti ne refragarer, ab Oratione de laude Med. tota pene olim puero sub Cl. Vossio scripta, & Epist. Quaest. de Vitae termino Medicam telam ordiri volui, & earum fatum experiri. Prosperrimum jam consequutus, si tu, Vir celeberrime, eruditionis tuae latice nos aspergere, & aliquot Graecis, sive Latinis versibus hunc libellum condecorare non dignaberis. Pluribus id petere verecundia vetat, cujus terminos jam me transgressum esse sentio. Eruditissimus Consul Beverius, qui ne tibi plane ignobilis essem Heinsium τὸ πᾶν se praesente praestitisse mihi retulit, cultum & officia tibi defert. Consultissime, & incomparabilis vir vale, & diu ac foeliciter vive ad patriae & saeculi gloriam. Dordrechtii XIX. Oct. CIOICXXVIII.

EPISTOLA CCLXXV.

PETRUS CUNAEUS

Johanni Beverovicio

S. D.

Derdracum.

Toties apud me, clarissime Beverovici, virtutem tuam & inusitatam doctrinam praedicavit summus amicorum tuorum Heinsius, ut, cum de facie nunquam te novissem, nec ad manus meas ingenii tui ulla pervenissem monumenta, tamen jam pridem tacita admiratione ob excellentes animi dotes inter Bataviae decora te aestimaverim. Nunc scripta tua, quae in lucem edenda nuper ad me transmisisti, hanc opti-

Opinionem meam non confirmarunt modo, sed etiam au-
 xerunt. Adeo in his ubique ingens literarum cultus, re-
 rumque pulcritudo, & iudicii eminet ingenuitas. Quod
 te interfuisse adolescentem scribis iis recitationibus, quibus
 olim Suetonii Caesares publice interpretabar, ad tuum,
 non ad meum honorem pertinet. Cum enim inter primos
 eruditorum hodie locus tibi sit, ego autem ex conscientia
 ignorantiae meae vix in postremo ordine consistam, statim
 illud mihi occurrit. Πολλοὶ μαθηταὶ κρείττους διδασκάλων.
 Ad quaestiones de fatali & inevitabili vitae humanae termi-
 no quod attinet, praecipitia scopulosque, & eorum, qui
 aliquid certum ex alterutra parte statuunt deciduntque, ra-
 tiunculas & conclusiones nulli obnoxius factioni video. quid
 autem illud sit, quod in re crepera & obscura difficultates
 omnes tollat, ac homini cordato animum expleat, non vi-
 deo. Scio equidem nihil sacris literis contineri, quod ex
 contrariis diversisque atque inter se repugnantibus sit con-
 flatum. Id enim sapientiae divinae & inexpugnabili verita-
 ti consentaneum non est. Sed tamen in hac imperfecta
 vita, in qua etiam Divi Apostoli iudicio ex parte tantum
 cognitio rerum nobis obtigit, non omnia a nobis intelligi
 aut enodari posse, id quoque scio. Galenus vester eos,
 qui omnia in medicina definire omnesque scrupulos tollere
 cupiebant, in id vitium incidere ait, quod ipse φιλολυτίαν
 appellat. Optarem etiam istud evitari in his, quae super
 Dei providentia & aeternis consiliis disceptantur. in quibus
 si & tenebras quasdam esse, & tamen iniquitatem nullam
 inesse, innocua simplicitate crederemus, longe rectius me-
 liusque cum eruditis hominibus ageretur, atque hanc do-
 ctam quandam inscitiam & tutissimam ἰσοχὴν dicerem. Rab-
 bini Judaeorum illud vulgatum in ore habent *Elias veniet*
Et nobis dissolviet, החורר הקשוח, *difficultates Et obscuritates*
legis. Hoc unum de hac re scribere possum homo legale-
 jus, & caetera omnia inconditus rudisque καὶ μονοεχὶ ἐκτετα-
 κειμένος. Amplissimo Contuli D. Bevero, cujus sunt
 illustria in rempubl. nostram merita, summam observan-
 tiam debeo, eamque officiis meis testatam ei facere cupio,
 quod ut ei significes, meque ei commendes, rogo te. Va-
 le, vir clarissime, & me inter eos numera, quos semper
 habebis tui nominis honorisque amantissimos. Lugduni Ba-
 tavorum, 6. Novembr. 1633.

Carmen Graecum vel Latinum tibi misissem, nisi jam
 pridem ex omni exaruissem venustate, & verba averso ge-
 niq

bio in numeros cogere, rem esse existimarem miserrimam. Quare a multis annis nemini id praestare potui, & jam olim, cum id subinde facerem, nihil nisi tempor & lentitudo apparuit. Ego nefas non puto, Poëtam non esse, sed cum non sis, velle tamen versus scribere, dementia nunc putem. Hac in re aetas me mea sapientiore fecit. Utique, si me amas, non potest tibi gratum aut jucundum esse, si inepta scriptione ipse me traduxero. Iterum valè, vir clarissime.

EPISTOLA CCLXXVI.

JOH. BEVEROVICIUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

GAudium, quod ex literis tuis V. C. maximum coëpi, longe superavit nuperus nuncius, quem Haga e conventu Ordinum affert D. *Catsius* de proemio, quod tuis in patriam & literas meritis patriae proceres detulerunt. Aequum sane fuit te, cum pari fama decus Academiae cum heroe *Heinsio* sustineas, aequali honore inaurari. Ego tibi haec ἐγκυρία διὰ τὴν δῶρα ut propria sint, & iis Nestoreos annos fruaris, ex animo voveo. Quod ad literas tuas; quae fronte me eas legisse censes? Quemadmodum Sol non calidus (ut ajunt Physici) calefacit, ita illae, cum tamen erubescere literas ipsas neget Cicero, legentem erubescere fecerunt. ἡμεῖς μὲν τις ἐργασίαν φῆ, καὶ μικτῆρα, οἷον τὸν Ἀττικόν, ποσοῦναι τῷ ἐπαίνῳ. Sed qui sciam non esse Cunaei palpum obtrudere, & talia longe abesse à gravitate tua, & morum candore, affectui tribuere malo, quae mihi (cui, tenuitatis meae mihi conscius, nihil inesse tanto viro laudandum abunde novi) plena manu affundis, & adscribis μάλ' ὑπερβολικῶς. Maluisti igitur cum D. *Heinsio* affectu peccare, quod summo viro familiare est, quam non extollere eum, qui nugae suas tecum communicare ausus fuerat. Nugae dico. Quid enim aliud sunt Oratiuncula illa, & Epistola contra *Montanum*; imo & meae de vitae Terminò? Cum in illis stilo rudi & inexercitato (qui possum aliter tot negotiis districtus?) ex aliis tantum quaeram, ipse nihil definiam.

Nam

Nam isti quidem hercle quaestioni Oedipo

Opus conjectore est, qui Sphynxi interpretis fuit.

Et fortassis in ejus solutione tibi visi sunt Oedipi vel duo, vel nemo. Ego etiam nulli factioni obnoxius, (non enim majestas nostrae urbis, ut reliquarum &c.) cum omnes utrumque rationes ago cum animo meo & recolo, non invenio, quod difficultate omnes tollat,

Neque ad detexundam telam certos terminos.

Quid tamen nocet ab eruditis disquiri, quousque intellectum nostrum in hisce pervenire mortalis conditio permittat; & cum haeremus, admoneri imbecillitatis nostrae, ne nimis altum sapere velimus, sed & vera agnoscamus, quorum causas non capimus? Quod minus mirum in divinis; cum in naturalibus, & quae quotidie ante pedes, idem observemus. Meum tamen consilium, si tui prius particeps fuissim, repudiassem. Nunc jacta est alea, & doctorum interim responsa,

Quasi herba irrigua, succrevere uberrime.

Copiosum nuper milit D. Rivetus; copiosissimum D. Salmasius, quod postea altera parte se auxisse scribit. Excusa ubi erunt mittam. Vale, vir Amplissime, & me, virtutum tuarum cultorem, ama. Dordrecht XVI. Februar. CIOIOCCXXXIV.

EPISTOLA CCLXXVII. PETRUS CUNAEUS

D. Joanni Beverovicio

S. D.

Dordracum.

VIr Clarissime. Jam mensis & amplius est, ex quo epistolicas tuas de vitae termino quaestiones a typographo ad finem perductas accepi una cum literis tuis. Equidem pro eo munere ut gratias tibi debeo, & ago, ita neutiquam in isto officii genere tam diu cessavissim, nisi totum id opus accurate mihi ante eventilandum esse credidissim. Non possum autem diffiteri ex ejus lectione voluptatem me maximam cepisse, atque etiam didicisse quam plurima. Erudita ubique & exacta in utramque partem se offert disceptatio, &, quanquam controversiam non tollit indubitata aliqua decisio rerum tamen gravissimarum lectissimarumque tractantur momenta, sed & apprimè ingens in te elu-

ces

et prudentia, qui omnium sententias sic exquiris elictaque, ut doctissimos homines, & diversissima opinantes committas inter se potius, quam ipse aliquid statuas. D. *Riveti*, ac D. *Salmasii* uberiora responsa, de quibus scribis, expectabo avide. Scio quippe haud plebejæ pulpæ fore quidquid aut ille ex sacris literis, aut hic ex Graecorum Romanorumque adferet commentationibus. Quod mihi de ordinum decreto gratularis, agnosco humanitatem tuam, & summam erga me benevolentiam. Ego, qui publicis seculi commodis prodesse me posse haud confido, affectum tamen studiumque excolendæ Jurisprudentiæ non depenam. Sed nec observare cessabo eos omnes, qui doctrina in hac republica nostra excellunt. Inter quos cum celebris sit tua, Vir Clarissime, virtus, meum erit efficere ne id quispiam ignoravisse me existimet. Vale. Lugduni Batavorum, 10. Aprilis 1634.

EPISTOLA CCLXXVIII.
AUGUSTUS BUCHNERUS

Petro Cunaeo Jcto.

S. D.

QUI te a multis annis, Amplissime Cunaee, ob raram virtutem, & eruditionem orbi notam magni aestimare solitus sum, nondum tamen adire literis ausus fui, admirari contentus. Nunc cum Generosus Juvenis, *Henricus à Frisen*, decus ac ornamentum non modo Nobilitatis nostræ, sed universæ patriæ, mox & seculi quoque, quem ob inusitatas ingenii dotes, plurimum soles amare, subinde me instigarit, darem aliquando ad Te literas, Virum tam humanum, quam doctum, obsecutus homini amicissimo sum, & hanc scribendi aleam jeci. Praecipue cum Civis iste meus & domesticus hætenus, *Christianus Hartmannus*, in celeberrimam vestram Academiam, vitaturus patriæ turbas, contenderet. Quem utinam ipse deducere, & illas Athenas alteras, Leidam vestram, invisere, ibique tot magnas ac divinas animas, *Cunaecum*, *Heinsium*, caeteros, commutæ humanitatis fastigium jamdudum supergressos viros, venerari coram; & quod exopto unice, amplecti possem. Sed cum me lenta alligent vincula, & lex meorum factorum id non permittat, omnes
istas

istas partes literis dedi, quae meum cultum, & observantiam, qua divinam vestram virtutem & eruditionem incomparabilem prosequi soleo, ostenderem. Quae quoque negligentius, ut fieri in festinatione solet, scriptae sunt, eo facilius, spero, fidem invenient mei summi in te, & tui similes, affectus. Non dignus tantorum virorum amicitia sum: & tamen cupio amari. Cui audaciae & impudentiae meae ut ignoscas, Cunaee, etiam atque etiam abs te peto. Simul & istud quoque, ut hunc, quem trado tibi juvenem liberali indole, & singulari modestia, Civem meum, commendatum tibi habere velis, eumque, ubi opus, consilio tuo operaque juvare. Cepit se dedere Juris studio: in quo se multum proficere posse sperat, te magistro ac duce, qui id tot annos cum maxima laude, & immortalis nominis gloria publice profiteris. Suscipe itaque hominem, & dignum favore tuo aestima, quem tui non modo observantissimum, sed & gratum ac memorem beneficiorum, quae in eum contuleris, semper habebis. De me vero praeclare mereberis etiam, si Nobilissimum *Heinsium* nostro nomine quam officiosissime salutes. Cui commendassem quoque hunc meum, si tantum otii superfuisset. Nam simul accepisset noster Patris literas, consensenda illico navis fuit, & eundem Hamburgum. Et Tu quam optime ad illum summum Virum parare aditum *Hartmanno* poteris. Vale, Amplissime ac summe Vir, & ita obtine, me nulli mortalium cedere, qui te quammaxime amant, colunt, venerantur. Wittenbergae Kal. Septemb. Anno MDCCXXXIII.

EPISTOLA CCLXXIX.

PETRUS CUNAEUS

Augustino Buchnero

S. D.

Wittenbergam.

Clarissime Vir, literas tuas ante mensem tradidit mihi juvenis moribus atque industria eximius *Christianus Hartmannus*, quibus perhumaniter a me petis, quod ego etiam nullius rogatu facere sponte soleo. Quoties enim ingenia recta & vivida justo affectu prosequor, non id commendationi cujusquam, sed moribus meis tribuo, neque aliud ejus rei cupio pretium, nisi fecisse. Igitur si *Hartmannus*

Aa

mannus

manno tuo id praestitero, quod indoles ejus meretur, peto a te, ne credas ex eo aestimandum fore, quanti te faciam. Majora quaedam & certiora esse cupio documenta summae meae in te observantiae. Nimirum ita omnes existimant, quasi lumen aliquod, in Germania vestra elucere doctrinam tuam, ac propemodum nunc te unum superesse, in quo literarum resideat decus & majestas. Ego ut inusitatas animi tui dotes diu ante fama percepi, ita nobilissimo juveni D. *Henrico Frisen* id nunc demum acceptum fero, quod amicitiae inter nos prima initia dederit. De hoc autem tam praeclaro conjunctionis nostrae paratio quam honorifice ob singularem quandam cognitionis scientiaeque, quae in ipso est, excellentiam sentiendum sit, neque ego ignoro, & praedicare apud te non debeo, qui rerum harum optimus acerrimusque judex es, & quo magis propriis exuberans virtutibus, eo impensius diligis alienas. Vale, vis eximie, & me nominis tui crede studiosissimum, amantissimumque. Collega meus D. *Heinsius*, quae voluisti ex me intellexit. Is mecum in admirationem tui traductus est, atque omnia officia sua tibi cumulate defert. Lugduni Batavorum, 9. Decembris 1633.

EPISTOLA CCLXXX.
AUGUSTUS BUCHNERUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam. •

CUr tibi potissimum, *Cunae* Amplissime, hunc *Jonath. Hartwigium* nostrum commendem ac tradam, tum eruditio tua, tum humanitas facit. Quarum illa ut nostrum seculum mirifice sibi obligat, & in admirationem sui rapit; sic istaec nemini eorum concedit quicquam, qui propriam sibi unicamque hanc se fecisse laudem existimarunt. Agit hoc nempe *Hartwigius*, ut meliores literas cum Jurisprudentia conjungat. Qui a me nullum alium meliorem Ducem praeter te contingere sibi sane quam verissime existimaret, Tibi cum primis cum hinc pararet abitum, atque ad vos proficisci vellet, voluit commendari. Ac cum in iis, quos tibi tradidi haecenus, perquam bene ceciderit atque, non dubito equidem, quin hunc non minus praestantissimum Juvenem omni benevolentiae generis sis completurus.

xurus. Et ita a natura factus, ita institutus disciplina formatusque es, ut & te bonis ac rectis ingeniis favere, iisque te perliberaliter dare velis. De *Josepho* autem & tuis in summum illum auctorem absolutissimis Commentationibus ecquid sperandum nobis tandem est? Quamdiu earum desiderio nos plane contabescere fines? Non mihi ignotum est pondus accuratissimi iudicii tui & quam remotus longe ab levitate eorum agas, qui quicquid fomniarunt hodie temere, id edunt in crastinum; nec edunt tantum, sed pro Oraculis & fortibusque divinis haberi volunt: non corrumpit absolutissimos mores tuos hoc fastuosae vanitatis genus: intactus es penitus ab ista lue; & tamen cum tibi per ludum ac jocum talia excidant, quae eruditissimi quique doctissimi homines admirentur, quid, quaeso, est causae, cur & nostra morari desideria diutius, & ipse gloriae tuae obstare tam contumaciter porro velis? Quae etsi major sinceriorque sequatur mortuos, jucundior tamen dulciorque accedit, cui nos contigit interesse. Nos lambimus cortices, & cum diu sudavimus, nihil extricari tamen possumus aut tuis dignum oculis, aut posteritatis, quae verum cuique pretium reddit. Accedit temporum diritas, quae & obturbat omnem studiorum ordinem & ipsum ingenium nostrum delet. Ab aliquot centum annis nulla alia gens atrociora passa est, quam hunc cottidie in nos statuuntur, quorum vel meminisse saltem animus horret. Nescio an ulla beliorum jura unquam excusent. Vale, vir maxime & ita persuade tibi, nos nullum unquam calum a virtutum tuarum admiratione ac cultu abductum esse. Wittenbergae, Eidibus April. A. MDCCCXXXVII.

EPISTOLA CCLXXXI.

PETRUS CUNAEUS

D. Augusto Buchnero

S. D.

Wittenbergam.

EX literis tuis, vir clarissime, quae ante tres menses reditae mihi sunt, libenter perspexi esse te constantem in suscepto semel mei amore. In quo mutuam me facere, facturumque deinceps semper, scire certo debes. *Hartwigius* vester, quem mihi commendas, ea animi praestantia, & juris civilis peritia praeditus est, ut ubicunque fu-

Aa 2

turus

turus sit, fortunam sibi ipse facturus esse videatur. Ego, etsi nihil in me reperio, ex quo fieri ad ejus doctrinam aliqua possit accessio, tamen id curae habebō, ut ad augenda ejus ornamenta & commoda nusquam illi defuisse, aut voluntatem meam aut promptissimam operam intelligas. De *Josepho* quod nondum explere multorum expectationem potuerim, praeter opinionem meam contigit. Qui enim ante, cum libros de rep. Hebraeorum ederem, literarum & antiquitatis peruestigationi totus deditus addictusque, existimaveram intra breve tempus edolari a me posse eas, quas caeperam in maximum & celeberrimum scriptorem commentationes, mox statim ad juris civilis professionem traductus, sensi occupationibus quibusdam, quae modo ex muneris Academici necessitate, modo ex consulentium interpellationibus nascuntur, otium pene omne meum interrumpi, ut ad prioris vitae meae oblectamenta oculos quidem interdum cum dolore retorqueam, caeterum haud penitus ad ea remigrem, nec me mihi vindicem. Sed profecto, *ἔπα μῆνας ἄγων ἔκαμ' ἔρανος ἔδ' ἐν αὐτοῖς*. Quare erit fortasse brevi tempus, cum ea omnia, quae caeptum opus tardant, discutiam amoliarque, ac tibi judici omnium, quos nunc novi, exactissimo, καὶ εἰς πᾶσαν παιδείαν ἡγεβωμένο, tuisque similibus, me ac mea probabo. Interim Deum Opt. Max. supplex quaeso & veneror, ut publicorum malorum tempestas, quae ex belli Germanici reliquiis in vos incubuit, tandem aliquando detumescat, atque ut placida pace lubeat tibi in publicos usus evulgare quicquid tibi inusitata eruditio tua & acerrima ingenii indoles fuggeffit. Nulla in re magis beare seculum hoc nostrum, & amicos tuos, quos ubique habes plurimos, poteris. Vale, vir clarissime, & me ut caepisti, porro ama. Lugduni Batavorum, 13. Octobr. 1637.

EPISTOLA CCLXXXII.

AUGUSTUS BUCHNERUS

Petro Cunaco

S. D.

Leidam.

FECERUNT Nobilissimi Domini à *Frisen* literae maxime, ut ad te, Amplissime *Cunae*, istas darem. Nam cum misisset eas, uti curarem ad te, pudori equidem fuit, solas

ve-

venire. Multum autem te amo, quod *Hartwigium* nostrum, quem tradidi, tanta benevolentia complectendum tibi existimasti. Qui ut eruditionem tuam satis admirari ac deprædicare non potest; ita se nihil comminisci dignum posse scribit summa illa humanitate, qua prosequi ipsum coeperis. Quæ de *Iosepho* tuo scribebas proxime, dici non potest, quantum cumulum mihi purissimæ voluntatis attulerint. Eam itaque spem, ut quamprimum nobis expleas, etiam atque etiam abs te peto. Quamdiu enim illius absolutissimi operis editionem differes, tamdiu nos multas eximias maximasque res ignoraturos, obtinebis pro certo. Quod quam acerbum nobis & durum fuerit, per te ipse dispicere potes. Neque enim quid magis excruciauerit animum sciendi cupidum, quam præstantissima, quæ haud frustra præsumat, ignorare. Age igitur, Summe Vir, rumpe moras omnes, & quicquid vinculorum pulcherrimis commentationibus adhuc necti videtur, abscinde mature, nec patere nos diutius desiderio earum contabescere, quin emori plane. Nos strenua exercet inertia. Nam dum per dritatem nostri temporis & afflictißimas patriæ res nihil est, quod irriter ingenium ac moveat, totum nempe jacet & omnis elegantiae Musarum obliviscitur prope. Hamburgensis negotiatio lente procedit: agunturque per silentium omnia: quasi Eleusinia sua celebrant mystæ. Interim miles noster in æstiva reducitur, quæ pro hibernis ipsis in his provinciis constituta sunt. Ex qua id fiet, ut quicquid reliquum nobis est, ex anni superioris naufragio & tempestate, id totum in cineres abeat, atque vel cum pulvisculo auferatur. Quare obdurare animum oportet: ut, quamquam vix est, quod habeamus sperare, nihil tamen interim desperemus.

πληροῖ δὲ Θεῶν δύναμις, καὶ τὰν παρ' ὅρκον,
καὶ παρὰ ἱλπίδα, καὶ
Φαν κτίσιν γε.

Vale, Amplissime Domine, & me virtuti Clarissimoque nomini tuo addictissimum, amare perge. Wittenbergæ ad d. xlix. Aprilis A. ciciocxxxix.

EPISTOLA CCLXXXIII.
CHRISTOPHORUS RICCIUS JC.

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

Clarissime ac Consultissime Virorum! Postquam jam quindecim annos Institutiones Juris publice docuisssem, id tandem mihi in mentem fuit, ut correctionum petulantia optimus liber expurgaretur. & jam tum pene absolventi opusculi rationes conlegeram, cum de doctorum judiciis ac censuris tardior pensiculatio subiret: ne difficiles & inutiles nugae, bonis horis impensae, ludibrio aut contempui exponerentur. qua causa pauca haec, quae Amplitudini vestrae offero, praemittenda autumavi, ut vel Tua inprimis, Magne Vir, beer censura, a qua meos hos stare aut cadere jussero labores: certus, quocunque ea flectat, à benevolentia nihil abituram; cui me, atque fratrem meum *Adamum Riccium*, qui has offert, unice commendo. Dantisci prid. Kal. Octob. A. C. MDCCXXXIII.

EPISTOLA CCLXXXIV.
PETRUS CUNAEUS

Christophoro Riccio

S. D.

Dantiscum.

Praemissa vindiciarum juris, quae mihi misisti, accepi, vir clarissime, ac pro eo munere, ut debeo, gratias tibi ago maximas. Opus aggressus es non tantum diffusae doctrinae, sed etiam ingentis animi. Nam & juris prudentiam ita tractasti, ut certissimam tibi superesse rei literariae & historiae scientiam ubique ostenderis: & praeclaro simul ausu arrogantiam retudisti criticorum, qui, quoties rectum aliquem atque incorruptum juris nostri contextum non satis intelligunt, statim correctione eum temerant, conjecturisque totum pervertunt. Ego, quemadmodum juris interpretationem plurimis vigilantissimorum hominum commentationibus jam ad summum evectam esse scio, ita existimo iis omnibus, qui literatam juris prudentiam in-

tegra

tegro iudicio sequuntur, hunc unum actum restare atque in hoc elaborandum esse, ut procul a legum libris arceant philologorum *περύεσσι* & ambitiosos conatus. Id autem cum felicissime tibi in his, quae caepisti, successerit, rogandus etiam atque etiam es, ut porro demereri seculum istud simili munere, nosque omnes beare pergas. Vale, vir clarissime, atque omnino crede, fratri tuo Adamo, juveni perquam erudito, prompta & parata fore, quaecunque a me proficisci poterunt officia. Lugduni Baravorum, 19. Decembris 1633. ●

EPISTOLA CCLXXXV.
ABRAHAMUS DOMINICI

Petro Cunaeo

S. D.

שלום לך מאברהם

Vir praestantiss. doctor clariss. Non tu mihi, minus ego tibi de facie sum notus; memini tamen, ni fallor, te ante annos 30. Leowardiae in aula Gubernatoris vidisse; post etiam in Academia Franequerana, uti suspicor, quod mihi nonnumquam sis visus: labitur aetas, labitur & memoria. Nuper bis tervetuas pulsavi fores nulli exaudita tuorum vota, salusque mea est; Alterius jam ope minus cum pudore, (erubescere enim literae ignorant) ignotus ignoto salutem offero: Quid dixi ignoto tibi? absit. tute medius-fidius te plus satis notum reddidisti, non saltem ex incomparabili linguarum exoticarum studio; verum multo magis ex S. S. L. L. peritia nullibi non notus es; hanc omnes in te cum stupore non minus, ac illud admiratione agnoscunt. Ex ungue leo, ex radiis Sol, ex splendore coelum noscitur, ita tuam eruditionem, & studium in omni tum literarum, tum artium, facultatumque genere perfacile agnoscimus, juxta & re compertum habemus, ex unica illa indoctorum cum literatis contentione, habita in foro Menippeo, *sub praesidio celeberrimi Erasmi vestri*, imo nostri, quia Belga est: qui ut opus Dei singulare agnoscendus, ita quoque naturae potius miraculum, quam mortalis colendus est. Nusquam virtuti praemia desunt; sunt hic etiam sua praemia laudi: en praemium, ecce munusculum; tu, qui magni istius viri tam genium, & ingenium

nium dextere depinxisti, quam laudes, & honores cultu debito decorasti, cuncta illius revera vivide expressisti, dignus es, commeritus es praesidis literatorum effigiem ex meliori aere ut habeas, vultum videas, eum ex tabella, uti ex literis cognoscas: imaginem viri non indocti, sed nostri addo, ut minori forma sic & fama, bonam ut accipias in partem rogo, ne quaeso pretium, sed animum respicias, signum mentis meae, non praemium opere tuo ex aequo dignum; absit, accipias; si gratum; mihi, non tibi gratularer, nec peto mei habeas rationem, sed juvenis: qui sub tua disciplina vitam colit, sub institutione leges Romanas discit, sub tutela civem Athenis Batavicis jam agit: Frisius est nomine *Dominicus* apud viduam chirurgi in platea lata, utinam ille, gratiam in oculis tuis nostrin phrasin Hebraeorum inveniat. Venae 27. Feb. 9. Mart. 1634.

Quod rogat, & orat

אברהם דומיני

Abrahamus Dominici.

EPISTOLA CCLXXXVI.
PETRUS CUNAEUS

Abrahamo Dominici

S. D.

VIr reverende & eruditissime, quod nuper, cum in Batavia esses, frustra me quaesiveris, non mea aut meorum culpa aliqua factum est, sed, ut opinor, casu quodam contigit, idque mihi vehementer dolet. Utique, si bene me nosti, facile scire potes non aedes tantum meas, sed etiam animum meum patere omnibus, qui eruditionem & bonam mentem amant. Inter quos ut apprime tibi locum esse oportere censeam, iustas causas habeo, cum ex cordatissimis cultissimisque literis tuis, tum ex honorifico D. *Barlaei* summi amici mei, de praeclara tua pietate, doctrina, & aequanimitate iudicio. Pro imagine *Erasmi*, atque altera *Viglii Zuichemi*, gratias tibi ago maximas. Diu est, cum mihi nullum munus aequae jucundum allatum est. Praecipue autem gaudeo, non displicere tibi ea, quae quondam divinis virtutibus ejusdem illius *Erasmi* adscripti. Equidem mihi pro certo constat, non potuisse haec a multis probari. Sed tanto major rectissimae mentis tuae sen-

tentiaeque sinceræ laus est, cum nulla seculi in pejus euntis contagione adflatus incomparabili illi Batavo decus suum tribuis ex vero. De *Viglio*, ut mihi tecum, ita cum aliis, satis convenit, esse eum omnium Jurisconsultorum, qui unquam in Belgio fuerunt, principem, neque quidquam reperiri, quo jactare se magis potest *Fritia* vestra. Filius tuus adolescens est ea animi indole & vigilantia, ut luculentum aliquid de illo sperandum sit. Monui eum ne dubitaret crebro ad me accedere. Cupio autem omnia ei præstare, quæ proficisci possunt ab homine tui studiosissimo. Vale, vir reverende. Lugduni Batavorum, 12. April. 1634.

• EPISTOLA CCLXXXVIII.

P E T R U S C U N A E U S

D. Joanni Brant, Jcto, Reip. *Hamburgensis*

Consuli

S. D.

Hamburgum.

Vlr nobilissime & amplissime. Ex quo tempore ad posteriores tuas literas respondi novissime, nihil quidquam sese obtulit, cujus causa interpellare deberem tempora tua, quæ reip. impendis. Nam de *Rentzelio* vestro quid expectandum esset, jam & ante non obscure ex me intellexisti, & ipse porro ita se tibi probavit, nihil ut egeat amplius nostro testimonio. Nunc, cum in patriam suam redeat *Vincentius Fabricius*, civis vester, qui aliquantisper apud nos vixit, libertatem hanc mihi summa tua dat humanitas, ut significare tibi non verear, esse eum tali indole juvenem, ut, præter alia plurima animi bona, excellat in eo inusitata quaedam eruditio, ex qua illi laus & fama surgit crescitque in dies. ob quam causam amant eum mirifice aestimantque omnes ii, qui hîc apud nos rectis ingeniis decus suum ac pretium statuunt ex vero. Nihil insolenter faciam, nobilissime consul, neque te rogabo, ut hujus doctrinae ac virtutibus faveas, qui doctrinae & virtutum maximarum non fautor modo, sed etiam exemplum es. Quare scio te sponte tua, si quid ad ejus commoda & ornamenta pertinere intelliges, libenter ei præstiturum, qui hoc totum non aliorum precibus, sed tuis ipse moribus & excellenti naturæ tuæ tribuere soles. Deus optimus maxi-

A a 5

ximus;

ximus, te vir nobilissime, diu reip. vestrae, atque etiam nobis omnibus ospitem & incolumem servet. Lugduni Batavorum, 23. Maji 1634.

EPISTOLA CCLXXXVIII.
VINCENTIUS FABRICIUS

Petro Cunaeo

S. D.

Leidam.

Clarissime Vir. Cum semper & ubique ostenderis, quantopere me rationesque meorum studiorum ornandas juvandasque censes, ne nunc quidem abhorre a curis tuis itineris negotiorumque meorum successum arbitror. Quod felix itaque propriumque mihi eveniat, post diuturnum & molestissimum iter salvos omnes meos & incolumes inveni. Civitatis nostrae studia mirifica in me experior. Quid a Senatu expectandum habeam, dies docebit. Consulem *Brantium* hodie vidi, insigni humanitate non minus quam doctrina conspicuum. Cui ut aliqua ante ratione notus fueram, ita hoc die propter te tantopere placui; ut non arbitrer aliquot annorum industriam tantum pondus conferre ad adipiscendam summi viri gratiam potuisse, quantum tua contulit epistola. Gratias heic agere tibi, vir maxime, nisi tua benignitas, ut omnia mihi largita est, ita hanc agendi gratias necessitatem totam ex amicitia nostra sustulisset. Cl. *Grotius* discessit Francofurtum; nec equidem utrum reversurus aut quando sit, ipsius familiares sciunt. Epistolam tamen ejus quotidie expectant. Pridie antequam adveneram, *Hartzevigi* noster eodem se contulerat. Non licuit itaque cum ipso agere, quae jusseras. Negotium Dominae *de Liera* qua ratione procedat, si ex te cognovero, nihil fieri poterit aut gratius mihi aut jucundius. Felicissime vale, vir clarissime cum universa familia. Hamburgi VII. Junii Anno Juliano CIOIOXXXIV.

EPI-

EPISTOLA CCLXXXIX.
PETRUS CUNAEUS

Theodoro Graswinckelio

S. D.

Hagae.

Vir clarissime. Tractatum tuum de Reip. Venetae jure & libertate, tradidit mihi Vir praestantissimus & eruditissimus cognatus tuus, D. *Gerardus Meermannus*. Pro eo munere gratias tibi statim egissem, nisi totum id opus accurate mihi ante perlegendum esse existimavissem. Nunc, cum summa ubique rerum gravissimarum, & antiquissimarum momenta animum meum tui admiratione distineant, patieris me, donec de singulis juris illius, quod excutis, capitibus, plenius judicium feram, animum tantisper tibi, eximiisque illis dotibus, quas in te caeli collocavit benignitas, deditissimum profiteri. Ego Venetis nec beneficio nec injuria cognitus sum. Vellem tamen illos reip. nostrae tantundem re & ope universos simul praestare, quam tu illis industria tua & incomparabili vigilantia jam praestitisti unus. Vale, vir clarissime, & me tui studiosissimum, amantissimumque crede. Lugduni Batavorum, 9. April. 1634.

EPISTOLA CCXC.

V. FABRICIUS

Petro Cunaeo

S. P.

Leidam.

Vir Incomparabilis. Postquam Consules Reip. nostrae, alii item viri amplissimi principes, mihi ad suscipiendam & ingrediendam diversam studiorum rationem, quam quae hactenus fuerat, exstitissent; mutavi tandem sententiam, & ad jus Civile discendum, quod tantopere suadebant, animum cogitationesque applicui. Quod ut Deus bene vertat. fortunetque, voveo ac precor. Neque enim committendum est, ut de me abjectius, quam tanti viri, sentiam. In procinctu itaque eram ad Academiam vestram, & ad Te maxime rediturus, cujus consiliis infantia nuper nati studii educaretur: Sed retraxit pene ex itinere vir illustris ac nobilissimus territorii hujus Toparcha, & perfecit, ut non invitus

380 PET CUNAEI ET DOCT. VIROR.

virtus manerem. In aula itaque hac commodissime pariter ac honestissime habeor, donec adolescentes duos nobiles, Toparchae filios, ad vos proxima aestate deducam. Porro, quoniam, ut scis, alicujus molis est primis initiis Jurisprudentiae recte insistere, quod per literas potes, ope ac consilio adjuvare desideria mea ne graveris. Instituta sedulo evolvere coepi, quibus Theophili paraphrasin & *Wesenbecii* commentarium conjungo. Dum hoc ago, quo vandum deinceps sit, tu tanquam Imperator stipendiis tuis militanti signum dabis. Spero, Vir maxime, eam te libertati meae veniam daturum, quam semper affectui meo solles tribuere. Neque enim potes a tam effuso & tibi proprio candore discedere, cujus tot indicia ac testimonia proferre me posse omnes norunt. Felicissime vale, Vir Cl. cum conjuge ac liberis. Ex arce Tundera. 22. Decemb. Anno 1634.

EPISTOLA CCXCI.
PETRUS CUNAEUS

Melch. Albhardtio

S. D.

Parisiis.

EX literis tuis, eruditissime Albhardti, quas Parisiis 3. Junii ad me dedisti, libens perspexi esse te constantem in suscepto semel mei amore. Ego, ut praeclara ingenia amare impense soleo, ita singulari virtuti tuae & industriae favebo quam maxime. Quod declarationem L. *Gallus* 29. ff. de lib. & posthum. a me petis, id vero ejusmodi est, ut modum epistolae excedat, & opus habeat pene commentario. Adeo & varios, & ex jure veteri implicitos casus habet lex ista. Annus jam agitur duodecimus, ex quo eam publice interpretatus sum. Et erant tunc quaedam, in quibus mihi non displicebat divinatio mea. Quae nescio an evulgare unquam debeam. Certe per hoc tempus non possum. Interim non ignoras (puto) *Antonium Goveanum* duobus tractatibus exsecutum esse pleraque, quae ad eum textum pertinebant: ac insuper multa ad eum scripisse *Antonium Fabrum* in libro nono & decimo conjecturarum. An & quatenus iis accedere velis, facile tute per te judicabis. Quae de causis juris & facti commentatus fui, non inspexi a multo jam tempore. Memini, nihil superesse, nisi

nisi ut intranscursu relegantur. Ad eam autem rem nondum a me impetrare tempus potui. Dabo tamen operam, ut aliquid otii mihi vindicem, expectationemque tuam & aliorum, qui me amant, haud morer. Vale, eruditissime & praestantissime juvenis. Lugduni Batavorum, 14. Julii 1634.

EPISTOLA CCXCII.

PETRUS CUNAEUS

Melch. Albhardtio

S. D.

EX literis tuis, eruditissime Albhardti, quas Parisiis semel atque iterum ad me dedisti, libens perspexi esse te constantem in suscepto semel mei amore. Ego, ut praeclara ingenia amare impense soleo, ita singulari virtuti tuae & industriae faveo quam maxime. Quare jampridem non cessavi tibi respondere. Sed literae meae, quas hospes tuus *Parivallius* a me efflagitaverat, & curandas susceperat, postquam per plurium manus oberrassent, propterea quod Parisiis nusquam repertus esses, tandem per Antwerpiensem nuncium lacerae concisaeque ad me redierunt. Quod quaeris de his, quae super causis juris & facti commentatus fui, non inspexi ea a multo tempore: memini nihil superesse, nisi ut in transcursu relegantur. Ad eam autem rem nondum a me impetrare tempus potui. Dabo tamen operam ut aliquid otii mihi vindicem, expectationemque tuam, & aliorum haud semper morer. De impensis quas pater filio studiorum causa praebuit, ita sentio, si verbis ab initio pater non expresserit, se eas credendi causa subministraturum, donandi animo eas factas videri, neque posse mox patrem illas aut in legitimam imputare, aut filio in testamento detrahere. Cujus rei rationes si scire desideres, videbis eas in tractatu *Vitalis Nemaufensis* de collation. Quaest. xviii. num. 21. & seq. atque apud *Christianum Kremberg*, de Sumpt. Studior. quaest. 1. num. 20. & 21. Caetera, de quibus quaeris, qua methodo locos communes confici, & quos autores potissimum legi oporteat, modum epistolae excedunt, & paene opus habent commentario. Quare ea sermonibus nostris & colloquio servabo, si aliquando huc redieris, meque videris. Certo autem credere debes neminem ad me aditurum, cujus mihi conspectus jucundior

gra-

gratiorque sit futurus. Vale, eruditissime & praestantissime Albhardti. Lugd. Bat. 18. Martii 1635.

EPISTOLA CCXCIII.

PETRUS CUNAEUS

Dominico Molino, Patritio & Senatori Veneto
S.

Venetias.

SAepe ego antea, Vir illustrissime, praedicari audiveram caeteras inusitatas atque excelsas animi tui virtutes, quae in potentissima florentissimaque rep. vestra, atque in summo Venetorum Senatu, tanquam lumen quoddam effulgent. Tum & sciebam bene te atque subtiliter de literis, deque omni disciplinarum genere judicare; quod proficisci demum ab accurata quadam consummataque doctrina potest. Sed qui te jam dudum hoc nomine vehementer admirabar, nondum tamen credere amicis quibusdam meis poteram, qui identidem mihi adfirmabant, nihil esse te commius, nihilque moderatius ad omnem rationem humanitatis. Memineram enim profecto id quod res est, valde rarum hoc ac prope inauditum esse in vestri ordinis proceribus. Nunc vero tandem penitus mihi fidem hujusce rei fecit Clarissimus *Vorsius*, vir mihi longe conjunctissimus amicissimusque, qui mihi immerenti, ac nihil tale opinanti disceptationem *Pacii* Jcti de maris Hadriatici Dominio, quae nusquam apud nos exstat, singulare quoddam, atque eximium munificentiae tuae summaeque erga me benevolentiae, monumentum attulit, atque etiam alia quaedam, quae ad *Uscorum* res pertinent, exspectare a te jussit. Nihil circuitione utar, illustrissime Senator, statim ut id vidi, piguit puduitque memet ipsum mei, qui tibitali viro, & tantis virtutibus praedito; ad quas te excellens natura tua armavit, nunquam hactenus observantiam meam ullo officii genere testatus sum. Ego vero & gratias tibi maximas ago, & omnino nomen meum profitebor inter eos, qui te colunt reverenturque: atque etiam operam dabo, ut te decus praesidiumque omnium eruditorum esse & nunc intelligent homines, & in posterum memoria teneant. Ad hanc ego rem tibi mea studia, curas, & cogitationes polliceor. nihil porro insolenter faciam, neque te rogabo, ut animam eam erga me retineas, quem habere caepisti: neque enim fieri

AD EUMDEM EPISTOLAE.

363

fieri potest ut ab insita atque innata tibi humanitate desciscas, aut ipse te retexas. Vale, vir illustrissime. Lugduni Batavorum, 4. Octobr. 1634.

EPISTOLA CCXCIV.

PETRUS CUNAEUS

Dominico Molino, Patritio & Senatori Veneto
S.

Venetias.

EX quo tempore literas meas, Vir Illustrissime, responso tuo dignatus es, nova rursus erga me tua illuxit humanitas. Nam & quae de Uscochis maximus sanctissimusque reip. vestrae assertor atque alii scripserunt, tradidit mihi ex munere tuo V. Cl. *Adolphus Vorstius* : & dissertationes duas adversus *Laurentium Molinum* Romanum de Venetorum jurisdictione in mare Adriaticum accepi novissime in Zelandia, quas nobilissimus *Mylius* ad me transmisit ex mandato tuo. Quare qui pridem beneficentiae tuae multum debui, nunc iterata identidem liberalitatis tuae accessione totum me esse tuum profiteor mancipio & nexu. Promiserat mihi idem amicus meus D. *Vorstius* se praecipua rerum capita ex commentario de Uscochis sublekturum, ne tempus tererem in pervestigatione Italici idiomatis. Sed minus id processit, quia disjuncti locorum intervallo per aliquot menses fuimus, dum patriam nostram pestis insolita aliaeque calamitates affligerunt, quae in Dei iram, velut ultima publicorum malorum, vertunt. Certe quae de Uscochis tradita in illo tractatu exstant, mirifice pertinere audio ad imperium illud maris, quod illustrium autorum quorundam assensu & longo seculorum decursu vindicat sibi vestra Respublica. Caeterum dabis (opinor) veniam verecundiae meae & ingenuae simplicitati, illustrissime senator, si, dum plene nondum scripta haec omnia excussi, veterem Academicorum secutus fuero morem nec iudicium meum ullum interposuero, sed ex indolē libertatis Batavicae id mox probaverō, quod simillimum veri videbitur. Illud scio, non deesse in rep. nostra summos eruditissimosque viros, qui hoc freti Adriaci dominium magis in Venetorum armis & virtute bellica, atque in vicinarum nationum patientia, quam in juris naturalis gentiumve aequitate, aut in legum civilium sanctionibus positum esse

esse autumant: & potentissimae urbi non proprietatem, sed ex situ & oportunitate loci tutelam ejus maris adversus piratas praedonesque, teterrimos generis humani hostes, tribuunt. Vulgata jam sunt & in omnium manibus versantur, quae incomparabili ingenio *Hugo Grotius* noster edidit de mari libero, cujus jus haud facile eripi sibi Hollandi Zelandique sinunt. Ad haec video *Graswinckelium* advocatum, cum acerrime nuper & felicissime causam reip. Venetae defenderet, abstinuisse prudenter ab hac controversia, ne forte minus se probaret nostratibus. Ego, quemadmodum sine partium studiis solam aequi bonique rationem sequi amo, de tota hac re accuratius cogitabo, daboque operam ut tibi, certissimo atque incorruptissimo rerum judici, quae sentiam, non penitus displiceant. Vale, vir maxime & illustrissime, ac diu reip. vestrae & huic seculo perenna. Scribebam ex praedio Voorschotiano prope Hagam Comitum, 9. Decembr. 1635.

EPISTOLA CCXCV.
ISAACUS BASIRIUS

Petro Cunaeco

S. D.

Leidam.

TRimestre propemodum est elapsum, ex quo postremas ad te dedi. Amplissime Domine: In quibus, de incredibili tua illa humanitate, candore item pristino, uti prolixè gratias agere conabar; ita, dato ut otio, tuis ad Dominum meum literis, secundam quam de me fovet, opinionem stabilire dignareris, efflagitabam. Dum Responsum opperior, duo me ad postulationem meam redintegrandam impulere. Primo metus incescit tabelliariorum incuria superiores potuisse interciderè: Alterum, idque in praeseptarum palmarium: Quoniam novi ego te nominis *Casauboniani* studiosum. (Ab eo quippe opera *Scaligeri* Posthuma accepisse te, dixi olim:) iccirco officii mei interesse ratus sum, uti novissimam * Domini mei in praecla-

* Intelligit *Thomam Mortonium*, Episcopum Dunelmensem, qui Epitaphium *Casaubono* in Westmonasteriensi templo erexit, quod in ejus vita ante epistolam legitur pag 68.

claros viri laudatissimi manes, magnificentiam significarem. Scilicet, quæ est in Reip. Literariæ Proceres, pietate singulari, monumentum illustre marmoreum divinæ magni *Casauboni* memoriæ extruxit nudius tertius, in celeberrimo urbis, adeoque Westmonasteriensis Basilicæ Sacrario: Impensas ad summam florænorum sexcentorum unus effudit. Hoc eo prædico, quo religiosam Domini mei in viros tui ordinis venerationem perspicias: simulque si tuæ ad eum nondum sunt perscriptæ, occasionem inde ut captes vel domesticam: utpote cum *Casaubonum* & *maximè*, familiarem tibi extitisse persuasum habeam. Tu, quæ es perpetua iudicii accuratione, prout erit visum, anxia hac utitor. Vale, vir summe, & me clientem tuum priscum amare perge. Datum ex Arce Aucklandiana in agro Dunelmensi x. Kal. Novemb. Anno ultimi temporis CIOIOCCXXXIV.

EPISTOLA CCXCVI.

PETRUS CUNAEUS

D. Nicolao Cromboutio, Curiae Hollandicae & Zelandicae Praefidi

S. D.

Retulit mihi nuper ex mandato tuo *Heinsius* noster, nobilissime praeses, cupere te ex me scire, quantum elemolumentum pervenire ad singulos in Senatu nostro quotannis soleat ab iis, quibus titulos & insignia doctrinae suae confert Academia. Quare quicquid duobus his annis ex ea causa percepimus, id ex rationibus meis conjeci in hunc indicem, quem epistolae isti adjunxi. Caeterorum annorum par fere reditus est: nisi quod postremi ubertas non admodum est frequens. Equidem ego totam eam causam, quæ saepe tibi a nobis commendata est, cognoscendam tibi dijudicandamque esse mirum in modum gavissus fui, summe praeses. Quemadmodum enim illa, quæ peracta feliciter jam ante in hoc negotio sunt, tua unius intercessione & auctoritate obtinuimus, ita plane fore confido, ut quaecunque porro hic facienda adhuc restant, eodem studio & successu perficias, atque ut Senatui nostro jura sua & privilegia ex Ordinum Bataviae Statutis adferas, eaque in tuum colloques. Quod ego te, vir amplissime, per quidquid

Bb

tib

tibi charum est, obsecro & obtestor, ut quibuscunque modis opus erit efficere velis. Si quid pro me ipso cuperem, verecundia praepediret, quam haud velim cum ulla eruditionis laude commutare. Nunc, cum causam publicam ago, fidenter peto, ut quam rem praeclare coepisti, eandem absolvas nunc consummesque. Nostrum erit vicissim operam dare, ut te decus praesidiumque omnium eruditorum esse & nunc intelligant homines, & in posterum memoria teneant. Ad hanc ego rem tibi meas curas & cogitationes polliceor: Idemque facient omnes, qui isto nomine obstricti tibi sunt: quorum est sane ingens multitudo. Sed ego, etsi plurimos habeo ejus rei sive socios sive aemulos, tamen cupiam hic, si quid valebo, primas tenere. Vale, nobilissime praeses. Lugduni Batavorum, 4. Februarii 1635.

EPISTOLA CCXCVII.
JUSTUS LIRAEUS

Petro Cunaeo

S. P. D.

Leidam.

Offero tibi V. Cl. panegyricas orationes, in gymnasii nostri inauguratione habitas; quibus alia quaedam non dissimilis accedunt argumenti. Ac simul te precor, quaesoque ut, qua olim fronte reges aquam cava manu e vicino hauritam lacu accepisse, memoriae proditum est, eadem quoque munusculum hoc chartaceum suscipere digneris. Xenium fateor minutum est, teque indignum, si illud solum consideres; sed grande, si animum offerentis: illud ut accipias, hunc vero intuearis etiam atque etiam te rogo. Serius forte dices, ac dum molimur annum abiisse: verum non mea culpa. Primum enim typographus, simul & bibliopagus aliud ex alio causati, magno nos detinuerunt intervallo; ac deinde nuperi frigoris alperitas, atque incommodum navigationi tempus. Hanc itaque moram pro humanitate tua in meliorem te partem interpretaturum, ac porro non alio in me futurum animo, atque te jam antea sum expertus, plane confido. Ego ut gratiam habeo, quam possum, maximam pro opera mihi nuper praestita; sic vicissim meam oppellam tibi tuisque, si forte qua in re servire possim, libens meritoque offero: ac si quicquam ex Juvenalibus illis curis, data occasione, mihi impertiri dignatus fueris, profecto

AD EUMDEM EPISTOLAE.

387

fecto in hominem nequaquam immemorem beneficium contuleris. Sed urget tabellarius; quocirca manum de tabula. Ultrajecti, Kal. Januariis, Anni Sosпитatoris 6010CXXXV. Quem ut tibi fortunatum decurrere summus ille mundi arbiter velit ex animo apprecor. Vale, Vir clariss. & me amare perge.

EPISTOLA CCXCVIII.

PETRUS CUNAEUS

Iusto Livaro

S. D.

Ultrajectum.

Epistolae tuae jam ante rescripsissem, vir clarissime, nisi me negotia identidem nova vetuissent morem mihi gerere, quibus ego saepissime succensere cogor, quod multa me officia cogunt pratermittere. Peto a te, ut veniam des homini occupatissimo, cui illud in hac servitute tristissimum est, quod ea, quae amicis danda sunt, tempora non habet in sua potestate. Gratias tibi maximas ago pro dissertationibus istis, quas muneri dedisti mihi, e quibus tuam libentissime legi, qui optime memini quanti te tuaque aestimaverim. Certe acerbum mihi est arceri voluptate audiendi tui, qui jam olim ab ore tuo pependi puer. Quare cupio adesse aliquando istic, ac publice te dicentem audire. Sed differam aliquantisper hoc gaudium in tempus aliud, & fruar interim ipsa expectationis mora. Nec enim dubito, quanquam solent initia se commendare & novitate & cura meditationis, quia semper responsurus sis tibi, & ita dicturus, quasi quotidie inciperes. De Juvenale faciam quod rogas, si & otii aliquid nanciscar, & in schedis meis reperiam, quod te meque dignum sit. Interim tibi ut munus professorium succedat feliciter, multosque des patriae discipulos tibi similes, opto & voveo. Vale, vir clarissime. Lugduni Batavorum, 15. Februarii 1635.

Bb 3

EPH

EPISTOLA CCXCIX.

PETRUS CUNAEUS

*D. Thomae Mortono, Episcopo Dunelmensi, ac Comiti
Palatino*

S.

ADmirabilis est quaedam in nostra Batavia, Illustrissime Praeful, nominis tui veneratio, amorque erga te singularis omnium eruditorum, propter inusitatam illam sacrae Theologiae scientiam, quam tibi summa caeli benignitate, & acerrima ingenii vi obtigisse omnes ii intelligunt, qui luculentissima tua scripta evolverunt. Certe etsi nulum tibi adjicere incrementum nostra potest opinio, neque aliquod virtutum tuarum praemium dignum ipsis extra ipsas est, tamen si delectare magnorum hominum mentes haec cogitatio solet, quod reputant se profuisse quam plurimis, libens meritoque nomen ego meum inter eos profiteor, qui permultum lucubrationibus tuis debent. Caeterum qui jam pridem excellentem doctrinam tuam admirabar, diu interim vix credere potui iis, qui identidem mihi affirmabant nihil esse te comius, nihilque moderatius ad omnem rationem humanitatis. Memineram enim profecto, id quod res est, valde rarum hoc ac prope inauditum esse in vestri ordinis proceribus. Nunc vero tandem mihi fidem hujusce rei fecit *Isaacus Basirius*, qui a sacris tibi est. Is juvenis, ut in familia mea ante plures annos vixit, & ob virtutes, animique indolem ac variarum rerum scientiam carus mihi admodum jucundusque fuit, ita quoties ad me scribit, tuam in se beneficentiam, quam quotidie sentit, praedicare mirifice solitus est. Rogo te etiam atque etiam, vir summe, ut animum eum erga hunc retineas, quem habere coepisti, atque ut ejus nascenti spei, commodisque & ornamentis porro faveas. quanquam hoc ipsum magis moris causa, quam quod ita necesse sit, facio. neque enim fieri potest ut ab insita atque innata tibi in omnes bonos doctosque affectione desciscas, aut ut te ipse retexas, qui doctrinae omnis & virtutum maximarum non fautor modo, sed exemplum es. Equidem velim ita de me existimes, nihil mihi in vita prius aut carius fore, quam ut tibi observantiam meam, quibuscunque potero modis, significem.

gnificem. Cujus rei etsi multos habebo sive socios, sive æmulos, tamen cupio hic, si quid valebo, primas tenere, Deus Optimus Max. te, illustrissime præsul, diu nobis & seculo incolumem servet. Lugduni Batavorum, xv. Julii 1635.

EPISTOLA CCC.

PETRUS CUNAEUS

D. Henrico Feytio Jcto

S. D.

Qui te, vir amplissime, non modo inter summos Belgii nostri Jctos, sed inter eos etiam, qui literis, & varia eruditione praecehant, locum tenere principem semper intellexi, nunquam tamen te adire, nec tempora, quae reip. impendis, interrumpere sustinui, nisi tunc, cum fretus summa humanitate tua D. *Jacobum Zevecotium* ante plures annos tibi commendavi, ut historiarum & eloquentiae professione in illustri gymnasio vestro fungeretur: Ego vero & intercessionem meam multum apud te valuisse sensi, & obtulisse me tibi cultissimae lectissimaeque doctrinae virum, qui publica gymnasii vestri commoda bene reeque auxit, gratulatus mihi ipse sum. Idem ille mox ex eo tempore animum ad Jurisprudentiae studia adjecit, in quibus tanta industriæ & ingenii contentione se circumegit, ut superiore anno titulum Jcti cum ingenti Senatus nostri Academici admiratione meruerit. Rogo te, vir amplissime, ut existimes eum utilissimam promptissimamque juventuti vestrae operam in jure civili tractandò explicandoque publice praestare posse, magnamque ex ea re lucem gymnasium vestro accessuram. Certe quantum praesidii ornamentique ex literarum & historiarum cognitione accipiat jurisprudentia nostra, si tu certissimus acerrimusque harum rerum judex sponte non fateris, dicendo evincere non cupio. Quare omnino confido, pro ea, qua vales, gratia & autoritate effecturum te, ut hujus praeclara indoles ad juris etiam publicam professionem adhibeatur, & si quid meae apud te possunt preces, vehementer etiam atque etiam ut id efficias peto obtestorque. Deus opt. max. te, vir amplissime, diu reip. vestrae servet incolumem. Lugduni Batavorum, 5. Maji 1636.

Bb 3

EPL

PET. CUNAEI ET. DOCT. VIROR,

EPISTOLA CCCI.

PETRUS CUNAEUS

Clarissimo Juveni Adriano Vettio Jcto

S. D.

Redit ad te *Balsaci* dissertatio, Vetti clarissime, ex qua rectius jam intelligere coepi *Heinsii* nostrae epistolam. Quo nomine gratias tibi ago. Equidem ego, etsi arbiter esse hujus controversiae nolo, tamen existimo potuisse aliquantum indulgeri Gallorum genio & libertati in ea censura, quam adeo verecunde & dubitanter peragit auctor, ut summa lenitate & modellia multo plura laudet, quam reprehendat, & quaerenti sit magis quam afferenti similis. Et quid ab illo aegre feras, qui in Sophoclis etiam & Senecae tragoediis curiosa indagatione reperit, quod non probaret? Ut caeteros omittam, a quibus continere haud sustinuit. Interim multa, quae ad Mariannem pertinent, justam non effugiunt notam, & adhuc responsum exspecto plenius. De fratre tuo quod me rogas supervacuum est. Utinam vero juveni omnium, quos pridem novi, lectissimo, aliquid praestare possim, quod sit praeclaro ejus & nobili ingenio dignum. Sed ille quicquid hoc erit, quod a me proficisci ad optimos ejus conatus juvandos poterit, felicitate indolis suae atque industria singulari antevertet praecurretque. Quare nihil superesse video, nisi ut virtus ejus a me inflammetur, quoties ad me adierit. Id autem ut saepe faceret, petii. Vale, Vetti amicissime. Lugduni Batavorum, pridie Calend. Novembr. 1636.

EPISTOLA CCCII.

JOHANNES FRIDERICUS GRONOVIVS

Petrae Cunaeo

S. D.

Leidam,

Amplissime Domine. Etsi non semel antehac observantiam erga Nomen tuum meam testari tibi & studia nostra commendare voluerim: tamen nescio quomodo ad hoc usque iniqua quaedam fortuna consilium meum impedivit. Quoties fere Leidae moratus sum, identidem accessi ad

ad aedes tuas: sed aut domi te non reperi, aut ita occupatum, ut ipse me vetarem indicari. Nec per literas vota mea fateri tibi sum ausus, quod te inter gravissimas curas scriptionibus rerum inanibus non magnopere delectari crederem; & ipse omnis elegantiae expertus, tum ignarus artium, quibus animi capiuntur, subterfugerem id conciliandi genus, quod ambiguum me faceret, nanciscine ita gratiam possem tuam, an ipso exordio eadem excidere. Nunc vero non potui mihi temperare longius, sive quia animo meo parerem; sive ut culpam, quam me iudice silendo contraxeram, vel sic sero excusarem; seu denique difficiles hasce nugas iudicio tuo submitterem. Accipe igitur peregrinum & humilem summarum virtutum tuarum cultorem, qui se abunde magnum religionis suae pretium consecutum existimabit, si ipsum amando hanc gratam esse tibi ostenderit. Quod ut scires me nulla mei meriti, sola humanitatis tuae fiducia abs te petere, comitem epistolae huic dedi libellum, quem his diebus in lucem emisi: testem egregiae quidem ad juvanda studia voluntatis, sed a multiplici illa, quae ad hoc literarum genus requiritur, doctrina prorsus destitutae. Eum tunc legisse te putabo, quum veram de eo sententiam feres, errores, quos hanc aetatem & aemuliam comitari fas est, notabis, & quae rectius ex te potueramus discere, si consulere cortinam tuam ante ausi essemus, de iis nos candidè movebis. Sive placebit tibi conatus noster, amplecteris hunc hominem opinionis honestae suffragio: sive displicebit, simplicitas favorem merebitur, quae me vetuit accedere ad te sine inornatis illis ornamentis, quae tibi me, qualis eram, repraesentarent. Vale, vir maxime, & gloria tua frui. Hagae a. d. iv. Non. Jul. Anno Christ. ciciocxxxvii.

EPISTOLA CCCIII.

PETRUS CUNAEUS

Joanni Frederico Gronovio

S. D.

Hagam.

Nihil tibi opus erat, Gronovi praeclarissime, tam sollicitam adferre excusationem, quod consuetudine mea uti aut non potueris ante, aut nunc, velis. Nam & ego, qui omnium virtutum primam esse humanitatem autumo, no-

Eb 4

mini

mini unquam difficiles praebere aditus fœvi; & unus optime intelligo, nihil in me esse earum rerum, ob quas appetere familiaritatem meam quisquam eruditorum, hoc est tui similibus, debeat. Quin hæc ipsa tenuitatis meae conscientia fortasse efficit, ut mirum in modum prompta & obvia omnibus sit facilitas mea. Ad reliquam epistolæ tuæ partem quod attinet, scire, quemadmodum te jam pridem ante, licet nunquam visum, ex honorificis tamen aliorum de doctrina tua iudiciis, amavi vehementer: ita nunc, postquam tuas in Papinium Statium notas excussi, permagni aestimare, atque admirari etiam coepi excellentiam illam ingenii industriaeque vim, quam in te elucere voluit summus Deus. Quare & pro eo munere gratias tibi ingentes ago, & varias lectiones tuas, ac caetera vigilantiae tuæ monumenta, quae parata habes, ut brevi tempore evulges publicesque, etiam atque etiam te exhortor. Meum erit enixe id agere, ut virtutes in te positas ingenua simplicitate amplexer, atque ut praeclaris tuis in rem literariam meritis pretium apud me sit. Idque abunde tibi significabo quibuscumque in rebus studium tibi meum, operamque & curam prodesse posse intellexero. Vale, praestantissime Gronovi, & me, ut facis, porro ama. Lugduni Batavorum, 8. Augusti 1637.

EPISTOLA CCCIV.

JOHANNES FR. GRONOVIVS.

Petro Cunaeo

Salutem & observantiam,

Leidam.

ET si nolim, vir amplissime, occupationibus tuis gravissimis per me moram fieri, eaque de causa scripturientem calamum & plura cultus mei erga virtutes, quas testimonia exhibere tibi gestientem saepe inhibui: tamen quia res praesens ita exigebat, unius interpellationis post longum silentium gratiam facturum te mihi non illibenter speravi. Rogaveram antehac, uti quas haberes *Casanboni* & *πάντι* ad te epistolas, eas communicare nobiscum ne gravare, dum in eo sumus, ut collectas a tot praestantibus viris, qui amicitia & *μακαρίτη* gavisi sunt olim, amicitiae memoria adhuc gaudent, & in unum corpus redactas ipsorum hortatu non semel instincti publicemus. Nec tu pro innata

ta humanitate tua difficilem te nobis praeuisti: sed simul in manus tuas illae incidissent, sepositurum & petentibus concessurum promissisti. Adest ecce dies appellandi: ad litteram enim P. pervenimus: & cuperem vehementer tuo quoque nomine hoc theatrum ornari atque commendari. Quare supplico tibi, vir summe, ut velis hoc tibi a nobis beneficium deberi, & quascunque habes primo quoque tempore huc mittas. Autographa, siquidem illorum nos compotiveris, diligenter asservabuntur, & sine lituris aut maculis recipies. Quoniam autem semel allocutus te sum, ut de eodem oleo occasionem me docendi obtrudam tibi, non possum non explorare sententiam tuam de l. XXIII. D. de R. I. *Contractus quidam dolum malum duntaxat recipiunt, quidam dolum & culpam. Dolum tantum depositum & precarium: dolum & culpam mandat, commodatum, venditum, pignori acceptum, locatum; item dotis datio, tutelae, negotia gesta. in his quidam & diligentiam.* Ultima verba me non intelligere fateor. Certe ut sensus integer sit repetendum ex praecedentibus *id recipiunt.* Si ergo ut culpam, ut dolum recipiunt contractus, ita & diligentiam: sequitur diligentiam speciem esse ejusdem generis cum dolo & culpa, nempe vitiantium contractus, quod est absurdissimum. An scripsit Ulpianus: *in his quidam & negligentiam?* Notum est vocabulum *culpa* καὶ ἰσχυρὸν ut plurimum accipi pro culpa levi. Id fit etiam in hac lege. Si enim significaret omnem culpam, depositum & precarium non possent separari ab illis contractibus, qui dolum & culpam recipiunt: quippe cum culpa lata in iis puniatur, quae sub dolo comprehenditur. Postquam igitur posuit contractus, qui dolum & culpam latam recipiunt, dein, qui etiam levem culpam; subjungit, in his enumeratis contractibus sunt quidam, qui etiam recipiunt levissimam, hoc est, simplicem negligentiam: quales sunt commodatum §. 2. Inst. quib. m. r. contr. ob. negotiorum gestio §. 1. Inst. de oblig. quae quaes. ex con. Negligentia simplex eadem, quae culpa levissima. Etsi enim §. 3. Inst. quib. mo. re contr. ob. negligentia dicitur culpa, & sic accipi possit pro culpa levi: tamen aut ibi vox culpa de utraque & levi & levissima potest intelligi; aut per negligentiae vocem intelligenda magna negligentia, quae culpa est l. 226. D. de V. S. quam appellando magnam, ostendit Jctus, aliud esse simplicem negligentiam. Sed de his tu judicabis & certiora me docebis.

B b 5

Vale,

Vale, vir magne & me ama. Hagae a.d. xvi. kal. Jul.
A. Christ. ciciocxxxviii.

EPISTOLA CCCV.

PETRUS CUNAEUS

Joanni Fr. Gronovio

S. D.

Hagae.

Quod coram ante saepe verbis, ac nunc postremo etiam literis tuis interrogasti, Gronovi clarissime, feci libens, ac eas epistolas, quas a *Casaubono* acceperam olim, quaesivi admodum sedulo. Equidem sciebam paucas oppido eas esse. Quippe adolescens pene eram, cum enascentem primum jucundissimam mihi cum incomparabili viro consuetudinem laetuosam ejusdem mors abruptit. Caeterum et tribus, quarum meminisse possum, anam *Jacobino Morfio* Hamburgensi, nescio quid edere in publicum paranti, commiseram, cum *Drusii* aliquot ad me epistolis, neque unquam recepi. Tertia, ut momenti nullas erat, ita quaerenti adhuc sese non obtulit. Quare hanc, quae sola mihi superest, amplissimus Senator *Scottus* tibi tradet, cui mox eam, ubi usus fueris, reddes. Magnam mihi voluptatem ea attulit epistolae tuae pars, ex qua perspexi in legum nostrarum pervestigatione operam te ponere. Crede mihi: res est literatissimis & sagacissimis hominibus, hoc est, tui similibus, digna, Jurisprudentiae tractatio. Quare ut magis magisque eam capeffas, atque ut non dicis aut ostentationis causa, sed serio & bona fide totum te huic scientiae des, etiam atque etiam te rogo. Nihil tibi aut ad nominis famam, aut ad vitae plurima commoda poterit esse fructuosius. Quod attinet ad textum L. contractus 23. ff. de reg. Jur. non possum tibi assentiri, cum in illis verbis, *in his quidam & diligentiam*, aliquid mutas, ac legendum putas, *in his quidam & negligentiam*. Rectissima quippe est vulgata lectio, neque emendatione opus habet, si morem loquendi Jurisconsultis Romanis familiarem spectes. Enimvero in legibus nostris, quoties per hos gradus incedit oratio, ut non dolum duntaxat & culpam, sed & diligentiam praestandam esse dicatur, semper diligentiae vox eam significat speciem, quae plene & rotundis verbis alibi exactissima diligen-

*ria appellatur, quam qui adhibere debet, is levissimam culpam praestare necesse habet. Ne multa loca citem, scis Ulpianum esse, cujus extant verba in d. L. contractus. 23. ff. de reg. jur. atqui ipse ille Ulpianus in L. cum res legata 47. §. culpa. §. ff. de leg. 1. ad eundem modum scripsit, culpa autem qualiter sit aestimanda, videamus: An non solum ea, quae dolo proxima sit, verum etiam quae levis est; an numquid & diligentia quoque exigenda est ab herede; quod verius est. Et rursus vero in L. si ut certus §. §. nunc videndum 2. in fin. Commod. ait idem ille Ulpianus: Commodatum plenumque solam utilitatem continet ejus, cui commodatur. Et ideo verior est Quinti Mucii sententia existimantis, & culpam praestandam, & diligentiam. Sed neque alius Jurisconsultorum mos est, cum post dolum & culpam, statim mox superaddunt etiam custodiam. Quo casu pariter custodiam intelligunt diligentissimam, quae culpa levissimae opponitur. Certe Diocletianus & Maximianus in L. sicut. 19. C. de pignori. & hyp. sicut vim (inquiunt) majorem pignorum creditor praestare non habet necesse: ita dolum, & culpam, sed & custodiam exhibere cogitur. Et in l. 1. §. saepe evenit. 35. Depositi. refert ex Juliano Ulpianus si se quis deposito obtulit, cum periculo se depositi illigasse: ita tamen ut non solum dolum, sed etiam culpam, & custodiam praestet, non vero casus fortuitos. Denique postremo idem Jurisconsultus scripsit in l. si cum venderes, 13 §. ult. ff. de pign. act. venit in hac actione & dolus, & culpa, ut in commodato. Venit & custodia. Vis major non venit. Ex quibus omnibus illud efficitur, etsi alibi vulgo in legibus tam diligentia, quam custodia gradus suos habeat, atque alia sit exacta, alia exactissima, tamen ubi nuda haec vox per exaggerationis modum dolo & culpae adjicitur, diligentiam & custodiam designari accuratissimam exactissimamque. Quae si ita sunt (ut sunt hercle) nullus jam scrupulus in d. L. contractus 23. restat. Etenim postquam dixerat, dolum & culpam recipere mandatum, commodatum, venditum, pignori acceptum, locatum; item dotis dationem, tutelam, negotia gesta, adjecit in his contractibus, quos scilicet enumeraverat, quosdam & diligentiam recipere, sed exactissimam utique. Hi autem contractus sunt duo, mandatum & commodatum. Ea interpretatio textus illius, de quo ambigebas, indubitata est. Quod si conjecturam tuam sequi malueris, vide quo exit pra haec sint. Nam & ad Criticorum remedia decurres, ubi minime necesse est, a qua re mirum in modum mea semper ratio indoles-
que*

que abhorruit. tum &, cum negligentia varias species admittat, quarum alia aliam superat, *L. cedere.* 213. §. ult. *L. magna.* 226. ff. de verb. sign. voce negligentiae non comparate, sed simpliciter, ita ut vis, in locum vulgatae lectionis supposita, jam in eodem luto haesitabis, & totam causam efficies aequae incertam. Vale, Gronovi praestantissime, & haec boni consule. Lugduni Batavorum, 21. Julii 1638.

EPISTOLA CCCVI.

JOHANNES FREDERICUS GRONOVIVS

Petro Cunaeo

Salutem & Observantiam.

Leidam.

REdiisse te bona fide cum Hygeia in gratiam intellexi lumbens, vir maxime, ac eapropter immortales Deo Opt. Max. ago gratias. Sane pestifer, immo letifer, hic flexus anni multis, ut audio, popularibus tuis in Selandia fuit. Praeclare tamen nobiscum actum putamus, quod tu & amplissimus *Scottus*, hic Curiae, tu Academiae primum fidus, uterque reipublicae literariae *σεμνὸν ἔργομα*, commune periculum salvi effugistis. Iterum laudes gratasque ago *τῷ δωτῆρι ἰάων*, atque hoc proprium uti vobis bonum sit, toto pectore voveo. Nuperam epistolam, in qua *ὡς ἀρεσίστα* ad l. *Contractus* differebas, gratissimam mihi & auro contra caram fuisse, quid ego multis tibi affirmem? Equidem indignus sim unico meo voto, cognitione dico verae jurisprudentiae, nisi omnia tibi debeam, qui in re adeo crepera tam lucidam mihi facem extulisti. Nihil enim in illa, quod non abunde satisfecerit: ita tu me ames, ita castis manibus haec sacra tractem. Habeo exemplum, quid ego, si sapiam, ex te proficere possim. Et non desinam subinde dubitatiunculas meas ad te unicum horum mysteriorum epoptam allegare: sic tamen, ut ne arduis occupationibus tuis sim injurius. Toti enim illis in studiis sumus, ad quae tu & amanter & graviter me hortaris. Ingensque animo meo accessit augmentum, ex quo sublevatus sum molestissima cura publicandi operis, quod in pignus observantiae meae nunc ad te mitto. Amabis, spero, pietatem nostram in manes viri summi, cujus sola conscientia pretium est mihi exantlati ingentis laboris. Nunc paullo

paullo me occupatiorem facit editio particulae ex Miscellaneis nostris, amici cujusdam officiosis imperiis aliud agent mihi extorta. Sed hac paucis diebus defungar. Tum plura tecum de consiliis meis agam, quorum proram ac puppim te esse cupio, qui & pro prudentia tua optime suadere mihi potes, & pro benevolentia haud dubie voles. Vale, *ausg. Sauppius* cum tuis, & hoc munusculum benigno vultu accipe. Hagae a. d. xvii. Kal. Decemb. Anno ciciocxxviii.

EPISTOLA CCCVII.

PETRUS CUNAEUS

D. Henrico Altingio, S. S. Theol. Doctori
S. D.

Groningam.

VIr Clarissime. Cum intellexerim Illustrissimos Provinciae Groninganae Ordines id agere, ut Ictum aliquem ad se evocent, qui in vestra Academia professione juris bene recteque fungatur, utar ea libertate, quam perspecta mihi pridem tua summa humanitas dat, ac te rogabo, ut credas excellentem esse animi industriam, & cum aliarum artium, tum in primis Jurisprudentiae cognitionem in D. *Cypriano Regnero Zwollensi Transsylvano*, quem & tu ante aliquot annos Groningae novisti, & nos hic ante biennium supremo Icti titulo cum ingenti omnium admiratione donavimus. Equidem ego futurum omnino existimo, ut is Academiae vestrae ornamenta & commoda augeat, atque ut utilissimam promptissimamque juventuti vestrae operam in jure civili tractando explicandoque publice praestet, si pro ea, qua vales, gratia & autoritate, effeceris, ut ad juris professionem adhibeatur tam praecleara indoles. Id autem ut efficias, si quid me apud te possunt preces, vehementer etiam atque etiam te peto. Deus Opt. Max. vir reverende, diu te Academiae vestrae servet incolumem. Lugd. Bat. pridie Calend. Maji 1638.

EPI.

EPISTOLA CCCVIII.
HENRICUS ALTINGIUS

Petro Canaco

S. D.

Leidam.

Vir Amplissime. D. *Cyprianum Regneri*, quem mihi commendas, & ante novi familiariter, & ob eximias animi dotes, non uno specimine comprobatas, in pretio habui. Nec dubito quin dignus sit publicae professionis axiomate, postquam eum, omnibus applaudentibus, supremo Jurisconsulti titulo decorandum censuisti. Sed D. D. Curatores nostri Cl. D. *Matthaeo* eum successorem dare voluerunt, qui non modo doctrinam, sed famam quoque & authoritatem ad cathedram Juridicam adferre posset. Qualẽ jam Geneva decreto publico evocarunt; nempe Cl. Virum D. *Joh. Steenbergium*; jam ab annis pene xx. hac in palæstra publice privatimque versatum, & ab Illustri Legato Suecico insigni elogio ornatum. Erit tamen, spero, alias, ut de D. *Cypriano* quoque bene mereri liceat. Certe quicquid ab hac veneratione proficisci potest, honori ipsius atque commodis l. m. q. offero, consecro. Tibi vero, Vir Amplissime, & pro indicio amico, & pro affectu benevolo reverenter gratias ago: Deum orans, ut studiis tuis ac pro publico conatibus caelitus benedicat! Bene vale. Groningae, 111: Nonas Maji c170cxxxv111.

EPISTOLARUM FINIS.

P. CUNAEI

J. U. D. ET PROF.

ORATIO

In obitum

B. VULCANII

Habita Lugd. Batav. in Academia

CIDICXXV.

Nunc primum edita.

THE UNIVERSITY OF
CHICAGO
PRESS

WILSON

LIBRARY

1911

O R A T I O

In obitum.

BONAVENTURAE VULCANII

Linguae Graecae Professoris.

Recte olim clarorum viro-um laudes, in fun-
 neris solennitate dicere, instituit antiqui-
 tas, quae quo propius aberat ab ortu &
 divina progenie, hoc melius ea, quae e-
 rant recta, ternebat. Sacram enim esse judicabat
 magnarum virtutum memoriam, & esse plures bo-
 nos juvabat; cum gratia bonorum non cum ipsis
 caderet. Hic mos a quo potius, quam a Collega,
 aut quando magis usurpandus colendusque est, quam
 cum rogatu Magnifici Rectoris, precibus amplissi-
 mi Senatus Academici ad parentandum homini ce-
 leberrimo, *Bonaventurae Vulcanio*, excitamur? De
 hoc Viro, ut multa dicam, pietas & merita illius
 suadent: ut brevior sim, quam forrasse decebat, lu-
 ctus jubet. Inter haec velut in ambiguo destitutus;
 quoniam eligendum est, quid potissimum sequar, dolo-
 ri meo potius parebo. Nescio enim quo pacto animus
 noster sibi ipse succumbit, & quicquid vox langue-
 scens aegre effert, involvere silentio amat. Curae
 parvae loquuntur, ingentes stupent. Amisit Aca-
 demia Professore, at ego amicum; cum quo per-
 diu sane una fui, atque sub eodem tecto vixi; a cu-
 jus ore pendere, quem audire adolescens senem gau-
 debam. Itaque cum ex illius morte ingens luctus
 ad universos pertingat, plus tamen est, quod me
 male afficit. Sentio me nimis ambitiosa praelocu-

Cc

sione

zatione usum, aliqua via hinc me expediam, & ne vestram expectationem diutius morer, dicam ea omnia, quae non ordo, sed casus suggerit. Est mos quorundam, cum defunctos solenni hujusmodi laudatione prosequuntur, ea cuncta recensere, quae in vita eorum fortunisque maxime fuere notabilia. Est enim in rebus hominum admiranda varietas, & nescio quae fors modo noverca, modo mater est, & dure alios, alios molliter, nunquam autem cunctos eodem pacto versat. quae si nunc persequi omnia velimus, magna rerum series dicentibus surgeret. Est hoc eorum, quibus historiam narrare potius, quam laudare defunctos consilium est. Nobis satis erit breviter ea de sene nostro dixisse, quae ad commendationem eruditionis, quae summa in illo fuit, pertinere visa sunt.

Vetus opinio est, jam usque a mundi ortu, plurimum sapientum firmata consensu, esse in natali solo aliquod momentum ad ingeniorum felicitatem. Id ego cum hactenus verum esse ideo credidissem, quia omnium concors judicium naturae vox est; tum vero idem multo magis nunc sentio, postquam optimum senem nostrum ea esse urbe ortum cogitavi, quae jam pridem hominum eruditissimorum fuit parens. Etenim uberem semper ingeniorum fructum Bruga dedit, & inter caetera sui honestamenta etiam *Vulcanium* nostrum jactat. In hoc celeberrimo oppido natus ille anno Christi ciciorxxxviii. die xxx. Junii, patrem habuit *Petrum Vulcanium*, de cujus summa eruditione nihil profecto majus luculentiusque dicere queo, quam quod *Erasmi* Roterod. epistolis, quae nunc exstant in manibus hominum, celebrata est. Credite mihi, Auditores, non exiguam aut vulgarem rem esse, *Erasmo* placuisse, qui vir profecto nihil ne ex ipsa quidem antiquitate probare

foy

solebat, nisi quod ab omni parte consummatum, & pene divinum esset. Adeo acre iudicium Batavo illi fuit; neque habet profecto quicquam, quod illius industriae anteponat, aut insolens Graecia, aut rerum potens Latium. Non miramur in *Vulcanio* nostro ingenium ad doctrinam eximiam natum, cum talem tantumque habuerit parentem. Permultum porest indoles rite nutrita sub faustis penetralibus, & quadem naturae lege ita comparatum est, ut in iuven-
censis atque in equis eluceat patrum virtus. neque unquam hercle factum est, ut generosa Jovis ales aquila imbellem columbam generaret. Statim ad-
olescens optimis praeceptoribus a patre traditus, cum nondum sextum & decimum annum implevis-
set, summam spem civium, quam de eo jam puero habuerant, prima juventutis spatia ingressus, incre-
dibili industria superavit. Non enim cum aequali-
bus modo, sed cum viris & senibus de literarum scientia contendebat, neque jam amplius homi-
nes, sed provocare res ipsas videbatur. Enimvero hoc beneficium tributum magnis excellentibus-
que animis a natura est: non magis quam flam-
ma latere possunt, statim & ante diem virtus illo-
rum emicat. Numerent natales suos illi, qui de plebe hominum sunt. Ingenium coeleste suis an-
nis velocius surgit, & damnum non fert ignavae morae. Magnorum fluminum navigabiles sunt fontes, & generosissimae cujusque arboris statim planta cum fructu est: Postquam Lovanii in litte-
rarum studiis aliquamdiu cum summa laude vixisset, in Hispaniam a *Joanne Paccio*, Philippi Catholici Regis historico, abductus est, ut cum illustriss. *Fran-
cisco Mendoza*, Cardinale & Episcopo Burgensi, vitam ageret. In huius comitatu & aula per xi. annos fuit, cunctis illius florentissimi regni principibus rerum-

que Dominis, ob summam doctrinam perquam charus. Ibi D. Cyrilli libros de adoratione in Spiritu & veritate, primus Latio dedit. Ibi Nicolai Cabasilae Methonensis episcopi commentationes de vita in Christo, Graece scriptas, Romauo sermone vertit. Et ne cuncta percurram, fecit ille, ut praeclare jam de Belgarum ingeniis sentiret, gravis illa & nunquam plebejæ virtutis laudatrix, Hispanorum natio. Saepe ego cum sermonibus optimi senis interesssem, audivisse ex illo memini, illustrissimum *Mendozam* sibi hanc curam demandavisse, ut exemplo *Pauli Jovii*, vitas clarorum atque eruditorum hominum luculento sermone describeret. Et jam huic rei manum admoverat, cum praeclari operis inceptum mors summi illius episcopi interromperet. Paulo post relictis Hispanorum finibus, per Germaniam circumactus, peregrinis in locis, procul a patria cum esset, omnium studia in se concitavit, & Graecorum scriptis publicandis, magna dedit ingenii sui documenta. Ea res effecit, ut cum paullo post per Bataviam iter faceret, professio illi Graecarum litterarum jure merito oblata sit, in qua per triginta & tres annos ita se gessit, ut permultum illi Graeca deberet antiquitas, quæ neglecta tunc, & pene dicam extincta, spiritum sub illo & robur accepit. Jacebant artes ingenuæ, & juvenus malis magistris usa, nihil antiqui moris retinuerat. Inepta quaedam barbaries plerisque, & nugæ atque quisquiliæ placebant. Vos ego appello, Clarissimi Professores, collegæ mei. Ipsi enim vos, vos, inquam testes estis, nihil in ullo litterarum genere esse ab illo præteritum, quod quisquam acerrimo ingenio atque indefessa cura proponere aliis & tradere posset. Certe extremo tempore, cum jam per senectutem nec manus nec pedes officium suum

fa.

facerent, & caeci jam oculi aspicere amplius splendidam diei lucem non possent, nihil sibi in hac aetate magis molestum esse querebatur, quam quod animi munia senectus tardaret. Itaque jam mortem optabat, quoniam quidem, ut ipse aiebat, jam inutiles demorabatur annos, & juvare publica commoda haud poterat. Ita illi diutius cupiditas laborum, quam facultas fuit: & cum otium illi natura dedisset, nondum tamen a se impetrare potuit. Dicam quid mihi nuper contigerit. Decimus & tertius dies est, cum optimum senem, ut saepe solebam, visitare. Ibi ille multis sermonibus ultrocitraque habitis, plane quasi sentiret adventare summum atque ineluctabile fatum, manum incertam aegre sustulit, & mi Cunaee, inquit, prope jam adest, cum mihi natura finem vitae faciet, certus sum, non me videbis amplius. Vos igitur inter vos, juvenes, quibus aevi integer sanguis adest, vos, inquit, eja, agite inter vos, literarum dignitatem tuemini, & *Vulcanii* vestri memoriam semper reservate. Erat, cum haec diceret nuper, adhuc integra valetudine senex. Itaque profecto jam ferme adducor in hanc opinionem, verum illud esse, quod credidit vetustas, esse scilicet in homine quidam praesentiens atque divinans tunc, cum mors in propinquo est, & animus noster propediem onerosi corporis ergastulo abiturus, ad coelum suum & cognata sidera iter parat. Jam tum enim, etiam in terris adhuc, frui divinitate sua incipit, & majore quadam vi agitur: ut ut haec sunt, non fefellit *Vulcanium* sua auguratio. Haud multo post enim mors consecuta est, sed mors placida, mors inexpectata, sine longo morbo, sine cruciatu. Quae profecto magna felicitas est, quam olim summis viris exoptavere reges quidam, principesque, cum

paulisper superbiae suae obliti, in hanc cogitationem
 descenderent, homines se esse, & moriendum ali-
 quando. C. Caesar Dictator cum apud Xenophoni-
 tem legisset, Cyrum Persarum Regem afflicta vale-
 tudine longo sermone ad filios usum, de regno suo,
 de funere, deque aliis rebus multis, aspernatus est
 tam lentum genus mortis, & subitam sibi celerem-
 que optavit. Quem imitatus non imperii modo sed
 paterni animi haeres Octavius, quoties audisset cito
 ac nullo dolore defunctum quempiam, sibi & suis
 similem sortem precabatur. Enimvero contigit il-
 lud seni nostro, quod isti rerum Domini non suum,
 sed Deorum munus esse intelligebant. Itaque a Diis
 petiveré, & pauci assecuti sunt. hoc unum nec sibi
 nec aliis dare poterant, qui caetera omnia dono da-
 bant; fortunam, regna, imperia, quae per morta-
 les avide cupiuntur. Hesiodus, vetustissimus inter
 omnes Graecos scriptor, cum de aureo saeculo lo-
 quitur, fuisse illud maximum beatissimumque ait,
 quod leniter expiraverint tunc homines, velut somno
 domiti, cum ex vita hac ad Deorum religionem &
 sanctimoniam demigrarent. Quae cum ita sint,
 Audit. sic habetote, male quidem actum esse cum
 nobis, qui collega orbatii sumus, cum rep. erudito-
 rum, quae spectabili doctrina virum amisit: at cum
 illo hercule actum optime est, qui senecta pridem
 fessus, viribus destitutus, facili cursu in portum
 pervenit aeterna quiete placidum, in quo semotus a
 nostris rebus sejunctusque longe, neque miseriis exe-
 ditur, neque us angitur incommodis, cum quibus
 nos quotidie, dum in terris sumus, luctamur. Non
 est tam optanda res vita haec nostra, quam fortasse
 multis videtur, quid enim habet boni? quid non
 potius molestiae & calamitatis? Haec conditio mor-
 talium est, gravi quodam munere necessitatis omnes
 per-

perfungimur, & dura atque aspera toleramus, unam tantum ob culpam, quia nati sumus. Non dicam jam quod primo statim die, ut in lucem editi sumus, vitam a ploratu auspicamur, pejora enim multo sunt, quae mox aetate confirmata sequuntur. Quid est enim homo? imbecillitatis exemplum, ait Aristoteles, temporis spoliū, fortunae ludicrum, mutationis imago, calamitatis trutina, caetera pituita & bilis. Nullum gaudium est, quod non continuo contamineat aegritudo aliqua. Dolor & voluptas per vires quasdam cedunt sibi; & brevior quidem voluptas est. Neque his malis finem adfert longior aetas. Optimus enim quisque dies, primus fugit. Meliora praetervolant, deteriora succedunt. Quemadmodum in amphora gravissimum quodque turbidissimumque in imo subsidit, sic in vita nostra, ultimum quod est, pessimum est. Sed non lubet mihi deplorare conditionem mortalitatis, quod multi jam olim fecere perquam diserte. Nihil enim mali accidisse nostro seni puto. nobis accidit si quid accidit, quoniam abiit a nobis, non hic visurus nos, non videndus nobis. Quamquam profecto, quid est causae, cur abesse illum & inter nos non amplius vivere dixi, qui vivit vivetque in animis nostris, quem in tot illustribus scriptis praesentem intuemur, qui in ore famaque hominum semper erit? Non est haec vita nostra dicenda, quam in terris vivimus. Intercidit enim corpus fragilitatis caducae, exigui temporis breve donum. Nulla dies est, quae non aliquid ei auferat. Illa, inquam, illa vita est nostra, quae nos sacratos in omnia secula posteritati repraesentabit, quae annis non consumitur, sed vires ab illis capit, & tempore major meliorque efflorescit. Hoc illud est, quare olim ingenio & virtute praestantes viri summa ope & animi contentione

publice prodesse studuerint quamplurimis : animus
 enim eorum erigens se seculorum futurorum quo-
 dam augurio movebatur , quasi cum excessissent e-
 vita , tum denique victuri in oculis posteritatis ef-
 sent , hoc eos excitabat , hoc solabatur. Et profe-
 cto nihil pulchrius est. Etenim caetera omnia ,
 quae maxima credimus , etiam aliis contingunt. At
 laus & ex Deo sempiterna gloria , Deorum est , aut
 eorum , qui Diis proximi censentur. Hic genero-
 sus ardor in maximis ingeniis , altissimisque animis
 & existit maxime , & apparet facillime. Non po-
 test enim quidquam humile aut abjectum tentare ,
 moliri , conari , facere , qui scit de ea semper lo-
 quendum. Praeclare Ennius , omni laude doctri-
 nae excellens vir , cum vetuit lachrymis se decora-
 ri aut funera sibi fletu fieri , causam addidit hanc ,
 quod etiam post mortem vivus per virum ora voli-
 taret. Marcus Varro , quo homine nemo plura
 scripsit , sola immortalitatis spe se tantos labores
 suscepisse significavit , cum celebre illud dictum ,
 quod , in libris ejus legitur , publicaret , legendo &
 scribendo , vita procuditur. Ita est profecto , M.
 Varro , breve & irreparabile vitae tempus cunctis
 est : sed factis & industria extenditur. Non potuit
 naturae iniquitas exigium nobis gloriae curriculum
 circumscribere. Immensum est , sine fine est. Hic
 fructus talis tantusque gloriae Audit. Or. post mor-
 tem demum percipitur. Itaque magnum jam lu-
 crum est mori. Prosequitur quidem claros viros
 etiam viventes adhuc fama & existimatio quaedam
 hominum. Sed ea & rara est , & plerumque mi-
 nor , quam debet. Cujus rei causam nobis inda-
 gantibus , reperta est sane non una. Est illud hu-
 mani ingenii vitium , non agnoscere bona seculi.
 Virtutem praesentem negligimus , sublatam ex ocu-
 lis

lis quaerimus inepti. Alexander Macedonum rex, cum occurrentem quendam cerneret tabellarium, qui res adferre laetas videbatur; Et quid, inquit, nuntias mihi? An Homerum revixisse? Ut illud taceam, quam multos invidia, inseparabile malum, ad mortem usque comitata sit. Ipse Hercules, cum terras omnes perambulasset, cum immanes feras & tot monstra ingentia domuisset, solam domare hanc belluam non potuit. Nulla res illam placat, nisi magnorum hominum supremus dies. Accedit illud, quod ii, quorum animus ingenio excellit, tanto studio inter sese laudem induitriae affectent, ut saepe illos ardentior affectus in quasdam contentiones transversos agat. Quicquid enim ejusmodi est, in quo pulcrum est tenere principatum, de eo fit plerumque tanta concertatio, animorum alienatio, ut offensae quaedam etiam inter conjunctissimos nascantur, & officiorum succedat atque amicitiae neglectis. Invenietur fortassis aliquis, qui de agris paternis velit cedere, at vero, qui ingenio velit cedere, reperietur nemo. Inter haec populus, pessimus rerum aestimator, hanc aut illam partem non judicio, sed affectu eligit, & quos sequitur, de iis omnia magna & divina sentit, quos damnat, eos paene in coelo antea positos, postmodum ad inferos trahit. Praeterea esse illud quadam fatorem lege agnatum cunctis mortalibus, ut dum corporis sensibus premimur, aliis quidem alia vitia, sed omnibus tamen aliqua adhaereant. solitudinem quaerat oportet, qui vult cum perfectis vivere. Atque haec quidem vitia in praestantibus viris magnarum virtutum interventu pensantur, sed has vix intueri hominum malevolentia solet. Non tam bene cum mortalibus agitur, ut res cunctas aspicere ab ea parte ament, quae melior est. Musca-

C c 5

rum

rum illud est sordibus & rebus scabris insidere; quae nitentia & glabra sunt praetervolare. In formosis saepe naevum aliquem aut verminam deridemus: & propter hanc divina illa spernitur pulcritudo, quae fusa per totum corpus est. Laceßere virtutem viventium, & malignis sermonibus sancta violare, morbus & furor improborum est, qui in coelum ipsum insaniunt, & jam pridem bonam mentem ejuraverunt. Praebant venenatis malorum salibus materiam Plato, Aristoteles, Democritus, dum in vivis essent. At extincti iidem a civibus suis pene adorabantur. haec est rerum natura. Incorruptum iudicium posteritatis est, & suum cuique decus ex vero rependit. Tum res demum recto oculo metimur, & qua major pars ingenii atque laudis stetit, illac de homine sententia fertur. Agite, viri eruditi, & praemia, sed magna, sed luculenta, a nepotibus vestris expectate. Alexandro haec summa voti fuit maximo Principi, ut ad vitam is rediret, cujus nunc nihil nisi nomen licebat venerari. Epictetum, divinum virum sua aetas paene ignorabat. At cum mortuus esset, ipsa illa lucerna, ad quam notu scripserat, quam ille forte tribus emerat obolis, aliquot nummorum millibus vendita est. Non poterant ipsum Epictetum redimere. Abierat enim ad illa loca, unde negant redire quemquam. Igitur quod unum restabat, fracta illius vasa magnis impensis conquisivere, & desiderium suum hoc solum pacto solabantur. hoc est singulare fatum eorum, qui dum viverent, ingenium suum optimis artibus excoluere. Quare sic aestimate, eximiam & coelestem quamdam rem esse eruditionem, quam posteritas alit, quam senectus nulla debilitat, quam ipsa aeternitas semper intuebitur. Magna haec sunt, magna profecto; & tamen haec a me sic dicuntur.

dicuntur, ut interim existimem, etiamsi omnia ista illa absint, nihilominus esse per se vehementer optandam doctrinam. Ipsa enim suis opibus pollet, & praesidium sibi in se habet. Nullum scientiarum praemium dignum ipsis extra ipsas est. Quantum enim illud esse creditis, maximarum rerum cognitione pasci! Aut quid suavius est, quam cum animus totus sibi intentus ea cogitat discitque, quibus melior efficitur? Fortasse erro, sed in hoc errore mori cupio. Mea enim sic est ratio, & sic semper mihi persuasi, cum genus hominum compositum ex corpore & anima sit, & alterum nobis cum Diis, alterum cum belluis sit commune, multo illos praeclarior facere, qui animum suum, hoc est, se excolunt, quam qui corporis munus intenti, vitam veluti pecora transiere: non enim corpus hoc, non membra, non statura, sed animus cujusque, id est quisque. Hanc habuit vim praeceptum Apollinis, quo monebat ut se quisque nosceret. Res bruta est corpus, ex fluidis elementis contextum, ipsum sibi interitus causa, ex alimentis suis vitium trahens, quorum modo inopia, modo copia rumpitur. Nimis male haeret & precarii spiritus est ista membrorum compages, quam Anaxarchus non corpus hercle, sed follem suum appellabat. Apud Platonem Socrates, cum in carcere venenum haustus esset, & rogaret eum Crito, quo pacto vellet sepeliri, ille ad caeteros conversus, frustra, inquit, amici, operam consumpsi: Critoni enim nostro nondum persuasi, me hinc avolare, neque quicquam mei relicturum. Veruntamen, Crito, si me reperire poteris, utcunque tibi visum fuerit, sepelito. Sed mihi crede, nemo me vestrum, cum hinc excessero, consequetur: Enimvero sensit Socrates, hominem esse ipsum animum, qui ex coelestibus ignibus

gnibus ad terram deVectus, in corpore tanquam in exilio vivit, & domicilium ibi habet, divinae naturae suae, aeternitatisque contrarium. Illic sensibus gravatur, illic rerum cognitioni, qua maxime gaudet, tantum ex parte se dat. Itaque cum bene eveniat cunctis mortalibus, quod ex hac vita aliquando emittantur, tum vero maxime hoc illis optabile est, qui scientiae amore flagrant, praeclaris curis se fatigare. Etenim animus illorum jam sedibus suis, suaeque patriae redditus, nulla re impeditus amplius totum se in contemplandis rebus, perspiciendisque ponit. Beatum vero te, beatum ter quaterque, *Vulcani*, qui cum omnem vitam in disciplinarum studiis egisti, nunc, nunc inexplebilem cupiditatem tuam exsaturare potes, & ea inspicere, ea discere, quae nos cuncti ignoramus. Nunc inter coelestes orbis vero lumine te implet. Nunc noctem nostram & has tenebras, in quibus vivimus, miraris. Nunc procul dubio sedes illic, & hoc ipso momento ludibria cadaveris tui rides ex alto. Receptus es in eas sedes, ubi cum *Lipso*, cum magno *Scaligero*, denique cum tot eruditissimis Viris dextram jungis, qui cum a nobis discederent, quod Socrates noster dixit, nihil sui reliquerunt. Et quid dicam amplius, aut quomodo dicam? aut quid omnino non dicam: Jam medius fidius cum istam sortem tuam cogito, propemodum dolet mihi, quod me antecessisti. Sed non patitur aut candor meus aut amor tui, ut tibi quidquam invidiam. Igitur frui tantis bonis, & felix nobis latusque sis, mi *Vulcani*, atque aeternum Vale.

Dixi.

I N D E X I.

Eorum ad quos P. Cunaeus, aut qui ad eum
Epistolas dederunt.

- A** *Lbhardtus* (Melchior) cccxi. cccxii.
Altingius (Henricus) cccvi. cccviii.
Amama (Sixtinus) lxxx. lxxxi.
Arcerius (Sixtus), lxvii.
B *Achovius Echtius* (Reinardus), cliv. ad clx.
Barlaeus (Casparus), clxxxviii. ad ccxlvii.
Basirius (Isaacus) ccxcv.
Bertius (Petrus) lxii. lxiii.
Berovicus (Johannes) cclxxiv. ad cclxxvii.
Bouricius (Hector) cxliii. ad cli.
Brant (Johannes) cclxxxviii.
Bronckhorstius (Gerardus) clxxi.
Buchnerus (Augustinus) cclxxviii. ad cclxxxii.
Buxtorfius Pater (Joannes) lxxxvi. ad xcv.
       filius (Joannes) xcvi. ad cviii.
C *Abeljavius* (Johannes) cclxx. ad cclxxxiii.
Camerarius (Joachimus) clxxii. ad clxxiv.
Casaubonus (Isaacus) lxxv. lxxvi.
Cromboutius (Nicolaus) ccxcvi.
Crusius (Albertus) lxxix.
D *Ominici* (Johannes) cclxxxv. cclxxxvi.
Drusius Junior (Johannes) xxxviii. xxxix.
E *Sfen* (Henricus *ab*) clxii.
F *Aber* (Antonius) cxxxv.
Fabricius (Vincentius) cclxxxviii. ccxc.
Feytius (Henricus) ccc.
Forestus (Joannes) lxxiii. lxxiv.
Frisen (Henricus *a*) cclv. ad cclxvi.
G *Evartius* (Janus Casperius) cxx. cxxi.
Gomarus (Franciscus) ccliv.
Graswinckelius (Theodorus) cclxxxix.
Gronovius (Joh. Fridericus) cccii. ad ccvii.
Grotius (Hugo) xlix. ad lx.
H *Einsius* (Daniel) lxviii. ad lxxi.
Henningius (Henricus) i.
Hogerbeetsius (Rumoldus) xlvii. xlviii.

H.

I N D E X I.

Honertius (Rochus) cxxvi. ad cxxxiv.

Junius (Franciscus) xxxvii.

Lindenbrogius (Fridericus) clxxxiv. ad clxxxvii.

Liraeus (Justus) ccxcvii. ad ccxcviii.

Lubbertus (Sibrandus) xl. ad xlvi.

Man (Rudolphus de) cclxvii. ad cclxix.

Maurerius (Benjamin Auberius) cix. ad cxix.

Meursius (Johannes) clxxv. ad clxxxii.

Misleuta (Coelestinus) clii.

Molino (Dominicus) ccxciii. ccxciv.

Mortonus (Thomas) ccxcix.

Mylen (Cornelius vander) lxiv. ad lxvi.

Niporius (Gerardus) clxv.

N — (Johannes) clxvi. ad clxx.

Plancius (Petrus) lxxviii.

Pontanus (Johannes Isaacius) clxiii. clxiv.

Pynackerus (Cornelius) cxcii.

Riccus (Christianus) cclxxxiii. cclxxxiv.

Rutgersius (Janus) lxi.

Santenus (Elandus) xxv. xxxvi.

Scottus (Apollonius) ii. ad xxxiii.

— (Simon) xxxiv.

Snellius (Willebrordus) lxxxii. ad lxxxv.

Sutholtius (Bernardus) cxxxvi. ad cxli.

Swarzenburg Baro (Joannes Onuphrius) cxxxvi.

Vettius (Adrianus) ccci.

Villerius (Franciscus) clxi.

Vinnius (Arnoldus) cxii. ad cxv.

Vorstinus (Aelius Everardus) cliii.

— (Cunradus) lxxii.

Vossius (Ger. Johannes) ccxlvii. ad cclt.

Walaeus (Johannes) cclii. ccliii.

Zeifstius (Nicolaus) lxxvii.

INDEX II

VIRORUM CLARORUM,

quorum mentio fit.

A.
AContius, 58.
 Aemilius (*Anton.*) 49.
 Aerfenius, 49.
 Aitzma, 225.
 Altingius (*Henr.*) 123. 131.
 232.
 Arcerius (*Sext.*) 86.
 Arminius (*Jacobus*) 1. 2.
B.
Bachovius, 210. 212. 224.
 225. 238. 248. 249.
 Baersdorffius, 32.
 Balk (*Everardus*) 114.
 Balzacius, 390.
 Barclajus, 206.
 Barneveldius, 101.
 Basirius (*Isaacus*) 317. 388.
 Baudartius, 357. 360.
 Baudius, 110. 123.
 Beaumontius, 31.
 Beinhem, 80.
 Bernardus (*Joh. Baptista*)
 114.
 Bertius (*Petrus*) 46.
 Beverovicus, 349.
 Beza, 70.
 Bouritius (*Hector*) 235.
 Bouthellier (*Gabriel*) 323.
 Brandmullerus (*Jacobus*)
 168.
 Brantius (*Johannes*) 102. 258.
 378.
 Brederodius (*Cornelius*) 191.
 Bronckhorstius (*Gerardus*)
 238. 239. 240.

Broukhovius, 32.
 Buchelius (*Arnoldus*) 282.
 Buchnerus (*Augustinus*) 104.
 342.
 Buttinga (*Cornelius*) 214.
 Buxtorffius (*Johannes*) 196.
C.
CAbeljavius (*Johannes*)
 241. 359.
 Calvinus (*Joh.*) 231.
 Camerarius (*Joachimus*) 223.
 Campius, 82.
 Cantoclarus (*Carolus*) 127.
 Cargerus (*Andreas*) 167. 169.
 Casaubonus (*Isaac.*) 80. 392.
 Cassander (*Georg.*) 58.
 Cassius, 103. 104.
 Catzius (*Jacobus*) 278. 368.
 Cellarius, 289.
 Clingbühl (*Raphaël*) 225.
 Coddæus, 46.
 Corvinus, 100. 101. 278. 291.
 Cothmannus, 204.
 Couwenhovius, 283. 298.
 Cyriander (*Abel.*) 134.
D.
DArtes (*Johannes*) 323.
 Dedel (*Nicolaus*) 207.
 Domanus, 113.
 Donenborch, 80.
 Drufius (*Johannes fil.*) 87.
 133. 134.
E.
EMmius (*Ubbo*) 15.
 Endius 114.

End

INDEX II. VIRORUM CLARORUM.

- E**rasmus (*Desid.*) 66. 93. 131. 375.
Erpenius (*Th.*) 143.
Essen (*Henricus ab*) 239.
Everardus a Middelburgo, 41. F.
Faber (*Antonius*) 34. 38. 41. 177.
Faber (*Timaëus*) 86. 214.
Fabricius. (*Vincentius*) 257. 258. 259. 279. 377.
Ficinus, 114.
Flavigny (*Sebast.*) 323.
Forestus (*Petrus*) 82. 119.
Frisen (*Henric. a*) 102. 328. G.
Gailius (*Andreas*) 41.
Gevartius (*Jan. Caspar.*) 172. 174.
Goeddeus (*Joannes*) 233. 235.
Golius (*Jacobus*) 196.
Gomarus (*Franciscus*) 79. 106.
Grangerius (*Johannes*) 323.
Graswinckelius (*Th.*) 384.
Gronovius (*Joh. Frider.*) 79.
Grotius (*Hugo*) 11. 12. 24. 103. 263. 273. 278. 279. 283. 332. 334. 345. 348. 378. 384.
Grueterus (*Janus*) 233. 236.
Gryphius, 131. 204.
Guntherus (*Fridericus*) 281. H.
Hartmannus (*Christian.*) 368. 369.
Hartzwichius (*Petrus*) 102. 103. 259. 334. 370. 371.
Haymannus, 244.
Heinsius (*Daniel.*) 6. 48. 82. 88. 93. 110. 112. 114. 148. 276. 277. 285. 294. 349. 357. 364.
Heussenius, 31.
Hofmannus (*Philipp.*) 214. 233. 235.
Hogerbeetzius (*Rumol.*) 6. 8. 25. 120.
Hommius (*Festus*) 48. 149.
Honertius (*Rochus*) 45. 46. 49. 75. 76. I.
Jacchaens, 46. 123.
Junius (*Adrianus*) 30.
Junius (*Franciscus*) 10. 167. L.
Leunclavius (*Johan.*) 69. 127.
Lindebrogius (*Frideric.*) 192. 257. (*Henricus*) 193.
Lindemannus (*Thom.*) 204.
Lipsius (*Justus*) 66. 81. 93. 112.
Liræus (*Justus*) 240.
Lubbertus (*Sibrand.*) 84. 88. 134. 219.
Lubinus (*Eilhardus*) 67.
Lyclama a Nieholt (*Marcus*) 235. M.
Macovius (*Joh.*) 134.
Martinus Navarrus (*Petrus*) 69. 127.
Mathenes 7.
Matthæus (*Anton.*) 226. 235. 239. 240.
Mathisius (*Joh.*) 1.
Maurerius (*Benjam. Auber.*) 202.
Memmus (*Ericus*) 174. 185.
Merckinius (*Conradus*) 77.
Merula (*Paulus*) 111.
Meursius (*Johannes*) 46. 109. 110. 134.
Misleuta (*Coelestinus*) 226. Mor-

INDEX II. VIRORUM CLARORUM.

Mortoniſ (Thomas) 384.

Muiffius (Joh.) 323.

Mullenius, 317.

Muſſius, 49.

Mylius (Corn.) 8.

Myſſingerus, 41.

N.

NAnniiſ (Petrus) 111.

O.

OVerbeecquiſ (Matth.)

270. 277. 314. 316.

Oxenſtierniiſ, 293. 294.

— filiiſ, 352.

P.

Pagniniſ, 10.

Paſſeratiſ, 185.

Paviſ, 47.

Penning (Arnold.) 216.

Petitiſ, 282. 314.

Picardiſ (Joan.) 323.

Polkein (Georg.) 227.

Polyander (Johan.) 167.

Pontaniſ (Joan. If.) 206.

Puteaniſ (Clandiiſ) 185.

— (Petrus) 185.

— (Eryciſ) 111. 243.

352.

Pynackeruſ (Corn.) 132.

R.

Regemorteriſ (Ambroſ.) 85.

— (Petrus) 215.

319.

Regneruſ (Cyprianuſ) 397.

Reigersbergiiſ, 103.

Rentzeliiſ (Petrus) 258. 377.

Rigaltiiſ (Nicol.) 323.

Riveruſ (Adr.) 167. 253. 317.

357.

Rofcraantiſ, 317.

Ryckewarduſ (Juſtuſ) 103.

285. 288. 289. 291. 294.

Ryſenbergiiſ (Petrus) 221.

S.

Salmatiſ (Clandiiſ) 101.

253. 261. 319. 341. 345.

349.

Santenuſ (Elanduſ) 31.

Scaliger (Joſeph.) 141. 148.

253.

Scriviſ (Petrus) 113. 206.

212. 301. 302.

Sevecotiſ (Jacob.) 117.

Sigoniſ (Carol.) 96.

Sionita (Gabriel.) 323.

Sladuſ (Matth.) 129.

Snelliſ (Willebr.) 20. 94.

Stakemannuſ (Guil.) 223.

Stochiuſ, 82.

Stratē (Jacobuſ vander)

273.

Sutholtiſ (Bernb.) 189. 191.

228.

Swaerdecroon, 285.

Swanenburgiiſ (Juſtuſ) 101.

132.

Sylviiſ (Cornel.) 46. 187.

194.

T.

Taubmanniſ, 179.

Teunemannuſ (Ambroſ.)

117.

Thomæ (Balibaſ.) 214.

Thyſiuſ, 46.

Treſcatiſ (Lucas) 7.

V.

VAtenſ (Johanneſ) 323.

Vedeliſ, 306.

Venator, 59.

Vigliuſ Zuichemiſ, 41. 376.

Vinniiſ (Arnol.) 188. 194.

319.

Vitelliſ 80.

Voëtiſ (Gyſb.) 243. 244.

Vorſtiſ (Adolſuſ) 382. 383.

— (Everarduſ) 48. 117.

D d

Vor-

INDEX II. VIRORUM CLARORUM.

Vorstius (<i>Josephus</i>) 246. Vosbergius (<i>Caspar.</i>) 231. Vossius (<i>Gerard. Joan.</i>) 250. 251. 256. — (<i>Dionysius</i>) 277. 320. — (<i>Joannes</i>) fil. 228. Vulcanius (<i>Bonav.</i>) 93. 111. 123. W. W Alaeus (<i>Anton.</i>) 46. 96. 199.	Werdenhagius, 361. Westerburchius, 263. Wetstenius (<i>Rod.</i>) 263. Wibinga (<i>Martin.</i>) 212. 218. Wickefort (<i>Abraham.</i>) 290. (<i>Joachim.</i>) 290. 316. Utenbogardus (<i>Joh.</i>) 96. Z. ZJacob.) 389. Zeysius (<i>Nicol.</i>) 100. 132.

INDEX III. RERUM ET VERBORUM.

A. A Aron <i>ad dextram Moysis,</i> <i>ante librum Cunaei de</i> <i>Repub. Hebraeorum,</i> 265 <i>Abrahami fides,</i> 108 <i>Academia Leidensis,</i> 46, 110, 142, 144, 147, 201 — <i>Ultrajectina,</i> 245, 361, 362 <i>Academiae Parisiensis status,</i> 323 <i>Accentus & puncta Hebrai-</i> <i>ca,</i> 142. 145 <i>Adam, an si servasset legem,</i> <i>Salutem consequi potuisset?</i> 87 <i>Adami proles,</i> 83 <i>Adriatici maris dominium,</i> 183 382. 383 <i>Amstelodamense Gymnasium,</i> 261. 264. 267	<i>Argenis Barclai,</i> 206 <i>A'egæa,</i> 139 <i>Affyrii Regni Chronologia,</i> 16, & seq. B. B <i>Abylonii Regni Chronolo-</i> <i>gia,</i> 16. & seq. <i>Bachovii defectio ad Papis-</i> <i>num,</i> 210. 248 <i>Barclai Argenis,</i> 206 <i>Barlaei carmen in Manassæ,</i> 30 — <i>melancholia,</i> 268. & seq. 309 <i>Barneveldistæ,</i> 30 <i>Biblia in capita distincta,</i> 154 <i>Bubalus,</i> 86 <i>Buxtorffii vocatio in Acade-</i> <i>miam Leidensem,</i> 43. & seq. Car-

INDEX III. RERUM ET VERBORUM.

C.

CArmen Barlaei in *Manassæ*, 306
 Casauboni *Epistolæ*, 392
 Christianæ religionis *pauca capita*, 12
 Cicero *emendatus*, 18
 Citra *pro præterquam, vel sine*, 322
 Codicis *lex 18. de Trans. illustrata*, 322
 Commelinorum *negligentia in edendo Eusebio Scaligeri*, 326
 Cunaëus (Petrus) Arminii *discipulus*, 1. 2. 4
 — *Linguae Latinae Professor*, 7
 — *Josephum edere vult*, 15
 — *Uxorem ducit*, 15
 — *chronologica studia non amabat*, 19
 — *scribit de iis, quæ sunt juris & facti*, 33
 — *scribit de Fructibus*, 33
 — *cum deputatis Synodi agit*, 47. 76
 — *Professor fuit novem annos, antequam publicarum ceremoniarum consors esset*, 47. 68
 — *propter luem quinque menses Leida secedit*, 255
 — *pro foederatis ordinibus aliquid vertit*, 49
 — *Quæsturam Academicam ambit*, 77
 — *ob orationem in funere Vulcanii male audit*, 93
 111. 123

Cunaëus (Petrus) Horatii *Satyras explicat*, 94
 — *in Lucanum scribere proponit*, 95
 — *Parisios ire vult, sed impeditur*, 96. 116
 — *Linguae Latinae Professionem petit*, 109
 — *Syndicus Medioburgensis esse noluit*, 110
 — *Foro annum unum operam dedit*, 116
 — *Satyram Menippeam edit*, 118. 119. 121. 122
 — *factus ordinarius Professor*, 122
 — *Poëta non erat, nec Poëtices Professionem desiderabat*, 135. 366
 — *ratio ejus habita, ut Senator supremæ curiæ fieret*, 195
 — *vocatus Franequeram*, 219
 — *de eo Amstelaedamum vocando actum*, 261
 — *praemio auctus*, 366
 — *ejus infans a nutrice oppressus*, 201
 — *Nicolaus filius pestilentia extinctus*, 286
 Curatores *Academiae Leidenfis*, 197. 207

D.

Deputatorum *Synodi Synod hollandiæ impotentia*, 46. 48
Diligentia in jure quid sit, 393. 394
Dominium maris Adriatici, 183. 382. 383
 Dd 2 Ec-

INDEX III. RERUM ET VERBORUM.

E.

- E**cclēstiaſtes Salomonis, 8.
Ecclēſiaſticae formulae, 74
 Emancipati exhaereditio, 26
 Epistolae doctorum virorum
   an temere evulgandae, 78
   — Casanboni, 392
   — Scaligeri, 233
 Eusebii Scaligeriani editio re-
   tardata, 325

F.

- F**ides Abrahami, 108
   — Patriarcharum, 72
 Formulae Ecclesiasticae, 74
 Fructuum in Jure Romano
   ratio, 38

G.

- G**ermaniae miser status, 336
   339. 344
 Grotii liber contra Socinum,
   49
   — de Jure summarum po-
     testatum in sacra, 25
   — pietas Ordinum Hollan-
     diae, 11. 94. 97
 Gustavus Adolfus Rex Sue-
   ciae, 273. 333
 Gymnasium Amstelædamen-
   se, 261. 264. 267
   — Ultrajectinum, 241. 386

H.

- H**ebraeorum regimen in
   sacra, 97
 Hebraeae linguae accentus
   puncta, 142. 145
 Hebraeae Typographiae, 154
 Heinsii Hierodes, 309
   — Maximus Tyrius, 114
   — vituperatio, 183
 Herodotus illustratus, 139
 Hollandorum in Gallia pe-
   regnantium mores, 80

- Hollandiae Ordines modum
   docendi in scholis instituunt,
   237
 Honerti filius in Italia ab in-
   quisitione in carcerem con-
   jectus, 198. 263

I.

- I**esuitae, 89
 Josephus illustratus, 140
 Jubilaeus annus, 136
 Judaeae magnitudo, 140
 Judaicae leges, 12
 Julianus Imperator, 56. 69.
   227
 Juris Professor qualis esse de-
   bet, 75
 Jurisconsulti Galli loca plu-
   rima auctorum cumulare
   solent, 323
 Juvenalis MSS. 106

L.

- L**ascivire, 115
 Legatio in Poloniam, 291
 Leges Judaicae, 12
 Leidensis Academiae status, 110
   — Curatores, 197. 201
   — Professores, 144. 385
 Leidensis Academia, 46. 110.
   142. 144. 197. 201
 Literarum studium ante Theo-
   logiae instituendum, 3
 Longinus, 178

M.

- M**achiavellus, 275
 Maris Adriatici domi-
   nium, 183. 382. 383
 Masorethae, 142
 Maximus Tyrius Heinsii, 114
 Medici in Gallia veterum
   scriptorum loca ambitiose ci-
   tant, 325
 Melchisedecus, 13. 57. 71. 91
 Menasses ben Israël, 306
 Mui-

INDEX III. RERUM ET VERBORUM.

Muiscchius *Graphiarius*, 299

N.

Negligentia *in jure quid sit*,
393. 394

Noachica *praecepta*, 159

O.

Ordo *docendi in Scholis*
Hollandiae, 237

P.

Pandectae *illustrati aut e-*
mendati, 25. & seq. 38.

& seq. 42. 43. 393. 394

Parisiensis *Academia*, 323

Patriarcharum *fides*, 72

Peccata *magnorum virorum*,
178

Pestilentia, 256. 284

Plautus *explicatus*, 180

— *Taubmanni*, 199

Poëtica *proposita*, 282

Polonica *legatio*, 291

Praestare *quid significet in ju-*
re, 41. 42

Professor *Juris qualis esse de-*
beat, 73

— *Parisinus contra Cu-*
naeum scribit, 174. 186

Professores *Leidenses*, 144.
385

— *exauctorati*, 46. 142

— *Parisienses*, 323

Profelytae, 160

Puncta & *accentus Hebraici*,
142. 145

Puteani (*Erycii*) *statera belli*
& *pacis*, 353

R.

Religionis *Christianae pau-*
ca capita, 12

Remonstrantes, 45

S.

Saturnalia, 115

Scaligeri *epistolae temere*
editae, 233

— *Eusebii*, 325

Scholarum *Hollandiae. modus*
in docendo, 237

Scripturae *Sacrae loca illustra-*
ta, 15. 106. 266

Statera *Belli & pacis Putea-*
ni, 353

Studia *literarum ante Theolo-*
gica instituenda, 3

Subditivus, 180

Sueciae *Rex*, 273. 333

Sutholdi (*Bernardi*) *ad Pa-*
pismum transitus, 209

T.

Taubmanni *Plautus*, 179

Terminus *Vitae*, 364

365

Theologi, 54. 55. 95. 121
122. 133. 199

— *irritabiles*, 11

— *puvidi*, 12

Tholosates, 80

Typographi *avarici & lucri cu-*
pidi, 252

Typographiae *Hebraicae*, 252

V.

Venetorum *dominium in*
mare Adriaticum, 183

382. 383

Ultrajectina *Academia*, 245

361. 362

Ultrajectinum *Gymnasium*,
241. 386

Uscochi, 382. 383

Usuraria *uxor*, 180

E R R A T A.

P. 16. lin. 1.

Petro Cunaco lege. A. Scottus Petro Cunaco.

17.	9.	Nabuchodoforo	Nubuchodonoforo
	39.	19. Nabuch.	19. Nabuch.
33.	32.	ininjusta	injuncta
	38.	peccario	precario
50.	34.	Oramagden	Oromasden
52.	3.	tunc	nunc
56.	20.	Zozomenes	Zozomenus
80.	14.	quámplurimum	quamprimum
	22.	rota	rotas
82.	4.	repetos	repeto
84.	32.	fi	sibi
91.	11.	quia	quin
106.	12.	essem	esses
114.	1.	fuisse	fuiſſes
139.	ult.	rei	re
149.	not. 2.	literariae	literario
196.	31.	Pavioque	Pavio vero fuit. Egi
202.	23.	Audiviſſem	Adiviſſem
225.	24.	Clingbii	Clingbyl
235.	22.	Lyckeman	Lyclamam
244.	12.	deceſt	deceſt
250.	9.	a	dele
262.	12.	deſerta	diſerta
270.	not. 1.	in pago	ad quem in pago
278.	33.	hac adducam	huc adducant
292.	14.	ego	egi
358.	5.	& inviſum	nec inviſum
359.	not. 9.	deinde	deinde altera
371.	10.	&	dele
379.		Epiftola ccxc. praeponenda cclxxxix.	

Österreichische Nationalbibliothek

+Z159709408

